Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

CONCIONVM QVADRVPLICIVM, QVÆ A DOMINICA IN SEPTVAGESIMA, vsque ad Resurrectionem quotidie in Ecclesia habentur,

Primæ & secundæ partis

TOMVS PRIMVS.

Authore R. P. F. PHILIPPO DIEZ *Lusitano, Ordinis Minorum regularis Obseruantiæ ex prouincia S. Iacobi.*

Cum indice in singulis Tomis rerum & verborum copioso.

Recens totius Operis editio mendis omnibus quibus antea scatebat, repurgata.

LVGDVNI,
APVD PETRVM LANDRY.

M. D. LXXXVI.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMA PRIVILEGII.

Henricus III. Galliarum & Poloniæ rex Christianissimus suo edicto sanxit ne quis Conciones totius anni à R.P.F.Philippo Diez Lusitano ordinis Minorum regularis obseruantiæ ex Prouincia Sancti Iacobi in sex Tomos digestas *iampridem editas & recognitas, genuinæq; integritati variis in locis eiusdem authoris opera restitutas ante decennium à die primæ editionis numerandum præter Petrum Landry Bibliopolam Lugdunensem excudat aut excusas diuendat, qui secus faxit multa fisco applicanda, aliisque pœnis indictis multabitur, vt latiùs patet in literis regiis, indultis Lutetiæ in consilio regio 19. Decembris. 1586.*

Signatum.

BVRLAT.

FRATER *Franciscus Burgos: Prouinciæ Sancti Iacobi, ordinis Minorum ministeri prouincialis, admodum Reuerendo patri fratri Philippo* Diez, *nostri conuentus Salmanticensis prædicatori salutem. Christianæ reipublicæ (quam modis omnibus iuuare tenemur) omnibus notum est, quantum splendoris ac ornamenti, præclaris tuis ad populũ concionibus hactenus attuleris, quantumque, si literis mandentur: in posterum præstiturus sis nos igitur, qui tua studia singulari eruditione, ac pietate plena, vt in lucem prodirent: sæpe excitauimus omni quo nobis licuerit obsequio: ea prosequi desiderantes: harum serie, tibi concedimus: vt quem absolutum habes concionum librum: post ipsius correctionem: senatúsque regij: vt moris est adeptam facultatem, typis mandare valeas.* Dat. *in nostro cœnobio* Ferrol. Decimo Calend. *Septemb. anni* 1582.

Frater Franciscus Burgos
Minister Prouincialis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

APPROBATIO REVERENDI ADMODVM ET DOCTISSIMI PATRIS MAGISTRI *Fratris Dominici Bañes, primariæ theologorum Cathedræ, in Academia Salmantina præfecti.*

LEGI has conciones à reuerendo Patre Fratre Philippo Diez, ordinis Minorum summa industria & labore confectas, dignasque iudico non tantum quæ typographiæ artificio in lucem edantur, verumetiam quæ omnium salutaris doctrinæ studiosorum, præcipuè verò verbi diuini concionatorum manibus, nocte diéque terantur, vtpote quæ maximoperè veram authoris religionem cum pietate coniunctam, erga animarum salutem zelum feruentissimum, antiquorum patrum circa mores fidelium corrigendos feruorem assiduum, & quod maximè æstimandum est, reconditorum mysteriorum sacræ scripturæ arcanam & genuinam intelligentiam redoleant. Licet enim sermo, quo in his concionibus vtitur, non ita sit splendidus ac magnificus, neque verborum phaleris & depore ita sit exornatus, vt omnibus placere possit, est tamen ad id consequendum, quod author adipisci, & vult, & curat, maximè acommodatus. Est enim nudus, rectus, & venustus omni ornatu

ornatu orationis tanquam veste detracta veritatem suis coloribus depingens, fideles ad Dei amorem accendens, & ad cœleste regnum viam, qua rectà itur clarè ostendens. Quæ cum præcipua sint, quæ ob oculos semper verbi Dei minister habere debet, & hæc omnia author fœlicissimè adipiscatur, non est ei vitio vertendum, quòd æquabili & temperato orationis genere potiùs, quàm eleganti, lauto, diuite, splendidóque dictionum apparatu vti voluerit, præcipuè cùm verissimum illud D. Basilii sit, Dictionis inaffectata & incomposita simplicitas decora mihi videtur, & conueniens professioni Christiani Doctoris, cuius est non ad ostentationem magis scribere quàm ad publicam vtilitatem. Cui consonant quæ dicit Diuus pater Augustinus 4. de doctrina Christiana cap. 11. Quid prodest clauis aurea si non aperit, aut quid obest lignea si aperit? Itaque vt rem in pauca complectar, & quid de his libris sentiam, breuiter explicem, existimo illos esse futuros omnibus verbi Dei concionatoribus, & fidelibus vtilissimos, & Ecclesiam Christi maximos ex eis fructus capturam. In cuius rei testimonium manu propria subscripsi in conuentu Sancti Stephani Salmanticensis, die 9. Iunij. 1582.

Frater Dominicus
Bañes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

AD AVTHORIS CONCIONES.

Epigramma.

Septi iugæ domitor quondam Tirynthius hydræ,
Attrinit septem germina prolis humi.
Iste Diez venit, qui Ditis conuocat vmbras,
Qui septena secat crimina plena nece.
Ille dies fælix claua quo cæsa trinodi:
Vertice tecta nouo lurida monstra manent.
Iste Diez vigeat: qui pectine tacta diserto
Criminis horrendi stemmata flexa plicat,
Ille dies rutilos Alcidem vexit in axes:
Inclytus iste Diez sydera fronte feri.

Post fera fata polos.

PETRVS DVBOYS, Tholos.

FRATER PHILIPPVS DIEZ CHRISTIANO LECTORI SALVTEM.

SCRIBENS D. Paulus Epistolam primam ad Thess. cap. 2. dicit, Facti sumus in medio vestrum tanquam si nutrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupidè volebamus tradere vobis, non solùm Euangelium Dei, sed etiã animas nostras: quoniã charissimi nobis facti estis. Hæc erat illorũ cœlestium Apostolorum, nostræq; sanctissimæ fidei patrũ charitas. Et licèt ego miserrimus, ac maximus peccator sim, his tamen cœlestibus excitatus exemplis animarum salutem studiosissimè concupiscens hoc opus in lucẽ edere curaui, in quo laborũ, quos in toto vitæ meæ cursu, atq; in literarũ studiis toleraui, flores illucescunt. Intelligentesq; plurimi viri eximiæ probitatis, literarumq; splendore nõ mediocriter illustrati hunc librũ maximæ animarũ ædificationi esse futurum, meũ hoc desiderium adiuuerunt, me sæpenumero solicitando, mihiq; persuadendo, maximum fore malum si res tã vtiles, ac necessarias, cũ ad explorando quam plurimos Euangelicæ doctrinæ, totiusq; sacræ paginæ fontes, tũ ad hominum mores, vitáq; prorsus in officio continendam, quas triginta annorum spatio prædicaui, literis non mandarem; quæ quidem diuina cœlestis numinis aspirante gratia maximæ luci futuris temporibus esse possunt: Quæ cùm ita sint, Christiane lector,

per viscera misericordiæ Dei nostri te deprecor, ne tot thesauros, quot hic tam in multis, nimisq; profundis considerationibus, quàm literalibus innumeralium obscurissimorum locorum diuinæ scripturæ declarationibus inuenies, absconditos delitere patiaris. Quos vt rectè intelligas, maxima cum attentione, & simul cum puritate cordis piaq; intentione legere debes, quò ex his spiritualibus admonitionibus fructum percipias, ne meum pium desiderium finis sui immune remaneat. Quod cùm feceris, labores quos Deus à me susceipi voluit, multum tibi conducent, & per quàm paucissimis libris indigebis, quos antea tibi diligenter euoluere necessum erat. Etenim tot, támque notabilia in hoc quadruplici quadragesimali mysteria reperies, vt quamus plurimos annos vius, concionandi potius tempus, quàm illa tibi defutura sint. Præterea super Euangelia, quæ in reliquis anni temporibus tam in Dominicis diebus, quam in sanctorũ solennitatibus à Sancta Ecclesia decantantur alia tria volumina (si Deus Optimus Maximus faxit, mihique valetudinem cum vita concedat), ad quod impetrandum tuæ piæ preces maximè proderunt) à me componenda sũt. In quibus omnibus quicquid dixero sacrosanctæ Matris Ecclesiæ correctioni volo submitti. Nec verò vitio vertendum censeas, librum hunc implicatis, nimiumque curiosis linguæ Latinæ phrasibus, ac decoris rhetoricæ elocutionis floribus carere. Neque enim eis indiget. Imò velim tibi persuadeas, eum ita plano, atque communi sermone consilio fuisse compositum, videlicet ne tot, támque diuina mysteria, quot lucido, ac perspicuo dicendi modo meridiana luce clariora comperies: intricatæ, atque obscuræ orationis tenebris delitescant. Vale.

SVMMA OMNIVM CONCIONVM, QVÆ IN HOC PRIMO QVADRAGESIMALI VOLVMINE explicantur.

DOMINICA in septuagesima. Euang. *Simile est regnum cœlorum homini patrifamilias, &c.* Mat. 20. par. 1. p. 1. & par. 2. p. 1.

Dominica in Sexagesima. *Exiit qui seminat.* Luc. 8. par. 1. p. 10. par. 2. p. 29. & par. 2. p. 16.

Dominica in Quinquagesima. *Assumpsit Iesus duodecim discipulos suos secretò.* Luc. 18. par. 1. p. 19. & par. 2. p. 29.

Feria quarta Cinerum. *Cùm ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ.* Matth. 6. par. 1. p. 27. & par. 2. p. 42.

Feria quinta. *Cùm intrasset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio.* Matth. 8. par. 1. p. 58.

Feria sexta. *Audistis quia dictum est antiquis, Diliges proximum tuum.* Matth. 5. par. 1. pag. 46. & par. 2. p. 56.

Sabbatho. *Cùm serò esset factum erat nauis in medio mari,* Marc. 6. par. 1. p. 56.

Dominica prima Quadragesimæ. *Ductus est Iesus in desertum à spiritu.* Matth. 4. par. 1. p. 64. & par. 2. p. 70.

Feria secunda, *Cùm venerit filius hominis in maiesta-*

Universidad de Deusto
Biblioteca

tesua. Matth. 25. par. 1. p. 77.
Feria tertia. *Cùm intrasset Iesus Ierosolymam, cõmota est vniuersa ciuitas.* Matth. 21. par. 1. p. 85.
Feria quarta. *Volumus à te signum videre.* Matth. 12. par. 1. p. 94. & par. 2. p. 86.
Feria quinta. *Ecce mulier Chananæa ex finibus illis egressa.* Matth. 15. par. 1. p. 103. par. 2. p. 200.
Feria sexta. *Erat dies festus Iudæorum & ascẽdit Iesus Ierosolymam.* Ioan. 5. par. 1. p. 114. & par. 2. p. 111.
Sabbatho: vide in Dominica sequenti.
Dominica secunda quadragesimæ. *Assumpsit Iesus Petrum & Iacobum.* Matt. 17. par. 1. p. 125. & 134. & par. 2. p. 125.
Feria secunda. *Ego vado & quæretis me.* Ioan. 8. par. 1. p. 125.
Feria tertia. *Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi.* Matth. 23. p. 1. p. 153.
Feria quarta. *Ascendens Iesus Ierosolymam. &c.* Matt. 20. par. 1. p. 162. & par. 2. p. 138.
Feria quinta. *Homo quidam erat dives.* Luc. 16. par. 1. p. 173. & par. 2. p. 150.
Feria sexta. *Homo quidam erat paterfamilias qui plantauit vineam.* Matth. 3. par. 1. p. 184. & par. 2. p. 163.
Sabbatho. *Homo quidam habuit duos filios.* Luc. 15. par. 1. p. 195. & par. 2. p. 177.
Dominica tertia Quadragesimæ. *Erat Iesus eiiciens dæmonium.* Luc. 11. par. 1. p. 205. & par. 2. p. 189.
Feria secunda. *Quanta audiuimus facta in Capharnaum* Luc. 4. par. 1. p. 216.
Feria tertia. *Si peccauerit in te frater tuus.* Matth. 18. par. 1. p. 226.

Feria

Feria quarta. *Magister, volumus à te signum videre.* Matth. 15. par. 1. p. 235. & par. 2. p. 202.
Feria quinta. *Surgens Iesus de synagoga introiuit in domum Simonis.* Luc. 4. par. 1. p. 247.
Feria sexta. *Venit Iesus in ciuitatem Samariæ.* Ioan. 4. par. 1. p. 257. & par. 2. p. 217.
Sabbatho. *Perrexit Iesus in montem Oliueti.* Ioan. 8. par. 1. p. 269. & par. 2. p. 232.
Dominica quarta Quadragesimæ. *Abiit Iesus trans mare Galilææ.* Ioan. 6. par. 1. pag. 280. & par. 2. p. 247.
Feria secunda. *Inuenit in templo vendentes oues.* Ioan. 2. par. 1. p. 290.
Feria tertia. *Iam die festo mediante ascendit Iesus in templum.* Ioan. 7. par. 1. p. 302.
Feria quarta. *Vidit hominem cæcũ à natiuitate.* Ioan. 9. par. 1. p. 314. & par. 2. p. 261.
Feria quinta. *Ibat Iesus in ciuitatem Naim.* Luc. 7. par. 1. p. 324.
Feria sexta. *Erat quidam languẽs Lazarus.* Ioan. 11. par. 1. p. 335. & par. 2. p. 276.
Sabbatho. *Dicebat Iesus turbis Iudæorum: Ego sum lux mundi.* Ioan. 8. par. 1. p. 347.
Dominica in passione. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Ioan. 8. p. 1. p. 357. & p. 2. pag. 291.
Feria secunda. *Miserunt principes, & Pharisæi ministros.* Ioan. 7. par. 1. p. 367.
Feria tertia, *Ambulabat Iesus in Galilæam.* Ioan. 7. par. 1. p. 378.
Feria quarta. *Facta sunt encænia Ierosolymis.* Ioan 10. par. 1. p. 388. & par. 2. p. 307.
Feria quinta. *Rogabat Iesum quidam Pharisæus: vt manducaret*

Universidad de Deusto
Biblioteca

ducaret cum illo. Luc.7.par.1.p.399.& par.2.p. 322.

Feria sexta. *Collegerunt Pontifices & Pharisæi concilium aduersus Iesum.* Ioan.11.par.1.p.412. & par. 2.p.336.

Sabbatho. *Cogitauerunt principes Sacerdotum, vt & Lazarum interficerent.* Ioan.12.par.1.p.423.

Dominica in Ramis Palmarum. *Cum appropinquaret Iesus Ierosolymis.* Matth.21. par.1.p.432. & par.2.p.349.

Feria quinta in cœna Domini, mandatum. *Cum dilexisset suos.* Ioan.13. par.1.p.443.& par.2.p. 363.

Sermo de passione Domini.par.1.p.459.& par.2. p.379.

Dominica Resurrectionis. *Maria Magdalene, & Maria Iacobi emerunt aromata.* Marc.16. par.1.p. 474.& par.2.p.398.

Feria secunda. *Duo ex discipulis Iesu ibant ipsa die in castellum.* Luc.24.par.1.p.484.& par.2.p.408.

Feria tertia. *Stetit Iesus in medio discipulorum.* Luc. 24.par.1.p.497.

Feria quinta. *Maria stabat ad monumentum foris plorans.* Ioan.20.par.1.p.507

INDEX

INDEX AVTHORITATVM SACRÆ SCRIPTVRÆ, IN HOC OPERE SPARSIM expositarum, iuxtà ordinem noui & veteris Testamenti.

***

Genesis.

1. Fiat firmamentum in medio aquarũ par.1.p.409. num.40.

Germinet terra herbam virẽtem.&c.par.1.pa.489.nu. 20.

Dominamini piscibus maris & volatilibus cœli, & bestiis terræ.par.1 pag. 40. nu.11.& par.2.pa.1.nu.1.

Dixit Deus: Fiat lux, & facta est lux.par.1.p.71.nu.27.

2. Spirauit Deus in faciem eius spiraculum vitæ: & factus est homo in animã viuentem.par.1.pag.366. num.17.

Et tulit Deus hominem, & posuit eum in paradyso voluptaris, vt operaretur, & custodiret illum.par.1. p.352.nu.22.

Ex omni ligno paradysi comede, de ligno autẽ scientiæ boni & mali ne comedas.pa.1.p.124.nu.39.& par.2.p.249.num.9.

3. Vidit mulier quòd bonum esset lignũ ad vescẽdum, & pulchrum oculis, aspectuque delectabile, tulit & comedit.par.1.p.275. num.27.

Cur præcepit vobis Deus, ne comederetis ex omni ligno paradysi.par.2.p.81. nu.43.& pa.299. num.3.

Mulier quã dedisti mihi, &c. par.2.p.15.num.55.

Quia audisti vocem, vxoris tuæ, maledicta terra in opere tuo.par.2. pag.301. num.41.

In sudore vultus tui vesceris pan

Universidad de Deusto
Biblioteca

pane tuo.par.1.p.352.nu. 23.& par.2.p.1.nu.3.& p. 391.nu.47.

Maledictus es inter omnia animantia par.2.pag.135. num.40.

Num custos,fratris mei sum ego?par.1.p.235.num. 37.

4 & 5 Vixit Adam annos nõ gentos triginta, & mortuus est.par.1.pa.180.nu. 28.

6 Videntes filij Dei filias hominum quòd essent pulchræ,acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant.par.1.p.57.nu 5.

7 Rupti sunt omnes fontes abyssi,par.2.p.416.n.28.

9 Arcum meum ponam in nubibus.par.2.p.348.nu. 48.

Hoc est signũ fœderis quod do inter me & vos,&c.pa. 1.p.420.nu.34.

Cum didicisset,quæ fecerat ei filius suus minor, &c. par.1.p.258.nu.5.

Maledictus Cham seruus seruorum erit fratribus suis par.1.p.40.nu.11.

12 Egredere de terrâ tuâ, & de cognatione tua par.1. p.265.nu.22.

13 Ne quæso sit iurgium inter me,& te: fratres enim sumus.par.1 p.142.nu.31. & par.1.p.276.nu.5.

14 Da mihi animas cætera tolle tibi.par.2.pa.250. num.14.

15 Tu ibis ad patres tuos in pace,par.1.p.446.nu.13.

Sume mihi vaccam trienné, & capram, & arietem annorum trium, turturémque & columbã, &c.par. 1.p.257.num.41.

17 Accusauit Ioseph fratres suos apud patrem de crimine pessimo.par.1. pag. 447.nu.16.

18 Non delebo propter decem,&c. par.1. pag.252. num.23.

19 Surge, tolle vxorem tuã & duas filias,quas habes par.1.p.495.num.43.

Surgite,& egredimini de loco isto quia delebit Dominus ciuitatem hanc.par. 1.p.14.num.17.

21 Eiice ancillã hanc,& filiũ eius.par.1.p.87. num.3.& pag.200.num.25. & par. 2.p.71.nu.3.

22 Per memetipsum iurauí. par.1.p.501.num.10.

Nunc cognoui quòd timeas Dominum.par.2.pag.44. num.8.

25 Da de coctione hac rufa,quia oppidò lassus sum par.2.p.164.nu 15

Congregatus est Abraham ad populum suum par. 2. pag.370.nu.27.

27 Surge pater mi, & comede de venatione filij tui par.2.p.280.num.17.

Vox quidem vox Iacob est, sed manus manus sunt Esau.par.1.p.210.nu.12. & p.361.num.18.

Frumento & vino stabiliui, eũ,& tibi posthæc,fili mi vltra quid faciã?par.1.p. 13.nu.13.

28 Erit mihi Dominus in Deum,& cunctorum quę dederis mihi, decimas offerã tibi par.2.p.148.n.39

29 Et ecce Rachel veniebat cum ouibus patris sui, nã regem ipsa pascebat. par. 1.p.262.11.18.

30 Da mihi vxores & liberos meos, pro quibus seruiui tibi:tu nosti seruitutem qua seruiui tibi. par. 1.pag246.nu.43.& par.2. p.5.num.18.

31 Tumulus iste, & lapides sint in testimonio.par.1.p 103.num.37.

32 Vidi Dominum facie ad faciẽ,& salua facta est anima mea.par.1.p.119.n.16.

33 Suscipe benedictionem, quam attuli tibi,& quam donauit mihi Dominus tribuens omnia.par. 1. p. 187.

Video faciem patris vestri quòd non sit erga me.par 1.p.375.num.33.

In baculo meo transiui Iordanẽ istam.par.2.p. 251. num.19.

Placabo eũ muneribus quæ præcedũt,& posteà videbo illum, forsan propitiabitur mihi.par.2.p.6.n.16.

4 Turbastis me,& odiosum fecistis me Chananeis,& Pherezeis habitatoribus terræ huius.par.1.pa 369. num.18.

35 Mortuus est Isaac, & appositus populo suo.par.2. pag.370.num 27.

37 Ecce populus filiorum Israel multus & fortior nobis est,venite sapienter opprimamus eum. par.1. p.395.nu.31.

Diligebat Iacob ipsum Ioseph,eo quod in senectute sua genuisset eum. par. 1.p199.num.18.

40 Memento mei,cùm tibi bene fuerit.par.2.p.250. num.13.

41 Facta est fames in vniuersa terra,in Ægypto par.2. p.184.num.19.

45 Ne iratscimini in via,&c par.1.p.230.nu.16.

48 Filij mei sunt quos donauit mihi Dominus.par.1. p.188.num.17.

49 Benedictiones patris tui confortatæ sunt benedictionibus patrũ eius. par 2.p.212.nu.42.

Effusus es sicut aqua, non crescas quia ascendisti cubile patris tui,& maculasti stratum eius. par.1.pa. 274.num.22.

Universidad de Deusto
Biblioteca

50. Asportate ossa mea vobiscum de loco isto. par. 1. p. 478. num. 19
Obiit Iacob, appositusque est ad populum suum. par 2. pa. 370. num. 27.

Exodus.

1 O Domine sumus nimis imbecilles. par. 2. pag. 6. num. 19.
3 Ego ero tecum. & hoc habebis signum, quod miserunt te, cum eduxeris populum meum de AEgypto. &c par. 1. pag. 67. numero 11.
Vadam, & videbo visionem hanc magnam quare non comburatur rubus par 1. pa. 461. num. 10.
Solue calceamentum de pedibus tuis, quia locus in quo stas, terra sancta est. par. 1 pag 295. nu. 22.
4 Quis ego sum, vt vadam ad Pharaonem? Domine, ego sum pauperculus pastor. &c. par. 1. pa. 341. nu 27.
Non credent mihi, nec audient vocem meam, sed dicent: Nũ apparuit tibi Dominus. par. 1. pag. 28. num. 1
5 En famuli tui flagellis cædimur & inuitè agitur contra populum tuum. par 1. pag. 167. num. 22.
6 Ego Dominus qui apparuit Abraham, Isaac, & Iacob, &c. par. 2. pag. 169. num. 24.
8 Orate Dñm vt auferat ranas à me, & dimittam populũ vt sacrificet deo par. 1 pag. 256. num. 37.
Sacrificate Deo vestro in terra hac. par. 1. pag. 288. num. 48.
9 Adhũc retines populum meum? par. 2. p. 28. n. 50.
11 Adhuc tangam Pharaonẽ & AEgyptũ, morietur omne primogenitum in terra AEgypti, & statim senserunt. par. 1. p. 107. nu. 14. & p. 251. nu. 19.
15 Persequar, comprehendã, diuidam spolia, implebitur anima mea, &c. par. 1. pag. 161 num. 2.
Extendit manum suam, & deuorauit eos terra par. 2. pag. 174. num. 43.
17 in solitudine eduxit De⁹ aquam de petra. par. 1. pa. 73
18 Prouide de omni plebe viros potentes & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitue ex eis tribunos, &c. par. 1. pa. 44. num. 18. & pa. 424 numero 5.
19 Cauete ne ascendatis in montem, neque tangatis finse

fines illius. Omnisqui tetigerit montem, morte morietur par. 1. pag. 16. num. 20
20 Ego sum Dominꝰ Deus tuus fortis, zelotes, &c. par. 2. p. 105. num. 21. & p. 265. num. 17.
Honora patrem tuũ & matrẽ tuam, vt sis longæuus super terram. p. 2. p. 210. num. 32.
22 Si quis deduxerit virginem necdum desponsatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & habebit eam vxorem. par. 1. p. 92. num. 30.
Sex diebus operaberis, septimo die cessabis. par. 1. p. 115. num. 5. & par. 2. p. 14. num. 53.
25 Inspice, & fac secundùm exemplar, quod tibi in monte monstratum est. par. 1. p. 296. num. 26.
28 Applica ad te Aaron fratrem tuum, vt sacerdotio fungatur mihi. par. 1. p. 141. num. 28.
30 Quando tuleris summã Filiorum iuxta numerum dabunt singuli pretium pro animabus suis Domino &c. par. 1. p. 250. num. 14.
31 Vos vidistis vniuersa quæ fecit Dominus coram vobis in terra Ægypti Pharaoni. par. 2. p. 93. num. 31.
33 Vade, descende de loco isto tu, & populus tuus, & mittam præcursorem tui Angelum. par. 1. p. 112. num. 35.
Non poteris videre faciem meam, tollam manum meam, & videbis posteriora mea. par. 1. p. 410. num. 42.
34 Cum descenderet Moyses de monte, ignorabat, quòd cornuta esset facies eius ex cõsortio sermonis diuini. par. 1. p. 119. n. 15.
Dominator Domine Deus misericors & clemẽs, patiẽs, & multæ miserationis. par. 1. p. 214. num. 36.
Præcide tibi duas tabulas instar priorum. par. 2. p. 17. num. 7.

Leuiticus.

Ignis in altari meo semper ardebit, &c. par. 2. p. 8. num. 29.
10 Egressus ignis deuorauit eos, & mortui sunt coram Domino. par. 1. p. 392. num. 17.
13 Si cessauerit lepra, lauabit aqua ea quę pura sunt &c. par. 1. p. 377. num. 38.
Non oderis fratrem tuum in corde tuo. par. 2. p. 57. num. 6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 Agrum tuum non seres diuerso semine. par. 2. p. 51. num. 39.
21 Si sacerdotis filia deprehensa fuerit in stupro, & violauerit nomen patris sui, flammis exuratur. p. 1. p. 92. num. 30.
23 Sumeris die primo fructus arboris pulcherrimæ. par. 2. p. 358. nu. 37.
33 In dextera eius ignea lex. part. 2. pa. 57. nu. 6.

Numeri.

11 Congrega mihi septuaginta viros de senibus Israël. par. 2. p. 295. nu. 15.
Cur afflixisti seruum tuum? quare nō inueni gratiam coram te? par. 1. pa. 166. num. 19.
16 Dirupta est terra sub pedibus eorum, & aperiens os suum deuorauit illos, &c. descenderúntque viui in infernum operti humo. part. 1. pag. 244. num. 36.
17 Refer virgam Aaron in tabernaculum testimonij, vt seruetur ibi in signum rebellionis filiorū Israël. par. 1. p. 80. nu. 16.
20 Audite rebelles & incredul, num de petra hac poterimus aquam elicere? par. 1. p. 64 num. 32.
Tange virga tua petram, & illa dabit aquas. par. 1. p. 284. num. 16.
21 Anima nostra iam nauseat super cibo isto leuissimo. part. 2. p. 171. num. 33.
22 Quid tibi feci? cur percutis me? part. 2. pa. 197. num. 31.
22 Moriatur anima mea morte iustorum, & fiant nouissima mea horum similia. par. 1. p. 429. nu. 27.
Num est Deus quasi homo, vt mentiatur? p. 1. p. 502. num. 19.
24 Tolletur propter Agag rex eius, & auferetur regnum illius. par. 2. p. 355. num. 35.
25 Tolle cunctos principes populi, & suspende eos contra solem. p. 2. p. 182. num. 20.
Hostes vos sentiant Madianitæ. par. 2. pag. 36. num. 28.
33 Erunt vobis quasi claui in oculis, & lanceæ in lateribus. part. 2. p. 22. nu. 26.

Deuteronomiū.

4 Vos tulit Dominus & eduxit de fornace ferrea Ægypti. par. 2. pa. 175. num. 5.

Hæc

Hęc est vestra sapientia coram populis, vt audientes vniuersi præcepta hęc dicant, &c. par. 1. p. 309. num. 19.
6 Dominus Deus noster Deus vnus est. par. 2. p. 56. num. 18.
11 Omnis locus quem calcauerit pes vester, vester erit. par. 2. p. 167. num. 16.
21 Terra ad quam ingrederis possidendam non est sicut terræ Ægypti, &c. par. 1. p. 259. num. 7.
15 Si vnus ex fratribus tuis ad paupertatem deuenerit. par. 1. p. 580. nu. 9.
17 Erit vita tua pendens ante te. par. 1. pa. 461. num. 10.
18 Si tibi voluerit persuadere frater tuus, &c. ne parcat ei oculus tuus, &c. part. 2. pa. 416. num. 34.
21 Si genuerit homo filium cōtumacē & proteruum, &c. lapidibus eum obruet populus ciuitatis. par. 1. pa. 201.
23 Non abominaberis Ægyptum, quia aduena fuisti in terra eius. par. 1. p. 52. num. 6.
28 Percutiat te Dominus cæcitate & amentia. part. 2. p. 11. num. 14.
Dabit Dominus animam consumptam mœrore, & erit vita tua quasi pendens ante te. par. 1. pag. 394 num. 17.
30 Testes inuoco hodie cœlū & terrā, quòd proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem, & maledictionem. par. 1. p. 103. num. 36.
32 Vua eorum fellis, & botrus amarissimus. par. 1. pag. 9. numero 34. & par. 2. p. 149. nu. 45.
Deuorabunt eos aues morsu amarissimo. par. 2. pa. 204. num. 9.
Date magnificentiam Deo nostro. par. 2. pag. 375. num. 48.

Josue.

1 Confortare, & esto robustus. part. 1. pag. 310. num. 36.

Liber Iudicum.

6 Quomodo dicis quòd ames me, cùm animus tuus non sit mecum? par. 1. pag. 450. num. 29.
Et cecidit flos super vellus. part. 2. p. 160. num. 41.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gladius Domini & Gedeonis. par. 1. p. 115. num. 10.
10 Ite & inuocate Deos quos elegistis. par. 2. p. 108. num. 33.
18 Arripuerũt filij Dan misero Michæ eius idola, sacerdotem, & quidquid Domini erat, diripuerũt. par. 1. p. 8. num 31.
20 Conuenerũt omnes tribus Israel ad puniendum maximum illud peccatũ tribus Beniamin &c. par. 3. p. 279. num. 43.

1. Regum.

1 Anna cur fles & cur affligitur cor tuum, nónne ego melior tibi sum, quã decem filij. par. 1. p. 282. num. 8.
15 Melior est obedientia quàm victimæ. par. 1. p. 356. & 357.
Recensui quæcunque fecit Amalech Israëli, quomodo restitit ei in via cùm ascenderet de Ægypto. par. 1. p. 82. num 21.
Peccaui, quia præuaricatus sum sermonem Domini. par. 2. p. 87. num. 5.
Quæ est ista vox gregum quæ sonat in auribus meis? De Amalech adduxerunt ea. par. 2. p. 58. num. 9.
16 Vidi virum prudentem in verbis. par. 2. p. 227. num. 43.
17 Tulit vnum lapidem & funda iecit & percussit eum in fronte. par. 2. p. 328. num. 24.
Conglutinata est anima Ionatæ animæ Dauid. par. 2. p. 187. num. 42.
18 Viuit Dominus, quoniã filius mortis est vir qui fecit hoc. par. 2. p. 164. num. 4.
19 Ne peccet rex in seruum suum Dauid, quia non peccauit tibi. par. 2. p. 140. num. 7.
20 Ego descendam ad locum vbi tu latebis, & tres sagittas mittam iuxta eum, & iaciam quasi exercens me ad signum. par. 1. p. 95. num. 4.
21 Conuertimini & interficite sacerdotes. par. 2. p. 355. num. 25.
22 Benedicti vos à Domino, quia doluistis viceam meam. par. 2. p. 315. num. 33.
24 Iustior es tu quam ego. par. 2. p. 59. num. 14.
25 Benedictus Dominus Deus Israël, qui misit te hodie in occursum meũ. par. 1. p. 188. num. 17.
Ecce famula tua sit in ancillam. par. 2. p. 373. num. 40.

vlt. Euagina gladium tuũ, & percute me. par. 2. p. 390. num. 45.

2. Regum.

6 Quàm gloriosus fuit hodie rex Israël discooperiens se ante ancillas seruorum suorum. par. 2. p. 113. num. 49.
9 Nunquid supereſt aliquis de domo Saulis, vt faciã cum illo misericordiam Dei? par. 2. p. 263. num. 6.
12 Homo quidam habebat multas oues, & pauperculus non habebat nisi vnam paruulam, quam habebat, & nutrierat. &c. par. 1. pa. 331. num. 32.
Quare contempsisti verbum Domini, vt faceres malum? par. 2. p. 175.
Deprecatus est Dauid pro paruulo, & ieiunauit ieiunio. par. 2. p. 45. num. 12.
14 Et à planta pedis vsque ad verticem non erat in eo macula. par. 2. p. 30. num. 5.
16 Dimitte eum vt maledicat, Dominus enim præcepit ei vt malediceret Dauid, &c. par. 1. p. 188. num. 18.

3. Regum.

2 Filius Berzelai reddes gratiam. par. 2. p. 377. num. 58.
2 Tu nosti quæ fecerit mihi Ioab. par. 2. p. 226. num. 38.
3 Diuidatur, detur vtrique pars pueri. par. 1. p. 385. num. 18.
8 Tu nosti solus cor filiorum hominum. par. 2. p. 48. num. 26.
11 Ego scindam regnum de manu Salomonis, & dabo tibi decem tribus. par. 1. pa. 432. numer. 2.
11 Ædificauit Salomõ phanũ Chamos idolo Moab. part. 2. pa. 235. numer. 14.
13 Et exclamauit contrà altare in sermone Domini & effusus est cinis de altari. par. 1. p. 368. num. 3.
Altare, Altare, hæc dicit Dominus, &c. par. 1. p. 148. num. 15.
4 Ingredere vxor Ieroboam, quare aliam te esse simulas? ego missus sum ad te durus nuntius. part. 1. pa. 39. numero 5.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4. Regum.

4 Anima eius in amaritudine est. par. 2. p. 334. num. 48.

Non habeo nisi parum olei, quo vnguar par. 2. p. 156. num. 23.

11 Nunquid est Deus in Israël, vt eatis ad consulendum Beelzebuth? par. 2. pag. 226. num. 37.

20 Audiui orationem tuam & vidi lachrymam tuam, &c. par. 1. p. 270. num. 5.

Idcircò colligam te ad patres tuos, & colligeris ad sepulchrum tuum in pace, &c. par. 1. p. 345. num. 42.

Tobias.

2 Nolite ita loqui, quoniam filij sanctorum sumus. par. 2. p. 93. num. 36.

Noli timere fili mi, pauperem quidem vitam gerimus: sed multa bona habebimus si timuerimus Deum. par. 1. p. 415. nu. 14.

Ne auertas faciem tuam ab vllo paupere. par. 2. p. 41. num. 47.

6 Ne timeas, exenterа piscem, & cor eius, & fel, & iecur repone tibi. par. 2. pag. 363. nume. 54.

8 Filij sanctorum sumus, non debemus ita coniungi sicut gentes quæ ignorant Deum. par. 1. p. 53 num 29.

Iob.

1 Circuiui terram & perambulaui eam. par. 1. p. 108. num. 11.

Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum. par. 1. p. 50. num. 17. & p. 188. num. 39. & parte 1. pa. 208. numer. 29.

2 Si bona suscepimus de manu Domini, mala autem quare non sustineamus? par. 1. p. 320. num. 22.

Quæ est spes hypocritæ, si auarè rapiat? par. 1. p. 65. num. 2.

6 Fratres mei præterierunt sicut torrens. par. 2. p. 404. num. 28.

Nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est: par. 1. pa. 72 num.

numero 32.

7 Memento mei Deus, quia ventus est vita mea, nec aspiciet me visus hominis. par. 1. p. 352. nume. 21.

Vita hominis militia super terram. par. 2. p. 76. nume. 22.

8 Nunquid virere potest scirpus absque humore, aut crescere carectum sine aqua? &c. par. 1. p. 181. nume. 35. & par. 2. p. 229. num. 51.

10 Tædet animam meam vitæ meæ. parte 2. p. 329. num. 27.

Dimittam aduersum me eloquium meum. par. 2. p. 331. nu. 35.

Pelle & carnibus vestisti me, ossibus & neruis cõpegisti me. par. 2. p. 153. num. 13.

11 Miseriæ obliuiscetis, & quasi aquarum quæ præterierunt, non recordaberis. par. 1. pag. 488. numero 17.

Cum te consumptum putaueris, orieris vt Lucifer. par. 2. pagina 105. nume. 32.

12 Interroga iumẽta, & docebunt te. par. 2. pag. 44. num. 11.

13 Posuisti in neruo pedem meum, & obseruasti omnes semitas meas parte 1. pagina 178. numero 23.

14 Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? parte 1. pagina 191. numero 8.

Putásne mortuus homo rursum viuet? par. 1. p. 488. num. 17.

Sicut mercenarij dies eius. parte 2. pagina 1, numero 1.

18 Deuoret pulchritudinẽ cutis eius. par. 2. p. 49. numero 29.

15 Terrebit eum tribulatio, & angustia vallabit eum. parte 2. pagina 390. num. 45.

Noctem verterunt in diem. parte 2 pagina 33. nu. 17.

19 Miseremini mei, quia manus Domini tetigit me. par. 1. pag. 295. nume. 21.

Credo quòd redẽptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum. parte 1. pagina 488. numero 16.

20 Gaudium hypocritæ ad instar pũcti. par. 2. p. 271. nu. 40.

21 Attendite me, & obstupescite; & ego quãdo recordatus fuero pertimesco. par. 1. p. 382. nu. 16.

24 Ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierũt vias eius, neque reuersi sunt per

Universidad de Deusto
Biblioteca

semitas illius. par. 1. pag. 264. num. 27.
Gigantes gemũt sub aquis, & qui habitant cum eis. par. 1. pag. 75. numero 44.
28 Sapientia vbi inuenitur? & quis est locus intelligentiæ? par. 1. p. 307. nu. 24.
29 Quis mihi tribuat, vt sim iuxta menses pristinos? par. 2. pag. 307. nume. 4.
31 Pepigi fœdus cum oculis meis. par. 1. p. 275. nume. 28.
38 Nunquid ingressus es thesauros niuis? par. 2. p. 324. num. 7.
39 Cui dedi in solitudine domum, & tabernacula eius in terra salsuginis. par. 2. pagina 71. numero 7.
Benna struthionis similis est pennis Herodij, & accipitris. par. 2. p. 215. nume. 54.
40 Ecce absorbebit fluuium, & non mirabitur. par. 2. pagina 400. numero 9.
41 Corpus illius quasi scuta fusilia cõpactum squamis. parte 2. pag. 14. nume. 54.
Ipse est rex super vniuersos filios superbiæ. par. 2. p. 399. num. 5.

Psalmi.

1 Et erit tanquam lignum quod plantatum est secùs decursus aquarum. par. 2. pagi. 170. nume. 30.
Reges eos in virga ferrea. par. 1. pag. 351. nu. 8.
4 Quæ dicitis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris compungimini. par. 2. pagina 41. numero 102.
Filij hominum vsquequò graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? par. 1. p. 138. nu. 16. & p. 139. numero 19
5 Quoniam non est in ore eorum veritas, cor eorũ vanum est. par. 1. p. 423. num. 5.
Manè astabo tibi, & videbo. par. 2. p. 130. numero 20
Nisi conuersi fueritis gladium suum vibrauit, arcũ suum tetendit, & parauit illum. par. 1. p. 79. numero 11.
6 Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis & stratum meum rigabo. par. 1 pag. 486. num. 28. & par. 2. p. 101. nu. 9. & p. 203. nu. 5.

Inueteraui inter omnes inimicos meos. par. 2. p. 120. num. 35.
Conturbata sunt omnia ossa mea. par. 2. p. 343. nume. 29.
Conuertantur, & erubescãt valde velociter. par. 2. p. 186. num. 38.
8 Omnia subiecisti sub pedibus eius. par. 2. p. 373. num. 42.
Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem. parte 2. pag. 359. numero 38.
9 Patientia pauperũm non peribit in finem. par. 2. p. 160. nu. 41.
Laudatur peccator in desideriis animæ suæ. parte 2. pagina 123. numero 47.
Commouisti terram, & cõturbasti eam: sana contritiones eius, & c. par. 1. p. 203. num. 34.
10 Transmigra in montem sicut passer. parte 2. p. 39. num. 41.
11 Saluum me fac Domine, quoniam defecit sanctus. par. 2. pag. 119. nume. 31.
Diminutæ sunt veritates à filijs hominum. par. 1. p. 366. nu. 40. & p. 423. nume. 3.
In circuitu impij ambulant. parte 2. pag. 327. nu. 20.
12 Illumina oculos meos ne vnquam obdormiam in morte. par. 1. p. 66. nu. 8. & p. 238. nu. 13. & par. 2. p. 41. nu. 47.
Vsquequò obliuiscaris me in finem. par. 2. p. 370. numero 18.
13 Dominus prospexit super filios hominum: & vidit, quòd omnes declinauerunt. par. 2. p. 168. num 19.
15 Domin⁹ pars hæreditatis meæ. par. 2. p. 374. numero 44.
Tu es qui restitues hæreditatem meam mihi. par. 1. p. 476. nu. 8.
In me sunt Deus vota tua: quæ reddam laudationes tibi. part. 2. pag. 89. num. 15.
Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postèà accelerauerunt. par. 2. p. 96. num. 42.
16 Propter verba labiorum tuorum, ego custodiui vias duras. par. 1. p. 49. nu. 12.
Oculos suos statuerunt declinare in terram. parte 2. pagina 131. numero 26.
Vt non loquatur os meum opera hominum propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras. parte 1. pagina 25. nu. 25.

Delectationes in dextera tua vsque in finem. parte 2. pagina 370. numero 28.

Adipem suum conclusérũt. parte 2. pagina 155. num. 21.

Terra ne operias sanguinẽ meum. par. 2. pag. 97. nume. 46.

17 Filij alieni mentiti sunt mihi. par. 2. pag. 95. num. 38.

17 Diligã te Domine fortitudo mea. par. 2. p. 410. num. 11.

Populus quem non cognoui seruiuit mihi, & filij alieni inueterati sunt, & claudicauerunt. par. 1. pl 110. nu. 28.

Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso peruerteris. parte 1 pagina 83. numero 26. & par. 2. p. 416. nu. 30.

Iudicia Domini desiderabilia super aurum & lapidem pretiosum multum, & dulciora super mel & fauum. par. 1. pag. 115. nũ. 5.

Si mei nõ fuerint dominati tunc immaculatus ero. parte 2. pag. 170. numero 27.

Cogitatio cordis mei in cõspectu tuo semper. par. 2. p. 30. nu. 5.

26 Non dormitabit, neque dormiet qui custodit Israel. par. 2. pag. 32. numero 12.

21 Lingua mea adhæsit faucibus meis. par. 2. p. 381. num. 10.

Pones eos vt clibanũ ignis in tempore vultus tui. parte 2. pag. 236. numero 19.

22 Si ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. parte 1. p. 416. nume. 16.

23 Quis est iste rex gloriæ, Dominus fortis & potens Dominus potens in prælio. par. 1. p. 377. numero 2.

24 Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos. par. 1. pag. 119. numero 17.

De necessitatib⁹ meis erue me. parte 2. pag. 81. num. 44.

27 Ad te Domine clamabo tota die, Deus meus ne fileas à me, nequando taceas à me, & assimilabor descendẽtibus in lacum. parte 1. pagina 109. numero 22.

28 Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia, vox Domini confringẽtis cedros. parte 1. pagina 368. nu. 3.

Vos

Vox Domini super aquas. parte 2. pagina 318. numero 48.

29 Ego dixi in abundantia meâ nõ mouebor in ęternum. par. 1. pag. 235. numero 15.

30 Factus sum tanquam vas perditum ante te, quoniam vidi vituperationẽ multorum commorantium in circuitu. parte 1. pagina 158. numero 22.

31 Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno. par. 2. p. 280. num. 19.

Conuersus sum in ærumnã meã dum configitur spina. par. 2. pag. 54. numero 49.

32 Tu es refugium meum à tribulatione quæ circundedit me: exultatio mea, erue me à circundantibus me. par. 1. p. 95. num. 6.

33 Qui facit angelos suos spiritus, & ministros suos ignem vrentem. parte 2. pagina 118. numero 27.

Immittit Angelus Domini, in circuitu timentium eum. par. 2. pag. 191. numero 11.

33 Benedicam Dominum in omni tempore. parte 2. pagina 161. numero 58. & p. 409. numero 4.

34 Humiliabam in ieiunio animam meam, & oratio mea in sinu conuertetur. par. 1. p. 91. numero 27.

35 Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ. parte 2. pagina 8. numero 27.

37 Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum. parte 1. pagina 241. numero 28.

Amici mei & proximi mei de longè steterunt. parte 2. pagina 181. numero 17.

Afflictus sum & humiliatus sum. parte 2. pag. 190. numero 56.

Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea. par. 2. p. 342. numero 16.

38 Sicut tenebræ eius, ita & lumen eius. par. 1. p. 504. nu. 27.

38 Opprobriũ insipienti dedisti me, obmutui, & non aperui os meum, quoniã tu fecisti. par. 1. pag. 188. num 18.

39 In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam. par. 2. p. 90. numi. 16.

40 Da-

Universidad de Deusto
Biblioteca

40 Dominus conſeruet eũ, & viuificet eum. par. 2. p. 218. num. 7.
41 Tranſibo in locum tabernaculi admirabilis vſque ad Domum Dei. parte 2. pagina. 369. numero 23.
Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte. par. 1. pagina 73. numero 35.
42 Ponite corda veſtra in virtute eius. par. 2. p. 216. num. 57.
43 Exurge quare obdormis Domine? Exurge & ne repellas in finem, apprehende arma & ſcutum, & exurge in adiutoriũ mihi. parte 1. pagina 96. nume. 11.
Tota die verecundia mea contra me eſt. par. 2. pag. 395 num. 65.
Declinate à me maligni quia dicitis in cogitatione accipient in vanitate ciuitates ſuas. par. 1. pag. 405. num. 23.
44 Eructauit cor meũ verbum bonum, dico ego opera mea regi. par. 1. p. 130. num. 20.
Obliuiſcere populum tuum & domum patris tui. par. te 2. pagina 73. numero 11.
Accingere gladio tuo ſuper femur tuum. par. 2. p. 399. num. 5.
Arcum conteret, & confringet arma, & ſcuta cõburet igni. par. 1. p. 203. nu. 36.
Vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis. par. 1. p. 486. nume. 106
Sagittæ tuæ acutæ (populi ſub te) cadẽt in corda inimicorum regis. par. 2. p. 328. num. 26.
45 Viri ſanguinum & doloſi nõ dimidiabunt dies ſuos. par. 2. pag. 130. nume. 23.
Deus noſter refugiũ & virtus par. 2. p. 414. num. 25.
48 Ignis, grando, nix, glacies, quę faciunt verbum eius. par. 1. p. 188. numero 20.
Comparatus eſt iumentis inſipiẽtibus, & ſimilis factus eſt illis. par. 1. p. 99. num. 20.
Iniquitas calcanei mei circũdabit me. par. 2. p. 273. num. 49.
Confitebitur tibi, cùm benefeceris ei. par. 2. p. 261. num. 57.
49 Exiſtimaſti iniquè quòd ero tui ſimilis. par. 2. pag. 209. num. 19.
50 Miſerere mei Deus ſecũdum magnam miſericordiam

diam tuam. par. 2. p. 412. num. 16.
Redde mihi lætitiam ſalutaris tui. par. 1. pag. 373. num. 25.
Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam. par. 1. pag. 213. num. 33.
Cor contritum & humiliatum Deus non deſpiciet. par. 2 pag. 87. num. 7.
53 Deus in nomine tuo ſaluum me fac, & in virtute tua iudica me. par. 2, p. 64. num 32.
54 Vacate & videte quoniã Ego ſum Deus. par. 2. p. 112. num. 2.
Si inimicus maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem vtique. par. 2. pag. 68. num. 48
Viri ſanguinum non dimidiabunt dies ſuos. par. 1. pag. 340. nu. 23.
Timor & tremor venerunt ſuper me, & contexerunt me tenebræ. par. 2. p. 168. num. 2.
Quis mihi dabit pennas ſicut columbæ. par. 2. pag. 130. num. 21.
55 In quacunque die inuocauero te velociter exaudi me. par. 2. pag. 9. nu. 31.
Furor illis ſecundũ ſimilitudinem ſerpẽtis. par. 2, pag. 17. num. 4.
percecidit ignis, & non viderunt ſolem. par. 2. p. 343. num. 30.
Deus conteret dentes eorũ, in ore ipſorum. par. 2. pag. 421. num. 52.
59 Lingua eorũ gladius acutus. par. 2. p. 199. nu. 39.
61 Veruntamen pretiũ meũ cogitauerunt repellere. par. 2. p. 420. num. 50.
62 Benedicat nos Deus, Deus noſter. par. 2. pag. 362. num. 52.
Deus Deus meus, ad te de luce vigilo. par. 1. pag. 480. num. 25.
64 Benedices coronæ anni benignitatis tuæ, &c. par. 2. pag. 24. num. 35.
In ſtillicidiis eius lætabitur germinans. par. 1. p. 137. num. 11.
Exurgat Deus, & diſſipẽtur inimici eius, &c. par. 1. p. 485. num. 4.
65 Tranſiuimus per ignem & aquam. par. 2. pag. 420. num. 48.
67 Mons Dei mõs pinguis, mons coagulatus, mons in quo beneplacitum eſt Deo habitare in eo. par. 1. pag. 196. num. 27.
68 Operui in ieiunio animã meam par. 1. p. 69. nu. 19.
70 Quoniam tu es patiẽtia mea, Domine. par. 1. p. 312. num. 43.
72 Cogitauerunt, & locuti ſunt nequitiam. par. 2. p. 303. num. 49.

Universidad de Deusto
Biblioteca

76 Et meditatus sum nocte cum corde meo & exercitabar,& scopebam spiritum meũ. par. 1. p. 301. num. 45.

77 Et lactauerunt eum in ore suo. par. 2. pag. 96. nu. 41

Nunquid poterit Deus parare mensam in deserto. par. 2. p. 251. num. 17.

In omnibus his peccauerũt adhuc, neque speraverũt in salutare eius. par. 1. p. 425. num. 10.

78 Adiuua nos Deus salutaris noster par. 1. pag. 112. num. 34.

79 Potum dabis nobis in lachrymis in mensura. par. 1. pag. 475. num. 7.

80 Inimici Domini mentiti sunt ei: & erit tẽpus eorũ in secula, & cibauit illos ex adipe frumenti & de petra melle satiauit eos. par. 1. pag. 48 num. 8.

Dimisit eos secundum desideria cordis eorum: ibũt in adinuentionibus suis. par. 2 p. 180. num. 13.

81 Deus stetit in synagoga Deorum. par. 2. p. 237. nu. 23.

83 Beati qui habitãt in domo tua Domine, in secula seculorum. par. 1. pag. 163. num. 4.

Gratiam & gloriam dabit Dominus, par. 2. pag. 407. num. 38.

84 Repleta est malis anima mea. par. 2. p. 278. nu. 11.

Audiam quid loquatur in me Dominus meus. par. 2. p. 320. num. 53.

85 Respice in me, & miserere mei. par. 1. p. 204. num. 39.

88 Minorasti dies temporis eius, & perfudisti eum confusione. par. 1. p. 340. num. 23.

Posui ori meo custodiam. par. 2 p. 352. num. 12.

Exardescet sicut ignis ira tua. par. 1 p. 436. num. 17.

Qui habitat in adiutorio altissimi, in protectione Dei cœli commorabitur. par. 1. p. 398. num. 42.

90 Scuto circundabit te veritas eius: fides & spes in veritate promissorum Dei erunt quasi scutum quod te vndique proteget & circuibit. par. 1. p. 282 num 11.

Cũ ipso sum in tribulatione. par 2. p. 410 num. 9.

91 Vir insipiens nõ cognoscet, & stultus non intelliget hæc. par. 2. pag. 10. num. 37.

Bonum est confiteri Domino, & psallere nomini tuo, altissime. par. 1. pag. 280. num. 2.

Repleti sumus mane misericordia tua. par. 1. pag. 405. num. 29.

93 Beatus homo quem tu erudieris Domine. par. 1. pag. 19. num. 13.

96 Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia. par. 1. p. 484. num. 41.

98 Non me demergat tempestas aquæ. par. 2. p. 195. num. 22.

99 Dominus regnauit, exul. ter terra, lætentur insulæ multæ. par. 2. pag. 398. num. 3.

Percussus sum vt fœnum, & aruit cor meum. par. 2. p. 35. num. 23.

102 Misericordia Domini ab æterno, & vsque in æternum. par. 1. pag. 157. num. 18.

Ipse cognouit figmentum nostrum, recordatus est quoniam pulvis sumus. Parte 1. pagina 227. numero 6.

Dies eius tanquam flos agri sic efflorebit. par. 2. p. 271. num. 39.

103 Draco iste quẽ formasti, nunquam huius draconis fitis extinguitur. parte 2. pagina 400. numero 8.

105 Immolauerunt filios suos, & filias suas dæmoniis. par. 2. pag. 63. num. 28.

106 Errauerunt in solitudine, & inaquoso. par. 2. p. 228. num. 46.

108 Pro eo vt me diligerent detrahebant mihi: Ego autem orabam. par. 1. p. 30. nu. 16.

110 Initium sapientiæ timor Domini. par. 2. pag. 168. num. 20.

112 Suscitans à terra inopẽ, & de stercore erigens pauperem. par. 2. pa. 246. num. 57.

113 Facta est Iudæa sanctificatio eius. par. 1. p. 391. num. 13.

115 Dirupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. par. 1. pa. 149. num 21.

117 Circundederunt me sicut apes. par. 1. pag. 394. num. 25.

118 Defecit in salutare tuũ anima mea, & verbum tuum superperaui. parte 1. pagina 15. numero 18.

Tribulatio & angustia inuenerunt me. par. 2. pag. 92. num. 27.

Redime me à calumniis hominum. par. 2. pa. 200. num. 42.

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. par. 2. p. 233. num. 6.

Septies in die laudem dixi tibi super iudicia iustitiæ tuæ. par. 1. pag. 243. num. 39.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lucerna pedibus meis verbum tuum & lumen semitis meis. par. 2. pag. 78. num. 30.
Exitus aquarum deduxerũt oculi mei, &c. par. 1. pag. 276. num. 30. & par. 2. p. 332. num. 39.
Ne tradas me calumniantibus me. par. 2. pag. 296. num. 22.
In corde meo abscondi eloquia tua. pa. 2. p. 302. n. 45.
118 Iudica me secundùm iudicium diligẽtum nomen tuum. par. 1. p. 313. num. 47.
Cum his qui oderũt pacem eram pacificus. par. 2. p. 351. num. 7.
Anima mea in manib⁹ meis semper. par. 2. pag. 376. num. 53.
Intelligam in via immaculata quãdo venies ad me. par. 2. p. 414. nu. 27.
Funes peccatorum circumplexi sunt me. par. 1 pag. 429. num. 25. & pag. 430. num. 30. & par. 2. p. 353. num. 16.
clamaui in toto corde meo, exaudi me Domine. par. 2. p. 108. nu. 17.
Os meum aperui, & attraxi spiritum, quia mandata tua desiderabam. par. 1. p. 108. num. 19.
119 Libera animam meam à labiis iniquis. par. 2. p. 204. num. 10.
120 Cũ dederit dilectis suis somnum. par. 2. pag. 284. num. 32.
Leuaui oculos meos in mõtes, vnde veniet auxilium mihi? par. 1. p. 144. nu. 40. & p. 419. num. 24.
121 Cuius participatio eius in idipsum. par. 2. pag. 57. num. 5.
Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus. par. 1. p. 367. num. 41.
Stantes erant pedes nostri in atriis tuis Ierusalem. par. 2. p. 149. nu. 10.
122 Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ, ita oculi nostri ad Dominũ. par. 2. pag. 128. num. 14.
124 Euntes ibant, & flebãt, mittentes semina sua. par. 2. p. 183. num. 25.
Benefac Domine, bonis & rectis corde. par. 1. p. 356. num. 10.
126 Non confundetur, cùm loquetur inimicis suis in porta. par. 2. p. 28. nu. 49.
Sicut sagittæ in manu potentis acutæ, ita filij excussorum. par. 2. p. 272. num. 45.
128 Deus meus illumina tenebras meas. par. 1. pa. 66. num. 8.
131 Memẽto Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius. par. 2. pag. 66. num. 43.
133 Adiutorium nostrum in nomine Domini qui fecit cœlum & terram. par. 1. p. 355. num. 53.
134 Emitte manum tuam de alto. par. 2. pa. 422. nu. 57.
136 Quomodò cantabimus canticum Domini in tẽra aliena? par. 2. pag. 24. num. 53.
Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea par. 2. pag. 168. num. 20.
Super flumina Babylonis illic sedimus. par. 2. pag. 300. num. 58.
Felix qui cogitationes suas in principijs apprehendit, eas infringit ad petram, &c. par. 1. pa. 334. num. 43.
140 Pone Domine custodiam ori meo. par. 1. pa. 113. num. 53.
Et statuit illud Iacob in præceptum, & Israel in testamẽtum æternum. par. 1. p. 351. num. 19.
141 Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo. par. 1. p. 145. nu. 4. & p. 146. nu. 10.
Considerabam ad dexteram & videbam, & non erat qui cognosceret me. par. 1. p. 468. num. 38.
142 Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit? par. 2. p. 103. num. 14.
143 Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium. par. 2. p. 47. nu. 22. & par. 1. p. 70. num. 23.
Quiescatis in domo Domini, benedicite Dominũ. par. 2. p. 66. nu. 41.
144 Suauis Dominus vniuersis, & miserationes eius super omnia opera eius. par. 1. p. 144. nu 1.
145 Nolite cõfidere in principibus, in quibus non est salus. par. 1. p. 338. nu. 14.
147 Lauda Ierusalem Dominum, lauda Deum tuũ Sion. par. 2. p. 223. num. 5.
149 Iuuenes & virgines, senes cum iunioribus laudẽt nomen Domini. par. 1. p. 199. num. 20.
149 Exultabunt sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus suis. par. 1. pag. 127. num. 9.

Prouerbia.

1 Vsquequo paruuli diligitis infantiam & stulti ea quę sunt sibi noxia cupiunt. par. 1. p. 7. nu. 11.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 Ne innitaris prudentiæ tuæ. par. 2. pag. 252. nu. 22.
6 Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. par. 2. p. 81. num. 42.
8 Qui manè vigilãt ad me, inuenient me. par. 2. pag. 405. num. 29.
In viis iustis ambulabo. par. 2. p. 414. nu 26.
10 Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo in æstate. par. 2 pag. 2. num. 3.
Postquàm satiati sunt, rarò loquuntur de iis quæ in concione audierunt. par. 1. p 177. num 18.
11 Statera dolosa abominatio est apud Dominum, quod ergò remedium est vt deliciæ non attrahant ad cor? par. 1. p. 164. nu. 9.
Si Iustus in terra recipit, quantò magis impius & peccator? par. 2. pag. 285. num. 38.
12 Consurget diluculo qui quærit bona. par. 2. p. 495. num. 29.
13 Qui cum sapiẽtibus graditur, sapiens erit. par. 2. p 133. num. 34.
17 Spiritus tristis exsiccat ossa par. 1. pa. 190. num. 27.
18 Turris fortissima nomẽ Domini, ad ipsam currit iustus, & exaltabitur. par. 2. p. 40. nu. 43.
18 Iustus in principio orationis accusator est sui. p. 1. p. 65. num. 2.
21 Non est consilium contra Dominũ. par. 2. p. 340. num. 18.
22 Melius est bonum nomẽ quàm diuitiæ multæ. par. 2. p. 145. num. 28.
23 Ne intuearis vinũ quando flaueſcit, cùm splenduerit in vitro color eius. par. 1. p. 209. nu. 18.
Fili, præbe mihi cor tuum. par. 2. pag. 216. num. 56.
Quando sederis cum principe, diligenter attende quæ sunt posita ante faciem tuam, &c. par. 1. p. 305. nu. 15.
25 Si esurierit inimicus tuus ciba illum. par. 2. pag. 57. num. 7.
In die frigoris amisit pallium. par. 1. p. 151. num. 29.
Responsio mollis frangit iram: sermo durus suscitat furorem. par. 2. p. 188. num. 45.
26 Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam. par. 2. pag. 352. num. 11.
27 Anima saturata calcabit fauum: & anima esuriens amarum pro dulci sumet. par. 1. pag. 501. num. 14.
28 Mors & vita in manibus linguæ. par. 2. pag. 327. num. 19.
29 Vito, qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ei superueniet interitus, & eum sanitas non sequetur. par. 1. p. 223. nu. 29.
30 Quatuor sunt minima terræ. par. 2. pag. 350. num. 2.
31 Fallax gratia & vana est pulchritudo. par. 2. p. 329. num. 27. & part. 1. p. 404. num. 18.
Gustauit & vidit quia bona est negotiatio eius, non extinguetur lucerna eius in nocte. par. 1. pag. 236. num. 5.

Cantica.

2 Surge, propera amica mea. par. 2. p. 133. num. 32.
Amica mea, speciosa mea, columba mea. par. 2. pag. 220. nu. 16.
Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. par. 2. p. 373. num. 51.
3 Adiuro vos filiæ Ierusalem per capreas ceruosque camporum, ne suscitetis neqi euigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit. par. 1. p. 24. nu. 24.
4 Quàm pulchra es anima mea, quàm pulchra es. par. 2. pag. 42. nume. 3.
Viam sapientiæ monstrabo tibi, & ducam te per semitas æquitatis. par. 1. p. 272.
5 Aperi mihi soror mea, amica mea, columba mea. par. 1. p. 3. nu. 11. par. 2. p. 73. num. 12.
Anima mea liquefacta est, vt dilectus loquutus est. par. 1. p. 98. nu. 16.
Veniat dilectus meus in hortum suum. par. 2. pag. 391. num. 50.
Dicite dilecto meo, quia amore langueo. par. 2. pa. 329. nu. 27.
Ego dormio, & cor meum vigilat. par. 2. pag. 309. num. 9.
6 Anima mea conturbauit me propter quadrigas Aminadab. par. 1. pag. 391. num. 14.
7 Quàm pulchri sunt gressus tui in calceamentis. par. 2. p. 31. num. 6.
Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. par. 2. pa. 402. num. 17.
8 Pone me vt signaculum supra cor tuum, vt signaculum super brachium tuum, quia fortis est

vt mors dilectio, & dura sicut infernus æmulatio. par. 1. pag. 85. num. 2 & pa. 408. nu. 36. & p. 509. n. 6. & par. 2. p. 368. nu. 19.
Dabo tibi pauculum ex vino condito, & mustū malorum granatorum. par. 2. p. 166. num. 14.
Sub arbore malo suscitaui te. par. 2. pag. 368. num. 13.
1 Osculetur me osculo oris sui. par 2. pag. 332. num. 41.

Sapientia.

In cogitationibus impij interrogatio erit. par. 1. pa. 153. num. 36.
2 Malitia eorum excæcabit eos. par. 1. pag. 21. num. 21
Ex nihilo nati sumus, & post hoc erimus tanquā si non fuerimus. par. 1. p. 164. num. 10.
Non pertranseat nos fios temporis. par. 2. pa. 339. num. 15.
3 Nationes iniquæ dirè sunt consummatæ. par. 2. p. 55. num. 54.
4 Senectus venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero cōputata. par. 1. p. 199. nu. 18.
5 Errauimus à via veritatis, lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles. par. 1. p. 195. num. 4.
Transierunt omnia tanquam vmbra par. 2. pag. 229. num. 50.
6 Potentes potenter tormenta patientur. pa. 1. pa. 11.
Clara est, & quæ nunquam marcescit sapientia, facilè inuenitur ab eis qui quærunt illam. par. 1. pag. 221. num. 19.
9 Corpus quod corrumpitur aggrauat animā. par. 2. p. 126. num. 4.
16 In memoria sermonum tuorum exterminabantur, & velociter sanabantur, ne in altam incidentes obliuionem, non possent vti tuo adiutorio. par. 1. pag. 333. num. 38.

Ecclesiasticus.

1 Fortissima recordatio terribilis iudicij Dei, & arctissimæ rationis quam redditurus es, &c. par. 1. p. 178. num. 22.
Oritur Sol & occidit, & ad locum suum reuertitur. par. 2. pag. 402. num. 16.

2 Secundum magnitudinem eius, sic & misericordia ipsius cū ipso est. par. 1. p. 450. nu. 28.
3 Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosina resistit peccatis. par. 2. p. 255. nu. 32.
Omnia tempus habent, & suis spatiis transeunt vniuersa sub cœlo. par. 1. p. 379. num. 5. & par. 2. p. 398. nu. 1.
4 Ne auertas oculos tuos ab inope propter irā. par. 1. p. 84. num. 30.
5 De carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum. par. 1. pa. 149. num. 22.
Ne retineas verbum in tempore salutis. par. 2. p. 231. num. 58.
Non exasperes pauperē in inopia sua, cor inopis ne affligeris. par. 1. pag. 328. num. 19.
6 Qui timet Deum, nihil negligit. par. 2. pag. 337. num. 4.
Si possides amicum, in tentatione posside illum. p. 2. p. 309. num. 5.
7 Inueni amariorem morte mulierem. par. 2. p. 182. num. 21.
Non est homo iustus in terra, qui faciat bonum & non peccet. par. 2. p. 273. num. 49.
Noli esse stultus ne moriāris in tempore tuo. par. 2. p. 368. num. 21.
Fili, non semines mala in sulcis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum. par. 1. p. 285. nu. 23.
9 Noli circumspicere in vicis ciuitatis, neque aberraueris in plateis illius. par. 1. p. 375. nu. 28.
10 Pretiosor est sapientia, paruáque gloria ad tempus stultitia. par. 1. pa. 55. num. 39.
Nihil est iniquius quàm amare pecuniam. par 2. pa. 85. num. 59.
Cor sapiētis in dextera eius, & cor stulti in sinistra eius. par. 2. pag. 99.
13 Omne animal diligit sibi simile. pa. 1. pag. 46 num. 2.
Ditiori te ne socius fueris, si necessarius illi fueris supplantabit te, &c. par. 1. p. 173. num. 3.
11 Nō laudes virum in specie sua. par. 2. p. 216. num. 55.
13 Qui communicat superbo, induit superbiam. par. 1. pag. 160. nume. 29.
15 Qui continet iustitiam, apprehendat illā, & obuiabit illi quasi mater honorificata, & quasi mulier à virginitate susci-

plet illum. par. 1. pa. 372. nu. 18.
16 Omnis misericordia facit vnicuique locum secundùm meritum operum suorum. par. 2. p. 156. nume. 24.
18 Ante iudicium para iustitiam tibi. par. 2. p. 297. nu. 25.
Noli quærere ab homine ducatum. par. 2. p. 146. nume. 33.
Quàm magna misericordia Domini, & propitiatio illius conuertentibus ad se. par. 1. pagina 195. nume. 3.
18 Ne verearis vsque ad mortem iustificati. par. 1. pag. 321. num. 28.
19 Qui spernet modica, paulatim decidet. par. 2. p. 83. num. 53.
Qui odit correctionem, minuetur vita. par. 2. p. 418. nu. 43.
22 Musica in luctu importuna narratio. par. 1. pag. 407. nu. 32.
24 Qui edûnt me, adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient. par. 1. p. 266. nu. 35.
In hæreditate Domini morabor. par. 2. pagi. 401. nu. 15.
26 Omnis ponderatio non est digna laus continentis animæ. parte 1. pa. 273. numero 17.
27 Propter inopiam multi peccauerunt. par. 1. p. 252. num.
Homo sensatus in sapientia manet sicut sol. par. 1. pa. 317. nu. 11.
32 Vbi auditor non est, non effundas sermonem. par. 1. p. 46. nu. 32.
40 Omnia quæ de terra sunt in terram conuertentur. par. 2. pagina 361. numero 46.
41 Curam habe de bono nomine. par. 2. p. 143. numero 28.
Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire. parte 2. pag. 208. numero 24.
43 Frigidus ventus Aquilo flauit, & gelauit crystallus ab aqua. par. 2. p. 324. nu. 9.
47 Inclinasti fœmora tua mulieribus: potestatē habuisti in corpore tuo: dedisti maculam &c. par. 1. p. 273. nu. 18.
114 Tribulationem & dolorem inueni, & nomen Domini inuocabo. parte 2. pagina 289. numero 55.
Ego Ecclesiastes fui rex Israel in Ierusalem. par. 2. p. 151. nu. 5.

Esaias.

1 Væ genti peccatrici. par. 2. p. 37. num. 31. & p. 306. nu. 59.
Vinum tuum mistum est aqua. par. 2. pagi. 181. nume. 19.
3 Ecce Dominator Dominus exercituum auferet ab Ierusalem, & à Iuda omne robur panis. par. 1. pa. 32. nu. 8.
5 Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei. par. 2. p. 175. nu. 50.
Mandabo nubibus ne pluant super eam imbrem. par. 2. p. 184. nu. 28.
Væ qui coniungitis domū, & agrum agro copulatis vsque ad terminum loci. parte 1. pagina 184. nume. 3.
6 Transite, transite per portas, præparate viam populo parte 2. pagina 496. nu. 35.
7 Vt sciat reprobare malū, & eligere bonum. par. 1. p. 161. nu. 34.
9 Lætabuntur coram te sicut exultant victores capta præda. par. 2. pa. 402. nu. 18.
Paruulus natus est nobis & filius datus est nobis. par. 1. p. 499 nu. 7.
10 Væ qui condunt leges iniquas, & scribentes iniustitiam scripserunt. parte 1. pagina 419. numero 28.
11 Requiescet super eū spiritus sapiētię. par. 2. p. 193. nu. 17.
13 Nec ponet ibi tentoria Arabs. par. 1. pa. 386. nume. 32.
Erubescе Sidon ait mare. par. 2. pagin. 64. numero 32.
24 Prævaricātes prævaricati sunt, & prævaricatione transgressorum prævaricati sunt. par. 1. p. 416. nume. 18.
Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir prælians suscitabit cœlum, vociferabitur, & clamabit, &c. parte 1. pagina 81. nu. 19.
26 Anima mea desiderauit te in nocte. par. 2. p. 129. nu. 18.
27 In die illa vinea meri cāntabit ei. par. 1. p. 186. nume. 9.
28 Audite verbum Domini viri illusores, qui dominamini super populum meum. p. 1 p 243. nu. 31.
Væ vobis quorum superbia, &c. est quasi folium decidens. parte 1. pag 501. nume. 17.
Qui credidерit, nō festinet. parte 1. p. 337. nu. 10.

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 Subito dum non ſperatur veniet contritio eius, & cõminuetur ſicut conteritur lagena figuli cõtritione peruulida. parte 1. pagina 370. numero 12.

36 Si reuertamini & quieſcatis, ſalui eritis. par. 2. pag. 97. nu. 4.

31 Dominus cuius ignis eſt in Sion, & caminus eius in Ieruſalem. par. 2. p. 7. nu. 23.

33 Concipietis ardorem, & parietis ſtipulam. par. 2. p. 72. nu. 6.

35 Deus ipſe veniet, & ſaluabit vos. par. 2. pag. 101. nu. 4.

37 Venerunt filij vſque ad partum, & virtus non eſt pariendi. par. 1 p. 173. numero 40.

38 Proieciſti poſt tergum tuũ omnia peccata mea. parte 2. pagina 407. nume. 39.

40 Conſolamini cõſolamini, populemeus, loquimini ad cor Ieruſalem. parte 2. pagina 283. nume. 28.

Qui ſperant in Domino aſſumẽt pẽnas ſicut aquilę. parte 2. pagina 129. nume. 16.

Qui dat ſecretorum ſcrutatores, quaſi nõ ſint. par. 2. p. 107. nu. 20.

41 Egeni & pauperes quærunt aquas, & non ſunt. par. 2. p. 229. nu. 53.

Ponam deſertum in ſtagna aquarum, & terrã inuiam in riuos aquarum. par. 1. p. 400. nu. 4.

43 Nõ me inuocaſti Iacob, neque laborauiſti in me Iſrael, par. 1 p. 469. nu. 41.

44 Laudate cœli, quoniam Dominus fecit, &c. pã. 1. p. 269. nu. 4.

45 Rorate cœli deſuper, & nubes pluãt iuſtum. par. 2. p. 422. nu. 56.

Cõuertimini ad me, & ſalui eritis. par. 2. p. 418. nu. 41. & p. 105. nu. 22.

46 Redite, redite prauaricatores ad vos, vt ea quæ vobis neceſſaria ſunt, cognoſcatis. par. 1. pag. 306. nu. 20.

Narra ſi quid habes vt iuſtificeris. p. 2. p. 412. nu. 18.

49 Omnibus his velut ornamento veſtieris. par. 1. p. 314. num. 29.

50 Quis ex vobis timens Dominum audiens vocẽ ſerui ſui &c. par. 1. p. 282. nu. 9.

51 Cœli ſicut fumus liqueſcent, & terra ſicut veſtimentum atteretur. par. 2. p. 288. nu. 31.

53 Domine quis credidit auditui noſtro? par. 1. p. 381. nu. 61.

54 Erunt

54 Erunt omnes docibiles Dei, omnis qui audiuit à patre & didicit, venit ad me. par. 1. pa. 401. nume. 10 10.

Oblatus eſt quia ipſe voluit. par. 1. p. 144. nu. 1.

55 Quomodò deſcẽdit imber, & nix de cœlo, &c. par. 2. p. 98. nu. 31.

Non cogitationes meæ cogitationes veſtræ. par. 1. p. 142. nu. 17.

Ego, ego ipſe conſolabor vos. par. 2. p. 406. nu. 35.

Dabit impios pro ſepultura, & diuites pro morte ſua. par. 1. p. 485. num. 5.

Quaſi agnus coram tondẽte ſe, obmutueſcet, & non aperiet os ſuum. par. 1. pa. 465. nu. 25.

57 Iuſtus perit, & nõ eſt qui recogitet in corde ſuo. parte 2 p. 383. nume. 17.

In multitudine viæ tuæ laborauiſti. par. 2. pa. 314. nume. 30.

58 Frange eſurienti panem tuum, egenos, vagoſque induc in domum tuam. par. 1. p. 121. nu. 17.

61 Spiritus Domini ſuper me, vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam &c. parte 1. pag. 318. numero 15.

64 Quaſi pannus menſtruatæ vniuerſæ iuſtitiæ noſtræ. parte 2. pagina 24. numero 32. & pag. 53. nu. 45.

65 Puer centũ annorũ morietur, & peccator centum annorũ maledictus erit. par. 1. p. 199. num. 19. & parte 2 pagina 179. nume. 8.

Jeremias.

2 Nunquid ſolitudo factus ſum Iſraẽli, aut terra ſerotina? par. 1. pag. 56. nume. 2.

Arguet te malitia tua, & auerſio tua increpabit te. par. 2. pagina 319. numero 30.

2 A ſeculo confregiſti iugũ meum. par. 1. pa. 192. numero 33.

Ambulauerunt poſt vanitatem, & vani facti ſunt. parte 2. pagina 155. nume. 21.

3 Frons mulieris meretricis facta eſt tibi: noluiſti erubeſcere. par. 1. p. 408. num. 35.

Nos iniquè egimus & ad iracundiam prouocauimus, idcircò tu inexorabilis es. par. 1. p. 220. nume. 16.

5 Equi amatores & emiſſarii facti ſunt, vnuſquiſq; ad vxorem proximi ſui

hinniebat.par.1.pag.273. num. 19.
Magnificati sunt & ditati, incrassati sunt, & impinguati, &c. par. 1. p. 325. num.8.
7 Filij colligunt ligna, & patres succendunt ignē. parte 2. p. 360.nu.42.
9 Deducant oculi nostri lachrymas & palpebræ nostræ defluant aquis. par.1. pag. 460. nu.5.
10 Scio Domine quia non est hominis vox eius. par. 1.p.400.nu.3.
11 Quid est quòd dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? parte 1.p. 294.nu.19.
Noli orare pro populo hoc, & ne assumas pro eis laudem & orationem. parte 1. pagina 390. numero 9.
13 Cœlum & terram ego impleo. par. 1.p.3.numero 8.
18 Quis audiuit talia horribilia? nunquid deficiet de petra agri nix Libani. parte 1. pagina 264. numero 28.
Surge, & descende in domū figuli, & ibi audies verba mea. par.1. p. 369. numero 8.
22 Pater tuus nunquid non comedit & bibit, & fecit iudicium & iustitiam, tūc cum benè erat ei. parte 1. p.92.nu.28.
Sepultura Asini sepelietur parte 2. pag. 159. numero 37.
Nolite flere mortuum; neq; lugeatis super eum fletu. par. 2. pag. 273. numero 48.
23 Nunquid non verba sunt quasi ignis, & quasi malleus conterens petram. par. 1. p. 12. nu. 17. & par. 2. p. 98. nu. 23.
26 In terra Sanctorum iniquè gessit, & non videbit gloriam Domini. par. 2. p. 92. nu. 26.
30 Conteram iugum eius de collo tuo. par. 2. pa. 57. nu. 32.
31 Statue tibi speculam; pone tibi amaritudines, &c. par. 1. pagin. 374. numero 29.
33 Clama ad me, & ego exaudiam te. par. 2. p. 40. nu. 45.
34 Et ego percussi fœdus cum patribus vestris. par. 2. p. 108. nume. 51.

Threni.

1 O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte si est dolor sicut dolor meus. p. 1. p. 460. nu. 6.
2 Luxitque antemurale, & murus pariter dissipatus est. par. 2. p. 168. nu. 22.
Deduc quasi torrentē lacrymas. par. 2. p. 331. nu. 36.
3 Magna est velut mare cōtritio tua. par. 2. pag. 380.
Recordare paupertatis & transgressionis meæ. par. 2. p. 137. nu. 49.
4 Denigrata est facies eorū super carbones, nigriores sunt carbonibus. par. 1. p. 61. nume. 10.
Non erat qui cognosceret me. par. 1 pag. 468. numero 40.

Ezechiel.

1 Et totum corpus plenum oculis in circuitu. par. 2. p. 19. nu 14.
7 Angustia superueniente requirent pacem, & non erit. par. 2. p. 169. nu. 23.
8 Fili hominis fode parietē &c Ingredere & vide abominationes pessimas. par. 1. pag. 300. numero 43.
10 Cùm morietur homo, hæreditabit serpentes, & bestias, & vermes. par. 2. p. 159. nu. 38.
12 Fac tibi vasa trāsmigrationis, & transmigrabis coram eis per diem. parte 1. pagina 433. numero 4.
Fili hominis, in medio domus exasperantis tu habitas. par. 1. p. 210. num. 20.
13 Væ prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, & nihil vidēt. parte 2. pagina 13. numero 50.
14 Conuertimini, & recedite ab idolis vestris. par. 2. pag. 90. nu. 19.
15 Fili hominis, quid fiet de ligno vitis ex omnibus lignis nemorum? par. 1. p. 186. nu. 10.
16 Hęc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ saturitas panis, & abundantia. par. 1. p. 177. num. 17.
18 Anima quæ peccauerit, ipsa morietur. par. 2. pag. 105. nume. 20.
24 Multo labore sudatum est, nō exibit ab ea nimia rubigo eius. par. 2. pag. nu. 52. 392.
28 Fili hominis, leua planctum super regē Tyri &c. par. 1. p. 389. nu. 6.
33 Nolo mortem impij, sed vt conuertatur impius à via sua. par. 2. pag. 87. nume. 4.
Venite, & audiamus quis sit sermo egrediēs à Domino. par. 2. p. 26. nu. 43.
43 Sume tibi laterem, & describes in eo ciuitatē Ierusalem. par. 1. pagi. 189. nu. 48.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Daniel.

3 Ecce ego video viros quatuor solutos, & ambulantes in medio ignis. par.2.p.100.num.3.
7 Aspiciebam, donec euulsæ sunt alæ eius.par.2. p. 179.nu.10.
9 Tibi Domine iustitia:nobis autem confusio faciei. par.2.pag.196.num. 27.
13 Mundus ego sum à sanguine huius.par.1.p.202. num.50.

Oseas.

2 Sepiam viam tuam spinis.par.2.p.29.nu.53.
Ecce, ego lactabo eam, animam scilicet. par. 2. pag. 127.nu. 8.
4 Non est veritas, non est misericordia, & non est scientia Dei in terra. par. 1.p.376.num.37 & par.2. pag.11.num.41.& pa. 213. num.46.
Iudicium Domini cum habitatoribus terræ. par. 1, pag.423.num.2.
7 Omnes Adulteratæ quasi clibanus succensus à coquente par.2 pag.136. num.17.
8 Venitum seminabunt, & turbinem metent. par. 2. pag.183.num.26.
9 Profundè peccauerunt, sicut in diebus Gabaa.par. 1.p.395.num.28.
10 Ephraim vitula docta diligere triturам. par. 2.p 354.nu.18.
Seminate vobis in iustitia & metite in ore misericordiæ.par. 2.p.183.num. 25.
Arastis impietatem, iniquitatem messuistis. par. 2. pag.183.num.26.

Joel.

1 Expergiscimini, & flete & vlulate omnes qui bibitis vinum. par.2.p.145. num. 46.

Amos.

4 Audite verbum hoc vaccæ pingues quæ estis in monte Samariæ, &c. par. 2.p.358.nu.15.
5 Domus Israel cecidit, & non adiiciet vt resurgat. par.2.pag.37.num.31.
6 Væ qui opulenti estis in Sion,& confiditis in monte Samariæ. par.2.p. 137 num.9.
7 Ecce Dominus stans super murum litum, & in manu eius trulla cementarij.par.1. pag. 399.num. 45.
Percussi vos in vento vrente, & non rediistis ad me. par.2.pag.28.num.51.
8 Si oblitus fuero vsque in finem opera eorum. par. 2.p.370.num.29.

Jonas.

3 Adhuc quadraginta dies Ninive subuertetur. par. 2.pag.97.num.47.

Micheas.

7 Ne lætetis inimica mea super me. par.2. pag. 55. num.53.

Nahum.

2 Diripite argentum, diripite aurum: & non est finis diuitiarum ex omnibus vasis desiderabilibus. par.2.pag.121.num. 39.

Habacuc.

2 Væ ei,qui multiplicat nō sua,& aggrauat contra se densum lutum.par.2. pa. 53.num.46.
Si moram fecerit, expecta eum, quia veniēs veniet, & non tardabit.par.2.pa. 115.num.15.
Væ qui cōgregat auaritiam malam domui suæ, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali.par. 1. pag. 288. nu. 32.
3 Audiui auditionem tuā, & timui, par.2. pag. 381. num.10.
Suscitans suscitabis arcum tuum.par.1.pag. 515. nu. 33.
10 Si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit. par.1.p.337.num. 10.

Sophonias.

1 Visitabo super principes & super filios regis, & super omnes qui induti sunt veste peregrina.par.1.pa. 176.num.14.
Ambulant cæci quia Domino peccarunt. par. 1.p. 25.num.26.

Zacharias.

1 Phramea suscitare super pastorem meum,&c.par. 1.pag.466.num.28.
Conuertimini ad me, & conuertar ad vos. par. 2. p.186.num.36.

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 Et ecce talentum plumbi portabatur. par.2.p. 111. num.45.
12 In illa die quæram conterere gentes. par.2.pag. 382. num.11.

Malachias.

2 Labia sacerdotis custodiũt scientiam.par. 2. pag.36. num.26.
4 Orietur vobis timẽtibus nomẽ meum sol iustitiæ, & sanitas in pennis eius, & in alis suis salute asportabit.par.1.pa. num. 32.

1. Machabæorũ

4 Memẽtote qualiter sal facti sunt patres nostri mari rubro. par. 2.p. num.21.
9 Orabat hic sceleſtus D minum, à quo non ess misericordiam consec turus. par. 2. pag. 87. 6.

EX NOVO TESTAMENTO.

Matthæus.

4 Faciam vos fieri piscatores hominum. parte secunda, pagina 39. numero 39.
5 Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. parte prima, pagina 52. num.4.
6 Attendite, ne iustitiam faciatis coram hominibus vt videamini ab eis. parte prima, pagina 155. numero 8.& pagina 38 num.12.
Orantes nolite multum lo qui, parte secunda, pagi na 279.num.12.
7 Spatiosa via quæ ducit a perditionem : & mul sunt qui intrant per eam parte secunda, pagina 7 num.8.
Petite, & accipietis. parte secunda.pagina 9. numero 31.
Omnis, qui audit verba mea hæc,& non facit ea, simi lis

lis erit viro stulto. parte secunda, pagina 66.num. 41.
Arcta est via quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui ambulan per eam. parte prima pagina 422. num. 42.
Arbor bona bonos fructus facit, parte 1. pag. 289. num.23.
8 Dico vobis, quòd multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob in regno cælorum. parte prima, pagina 195. num.6.
Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. parte secunda, pagina 106. numero 24.& pag. 473. nu. 56.
Domine non sum dignus vt intres sub tectum meũ. parte prima, pagina 113. num. 39.
9 Confide fili remittuntur tibi peccata tua. parte secunda, pagina 416. num. 32.
Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. parte secunda,pagina 15. num.58.
Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. par. 2. pag. 61. num.22.
Nolite timere eos qui occidunt corpus,animam autem non possunt occidere. parte prima, pagina 370. num.3.
Quicunque dederit potum calicem aquę frigidæ,&c. pag. 485. num. 4.
Discite à me quia mitis sum,& humilis corde,&c. parte prima, pagina 160. num.30.
Venite ad me omnes qui laboratis. par. 2. pag. 406. num.33.
13 Qui habet, dabitur ei, & abundabit. parte secunda, pagina 287. numero 45.
14 Domine si tu es,iube me venire ad te.parte prima, pag.62 num 25.
16 Quid prodest homini si vniuersum mundum lucretur? parte secunda,pagina 153.num.13.
17 Hoc genus dæmoniorum non eiicitur nisi oratione & ieiunio. parte 2. pagina 47. num 22.
Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui. par.1 p.461. nu.9.
Multa corpora sanctorum qui dormierant, surrexerunt.par. 1.p.478.nu.18.
Bonum est nos hic esse.par. 2.pag.391.num. 49.
19 Qui aliqd pauperi dederit in nomine meo, cẽtuplũ accipiet, & vitã æternam

Universidad de Deusto
Biblioteca

nam possidebit. par. 1. pa. 152. num. 34.
20 Quicunque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister. par. 2. pag. 372. nu. 37.
21 Benedictus qui venit in nomine Domini. par. 1. p. 462. num. 13.
23 Patrem nolite vocare vobis super terram. par. 2. pag. 166. num. 12.
Væ vobis scribæ, & Pharisæi hypocritæ. par. 2 pag. 416. num. 31.
Peccaui, tradens sanguinem iusti. par. 1. pag. 66. nu. 6.
24 Vbicúque fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilę. par. 2. pag. 403. nu. 22.
Tunc apparebit signum filij hominis in cælo, & tunc plăgĕt omnes tribus terræ. par. 1. pag. 80. num. 15.
Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra. par. 1. p. 149. num. 22.
25 Et ecce terræmotus factus est magnus. par. 1. pag. 485. num. 3.
venite benedicti patris mei, esuriui enim. par. 1. p. 410. num. 44. & par. 2. p. 183. n. 26.
Discedite à me maledicti in ignem æternum. par. 2. p. 35. num. 25.
27 Deus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? par. 2. pag. 410. num. 9.
Si tu es Christus, descende nunc de cruce. par. 2. pag. 15. num. 58.
28 Ite & docete omnes gĕtes. par. 1. p. 110. num. 27.

Marcus.

2 Tolle grabatum tuum & ambula. par. 2. pag. 249. nu. 8.
6 Attendite vobis: Ite in vniuersum mundum, & vbi non recipiemini, excutite puluerem de pedibus vestris in testimoniũ illis. par. 1. pag. 250. nu. 19.
Non licet tibi habere vxorĕ fratris tui. par. 1 pag. 332. num. 34.
Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis cŏcupiscentiis eius. par. 1. p. 332. nu. 35.
Volo vt des mihi protinus in disco caput Ioannis Baptistæ. par. 2. pag. 88. num. 11.
Quicquid petieris dabo tibi, licèt dimidium regni mei. par 2. pag. 141. num. 12.
Et non poterat ibi virtutem vllam facere. par. 1. pag. 219. num. 12.
10 Potestis bibere calicĕ, quem ego bibo, aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari? par. 1. p. 171. nu. 37.
14 Filius hominis vadit sicut scriptum est de eo. par. 1 p. 144. nu. 2.
15 Verè filius Dei erat iste. par. 5. 499. nu. 9
Cum vidisset Centurio quia sic clamans expirasset, &c. par. 1. pag. 261. nu. 14.
16 Nolite expauescere, si quidem Dominum cum pietate quæritis. par. 1. p. 508. nu. 2.
Maria Magdalene, & Maria Iacobi & Salome, emerunt aromata. par. 2. p. 326.

Lucas.

1 Quia respexit humilitatem ancillæ suæ. par. 2. p. 402. num. 17.
1 Regnabit in domo Iacob in æternum. par. 2. p. 188. num. 44.
Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitauit nos Oriĕs ex alto, &c. par. 1. p. 335. nu. 2.
Ipse conteret corda patrum in filios, & incredulos ad ptudentiam iustorum. p. 1. p. 298. nu. 33.
2 Facta est cum Angelo multitudo militiæ cœlestis laudãtium Deum, & dicentium: Gloria in altissimis Deo. p. 1 p. 21. num. 12.
3 Iam securis ad radicem arboris posita est. par. 2. p. 174. num. 46.
Facite fructus dignos pœnitentiæ. par. 1. pag. 189. num. 23.
7 Lamentauimus vobis, & non plorastis. par. 1. pag. 33. num. 17.
9 Domine, vis dicamus vt ignis descendat de cœlo, & consumat illos? par. 1. p. 97. nu. 15.
10 Videbam Satanam sicut fulgur de cœlo cadentem. par. 2. pag. 192. nu. 13.
Homo quidam descĕdit ab Ieroſolymis in Iericо, &c. par. 1. p. 175. nu. 8.
Domine, non est tibi curæ, quòd soror mea reliquit me solam ministrare. p. 1. p. 481. num. 29.
11 Væ vobis Pharisæi qui diligitis primas cathedras. par. 1. p. 397. nu. 37.
Date eleemosynam, & omnia munda sunt vobis. p. 2. p. 255. nu. 35.
12 Quid faciam, quòd non habeo quò congregem fructus meos. par. 2. pag. 338. num. 10.
Ne terreamini ab iis qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

occidunt corpus. par.2 p. 169.num.23.
Stulte hac nocte animam tuam repetent àte.par.2. p.362.num.51.
13 Neminem concutiatis nec vllii iniuriam faciatis, & contenti estote stipendiis vestris. par. 1. pa. 45.num.29.
13 Ibi erit fletus & stridor dentium. par.1. pag.370. num.13.
Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. pa. 1.p.397. nu.37.
Gaudete quia nomina vestra scripta sunt in cœlis. par.2 p 151.nu.4.
15 Dissipauit substantiam suam cum meretricibus. par.2.p.391.nu.49.
Pater, peccaui in cœlum & contra te. par. 1. pa. 113. num.19.
16 Lex & prophetæ vsque ad Ioannem. par.2.p.174. num.46.
Homo quidam erat diues. par.2.pa.326.nu.16.
Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis, vt cùm defeceritis, accipiant vos in æterna tabernacula, &c. par. 1. pag.312.num. 44.
Quid faciã quia Dominus auferet à me villicationem. par. 2.pag 338. nu. 10.
17 Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum, & si pœnitentiam egerit, &c. par. 1. pag. 227. nume. 5.
Memores estote vxoris Loth. par. 1. pag. 452. num.35.
18 Qui se humiliat, exaltabitur.par.2.p.331.num. 36.& p.371.nu.30.
Consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis. par. 1. pag. 502. nume. 21.
19 Ecce dimidium bonorũ meorum Domine, do pauperibus. par.2.p.123. num.46.
Erat quidam mendicus nomine Lazarus. par. 2. pa. 326.nu.16.
21 In patientia vestra possidebitis animas vestras. par. 2. pag. 304. nume. 54.
Videte ficulneas, & omnes arbores,&c. par.1.p.487. num.10.
22 Quando misi vos sine sacculo & sine pera, numquid aliquid defuit vobis. par.2.p.250.nu.15.
Simon, ecce Satanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticum.par 1.p.207 num.11.
23 Si in viridi ligno hæc faciunt,in arido quid fiet? par. 2. pag. 286. nume. 40.
Filiæ Ierusalem nolite flere super me. par.2. pa. 364. nu.21.
Domine memẽto mei, cùm veneris ad regnum tuũ. par. 1. pag. 299. nume. 8.
Pater,ignosce illis,quia nesciunt quid faciunt.par.1. p.54.nu.32.
24 Sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die: &c. par.1. p.191. nu.31.
Mane nobiscum Domine, quoniam aduesperascit. par.2.p.424.nu.66.

Ioannes.

1 Dedit eis potestatem filios Dei fieri. par.2.p.62. nu.24.
3 Hoc est iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quàm lucem. par. 1. pag. 348. num.5.
Omnis qui malè agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius,&c.pa.1.p. 154.num.6.
Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis qui est in cœlo. par. 1. pag. 114. nu.18.
5 Scimus quoniam filius Dei venit, & dedit nobis sensum, vt cognoscamus,&c. par. 1. p.237. num.6.
Qui credit in me transiet à morte in vitam. par.2. p. 369.num.24.
6 Nemo potest venire ad me, nisi pater meus traxerit eum. par.1.pa.402. nu.10.
Ego sum panis viuus qui de cœlo descendi. par. 2. pa. 410.nu.10.
8 Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit. par. 1. pag. 266. nu.30.
Qui sequitur me nõ ambulat in tenebris. pa.1.pag. 159.
18 Quis ex vobis arguet me de peccato? par.2.p.209. nu.30.
9 Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. par.1. p. 96.num.9.
Venit nox quando nemo potest operari. par.2.pag. 128.num.11.
11 Sine me nihil potestis facere. par. 1. pag. 419. nu.25.
Expedit vobis vt vnus homo moriatur pro populo.par.1.p.144.nu.1.
Quid facimus, quia hic

Universidad de Deusto
Biblioteca

homo multa signa facit. par. 1. p. 96. nu. 8.
14 In domo patris mei mãsiones multæ sunt. par. 1. p. 216. nu. 45.
15 Maiorem hac charitatem nemo habet, vt animã suam ponat quis pro amicis suis. par. 2. p. 366. num. 13.
Ego sum vitis vera, & vos palmites. par. 1. pa. 474. num. 2.
18 Ad hoc veni in mundũ, vt testimonium perhibeam veritatis. par. 2. p. 19. num. 15.
Sic respõdes pontifici? par. 2. p. 395. num. 55.
19 Stabat iuxta crucẽ Iesu mater eius. par. 2. pa. 380. num. 3.
Qui tradidit me tibi, maius peccatum habet. par. 2. p. 23. nu. 24.
Barnabas sibi crucem, exiuit in eum qui dicitur Calvariæ locus. par. 1. p. 247. num. 3.
20 Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis. par. 1. p. 117. nu. 12.
21 Cùm esses iunior cingebas te & ambulabas vbi volebas, cùm autẽ senueris, extendes manus tuas, &c. par. 1. p. 416. nu. 7.
19 Stabat iuxta crucem Iesu mater eius. par. 1. p. 464. num. 34.

Acta Apostolorum.

2 Pœnitemini, & baptisetur vnusquisq; vestrum. par. 2. p. 3. num. 10.
8 In felle amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. par. 1. pag. 187. num. 14.
9 Ecclesia ædificabatur ambulãs in timore Dei. par. 2. p. 426. num. 34.
Domine, quid me vis facere? par. 2. pag. 252. num. 22.
10 Surge, Petre, occide & manduca. par. 1. p. 263. num. 25.
14 Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. p. 1. nu. 14.
Durum est tibi contra stimulum calcitrare. par. 2. p. 196. num. 5.
19 Ita fortiter crescebat verbum Dei & confirmabatur. par. 1. p. 79. nu. 34.
27 Ecce donauit tibi Deus omnes qui tecum. par. 1. p. 253. num. 24.
28 Homicida est homo hic qui cùm euaserit de malitio non sinit eum viuere. par. 2. pag. 266. num. 20.

Ad Romanos.

1 Dicentes se esse sapiẽtes, stulti facti sunt. par. 1. p. 412. num. 2.
Desidero videre vos, vt aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos, &c. par. 1. p. 344. num. 36.
1 Gratias ago Deo meo, per Iesum Christum, pro omnibus vobis, quia fides vestra annunciatur in vniuerso mundo. par. 1. p. 392. nu. 24.
2 Qui sine lege peccauerunt, sine lege peribunt. par. 1. pag. 274. nume. 24.
An diuitias bonitatis eius & patientiæ, & longanimitatis contemnis? par. 1. p. 393. num. 21.
3 Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt. par. 2. pag. 366. nume. 11.
Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei. par. 1. p. 121. num. 28.
Si secundum carnem vixeritis, moriemini: si sequimini quod caro exposcit. par. 1. p. 31. num. 15.
5 Vbi abundauit delictum, superabundauit & gratia. par. 1. pag. 202. num. 31. & pa. 422. nu. 42.
Christus cùm infirmi essemus pro impiis mortuus est. pa. 1. p. 20. num. 6. & p. 488. num. 6.
Gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei. par. 1. p. 135. num. 5.
Si enim cũ inimici essemus reconciliati sumus Deo per mortem filij eius. par. 1. p. 139. num. 21. & par. 2. p. 366. nu. 14.
Per vnum hominem intrauit peccatum in mundũ. par. 1. p. 319. num. 18.
6 Exhibete membra vestra seruire iustitiæ. par. 2. p. 170. num. 28.
Quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriã patris: ità & nos in nouitate vitæ ambulemus. par. 1. p. 490. nu. 25.
7 Infœlix ego homo, quis me liberabit à corpore mortis huius? p. 1. p. 63. num. 28.
Cùm essemus in carne passiones peccatorum operabantur in membris nostris. par. 1. pag. 395. num. 19.
Non est bonum in carne mea. par. 1. p. 31.
Peccatum operatum est in me omnem cõcupiscentiam. par. 1. p. 24. nu. 21.
Condelector legi Dei, secundum interiorẽ homi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem.par.1. pag.484. nume.41.
Video aliam legem in mẽbris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me,&c. par.1. pa.145.nu.4.
8 Si Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatum: spiritus verò viuit propter iustificationem. par.1.p. 339.nu.18.
Optabã ego anathema esse pro fratribus meis.par. 1.pa. 380.nu.8.
Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam.parte 2.p. 1.nume.1.
Qui secũdùm carnem sunt, quæ carnis sunt sapiunt, &c.parte 1. pag. 236. nume.4.& pag.288. nume 10 35.
Resurrexit propter iustificationem nostram.par.1. p.489.nu.19.
Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio, an angustia, an fames, &c.parte 1.pag.206.nu.7. & p.510.nu.12.
9 Veritatem dico in Christo Iesu, non mentior testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu sancto, &c. parte 1. pagina 29. nume 10 6.
10 Voluntas cordis mei & obsecratio ad Deũ fit pro illis in salutem. par. 1.p. 30.nu.9.
11 Dedit illis Deus spiritũ compunctionis, oculos vt non videant & aures vt non audiant.par. 2. pa. 22.nu.24.
12 Non vosmetipsos defendentes,sed date locũ iræ, &c.par.2. pa.206. nume 10 16.
Obsecro vos fratres vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem.par.1. pa.6. nume.11.& pa.202. nu.31.& par.2. p.79. nume.37.
Noli vinci à malo,sed vince in bono malum.par.2. p. 304. nu.54.
13 Abiciamus opera tenebrarum, & induamur armaluciis, sicut die honestè ambulemus. parte 1. pagina 154.nu.5.
Induimini Dominũ Iesum Christum.par.2.pag.410. nu.10.
14 Omne quod non est ex fide,id est,per fidelitatem rationis illuminatis,peccatum est.par.1.p.21. nume.21.
15 Vnusquisq; vestrũm proximo suo placeat in bonum.par.2.pa.68. nume 10 50.
23 Vos implete mensuram patrum

patrum vestrorum. par.1. p.136.nu.1.
31 Lex spiritus vitæ in Christo Iesũ, liberauit me à lege peccati, & mortis. parte 1. pagina 273. numero 19.

1. Ad Corinthios.

3 Nónne homines estis, id est carnales & peccatores? par.1. pag.25. nume 10 25.
4 Imitatores mei estote sicut & ego Christi, &c.par. 1.pagina 197. nu.28.
Dei coadiutores sumus. par. 2.p.223.nu.26
5 Omnis fornicator, aut immũdus,aut auarus, &c. quod omne est idolorum seruitus. par.1. pag. 160. nume.29.
Spectaculum facti sumus mundo, angelis & hominibus.par.1. p.53. nume 10 30.
Maledicimur, & benedicimus,persecutionem patimur,& sustinemus, blasphemamur,& obsecram⁹. parte 2. pagina 66. nume. 40.
6 Fugite fornicationẽ. par. 1.p.179.num. 25.
An nescitis, quoniam, qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur, qui autẽ adhæret Domino vnus spiritus est.par.1.pa. 168. num.25.
9 Sic pugno, nõ quasi aërem verberans. pár.2.pa. 191. num.7.
Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo. parte 2. pagina 296. nume 10 20.
10 Fidelis Deus qui nõ patietur vos tentari supra id quod potestis. p. 2.p.149. nu.44.
12 Si quid patitur vnum membrum,compatiuntur omnia membra. par. 2.p. 265.nu.15.
13 Charitas nõ cogitat malum. part. 1.pag.381.nume.11.
Si linguis hominum loquar, charitatem autem nõ habeam. par. 2. pa.142. nume.18.
Charitas benigna est. par.1. p.146.nu.32.
13 Charitas patiens est, benigna est, omnia suffert. parte 1. pagina 146. numero 32.& pag. 166. nume.14.
Omnis qui in agone contendit,ab omnibus se abstinet.par.1.pa.82.nume 10 47.
14 Si orem lingua, spiritus meus orat, mens autem

Universidad de Deusto
Biblioteca

mea sine fructu est. par. 1. p. 39. nu. 7.
15 Stabiles estote, & immobiles, abundantes in omni opere Domini, &c. parte 1. pagina 266. nume. 37.
Corrumpunt bonos mores colloquia praua. par. 2. p. 78. nu. 33
21 Qui manducat indignè, iudicium sibi manducat. parte 2. pagina 378. nume. 61.

2. Ad Corinthios.

1 Gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ. par. 1. pa. 299. numero 37.
3 Vt vadas ad Christum, oportet te ire per Christum. par. 1. pagina 429. nu. 27.
Adiutores Dei sumus. par. 2. p. 268. nu. 26.
Epistola estis Christi ministrata à nobis, & scripta non atramento, sed spiritu Dei viui: non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis. par. 1. p. 17. nu. 26. & p. 361. nu. 22.
Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis quasi nobis. par. 1. p. 430. num. 30.
Nos verò omnes reuelatâ facie gloriam Dei speculantes, in eandem imaginem trãsformamur de claritate in claritatẽ. &c. parte 1. pagina 135. nume. 34.
4 Quæ videntur, tẽporalia sunt, quæ autem non videntur ęterna sunt. par. 1. p. 496. nu. 48.
Semper mortificationẽ Domini nostri Iesu Christi in corpore nostro circunferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus vestris. par. 1. p. 299. nu. 36. & p. 2. p. 48. nu. 27.
Deus excæcabit mentes infidelium. par. 2. pa. 21. numero 22.
In omnibus tribulationem patimur; sed non angustiamur. &c. par. 1. p. 58. nu. 9.
6 Hortamur vos ne in vacuum gloriam Dei recipiatis. par. 2. p. 44. nu. 10.
Os nostrum patet ad vos ô Corinthij; cor nostrũ dilatatum est, nõ angustiamini in nobis. par. 1. p. 86. num. 7.
Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. par. 1. p. 128. nu. 11.
Adiuuantes exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis, &c. parte 1. pag. 352. nume. 23.
Empti estis pretio magno. par. 1. pag. 4. nu. 12. & pa. 254. nu. 30.
7 Mundemus nos ab omni inquinamento carnis, & spiritus, perficientes sanctificationem nostram in timore Domini. par. 1. p. 170.
8 Altissima paupertas eorũ abũdauit in diuitias simplicitatis eorum. par. 1. p. 417. nu. 20.
10 Arma militiæ nostræ non carnalia, sed spiritualia sunt. parte 1. pagina 129. num. 18.
11 Periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, &c. pa. 1. p. 148. num. 18.
Æmulor vos Dei æmulatione: despondi enim vni viro virginem castam exhibere Christo. parte 1. pa. 86. num. 5.
In captiuitatem redigentes omnem intellectum. par. 2. pag. 392. num. 54.
12 Signa Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis, prodigiis, atq; virtutibus. parte 1 pagina 315. numero 3.
Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim (siue in corpore, siue extra corpus nescio: Deus scit) raptum huiusmodi vsque ad tertium cœlum. parte 1 pagi. 136. numero 9.
Coram Deo in Christo loquimur. parte 2. pagi. 230. nume. 56.
13 Charitas nõ cogitat malum, omnia sufferit, &c. parte 2. pag. 289. numero 53.
15 Gratia Dei sum id quod sum, & gratia eius in me vacua non fuit &c. par. 1. pagina 128. nu. 12.
Charitas Christi vrget nos æstimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, ergo oẽs mortui sunt, &c. parte 1. pagina 163. nu. 6.
Omnes quidẽ resurgemus, sed non omnes immutabimur. par. 1. pagina 180. numero 31.

Ad Galatas.

1 Notum vobis facio Euãgelium quod Euãgelizatum est à me. par. 2. p. 25. nume. 30
Audistis conuersationẽ meã in Iudaismo, quoniam supra modum persequebar Ecclesiã Dei. par. 1. p. 30. nu. 10.
2 Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. par.

1.p.260. nu. 11. & p. 464. nu.20.
Christo confixus sum cruci. par. 2. pagina 139. numero 4.
5 Caro concupiscit aduersus Spiritum. par.2.p.61. nu.20.
6 Ego stigmata Domini Iesu in corpore meo porto. parte 2. pagina 139. nume.4.
Dum tempus habemus operemur bonum. par.2.pag. 280.nu.17.

Ad Ephesios.

1 Non cesso gratias agens pro vobis,&c.p.2. p. 185. nu.34.
2 Cum essemus mortui peccatis, conuiuificauit nos Christo. pa.2. p.103. nume.14.& pag.408.numero 1.
Interficiens inimicitias in semetipso.parte 2.p. 347. nu. 45.
Gratia saluati estis per fidē, & hoc nō ex vobis. par. 1. p.262. nu.21.
3 Flecto mea genua ad patrem Domini nostri Iesu Christi, vt impleamini in omnem plenitudinē Dei, &c.par.1. pa. 220. numero 15.
4 Deponite vos secundùm pristinam conuersationē veterem hominem.par.2. pag. 311. nu.18.
Cauete si quādo vt fragiles, in aliquam iram incidentis,&c. par.1. pagina 379. numero 6.
Soliciti seruare vnitatē spiritus. parte 2. pag. 348. numero 51.
5 Omnis immunditia nec nominetur in vobis. par. 1.p.25.nu.25
Ambulate in dilectione sicut Christus dilexit nos. par. 2. pagin. 140. numero 10.
Videte quomodò cautè ambuletis,&c.part. 1.p.384 nume.14.
Christus dilexit Ecclesiā, & seipsum tradidit pro ea parte 1. pagina 1. numero 15.
Eratis aliquando tenebræ nūc autem lux in Domino.parte 1. pag. 348. numero 7.
Imitatores Dei estote sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione, &c. parte 1. pagina 228. numero 10.
6 Accipite armaturam Dei vt possitis resistere in die malo. parte 2. pagina 77 nume.28.
Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinē, sed aduersus principes & potestates.par.1. p.74 num.37.
Serui, obedite Dominis carnalibus timore,& tremore in simplicitate cordis vestri, &c.par. 1. pag. 41. num.12.
Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni tempore in spiritu, &c.par.1. pag. 28. nu. 3.

Ad Philippēses.

1 In nullo terreanimi ab aduersatiis, quæ illis est causa perditionis, vobis autem salutis. par.1.pag. 394. num. 26.
2 Hoc sētite in vobis quod & in Christo Iesu, &c. par. 1. pag. 461.num.14.
Gratia estis saluati per fidē. par.2.p. 185.num 31.
Habitu inuentus vt homo. par. 2. p. 153.num.13.
3 Quorum Deus venter est. par.1.p. 460.num.6.
Quę retrò sunt obliuiscens, ad ea verò quæ priora sunt extendēs meipsum. par.1. pag.185.num 8.
Propter Christum omnia detrimētum feci, & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam,&inueniar cum illo. par.1. pag. 29. num 8.
Quæ quidem retrò sunt obliuiscēs,ad ea verò quæ sunt priora extendens meipsum.par.1. pag. 350. num.15.
Nostra cōuersatio in cœlis est.par.1.pag 2. nu.4.
Quorum Deus venter est.. par.2.pag.55. num. 53.
4 Omnia possum in eo qui me confortat.par. 1. pag. 72.nu. 8. & p.171. nū.39. & pag.430. num.30.
Filioli quos iterum partūrio. par. 2. pag.295. num. 17.
Pax Dei quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra.par.2.p.201. num.4.
5 Deponite vos secundum pristinam conuersationem veterem hominem; qui corrumpitur secundū desideria erroris, &c. par. 1. pag. 171. num. 36.
Assumite gladium spiritus, quod est verbum Dei. par. 1. pag. 306. numero 18.
Nolite inebriari vino, in quo est luxuria.parte 1. pag.177.num.17.

Ad Colossenses.

1 Laudate Dominum,cum gaudio gratias agentes Deo Patri: qui eripuit nos de potestate tenebrarum,

tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis suæ. par. 1. p. 212. nu. 31.
Qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ. par. 2. p. 57. n. 4.
3 Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo. par. 1. p. 271. nu. 12. & par. 2. pag. 158. num. 34.
Spoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, induentes nouum. par. 1. pag. 185. num. 6. & par. 2. pag. 107. num. 30.
Si consurrexistis cum Christo, quę sursum sunt quęrite. par. 1. pag. 505. num. 30.
Induite vos sicut electi Dei sancti, & dilecti, opera misericordiæ. par. 1. pag. 326. num. 11.
Mortificate membra vestra quæ sunt super terram. par. 1. p. 32. num. 20. & pag. 139. num. 20 & par. 2. pag. 136. num. 45.
4 Domini, quod iustum est & æquum, seruis præstate. par. 1. pag. 40. nu. 8.

1. Ad Thessalonisenses.

3 Propterea ego amplius non sustinens misi ad cognoscendum fidem vestram, &c. par. 1. pag. 293. num. 14.
3 Si quis non vult operari, nec manducet. par. 1. p. 2. num. 3.
4 Hæc est voluntas Dei: sanctificatio vestra vt sancti sitis, diuinam eius facientes voluntatem, sicut ipse in mandatis suis expressit. par. 1. pag. 309. num 31.
5 Omnes vos filij lucis estis, & filij diei, non noctis & tenebrarum. par. 1. pag. 154. num. 5.
Cum dixerint pax & securitas, tunc repētinus eis superueniet interitus. par. 1. pag. 181. num. 34.

2. Ad Thessalonisenses.

2 Mittet illis Deus operationem erroris. par. 2. p. 25. num. 28.

1. Ad Timotheū.

4 In nouissimis temporibus discedent quidam a fide. par. 1. p. 34. nu. 27.
5 Vidua quæ verè vidua est, & desolata, speret in Domino, & instet orationibus, &c. par. 1. pag. 182. num. 8.

2. Ad Timotheum.

2 Adam non est seductus: mulier autem seducta prævaricatione fuit. par. 1. pag. 277. num. 34.
Deus fidelis est, & negare seipsum nō potest. par. 2. p. 103. num. 12.
Labora sicut bonus miles Christi Iesu, &c. par. 1. p. 478. num. 16.
4 Testificor coram Deo & Christo Iesu, qui iudicaturus est viuos & mortuos per aduētum ipsius, &c. par. 1. pag. 304. nu. 9.
5 Qui bene præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur. par. 2. p. 213. num. 45.
6 Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contēti simus. par. 1. pag. 184. num. 4. & p. 249. num. 10.

Ad Titum.

2 Vt senes sobrij sint, pudici, prudentes, &c. par. 2. pag. 116. num. 19.
Apparuit gratia Dei omnibus hominibus. par. 1. p. 83. nu. 51.

Ad Hebræos.

1 Omnes sunt administratorij spiritus missi propter eos, qui hęreditatem capiunt salutis. par. 1. pag. 207. num. 10.
4 Teneamus spei nostræ confessionem. par. 2. pag. 220. num. 15.
Festinemus ingredi in illam requiem, vt ne in idipsum quis incidat crudelitatis exemplum. par. 1. pag. 5. num. 17. & pag. 101. num. 30.
5 Cum esset filius Dei didicit ex his quæ passus est, obedientiam. pa. 1. p. 161. num. 34.
6 Non est iniustus Deus, vt obliuiscatur operis vestri, &c. par. 1. p. 239. num. 15.
Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cœleste & prolapsi sunt, &c. rursus reuocari ad pœnitentiam. par. 1. pag. 451. num. 34.
Oblatus est, quia ipse voluit. par. 2. pag. 423. num. 63.
Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei. pa. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pag. 32. num. 13.
6 Statutum est hominibus semel moti, vos autem quod cum inferno fœdus pepigistis. par. 1. p. 243. nu. 32.
Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectiora feramur. par. 1. p. 350. nu. 13.
Honorabile connubium, thorus immaculatus. par. 2. p. 237. num. 10.
10 Horrendum est incidere in manus Dei viuentis. par. 1. p. 194. num. 44.
Patiētia vobis necessaria est. par. 2 p. 115. num. 17.
11 Fides est sperandarum rerum substantia. par. 2. p. 417. num. 36.
Fide obtulit Abraham Isaac cum tentaretur. par. 2. p. 281. num. 21.
Si vobis charitas & bona vita deest, captiui estis diaboli. par. 1. p. 354. num. 29.
Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, &c. par. 2. pag. 101. num. 7.
12 Nondum vsque ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes. par. 1. p. 511. num. 17. & par. 2. p. 4. num. 11.
Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deū. par. 1. p. 221. nu. 18.
Aspicientes in authorem fidei, & consummatorem Iesum. par. 1. p. 150. nu. 16.
Flagellat omnem filium quem recipit Deus. par. 1. pag. 65. num. 3.
Ne quis fornicator aut prophanus vt Esau, nō enim inuenit pœnitētię locum. par. 2. 87. num. 5.
13 Non habemus hîc ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus. par. 1 pag 162. nu. 3.

Iacobus.

2 Nonne Abraham pater noster ex operibus iustificatus est, offerēs filium suum Isaac? par. 1. p. 321. num. 29.
Superexaltat misericordia iudicium. par. 1. pag. 82. num. 24.
Iudicium sine misericordia illi, qui non facit misericordiam. par. 1. pag. 271. num. 1. & par. 1 pag. 256. num. 23. & p. 255. nu. 15.
Qui in vnū offendit factus est omnium reus. par. 1. pag. 267. nu. 39. & par. 2. pag. 342. nu. 27.
3 Ecce quātus ignis quàm magnam syluam incēdit. par. 2. p. 313. num. 27.

4 Resistite diabolo, & fugiet à vobis. par. 1. p. 179. num. 25.
Adulteri, nescitis quia amicitia huius mūdi, inimica est Dei? par. 2. p. 96. n. 41.
5 Diuitiæ vestræ putrefactę sunt. par. 2. p. 160. nu. 40.
12 Conuertimini ad me in corde vestro, &c. par. 1. pag. 190. nu. 26.

1. Petri.

1 Non corruptibilibus auro & argento redempti estis, sed pretioso sanguine incontaminati agni Iesu Christi. par. 1. p. 254. 2 num. 29.
Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. par. 1. pag. 163. num. 7.
Qui peccatum nō fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. par. 2. p. 291. num. 1.
Deponentes omnem malitiam & omnem dolū, &c. par. 1. pag. 285. num. 21.
Christus passus est pro nobis vobis relinquens exēplum. par. 2. p. 82. nu. 49.
3 Aduenient dies Domini, vt fur, in quo cæli magno impetu transient, elemēta verò calore soluentur. par. 1. pag. 78. num. 7.
4 Charitas operit multitudinem peccatorum. par. 2. pag. 207. num. 19.
5 Aduersarius vester diabolus tanquam leo rugiens circuit quærēs quē deuoret. par. 2. pag. 76. num. 22.
Cum paruus labor vobis aduenit, aut parua iniuria afficimini, resistite vobis, & modicum hoc propter Deum patienter ferte. par. 1. pag. 312. nu. 43.

2. Petri.

1 Per hoc efficiamini diuinę consortes naturæ. par. 2. pag. 4. nu. 14.

1. Joannis.

2 Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est. par. 1. pag. 308. num. 27.
Ipse est propitiatio pro peccatis nostris. par. 1. p. 421. num. 38.
3 Filioli non diligamus verbo neque lingua, sed opere & veritate. par. 1. p. 52. num. 7.

Apocalypsis.

1 Beatus qui legit, & audit

verba prophetiæ huius. par.2.p. 119. num. 33.

2 Dabo vnicuique vestrum secundum opera sua. par. 1.127.num.10.

Hæc dicit primus, & nouissimus. par. 2.p. 157. num. 29.

3 Ego sto ad ostium & pulso, si quis aperuerit mihi ianuã, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo. par. 1.p.125.nu.2.

5 Benedictio, & honor, & potestas in secula seculorum. par. 1. p. 129. num. 17.

Dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem, &c. par. 1. pa. 475. num. 6.

6 Ecce equus pallidus, & qui sedebat super eum, nomen illi mors. par. 2. p. 147. num. 35.

7 Isti sunt qui lauerunt stolas suas in sanguine agni. par. 1 p. 18. num. 32.

9 Vidi equos in visione. &c. par. 1 p. 197. nu. 1.

Vidi turbã magnam quam dinumerare nemo poterat. par. 2. p. 137. nu. 51.

Accepi librum de manu Angeli, & deuorauí illum. par. 2. pag. 219. num. 32.

13 Quis similis bestiæ, aut quis poterit pugnare cum ea? par. 2. p. 406. nu. 32.

14 Vidi alterum Angelum volantem per medium cælũ habentem Euangelium æternum, &c. par. 1. pag. 360. num. 16.

15 & 16 Magna & mirabilia sunt opera tua Domine, Deus omnipotens: tu solus pius es. par. 1. pa. 100. num. 24.

16 Factũ est vulnus sæuum & pessimum in homines. par. 419. num. 46.

17 Hæc Mulier quã vidisti est ciuitas magna. pa. 2. p. 147. num. 37.

Aquæ multæ populi multi. par. 1. p. 28. num. 2.

18 Quãtum glorificauit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum. par. 1. p. 104. n. 2.

21 Vidi ciuitatem sanctam Ierusalem nouam descendentem de cœlo. par. 1. pag. 2. num. 4.

72 Et ecce Draco magnus rufus, habens capita septẽ & cornua decem. par. 2. pag. 77. num. 23.

vlt. Ego Iesus misi Angelum meũ testificare vobis hæc in Ecclesiis. par. 2. pag. 2 [illegible] num. 31.

INDEX PRÆCIPVORVM VERBORVM QVÆ IN HOC OPERE CONTINENTUR: Iuxta ordinem Alphabeticum redactus.

Abraham in senectute primus omnium laudem habuit. par. 2. p. 318. nu. 46

Abraham Ismaelẽ domo eiicit. par. 1. p. 87. nu. 10

Abrahæ sacrificium redẽptionis signum. pa. 1. p. 116. nu. 7

Abrahæ obedientia. par. 1. pag. 322. num. 32

Absalon mira pulchritudo. par. 2. p. 30. nu. 5

Abstinẽtes à cibis & mala agẽtes, dæmones imitantur. par. 2. p. 74. nu. 15

Accedentes ad templum debent esse parati ad confitendum. par. 1. p. 96. nu. 11

Accipiter quando est capitistus, quietus est. par. 2. pag. 78. num. 30

Adam blanditiis coniugis victus, fructum comedit. par. 1. p. 277. num. 34

Ade peccatum causa fuit omnium peccatorum. par. 1. pag. 319. num. 18

Adolescentes asperas religiones ingredientes quomodo præmientur. par. 1. pag. 136. nu. 10. & p. 137. nu. 11

Adolescentes quo malo perdantur. par. 2. p. 179. nu. 8

Adolescentes qui propter pulchritudinem faciem suã percusserunt. par. 1. pag. 404. num. 19

Adolescentes absque subiectione esse non debent. par. 2. pag. 179. num. 10

Adolescentium nostræ tempestatis impudicitia. par. 1. pag. 262. nu. 19.

Adonibezech tyrannus septuaginta regũ cõfractis manibus & pedibus sua mensæ micis alebat. par. 2. p. 279. nu. 37

Adulator peior est corno. par. 2. p. 93. nu. 29

Adulatoribus hilares non esse debemus. pa. 2. p. 93. nu. 28

Universidad de Deusto
Biblioteca

*Adulationes animæ officiunt. p. 2.p.93.num.28
Adulterium quantum malum sit. par.2. pag.233. nu.4. & p.236 num.18
Adulterium, infideles maximum esse peccatum iudicarunt. par. 2.p.235.nu.12
Adultery origo. par.2.pa.233. num.4
Adulteri à Deo iudicantur. par. 2.p.231.nu.20
Aduersitas humilitatem affert. par.1.p.57.nu.7.
Aduocatus famosus est latro. par.1.p.175.nu.11
Æneas cur Hercules appellatur. par.2 p.61 nu.22
Ægrotan. non debet sacerdotes negligere par.1.p.62.nu.24
Æquitate remota, nulla respub. consistere potest. pa 351.num.7
Afflicto cordi non est danda assistio.par.1.p.459.nu.3
Afflictorum voces ad Deū perueniunt.par.1.p.59 nu.15
Agricolæ à diuitibus decipiuntur.par.1.p.174.nu.5.6
Alexander liberalitatis nomen adeptus est. par.1.pag.403. num.16
Alexander vxorem Darij videre noluit. par. 1. pag. 276. num.30
Alexander faciem in bello gestare solebat, & cur? par. 1. p.320.num.24
Alexandre adulatio. par.1. pag. 198.nu.14
Alexandri magni eximia pietas erga hostem Darium, lethali vulnere percussum. par.2.p. 259.num.3
Alexandri deploratio. par.1.p. 329.nu.12
Alexandri Magni imperij fabricatio p.1.p.317.nu.13
Ambitio quantam cæcitatem afferat par.2.pag.344.num. 35.& p.345.nu.36
Ambitio nemini parcit. par. 2. p.141.num.13
Ambitionis vitium Christianis execrabile. p.2 p.144.nu.25
Ambitiosus tantum exteriorum affectum habet. par. 1. pag. 171.nu.30
Amici persecutio, aliis profectio par.2 p.90 nu.48
Amor Dei erga nos. par.1.pag. 206.num.6. & p.g.515.nu. 32.& par.2.p.7.nu.23.24 & p.279.nu.14
Amor Christi patiendi par.1.p. 126.nu 4
Amor & pietas est facies Dei par.2.p.62.nu.26
Amor diuinus ad omnes extenditur.par.1.p 86.nu.4
Amor corda vulnerata curat. par.2.p.59.nu.15
Amor ad se animam attrahit.p. 1.p.510 nu.10
Amor patris, cum amore Dei non comparatur. par. 2.pag. 166.nu.13.
Amor coniugalis quantus sit.p. 1.p.356.nu.40
Amor filij erga patrem quantum conformis sit naturæ. p. 2.p.210.nu. 32
Amoris tres gradus. par.1. pag. 449.num.24.& par.2. pag. 370.nu.39
Amorem solidum postulat Deus. par.2.p.65.nu.37
Amplexus affectionem denotat. par.2.p.246.nu.58
Ananias & Caphira interfecti.par.1.p.392 nu.16
Anaxarchus philosophus affirmabat plures esse mundos. p. 1.p.329.nu.23
Angelus nomen officij. par.2.p. 36.num.26
Angeli ministri Ecclesiæ dicuntur.par.1.p.100.nu.26
Angeli propter velocitatem cōmendantur. par. 2. pa. 118. num.28
Angeli peccatores ad se attrahunt par.1.p.48.nu.11
Angelorum excellentia & prōptitudo. par. 2. pagina 118. num.27
Antiochus rex Asiæ virginem Pantheam fugit. par. 1.pag. 276.num.31
Antiochus misericordiam non obtinuit. par. 2. pagina 87. num.6
Anima Dei calore inflammatur.par.1.p.6.nu.23
Anima solum Deum sapere debet.par.1.p.68.nu.13
Anima in cælum elevata par.1. p.127.num.9
Anima iustorum in resurrectione triumphabit. parte 1. pag.229.nu.15
Anima virtute adornata diuinos radios recipit. par. 1. p. 356.num.37
Anima ex ieiuniis viuit. par.2. pag.50.nu.35
Anima à corpore multū discrepat. par. 1. pag. 31.num.14. & p.32.nu.19.20
Anima non potest percipere gloriam in corpore. par.1.p.128. num.11
Anima vt expellat peccatum, quid facere debeat. par.1.pa. 35.num.11.
Anima in corpore catenis vincta.par.1.p.145.nu.4
Anima summa cura & prouidentia creata. par. 1 p. 138. num.18
Anima præstat corpori. par. 1. p 114.num.2
Anima commorans in peccato mortali est hæreditas Sathanæ par.2.p.183.nu.27
Animæ venæ quæ. par. 1. pag. 115 num.5
Animæ venæ pretiosæ. par.1. p. 115.num.4
Animæ vitus. par.1.pag.115. num.6
Animæ domicilium.par. 1. pag. 115.num.3
Animæ fortitudo in quo consistat par 2.p.310.nu.13
Animæ salus res est maximè necessaria. par. 1. pagina 198. num.16
Animæ gaudia in cælo futura. par.1.p.130 nu.22

Universidad de Deusto
Biblioteca

Animæ solitariæ officium.pa.2. p.128.num.15.
Animæ vnus dies datur. par.1. p.115.nu.3
Animam cur Deus corpori coniunxit.par.2.p.126.nu.7
Animam mundare sæpe debemus.par.2.p.203.nu.3
Anima nihil pretiosius. par. 2. p.153.num.13
Anima magnitudo ab abundantia sanguinis dimanat. par.1. p.60.num.18
Animalia quæ respublicas inuerunt. par. 2. pagina 350. num.3
Animantia bruta sui similia diligunt. par.1. pagina 46. num.2
Apelles regem Antigonum sine oculorum defectu depinxit. par.2.p.277.nu.7
Apes stimulū inferentes moriūtur.par.1.p.394.nu.28
Apostoli à Christo nolebant separari.par.1.p.57.nu.4.
Apostolos imitari tenemur. par. 2.p.95.nu.36
Aqua benedicta tollit peccata venialia par. 1. pagina 271. num.9.
Aquæ huius seculi sunt mortuæ. par.1.p.373.nu.22
Arcus cælestis signum fœderis. par.1.p.420.nu.35.
Arcus quando sit in cælo.par.1. p.127.nu.10
Arcus beatorum. par. 1. pag. 127.nu.9
Arcus triumphalis Romanorum. par. 1. pagina 127. num.7
Areopagi iudicium incorruptissimum. par. 1. pag.364 num.32
Areopagitæ noctu sententiam proferebant.ibid.
Arma Dei quæ sint. par.2.pag 77.nu.26
Arma beatorum. par. 1.p.129. num.18
Arma peccatorum. par. 1. pag. 203 nu.35.36.
Artifices de sua arte cogitant par 1.p.317.nu.13.
Asina Balaam loquitur. par. 2. pag. 174. num. 44 & pag. 197.num.32
Asinæ amor erga pullos. par.2. p.66.nu.11
Astutia Sathanæ. par.1. p.71. num.27
Attrahere quid sit. par. 1. pag. 108.nu.19
Auaritia omnes hominum status corrumpit par. 1.pag 93 num.33
Auarus cur pecunia sua nō fruitur.par.2.p.313.nu.13
Auarus omnes molestias contēnit.par.1.p.17.nu.29
Audientes prædicationem attētè, conuertuntur. par.1.pa. 307.nu.21.
Audire prædicationem quid sit, par.1.p.305.nu.15
Auditor requiritur secundum qualitatem doctrinæ. par.1 p.399.num.1
Auditores verbi Dei qua deuotione attendere debeant. par. 1.p.1.num.156.
Aurum superpluens ciuitatem Rhodi. par. 1. pagina 138. num.17.
Aurum terra coopertum reperitur.par.2.p.153.nu.13
Aurum non satiat famem. par. 1.p.266.nu.34
Auxilium Dei implorandum. par.1.p.112.nu.36
Auxilium Deus mittit ex improuiso. par. 2. pag. 201. num.48
Auxilium cæleste, ad purificandas animas oportet inuocare. par.2.p.191.nu.8
Auxilij postulatio quomodo decora & indecora. par.1. pag. 112.nu.34

B

Balaam cæcitas. par.1. pag. 210.nu.21
Bananias duos leones interfecit. par.2.p.309.nu.12.
Baptismi sacramento homo efficitur filius Dei adoptiuus. par.2.p.132.nu.53
Brutis animantibus homines comparantur. par.1.p.259. num.8
Beatitudo cur dicitur denarius diurnus.par.2.p.2.nu.5
Beatus qui omnia relinquit, vt ad Christum fugiat. par. 2. p.288.nu.51
Beatorum gloria infinita.par 2. p.137.nu.50.51
Bellum iustum non reprobatur. par.1.p.45.nu.30
Bella sunt verbera quibus nos Deus affligit. par.1.pag.45. num.28.
Benedictio mensæ necessaria est.par.2.num.47
Benedictiones parentum plurimum valent. par. 2. pagina 212.
Bonorum temporalium & spiritualium differentia. par.2. p.228 num.46
Bestiæ pro acceptis beneficiis gratias referunt. par. 1. pag. 193.nu.39.40
Bonus malo communctus rectitudinem amittit. par.2. p.181. num.19.
Bonum operari debemus. par.1, p.6.num.20
Bona cur Deus distribuit par.2 p.105.nu.22
Bona spiritualia propter orationes iustorum conceduntur. par.1.p.253.nu.24
Boni diuitis rebus gaudent par. 1.p.236.nu.5

C

Cæcitas est effectus diuinæ iustitiæ. par. 2. pag. 21.num.20
Cain mensuras & pondera inuenit.par.2.p.173.nu.42
Calamitas maior mūdi quæ sit. par.1.p.350.nu.13
Calamitates nostrorum dolemus.par.1.p.316.nu.9

Universidad de Deusto
Biblioteca

Calamitates in quibus versatur pauper. pa. 1. pagina 176. numero 12
Carnis sensus qualis sit. par. 2. p. 73. nu. 13
Calcitrare contra stimulum quid sit. parte 1. pagina 196. numero 5. 6. 7 8
Canis fidelitas cum mortuis. p. 1. p. 344. nu. 39
Canum proprietas. par 2 p. 109. nu 36
Canum simulachra cur in tumulis ponuntur. par. 1. p. 344. nu. 39
Caro & anima tempus expasciunt. parte 1. p. 385. numero 29
Caro expetit cibos opiparos. parte 1. pagina 70. numero 21
Caro incitat ad luxuriam. pa. 1. p. 277. nu. 33
Carnis depravatio inclinat animam ad peccatum. p. 1. pa. 32. num. 17
Carnis desideria repellentes, vitam angelicam ducere videntur. parte 1. pa. 310. numero 34
Carnis vitium disciplina superandum. par. 2. p. 136. numero 16
Catena vitiorum impedit ieiunium. parte 1. pa. 145. numero 5
Cato Censorinus tria commissa deflebat. par. 1. pa. 19. numero 1
Castitatis certamen maximum est. parte 1. pa. 309. numero 32
Cervorum industria admirabilis. parte 2. pa. 431. numero 35
Cervi cervulos parturiat maximum patitur dolorem. parte 2. pagina 295. numero 17
Chananeæ humilitas. p. 1. p. 113. nu. 37
Charitas in inferno non est. parte 2. pagina 162. numero 10
Charitas est vinum conditum. parte 2. pagina 166. numero 14
Charitas est tanquam petra. parte 2. pagina 66. numero 41
Charitas debet esse feruida. parte 1. pagina 323. numero 35
Charitas in terra perdita. p. 2. p. 61. nu. 21
Charitas erga pauperes frigida hoc tempore. parte 2. pa. 113. nu. 7
Charitatis laus. p. 2. p. 107. numero 19
Charitatis effectus. p. 1. pa. 313. nu. 47
Charitatis signis quomodo ostendatur. parte 2. pa. 113. numero 7
Charitatis luminaria debemus habere. parte 1. pagina 299. nu. 37
Charitatem nostram secundum charitatem Dei mensurare non debemus. parte 1. pag. 450. nu. 28
Christus præcipuus sator. p. 1. p. 15. nu. 21
Christi cur pro nobis mortui est parte 2. pagina 82. numero 49
Christus est arcus diversorum colorum parte 1. pag. 421. numero 38
Christus vitam obtulit pro omnibus. parte 1. pag. 449. numero 24
Christus animarum nostrarum medicus. parte 1. pag. 212. numero 30
Christus veræ humilitatis exemplar. par. 1. p. 160 numero 30. & p. 61. num. 34. & p. 162. nu 35
Christus cur transfiguratus est. parte 1 pagina 135. numero 3
Christus cur non deduxit omnes Apostolos in die Transfigurationis. parte 2. pagina 133. nu. 33
Christus omnes suas divitias nobis dedit parte 1. pa. 449. numero 24
Christus cur ieiunauit. par. 2. p. 79. nu. 36
Christus nobis ostendit verum ieiunium. pa. 1. pagina 79. numero 22
Christus similem nobis omnibus se voluit efficere. p. 1. p. 516. nu. 35
Christus vinctus & verberibus cæsus non congnestus est. parte 2. pagina 195. numero 23
Christus peccatum non habuit. parte 2. pagina 291. numero 1
Christus cur voluit mori Ierosolymæ. parte 1. pa. 19. numero 4. & pagina 20. numero 5. 6
Christus contumelias libentissimè suscepit. par. 1. pa. 219. numero 1
Christus misericordiæ vocibus nos expectat. parte 1. pag. 26. nu. 26
Christi officium quale. par. 1. pa. 318. nu. 14
Christi Charitas commendatur. par. 1. p. 22. num. 16
Christum sequentes quale testimonium perhibere debeant. parte 1. pagina 355. numero 36
Christianus qualis esse oporteat. parte 2. pagina 65. numero 39
Christianus non debet esse otiosus. parte 1. pagina 5. nu. 17
Christiani verum officium & labor. parte 1. pagina 185. numero 5
Christiani sunt mercenarij. pa. 2. p. 2. nu. 5
Christiani veri magni sunt pretij & existimationis coram Deo. par. 1. p. 196. nu. 10.
Christianis sumus ad imitandum Christum. p. 2. p. 83. nu. 50
Christiani multi quomodo decipiantur. p. 2. p. 115. nu. 15.

Christianorum conditio duplex. parte 1. pagina 506. numero 36

Christianorum perfectio in quo consistit. parte 1. pa. 448. numero 20

Christianorum qui Indias inuenerunt, sanctitas. par. 1. p. 363. nu. 26

Cibus diuinus est verbum Dei. p. 1. p. 305. nu. 16

Cibus ad quid prosit. p. 2. p. 154. nu. 16

Cibi meliores quos Euangelistæ nobis condiderunt, quis? p. 1. pa. 324. nu. 3

Cibis paucis antiqui fuerunt cõtenti. parte 2. pa. 154. numero 15

Cibos optimos homines quærunt. parte 2. pa. 82. numero 48

Ciconiæ amor erga parẽtes. p. 2. p. 212. nu. 39.

Cineres frontibus nostris cur appoununtur. parte 1. pagina 35. numero 30. p. 52. numero 43.

Cineres cur Ecclesia nos vocat. parte 1. pagina 36. numero 33

Coccini proprietas. par. 1. p. 479. nu. 21

Cocytus quid significat. parte 1. pagina 382. numero 17

Cœlum locus voluptatis. parte 2. pagina 13. numero 48

Cœlum, terra, velum templi, & lapides Christi mortem sentiunt. parte 1. p. 460. numero 4.

Cogitationes seruorum Dei dispares à malis. par. 2. pa. 203. nu. 4

Cogitationes sanctæ bonorum non pereunt. par. 1. pag. 338. num. 15

Cogitationes malæ aditum faciunt peccato. par. 2. p. 30. numero 4

Cogitantes se morituros, omnia contemnunt. par. 1. p. 164. numero 9

Cognitio quomodo accipiatur. parte 1. pagina 309. numero 29

Cognitio hominis in lingua sita est. parte 2. pagina 227. numero 43

Commutare quid sit. p. 1. p. 412. nu. 2

Compunctionis Spiritus quid sit. parte 2. pagina 22. numero 24

Concionator personam Christi representat. par. 1. p. 156. numero 13

Concionator antequàm prædicet, debet tota die pernoctare. parte 2. pagina 295. numero 18

Concionator debet habere efficaciam in verbis. par. 2. pa. 18. numero 9

Concionator quando mores arguit statim vituperatur. parte 1. pagina 222. numero 24

Concionator sine timore humano debet prædicare. par. 1. pa. 28. nu. 4

Concionator purorum verborum efficaciam subtrahere debet. parte 1. pagina 12. numero 8

Concionator verbis diuinis tantum vti debet. parte 1. pa. 12. nu. 7

Concionatores vanas eloquentias deponant. parte 2. pa. 97. nu. 47

Concionatores priuatim & publicè vitia reprehendere debent. par. 1. pag. 331. numero 32. & pagina 332. numero 33

Concionatores antiquorũ exempla in mentem reuocent. parte 1. pagina 298. numero 33

Concionatores qua prudentia & quibus verbis vti debeant. p. 1. pagina 331. numero 30. & 31

Concionatores cum peccatoribus peculiariter loquantur. parte 1. pagina 330. numero 28

Concionatores apud populum bonam æstimationem habere debent. parte 1. p. 219. numero 11

Concionatores quomodo aquas in sanguinem vertere debent. parte 1. pagina 18. numero 2

Concionatores sunt Ecclesiæ dentes. parte 2. pagina 296. numero 19

Concionatores negligentes condemnationem sibi eliciunt. pa. 2. p. 120. nu. 34.

Concionatores piscatoribus assimilantur. parte 1. pag. 104. num. 2.

Concionatores exemplis ac verbis admouere possunt. p. 2. p. 17. nu. 7

Concionatorum munus est populum erudire, & donum Dei, quod in vera doctrina consistit, aperire. par. 1. pa. 13. nu. 10

Conciones audiuntur à quibusdam magis propter curiositatem, quam propter salutem. parte 1. pagina 169. numero 29

Concordia, & fraternitas laudatur. parte 1. pa. 448. numero 18

Conditio sanctorum quæ sit. parte 1. pagina 68. numero 14

Conditionis humanæ peruersitas. parte 1. pagina 166. numero 18

Confessarium mitem homines desiderant. parte 2. pag. 83. num. 50

Confessarij sunt chirurgi Ecclesiæ. parte 2. pagina 417. numero 39.

Confessio impiorum in inferno. p. 1. p. 156. nu. 5

Confessor debet pœnitentis misereri. p. 1. p. 117. nu. 11

Confessores pauci inueniuntur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

par.1.p.426.nu.3.
Confiteri peccata debemus. p. 2. p.195.nu.25
Conscientiæ peruersæ signum. p.1 p.241.nu. 24
Consentientes pari pœna puniuntur.parte 2.pag.386. numero 27
Consilium ab iniustis non petendum.parte 1.pagina 427.numero 16.
Consuetudo peccandi efficit vt Dei timor hominumque misericordia deponatur. p. 2.pa. 327.nu. 20
Contentio propter animam. p. 1. p.108. nu.24
Conuersatio mala omnes destruit. par.1.pag.492.nu.31. & pa. 137.nn.34
Conuersio S. Pauli quando facta est parte 1.p. 136. numero 9
Cor hominis feræ comparatur. parte 1.pagina 400. numero 4
Cor quare vocetur vanum. p.1 p.424. nu. 4
Cor ciuitatis est literatorum congregatio. parte 2. pag. 127. nu. 40
Cor tantum examinat Deus. pa. 1.p.449.nn.22
Coralij proprietas.par.1.p.330. nu. 33
Corda præparare quid sit. p.2. p.128.nu.13
Corpus Christi psalterio & cytharæ assimilatur.par.1.pag. 486. nu. 9
Corpus erit liberum habitaculum animæ in resurrectione parte 1. pagina 146. numero 9
Corpus & anima duo fratres. parte 2.pagina 135.numero 43
Corpus humanum simile horologio. parte 1. pagina 476 nu.10
Corpus carcer est animæ.p.1.p. 146. nu. 8
Corpora nostra pœnitentia tangere debemus.par.2.pag.42. nu.2
Corpora nostra quomodo tractare debeamus. p. 2.p.135. num. 42
Correctio fraterna est de iure diuino.parte 1.pag. 229.numero 14
Correctio debet esse cum mansuetudine par. 1.pa.231.numero 22
Correctionis fraternæ conditiones requisitæ.par. 1.pa. 232. num.26
Correctioni fraternæ obligamur.par. 1.pag.234. numero 34
Corrigens peccatorem qualis esse debeat.parte 1.pag.231. num.25
Corrigens alterum debet esse spiritualis.par.1.p.251. numero 22
Corrigendi duplex modus p. 1. p.172.nu.41
Credere in Deum,quid sit? p.1. p.335.nu. 54.

Creatura

Creaturæ vanitati hominum subiectæ par.1.pag.147.num. 12
Creaturæ omnes ex inimicis amicos faciunt.par.1. p.48. num. 10
Crimina propter iustitiam puniuntur.par.1.pag.278.num. 38
Crucifixium, ad obtinendam remissionem peccatorum debemus contemplari par.1.p.334. nu.42
Crudelitas in pauperes vnde proficiscatur.par.2.pag.134. num.17
Crux Christi catenas diaboli confregit.par.1.p.354. num. 31
Culpa quid sit.par. 2. pag.337 nu 5
Cupiditas rempublicam peruertit.par.2.p.121.nu.39.

D

DÆdali figuræ viuæ esse videbantur.par.2.p.180. nu.14.
Dæmon à malo nomen assumit. par.2 p.194.num.18
Damnati duplici tormentorum genere afficiuntur.par.1.pag. 370.num.12.13
Damnati mortem viuam in inferno habebunt.par.2.pag.4 num.12.
Damnati non possunt lachrymas effundere, par.1. pag.383. nu. 19
Damnatis licet lachrymas effundant quibus totum Oceanum expleant,ne venale quidem peccatum remittetur. par. 2. p 280.nu.19
Dathan & Abyron propter detractionē, viui absorpti sunt. par.1. p.244.n 36.& p. 392. num.17
Dathan & Abyron ambitio. p. 2.p 58.num.9
Dedecus in vitio collocatur. par. 1.p.105 n.15
Demetrius propter picturā Protogenis noluit muros Rhodi inflammare.par.1. p. 138. nu. 17
Desiderium quod Christiani habere confuescunt.pa.2.p.300. num.36
Detractio multos lædit. par. 2. p.205.nu.13
Detractio quam Malum graue sit.par. 1. pag. 244.num. 34. & par. 2.pag. 205. numero 13
Detractio præcipuum signum reprobationis.par.1.pag.244. num.35
Detractores concionatorum.par. 1.p.94.nu.2.
Detractoribus vultum atrocem ostendere debemus.par. 2.pa. 208.num.24
Dei speculo comparatur. par.1. pag.83. num.23.& pag.436. num.17
Deus vnus in essentia.par. 2.pa. 56.nu.1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

36.num. 1
Deus est infinitus par.2.p.376. nu. 51
Deus est omnium pater.par. 2.p. 164.num.6
Deus nostri curam habet.par.1. pag.123.num.38.
Deus est amicus puritatis.par.1. pag.358.num.7
Deus dat cœnam animæ. par. 1. p.125. nu.2
Deus cur vocetur paterfamilias? par.1 pag.3.num.8
Deus solus bonus est. par.1. pag. 356.nu.9
Deus populum expectat,vt agat pœnitentiam.par.1. pag 377. num.2
Deus cunctis suis creaturis prænidet.par.1.p.328.nu. 20
Deus cur claris similitudinibus voluit vti.par.1.p.11
Deus bonis se offert tanquam patrem.par.1 p. 65.nu.3
Deus nõ deserit nos in necessitatibus. par.1.p.58. nu.10
Deus cur vult homõ nunciupari. par.2. pag.7.n.25
Deus humiliter precandus est. par.1.p.15.num.18
Deus multis modis suas diuitias ostendit.par.2.p.3.nu.8
Deus tempus & occasionem expectat.par.1.p.337.num.9
Deus in proternos fenetus. p. 2. p.88.nu.8
Deus oculos scintillantes ad impios conuertet. par.1.pag.83. num.27
Deus solet peccatorem ad salutem inuitare .par. 1.pag. 119. num.18
Deus vult nos esse perfectos. par. 1.p.123.num.36
Deus quibus corporis gestibus exorandus. par.1. p.15. num. 18
Deus tria signa dedit Moysi vt sua mysteria approbaret.par. 1.p. 28.num. 1
Deus non mittit simul omnes angustias par.1.pag.58. num. 11
Dei proprietas est esse impeccabilem.par.2.pag.292 nu.4
Dextera futuram vitam designat.par.1.p. 327.nu16
Dextra Dei Christus est.par.2. pag.371 nu. 5
Diabolus cur tẽtauit Dominum par.1.pag.70.num.23
Diabolus dãnum hominis expetit.par.1.p.123. num. 25
Diabolus sanctos torquere facit par.1.p.61.nu. 23.
Diabolus mendax.par.1.p.76.n. 46
Djabolus cur verbum Dei à sensibus aufert.par.1.pag.146 num.24
Diabolus dolet quando confitemur peccata.par. 2. pag.194 num.29
Diabolus nos parum æstimat p.1.p. 76.n.45
Diabolus fingit se amicum nostrum in tentatione. par. 2.p 81.nu.43.
Diabolus ex minima re occasionem sumit,nos tentandi par. 2.pag

2.pag.80.num.40
Diabolus qua occasione nos tentat.par.2.p 80.nu.40
Diabolus petit nos cribrãdos.pa. 1.pag.123.nu.35. & 36
Diabolus vellet prædicationem esse leuem.par. 2.p.83.nu.50
Diabolus plurimis tentationibus nos circundat.par.1.p.72. num. 29
Diabolus tentationes abscondit. par.1.p.71.nu. 27.
Diabolus in speciem negotiatoris transmutatus.par.1.pag. 208. nu.23.
Diaboli astutia.par.1.pag.405. num.22.
Diaboli ars callida.par. 2.p.85. nu. 58
Diaboli imbecillitas,par.2.p.84. num.55
Diabolum facile possumus superare.p. 2.pag.85.nu.18
Diabolo Dei timorem ab animalus auferre expetunt. par. 2.p.168 nu.nu.20
Diabolo cupiunt nos deuorare. par.2.p.76.nu.23.
Diabolus iustos euertere nititur.par.2.p.77. nu.26
Dies festi toti in rebus sacris occupari debent.par.2.pag.113.
Dies sex concessi corpori.par.1. p.115.nu.3
Differẽtiæ pœnarum impiorum. par.1.p.149.nu.22
Dinidicare quid sit.par.1. pag. 458 nu. 38.
Diligentia in bonis operibus requiritur.par.1.p.323.nu.34
Diligentia bona comparat.par.1. pag.323.nu 36
Diligentia Deus delectatur. pa. 2.pag.117 num.25
Diluuij causa.par.1.p.57. nu. 6
Dina à Sichemitis violata. pa.1. p.16.nu.22
Discipulorum Domini signa. p. 1.p. 492. nu 33
Discipulorum Emmaus sapientia commendatur. par.2. p.418.n.42
Discordia inter Christianos, execrabilis Deo.par.1.p 335. num.2
Diues idem est quod leo.par.1.p. 442.num.42
Diues malus propter curiositatem vestium damnatur. p. 2. p.153.nu. 12.
Diues malus sepultura asini sepultus.p.2.pag. 159.nu.37
Diuites bona pauperũ diripiunt. par.1 .pag.18. nu.30
Diuites in fauores ascendunt.p. 1.pag.175.nu.8
Diuites & potentes sicut cor in corpore:ita & ij in Repub.debent esse.par.2.p. 413.nu. 23.
Diuites malis minantur.pa.2.p. 113.nu.9
Diuites inter sterquilinia numerantur.par.1.p.143.nu 35
Diuites qui peccant culpam in pauperes imponere curant. par.2.p.237.nu.21.& 22
Diuitum & pauperum quanta differentia. par. 1. pag. 174. num.4
Diuitum bona,morte dissipãtur. par.1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

par.1.pag.143. nu.36. & 37
Diuinam legem cotemnentes in perpetuum ieiunabunt.par.2. pag.2.num.3
Diuitias rebus intenti, terrestria parum curant.par.2. p. 249. num.9.10
Diuitiæ tanquam spinæ, animæ virtutem sugunt.par.2.p.29. num.53
Diuitiæ sunt spinæ quæ animam pungunt.par.2.p.17.num.29
Diuitiæ vino comparantur.pa.1. p.209.nu.18
Diuitiæ sæpe comparantur.par. 1.p.239.nu.17
Doctrina S.Euangelij est inæstimabilis.par.2.pa.302. nu.44
Doctrina est aurum purissimũ. par.1.pag.158.nu.19
S. Dominicus humili oratione Deum precabatur.par 1.pag. 139.nu.13
Domini seruos suos corrigere tenentur.par.1.p.235.nu.37
Domini non debent iniurias in seruos vlcisci.par.1.p. 42.nu. 16.& par.2.pag.165.nu.9
Domini quando debeãt castigare seruos.par.1.pag.42. nu.13
Dominorum manus in seruos. par.1.p.41.n 13
Domum Dei quid significet par. 1.p.263.nu.24
Dulcedo futuræ gloriæ quanta sit.par.1.p.183.nu.42

E

ECclesia Christi vinea vocatur. par.1.p.184.nu.1. & par.2 p.166.nu.14
Ecclesia est sine macula.par. 1.p 129. num. 16
Ecclesia militans dicitur regnum cælorum.par.1.p.1.nu.3
Ecclesia cernorum multitudini coparatur.par.1.p.431.n.34
Ecclesia militans, vinea magni nuncupatur.par.1.p.9.nu.38
Ecclesia dicatur balneum, in quo animæ morbi diluuntur. par. 1 p.271.nu.9
Ecclesia exemplar alterius Ecclesiæ triumphantis.par. 2.p 37.num.5
Ecclesia ad ignem voluptatum nostrarum extinguendã mysteriis passionis Christi vtitur.par.1.p.27.nu.34
Ecclesiastico debẽt esse cathi.par 1.p.92.nu.29
Ecclesiastici viri sunt ministri orationis.par.1 p.91.nu 26
Eccl siastici debent esse humiles par.2.pag.143.nu.22
Ecclesiasticis cur reditus tribuuntur? par.2.p.260.n.38
Edere quid sit.par.2 p.134.n.17
Ego, maximam habet emphasin par.1.p.333.nu.34
Eleemosyna vnde componitur. p.2.p.255.nu.32
Elementorũ concordia pulcherrima.par. 1.p.448 n.18
Elephas moriendo, draconem occidit.par.2 pag.400.nu.8
Elephas mustellam pertimescit par.2.p.110 nu.42
Elias falsos prophetas interficit par.1.p.63.nu. 30
Elias propter Iezabel trepidat par.1.p.63 num. 31
Eliæ panis & aqua per mẽsurã suppeditãtur pa.2 p.82.n.47
Eliæ mira patiẽtia.par.1.p.317. nu. 10
Eliseus pietatis factũ cũ hostib. operatus est.par.2.p.67.n.46
Epulari singulis Mensibus non est vitiosum.par.2.p.153.
Equi quatuor currus beatorum. par.1 p.129 nu.15
Eremus locus proprius deuotionis.par.1.pag 68.nu.15
Eremitæ multi in AEgypto sanctitate floruerũt.pa.2.p.176. num.52.
Esau pœnitentiam non inuenit. par.2.p.87.nu.5
Euangeliũ est epistola christi ad nos missa.par.1.p.26.nu.32
Euangeliũ verbis simplicibus interpretandũ.par.1.p. 12.n.6
Euangeliũ suũ tantũ splendoreu & sensum requirit par. 1.p. 11.num. 5
Eucharistiæ quantam vtilitatem conferat.par.2.p.377.nu. 58
Eucharistiæ sacramẽtum summa cum reuerentia recipere debemus.par.1 p. 05.nu 7.
Eucharistiæ sacramẽto tria Deus demõstrauit.pa.2.p.375.n.47
Eucharistiæ ineffabile beneficiũ. par.2.p.376.nu.54
Eucharistiæ participes facti, quæ considerare debeant. par.1.p. 303.num.31.32. 33
Eucharistiam sumpturi vacare carnis operibus debent.par.2. par.379.nu.64
Eucharistiam sumentes debent prius quatuor reges vincere. par.1 pa.458.nu.59
Eucharistiam sumentes debent esse mũdi par.1.p.457.n.56
Eucharistiã sumentes, vocẽ exultationis, lætitiæ & laudis debẽt habere.par.2.p.377.nu.55
Eucharistiam indignè sumentes iudicium sibi manducãt. par. 1.pag.458.nu.58
Excandæ vineam quid sit.pa.2. p.9.nu.33.
Excommunicatio plaga est.pa.1. p.173.nu.11.
Excomunicati sunt qui infidelibus arma præstant par.1.pag. 333.nu.37
Excusationes peccatorum.par.2. pag.15.nu.36
Excusationes sunt scuta peccatorum p 2.p.14.nu. 54
Excusationes in bonis operibus adhibere solemus.par.1.p.78. nu.31
Exemplũ cuiusdã qui ingrediens monasteriũ vt homicidiũ perpetraret, in bonum religiosum euasit.par.2.p.181.nu.17
Exẽplum Prioris Parisiensis qui defuncti episcopi testamẽtũ nõ exequutus est p 2.p.215.n.52
Exemplum filij qui accipitrem amissum pro anima patri suo dedit.p.2.p.215.nu.51
Exemplum mulieris quæ lactucã non benedicendo comedit. par. 2.p.239.nu.48
Exemplum cuiusdam artificis qui propter gulam impœnitẽs interit

Universidad de Deusto
Biblioteca

interiit.par.2.p.257.nu.41
Exemplum philosophi, qui nundinas celebrabat.p.2.p. 258. num.45
Exemplũ cuiusdã qui vt seipsum tueretur, inimico perpercit.p. 2.pag.264.nu.10
Exemplum cuiusdam qui ad instar Monachi peccata confessus est.par.1.p. 287.nu.28
Exercitatio seruorum Dei præcipua par.2 p.167.nu.16
Exercitationes in confessione adhibendæ.par. 2. p. 198.nu. 36
Seruus Dei exterioribus operibus Dei contentus est. par.2. p.200.nu.4
Exercitium Christiani quale debet esse.par.1.pag.296.nu. 25
Exercitationes animæ, quantum prosint par.2 p.297. nu. 24
Exeũtibus de prædicatione quid faciendum sit.par.1.pag.306. nu. 18
Ezechiel stupefactus propter abominationem templi.par.1. p.301.num.44.

F

Fames maxima vbi est peccatum. par.2.p.183.nu.24.
Fames inferni erit æterna par.1. d.387.nu.35
Fames AEgypti coëgit hæreditates ac bona vendere. par. 1. p.386.nu.33.&34
Familiaritates malæ magnũ detrimentum afferunt.par.2.p. 134.nu.37
Ferrum omnium metallorum durissimum.par. 2. pag.333. num.35
Festorum celebratio qua ratione instituta par.2.p. 112. nu.2
Festos dies nõ celebrantes reprehenduntur.p.2.p.112.nu.5
Festiuitates anni tres apud Iudæos.par.2.p.310.nu.14
Festiuitates quomodo celebrare debemus.par.2.pag.112.nu.4
Festiuitates anni cur celebrentur.par.1.p.474.nu.3
Festiuitates ad seruiẽdum Deo institutæ.par.2.pag 112.nu.3
Festorum celebratio in quot cõsistat.par.2.p.112.nu.3
Festum tabernaculorum septem diebus agebatur.par.1 p.502. num.1
Ficulneæ maledicitur. par. 1.p. 84. nu.31
Fides donum Dei pretiosum par.1.p.152.num.34.& par 2.p.38.num.32.
Fides est initium iustificationis par.2.p.335.nu.53
Fides omnes virtutes operatur. pae.2 p 335.nu.53
Fides, est dux & necessaria ad salutem consequendam. par.2.p.335.
Fides omnia vincit. par. 2. pag. 101.nu.7.
Fidei definitio.par. 2. pag.417. num. 36
Filius qui parentes honorat, vitam sibi acquirit longiorem par.2. par.2.p.210.nu.33.34
Filius sapiens gloria patris est. par.1.p.319.nu.18
Filius non detrudetur in infernum propter peccata patris. par.2.p. 105.nu.20
Filij pro defunctis parentibus orare tenentur. par.2.p.214. num.47
Filij Dei qui sint. par. 2. pag. 62.num.24
Filij proterui comminantur.par. 1.p.201 nu.25
Filij parentes in necessitatibus debent sublevare.par.2. pag. 210.num.34
Filij quod habent, à parentibus acceperunt. par. 2. pag. 210.nu.34
Filij contumaces olim Lapidabantur. par. 2. pagina 213. num.44
Filios ingratos esse patribus suis ignominiosum. par.2 pagina 211.nu.38
Finis propter quem paupertas vouetur. par.1. pagina 443 num.44
Finis humanæ rationis est cognoscere veritatem. par.1.p. 424.nu.4
Fœlicitas superbiam adfert. par. 1.p.57.num.7
Fœminarum conuersatio parit tentationem. par. 1. pagina 69.nu.18
Fortitudo Dei semper permanet.par.2.p.104.nu.18
Flamma triplex quæ animam comburit.par.1.p.60.nu.19
S. Franciscus obedientiam seruauit. par. 1. pagina 254 num.30
S. Francisci in montibus commorari gaudebat. par. 2. pa. 133.nu. 35
Fuluius Romanus propter arcanum à coniuge reuelatum, interfectus est. par.1. pagina 19.num.2

G

Gabianus nobilis vir Romanus innocens cruci affixus.par.2.p.364.nu.10
Gallina pullos suos à nisu defendit.par.2.p.167.nu.12
Gaudere debemus cum bona amittimus. par. 1. pagina 58 num 8
Gaudium Domini est fortitudo nostra.par.1.p.14.nu 15
Gemista in horto insita melior efficitur. par. 2. pagina 172 num.36
Gloria iustorum & gratia peccatorum quomodo differant. par 1. pagina 139.nu.22. & p.140.nu.23.& 24
Gloria tantum in cælo attingenda est.par.1.p.514.nu.28
Gloria secundum gradus amoris erogatur. par. 2. pagina 401.nu.15
Gloria beatorum. par.1.p. 126 nu. 5. & p.127.nu.8
Gloria beatorum similis gloriæ Romanorum.par.1.pag.127. num.7

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gloria animæ in visione Dei cõsistit. par. 1. p. 127. nu. 9
Gloria Dei duobus modis exponitur. par. 2. p. 2 nu. 5
Gloria Domini iustificationem significat. par. 1. pagina 121 num. 27
Gloria in virtute constituitur. par. 1. p. 165. nu. 15
Gloriæ beatorum commoditates. par. 1. p. 328. nu. 17
Gloriæ vanæ cupidi sunt omnes. par. 1. p. 381. nu. 12
Gloriæ & honoris affectus vehementissimus. par. 1. p. 165. num. 14
Grácia tempore S. S. Origenis, Basilij, & Chrysostomi floruit. par. 2. p. 176. nu. 52
Granum continet in se fructum qui creatur. p. 2. p. 23. n. 29
Gratiæ divinæ excellentia. par. 2. p. 4. num. 13
Gregorius Nazianzenus mundum comparabit mari. par. 1 p. 374. nu. 16
Gula grauissimum peccatum. p. 1. p. 176. nu. 15
Gulæ peccatum etiam in minimis rebus reperitur. par. 2. p. 154. nu. 16
Gula quando minimum peccatum. par. 1. p. 176. nu. 15
Gula quàtu peccata comitetur. par. 1. p. 177. nu. 17. 18. 19
Gulosi in lingua torquentur. p. 1. p. 177. nu. 18

H

Hæreditas seruorum Dei, est gloria. par. 2. p. 401. nu. 14
Hæreses nostri temporis quæ sint. par. 1. p. 47. nu. 4
Hæretici, liberum arbitrium negant. par. 2. p. 223. nu. 26
Hæretici vinculis Satanæ tenentur. par. 1. pagina 354. numero 30
Hæretici cur fidem passionis Christi nolnerunt accipere. pa. 1. pag. 450. nu. 17.
Hæretici diuinâ scripturâ pervertunt. par. 2. p. 84. nu. 57
Hæretici de religiosis detrahit. par. 1. p. 71. nu. 16
S. Hieronymus propter ieiunia diuitias reliquit. par 1. pag. 69. nu. 20. & p. 70. nu. 21
D. Hilarionis mira abstinentia. par. 2. p. 318. nu. 45
Historia S. Ambrosij de cauallione ex nece domini. par. 1. p. 344. nu. 39.
Homo cum peccat quatuor turbis maculatur. par. 1. pagina 20. num. 7
Homo per peccatum amittit robur animæ. par. 1. pagina 28 num. 7
Homo propter quatuor effectus conditus. par. 2. p. 312. n. 24
Homo brutis animantibus ceciior par. 1. p. 197. nu. 33
Homo per peccatum in caligine incidit. par. 1. pagina 402. num. 10
Homo compositus ex corpore & spiritu. par. 1. p. 168. nu. 24
Homo pro peccatore & carnali accipitur. par. 1. p. 25. nu. 25

Homo

Homo quomodo dicitur peccator par. 1. p. 10. nu. 8
Homo cur creatus. par. 1. pagina 352. nu. 23
Homo naturaliter non vult videre malus. par. 1. pagina 154 num. 5
Homo peccator inimicus appellatur. par. 1. p. 21. nu. 9
Homo mutus efficitur quando peccata debet confiteri. par. 1. pag. 111. num. 16. 27. & pa. 212. num. 28
Homo sicut ventus mutatur. par. 1 p. 352. nu. 22
Homo dicitur mũdus abbreuiatus. par. 2 p. 56. nu. 1
Homo compositus ex neruis. par. 1. p. 476 nu. 10
Homo lapidibus insensibilior. p. 1. p. 147 nu. 14
Homo post peccatum appellatus est mercenarius. par. 2. p. 1. num. 1
Hominis nomen vnde deriuetur. par. 2. p. 120. nu. 34
Homines ex natura sua quid sint. par. 2. pagina 142. numero 18
Homines non sunt securi. par. 2. p. 79. num. 55
Homines res Dei negligunt. par. 1. p. 96. num. 8
Homines quærunt res corporales. par. 1. p. 168. nu. 26
Homines perditi titiones inferni vocantur. par. 1. pagina 383. num. 19
Honor parentibus debetur. par. 2. p. 210. nu. 31
Honor parentum in quibus consistat. par. 2. pagina 210. num. 34
Honoris appetitus multos angit. par. 1. pag. 167. nu. 20
Honorem Dei propugnare debemus. par. 2. p. 85. nu. 60
Honorem peccatorum Deus custodit. par. 2. pagina 326. num. 15
Honorem, nemo est qui velit in discrimen offerre. par. 1. p. 219. num. 12
Horologio homo comparatur. p. 1. p. 59. nu. 11
Hospitalitatem sectari debemus. par. 1. p. 442. nu. 40
Humana natura in rebus arduis victoriam reportat, & in minimis deficit. par. 1. pa. 62. num 27
Humanitas quid propriè significet. par. 2. p. 120. nu. 35
Humilis anima cælestibus radiis clarificatur. par. 2. pag. 88 num. 9.
Humilis debet habere actus humilitatis. par. 1. pagina 189. nu 24
Humiles quæ petunt à Deo consequuntur. par. 2. pa. 108. num. 33
Humiles veri, in omnibus humiliantur par. 1. pag. 343. num. 25
Humilitas quàm necessaria. par. 2. p. 110. num. 40
Humilitas omnia superat. par. 2. p. 110. num. 42
Humilitas quid sit. par. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pag.158.nu.21.22.& p.159 nu.23.24.& pa.160.nu.29. 30.& p.161.nu.31
Humilitas & verecundia duæ virtutes necessariæ ad peccatorum veniam consequendã. par.2.p.331.nu.35
Humilitas via gloriæ dicitur. p. 1.p.161.nu.31.32
Humilitatis exemplum S. Paulus nobis præbuit.par.1.pag. 344 nu.36
Humilitatis excellentia singularis.par.2.p.351.nu.6
Hypocrisis quid sit.par.pag.34. num.27. & par.2.pag.48. num.26.
Hypocrisis quo in loco consistat. par.1.p.52.nu.41
Hypocrita seipsum concremat. par.2.p.51.nu.36
Hypocritæ Phœnici similis. par. 2.p.50.nu.35
Hypocritæ conditiones. par.2.p. 215 nu.54
Hypocritæ verbum Dei inter lapides abscondunt. par.1.p. 17.num.27

I

IDololatræ virgines Deo dicatas admirabantur.par.1. p.361.num.20
Idololatræ per pœnitentiam ad veniam recipiuntur. par.2.p. 87.num.7
Idololatrarum genus qui filios suos sacrificant. par.2. pag. 63.num.28
Ieiunium à Christo & Ecclesia præceptum. par.1. pag. 35. num.22
Ieiunium multas virtutes emulat. par.1. pagina 30. num.15
Ieiunium optimum opus. par.1. p.34.num.27
Ieiunium quale esse debeat.par. 2.p.46.nu.18.
Ieiunium ad purganda peccata constitutum est. par.2.pag. 46.nu.16
Ieiunium Moysis & Eliæ similis fuit ieiunio Christi. par.2. p.79.num.36
Ieiunium est fundamentum conscientiæ par.1.p.67.nu.9
Ieiunium Ninivitarum.pa.2.p. 80.num.39
Ieiunium Davidis Prophetæ par.2.p.45.nu.12
Ieiunium verum quid sit. par.1. p.70.num.21
Ieiunium nostrũ, ieiunio Christi conformare debemus. par. 2.p.80.nu.38
Ieiunium diabolum superat.par. 1.p.69.nu.19
Ieiunij vtilitas. par.1. pag.61 num.19
Gentium exempla in sanctis.p. 2.p.63.nu.6
Ieiunij duplicatio magnam habet emphasim. par.2.p. num.13
Ieiunij conditiones. par.1.pa. 69.num.19
Ieiunio superantur dæmones par.2.p.47.nu.22

Ieiunare debent omnia membra à malis operibus. par.2. pag. 74.num16
Ieiunare quid sit. par.1.pa. 35. num.29
Ieroboæ coniunx reliquit idola.par.1.p.39.nu.5
Igne sacrificij Nazaræi capillos suos comburebant. par.2.p. 271.nu.32
Ignoscere Deo quàm decorum. par.2.p.104.nu.16
Imaginis perfectæ hominis elegantissima descriptio. par.2. p.120.nu.30
Imperiti diuina prouidentia, plus sapientiæ quàm doctissimi adipiscuntur. par.2.p.253. num.25
Impij qui dicantur.par.1.pag. 20.num.8
Impij putant alios esse impios. par.1.p.350.nu.10
Impius pro peccatoribus sumitur. p.2.pag.481.nu.5
Impiorum & reproborum diuersitas.par.1.p.180.nu.31
Incarnatio verbi diuini vocatur consummatio.par.2.p.57.n.4
Inconstantes quocunque ventorum flatu mutantur.par.2.p. 319.nu.49
Indi semetipsos sacrificant. par. 2.p.64.nu.28
Infernus stagnum ignis vocatus. par.1.pag.89.num.19. & pag.90.nu.21
Infernus ex accidenti peccatoribus factus. par.2.pag.55. num.25
Ingratus in se omnia mala comprehendit. par.2.pag.172. num.36
Ingratorum exempla. par.2.p. 172.nu.36
Inimicus virga dicitur. par.1. pag.49.nu.15
Inimicus tribus lethalibus plagis vulneratur. par.2. pag. 59.nu.15
Inimici proximi nostri sunt. par.1.p.58.nu.8
Inimicorum amor cur præcipitur.par.2.p.60.nu.16.
Inimicorum amor tantum præcipitur animæ. par.2.pa.61. num.20
Inimicos nostros debemus diligere & cur par.1.pag.47. nnm.6.& par.2.pag.60. num.18
Inimicis parcere quanta virtus sit par.1.p.263.nu.6
Inimicos familiariter alloqui debemus.par.1.p.51.n.20.21
Inquinitas vocatur fel amaritudinis.par.1.p.187.nu.14
Inquisitio singulis horis facienda est. par.1. pagina 565. num.34
Invidia incurabile vitium. par. 2.p.313.nu.26
Invidus similis vermi qui oritur in ligno. par.2. pag.313. num.28
Invidia quid sit. par.1. p.424. num.6
Invidia multis nominibus nuncupatur. par.1. pag.424. num.7

Universidad de Deusto
Biblioteca

Inuidia multos ad alia peccata commouet. par. 1. pagina 395 num. 31.
Inuidia diaboli mors intrauit in orbem. par. 1. pagina 425 num. 8
Inuidia inter pares locum habet. par. 1. p. 19. nu. 4
Inuidia vitium iniustissimum. par. 1. p. 425. nu. 8
Inuidi peiores sunt diabolis ipsis dem par. 1
Inuidiosi stimulus. par. 1. pagina 424. nu. 6
Ioas mors fuit signum supplicij Dei. par. 1. pagina 345. num. 42
Ionas à cete deuoratur. par. 1. p. 102. num. 33
Iordanus verbo Domini exsiccatus. par. 1. p. 123. nu. 37
Ioseph domina suæ resistit. par. 1. p. 72. nu. 32.
Iosias quantam virtutem in libro legis abstraxit. par. 2. p. 78. nu. 32
Isaac 30 annorum fuit quando pater voluit illum immolare. par. 2. p. 422. nu. 39
Iudas vendito Christo suo peccatis remansit. par. 2. pag. 176. nu. 54
Iudæi Christum non cognouerunt par. 1. p. 110. nu. 28
Iudæorum peccatum maius quàm Gentium. par. 2. pag. 35. nu. 24
Iudæorum vinus maximum. par. 3. p. 110. nu. 27
Iudex qui iustitiam vendit dicitur latro. par. 1. pagina 175 num. 11
Iudex debet oculos in Deum conniccre. par. 1. pagina 364 num 31
Iudicis officium quid sit. par. 1. p. 186. nu. 12
Iudices mixtè interna sua oportet exercere. par. 2. pagina 238 num. 24. 25
Iudices debent considerare quomodo ualeant. par. 2. pagina 241 nu. 36
Iudices quales esse debeant. par. 2. p. 239. nu. 28. 29
Iudices & prælati debent flagitia punire par. 1. pagina 279. nu. 41
Iudices sunt membra Reipub. par. 2. p. 121. nu. 58.
Iudices debent exequi leges. par. 1. p. 279. nu. 41
Iudices terræ & principes viduarum & orphanorum causas tractare debent. par. 1. p. 325. nu. 5
Iudicium extremum dies magnæ iræ. par. 1. pagina 81. num. 18
Iudicium Domini sicut latro veniet. par. 1. pagina 78. num. 8
Iudicij summus tremor. par. 1. p. 80. nu. 16. & p. 81. nu. 1
Iudicia diuina quando censorem offerunt. par. 1. p. 86. num. 2
Iudicare no debemus de proximo. par. 1. pagina 325. numero 46

Iudicare inique quid sit. pa. 2. p. 240. nu. 32.
Iulius Cæsar effigiem Alexandri contemplatur. p. 1. p. 286. nu. 25
Iulij Cæsaris liberalitas & misericordia. parte 2. pag. 262. numero 3
Iuramentum propter res necessarias adhibitum, non est peccatum parte 1. pagina 29. num 7.
Iurisperitorum calliditas in inuentendis legibus. p. 1 p. 419. nu. 28
Iurisperitorum peruersitas, & legum corruptio. par. 2. p. 38. nu. 11
Iurisperitorum quorundam malitia. parte 1. pag. 425. numero 1
Iustus totum orbem superat. parte 1. pagina 21. numero 10
Iustus qui vocatur. p. 1. pa. 227. nu. 7
Iustus maior ætate dicitur. parte 1 pagina 199. nu. 18
Iusti mortem lamentari debemus. parte 1. pagina 345. numero 41.
Iusti Soli comparantur par. 1. p. 317. nu. 12
Iusti quouis beneficio inflammantur. parte 1 pa. 425. numero 10
Iusti habent primitias Spiritus sancti. parte 1. pa. 48. numero 17
Iusti sunt columnæ reipublicæ. parte 1. pagina 345. numero 43
Iusti superficialiter peccant. parte 1. pagina 395. numero 28
Iusti fluctus maris & impetus non metuunt. parte 1. pagina 57.
Iusti difficilia aggrediuntur. parte 1. pagina 49. numero 13
Iusti quales sint. par. 1. pa. 506. num. 34
Iusti contristantur propter peccata commissa. pa. 1. p. 30. numero 11
Iusti mortis portum tenent. parte 2. pagina 369. numero 26
Iusti puniuntur, vt peccatores confundantur. p. 3. p. 285. numero 39
Iusti vocantur diuites. par. 1. pa. 486. nu. 6
Iusti ex monasterio mundum efficiunt. parte 1. pa. 448. numero 20
Iusti vtrum in gloria recordentur peccatorum. par. 1. p. 130. nu. 22
Iusti cum aduersitatibus reluctantur. parte 1. pag. 61. numero 21. & 22
Iusti non patiuntur se persecutionum procellis duci. par. 1. p. 111. p. 1
Iusti sunt regulæ quibus diuinitur. p. 1. p. 297. nu. 28
Iustorum & peccatorum differentia. p. 2. p. 129. nu. 16

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iustorum oratio quantum efficax Deo. parte 2. p. 40. numero 45
Iustorum ingenium. p. 1. p. 374. nu. 19
Iustorum diligentia in accumulandis meritis. par. 2. pa. 318. num. 43
Iustas de bono in melius oportet progredi. par. 1. pag. 351. numero 17
Iustinus martyr patientia martyrum ad fidem conuersus. parte 3. pagina 315. numero 5
Iustitia Dei iustissima. par. 2 pa. 114. nu. 12
Iustitia qualis esse debeat. p. 1. p. 364. nu. 30
Iustitia in specie virginis depingebatur. parte 2. pag. 350. numero 47
Iustitia iuxta cælum & sine capite depicta. par. 1. pa. 364. num. 31
Iustitia vera & falsa discrimen. parte 2. pagina 216. numero 55
Iustitiam qui obseruat, assequitur sapientiam. par. 1. pa. 371. num. 18
Iustificatio duplex. par. 1. p. 322. num. 30
Iustificatio fidei attribuitur. p. 2. p. 185. nu. 33
Iustificatio quàm sit excellens. p. 1. p. 121. nu. 29
Iustificatio augmentum diuinæ gratiæ. parte 1. pag. 322. numero 30
Iustificationis gratiam nullus recipit sine aliquo dono. pa. 2. p. 3. nu. 10
Iustificare quid significet. p. 1. p. 321. nu. 18
Iuuenes ad audiendam Ethicen non sunt idonei. parte 1. pag. 402. nu. 2
Iuuenes in Scriptura vocantur qui dissolutè viuunt. par. 2. p. 179. nu. 8
Iuuentus nemini parcit. par. 2. p. 179. nu. 10
Iuuentutis libertas cohibenda. p. 1. p. 406. nu. 26

L.

Labor est minister iustitiæ. p. 2. p. 93. nu. 28
Labores inferni nunquam diminuuntur. par. 1. pa. 50. numero 20
Labores cur Deus hominibus immittit. parte 2. pag. 268. num. 27
Laborum inferni & huius secli magnum discrimen. p. 1. p. 89. num. 19
Laborum munus quale oportet esse. parte 2. pag. 267. numero 25
Lacedemonij cum iudicabant in quadam domo includebantur. parte 1. pagina 365. numero 33
Lacedemonium Regis indulgentia parte 1. pagina 245. numero 40
Lachrymæ tempore non profusæ non valent. parte 2. pag. 87. nu. 7
Lachrymæ multum valent. parte 1. pagina 513. numero 23
Lapides in morte Christi, inuicem confringuntur. par. 2. p. 201. nu. 48
Latroni famosi qui sint. p. 1. pa. 175. nu. 10
Laudis desiderio homines excæcantur. parte 2. pag. 93. numero 29
Lex diuina quomodo appellatur. parte 1. pagina 244. numero 37
Lex Euangelica, lex amoris. parte 2. pagina 57. numero 5
Legis diuinæ obseruatio vera est sapientia. par. 1. pag. 309. numero 38
Legis Domini effectus quid sit. parte 1. pagina 306. numero 19
Leonis mansuetudo & remuneratio propter beneficium ab homine acceptum. p. 1. p. 192. & 193. nu. 36. 37
Libertas magna in homine inuenitur. parte 2. pag. 83. numero 10
Libertas naturalis hominis. p. 2. p. 89. nu. 12
Libertas est vedix ex qua plurima mala proueniunt. pa. 2. p. 310. nu. 13
Libertas quantum officiat. p. 1. p. 106. nu. 23
Libri turpes sunt Lamones Sathanæ. parte 2. pa. 78. numero 33
Libri ab Apostolis combusti. p. 2. p. 79. nu. 34
Libri vetiti comburendi sunt. parte 2. pagina 76. numero 32
Librorum Sanctorum lectio singularis armatura. p. 2. pa. 78. nu. 30
Librorum Sanctorum lectionem nõ possumus nos excusare. p. 2. p. 71. nu. 31
Librorum prophanorum lectione multi perduntur. par. 2. p. 78. nu. 33
Libidinosus aquæ comparatur. parte 1 pagina 274. numero 22. 23
Lingua est salix putatoria. p. 2. p. 8. num. 9
Lingua, crudelissimum instrumentum. parte 2. pag. 205. num. 14
Lingua omne bonum aut omne malum causat. parte 1. p. 213 num. 32
Lingua nihil peius, nihilque melius, exemplo docetur. p. 2. p. 227. nu. 19. 20
Lingua murmuratrix quam nefanda. parte 2. p. 313 numero 26.
Lingua assuefacta vitiis, non potest laudare Deum. par. 1. pa. 363. nu. 4
Lingua nigri hominis vsque in vltimas regiones permanet. p.

2. pag. 205. nu. 11
Linum prodesse non potest nisi maximis laboribus perpoliti. parte 1. pagina 140. nu. 19
Locus nullus securus in orbe terrarum. parte 2. p. 79. num. 36
Loculus quid sit. parte 1. p. 329. nume. 12
Loth vxor in statuam salis versa. parte 1. pagina 452. numero 35
Ludus detestandus. parte 1. pa. 178. nu. 20
Luxus omnia distrahunt. pa. 1. pagina 178. nu. 10
Lux prosperitatem significat. parte 1. pagina 484. numero 41
Luxuria hominem dedecorat. parte 1. pagina 273. numero 17
Luxuriosus quasi bellua immanis efficitur. parte 2. pag. 182. nu. 20

M.

S. Magdalena triginta annos pœnitentiam egit. p. 1. p. 411. num. 47
Magnatū quorūdam crudelitas. parte 2. pagina 107. numero 28
Maiorū nobilitate gloriari quomodo vanum sit. parte 1. pag. 94. nu. 35
Mali nihil aliud sapiūt nisi carnalia. parte 1. pagina 236. nu. 5
Mali cur bonis fœliciores. p. 1. p. 48. nu. 8
Mali in perpetuum morientur. par. 1. pag. 180. nume. 29
Male non solū nō debemus esse verum nec videri. parte 1. p. 377. nu. 38
Mali sponte sua ad malum properant. par. 1. pa. 20. 8. nu. 8
Mali ex monasterio mundum efficiunt. parte 1. pagina 449. nu. 11
Mali sunt angeli Sathanæ. p. 2. pagina 36. num. 27
Mali homines in pœnis oculos conijciunt. par. 2. p. 123. numero 48
Mali odio habent reprehensionem. parte 1. pagina 225. numero 28
Mali licèt diuisi, in rebus tamen iniquitatis adunantur. par. 2. p. 157. nu. 48
Malorum conditio triplex. p. 2. pa. 95. nu. 38
Malitia propria voluntatis cœlestem doctrinam respuit. p. 1. p. 307. nu. 24
Malitiosos oportet tractare asperrimè. parte 1. p. 172. nume. 2
Manlius quàm maximum dimisit. parte 2. pagina 377. numero 37
Manna deserti Eucharistiam denotat. par. 1. pagi. 116. numero 7
Manuum abluendarum curiositas. par. 2. pa. 202. nu. 2
Margaritæ vbi collocantur. p. 1. p. 114. nu. 1

Marga-

Margaritæ in conchis marinis reperiuntur. parte 2. pa. 153. num. 13
Maria virgo totius salutis remedium attulit. par. 2. pag. 217. nu. 2
Maria virgo est soli singularis. p. 1. p. 493. nu. 35
Maria virgo resurrectionis Christi prima fructus. est. par. 1. p. 476. nu. 9
Maria virginis dolor omnes dolores cæteros excedit. par. 2. p. 150. nu. 6
Maria virginis dolores & lætitiæ. parte 1. pa. 477. num. 12. 13. 14. 15
Maria virginitatis consideratio incendia corporis nostri extinguit. parte 2. pa. 313. numero 27
Martyres libenter tormenta patiuntur. p. 1. p. 501. nu. 15
Matres curare debent, vt pueri ab ineunte ætate cum hominibus virtute præditis conuersentur. parte 2. pagina 134. num. 37
Medicina animarum est verbum Dei. par. 1. pa. 502. numero 3
Mendacium primum, quale. p. 2. p. 299. nu. 32
Mendacium in omni genere hominum communne est. par. 2. p. 366. nu. 38
Mercator dicitur latro. par. 1. p. 175. nu. 11
Mercatores & negotiatores rectores reipublicæ. par. 2. p. 122. numero 42
Merces mundi nulla est. p. 1. pa. 182. nu. 37
Merces seruorum diaboli infernus est. par. 1. pag. 8. numero 30
Miracula Christi vtilia animis & corporibus. pa. 1. p. 97. numero 14
Miracula non fiunt in fauorem peccati. parte 1. pagina 239. numero 13
Misericordia dicitur opus Dei. parte 1. pagina 269. numero 1. 2. 3.
Misericordia Dei, vallum est. p. 1. p. 187. nu. 15
Misericordia Dei in præceptis facillimis. parte 1. pag. 254. numero 29
Misericordia Dei infinita. pagi. 1. p. 219. nu. 20. 21. & p. 430. nu. 38. & par. 2. p. 103. num. 15. & p. 105. nu. 21
Misericordia diuina in iustificatione peccatoris ostenditur. par. 1. p. 140. nu. 23.
Misericordia Sanctorum erga mentum. parte 1. pagina 326. nu. 10
Misericordia oleo comparatur. p. 1. p. 83. num. 25. & p. 327. nu. 14. 15
Misericordia omnibus virtutibus excellit. ibid.
Misericordia posthabita Deo displicuit. parte 2. p. 105. numero 12
Misericordia cæteras virtutes splendere facit. ibid.

Miseri-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Misericordiæ fons quis sit. par. 1.p.326.num.10.
Misericordiæ definitio.par.1.pa. 326.nu.10.
Misericordiæ opera cur rebus omnibus in die iudicij præponuntur.par.1.p.83. num.25
Misericordiæ opera per lanam designantur.par.1.pag.240. num.20
Misericordiæ viscera debemus induere:par.1.pag.326.n.12
Misericordiam tantum à Deo postulare debemus.par.2.pag. 103.nu.14
Miseria mundi maxima est quãdo fratres in diuidenda patris hæreditate,litigant.par.2.pa. 276.nu 1
Miseria præcipua humanæ vitæ. par.1.pag.400.nu.3
Miserum hominem quæcunque minima occasio facit incidere. par.1. p.227.nu.6
Missa & prædicatio multis in venenum conuertitur..par.1. p.305.nu.14
Missa est sacrificium quod Iesus in cruce patri obtulit.par. 1.pag.303.nu. 6
Monachus quidam à tentatione nullis liberare.par.1.pa. 39. nu.14
Monachi officium quale esse debeat.par.1.pag.326.nu.11
Monachi perseuerantiam à Deo debent postulare.pa.1.p.431. nu.32
Monachi no debent esse superbi. par.1.p.447.nu.44
Monasterium locus pacificus par.2.p. 47.nu.21.
Mors Christi fuit sacrificium par.1.p.163. nu.6
Mors Christi hora sua vocatur par.1.p.443. num.1
Mors Christi mirificum exemplum. ibid.
Mors Christi ineffabile beneficium. ibid.
Mors Christi certissimum signum perditionis malorum.par.2.p. 96.nu.42
Mors finis malorum dicitur par.2.p.284.nu.32
Mors iustorum vocatur transitus ad summum bonum.par.1.p. 446.nu.13
Mors inopinato hominem rapit. par.1. pag.101.nu.29.
Mors duplex..par.2.p.49.num. 30
Mors iustus terribilis. par.1 p.79.nu.9
Mors iusti & peccatoris diuersa par.2.p 284.nu.32
Mors quid sit.par.1.pa.448.nu. 19.& 2.p. 281.n.22
Mors vocatur temperamentum deliciarum. par. 1.pag. 184 nu. 8
Mors amplectitur mortales. par. 1.p.86.num.4
Mors & sepultura Christi in terræ vocatur.par.1.p. 160 nu.27
Mors iustorum clarificatio Dei appellatur.par.1.p.316.nu.
Mortis recordatio necessaria.pa. 1.pag.142.nu.33.
Mortem

Mortem Christi in humilitate nostra contemplari debemus. par.2 pag.97.num.46
Morte Christi tria sunt perpendenda. par.1.p.163.nu.6
Mortificatio quantum vtilis. par.2.p.50.nu.34
Mortuorum memoriam habere, meritorium est.par.1.p. 480. nu.24
Mos malus est mala radix.par.1. p.31.n.13
Moyses & Elias duo brachia Ecclesiæ. par. 1. p. 141.nu. 28
Mulier laqueus venatorum par. 2.p. 182.nu.22
Mulier hominis tentatrix.par.1. pag.277.nu.35
Mulieris exemplum optimum, quæ expulit idolalatriam ab Hiberis.par.1.p.362. nu. 21
Mulieris adulteræ conditio. pag. 2.p.96.nu. 41
Mulieris conditio ad decipiendos homines. par. 2.pag.182.nu. 23.
Mulieres secreta reuelant. par.1. pag.19.num.3
Mulierum conuersatio vitam corrumpit.par. 1.p.57.nu.6
Mundus est incantator qui nos decipit par.1.p.197.nu.9
Mundi honores cito transeunt. p.2.pag.151.nu.5
Munus diuinum quale esse debeat par.1.p.109 nu.24
Munus prædestinati quid sit.pa. 1.p.321.nu.27
Murmuratio amatus morsus. par.2.p.204.nu.9
Murmuratio adulterio maior. par.2.p.204.nu.8
Murmurationis vitium quantũ graue.par.1.p 244 nu.36
Murmurator proximum compungit.par.2.p.132.nu.29
Murmurator pervulturẽ denotatur.par.2. pag.132.nu.28.
Murmurator in infernũ se præcipitat.par. 2.pag.278.nu.9
Murmuratores proximorũ suorum famam conterquent.par. 2.pag.206 num.16
Murmuratorem se esse nemo cognoscit. pa.2 p.204.nu.8
Murmuratorum officium.par.2. p.204. nu.7
Musica beatorum.par.1.pa.129. nu.17

N

Natiuitas Christi per quinque circulos orta.par.2.p. 402.num.16
Naturæ & artis differentia.par. 2.pag.215.num 54
Necessitatis titulo multa mala committuntur.par. 2.pag.81. nu. 44
Necessitati fratris subuenire tenemur.par. 2.p.265.nu.16
Negligentia in Missis ac concionibus audiendis.par.2.p.219. nu. 9
Negligentes erunt inexcusabiles par.1.p. 297. nu.30
Nemo læditur nisi à seipso. par. 2. pag.84.nu.33
Nere

Nere quid sit par. 1. pag 239. num. 16

Nero vocatus est crudelis. par. 1. f. 403. nu. 16

Ninivitæ per pœnitentiam remissionē obtinuerunt. par. 1 p. 101. n. 34. par 2. p. 87 n. 7 & pag. 97. 47. & p. 8 nu. 48

Nisus amis in aucupando pusillanimis par. 2. p. 131. nu. 26

Nuna placent hominibus. par. 2. p. 10. nu 37

Numerus singularis & dualis quid sit par. 1 p. 448. nu. 19

O

O Obedientia commendatur. par. 1 p 255. n. 32

Obedientes divinæ legis mandatis esse debemus pa. 1. p 133. n. 32

Obstinati graviter reprehēduntur. par. 2. p. 173 num. 39

Occasiones peccati fugere debemus par. 1. p. 179. nu. 25 & par 2. p. 102. nu. 8

Oculi intentionem significant. par. 2p 43 n. 4

Oculi præcipua causa quæ provocat adulterium par. 2 p. 324. nu 8. 9. 10

Oeconomus cibos per ordinem disponere debet. par. 1. p. 234. num. 1

Offendere creatorem suum à natura alienum est. par. 1. pag. 154 nu. 3

Offendere Deū, ingratitudo est. par. 2. pag. 124. num. 30

Officium quid sit par. 1. p. 446. nu. 10

Officia Dei erga nos par. 1. p. 446. nu. 11.

Omnia vitio prætereunt par. 2. p. 188. nu 31.

Opera misericordiæ quomodo dispensare debeamus par. 1. p. 326. nu. 9

Opera virtutis vocantur arma lucis. ibid.

Opera bona cum malis non commiscentur. par 2. pa. 51. nu 39

Opera nostra quæ sint par. 1. p. 320 nu. 23

Opera quæ nobis præstanda sunt vt peccatum fugiamus. par. 1. p. 23 nu. 18

Opera tenebrarum sunt flagitia par. 1. p. 154. num. 6

Opera peccatorum vestibus vesticorum comparantur. par. 1. p. 494. nu 38

Opera nostra debent esse pura par. 1. p 34. nu. 26

Orationes maturnæ & meditationes profunt. par. 1 pa. 321 num 28

Orationes nostræ quales esse debeant par 2 p. 188 nu 47

Orationes pro peccatis prosunt. pa. 1 p. 253. nu. 25

Orationes crebræ & profundæ Deo jucundissimæ par. 2 p. 102. nu. 8

Orationes justorum quibus prosint par. 1. p. 252. nu. 25

Orare & adorare ad divinum cultū spectant pa. 1. p. 168. nu. 1

Ordinationis divinæ vis. par. 1. p. 340. nu. 17

Otiosus homo, pane est indignus. par. 2. p. 2. n. 4

Oues tempore abundantiæ ad tēpus sterilitatis sibi prouident. par. 2. p. 317. nu. 44

P

P Anthera animalia ad se attracta mordet. pa. 1. p. 443. num. 17

Paralysis quid sit par 2. p. 120. num. 37.

Parati semper esse debemus. par. 1 p. 445. num. 6

Parentes colere debemus. par. 1. p. 246 nu. 42

Parentes malum exēplum discipulis suis præbere non debent. par. 2. p. 93. nu 30

Passeres fructus maturiores rostro mordēt. par. 1. p. 161. n. 33

Passerculi mirus amor in pullos. par. 2. p. 166. n. 11

Passerculi pudentia in volando. par. 1. p. 111. n. 31.

Passio Christi tripliciter consideratur. par. 2. p. 383. nu. 18

Passio Christi animæ medicina par. 2. p. 364. nu. 21

Passio Domini est efficacissima medicina malorum nostrorū. par. 1. p. 422. nu. 43

Passio Christi recolenda est. par. 1. p. 17 num. 28

Passio Domini cur dicitur excessus. par. 1. p 143. nu. 38

Passionis mysteriū cur multis verbis declaratū pa 1 p. 21. n. 13

Passionis recordatio magnū beneficiū confert p. 2. p. 139. n. 4 5

Pater filiō suo debet subuenire. p. nu. 2. pag. 166. nu. 12

Paterfamilias quidam pro filiis suspensus. p. 2.

Paterfamilias quomodo se gerere debeat. par. 1. p. 88 nu. 13

Patres debēt timere quāda videre filios infirmos. p. 1. p. 105. n. 20

Paternitatis vis quanta. par. 2. p. 166 nu. 11

Patientia Christum imitari debemus par. 1. p. 225. nu. 37

Patientia erga Deum quantum valet. par. 2. p. 113. n. 14

Patiētia est singulare donū Dei. par. 1. p. 312. nu. 45

Patientia miraculis antepōsita. par. 1. p 315. nu 4

Patientia commendatur. par. 1. pag 78. nu. 31. 32. & 33

Patientia virtus peculiaris necessaria scribui. par. 2. p. 116. num 19

Patientia in omnibus operibus necessaria est. par. 2 pag. 115. num. 17

Patientia eximiam Christiani. par. 1 par. 313. nu. 3

Patientia martyres illustrantur. par 1 p. 316. nu. 6

Patientissimi debent esse senes. par. 2. p. 117. nu. 22

S. Paulus à Sergio Paulo nomen accepit. par. 1. p. 401. nu. 8

S. Paulus Timotheum sub persona concionatorum exhortatur. pa. 1 p. 364. n. 9. 10. 11. 12

D. Paulus tentatione cruciatur. par. 1. p 63. nu. 28

Pauper idem est quod misericors. par. 1 p. 442. n. 42

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pauperi soli Deus victum non designauit. par. 1. pag. 329. nu. 21
Pauperis nulla est requies. par. 1. p. 175 nu. 10
Pauperes morbos maximos habere se simulant. par. 2. p. 317. num. 23
Pauperes semper descendunt. par. 1. p. 175 num. 9
Pauperes minis diuitum exteriti non audent mercedem postulare. par. 1. pag. 9. num. 32
Pauperes huius seculi intus & exterius par. 1. pag. 252. num. 21
Pauperes contemnuntur. par. 1. p. 84. num. 30. 31
Pauperes in nefarios homines conuertuntur. par. 1. pag. 252. nu. 21
Pauperes diuitibus gloriosiores in die Iudicij. p. 1. p. 82. n. 23
Pauperibus largi esse debemus. par. 1. pag. 110 nu. 26
Paupertatis status vtilissimus homini. par. 1. p. 250. nu. 14
Pax est donum Dei. pa. 2 p. 201. nu. 46
Pax inter subditos requiritur. par. 1. pag. 142 nu. 23
Pax omne imperium omnemque gubernationem sustinet par. 2. p. 201. nu. 47
Pax inter Ecclesiasticos & seculares necessaria. par. 1. pag. 141. num. 29
Pax cum proximo comparatur. par. 2. p. 303. num. 5
Pax reipub. confirmat. par. 2. pag. 291. num. 46
Pacis templum iuxta Capitolium Ethnicorum. par. 2. pag. 201. nu. 47.
Pacem inquirere debemus. par. 2. pag. 201. nu. 46
Peccatum est quædam priuatio gratiæ. par. 2. pag. 347. num. 47
Peccatum quid. par. 1. p. 32. nu. 17. & pag. 413. num. 3
Peccatum aliud peccatum trahit. par. 1. p. 24 nu. 21
Peccatum primi parentis mortem attulit mundo. par. 1. p. 340. num. 21
Peccatum quanto odio Deus habeat. par. 2. p. 135. nu. 40
Peccatum quid faciat? par. 1. p. 331. nu. 30
Peccatum est venenum. par. 1. p. 275. nu. 26
Peccatum contra rationem hominis est. par. 2. p. 6. nu. 21
Peccatum aliud ad se trahit. par. 1. p. 267. nu. 39
Peccatum mortale animam frigefacit. par. 1 p. 151. nu. 29
Peccatum frigiditatem affert. par. 2. p. 49 nu. 31
Peccatum omnia corrumpit. par. 1. p. 98. nu. 19
Peccatum ad mortem quid sit. par 1. p. 253. nu. 24
Peccatum est nostra culpa & pœna p. 1. p. 319. nu. 18
Peccatum mortale est vas aquæ venenosæ. par. 1. pag. 151. nu. 28
Peccatum proximo homini fœtet. par. 2. p. 290. nu. 56
Peccati effectus. par. 2. pa. 343. num. 29
Peccata spiritualia quare sint maiora carnalibus. par. 1. pag. 176. nu. 15. & p. 177. nu. 16
Peccata deflenda sunt magna tristitia & contritione. par. 1. p. 29. num 6. 7
Peccata commissa stimulum pariunt. par. 1. p. 230. nu. 21
Peccata venialia impedunt deuotionem. par. 1. pag. 457. num. 57
Peccata carnalia duo grauissima. par. 1. p. 177. nu. 16
Peccatorum genera, de quibus homines erubescunt. par. 2. p. 341. nu. 23
Peccator cornu comparatur. par. 2. pag. 130. num. 21. & pag. 131. nu. 24. 25
Peccator mortalis à rebus diuinis abhorret. par. 1. pa. 230. num. 19
Peccator brutis peior efficitur. par. 1. p. 99. nu. 20
Peccator iumentis comparatur. par. 1. p. 242. nu. 28
Peccator brutorum nomine notatur. par. 1. p. 99. nu. 20. 21
Peccator cur crimen suum celat. par. 1. p. 154. nu. 4
Peccator in peccato commorans, indies obcæcatur. par. 1. pag. 309. num. 30
Peccator dicitur cæcus. par. 1. p. 25. num. 26
Peccator indiget misericordia Dei. par. 1. p. 264. nu. 29
Peccator is miseria prima. par. 2. p. 50. nu. 33
Peccatorem humiliatum Deus non despicit. par. 2. p. 86. nu. 3. & p. 87. nu. 4
Peccatores impœnitentes sunt bis mortui. par. 1. pag. 264. num. 29
Peccatores sunt carbones ignis. par. 1. p. 497. nu. 32
Peccatores quibus scalis & gradibus in infernum descendant. par. 1. p. 23. num. 19
Peccatores tanquàm perdices calefaciuntur. par. 1. pag. 60. num. 16
Peccatores serò pœnitent. par. 1 pag. 445. nu. 7. 8
Peccatores non sanantur propter defectum prædicatorum. par. 2. p. 119. nu 31
Peccatorum genera. par. 2. pag. 49. nu. 31
Peccatorum cæcitas. par. 1. pag. 191. nu. 30
Peccatorum vnusquisque talentum plumbi super humeros asportat. par. 2. p. 111. nu. 46
Peccatorum consolatio. par. 2. p. 87. nu. 4
Peccatorum negligentia in confitendo. par. 2. p. 128. nu. 14
Peccant homines tripliciter. par. 1. p. 395. nu. 28
Peccati Dauid multum profuit. par. 1. p. 113. nu. 38
Pecuniæ amator animam diabolo tradit. par. 2. pagina 85. num. 59

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pecuniam amare pessimum est. par. 2. p. 75. nu. 10
Perfectio in religione non consistit. par. 1. pagina 449. num. 22
Persecutiones lapidibus comparantur. par. 1. p. 73. nu. 34
Perseverantibus datur beatitudo. par. 1. p. 338. nu. 13
Petra quid sit? par. 2. pag. 66. num. 40
D. Petrus propter lachrymarum abundantiam sulcos in genis effecit. par. 2. p. 332. nu. 40
D. Petrus quanta charitate Christum dilexit. par. 1. pa. 126. num. 3
Pharao percussus à Ciniphibus. par. 1. p. 37. nu. 38
Philistæi idola magna reverentia colebant. par. 1. pag. 90. num. 22
Philosophia oculos aperit. par. 2. pag. 10. num. 36
Philosophus quidam sapientiam vendere voluit. par. 1. p. 416. num. 17
Phitonij philosophi ingenium, in ostendendis Lacedæmoniorum legibus. par. 1. pag. 278. num. 39
Phœnix seipsum comburit. par. 2. p. 51. nu. 36
Phrygiæ regis fabula. par. 1. pa. 266. num. 34
Pictura Protogenis magna æstimatione fiat. par. 1. pa. 138. num. 16
Pigritia quid sit. par 2. pag. 13. num. 47
Pigritia unum ex iis quæ miserabiliora sunt par. 2. pa 13. num 28
Pigritia magna Ecclesiæ plaga par. 2. pag. 33. nu. 50.
Pigritia efficit homines mendaces. par. 2. p. 13. nu. 49
Pigri vocantur arbores infructuosæ & autumnales. par. 1. pag. 445. nu. 6
Pinguedo misericordiæ sedes par. 2. p. 155. nu. 22
Pingues & crassi sunt misericordes. par. 2. p. 155. nu. 22
Pisces Remora naues retinet pa 1. p. 351. nu. 20
Pisces in Diluuio tantum vecti. par. 1. p. 276. nu. 32
Pisces ad ieiunium apti. par. 1 p. 277. nu. 33
Piscinæ signum pœnitentiæ. par. 1. p. 116. nu. 8
Piscinæ motio in die Natiuitatis Domini siebat. par. 1. pag. 117. num. 13
Piscinæ Ierosolymitanæ mysterium. par. 2. p. 117. nu. 25
Plato noluit verberare puerum ira concitatus. par. 1. p. 382. num. 7
Plinij iunioris mirifica sententia par. 1. p. 256. nu. 37
Pœna quid sit. par. 2. pag. 337. num. 5
Pœna & culpa, idem est peccatum. par. 2. p. 337. nu. 4
Pœna qua Deus peccatorem in hoc mundo punit. par. 2. p. 20. num. 18
Pœnarum genus duplex. pa. 2. p. 20. nu. 19
Pœnitentia peccatores iustit anteponit. par. 1. pag. 479. num. 10
Pœnitentia medicina salubris. par. 2. p. 89 nu. 13
Pœnitentia differenda non est. par. 2. p. 274. nu. 50
Pœnitentia sacramentum quantũ sit. par. 1. p. 155. nu. 8
Pœnitentia vera prærogatiua par. 1 p. 457. nu. 39
Pœnitentiæ origo. par. 1. p. 34. num. 28
Pœnitentiam dissuadentes fugere debemus. par. 1. p. 126. nu. 4
Pœnitentiam ignaui reformidant. par. 2. p. 79. nu. 37
Pœnitentiales exercitationes sunt Lapides. par. 2. pagina 82. num. 48
Pœnitens veri quomodo cognoscatur. par. 2. p. 312. nu. 12
Pomi buccella vniuersum genus humanum perdidit. par. 1. p. 86. nu. 1
Pontificatus Iudæorum quotannis pretio vendebantur. par. 2. p. 345. nu. 38
Præcepta Dei sunt facilia. par. 1. p. 346. nu. 47
Præcepta diuina recipere debemus. par. 2 p. 90. nu. 17
Prædestinationis signum. par. 1. pag. 223. num. 26. & par. 2. pag. 301. nu. 40
Prædestinatorum differentia. p. 2. p. 18. nu. 11
Prædicator dicitur angelus qui per altum contemplationis volat. par. 1. p. 361. nu. 17
Prædicatorẽ scelera nostra prætringentem, celebremus solemus. par. 1. p. 303. nu. 7
Prædicatores domos pauperum assernantur. par. 1. pag. 258. num. 22
Prædicationis verba sunt vmbra munda. par. 1. p. 270. nu. 3
Prædicationem iuxta mores contemnimus. par. 1. pag. 330. num. 28
Prædicationes contemnentes reprehendantur. par. 1. pa. 102. n. 54. & 55. & p. 103. n. 57.
Prælatus omnium virtutum debet esse exemplar. par. 1. pa. 187. nu. 13
Prælati debent punire suos subditos. par. 1. p. 98. nu. 18
Prælati quomodo pulueres de pedibus excutere debeant. pa. 1. p. 231. nu. 20
Prælati debent infirmos consolari. par. 2. p. 112. nu. 2
Prælati hospitalia vsque debẽt. par. 2. p. 112. nu. 2
Prælati confessores, & conciliatores omni peccato esse mundi debent. par. 1. pa. 401. num. 30
Præmium soli operi meritorio tribuitur. par. 2. pag. 210. num. 32
Pretium Christi erga nos sunt vulnera. par 1. p 107. n. 9
Primarij mundi. par. 1. p. 186. num. 12
Primogenit⁹ in mundo nomẽ auaritiæ & cupiditatis habent.

Universidad de Deusto
Biblioteca

par.2.p.173.nu.42
Primogeniti moribus proteruis & effrenatis imbuti esse solent.par.1.p.259.nu.6
Principes comiunantur qui immoderatis vesibus vtuntur. par.1.p.176 nu.14
Principes & magnates pauperes suis patrocinijs debent adiuuare par.1.p.106.nu.27
Probitas quæ est in creaturis dicitur scintilla.p.1.p.356.n.11
Proficientes in Dei seruitio labores experiuntur.par.1.pag. 59.num.15
Proficiscentes in vrbem ad templum debemus confugere.par. 1.p.85.num.1
Prophanis locis Deo possumus seruire.par.1.p.448.nu.21
Propinqui, fratres vocantur.par. 1.p.380.nu.8.9
Proximo damnum inferētes occidunt animas.par.1.p.394
Proximos non diligere quantum malum sit. par. 1. pag. 447. num.16
Prudentes nos vult esse Deus. p. 2.p.61.num.21
Prudentes homines nil temerè debent polliceri. p. 2.pa.141. num.11
Pusillanimes non sunt digni diuino auxilio. par. 1.pa.60. num.17
Pulchritudo corporalis fallax appellatur. par. 1. pag.404. num.18
Pulchritudo quid sit.ibid.
Pulchritudinis periculum. par. 1. pag.403.nu.17
Pulueris excussio quid significet.par. 1.p.231.nu.21
Pythagoras inter sapientes Græcos commendatur.par.1.pag 16.num.1

Q

Quadragesimæ tempus ad lamentandum est.par. 2.p.46.num.19
Quadragesimæ tempore oportet nos renouari par. 2.pag 310 num.16
Quærere Christum quid sit. p 1.pag.150.nu.24
Quibus communicare debemus quæ ad salutem nostram spectant.par.1.p.426.nu.12
Quisque prædicationem componat iuxta mores aliorum. par. 1 p.331.nu.29

R

RAchel pulchritudo & castitas.par.1.p.262.n.20
Rationes quæ dictæ sunt in oratione perpendendæ. par.1.pa 306.num.19
Redemptionis multa exempla fecit Deus. par. 1. pag. 121. num.7
Redēptionis opus appellatur gloria Dei.par.2.p.3.nu.7
Regiones calidæ nō reddūt homines robustos.p.1.p.60.n.18
Reipublicæ corpus & descriptio par.2.p.121.nu.33

Regressus nullus à priuatione ad habitum. par.2. pagina 281. num.22
Respublica vixa ex discordia proficiscitur. par.1. pa. 448. num.19
Respub. virtus à sensibus dependet.par.2.p.117.nu.23
Respublicæ vita in ciuium amore consistit.par.1. pag. 448. num.19
Religio est locus mortuorum, & quare. par.1. pagina 483. num.38
Religiosi plurimas possessiones habentes reprehenduntur. p. 1.p.258.nu.3
Religiosi, ordinis filij esse debēt. par.1.p.99.nu.22
Religiosi debent patrum vestigia imitari. par. 1. pag. 99. num.23
Religiosi & moniales reprehenduntur.par.1 p.105.nu.7
Religiosos lædere non debemus. par.1.p.71.nu.25.26
Remissione peccatorum multa requiruntur.par.1.pagina 4. num.11
Remedium ad conseruanda accepta beneficia quid sit. par. 1.p.257.nu.40.41
Reprehensione dignus debet corrigi. par.1.p.100.nu.24
Reprobationis signum. par.1.p. 223.num.16
Reprobi malum recte factum esse affirmant. par.2.p.303. num.50
Res humana exitus habent amaros.par.1.p.114.nu.41
Res accipit naturam eius in qua ponitur.par.1.pag.168. num.25
Res seculares dolores & tristitiam afferunt. par.1.p.265. num.33
Res Dei nimis negligenter tractantur.par.1.p.96.nu.11
Resurrectio Christi causa sufficiens fuit salutis nostræ. par. 1.p.140.nu.26
Resurrectio Christi fit eo tempore quo arbores reuiuiscunt. par.1.p.487
Resurrectio mortuorum ante aduentum Domini. par.1.p. 80.num.14
Resurrectio nostra in Christo capite incepit. par.1. p.474. num.1
Resurrectio è culpa quomodo probetur.par.1.p.505.nu.30
Reuerentia sacris locis debetur. par.1.p.294.nu.16
Rixa cum proximis crimē pessimum est.par.1.p.447.n.16
Rogare debemus Deum, vt misericordes nos faciat. par. 1.p.441.nu.39
Romani honorabant viclōres. Roibidem.
mani, iudices opulentos statuebant.par.2
Romani cudientes mirabilia Christi, conuersi sunt.par.1. p.362.num.24
Romana nomina à suis præclaris factis assumebant. par.1.pa. 401.num.7

Universidad de Deusto
Biblioteca

Romani Imperatores miseri. parte 1. pagina 140. numero 18.

Romanis erat ambitiosi. par. 2. p. 342. nu. 24.

Romanorum triumphus ab homine vilissimo cur cauillationibus afficitur. parte 1. p. 35. num. 32.

Romanorum prudentia in excidendis belli ducibus. parte 1. pag. 126. nu. 5.

Romanorum quinque modi in laudandis triumphatoribus. parte 1. pagina 127. numero 7.

Roma diuitum propter illiberalitatem. par. 1. pag. 110. numero 26.

S

Sacerdotes & moniales qua reuerentia seruare debent. par. 1. pa. 393. nu. 10.

Sacerdotes comminantur. pa. 1. p. 83. nu. 32.

Sacerdotes multi sunt propter bona temporalia. pa. 1. p. 292. nu. 9.

Sacerdotum munus. parte 2. pa. 260. nu. 53. & p. 353. nu. 16.

Sacerdotibus honores denegare, quantum sit peccatum? parte 2. pagina 213. numero 46.

Sacra magna reuerentia celenda sunt. parte 1. pagina 90. numero 22.

Sacramenta sunt medicamenta Ecclesiæ. par. 2. pag. 417. numero 39.

Sacramenta proprio Christi sanguine confecta. parte 2. p. 57. num. 44.

Sacraria duplicia in Ecclesiis. 1. pag. 506. nu. 36.

Sacrificium quid significet. parte 1. pa. 446. nume. 10.

Sal est condimentum omnium ciborum. parte 1. pa. 452. numero 36.

Sal significat sapientiam. pa. 1. 452. nu. 36.

Salomon in ædificando templo septennium consumpsit. pa. 1. pa. 305. nu. 2.

Salomonis iudicium laudatur. parte 1. pagina 385. numero 28.

Salutis nostræ duo documenta. parte 2. pagina 368. numero 28.

Sanctum iudicamus aliquem, si non deprehenditur nec adulterium. parte 2. pa. 300. numero 40.

Sancti in prædicatione Dei sitiendo interfecti. pa. 1. pag. 298. nu. 32.

Sanctis sunt constructiones diuini templi. parte 1. pa. 296. num. 27.

Sanctorum vbertas priorum annis viguit. parte 2. pa. 25. num. 38.

Sanctorum exempla sunt considerandæ. parte 1. p. 300. numero 41.

Sanguisuga cinere dissungitur. parte 2. pagina 54. numero 50.

Sanitatis animæ signum demonstremus. par. 2. pagina 122. nu. 44.

Scientia quid sit. parte 1. pagi. 306. nu. 26.

Sapientia carnis quid significet. parte 1. pagina 436. numero 19.

Sapientia diuina accedit ad eos qui eam inquirunt. par. 1. p. 372. nu. 19.

Sapientia duo commotat. par. 1. p. 308. nu. 26.

Sapientiæ laus parte 1. p. 111. numero 20.

Sapientia finalis Dei cognitio. parte 1. pagina 272. numero 14.

Sapientiæ gustus in malis non reperitur. parte 1. p. 308. numero 17.

Sapientia nomine quid intelligatur. parte 2. pagina 133. nu. 54.

Saul peccatum non remissum. parte 2. pagina 87.

Scriba qui synagogam adulterat, dicitur latro. p. 1. p. 175. num. 11.

Scandalizantes alios grauiter punit Deus. par. 1. p. 378. numero 42.

Secretum nulli reuelandum. parte 1. pagina 19. numero 3.

Seculares homines bona vita vocantur. pa. 1. pagina 349. numero 9.

Seculares cognoscuntur sicut bi qui manent in calidis regionibus. parte 1. pagina 60. & 61. nu. 19. 20.

Seculares mundana cogitant. parte 1. pagina 61. numero 20.

Seculares tentationibus non resistunt. parte 1. pagina 60. numero 19.

Seculares habent mollissimum corpus. parte 2. pagina 411. numero 49.

Secularium diuitiæ aqua cisternæ comparantur. par. 1. p. 93. nu. 34.

Semen diuinum in quatuor partes diffusum. parte 2. pag. 27. num. 45.

Senes ludos effugere debent. parte 2. pagina 116. numero 11.

Senes in virtute perseuerare debent. parte 2. pag. 117. numero 24.

Senes quales esse debent. parte 1. pagina 199. numero 20.

Senes dicuntur in scriptura qui prudenter viuunt. p. 2. p. 179. nume. 8.

Senes sex virtutes præcipuas habere debent. pa. 2. pag. 116. nume. 19.

Sensibus amatores esse indecorum est. parte 2. pagina 116. nu. 20.

Senectus venerabilis est. parte 2. pagina 179. numero 8
Sententia fertur ab omnibus de arte prædicandi. pa. 1. p. 305. nu. 14
Sensus corporales hostes vocantur. parte 1. pagina 131. numero 24
Seruus Domini fidelis esse debet. parte 1. pagina 187. numero 13
Seruus Deo externus apparere debet. parte 2. pagina 49. numero 28
Seruus Domini qualis esse debet. parte 1. pagina 353. numero 27
Seruus Dei in quibus rebus solicitus esse debet. parte 1. pa. 169. nume. 31
Serui Dei licèt pauperes non repelluntur à Deo. parte 1. pag. 413. nu. 21
Serui obedire debent dominis. parte 1. pagina 41. numero 12. 13. 14
Serui Dei imbecillos homines quasi funibus apprehendunt. parte 2. pagina 181. numero 16
Seruorum Dei munera præcipua. parte 2. pagina 8. numero 29
Seruorum Dei voluntas. par. 1. pagina 68. nu. 13
Seruorum Dei conuictio præcipua. parte 1. pag. 505. numero 33
Seruorum Dei laudes. p. 2. p. 95. nu. 39
Seruire Deo quid sit. p. 1. p. 310. nu. 35
Serpens Moysi crucem Christi designat. parte 1. pa. 116. numero 8
Serpentes, incantatores timent. parte 2. pagina 17. numero 5
Signum Iræ Dei cum Sanctitatem abstrahit. p. 1. p. 341. nu. 42
Signa diuini furoris non intelligimus. parte 2 pagina 91. numero 22
Signa legis veteris. par. 1. p. 8. num. 12
Similitudinibus docet Christus. parte 2. pagina 16. numero 2
Simonia quid sit. par. 2. p. 341. num. 38. & pag. 346. numero 42. 43
Sinistra præsens seculum designat. parte 1. pagina 327. numero 16
Sisara manibus mulieris clauo transfixus. par. 2. pag. 102. num. 9
Societatem debemus desiderare ad bona opera. par. 1. pa. 457. nu. 23
Societas est medicina ad arrogantiam comprimendam. parte 1. pagina 493. numero 34
Socratis sententia. par. 1. p. 249. nume. 8
Sol iustitiæ Christus. par. 1. pa. 121. nu. 32
Soldanus vexillo suo sindonem quo sepeliendus erat appensi voluit. parte 1. pag. 182. numero 39
Speculum Crystallinum radios solis immittit. par. 1. pa. 356. nu. 37
Spes futuræ gloriæ. par. 1 p. 135. nu. 5. 6
Spes est solatium bonorum. ibidem.
Spes somnium vigilantium appellatur. parte 1. pa. 134. numero 1
Spes in inferno nulla est. par. 1. p. 136. nu. 7
Sperare semper in Deo debemus. parte 1. pagina 115. numero 17
Spiritus Sanctus vnde nomen assumat. parte 2. pa. 193. numero 17
Spiritus sanctus omnes virtutes in anima operatur. p. 2. p. 194 nu. 18
Spiritus sancti nomina. par. 2. p. 194. nu. 18
Spiritus sancti dona ab Isaia recensentur. parte 2. pa. 18. numero 8
Spiritus sancti ignis non commouetur in anima terrena. parte 1. pagina 67. numero 10
Spiritus sancti donũ præcipuum. parte 2. pagina 118. numero 28
Spiritualia magno labore consequi debemus. parte 2. pag. 2. nu. 3
Spiritualibus Patribus duplex honoris genus debemus exhibere. parte 2. pagi. 213. numero 45
Spoliare veterem hominem quid sit. parte 1. pagina 185. numero 5
Statuæ iudicum cur depictæ sine manibus. parte 1. pag. 364. nu. 30
Stultitia significat peccatum. parte 2. pagina 134. numero 34
Stultitiæ mundi triplices. p. 2. p. 51. nu. 36
Stultos nos debemus simulare aliquando. par. 1. pag. 58. numero 40
Subiectio quàm conducibilis iuuenibus. parte 2. pagina 180.
Summum bonum quid sit p. 1. p. 121. nu. 30
Superbia angelos in infernum præcipitauit. parte 2. pag. 86. nu. 1
Superbia malorum radix. par. 1. p. 159. nu. 25
Superbi à Deo obeacantur. p. 2. p. 88. nu. 9
Superbi occiduntur. par. 1. p. 36. num. 54
Superborum genus duplex. p. 2. p. 319. nu. 51
Supplicio æquali Deus punit eos qui illum offendunt. par. 1. p. 456. nu. 50
Syndereſis conſciẽtiæ velut exactor peccatoribus tristitiam affert. par. 2. pa. 236. numero 18

T

Temperantes esse debemus. p.1.p.178.nu.21

Templum quomodò ingrediendum sit parte 1. pag. 29. nume. 18

Templum ad laudes Deo cæremonias consecratum. p.1.p.296. nu.24

Templum Dei proprium quid sit parte 1. pagina 300. numero 41

Templum Salomonis primum Deo constructum p.2.p.235. nu.13

Templorum prophanatores puniuntur.par.1.pag.294.numero 16

Templi Salomonis reædificatione 46. anni consumpti sunt. parte 2. pagina 305. numero 3

Tempus quis amittunt, stulti vocantur. parte 1. pagina 384. nu.24

Tempus inuidendum est. parte 1. pagina 383. numero 30

Tempus quo pane & aqua ieiunare debemus par.2. pag.48. nu.17

Temporis singula puncta nascuntur parte 1. pagina 385. numero 29

Tempore duplici Deum habemus. parte 2. pagina 8. numero 10

Tempore bono vti summa sapientia est. p. 1. p. 384. num. 26. & p. 385. num. 27

Tenebræ aduersitatem designant p. 2. p. 484. nu. 41

Tentatio præcipua quia homines agitantur. parte 1. pag. 104. nu. 32

Tentatio Christi triplex. parte 2. pagina 32. numero 35

Tentatio præcipua Satanæ. parte 2. pagina 81. numero 44

Tentatio, bona occupatione vincitur. parte 1. pagina 5. numero 16

Tentatio maior diaboli. parte 2. pagina 232. numero 2

Tentatio minor in maiores vincere facit. parte 2. pa. 83. numero 51

Tentationes omnes vincere debemus. parte 2. pagina 86. numero 62

Tentationes quàm celeriter repellere debeamus. par. 2. p. 87. nu. 60

Tentationes fugere debemus parte 2. pagina 75. numero 21

Tentationes eò potissimum desertus parte 1. pagina 64. nu. 16

Tentationibus resistendum est parte 2. pagina 72. numero 31

Terra sanguine hominis & animalium rubetor efficitur. parte 2. pagina 24. numero 33

Testamenta defunctorum adimplenda. par. 2. p. 213. numero 52

Thamaridas reprehendit filiũ, quod diuitias auxisset. parte 1. pagina 250 numero 13

Tiberius Cæsar ravò. mutabat iudices prouinciarum. parte 2. pagina 238. numero 26

Timor Dei quid sit. parte 2. pagina 167. num. 18. & p. 168. num. 20

Timor initium totius boni. par. 1. p. 77. nu. 1

Timor Dei expellit peccatum. parte 2. pagina 178. numero 23

Timere Deum quanta vtilitas sit. parte 1. pagina 77. numero 3.

Tophet locus cadauerum par 1. p. 78. nu. 6

Tormenta damnatorum, & deplorationes. par. 1. pag. 387. nu. 36. 37. 38

Trahere quid significet. parte 1. pag. 128. nu. 22. & pag. 429. nu. 24.

Tria de se Dominus prædicabat. parte 1. pagina 355. numero 35

Tribulationes quomodo nobis mittantur. par. 1. pag. 913. nu. 20

Tristitia propter peccatum est optima. par. 2. p. 319. numero 25

Tristitia cum premimur tunc de Deo loquimur. par. 1. pa. 494. nu. 39. 40

Triumphatores Romani curribus vehebantur. par. 1. p. 227. nu. 7.

Turturis cantus par. 2. p. 69. nu. 55

Tyrannus est similis aquilæ. parte 2. pagina 131. numero 31

V

VÆ æternam damnationem denotat. par. 2. p. 114. num. 10

Verbum Dei diuersis nominibus appellatur. par. 2. pag. 99. nu. 12

Verbum Dei in corde reponendum. par. 1. pag. 17. numero 26

Verbum Dei in hominibus virtute prædicti radices agit. parte 1. pagina 18. numero 31

Verbum Dei dicitur cultor. parte 1. pagina 306. numero 18

Verbum Domini æstimatur. parte 1. pagina 302. nume. 20. 21

Verbum Domini reprobis venenum efficitur. par. 1. pag. 223. num. 17.

Verbum animum audientes, ex Deo esse cognoscuntur. parte 1. pagina 366. numero 40

Veritas est centrum in quo omnes virtutes

virtutes quiescunt. ibid.
Veritas homines Deo similes reddit. par. 1. pagi. 366. numero 39
Vestium excessus in diuite malo culpatur. parte 1. pag. 176. num. 13
Vestium honestas requiritur. parte 2. pagina 152. numero 8
Via ad perfectionem animæ sanctæ quid sit. par. 1. pag. 236. nu. 5
Vidua debet instare orationibus. parte 1. pagina 282. numero 8.
Viduæ causam nõ protegẽtes, minantur. par. 1. pag. 325. numero 8
Viduarum & orphanorum causa commendantur. par. 1. p. 125. nu. 6
Vinea quomodo accipitur. parte 2. pagina 7. numero 26
Vinea meri Ecclesia nuncupatur. parte 1. pagina 186. numero 9
Vinum cur dicitur inebrians. parte 1. pagina 502. numero 19
Vinum est gaudium quo beati inebriantur. parte 2. pa. 8. nu. 27
Virgines nõ se debent sumptuosè ornare. par. 2. pa. 152. numero 19
Vipera dupliciter mordet. parte 1. pagina 271. numero 10
Virtus quando est magis meritoria. par. 1. pag. 417. numero 20
Virtus non in verbis est, sed in adiuerbiis. par. 1. pag. 349. nu. 10
Virtus circa difficile versatur. par. 1. pagina 272. numero 14
Virtus vitium occultat. par. 1. pa. 155. nu. 7
Virtutis exẽpla in sanctis inscripta cernuntur. par. 1. pa. 297. nu. 29
Virtutis primordia videntur aspera. par. 1. pa. 114. numero 41
Virtutes animæ. par. 1. pag. 130. nu. 19
Visio Dei bis infinita. pa. 1. p. 75. nu. 10
Vita nihil pretiosius. par. 1. pag. 448. nu. 19
Vita secularis quid sit. par. 1. pag. 60. nu. 18
Vita bona quæ sit. par. 1. p. 343. nu. 16
Vita reproborum nõ describitur. par. 1. p. 180. nu. 28
Vita duæ per manus designantur. par. 1. pag. 239. numero 17
Vitia sex quæ Deo sunt maxime odibilia. par. 2. pa. 233. numero 6
Vitia resecanda & computanda sunt. par. 1. pag. 185. numero 7
Vocis diuinæ efficacia. par. 2. pag. 319. nu. 52

Volun-

Voluntas Christi in passione perseuerãs. par. 1. p. 144. numero 2
Voluntas in Deo sita omnia superat. par. 2. pag. 89. numero 13
Voluntas Christiani qualis esse debeat. par. 2. p. 89. nu. 15. & p. 90. nu. 16
Voluntas eorũ qui à spiritu Dei possidentur. par. 1. pag. 67. nu. 10
Voluntas diuina quid sit. par. 1. p. 309. nu. 31
Voluntas propria in inferno ardet. parte 2. pag. 88. numero 10
Voluntatis propria radix peccati. parte 2. pagina 89. numero 12
Voluntas actus. par. 2. p. 89. num. 13
Voluntate hominis nihil liberius. parte 2. pag. 88. numero 31
Voluptatibus frui sine aliqua molestia necessarium non est. parte 1. pagina 142. num. 33
Vsséres qua industria vsus est ad euitandos Syrenum cantus. parte 1. pagina 201. numero 28
Vnumquodque in suo loco reperitur. par. 1. pagina. 371. nu. 14
Vrsus quando est pinguis non potest currere. par. 2. pag. 44. num. 9

Z

Zacharias mutus remanet. parte 1. pagina 113. numero 40
Zelus quid sit. par. 1. pag. 293. nu. 13. 14
Zelus Christi propter nostram salutem. par. 1. pag. 293. num. 13
Zelus Domini quid? parte 1. pagina 85. nu. 2. & pag. 86. nu. 45. & p. 87. nu. 8

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRIMA PARS QVADRAGESIMALIS, IN QVA CONTINENTVR OMNES

Dominicæ & Feriæ quæ in sacrosancta Ecclesia solent decantari, à Dominica in Septuagesima, vsq; ad Feriam quintam post Dominicam Resurrectionis inclusiuè,

DOMINICA IN SEPTVAGESIMA.

Simile est regnum cælorum homini patrifamiliâs, &c.
MATTH. 20.

HODIE nouam viuendi rationem aggredimur. Hodie incipit sancta Ecclesia diuini sponsi sui exequias celebrare. Et ne arbitremur omnia iam esse peracta, eo quòd filius Dei pro nobis mortuus fuerit: ideò nobis proponit hoc Euangelium, in quo ostendit omnes nos esse mercenarios, & vt tales cum sudore vultus nostri, diuina ope adiutos, vitæ æternæ præmium nos acquirere oportere. Incipit Euangelium. *Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc.* Loquitur Dominus in parabolis, vt concorder cum stylo, quo vtebantur in docendo sapientes in illa regione. Chaldæi enim, Aegyptij, & Palæstini maximè similitudinibus delectabantur, quia ad doctrinam memoriæ retinendam multum conducunt: nam sicut pecunia in crumena custodita non facilè perditur: sic etiam sana doctrina sub similitudine recluſa, non tam facilè à memoria excidit. *Narra literam.* *Simile.*

Regnum cælorũ dicitur hîc Ecclesia militans, eò quòd sit via ducẽs ad cœlum sicut fletus dicitur beatitudo. Beati, qui lugent, quia est via ad eam impetrandam: sic & tribulationum tolerantia. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, &c. Et quia Ecclesia semper nos ad cœlorum regnum intendit adducere, & in ea vna, illuc re-

4 peritur iter, iure optimo hoc illi nomen tribuitur, præ-
sertim quòd cùm omnis eius origo & initium à cœlorum regno
Apoc. 21. dimanet, vt dixit S. Ioannes Apocal. Vidi ciuitatem sanc-
tam Ierusalem nouã descendentẽ de cœlo &c. atq; etiam
quia omnis conuersatio in ea militantium. in cœlis esse
Philip. 3. debet, vt ait D. Paulus ad Philip. de se, suisq; sociis loquens.
Nostra conuersatio in cœlis est. dicit ergo Christus Re-
demptor noster omnibus, qui cœlestem desiderant
beatitudinem in hac Ecclesia militanti degunt: scitote
Deum se habiturum esse in retribuẽda mercede laborum
5 vestrorum tanquam paterfamiliàs, qui exiuit summo mane
ne conducere operarios, &c. Et tandem concludit dicens:
Multi sunt vocati, &c. Vt intelligatis quomodo hoc sequa-
tur ex eis, quæ suprà dixit necesse est aduertatis quorsum
hæc dixerit. Accessit ad Christũ Dominũ iuuenis quidam
diues studiosissimè, dicens: Magister, quid faciam vt vitam
æternam possideam? Cupio (inquit) saluus fieri. quid ad
hoc facium? Cui diuinus Dominus respondit: serua man-
data. At ille dixit: Domine hoc iam ego facio: sed vellem
esse perfectus. Respondit clementissimus Dominus: si vis
6 esse perfectus, vade, & vende omnia, quæ habes, & habebis
thesaurum in cœlo. Vt sanctus Petrus hoc audiuit, & vi-
Christum Redemptorem nostrum huic iuueni, thesau-
rum cœli polliceri si illas multas diuitias relinqueret, ar-
tratus est, sibi sociisq; suis, qui retia tantùm vetera re-
querant tantum præmium non esse paratum, & ideò in-
terrogauit, dicens: Ecce, nos reliquimus omnia, & se-
sumus te, &c. Cui summa veritas respondit: cum sederit
lius hominis in sede maiestatis suę, sedebitis & vos iudica-
tes, &c. Quia multi erunt primi nouissimi, & nouissi-
7 primi. Ac si dixerit: Non tam considerat Deus, quod
offertur, aut propter se relinquitur nec multum, parum
ve temporis quos sibi seruitur, quàm spiritum, quo
fiunt. Itaque qui sunt primi, quiq; videntur multa re-
quere, & multa operari non sunt coram Deo præstantio-
res, quàm illi, qui non tanta reliquerunt, aut tot dies
seruierũt, quia illud tanto spiritu nõ fecerunt: multi enim
sunt vocati, pauci verò electi. In hac parabola significatur
quòd multi sunt vocati ad Ecclesiam Dei, & multi in
Deo seruiunt, ac præmiũ æternæ beatitudinis consequun-
tur: sed inter hos omnes, pauci sunt feruidi, diuinarumq; 8
rerum amore, ac desiderio flagrantes.

Vocatur Deus noster in hac parabola paterfamiliàs, vt
ostendat seruos suos à se tanquam dilectos filios tractari.
Et hic pater exiit summo mane conducere operarios.
Deum exire est se communicare, sicut dicimus Hispanè:
[*Ya salen los arboles.*] cum incipiunt proferre flores, virtu-
temq; suam communicare. Itaque Deus non dicitur
ire, eò quòd mutetur, quia cœlum & terram ego impleo.
Ierem. Sed dicitur Deus exire, quando eius opera pro- *Hiere. 23.*
deunt, quæ ipsum manifestant: sicut dicitis Hispanè. [*Ago-* 9
ra salio yo doctor.] quia opera, quæ ipse composuit, prodie-
runt, propter quæ ipsum cognoscimus: sic etiã vocationes,
& beneficia Dei faciunt ipsum exire, & patefieri, sicut spa-
tium nigrum facit scutum album in pictura demonstrari.
Si habeas scissuram papyream subtilissimam in pariete al- *Simile.*
bo non cernetur, quia non exit: si verò ipsam imponas
super panoum nigrum totum eius artificium atque perfe-
ctio inspicietur, quia nigrum facit album prodire: sic
etiam cùm Deus sit lux inaccessibilis, creaturæ quantum-
cunq; pulchræ sint, comparatæ tamen cum ipsius altis- 10
sima & excellentissima perfectione sunt informes, fa-
ciuntq; eum exire & manifestari, vt ait S. Paulus ad Rom. *Rom. 2.*
Inuisibilia enim eius à creatura mundi per ea quæ facta
sunt intellecta conspiciuntur, & quia ab initio Ecclesiæ
vsque ad consummationem sæculi semper Deus præstan-
tissima in homines contulit beneficia vt eos ad ipsius a-
morem alliceret: ideò dicuntur hęc opera esse Dei exitus. *Cant. 5.*
Diligẽter animaduertendum est, quòd cùm hi absque vl-
la cura in foro starent, vocati fuerunt: in quo significatur,
quòd quamuis homines sint negligẽtes, Deus tamen nun- 11
quam nostri obliuiscitur. Dormiebat sponsa recumbens in
lecto, & sponsus erat ad ostium sub frigore, dicens: Ape-
ri mihi soror mea, quia caput meum plenum est rore. O
inefabilem Dei pietatem, iaces tu in lecto vitiorum mo-
rum, tui ipsius, propriæq; immemor salutis, & diuina pie-
tas pulsat, & clamat ad cor tuum.

Conuentione autem facta, &c. Attendite benignitatem
Dei nostri, qui ponit fœdera cum hominibus, non vult vt
inuiti eius legem obseruemus tanquam serui. Quandò

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 quis habet seruum, & eum ad vineam suam mittit, non conuenit cum eo, dicens: hoc tibi dabo, est enim eius seruus, & tenetur ire etsi inuitus, quod si nolit, ipsum flagellis cædit, quia eum suis nummis emit, & consequenter omnia eius opera cum eo emit: quod non accidit in homine libero. Quid? nos non sumus serui Iesu Christi eiusq; prætioso sanguine empti? ita profecto. Et sic ait D.
1. Cor. 6. Paulus. Empti enim estis prætio magno, &c. Si ergo hic tantus Dominus ita inæstimabili prætio nos emit, & non corruptibilibus auro & argento: absque vlla mercede non
13 posset compellere ad suæ sanctæ legis obseruantiam, & pro iis quæ iam ab eius munificentissima dextera accepimus, nos posset cogere ad quicquid facere possemus? Non habet verum, sed hæc est Dei pietas vt nolit nisi nobiscum conuenire. Creauit Deus hominẽ & reliquit eum in manu consilij sui, id est, liberum dimisit. Apposuit tibi ignem & aquam, ad quodcunq; volueris porrige manum tuam,
Eccle. 15. inquit Eccle. Et ne se in ignem proiceret & in carbonem mutaretur, ei proponit cœlestis gloriæ præmio denarium diurni nomine significata, quæ moneta numeri denarij
14 significat visionem, & fruitionem diuinæ essentiæ, quæ denuncupatur, quia est præmium essentiale, quod datur propter obseruantiam decem præceptorum. Quis ergo tam boni spe ad laborandum in hac sancta vinea nõ iuleiatur?

Est etiam valdè notãdum in hac parabola, quòd exeuntes Dominus ad conducendos operarios, dixit eis: *Quid hic statis tota die otiosi?* Manu (vt aiunt) super manum absque vllo labore? quis dubitat quin siquidem hi tota die commorabantur in foro, de aliorum moribus, ac vita loquerentur, atque detraherent? transeunte aliquo: quò vadis,
15 dicerent, quò reuertitur? alij rixarentur? alij verò in vanum iurarent? & non dicit eis; quid statis hic disceptantes de
Simile. aliena vita, sed, Quid statis otiosi? habuit, se Dominus sicut medicus qui visit ægrum & considerans eius pedem tumidum præcipit, vt sanguinis effusionem patiatur: hic est medicinæ ordo, radici occurrere: sic etiam diuinus hic medicus omnium malorum origini obuiat. Vnde oritur tot discordiæ, tot insolentiæ, tot denique in republica crimina dimanant? Ex lasciuia, otio, & pigritia, ex eo quod
Hero. in omni tempore alicui operi non intenatis, scribit S. Hieromymus

ronymus ad amicum suum, qui tentationibus cruciabatur & eum per literas deprecatus est, vt aliquod sibi remedium adhiberet ad euitandas tentationes, cui sanctus: Amice (inquit) Rustice semper aliquod opus facite, vt te semper inimicus inueniat occcupatum: & sic quantumcunq; tenteris, nunquam tamen vinceris. O fratres si hoc consilium omnes obseruaretis, quot mala effugeretis: & quamuis ita fitis diuitiarum affluentes, vt aliquo labore vestro non indigeatis, indiget tamen eo conscientia vestra, cùm non omnes occupationes vestræ eò debeant spectare vt lucrum acquiratur, & diuitiarum copia augeatur. Si autem Dominus redarguit eos, qui nondum erant conducti, quid faceret illis, quos in vinea sua otiosos inueniret? ô peruditores nefarij, quid me deprædamini, & mea bona diripitis, dormiẽtes? Christianum otiosum esse, magnum scelus est, eo enim maior est ruina, quò sublimior est conditio. Maurum esse otiosum non est mirum, sed Christianum, clericum, monachum non esse occupatum: ô nefandum scelus. Dicit D. Paulus: Ergo festinemus ingredi in illam *Hebr. 4.* requiem, vt ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Hoc dixit postquam affirmauit Hebræos propter incredulitatem non introiisse in illam requiem illis toties promissam. Hæc est sententia grauissima & maximè timenda, contrà eos qui præmium absque meritis expectant qui hoc sperat aliis est incredulitatis exemplum; videtur enim sequi quòd is promissa præmia non credat, cui ea impetrare non obnitatur. Et qui non festinat & diligenter currit vt ingrediatur in illam æternam quietem? aliquo modo etiam incredulitatis videtur exemplum, & videtur suo modo incidere in perfidiam Hebræorum incredulorum, quando tàm remissè ea curat, sicq; tepidè negligit. Dicitur de sancto rege Ezechia, quòd operatus *2. Para. 31.* est Ezechias rectum & bonum, & verum coram Domino Deo suo: hæc omnia requiruntur ad bonam veramq; virtutem & æternam iustitiam: illud rectum, significat inhærentiam quandam Dei voluntati, circa operationem iuxta hunc articulum: Omnia propter semetipsum operatus est *Prou. 16.* Deus. Et tunc quis potest dici operari rectum, cum omnia propter Deum operatur: sed non sufficit hoc, nisi quod operetur bonum: si enim occidis hæreticum pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pter Deũ, mortaliter peccas, niſi tu iuridicus ſis huius iuſtitiæ executor. Quapropter opus eſt bonum operari, & cum ſana conſcientia & propter Deum; & ideò poſt, recta addidit & bonum, & adhuc non illic ſtetit, ſed tanquam concludens poſuit & verum, ſignificans neceſſe eſſe omnia verè facere & obnixè, non friuolè, aut fraudulenter. Quando cernitis aliquem cum feruore & ſpiritu aliquid facere, dicitis hoc verè & ſtudioſe fit. [*Eſto de veritate vox.*] Cum verò videtis ipſum friuolè & remiſsè facientem, dicitis: hoc non eſt verum, ſed ioculariter fit, [*Eſſo deburlas vox.*] Tanquam res ex qua nihil emolumenti ſperatur haurriendum. Ea propter nos precatur S. Paulus per miſericordiam Dei vt hoc aduertamus, dicens: Obſecro vos fratres vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem, &c. Iam non offeratis corpora brutorum, ſed voſmetipſos: non verò aliena corpora, & ſit ſacrificium viuum. Sunt aliqui ita remiſsi in ſuis factis, ac ſi eſſent mortui: alij ſunt ita flagrantes, vt ſatis oſtendant ſpiritus ardorem, & hi victuam offerunt hoſtiam. Etiam ibidem ſic ait: Nolite conformari huic ſæculo: ſed reformamini in nouitate ſenſus veſtri, vſq; adhuc ſenſus veſtri valdè erãt ſeculares, &c. & renouate ergo hos ſenſus. Hoc verbũ, reformamini, denotat curã, diligentiamq; admirabilẽ. Habitatis domũ veterem, quę quotidie ruinã minatur, niſi quotidie eam reformetis accuratéque reſtauretis, & modò parietes, modò tegulas, modò verò ſolum, modò ligna reficiatis, tam tam procidet, & vos ſubtus capiet, & interficiet: habitamus domos luteas (ait Iob.) Neceſſe eſt ſemper accuratiſsimè hos ſenſus renouare, nunc oculos, nunc aures, &c. Sed opus eſt vt ſciatis, quòd inter dona Dei annumerat Diuus Paulus, vnum ex præcipuis, eſſe ſpiritu feruentes, hoc eſt donum perficiens, conſeruans, & augens mirum in modum charitatem. Sicut aqua igni appoſita à ſe omnem naturalem frigiditatem expellit, caloremque intenſiſſimum recipit, quo feruet ardentiſsimè & ſurſum deſilit: ita cum anima, corporis contagione, frigida ad diuinum ignem ſcilicet Deum accedit per ſanctam conſiderationem, orationem, & affectum, illi calor (quod eſt donum Dei) aduenit admirabilis, ex ipſo cœleſti igne communicatus, qui eam inflammat ardentiſsimamque facit, & efficit vt ſupra ſe ipſam ad perfectiſsima erigatur. Sed proh dolor, quàm pauci ad hoc bonum accedunt? O ignis actiuitatis, & potentiæ infinitæ, quando corda noſtra concremabis? quando conſumes has labes & fæces, quibus ſumus infecti? quando nos combures, & nobis applicabis hunc diuinum calorem, qui nos calefaciat, ardentesq; reddat in tuo ſancto ſeruitio? O fratres mei quando-quidem cognoſcitis hunc calorem, qui diligentiam producit, donum eſſe Dei, ab eo diligentiſsimè illum expoſcite, noctes dieſq; orantes, accedite ad hunc diuinũ ignem, vt hunc effectũ percipiatis. Ex noſtra profectò ignauia & otio patet, quam raro hoc faciamus. Sed dices: Patet indigne quidem conquereris, & homines otij immeritò reprehendis: quando enim plura fuerunt negotia? quando plures lites? quam nunc? Ito in plateas, exi in vias, propera ad tribunalia, & experieris quidnam agatur & quanta ſollicitudine homines angantur, verè hi omnes arbitrabuntur ſe non eſſe otioſos cùm ſe tot curis, ac laboribus oppreſſos intueantur: ſed nihilominus dico omne illud otioſum, quod ad animæ ſalutẽ nihil conducit. Quemadmodum cùm videtis pueros occupatos in inſtruendis caſulis luteis, & equitando huc, atq; illuc in arundinibus diuagantes, ipſos otioſos iudicatis, etſi ipſi ſibi videantur occupatiſsimi. Sic cum Deus nos aduertat his intendentes, quæ facilè corruũt, & nihil de animæ ſalute cogitantes nos toto die vitæ iudicat otioſos: hæc enim omnia nihil aliud ſunt quàm luteas caſulas inſtruere, quæ eras diruentur, atque in arundineis equis equitare ad ſpiritus afflictionem. Quapropter ſapientia clamitat in plateis: vſquequo parauuli diligitis infantiam, & ſtulti ea, quæ ſunt ſibi noxia, cupiunt. Quod magis hac in re admirari eramus, eſt quod dicit Spiritus ſanctus. Hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ, abundantia & otium. Quid ſperatis, qui habetis teſtes contra vos podia quæ conteritis, vias quas curſatis, ludos, quibus vtimini, &c. Et (quod magis admiror) dicitis: Eamus ad conterendum parum temporis. Aduertite quæſo, vos ſcitis quid præ manibus feratis? nihil aliud eſt, quam, vtrùm in perpetuum in impiorum ſedes detrudendi, an ad cœleſtia regna, vt Deo fruamini ſecũ extollendi. Et nondum litem aduertiſtis, nec cauſam

Simile.

Prou. 1. 11

Ezac. 16.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sam perpendistis, processumq; vestrum consideraſtis & 28
estis otiosi, ac si in perpetuum damnari, cælestemq; beatitudinem amittere, esset perdere corrigiam calcei. O rem perpetuæ amaritudinis lachrymis lachrymandam, qui in foro regni litigat nunquam defecisciturr: patronum solicitans, relatorem q; stimulans, secretarium rogare, non satiatur judices visens, non deficit auxilia quæreus, quæ sint sibi vtilia. O Iesu sacrosancte, quam admirabilis est solicitudo litigantis, & sæpè pro nihilo, vel pro re minimè attinente? O animæ negligentes ac pigræ: tam accuratæ 29
litigatores solicitant præsertim cum proferenda est sententia, & vos, cum causa vestra tantum attineat, in qua agitur de regno, tali regno: tam alto sopore dormitis? Exite, exite & solicitate beatissimam Virginem, & sanctos Apostolos, rogate omnes sanctos, & agite hanc causam diligentissimè. Adertite vos deuenturos esse in iudicium, vbi de omnibus rationem reddatis. Quapropter ne tempus frustra consumatis;

Transacto iam die dicit Dominus: *Voca operarios & redde illis mercedem suam.* Statim vult operariis merces reddi- 30
tur. Sic voc nunc facitis, nihil minus. Accedit pauper operarius pecuniæ suæ indigens. Domine, ponamus rationem inter nos. Illico acriter respondetis, ac si seruus vester esset. Redit iterum pauper mercenarius & in eum Dominus tanquam furentissimus Leo inuehitur, dicens: Abi hinc, si iterũ petis percutiam te. Ita nobilis? pro mercede flagella reddis? sic soluit diabolus seruis suis, iubet eos laborare, sudare, & acquirere, eis promittens honores & satietatem, merces autem quam reddit, est; in inferno eos torquere in æternum. Ecce exemplar tuum. Laboranti 31
famulus tuus noctu dieq; cũ verò mercedem expetit, & audet quæritdicis, faciã illum flagellis cædi hominẽ perdi-
Iudi. 18. tum. Itaque ne quidẽ miseri audent conqueri. Arripuerũt filij Dan misero Michæ eius idola, sacerdotẽ & quicquid domini erat, diripuerunt: paruulos, pecora, plurima q; aurea & argento fabricata, & quia exiuit proclamãs, ad eum reuertuntur, ac si nihil damni illi intulissent, dicentes: quid tibi vis? cur clamas? Videte quàm parũ sentiant illarum iniurias commodum: quibus Michas respondit: Tulistis omnia quæ habeo, & dicitis: quid tibi est? ait illi: Caue ne vltra loquaris ad

tis ad nos, & veniant ad te viri animo cõcitati, & ipse, cum 32
domo tua pereas. At ille his verbis, metu perculsus, videns quòd formores essent reuersus est in domum suam. Ecce, quid inter vos agatur: Aduertentes enim pauperes, omnia sua, sudores, ac labores suos à vobis diripi vix audent clamare, vestris minis exterriti, & vestra tyrannide remanent defraudati. Nõ huiusce modi est noster Deus, sed peracto vitæ die statim cum mercede fidelibus operariis occurrit. Quamobrem inuictum animũ capiamus ad laborandum in hac vinea, quæ est Ecclesia, de qua dixi Isaias Dei nomi- *Isai. 27.*
ne, in die illa vinea meri cantabit ei, ego Dominus qui ser- 33
uo eam repentè propinabo ne me forte visitetur cõtra eam nocte & die seruo eam. His verbis ostenditur, quod oportet esse præcipuum munus & excercitium eorum, qui in hac Ecclesia militanti deginus, siquidem ea nuncupatur vinea meri, & hæc illi laus attribuitur. Conuenit igitur vt omnem nostram curam adhibeamus ad producendum amorem purissimum & omnis imperfectionis expertem, tam erga Deũ, quàm erga proximos: ad hoc enim ait Dominus nos custodiri, & ideo affirmat se pluuiam opportunam repẽte mittere, pluuiã (inquam) suorũ beneficiorum 34
ac dulcedinis, & nos à se protegi in die prosperitatis, & no ẽte tribulationis: quòd nisi hunc fructum tulerimus, nos his vis verbis minatur, dicẽs: Ne forte visitetur cõtra eam, id est, quia hũc amorem & charitatem nõ habuit, ne forte contra nos hostes exurgãt, & nos destruãt: quòd si his verbis cõminatus est Synagogã, quo supplicio digni erimus, qui in lege gratiæ viuimus post tot tamq; præsitãtia beneficia acceptã? Et timen de nobis dici poterit quod de illis *Deu. 32.*
dixit, Vua eorum vua fellis & botrus amarissimus. Hęc est igitur fratres causa vt visiterur contra eamid est, vt nos experiamur ita à Mauris obsessos ac Turcis totq; hostib⁹ 35
oppressos; scilicet, quòd loco amoris, fellis amaritudinem reddimus, quæ à nostris maximis criminibus dimanat: hic est enim Dei mos, aliquos peccatores assumere qui sint *Isai. 10.*
aliorum carnifices, vt per Isaiam dixit. Assur virga furoris mei, in manu eius indignatio mea, ad gentem fallacem mittam eum, & contra populum furoris mei mandabo illi, vt auferat spolia, & diripiat prædã, & ponat illum in conculcationem, quasi lutum platearum. Ipse autẽ non

Universidad de Deusto
Biblioteca

36 sic arbitrabitur, sed ad cõterendũ erit cor eius, & ad interfectionem gentium nõ paucarũ. Assur vocat hic Dominus regem Syriæ, qui fuit virga iræ suæ, ipso namq; eiusque copijs Deus Hebræos flagellauit. Ceterũ ipse nihil tale cogitabat, nihil enim aliud intendebat, quàm suarũ passionũ furijs indulgere. Ecce præscriptionem earũ rerum, quas quotidie pro nostris sceleribus experimur. Si quidem nos cænimus tanquam lutum platearum, tot, tantisq; hostibus attritos. Deus Turcã fulsit, ac tot regnis adauxit, vt eo tãquam virga vratur, qua in nos crudelissimos hos ictus inferat,
37 quibus quotidie vexamur. Ipse autem non sic arbitratur, non ipse intendit Deo illatam iniuriam vlcisci, sed plura regna acquirere conatur, & ad altiorẽ statũ peruenire. Nos verò interẽtio est de nobis supplicium sumere huius tyranni, & horũ similiũ afflictionibus. Quocirca fratres diligentissimè intendamus iram superni iudicis mitigare vitam nostram corrigentes, debitumq; fructũ reddẽtes, quod est vnũ præstantissimum, & intestinus amor. Sic enim si nos in officio fuerimus, in nos Deus gratiã suã conferet modò, & postea
38 gloria coronabit, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

DOMINICA IN SEXAGESIMA.

Cum turba plurima conuenirent, & de ciuitatibus properarent ad Iesum, dixit per similitudinem, &c.

LVC. 8.

1 VIRENS Dominus noster multitudinem ad se venientium, proposuit parabolã, ne quis similitudinem ad ostẽdẽdum nõ omnino esse aptũ quod reluceret, nec omnes auditores diuini verbi ex eo fructum percipere. Exiit qui seminat seminare. *Nam tacita vsquequo?* Hæc dicens, clamabat. Postquam filius Dei proposuit hominẽ docere viã regni cælorũ, heroicus ille Ius quem nos suam cælestem doctrinam docẽdo seruauit singulare, & eximiũ de eo perhibet testimoniũ; cùm cernens nos rusticos & ineptos animaduerteret, voluit nos docere
mile. secundum sermonẽ nostrũ. Itaq; nostræ abiectioni se accõmodauit. Si quis ex Flãdria veniret, & nos vellet adhuc

nere de iis quæ illic gerũtur, si Flãdrio sermone vteretur 2
dici posset ei: Domine attẽde q; in cassum laboras, sermonem enim hũc nos non intelligimus, quapropter vt intelligaris, opus est vt nostro sermone id loquaris: ea propter filius Dei ne homines possent dicere se eum nõ intelligere, néve in eius iudicio posit excusari: voluit nos alloqui angelico sermone, aut sublimiori stylo quã nostrũ requirebat ingeniũ, & sic nobis posuit sua mysteria in similitudinibus earũ rerũ quas passim manibus cõtrectamus, quæ sunt claræ ac planæ: & hæc est ferè potissima ratio, quare diuinus Magister noster in parabolis, nobiscũ loqui voluit, sub quibus altissima latent mysteria. Proposuit igitur 3
hanc parabolã agrestis officij agricolæ, ne diu in similitudine moraremur: sed arcanũ diuinũ, q; sub ea latet, inuestigaremus. Si tibi daretur capsa exterius mirificè perpolita *Simile.*
ibi satiarẽtur oculi, nec meminisses illã aperire, vt videres prætiosa, quæ intus recõdita erãt: si verò de illa benè audisti, & foris nihil est præterquã solita munitio & structura incõpta, protinus peteres clauẽ & illã cuperes aperire. Hoc accidit in similitudinibus Euangelicis & præsertim in hodierna. Et sic statim attulit discipulis desideriũ vt sibi patefieret, & diuinus Magister demõstraret, quidnã intus latebat, cùm dixerunt: Edissere nobis parabolã, &c. Eadẽ claritate prædicarũt postea Apostoli, vt ait S. Paul. de se loquẽs: *1. Cor. 2.*
Sermo meus & prædicatio mea nõ in persuasibilib⁹ humanæ sapientiæ verbis: sed in ostensione spiritus & virtutis, vt fides nostra non sit in sapiẽtia hominũ, sed in virtute Dei. Verba plena spiritu, virtute, & bono exẽplo sunt instrumẽta, quib⁹ Spiritus sanctus animas ad se allicit, quocirca vana Rhetorica nõ congruit huic negotio. Decora colũna alabastri perpolitè inculpta nõ indiget albedine, aut aliis co- 5
loribus: ipsa enim picturę eã deformarẽt. Sic etiã gẽmę nul- *Simile.*
lã aliã inde præter suã patiũtur, aliqua sunt quæ cum arbitremini illustrare potiùs inficietis. Intẽdite quæso adamãtẽ aut smaragdũ coloribus illustrare magnã quidẽ illis inferetis iniuriã, & potiùs decolorabitis quàm decorabitis: sic sublimis sapientia & doctrina sancti Euangelij non indiget exornari humana Rhetorica nec alio splendore, quàm suo. Picturæ eloquentiæ hominum dedecent illam, essent namque hæc albedo impertinens, & impolita quæ

propri

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 proprium candorem ipsius regeret, quiquidem est excellens & præstans. Disposuit altissimus Deus vt suum Euangelium prædicaretur, & mysterium fidei nostræ verbis singulis scriberetur grauissimis ac sinceris simis sermonibus proferretur, & hæc est diuina quædam eloquētia, non vero puerilis velut humana rhetorica. Hoc tamen nō intelligunt filij huius sæculi, qui verborum eloquentiā attentiùs considerant, quàm subitantiam & rerum veritatem perpendant. In omnibus artibus mœchanicis quilibet artifex propria vtitur instrumētis, architectus vtitur ferra, dolabra, & alia
7 instrumentis, faber ferrarius habet limam forcipem, & alia instrumēta; sartor acum, digitaleque habet: & velut faber ferrarius non vtitur in suo officio acu, sed malleo, & ferreus non malleo, sed acutis: concionator non debet vti nisi diuinis verbis & sanctis, quæ sunt mallei, & instrumenta huius diuini mysterij; vt expresè dixit Deus per Hiere. Nunquid non verba mea sunt quasi malleus conterens petram? Si ergo in omnibus artibus mœchanicis vnusquisque artifex suis vtitur instrumentis, quare inuestigabit prædicator gentilitates, & eloquentias vanas, quæ spiritum extinguunt?
8 maledictio grauissima data est à Deo Hebræis; & vt arbitror, ad nos peruenit, pro nostris sceleribus, illud, quod dixit per Isaiam. Ecce Dominator, Dominus exercituum auferet ab Ierusalem & à Iudā omne robur panis: non dicens panem, quia doctrinam nō abstulit Deus, quia in hac tempestate est multò maior quam olim, sed ait, robur panis, id est, quòd auferet Deus robur à prædicatoribus, virtutem, bonum exemplum, sanctam vitæ rationem, spiritum, purorum denique verborum subtrahet efficaciam, quibus vsuri sunt in concione, vt tam parùm fructus afferant sicut experientia compertum est: Et populus meus oblexit talia. Supplicium est Dei, quia iactas te curiosus, permittit Deus, vt ea tibi prædicentur, quæ cupis, vt nihil aliud percipias, & dicas: [*Oxá vistes que chiste que dixo? que lindeza, que palabra tan aguda?*] Heu me miserum, nos miserum: non hoc est robur panis, quod alit, sed stipula, quod aduertis te nullum granum in domum deportare? quòd si
9 eut venisti cū ealē prata intētione redis. Oportet te redire effectū parumlum cōpunctū, nisi etu periculum & cū constanti proposito, nō remanēdi amplius in peccatis & redire

aduertis quantum tibi desit vt sic eas. O pater luminum, illumina pro tua benignitate tam cōcionatores, quam audiētes, vt hoc graue dānū animaduertant. O concionatores attendite præcor, pro amore altissimi Dei, quod D. Paulus princeps prædicatorum. Inter dona Spiritus sancti annumerat: qui docet in doctrina. Donum spirituale est populum erudire, & donū est etiam Dei bonus vsus huius muneris, quod est in doctrina, id est, à Deo reuelata: hic locus est valdè vtilis prædicatoribus & populis: vt doceant in doctrina, & siquidem sunt dona Dei, vt vtrique ea ab altissimo numine instantissimè deposcamus, & ad hoc maximè necessaria est oratio assidua tam cōcionatoribus, quàm auditoribus, &c.

Rom.12.

10

11

Vt summus concionator mundi totam parabolā proposuit, cœpit exclamare, dicens: *Qui habet aures audiendi, audiat.* O æterna sapientia, ô verbum infinitę potentię: quis auditet vocem tuam, & diuinas vociferationes? quo modo potuit remanere vestigium obdurationis in his pectoribus, quæ tales clamores perceperunt? Vt igitur cognoscatis quàm parùm profuerunt illis marmoreis cordibus efficacissima verba Christi Domini nostri ex Marco colligitur hos omnes ignaros parabolæ & eius sententiæ rediisse, eum nec minimum quidem verbum intellexerint, nec de ea curauerint: dicitur enim ibi quòd cùm esset singularis, interrogauerunt eum hi, qui cum eo erant duodecim, parabolam. Si ergo discipuli non intellexerant, quomodo alij intellexisset? Et, si ij, de quib⁹ dixit sanctus Lucas, cū de ciuitatibus properarent ad Iesum: ineptis auribus fuerunt ad audiendum, & in concione tanquam Banausi fuerunt, quid de vobis fratres charissimi potest sperari, qui hûc domo venitis, nec ex multis millibus passuum, nec properātes sed pigri, & tepidis cordibus? At potestis respondere: si irem⁹ ad fontē qui guttatim manat aqua, velut sublimatorium necesse esset, vt qui vellet aquam colligere properaret diluculo: sed venimus in fontē cuius fluenta nunquam exhauriuntur, ideò quocūque modo etsi lēter veniamus, sufficit. Si esset hic diuin⁹ fons. Christus Iesus Dei filius, rāquā Isaac, qui cū benedixisset Iacob, & postea accessisset Esau petēs etiam benedictionem ei respōdit pater: frumento & vino stabiliui eum, & tibi post hæc fili mi, vltra quid faciam?

Marc. 4.

12

13

Gene. 27.

14 ciam? cui Esau ait: num vnam tantum benedictionem habes pater? non sic est noster bonus Iesus, qui minimè potest exhauriri, nec illi poterũt deesse benedictiones ad omnes, quamobrem nõ est opus, vt ad hunc fontem festinãtes veniamus. Gaudeo fratres vos ita de Deo existimare, sed aduertite, quòd quamuis ei aqua nunquam desit; potest tamen vobis vita deesse vt eam quæratis; etiam dico, quod venire ita pigrè & (vt videmini) molestè, est inepta dispositio ad hauriendam aquam ex hoc fonte diuino, qui cupit

15 homines, eius sitientes, & experientia patet quam paucos

2. Esdr. 8. eam sitiamus, cum tam sicci domos reuertamur. In Esdra legimus cunctum populum, sanctum Prophetam rogasse vt eis legis diuinæ libros perlegeret, quod facientem, omnis populus intentissimus audiebat. Flebat enim omnis populus, & amarissimè lachrymati sunt, quòd eam non custodierint, itaque opus fuit vt sacerdotes eos cõsolarentur, dicentes: Nolite flere neque contristari. Gaudium enim Domini fortitudo nostra est, gaudete (aiunt) talem enim habemus Deum, qui nobis ignoscet. Hi cum irent optatæ

16 animę emolumentum, solummodo quòd legem simpliciter prolatam audierunt, hoc suffecit vt compungerentur, & maximam lachrymarum copiam profunderent. Modò verò ita sceleribus delibuti acceditis, & ita somnolenti vt audita lege, terribilibus minis, diuinis promissionibus, aliisq; quamplurimis rationibus, quæ marmoreas quidem statuas possent confringere, ita sicci, sine compunctione duri, tam alacres, tamque securi, domum reuertimini, ac si fabulam audissetis. O inferam pertinaciam, ô hominem

17 pestilentissimis veneficiis deuotos, quis vos in hanc insaniam deuexit, & tãquam in statuas conuertit? super vos recidit maledictio, quam hodie dixit summa veritas. *Cæteris autem in paraboli, vt videntes non videant, & audientes non audiant.* Terribilis maledictio est, vt nec credant, nec intelligant, quod sibi dicitur. In Gene. dixit Loth generis sui

Gene. 19 Surgite, & egredimini de loco isto, quia delebit Dominus ciuitatem hanc: & visus est eis quasi ludens loqui. Promissio fuit diuina vt arbitrarentur eum iocari vt eriam cõburerentur, tales enim illi forsitan erant, quales & incolæ illius perditissimę ciuitatis. Ex his exemplaribus colligere

R fratres charissimi, quàm necesse sit Deo humiliter supplicare vt

corda vestra illuminet, & peculiari auxilio vos adiuuet, cùm ad audiendã prædicationẽ acceditis, vt faciebat Dauid, dicẽs: Defecit in salutare tuũ anima mea, & in verbum tuum superspe rauí, Defecerũt oculi mei in eloquiũ tuum, dicẽtes: quãdo cõsolaberis me, quia factus sum sicut vter in pruina. Domine anima mea defatigata defecit spe rans in tuo diuino remedio, & maximè speraui, quod mihi pollicitus es; oculi mei defecti sunt, dicentes: Deus quãdo cõsolaberis me? quid? oculi loquũtur, quia dicit Dauid, oculi mei dicẽtes? loquuntur quidẽ. Sic enim Deum oraturi sumus, vt lingua, & oculi sic cœlo sint affixi, manusq; ita erectæ & omnes sensus intenti, vt omnes clamare, & exposcere videãtur. Ita catulus sub mẽsa famelicus omnibus corporis sui mẽbris cibũ videtur petere. O sancte Dauid, quare tam efficaciter Dei auxilium cõtendis? quia factus sum sicut vter in pruina. Vter, qui est ad aërem, pluuia, & gelu, ita plicę coarctatur, vt quamuis ad foramen multi aspirent: nequeant tamen illum relimire & ampliare, vt possit ingredi liquor quo imbuẽdus est, quousque parumper igni applicetur, & calore reliniatur & amplietur, & liquor dispositionem reperiat ad ingrediendum: hoc significat Dauid illis verbis: Quia factus sum, &c. Et si Domine hominum mihi instant, prædicationibus, admonitionibus reprehensionibusq; suis, non sufficiunt ad regelandam animam meam quæ est arcta, & peccati frigore rigida. Sed tu Domine ignis immensæ efficaciæ, & sol iustitiæ ipsam regela, & amplia, eamq; ab omni iniquitate abstrahe, vt tuorum donorum ac gratiarum liquore possit adimpleri.

Cœpit diuinus Magister parabolam exponere, dicens: *Semen est verbum Dei.* Quia semen in se fructum virtualiter continet & præcipuus sator, qui exiuit ad serendum hoc semen fuit ipse Iesus Christus filius Dei, qui vt illud seminaret sanguine fudit. O diuine agricola, qui ad excolendum agrum boues non quæsisti: sed perfractis, & lacceratis humeris tuis aratrum crucis imposuisti. Sed est valdè dolendum, quòd cùm tam peritus esset sator, & semen tam fructiferum triplex illi accidit infortuniũ. Pars enim seminis in via cecidit, &c. O verbum sanctum quare nullum effectum producis? quia excidis in via. Terra itineris dicitur homines positi in occasionibus, qui sunt iter absque

Universidad de Deusto
Biblioteca

22 absque vallo, quod quilibet potest conterere, hominos
absque timore Dei, qui occasiones non fugiunt, sed pe-
tiùs directè eas inquirunt. Quando Dina filia Iacob exiit *Genes. 34.*
ad videndos agros Sichen, vt in illis delectaretur, arbitrata
est, ibi præter fœminas esse neminem, cum tamen esset
homines etiam: & ita virginitatis thesaurum amisit. Sic
multæ fœminæ exeunt domo, arbitrantes solas mulieres
se visuras esse, & posteà vident homines, & tales, qui sub-
eiunt ad eas perdendas. Quod si hoc accidit in qui exeunt
cum bona intentione, quid erit illis, qui ad nihil aliud eg-
23 eunt, quàm ad quæreudam iniquitatem? Dixit Deus Mo-
Exod. 19. bræis. Cauete ne ascendatis in montem neque tangatis
nes illius, omnis qui tetigerit montem, morte morietur.
Mirabile quidem est Deum præcipere ne digito quidem
tangatur mons, & omnis qui tetigerit morte moriatur. Si
causa est, quia intelligit Deus nostram naturã, scit q; quod
si ponatur in occasione statim labitur, & ideò non solùm
præcipit ne montem ascendant, sed ne illum digito attin-
gant, sciebat enim, quòd postquam digito tetigissent, mox
nu etiam tacturi erant, & postea pede, & paulatim tandem
24 fore, vt ascenderent ad montem ad intuendam maiesta-
tem Dei quam tũc soli Moysi manifestare volebat. In his
omnibus significauit, quòd obuiciens sese quis occasioni
obiicit se initio omni inobedientiæ. Verbum diuinum
quod cadit in homines huiuscemodi, postquam ceciderit &
auditum est, *Venit diabolus & illud ab eorum cordibus extol-*
lit, ne forte illi credentes salui fiant. Perpendite diligenter,
Genes. 2. quòd non ait Dominus, Dæmonem auferre verbum ab
intellectu, vel à sensibus. Parum enim refert diabolo quo
verbum diuinum per aures ingrediatur, lingua profera-
25 tur, & intellectu imaginetur, nisi radicitus cordi per affe-
ctum affixum sit. Sæpè potiùs illud in memoriam homini
reuocat cum vult peccare, vt grauiùs delinquat: sic, cùm
vellet Euam decipere, illi in mentem reuocauit præce-
ptum Domini, dicens: cur præcepit vobis Dominus, &c.
Ne fortè posteà ignorantiam, oblitionémve prętendere
Itaque quod maximè intendit, est verbum auferre & abo-
re ne diu in corde tuo maneat, & eius amore capiaris.
Quamobrem fratres mei, diligenter curare debemus, ne
uina verba in intimo cordis nostri recondita conserua-

sic faciebat Dauid cum dicebat. In corde meo abscondi *Psal. 118.*
eloquia tua vt non peccem tibi. Quod valdè amamus, in 26
corde locamus, & ibi repositum non possumus obliuioni
facilè tradere. Diuinæ legis & Dei sermonum simus ar-
dentissimi amatores, hoc est enim illum in corde repone-
re. Hoc modo etiã percipiebãt diuina eloquia illi, quibus
scribebat D. Paulus, dicens: epistola estis Christi minis- *2. Cor. 3.*
strata à nobis, & scripta nõ atramento, sed spiritu Dei viui,
non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis: itaque verba
beati Pauli, & Iesu Christi in intimo cordis scribebãt & ita
la in eorũ animis assidebãt, ipsiq; eorũ amore tenebãtur.
Secũda pars cecidit inter lapides, & hi sunt, qui exteriori 27
aspectu sãcti apparẽt, interiùs verò pleni sunt odiis, simul-
tate & duritie: hos plorabat D. Paulus, dicens: Cauteria-
tam conscientiam habentes. Hac metaphora denotat,
quòd quemadmodum illa pars carnis quæ est cauteriata, *1. Tim. 4.*
manet dura & insensibilis: sic hi omnẽ spiritualem sensum
amiserunt, quando aliqua tabes est obstrata apponi solet
illi aliquid blandimenti vt molliatur. Si sentius fratres ta- *Simile.*
befacta corda & obdurata, curate eis mollities apponere &
Deum rogare vt corda lapidea à vobis auferat. Mente re-
uolute tormenta, verbera, & vulnera, quæ dulcissimus
Iesus pro vobis perpessus est: & si hoc nõ sufficit recorda- 28
mini durissima tormenta quæ vos in inferno manent: re-
cordamini quãtum propter peccatum amittitis, visionem,
scilicet, & societatem beatificam Dei, qua in perpetuum
fruituri essetis. O quam admirabilia & efficacia vnguen-
ta hæc: miserũ cor, quod his non mollescit.
Tertia pars cecidit inter spinas. Spinas vocat Dominus di-
uitias, quæ animam icunt, stumulant, & angũt: quòd si vo-
bis nõ videtur spinæ eo q; voluptati nũc sint, nõ miror, nã
qui spinas manicis ferreis colligit quantũcunq; vepres acu 29
te sint nõ ei nocebũt: sic etiã cor indutũ auaritia & ambi-
tione cooperti non sentit molestias, & solicitudines, quas
terrena omnia secum afferunt, nõ enim eas molestias exi-
stimat, sed nõ ideò desinũt esse spinæ. Et tu ambitiose, &
auare, ex rubus quidã, qui lanam ouium ad te accedentiũ
apprehendis & tonsas dimittis, & sæpè excoriatas, & ple-
rumque mortuas. Verum sæpè contingit, vt cum pastor *Simile.*
diligens aduertat in aliquo amœno pabulo rubum esse

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 quillis lanæ plenum, iratus torrem arripiat, & eum spinis
applicet, vt concrementur. Tales sunt hi potentes, qui pau-
peres affligunt, & modò vineas, modò domos ipsorum
diripiũt, quousque eos omnibus suis spolient. Sed diuinus
Pastor cùm harum iniuriarum, quibus miseri afficiuntur,
non obliuiscatur, quando minus arbitrati fuerint eos in
æternum comburet. Scriptum est enim, potentes potenter
Sap.6. tormenta patientur. Euellite ergo has vepres, & abstrahi-
te has solicitudines, & curas inanes si vultis, vt verbum
31 unum vobis proficiat: terra bona. *Hi sunt, qui in corde bo-
no & optimo audientes verbum, &c.* Corde bono, sunt boni
nes bonæ indolis, benè morati, quod ad salutem animæ
requiritur: & non solùm habent hoc ex natura, sed opti-
mo, id est, sunt homines virtutibus exornati, & bonis mo-
ribus imbuti: in his tãquam in terra optimè dispositis ver-
bum Dei radices agit, & fructum afferunt in patientia.
Hoc dicit, quia ad ferendum fructum opus est patientia.
3 Cor.1. Ideò D. Paulus appellat verbum Dei, verbum crucis: hoc
illi nomen tribuit, nõ solùm quod annũciat nobis salutem
humani generis per crucem factam fuisse, sed etiã, quia
idem verbum secum affert crucẽ, & docet grauia & pe-
32 lesta operari, ad quæ necessaria est patientia: sicut qui fe-
minat sudat & laborat, nec illicò fructum percipit, sed
patienter fert, sperans se suo tempore colecturum esse.
Hebr.6. ait D. Paulus de Abraham, qui longanimiter ferendo ad-
Apoc.7. ptus est repromissionem. Ob hanc causam, cùm S. Ioan-
nes vidit multitudinem illam spirituum beatorum, quam
dinumerare nemo poterat, & interrogauit Angelũ, quæ-
nam esset gens illa: cui Angelus respondit: isti sunt, qui
venerunt ex magna tribulatione & lauerunt stolas suas in
sanguine Agni: non erant omnes martyres: multi erant
33 ibi erant & confessores, & virgines, & alia plurima iu-
storum genera, & non meminit, nisi, quia venerunt ex
magna tribulatione, qui patienter tulerunt omnes aduer-
sitates, quæ illis obiecte sunt: alia multa virtutũ opera ex-
cuti fuerãt, sed voluit eos ea virtute nũcupare, quæ ad om-
nes alias esse necessaria. Dominus illam nobis (quæ ipse
est misericordia) concedat: vt cũ ea cœlesti gratia cõparata
ad æternæ beatitudinis fructum percipiendum perueniamus
mereamurque ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

Dominica

DOMINICA IN QVINQVAGESIMA.

Assumpsit Iesus duodecim discipulos suos secretò, &c. Luc.18.

IN hoc verbo secretò nos diuinus Magi- 1
ster docet, quo secreto nostras sanctas in-
tentiones exequi, & quibus eas reuelare
debeamus. Si Deus in corde tuo inserit vt
mundum relinquas, & aliquam perfectã
viuendi rationem amplectaris, id viris
Apostolicis, & virtute præditis cõmunices. Cato Censo-
rius affirmabat trium se pœnitere, quotiescunque ea com-
mittebat. Primum erat mari nauigare cum posset terra
iter facere. Secundum, quòd diem aliquẽ otiosum præte- 2
risset. Tertium, quòd arcanum suum aliquibus detexisset.
Fuluius Romanus reuelauit vxori suæ magnũ arcanum,
quòd ei dixerat Imperator, ipsa verò cùm retinere illud
non potuisset, atque ad Imperatoris aures deuenisset gra-
uiter Fuluium puniuit, ipse verò diffidens proposuit, vt se
interficeret, quod cum cõiugi dixisset, illa respondit: Me-
ritò te hoc supplicio punies, siquidem post tot annos le-
uitatem meam non expertus es, quod si expertus fueras,
quia ei filius es. Verùm etsi tu prior in culpa fuisti, ego in
pœna prior esse volo: & hæc dicens, se interfecit, & post 3
eam vir eius. O quot, etsi non moriuntur morte corpora-
li, spirituali tandem interitu pereunt, & in maxima pericu-
la deueniunt, aut magnas virtutes nõ exequũtur, eo quod
cordis sui secreta, quibus nõ debuerãt, reuelarint. Quocir-
cà etsi omnibus amicos vos esse oportet, paucos tamẽ se-
cretarios, & cordis vestri quæstores cõuenit habere: vt do-
cet Spiritus sanctus, dicens: Mille pacifici sint tibi, consilia- Eccl.6.
rius autem vnus de mille, &c. Arcanũ igitur tã secretum,
quod Dominus discipulis reuelauit fuit se ire Hierusalem
ad crucifigendum. *Ecce ascendimus Hierosolymam.* Mori 4
voluit Hierosolymæ, quia nullibi potuit necessaria nequi-
tia reperi ad crucifigendam summam probitatem quæ in
Christo erat; præterquam ibi. Quia inuidia nullum inter
dispares locum habet, sed inter eos, qui suo videri, sunt æ-
quales. Homo dissolutus, & vitæ immoderatus, non soleat
cum eo competere, qui in perfecto sanctitatis gradu de-
git, nec abiectus & debilis cum potentissimo contendit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 Perfectio Christi Redemptoris nostri tanta fuit, vt nullo
malè videri posset præterquam iis, qui sanctitatis speciem
præ se ferel;ant:eius potestas,ita miraculorum admiratio-
ne confirmata erat, vt necesse esset maxima potentia,ipsi
ei auderet opponi:& quia Hierosolymis erãt homines ita
superbi,& (vt sibi videbantur)sapientes & malitia pleni, vt
sibi persuadere possent cum hoc summo bono compara-
re; iaçò illi eius mors orta est, ibiq; Christus Iesus nostri
amore victus vitam pro nobis voluit relinquere. Secundo
mori ibi voluit, vt patientiæ suæ magnitudini faueret cæ-
6 iuriæ enim publicæ,& in locis honestis maiorem exigunt
patientiam,quàm secretæ,aut in locis priuatis accepta.

Cùm ergo de sua morte Dominus noster ageret, est
valdè notandum quomodo statim subdidit: *Et tertia die
resurgam.* Et hoc fecit vt responderet calumniæ,quæ ei po-
set nocici. Ad hoc intelligendum necesse est illa verba S.
Pauli intelligere:Dicit enim,vt quid enim Christus, cùm
Rom.5. adhuc infirmi essemus,pro impijs mortuus est,& statim in
ferius ait: Cùm adhuc peccatores essemus, secundũ tem-
pus Christus pro nobis mortuus est. Et inferius ait: Cùm
7 inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Fi-
lij eius. In his quatuor verbis nobis ponit Sanctus Paulus
quatuor titulos miserrimos, scilicet,infirmi, impij,pecca-
tores, & inimici. Vt intelligentes significationes horum
nominũ cognoscamus quales simus, cùm in peccatis esse-
mus. Infirmi,significat debilitatem in quam incidit ho-
mo per culpam,quia amittit robur animæ, quæ est gratia
Ephe.6. quæ animã corroborat,& aliquomodo participé facit Dei
omnipotentiæ, vt ostendit idem Apostolus,cũ dixit:Om-
nia possum in eo,qui me cõfortat,& sic nos monuit. Con-
fortamini in Domino & in potẽtia virtutis eius. Et sic ho-
8 mo sine virtute & gratia est debilissimus,& quocunq; ictu
huc, atq; illuc attrahitur. Impij dicuntur quia non habent
illam debitam obedientiam,& humilitatem erga diuinam
voluntatem:tenetur nãmque homo subiicere se diuinæ
voluntati tanquã regulæ infallibili, & nostrorum actuum
moderatrici,& qui voluntatem suam diuinæ præfert,pec-
cipuè in his, quæ attinent ad religionem dicitur impius.
Dicuntur peccatores,quia operantur contra rectitudinem
mẽtis suę ac rationis, & cùm homo in omni culpa ab hac
rectitudine

rectitudine recedat, dicitur peccare in rationẽ innatam. 9
Et hoc significat, quod S. Paulus dixit: Omne, quod non *Rom. 14.*
est ex fide, id est per fidelitatem rationis illuminantis &
docentis peccatũ est. Appellantur inimici,quia veræ ami-
citiæ leges violant,quas Deo debent seruare. Et cùm tales
essemus exaggerat Beatus Paulus, quòd pro nobis mor-
tuus est, & quod hic ad nostrum propositum pertinet,est,
quòd loquens de hac sancta morte toties hic repetit Apo-
stolus hoc verbum; secundum tempus quod ad idem pro
positum dirigitur: ad quod dixit Dominus noster: Tertia
die resurgam. Et opprobrium, quod cum eo cuitatur; est 10
respondere ad illud,quod poterat dici:Prudentia,quæ ani-
mæ est oculus docet, minus pro pluri in periculo ponen-
dum:dare q; valet mille pro eo,quod valet duo,nõ est pru
dentia.Opponens igitur Iesus Christus verus filius Dei vi-
tam suam,(quæ etiam in quantũ hominis est,quod sit vita
humanitatis vnitæ cũ diuinitate excellentior est omnibus
creaturis)imò(vt ait S.Thomas.Gratia hominis iusti maio *D.Tho.1.*
ris est pretij quàm totus terrarum orbis)pro redemptione *2.q. 113.*
nostra:posuit quod est maius,pro eo,quod est minus,quod *art. 9.*
iuxta supradictum videtur imprudentiæ factum. 11

Ad hoc dubium respondet D. Paulus, quod absolutè
non daret Dominus noster Iesus Christus vitã suã pro hu-
mana salute, nisi eam recuperaturus esset:sed dedit illam
secũdum tempus illis tribus diebus tantũ. Et ad eandẽ dif-
ficultatẽ respõdens hic affirmat summa prudẽtia, & æter-
na sapientia, Tertia die resurgã. Pensate diligenter super
omnia fratres mei, quomodo hic fidelissimus amicus no-
ster cùm ageret de suis ignominiis, eas tã copiosè refert, 12
gloriosum verò resurrectionẽ vno verbo claudit. Idem re-
peries apud Euangelistas, qui tam breuiter huius san-
ctissimi Domini honores comprehenderunt vt dictu sit
admirabile:vt narrent lætitiam,& cantũ,qui in eius natiui *Luc.2.*
tate excitatus fuit vno verbo cõprehendunt,dicẽtes:Facta
est cũ Angelo multitudo militiæ cœlestis laudantiũ Deũ,
& dicentium:Gloria in altissimis Deo. Illum tam admira-
bilem regum aduentum breuissimè narrant,& procidẽ-
tes adorauerunt eum. Ineffabilem transfigurationem vno
verbo, eriã scripserũt,& trasfiguratus est ante eos. Triũ-
phantem alcensionem, quam paucis verbis mundo ma-

13 nifestarunt? Et Dominus quidem Iesus assumptus est in
cœlum. Et non amplius. Ad eius verò passionem enar-
randam ita calamos ampliarunt, vt nec clauos, nec spinas
nec verbera, nec alapas prætermiserint: quòd si quid ti-
uerunt, fuit vt illud fidelium cõtemplationi relinquerent.
Et alia multa blasphemantes, dixit vnus, in his plurimis
recludens, quæ prudentes & religiosi possunt contempla-
ri in omnibus his ostenditur nobis immensus amor quo
dulcissimus filius Dei pro nobis passus est, & quod hæc
omnia tanquam honorificentissimum triumphum & am-
14 plissimam gloriam æstimat, & de his agit, & copiosissimè
vult agatur, vt cognoscamus quantum ei debeamus. O
dulcissime Iesu, suauissime hominum amator. adeò pro
eis mori gauisus fuisti: vt non modo velis quod passionem
tuam prædicemus, sed si quid ex tua diuina clementia im-
petrãdum est, vis vt petatur per crucem & passionem tuã
per mortem & sepulturam tuam. Voluit hic purissimus &
ardentissimus amator noster, vt in sua Ecclesia essent sanc-
tæ quædã coniurationes, quibus ipsum ad nos allicere pos-
semus. Per virginales lachrymas tuæ sanctissimæ matris, per
15 sanctam mortem tuam libera nos Domine: nonne (videre
Simile. nostro) hæc stultitia est? Si hîc esset aliquis sanctæ Inquisi-
tionis sententia damnatus, & ab eo aliquid petiturus esset,
& diceres: Domine per illam calumniam, qua Pincia affe-
ctus es, te rogo vt hoc mea causa facias. O sancte Deus
magna hæc amentia videtur. Domine per illas contume-
lias, quas perpessus es cum per vias publicas in opprobrio
trahebaris. Ah, fratres ex hoc profecto colligetis, quàm
huic optimo Domino debeamus: qui præcipuum titulum
honoris sui hunc esse duxit scilicet, quod pro nobis passus
16 fuerit. Ac sic nõ est dementia, sed potiùs infallibilis amo-
ris signum. Velle Deum vt his illum coniurationibus ex-
citemus, est vt dicitis Hispanè familiari vestro: [*Por todo
de quanto mas quereys.*] Sic est dicere Deo per mortem &
passionem tuam. Ideò dicit S. Paulus in verbis quę superius
explicuimus: commendat autem charitatem suam Deus.
Simile. Modo volo explicare hanc considerationem Sancti Pauli:
si essent duo amici, quorum alter maximum delictum ad-
misit, & cum lateret iam prope esset vt in manus iudicis
incideret: accipiens verò alter amicus eius vestes, à iudice

comprehenderetur qui innocentem capite damnaret, si 17
posteà delinquens eum videret per vias publicas ignomi-
niosè tractum, & eius vicem non doleret, præsertim cum
ipse, amici mortis fuerit causa, quo corde esset tam duro? si
verò non solùm nõ doleret, sed per viam post eum voci-
ferans iret, & non hoc solùm, verùm carnifices excitaret, vt
illum vehementiùs contorquerent: si autem his omnibus
nondum contentus se carnificem faceret in eum violen-
tas inferret manus, amicus verò patiens eum intueretur, &
ipse patientem videret, & si patiens crimen detegat se pos-
sit liberare, & alium cõdemnare, & tamen tacet & alterius 18
delictum soluit ne ille pereat, non omnes hoc exemplum
mirarentur? Is vtique es tu peccator, & ego, & omnes: &
uedum minima ex parte res vt acta est declaratur: hoc au-
tem ità se habet, & hæc consideratio non est mea, sed San-
cti Pauli: quia tu quantum ex te est, modò illum crucifigis
& alios excitas vt crucifigant, siquidem eos ad ludendum
inducis, ad delectationem moues, & vindictam illis persua-
des & vt alia multa crimina committant compellis. Et pro
eo qui hoc facit passus est Christus Iesus summum bonũ
nostrum & hoc est cum adhuc inimici essemus. Sed secun- 19
dum tempus quia tertia die resurgam.

Est etiam dignum maxima consideratione: videre quòd
non stitit Dominus noster patientissimus in vno labore, sed
gradatim ex vno in alterũ progreditur. *Tradetur, illudetur,
flagellabitur, conspuetur.* Facit gradus pœnarum, per quos ad
mortem descendit ad hominis miseri salutem: homo con-
trà non in vno peccato sistit sed gradus etiam facit pec-
catorum, vt descendat ad infernum. Qui ponit pedes super
pistillum, quem hispane dicitis. [*La mano del admirez.*] Po- *Simile.*
situm in principio scalarum: difficillimè retinebitur, quin
vsque ad finem procidat, & caput infringat. Vita peccatrix 20
& sceleribus conquinata, sunt scalæ ad descendendum in
infernum, & occasio peccati est pistillus. Malum officium,
malus modus viuendi, mala conuersatio est quid labile ve-
lut pistillus: ponis in eo pedes & ad malum munus affectũ
applicas & mala familiaritate delectaris: difficile erit te nõ
precipitari per has scalas vsque in infernum. Graue malum
est te occasioni obiicere, & vni peccato alitũ patefacere,
cum enim in hoc sis, vix cõtineri poteris quin in alia plura

Universidad de Deusto
Biblioteca

Rom.7. incidas, vt enim dicit Diuus Paulus, peccatum operati est
21 in me omnem concupiscentiam: peccatum ideſt ſeruus
operatum hoc facit animam labi. Videte in filiis Iacob
qui ex inuidia, in odium fratris sui descenderũt & ex odio
in contumeliosa verba deuenerunt, ecce somniator venit
& postea rabiosa morte volunt eum interficere: vt rabie
Gen.39. & fame in lacu pereat & postea (dicit sacratus textus) se-
dentes vt comederent panem. Attendite duritiem cordis
tyrannorum: postquam tam immanem & horrendam cru-
22 delitatem patrarunt, accedunt ad conuiuium tanquam
gaudentes malo, quod fecerant. Hoc facis tu infœlix pec-
cator, qui postquam tot insulta commisisti, tàm lætus & se-
curus manes, & ad mensam sedes, & in lecto recumbis tam
quietus, ac si contra Deum aliquem ligneum, vel marmo-
reum peccauisses, qui nec videt nec intelligit. O immanem
amentiam! ô maledictam cæcitatem! ô cœli, ô terra, ô creatu-
ræ insensibiles obstupescite tanta insensibilitate. O ha-
tres cordis mei per viscera Dei vos rogo vt vestri ipsorum
23 misereamini, & ne in tam crudele præcipitium deueniatis.
Cum Dominus noster Iesus Christus iter faceret cũ illa
turba, dicit sanctum Euãgelium quòd, *Cum appropinquaret*
Hiericho, cæcus quidam &c. Cæcus qui erat prope viam vt au-
diuit tumultũ venientiũ, interrogauit propinquiores: quæ
nã hic est tumultus? cui respõderũt, venit maximꝰ ille pro-
pheta maximus ille Iesus Nazarenꝰ; ille maximus prædica-
tor. Tũc cœpit exclamare dicẽs: *Iesu fili Dauid, &c. Et increpa-*
bãt eũ vt taceret. Impediebat enim eos quominus diuina
verba, quę cœlestis Magister in itinere dicebat, audirẽt. O
quã necesse esset modò increpare multos, qui per vias ver-
ciferantur, & perturbant seruos Dei, qui sunt in suis angu-
24 lis & sacrariis in oratione, & qui in huius ipsius Domini
conuersatione commorantur! ea propter cõiurabat spon-
Can.3. sus filias Ierusalem dicens: Adiuro vos filiæ Ierusalem per
capreas, ceruosque camporum ne suscitetis, neque euigila-
re faciatis dilectam donec ipsa velit. Adiurat per bestias ir-
rationales ac si significet, peiores esse bestiis, qui ita ver-
ciferantur & seruos Dei impediunt, quod non faciunt bel-
luæ quę si rugiunt, sunt in montibus, vbi nemini officiunt.
Sed quid erit, si vociferationes quas extollunt, sunt turpes
& immundæ, quibus aerem corrumpant, quanto magis

aures famulorum Dei? vt hoc malum fugeret dicebat Da-
uid: Vt non loquatur os meum opera hominum propter 25 Psal.16.
verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras. Opera
hominum. Sic accipitur hic homo, vt, Nonne homines 1. Cor.3.
estis, id est, carnales & peccatores? Et horum opera, ne
proferri quidem debent, vt Beatus Paulus dicit: Omnis
immunditia nec nominetur in vobis. Vt me continerem Epheſ. 5.
(ait Dauid) ne loquerer verba iniqua, quia tu præcipis Do-
mine asperis exercitiis occupabar, & appetitui duris in-
tendebam. Per hoc significare volo fratres, quod si et-
iam pœnitentes, & aspere corpus vestrum tractaretis, non 26
efficeremini deprauationis vestræ præcones vestrismet-
ipsis linguis. Hic cæcus, quia erat iuxta viam adeptus est
salutem: quòd si procul esset non audiret tumultum, nec
sciret, quis pertransiret, & ita, quod adeptus est, impe-
trare non posset. Maximum bonum est siquidem non est
in via, cum sis cæcus iuxta iter esse per quod transit Deus.
Quòd sis cæcus, commorans in peccato sacra scriptura
affirmat. Ambulabunt cæci, quia Domino peccauerunt. Sopho.1.
Nemo sufficeret ad alligandum Sanſonem tanquam iu- Iudic.16.
mentum, nec ad molam posset cogere nisi priùs oculos 27
euulsissent: quis putas frater te ad mollam deuincit, &
compellit vt mundo, & eius abiectioni seruias, nisi, quod
habes cæcitatis capitium? non sufficerent compedes ad re-
tinendum accipitrem in pertica, quam vulgo dicimus:
[*Alcandara.*] nisi capitio tegeretur, quidcunque videret, Simile.
nisi hoc velaretur, eum faceret reuolare, etiam cum peri-
culo lacerandi se. Putásne diabolum posse vinctum te in
vno vitio retinere quin fugeres, aut delectationum com-
pedes sufficere, vt in tam periculoso statu quietum te red-
dant, nisi quòd es cæcus? Non profectò. Ideò quod priùs fa- 28
cit diabolus & peccatum, est mentem obcæcare. Peccator
ergo cæce accede prope iter. Prædicationes audire, libros
sanctos legere, cum seruis Dei conuersari. Hæc est via, quà
præterit Dominus, accede ad eam, de his age, etsi in pecca-
to sis, & hinc expergiscetur cor tuum ad proclamãdum &
exorandam misericordiam à Deo. Et conſide quia audieris
tanquam cæcus hic: quem cum audisset bonus Iesus.
Stãs, iussit adduci ad se &c. Et cùm accessisset cæcus ad Do-
minũ Iesum Christũ, dixit ei mitissimè. *Quid tibi vis faciã?*

Universidad de Deusto
Biblioteca

29 O benedictus talis Deus. Benedicta talis clementia, benedicta sit Domine mi, lingua tua, & os tuum, quo tam gloriosum verbum locutus fuisti. Eia peccator, vide quomodo te expectat Dominus & pius Iesus, misericordiæ vocibus ac vocibus. vide illum sic stantem in illa sacrosancta hostia ad tuam salutem. Si daretur Cain in inferno commoranti hæc libertas, quid faceret? Si Absalon, aut alius ex damnatis tantam libertatem haberet, quantam tu habes ad implorandam misericordiam, quomodo eam implorarent? quid igitur facis miser? ingredere in petram, & absconde in fossa humo à

30 facie timoris Domini, & gloria maiestatis eius. Cõfuge ad *Simile.* petram Christum, recludere in eius diuinis vulneribus, ubi delinquentes solent quærere latebras vbi solent latere, aut solent confugere ad domum alicuius potentis, qui eos tueatur. Confuge ad sanctissimam humanitatem, quæ diuinitatis est domus: hic protegeris à terribili iustitia gloriosæ maiestatis. Vis aut nõ vis? quid expectas? Dic cum cæco, Domine vt videam: & adiura eũ per eius mortem, & per amorem, quo passus est: quia hoc est mysterium, quod hic recolatur, quòd cùm Dominus de morte sua ageret petit cæcus

31 visum, & impetrauit. Sed proh dolor, nos è contrà facimus, quia modo cùm agit sancta Ecclesia de morte sui sponsi sanctissimi magis obcæcamur. Si reperiretur pater familias *Simile.* ita solicitus boni filiorum suorum, & augendi diuitias, qui cùm ad hunc finem, aliquò iter faceret, & cùm præterirent aliquam ciuitatem cumq; alter ac erat crederetur, à iustice teneretur & vapularet: & tandem suspenderetur, si hic per literas certiores faceret filios suos, si verò ipsi, quo die literas acceperunt, nullum dolorem ostenderent, sed potius fa-

32 cientes id, ad ludum & conuiuium properarent, quid de tã impiis filiis diceretis? O Rex cœlestis, Pater noster tam solicitus, qui vt primogenituram tuam adaugeret, vias aliquas redemptionis cucurrit, & aliis, ac erat existimatus, necromanticus enim, & tumultuosus, & populorum concitator dicebatur, flagellatus, crucifixus q; est. Scribatur (cui hic piissimus Dominus,) epistola ad filios meos, & narrentur illis omnia, quæ mihi contigerunt, cùm eis seruirem, & hæc epistola illis legatur. O Euangelium Dei, quod est epistola Patris nostri Iesu Christi, hæc nobis hodie legitur: tu verò peccator audita epistola de morte patris tui, hoc

tris, vt eas ad nimis edendum, ad ludendum, & ad alia plu- 33
tima impertinentia faciendà? quid speras homo pro tali ingratitudine? hodie etsi cæcus esses visum debuisses recuperare, & facis contra, quia multo plus obcæcaris. Quò potest amplius hominũ nequitia peruenire? Aduertite ergo fratres mei, quia ad refrenandam dissolutionem horum dierũ nobis proponit Ecclesia hoc Euãgelium. Cùm inflamma- *Simile.*
tes est ardentissimus ignis postquam multa aqua illi iniecta est, & parietes sunt tam diruti: cùm aduertitur nihil sufficere ad illum extinguendum, sed potiùs ipsum magis in- 34
citari, vltimum remedium est afferri sanctissimũ sacramẽtum: sic videns sancta Ecclesia ignẽ edendi, bibendi, iocandi, & personarũ qui hoc maximè tẽpore cõcitatur, qui, nec verbi diuini aqua potest extingui, nec parietum dirutione, quæ est propinquorũ & amicorum mors, protrahit: Christum crucifixum, illusum & mortuum, cum vocibus, vt videat, si proderit. Vtinam sufficiat hoc. Ego heri hoc considerabam, [*Vala me Deus.*] qui tumultus? quæ voces, & sonitus? quæ lætitia, & quare? reportarũtne Christiani aliquam victoriam de infidelibus? R educti sunt hæretici, conuersa 35
sunt aliquot regna ad fidẽ Domini nostri Iesu Christi? nõ, sed quia Christianos vocat Deus ad pœnitentiã, volũt priùs tradi diabolo, ne postea, eam possint facere vt debent. Pudeat vos fratres mei tantę perturbationis, recolligimini cũ confideratione earum rerum, quæ in hoc Euangelio agũtur vt Dominus vobis gratiã suã largiatur, qua gloriã consequamini, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

FERIA QVARTA CINERVM.

Cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocritæ tristes, &c.

MATTH. 6.

VOLENS Deus educere populũ suum à 1
crudelissima Aegypti captiuitate, apparuit famulo suo Moysi, & hoc negotium cũ eo egit, vt hæc Hebræis nũtiaret, & cũ rege Pharao ne de libertate ageret. Vir sanct' vidés quã laboriosum & difficile munus sibi committeretur, dixit Deo: Non credẽt mihi,

nec audi

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 nec audient vocem meam, sed dicent: non apparuit tibi
Exod.4. Dominus. Nec populus (inquit) credet te apparuisse mihi,
nec rex Pharao me aliquid æstimabit. Deus vt Moysi fidē
faceret illos suis verbis crediturōs esse, tria illa signa dedit
ad approbationem sui mysterij, inter quæ vnum fuit, quod
aquam in sanguinem conuerteret. Aliud excellentius be-
neficiū intendit Deus in nos conferre in hoc sancto tem-
pore, quòd vt abstraheret nos à peccati captiuitate & te-
nebris, & mitteret concionatorem qui vobis hos bonos nun-
tios afferat, & iter parefaciat, quo ex hac miserrima serui-
2 tute exitur, & præcipit vt in executione sui officij, aquas
intendat in sanguinem vertere. Aquæ sunt populi, vt in
Apoc.17. Apoc. Aquæ multæ, populi multi, &c. Hæ aquæ in sangui-
nem, & pœnitentiam, & in vitam memoriam mortis Iesu
Christi conuertandæ sunt. Et quāquam officium hoc est
difficile & laboriosum, & quod timeat exequi: excellen-
tissimus quisque tamen confortari debet his verbis, quæ
Exod 3. dixit dominus ad Moysen. Ego ero tecū. Et inferius: Ego
Exod.4. ero in ore tuo. Hæc spe incipimus prædicatores plerunque
orantes Deum, vt adimpleat promissionem, quam fecit
3 cùm dixit: Dabo vobis os & sapientiam. Non modo hoc
Ephes.6. rogabat beatus Paulus, sed fidelibus commendabat, vt fre-
quentissimè à diuina Maiestate peterēt, dicens. Per omnem
orationem & obsecrationem orantes omni tempore in
spiritu, & in ipso vigilantes in omni instantia & obsecra-
tione pro omnibus sanctis, & pro me: vt detur mihi sermo
in apertione oris mei, cum fiducia notum facere mysteri-
um Euāgelij, pro quo legatione fungor in catena: vt
ita vt in ipso audiam pront oportet me loqui, &c. [*Sancta
Maria succurre.*] quæ tantæ exaggerationes? Necessarissimū
4 negotium oportet esse, quòd prædicator habeat venustā-
tem & robur, vt sine humano timore prædicet, & syncere
rè veritates annuntiet: quandoquidem Sanctus Apostolus
tam exaggeratè, & tot verbis commendat, vt orent, & sup-
plicent omni tempore, & cum magno spiritu, vt sibi con-
cedat Dominus audaciam: quando os suum aperuerit, vt
reprehensionem non dissimulet, & admonitionem magna-
nimā necessariā explanet. Vnum quodq; verbum ex eis, quæ
B. Apostolus suprà dixit, est dignissimum magnæ consi-
deratione, & omnia nobis seruum, vt nosmetipsos qui-

mus prædicatores excitemus ad ea petenda, quæ ipse ro-
gabat, qui non tot dona, quot hic diuinus vir, accepimus:
vobis auditoribus commendantes, vt eadem curaque ipse
volebat nobis faueatis.

Ex supradictis patet officium nostrum esse conuertere
aquas quæ sunt, populi, in sanguinem pœnitentiæ. Ob hoc
nobis proponit sancta Ecclesia hoc sacratum Euāgelium,
in quo noster diuinus Magister Iesus Christus nos monet,
dicens: *Cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocritæ tristes, &c.*
Non prohibet hīc Dominus noster Iesus Christus veram
tristitiam, quam pro peccatis habere debemus: sed fictam 6
hypocritarum maceriem vetat, & siquidem omnes pecca-
tūmus, rationi consentaneum est: vt hac vera tristitia affi-
cianur, qua afficiebatur D. Paulus, vt illis tam notabilibus
verbis expressit, dicens: Veritatem dico in Christo Iesu, *Rom.9.*
non mentior testimonium mihi perhibente conscientia
mea in Spiritu sancto: quoniam tristitia mihi magna est, &
continuus dolor cordi meo: optabam enim ego ipse ana-
thema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati
mei secundum carnem. Attendite, quot iuramentis nobis
affirmat magnam & continuam tristitiam cordis sui, quan 7
do dicit per Iesum Christum, per conscientiam meam, &
per Spiritum sanctum, verum dico. Hoc primum ex hoc
possumus haurire, quòd iurare res maximè necessarias nō
solùm non est peccatum, sed est actus maximæ reueren-
tiæ, & adorationis latriæ: & ideò ex se meritorius. Secun-
dò declaratur tempus, & status, in quo Sanctus Paulus opta
uit anathema esse, videtur enim durum affirmare, quòd
sanctus ita diuino Iesu Christi amore captus desideraret
ab eo separari, & sic absque statuto tēpore: præcipuè cùm
summopere desideraret arctissimè huic diuino sponso 8
vniri.

Cumq; hoc desiderio maximè torqueretur, vt dixit ad
Philippenses, Propter Christum omnia detrimentum fe- *Philip.3.*
ci, & arbitror vt sterc ora: vt Christum lucrifaciam, & in-
ueniar cum illo. Perpendite attentissimè illud: inueniar
cum illo. Quomodo ergo compatitur, vt in tali conditio-
ne ab illo summo bono cuperet segregari? Legimus qui-
dem, post eius conuersionem illum orasse, & cognatorum
suorum conuersionem optasse: nunquam verò legimus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 eum à Christo seperari desiderasse: vt dixit ad Romanos.
Rom.10. Fratres voluntas quidē cordis mei,& obsecratio ad Deum
fit pro illis in salutē.Quapropter dicendum est iuxta sen-
D. Hiere. super epist.ad Roman.9. sum maximorum Doctorum, & præsertim, Diui Hiero-
nymi super epistolam ad Romanos,hæc verba: Optabam
ego,&c. Referenda esse ad tempus ante eius conuersio-
nem, & sic narrans affectum, quo fuit in Iudaismum, &
Hebræos, & zelum traditionum paternarum propter
quod tantopere nomē sanctum Domini nostri Iesu Chri-
sti persequebatur:affirmat se cupere anathema esse ab eo,
10 & ideò perpendit S.Hieron.quod dixit:Optabam ego ana-
thema,&c. In præterito non dixit,opto nunc:ficut etiá ad
Galat.1. Galat.dixit:Audistis conuersationem meam aliquando in
Iudaismo,quoniam supra modum persequebar Ecclesiam
Dei: & sic hic dicit,quòd desiderabat, vt illic, quòd perse-
quebatur:vult dicere ita se pertinacem esse in illa affectio-
ne,vt diceret: O vtinam mihi non accidat, quod aliis He-
bræis contigit:qui ad Iesum Christum conuersi sunt. Vti-
nam ego ab eo, eiusq; doctrina semper abhorream: vt
defendam cognatos meos,eorumq; legem,& statum. Et
11 propter hoc tātum peccatum,tamq; abhominabilem infi-
delitatem, ait modo post conuersionem se maximè con-
tristari:& continuo,& intrinseco cordis dolore affici. Qui
enim verè Deum amat, in dies magis ac magis contrista-
tur,quòd in tam bonum Deum,ac Dominum peccauerit.
Ad imitationem igitur B. Pauli consentaneum est, vt ea-
remus habere veram tristitiam,& non fictam, & cum ipsa
ieiunemus, & corpora nostra mortificemus, & cum ieiu-
nio multas virtutes cumulemus:vt hodierna epistola mo-
net; Sanctificate ieiunium, &c. Vt sit ieiunium sanctum,
12 scindite cordavestra:hoc enim quærit Deus. Arbitramini,
eò quòd sitis tot horas ieiunantes:Deum magnopere de-
lectari,vt fame pereatis:nō,sed potiùs vult vos bonos esse,
& ad hoc instituitur ieiunium.

Hoc autem difficilius est, & quasi impossibile, scilicet,
mala cōsuetudine expoliari,non dico esse impossibile,sed
Hier.13. difficillimum:& hoc significauit Hiere. Si mutare poterit
Aethiops pellem suam,& pardus varietates suas,& vos po-
teritis benefacere,cùm didiceritis malū. Et si Aethiopā
frices omni sapone Valentiæ, & omni aqua maris illū la-
ues,

ues,niger tamen manebit:etsi Tygris quæ multicolor est, 13
millies tonsa fuerit, eisdem cum coloribus lana remane-
bit:& si habes canos,& barbā radis,vt eos dissimules: post
octo dies statim apparebunt, & statim radices proferunt.
Malus mos est mala radix, quæ inclinat ad opera, ex qui-
bus ipsa germinata est: & dicere malè morato, vt con- *Arist.de memo. & reminisc.*
suetudinem mutet,est ei præcipere aliquid, quasi impossi-
bile,id est,difficillimum. Quo circà dixit Aristoteles,Con *cap.2. & 7.ethic.c.*
suetudo est altera natura, id est consuetudo & natura, (vt
Hispanè dicitur) [*Corren lanças parejas.*]Quamobrem de-
beremus diligentissimè cauere in initio malorum, ne in 10.
malæ consuetudinis tyrannidē deueniremus.Seruate mo-
dò hoc principiū mihi,ad quod posteà dicturus sum. Ani- 14
ma & corpus sunt multum dispares, tam in essentia,quàm
in operationibus:anima enim est spiritualis,at verò corpus
materiale,& grauidū, & quod anima vult corpus renuit.
Cùm igitur hæc duo ita sint tàm disparia inter sese,quę est
causa quòd est inter ea tanta amicitia? quod si anima est tri
stis, corpus arefit, si verò est læta, corpus est pulchrum &
hilare,si corpus valet anima lætatur, & ècontra. Denique
nec anima à corpore, nec corpus ab anima vellet recede-
re:quid tam familiaria hęc duo reddit:consuetudo diutur-
næ societatis: anima enim nunquam alibi fuit,nisi in cor- 15
pore,nec corpus aliquid aliud cognouit,quod se animaret
præter animam:& ideò tam intrinsecùs se diligunt.

Ex hac mutua benevolētia solet animæ maximum de-
trimentū procedere. Habes amicū, qui rogat te vt ipsum *Simile.*
conniteris,ne eius amicitiæ renuncies,vadis cum eo,& ille
committit aliquod crimen,contingit,vt propter amicum,
tu in patibulo suspendaris: hoc miseræ animæ succedit.
Quapropter D.Paulus dixit: si secūdum carnem vixeritis, *Rom.3.*
moriemini: si sequimini, quod caro exposcit. [*Teneos por muertos.*] quia ipsa vt plurimū animam ad iniqua ducit. Et
hoc etiā sensit S.Paulus,cùm dixit:Non est bonū in carne *Rom.7.*
mea.Quid dicis Apostole glorioseividerisphilosophię re 16
gulas ignorare. Probitas & nequitia in volūtate sitæ sunt,
corpus verò expers est rationis & volūtatis,vt actus bonos
habeat, quare ergo cōquereris? Si videritis hominē in via *Simile.*
maximo vulnere percussū,essétne bonū,culpā in gladiū cō-
ferre,& dicere,O q̄ malꝰ gladiꝰ,q̄ atrox vulꝰ intulit illi
homi

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 hominis? non profectò: quia ensis non fuit in culpa, sed homo, qui eum direxit, vt alium percuteret. Sensus exteriores de se non habent bonitatem, vel malitiam moralem: nam hoc est in anima: quare ergo dicis, non est bonum in carne mea? In his omnibus significat, quòd carnis depravatio & rebellio non inclinat animã ad bonum aliquod.

D. Thom. 1.2. q. 74. artic. 3. Hinc affirmauit S. Thom. quod peccatum est in parte sensitiua, & vocat peccatum, defectum, quem habet corpus, quòd se ad terrena & illicita inclinet: & si malæ inclinationi mala additur consuetudo, maxima violentia & labor est necessarius, vt ab ea abstrahatur. Canis solitus ire ad necatorium ad lambendum cruorem vix flagellatus potest cohiberi, quin illùc eat: sic ad reddendum castum & abstinens, luxuriosum & edax, corpus, opus est ieiuniis, disciplinis, ciliciis, vt ita miseram animam ad perditionem non

Simile. ferat. Fingunt poetæ, quòd luctans Hercules cum gigante Anthæo filio Terræ, quotiescunque illum humi prosternebat, assurgebat Gigas nouis viribus contra eum: & ratio erat, quòd videns Terra filium sum humi deiectum, cum

19 nouo auxilio illi occurrebat. Aduertens Hercules hoc, dixit, non sic esse debet, si enim sæpe hunc humi deicio tot viribus in me insurget, vt me superet: & sic, eum à Terra sustulit, & ita brachia coarctauit, vt animam ab eius corpore abstraxerit, & Gigas superatus mãserit. Quod ex hac fabula possumus elicere, verissimè est, quòd si in hoc luctamine, quod est inter animam & corpus, anima patitur corpus in terram incidere, & humi iacere edens, bibens, dormiens, & deliciis circundatum, semper nouas vires contra eam recuperabit, quibus ipsam perdat: remedium igitur

20 est illud à terra tollere, fame, siti, ac pœnitentia, &c. Vt ibi

Colos. 3. Paulus dicit: Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram. Ista membra, quæ tam terrena fertis, tamq; foetida propter terram mortificate ea, ne animam occidant. Ipsa

Iob. 6. ille, qui cum sub aqua esset, volebat Tobiam interficere, fluuio deductus debilis remansit. Aufer carnem tuam, & sensualitatem ab aquis voluptatum, & experieris, quàm extorto mortificetur: si enim caro tua sub ipsis est, vtiam te vellet deuorare. Quòd si mihi non vis credere, incipe ali-

Luc. 15. quot aliquos dies agere pœnitentiam. Filium Prodigum famemes ad domum patris sui reduxit: sic te fames & ieiunium

per

per ostia Dei Patris tui introducent. 21

Sed quæretis: si tam necessarium est ieiunium, quare non dixit Dominus, ieiunate; expressè præcipiens? Dicite: si videtis domibus vestris ignem applicatum, & eas undiq; cernitis inflammari, expectabitis, vt præcipiatur vobis, quod aquam iniciatis? non profectò: vosmetipsi curam habetis. Tam accenso igitur sensualitatis igne, conscientiáque vestra tot partibus æstuante, & corpore vestro in carbonem ignis conuerso: vos qui hæc sentitis & perditionem vestram cernitis, quamuis ieiunij præceptum non esset: ipsa tamen naturalis admoneret ratio, vt 22 aquam infundatis, abstineatis, & ieiunetis: & ideò Christus Dominus noster hic præsupponit tanquam necessarium nos debere ieiunare, & nos docet modum, sanctaque quoque Ecclesia statuit sub præcepto tempus, in quo hoc ieiunium potissimum fieri oporteat. Maximam affert admirationem, quod de sanctis leginus, abstinentia, cui se dederunt; & pœnitentia, quam egerunt: tu verò carne & sanguine plenus, statim excusationes quæris: quod es debilis, infirmus, quod dolet tibi caput. Deus autem omnia conspicit, & quamuis sit, vt tu dicis, tamen oporteret 23 te confortari,

Simile.

Præcipiebat Deus, vt quando filij Israël exirent ad bellum contra hostes suos appropinquante iam prælio, cum iam dimicare vellent; duces per singulas turmas audiente exercitu proclamarent: Quis est homo, qui ædificauit domum nouam, & non dedicauit eam? vadat, & reuertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, & alius dedicet eam. Quis est homo, qui plãtauit vineam, & nondum fecit eam esse cõmunem, & de qua vesci omnibus liceat? vadat, & reuertatur in domum suam. Res certè mi- 24 rabilis. Præcipiebat Deus præconio declararetur, vt qui aliquibus negotiis essent impediti, domos suas reuerterẽtur, illic postquàm tam longum iter confecerant, totq; ac tantos labores fuerant perpessi; & nolebat, vt declarare-

Deut. 20.

tur statim, quando exercitus conflabatur in suis propriis patriis. O Domine, quorsum volebas, vt hi tã magnis itineribus ab bellum irent, si ante prælium eis vt reuertentur, præcepturus eras? volebat Deus, etsi illi inconuenientia habebant, vt aliquid tamẽ ex se facerent, & prom-

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 ptam obedientiam præstarent: posteà verò eis præcipi-
batur, vt reuerterentur, quamuis nollent. In hoc osten-
cut, quòd quantumuis tenuis, & impotens quis sit, quan-
tũ ex se est debet curare vt bene operetur, & virtutis op-
ra comprehẽdat, & ea incipiat, ex se ipso. Alij debent
impedire quin facias, & tu inuitus opus instituum debe
relinquere: & sic ex tua parte fàcies, quod debes, & Deus
tuam bonam voluntatem acceptabit.

Dicit vlterius: *Cùm ieiunatis nolite fieri sicut hypocritæ tri-
stes.* Omnẽ hypocrisim & fictionem fugite, nè bonum
26 opus hoc malo contaminetis Tu autem cùm ieiunas, un-
ge caput tuum. In hoc significat, quòd opera nostra bona
debent esse altera ab omni fæce, & contagione, & omni
Simile. bona circunstantia comitata. Sicut aurum ex natura sua
est optimum, & prætiosum commixtum tamẽ cum fœce
vilescit, sed cũ lapidibus prætiosis plus valet, & pulchrius
manet: sic bona opera comitata malis circunstantiis vali-
tem suum amittunt, & bonis circunstantiis coniuncta pre-
tium acquirunt. Et cùm ieiunium sit opus optimũ, conve-
gi debet bonis circunstantiis, tanquàm margaritis, sicut
27 sancta intentione, vt fiat propter vnũ Deum, qui videt in
abscondito, sicut eleemosyna. Et ideò dicit hic, vt thesau-
rizemus in cœlo, & hoc ieiunium omni fœce oportet esse
purgatũ, & præcipuè hîc exprimit, quòd ab hypocrisi de-
1. *Tim. 4.* bet esse alienum, quod est tantũ malum vt dicat D. Pau-
lus, hypocrisim esse proximam quandã dispositionem ad
hæresim. In nouissimis (ait) temporibus discedent quidam
à fide. Et quo itinere in hypocrisi: & hypocrita est simi-
1. *Cor. 11.* mus Satanæ, qui transfigurat se in Angelum lucis, cum de
tam obscura caligine sit qui cùm sit malus, vult videri
28 bonus. Et vt magis exaggeret, vt hoc malum fugiamus
cùm dixisset in plurali: cùm ieiunatis, dicit posteà in sin-
gulari. Tu autẽ cùm ieiunas. Fiebat enim cùm Deus pre-
dicabat, quod & nunc fit scilicet, quòd cùm prædicator
aliquod vitiũ reprehendit, cubito innuit vicino tuo, di-
cens: [*O que mano da el predicador a fulano.*] Dicit, qui hæc
Euãgeliũ audiunt: ò quàm reprehẽdit Iesus Christus Filius
Dei hypocritas, & illos Pharisæos. Aduertẽs Dñs, quia de
lud. qđ de te dicit, tu alij attribuis, redit in singulari, dicens
Tu autẽ cũ ieiunas. De te dico, q̃ verba mea in alios conuer-

Res maximè necessariæ sunt, quas Dominus noster Ie- 29
sus Christus in hoc Euangelio nos docuit. Ieiunare enim
ieiunium sanctificatum, cum lacrymis, planctu, & cordis
confractione, & omnes thesauros nostros in cœlo collo-
care, & cum ipsis cor reponere: sunt res, quæ ad saluatio-
nem nostrã maximè cõducunt, vel potius è quibus nostra
salus dependet. Et vt nos ad earum executionem inciter,
vtitur sancta Ecclesia hac ceremonia: scilicet frontibus no-
stris cinerem apponit, & dicit: Memento homo, quia cinis
es. Præcipiebat Deus, vt peracto sacrificio vaccæ rubræ, *Num. 19.*
quæ pro peccato offerebatur populi, cinis eius seruaretur; 30
colligeret autem vir mundus cineres vaccæ multitudini fi-
liorum Israel in custodiam, & in aquã aspersionis. Quare
Domine hos cineres iubes colligi? nũquid ad candifican-
dos pannos? Hispane. [*Colar paños*] Non, sed vt ex eis fie-
ret lauatorium cum aqua, vt omnes irregulares, qui res
mortiferas, & immundas tetigerant, hoc vnguentũ attin-
gentes mundi fierent. O maximum mysteriũ. Hoc laua-
crum illos aptos reddebat, vt possent templum ingredi.
Quid faciet anima irregularis per peccatum mortale, vt 31
mundetur, & ad altare Dei accedat? Scitis quid? recorde-
tur se esse cinerem, & ad hoc lacrymarum aquam con-
iungat, recordans quòd hodie, vel eras, in tremendo Dei
iudicio se videbit. O quàm bonum vnguentum, ô quàm
suauis Angelorum aqua, qua mundatur anima, quæ tetigit
res immundas, & mortiferas. Eia homo vide quid heri te-
tigeris, vide quid manus, quid os, quid oculi, quid denique
tetigerint aures? Aduerte qualem te reddideris, quàm im-
mundum, cõtaminatum, & mortuum. Recordare tui, vte-
re hoc diuino remedio considerans si modo te mors ar- 32
reperet, quid esset de te, aut quid faceres, hæc cognitio
aditum aperit ad Deum.

In triumphis Romanorũ Imperatorũ, semper ponebā-
tur homo vilissimus in curru cum Imperatore, qui triũm-
phantẽ cauillationibus afficeret, (vt Hispanè dicitis) [*Le
dieße vexamen.*] ne ille tot honoribus condecoratus in su-
perbiam efferretur. Aduertite, Gẽtiles absque Dei cogni-
tione quos modos quærebant, vt humiliarẽtur. O Chri-
stianorũ maxima cõfusio, qui sumus orthodoxæ fidei lumi
ne illustrati, & sancti Euãgelij sapientia docti, nec tamen

33 minimum quicquam nostri dedecoris verbum possumus
tolerare? Ideò sancta Ecclesia diligētissimè quæsiuit hunc
modum lutandi, & dedecorandi nos vocans lutum & ci-
nerem, & nos admonens vt recordemur quòd lutum &
cinis sumus. O efficacissimum remedium ad nostrum
bonum, quòd dicatur tibi iuueni perpolito, tibi Domine
pulchræ, tibi primario viro & potenti, tibi doctissimo &
Psal. 75. eruditissimo lutum & cinis estis. Vnde in Psalmo septua-
gesimoquinto, nostra trãslatio dicit: Cogitatio hominis
confitebitur tibi. Altera trãslatio dicit: Superbia hominis
34 confitebitur tibi. Dicitis Hispanè, [*Fulano es de altos pen-
samientos.*] Spiritus altos gerit. Et hi homines magnæ co-
gitationis, superbi, & elati; cùm minus existimãt Dei per-
missione, incidunt in febrim, vel procidit à tecto regula
percutiens eos, & in instanti ferè vitam amittũt, & eorum
cogitationes & inanis gloria perit: & sic patet Deum esse
potentissimũ. Ideò est gloria Dei cùm procidit in sepul-
chrum Rex potens, siue princeps, an nobilis quis, & egre-
gius vir, aut iuuenis vanus, &c. Et horum superbia, quam
Deus egregiè confitetur. Et reliquiæ cogitationis dicent
35 festum agent tibi. Dicit vlteriùs: Qualis manet domus
Magnatis? Vxor vidua, filij eius orphani, eius bona, vineæ
& agri, omnia, quæ orsus est, & acquisiuit, & suis cogitatio-
nibus comprehẽdit. Omnia hæc sunt reliquiæ, quæ reman-
serunt, vt tibi diẽ festum celebrent Domine Deus meus.
Videntes enim domos inhabitatas, & derelictas, & primo-
tum absque possessore dicimus: Ah summi Dei potestas
quomodo omnia euertit? modus loquendi est cõmunissimus
Hispanè. [*Oy se hazen las honras de fulano.*] Est mẽdacium
quia ipso die celebrantur honores Dei, quia manifestatur
36 Deus super omnes creaturas præpotẽtissimus esse, & eius
potestas & honor ostenditur, & nostra vilitas & abiectio
aduertitur, nobisq; declaratur quã parua fides sit huius fa-
culi rebus adhibẽda. Moabitides maximè confidebãt in
muris mirificè instructis ex coctis lateribꝰ. Præcepit Deus
prophetis vt eos admonerent ne coctis lateribus fiderent:
his qui lætãtur super muros cocti lateri, loquimini plagas
Psal. 26. suas. Sic sancta Ecclesia hominem admonet, quòd qui in
viribus, & iuuentute, & secularibus rebus nituntur, in
cocto luto confidũt: omnium terum exitus animaduer-
tito

tite. Quapropter peccatores. Iudite iam, delectamini, 37
deambulate: tempus enim venict, cùm omnia persoluc-
tis. O fratres in Christo Iesu non ita sit profint vobis hæ-
sanctæ admonitiones, ne patiamini vt ipsæ vobis in carni-
fices conuertantur, quibus crudeliùs in inferno torquea-
mini, quòd ipsis non vsi fueritis.

Vnum ex maximis verberibus, quibus Deus Pharaonem afflixit, fuerunt Ciniphes, omnis puluis terræ versus est in Ciniphes per totam terram Aegypti. O admirabilis Dei potentia, tangens Aaron vnam partem pulueris, totus puluis in tota terra Aegypti conuersus est in Ciniphes. 38 Posset profectò Deus facere vt omnis terra in leones, pardos, vel dracones conuerteretur: sed noluit nisi eos tam paruulis & vilibus creaturis ad maiorem eorum cõfusionem & ignominiam compungere, & extimulare. Et est valdè notandum Deum hanc maledictionem eis immisisse absque vlla præuia admonitione, cùm in cæteris prioribus Pharaonẽ semper exhortatus fuisset: sed misit eã repente & improuisam, quia cùm toties eum admonuisset, & ille emẽdam protestatus fuisset, non solùm Deo & hominibus mẽtitus fuerat, cùm se nõ correxisset, sed potiùs 39 peior redditus erat. O fratres quoties Deus vos cõminatus est, & flagellauit, & vos emendã proposuistis: & (vt dicitis) [*A buelta de cabeça.*] In eadẽ vitia, & peiora quidẽ reincidistis? O Christe vitæ Redemptor, animarumq; nostrarum amor dulcissime, quoties hos fratres meos intus & foris tuis ictibus tetigisti, & inspirationibus, laboribusq; eos visitasti, nec tamen eis aliquid istorum profuit? Aduertite ergo fratres, quia repente comprehendet vos Deus, vt per Matthæum dixit: Veniet Dominus, qua hora non putat, & *Mat. 24.* diuidet eum. O quàm durum & asperum verbum, quia 40 mittet tibi Deus maledictionem ciniphum, morsuum, & rabiei, vt in inferno lacerẽris maxima compunctione, considerans occasionem, quam prætermisisti, & quod piis Dei admonitionibus non vsus fuisti. O quot passim videtis subita morte arripi, & in malo statu interire? quot cernitis in lectulis suis mortiones, id est. [*Amodorridos.*] qui ignorant se mori? Supplicia sunt Dei in pœnam rebellionis præteritæ: quapropter sanctis vocationibus vtamur, pœnitentiam agamus nunc quando possumus, & in nos

Universidad de Deusto
Biblioteca

41 Deus suam gratiam conferet, qua gloriã consequamur: ad quam nos perducat, &c. Amen.

FERIA QVINTA POST CINERES.

Cum intrasset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio, &c.

MATTH. 8.

Luc.7. 1 SANCTVS Lucas narrans hãc historiam, dicit hũc Cẽturionẽ multos viros primarios misisse, qui Dominũ Iesum Christũ Redemptorẽ nostrũ rogarẽt, vt veniret ad sanãdum eius seruum: sed Sanctus Matthæus hæc omnia prætermittit, & dicit, quòd ipse Centurio accesserit ad eũ. B. Augu. lib. 2. de consen. Euãge. c. 2. Beatus Augustinus dicit eum per deuotionem iuisse cum sociis, quos misit. Itaque vtrumq; est verũ: Abierũt enim illi homines nobiles corporalibus passibus, & iuit Centurio spirituali progressu. Voluit Spiritus sanctus, vt Euangelistæ 2 in hoc differrent: vt nobis ostendatur maioris esse præmij paucos passus spirituales, quàm multos corporales. Et dicere S. Matthæum, quòd accesserit Centurio, est dicere plus valuisse eius deuotionem, & citiùs Cẽturionem ad Deum peruenisse spiritualibus passibus, quàm alios corporalibus. O quàm nos omnes hic Centurio reprehẽdit, qui cũ esset Gentilis domiq; suæ remaneret, citiùs ad Iesum Christum accessit. Fruaris, & non vis restituere, habes turpem societatem, & non vis dimittere: scito fratrem quòd erũ in templo & Iesu Christi domo ils, plus tamen ab eo distas, quàm ecclum à terra separatum est. Ideo dixit Dauid: Euntes ibant & flebant mittentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos. Dicens, quòd euntes ibant, qui cum lachrymis salutationem suam curant, & quòd postea earum fructum percipient. declarauit aliquos esse, qui euntes non eant, & incedentes regrediantur: qui vadens in templum cogitat quomodo fœminam illic videbit, & ea quæ nihil pertinent, hic ambulans reuertitur. Luc.8. Illa mulier, quæ deuote vestem Domini tetigit, cum fluxum sanguinis patiebatur, solum illum tactum iudicauit Christus Redemptor noster, dicẽs: Quis me tetigit? Et cũ ali-

Psal.125. 3

si alij eum attingebant suis corporibus: nec ideò suis tactibus impetrauerũt, quod illa bona mulier adepta est. Quãdo tu ęgrotas, & rogas sacrificia offerri, & alios pro te Deũ orare, & tu in lecto sine patientia iaces quasi vipera, cui nemo potest seruire, nec Dei, nec animę tuę memoraris: quid tibi prodest? fac fratrem sicut Cẽturio, qui alios misit, & ipse in spiritu & deuotione iuit. 4

Ieroboã rex, qui ita iniquus fuit, vt non modò ipse esset idolatra, verùm & alios idololatrare faceret, cum filiũ haberet ægrum, iussit Reginę vxori suæ, vt iret ad prophetam Dei Abiam, vt cum: eo ageret de hoc morbo. Iuit Regina alterius formam accipiẽs, & vt primùm Prophetæ lineam tetigit, ait illi Abias: Ingredere vxor Ieroboam, quare aliam te esse simulas? ego missus sum ad te durus nuncius. Vade, & dic Ieroboam, &c. Et non fuisti sicut seruus meus Dauid, O metuẽdum Dei iudicium! Ipsamet Regina, & pedestris longissimè, maxima cum anxietate ac molestia, & postea tam asperũ, & amarum responsum ei Propheta reddit Dei nomine. Causa fuit, quia hęc Regina corporalibus 6 tantum passibus iuit, nec detestata est idola, quæ venerabatur. Relinquite fratres idola, facti enim estis idololatrę adorãs vnusquisq; voluptatem suã, & quęcunque libet: si vultis saluari à Deo, opus est vt relictis idolis, & peccatis, piè & deuotè accedatis, vt gressus sint spirituales: & est etiam necesse cũ attentione suis. Petis aliquid à Deo aliud cogitans, sępe te nõ esse in Ecclesia, nec cum Iesu Christo, & aliquo modo illũ nõ tãgere, siquidẽ iste deuotionis nõ est tactus; & sic dicitis alicui, qui sensus habet diuersos ac remotos: tu Domine non es hic. Si scribẽs nõ attẽdit quod facit, scribet 7 mille mendacia, & mille litturis papyrum inficiet: si archi- Simula. tectus non attendit ad opus quod operatur, percutiet sæpe manus suas, nec aliquid perficiet, quod prositi pictor non aduerterit quod depingit, & in illo imaginatur, quid faciet quod luceat, & sit perfectum? Denique nullum officium certè vilissimum potest bene fieri sine attentione: & siquidem vnum ex dignioribus, & excellentioribus officiis est Deo agere, & corã diuino eius cõspectu orare: manifestè sequitur maximè necessariam esse attentionem, & animaduertionem. Ideo B. Paulus dixit: Nã si orem lingua, spi- 1. Cor. 14. ritus meus orat, mens autẽ mea sine fructu est. Quid ergo est?

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 orabo spiritu,orabo & mente:anima vacua attentionis & lingua orans,quid proderit? Accessit igitur hic Centurio in spiritu ad Dominum, vt peteret salutem puero suo dicēs:Domine puer meus iacet in domo paralyticus. Quoties quot legimus ad Christum Redemptorem nostrum accessisse ad petēdum auxilium,illud sibi,vel filiis,aut fratribus legimus petiisse:hic solus seruo suo petit,& quo affectu & charitate?Sic vos oportet facere fratres mei, nā sic docet

Coloss. 4. D.Paulus,dicens:Domini quod iustum est & æquum seruis præstate. Quid iustius est, quàm mederi ei, qui in seruitute tua in morbum incidit. Per Isaiam ait Deus verba

Isa. 28. quædam notatu dignissima: In loquela enim labij, & lingua altera loquetur ad populum istū, cui dixit:Hæc est requies mea,reficite lassum, & hoc est meum refrigerium. Hic promisit Deus, & designauit Apostolorum prædicationes,ad quas diuersæ illis linguæ concessæ fuerunt, quæ omnes in vna & eadem doctrina concordārunt, & summa illius est: Reficite lassum,&c. Perpendite diligenter illa verba: Hoc est meum refrigerium. Ac si Deus esset, qui laborem & necessitatem pateretur. Benedicāt tibi omnes

10 cœli Hierarchiæ, & sancti qui sunt in terra extollant gloriam tuam,ô fidelissime hominum amator, qui labores & ærumnas eorum sic sentis, vt refrigeriū, quod eis fit, dicas te accipere.Si ergo consentaneū est, vt defessos refrigeretis;quāto magis eos,qui in seruitute vestra defatigati sunt, omnia agētia naturalia hanc cœlestem doctrinā ostendūt, & quæ prius agunt in propinquiora sibi: si calefacit ignis, si frigefacit aqua, si scindit gladius, si diuidit serra prius in partes propinquiores, & posteà in remotiores agunt. Sic

11 debetis vos facere, beneficia & dona priùs domesticis, & posteà extraneis sunt largienda.

Gene. 1. Esse dominos, & seruos introductū est in orbe propter peccatum.Dixit Deus primis parentibus:Dominamini piscibus maris, & volatilibus cœli & bestiis terræ,nō autē dixit:dominamini hominibus,si enim nō esset peccatū, non esset seruus nec subditus.Et sacra Scriptura nō meminit de seruis,nec de dominis vsq; ad tēpus Noe,cùm iniecit ista

Gene. 9. Chanaam seruus seruorū erit fratribus suis.Hic est primus locus Scripturæ,in quo fit mentio de seruitute:& figuidem per

per peccatum factum est,vt alij domini,alij serui essemus, 12 Omne enim est pœna,& quòd tibi opus sit seruo,& illi necessarius dominus.Curemus vt hæc pœna sit nobis occasio meriti,& erit si domini sunt clementes & grati,seruisque suis in necessitatibus faueut:& serui fideles,obedientes, humiles & diligentes.O quam diuinas normas ponit D.Paulus dominis & seruis,dicens:Serui obedite Dominis carnalibus in timore,& tremore, in simplicitate cordis vestri:sicut Christo,non ad oculū seruientes,quasi hominibus placētes,sed vt serui Christi facientes voluntatem Dei ex animo cum bona voluntate seruientes sicut Domino & non 13 hominibus: scientes quoniam vnusquisque quodcūque fecerit bonū,hoc recipiet à Domino, siue seruus, siue liber. & vos domini eadem facite illis remittentes minas, scientes quia & illorum & vester Dominus est in cœlis, & personarum acceptio nō est apud eum.O diuina verba,singula perpēdite.Primum cū timore & tremore: nō sufficeret vnum;cur adhibet duo? hoc dicit,quia cum reuerentia & animæ tremore,& corporis trepidatione oportet eos seruire,exteriorem etiam humilitatem,& reuerentiam ostēdentes.In simplicitate cordis sicut Christo. Mirabile pro- 14 fecto. Vult D. Pau.vt serui dominis ministrent tanquam Christo cum synceritate:& quandoquidem Christus non vult vt sibi seruiatur nisi cum bonis operibus,non obtemperent serui dominis suis in peccatis:Dicit Dominus tuus, Defer hanc epistolam tali fœminæ, cuius tu scis illum esse amatorem : minimè facias,sicut Christo. Dicit domina ancillæ suæ:tace,tu sola,& ego,ac talis vir hoc sciat:aduerte;quòd si dixeris,te occidam, ne obtemperes,sed potius dic ei,Ecce ancilla hic sum, ego ero martyr, tu verò im- 15 pudēs & mala fœmina cognoscēris. Habet alius ancillam, & vult eam defiorare,ait illa:vide domine quòd Deum offendis.O canis(inquit ille)ego te emi,& es mea:tu es diabolus per imitationem,ne obedias quamuis te interficiat, & eris martyr. Dicit Dominus,si hûc aliquis accesserit, dic mē non esse domi:mentiturus sum? Ego(inquit)præcipio. Nihil mea refert:nequaquam factam.Nō quasi hominibus placentes,sed vt serui Christi. Animaduerte esse iudicium, & sanctissimam rationem,& Dominum tuum non posse ab interno te abstrahere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 Et vos domini nolite seruos vestros propter vos Deum offendere, nec iniurias vestras vlcisci, nec eis præcipiatis vt vestris turpibus appetitibus indulgeant ne illos communemini, remittentes minas, facite sicut hic bonus Centurio eorum salutem curate, & multò diligẽtius animarum earum saluationẽ, quòd si nolint corrigi, dimittite tales seruos, ne cũ alienis peccatis contaminemini. Dicet quis, tot annos mihi seruierunt, quomodo eos nũc dimissurus sum? quia erit opprobriũ meũ. Dicite domini, nũquid vos habetis plus honoris, quã Deus? nõ profectò. Haber autẽ Deus 17 multos seruos in mundo, qui ei diu seruierunt, qui si eum offendunt à sua gratia expellit illos: quòd si nolint ab illis culpis mortalibus cohiberi, eos in infernũ detrudit. Et ea quia seruus tuus tot annos tibi seruiuit, quãtũuis turpis filia domum tamen tuam vis ipse totã inficiat, & quia est seruus tuus, nõ vis vt eũ iudices supplicio afficiant. Aduerte, quod hęc omnia super te pluent. O quàm hoc est lachrymandum, tam parũ diligentię adhiberi in curãdis seruis à vulneribus animæ, & à corporalibus morbis! si sunt peccatores, dicitur 18 ego non sum eius parrochus, episcopũ habent, si infirmatur mittunis eos in hospitale. O belluarum inhumanitatem! Quid est peioris conditionis seruus, quàm mula tua, & qui equos? Si ægrotat equus, venient qui curent eum, & omnia cõsumãtur vt saneturi si infirmatur seruus ducatur ad hospitale, quęrat sibi remedium.

1. Reg. 30. Nunquam audistis, quòd rex Dauid inuenit Aegyptium humi prostratum, & cùm quęreret quis esset, respõdit puer Aegyptius ego sum, seruus viri Amalechitę: dereliquit me autem dominus meus, quia ægrotare cœpi nudius tertius 19 quando valebam, vrebatur me dominus meus, modò vero cum me videt ægrotãtem dereliquit me hic solũ. O Deus, & quot similes huic Amalechitæ sunt in hac regione. O Amalechitę ethnici & infideles, quia seruꝰ egrotare cœpit, eũ dereliquistis. Aliter faciebat nobilis hic Centurio, qui dicebat: *Iacet in domo mea Paralyticus.* Non in hospitali, nec in ostio, sicut Lazarus. Hinc trahite deferte istud in cogitationibus vestris, cor dulce, & viscera blanda & benigna in domesticos, & alienos, præsertim qui estis nobiles. Quam nobilis & egregius erat hodiernus hic vir, & habẽs dominum. Nam ipse dixit: *Habeo sub me milites.* Dignitas autẽ & impe-

& imperium non impediunt seruitutem Dei. Si enim no- 20
bilium lex est regi suo fideles se præbere: quantò magis erit Deo fideles se præstare? Respondit clementissimus Iesus. *Ego veniam.* Quidquare Domine dixisti Regulo: vade, filius tuus viuit, huic vero dicis: *Ego veniam?* quia veniebat Dominus vt homines admoneret, ne sint personarum receptores, & nihil aliud præter virtutem magnificiant, vt intelligant serui Dei quod quantumcunque vilibus vestimentis induentur, si ad eius diuinam clementiam confugiant, non repellẽtur ab eo. Deus non recipit personas, sed corda. Nõ videtis quo modo deferatur ab Ecclesia sacro- 21
sanctum Domini nostri Iesu Christi corpus ad domũ pauperis & viduæ, sicut ad regem & reginam? Commoremur hic paululum, & faciamus stationem, ô vtinam frequens hic esset omnis populus vt de hac personarum acceptione agerem. Habet faber alueũ, (qui vulgo dicitur *tablaje*) properate, (inquit iudex) auferte tabulas & cõburite sellas ipsum q; in carcerem detrudite. Habet faber concubinã, amicite in vincula. O præuaricatores! & vis iuris seruatur formicis & non Elephantibus, qui sunt brachio fortes? spiritus sanctus hortatur cupidos gubernandi: vide quid 22
facias homo. Noli quærere fieri iudex, nisi virtute valeas frangere iniquitates, ne forte extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in agilitate tua. Attende homo qui *Eccles. 7.*
maxime angeris vt virgã iustitię habeas, vt dicas: [*Aparta, aparta, quæ sey 30.*] Vide miser quia est iudex æternus, in cuius manus deuenturus es. Quid ergo respõdebis corã hoc Domino, qui vocat ad domũ Reguli noluit ire, & ad hũc seruum visitandũ ipse se humauit? ô pater, ille est valde potens & poterit mihi maximũ officere. Dic, iudex constitu- 23
tur vt timeat, an vt iuuetur? Multi eunt ad venationẽ, qui *Simile.*
cùm valeant feras, prius illi belluas, quàm ipsæ venatores fugiunt, & sic cùm ad agitandum irent exagitati redeunt. Sic ambitiosi munera expetunt, ad quæ non habent aptitudinẽ existimãtes se aliis dominaturos, & ab aliis metuẽdos esse: & tamẽ ipsi aliis succũbunt, & à quibus reuerendi *Deut. 20.*
erãt, eos ipsi reuerentur. Dicebat Deus quis est homo formidolosus & corde pauido vadat & reuertatur in domum suam, homo timidus ne erit ad bellum, huic detur colus, & ecce tu ita pusillanimis, non ergo te decet hoc officiũ

desine,

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 desine virgam tuæ pergas in infernum cum ea. Dixit Moy-
Exod. 18. si Deus, prouide de omni plebe viros potentes & timen-
tes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitue ex eis tribunos &c. qui iudicent populum: ô diuina verba! ô si characterib⁹ aureis essent scripta ante oculos eorum, qui muneribus, & officiis alios præficiunt, & eorum, qui præficiuntur. Hoc primum hîc Deus commendat, vt sint potẽtes, & magnanimi, non verò pusillanimes: deinde subdit: timentes Deum, & quare Domine mi-
25 tim non respondisti, quod dicere potuisti? quare non dixisti, sanetur? sed, *Ego veniam & curabo eum* &c. Leprosò autem statim dixisti, volo, mũdare, non huic verò. Hoc fecit, quia aliter non deregerentur margaritæ, quę in Centurionis corde latebant, humilitas eius ac fides, probitas ac benignitas non patefierent. Perspicuum erat Deo, quod in hoc homine erat, sed medicinam distulit vt nos eius ocprolatum illud audiremus, cum dixit: *Domine non sum dignus. &c.*

Nam & ego homo sum sub potestate constitutus &c. Sicut
26 ego meis maioribus obtempero, & inferiores mei, mihi obediunt, sic ego credo & fateor omnia tibi obedire tanquam vniuersali Domino. Quapropter si tu imperas morbo vt recedat, sufficit vt dicas, absque eo quò ingrediaris in domum tam indigni hominis ac ego sum. Hęc sunt verba quæ prolata fuerunt eò quòd Dominus medicinam distulerit. Qui ab hoc diuino fonte aquam voluerit haurire hæc vasa debet deferre, scilicet fidem, spem, benignitatem & humilitatem. Audiens autem Iesus, miratus est, ô Chri-
27 ste æterni patris infinita sapientia quid miraris? tu ignorabas illud futurum esse? cùm quis miratur, illud est quod euenturum esse nesciebat, quòd si sciret minime miraretur. Miratur Deus vt nos miremur, & recordemur, hunc hominem gẽtilem talem habuisse fidem, & humilitatem: & siquidem nos hanc non habemus, pudore cõfundamur.

Simile. Magister antequã ad lectionem accedat optimè scit quid lecturus sit, rectè illud intelligit: sed quando perlegit in cathedra, miratur valdè quod ipsemet dicit. Vt quid hæc omnia? latebant te hæc antea? quare ergo nunc mirarist vt ea discipuli pluris æstiment, & eorum memoriis magis infixa maneant. Hoc stylo vsus est cœlestis hic Magister vt hæ

vt hæ virtutes Centurionis magis impressæ manerent in 28
cordibus eorum, qui Deum sequuntur, cuique seruire profitemur.

Dicit vlterius: *Non inueni tantam fidem in Israël.* O quanta laus ab ipsius Dei diuino ore! quàm confutatus manet hic error, eorum qui affirmarunt bellum non posse geri contra Orthodoxæ fidei hostes, quia sunt verbera quibus Deus nos affligit. Nam si hoc esset verum nec in infirmitatibus medicamenta quæri liceret, nec tempore famis quæri aut emi triticum, & alia ad vitę humanę sustentationem necessaria: quàm falsa hæc omnia sint, colligitur ex 29
eo quòd Deus eos laudat, qui in afflictionibus à sua diuina manu missis remedium quærunt, vt iuxta hunc Centurionem & alios, de quibus in sancto Euangelio fit mentio, & quia hunc ducem, qui constitutus erat ad vindicandam regionem illam ab hostibus Christus Dominus noster non reprehendit, nec præcipit vt officium deserat: & Sanctus Lucas affirmat venisse ad glotiosum Baptistam milites, & *Luc. 13.*
quòd interrogabant eum dicentes: quid faciemus & nos? & ait illis, neminem concutiatis, nec iniuriam faciatis, & contenti estote stipendiis vestris, quos non reprehendit 30
quòd militiam sequerentur cùm ipsi interrogarent, quid facerent ad æternam vitam consequendam. Et si priuatus quisque occasionem habet ad defendendum pallium suum, si quis vult arripere: quantò maiori ratione potest Rex regnum suum ab hostibus tueri, qui omnibus viribus sanctę Ecclesiæ euersionem pernicien. q; intendunt? Etiam certatur in hoc Centurione quantùm à veritate abhorreant, qui aiunt in bello nullum posse esse bonum, & hoc falsò sentientes qui hodie militant ludunt, iurant, sesęq; periurant, diripiunt & interficiunt, virgines defforant, nuptas 31
iniuriis afficiunt: monasteria & loca sacra deprædantur, & post omne viciorum genus currũt, ac si famelicũ equum *Simile.*
effrænatum in ordeaceam ferraginem demitteritis. O homines demẽtes, & sine Dei timore quid agit fides in mentibus vestris? quàm parum eius magisterio vtiminiⁿ? nõ sunt profectò hæc vitia militiæ, nec ipsi talia secum affert, cùm vita in ea ita periclitetur, & mors tam propinqua immineat, sed sunt vitia malorum Christianorum, qui in bellũ se conferunt. Ecce hunc Gentilem, qualis erat in ipsis occasionibus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

32 cationibus,quas vos habere dicitis:pudeat vos tales esse,& cum pudore pœnitẽtiam quærite & non modo mihi,sed omnibus nobis exemplo sit hic optimus Eques:ab illo pietatem & misericordiam addiscamus & cum fide, atque humilitate, qua ipse ad nostrum altissimum Deum accessit, accedamus, vt nos ad pœnitentiam recipiat, in nos gratiam suam, & posteà gloriam conferat. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen.

FERIA SEXTA POST CINERES.

Audistis quia dictum est antiquis,&c. MATTH.5.

1 Eccles.32. POssem ego hodie sequi consilium sapientis quod dicit:vbi auditor nõ est, non effundas sermonẽ. Acturus enim sum de præceptis cui minùs obeditur, quàm omnibus quæ sunt in Euangelio:& videtur sermonem effundere, de eo agere.Sed non ideo veritas, & syncerita Euangelij patitur vt eius leges silentio prætermittantur. Nam quando homines eò miseriarum deueniant vt ea omninò contemnant: ostendetur Deum probitati & misericordiæ suæ respondisse: homines verò secundum tan-
2 pissimos, ac flagitiosissimos mores suos fecisse. Lex est quã dicit Dominus: *Audistis, quia dictum est antiquis &c. Ego autem dico vobis*, &c. Quæ lex est ita perspicua, vt eadem natura illam nos doceat, quia & bruta animantia ha-
Eccles.13. bent naturalem instinctum amandi sui similia: vt Spiritus sanctus dixit:omne animal diligit sibi simile. Voluit tamẽ hoc Deus præcipere,& ita opus fuit, vt reficerẽtur incommoda,in quæ natura nostra per peccatum incidit, quæ ita perdita remansit,vt hac destructione ita homines pernersi fuerint,vt in tantum errorem inciderint, sicut fuit dicere,
3 odio habebis inimicum tuum.Quicunque error in fide est maximum malum, quia tollit fundamentum totius religionis Christianæ,cui innititur spes & charitas:sed si error in fide talis est, vt morum depravationẽ asserat, est adhuc periculosior,vtramque enim potentiam inficit, scilicet intellectum & voluntatẽ.& efficit,vt homo iniquitatis viam
1.Tim.6. tanquam licitam currat. Exemplum ponit Sanctus Paulus eorũ

eorũ qui circa auaritiam errant dicens,conflictationes hominum mente corruptorum, & qui veritate priuati sunt 4
existimantes quæstum esse pietatem. Loquitur de quibusdam hominibus,qui eò corruptionis deuenerant,vt auaritiam sanctitatem esse iudicarent. Ex quo apparet quàm periculosa nostra sint sæcula, cùm errores hæreticorum huius temporis ferè omnes sint circa morum depravationẽ. Olim ferè omnes hæreses erant de rebus attinentibus ad intellectum:si persona filij æqualis erat patri.&c. Sed hæreses huius tempestatis plurimæ sunt de voluntatis depravatione circa sanctos mores & diuinas leges, quæ prosunt 5
ad inflammandam animam in diuino amore:sic error circa inimicos est valde periculosus,qua charitatis est depravator:& licèt modo hic error in Christianorum mentibus non sit: satis mali est quod sit practica, & eius exercitium in voluntatibus. Vt ergo nos ab hoc tanto malo abducat (ait Dominus.) Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros,&c. Vsque super iustos & iniustos.&c. Vt nos moneat ad obseruantiam huius cœlestis præcepti,& vt ex ani-
mo,opere & verbo inimicos nostros amemus,nobis patrẽ 6
nostrũ cœlestẽ in exemplum proponit,qui tam bonis,quã malis beneficia confert. Illud supernum bonum incarnationis verbi diuini quare tãtum dilatum esse arbitraminí? certè fuit vt operaretur quousquẽ omnes essent peccato-
res:vt D.Paulus ait,concluſit enim, id est permisit cõcludi Rom.11.
Deus omnia incredulitate,vt omnium misereatur,& statim vt hæc verba protulit exclamauit,illa diuina exaggeratione dicẽtiõ altitudo diuitiarũ sapiẽtiæ & scientiæ Dei, quàm incõprehẽsibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius. Meritò certè tunc exclamauit cõsiderans ineffabilem Dei 7
pietatẽ, qui cùm omnes essent peccatores & penè omnes infideles: tunc illis sui influxit amoris maiores flammas ostendit: quando indigniores erant,qui amarentur:& hoc vt eos ad eius amorem inuitaret, & vt inuicem sese amarent.Hoc etiã elegantissimè adnotauit idem B.Paulus,vbi Act.14.
fundens infidelibus vt conuerterentur, (ait illis), qui fecit cœlum & terrã,mare & omnia quæ in eis sunt,qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas, & quidem non sine testimonio semetipsum reliquit benefaciens, de cœlo dans pluuias & tempora fructifera,

Implens

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 implẽs cibo & lætitia corda eorũ. Permisit Deus vt omnes
essent mali: sed non ideò sui ipsius, & sui amoris testimo-
nium illis non dedit: multa in eos conferens beneficia, &
multa bona temporalia illis donans, vt hac via illos ad se
alliceret. Itaque videtur temporalibus bonis sole, pluuia,
&c. plus malis, quàm bonis fauere: siquidem plerunq; malis
plus temporalium rerum, quàm bonis possident: & aperte
Psal. 80. hoc significat Dauid, dicens: Inimici Domini mentiti sunt
ei: & erit tempus eorum in sæcula: & cibauit illos ex adi-
pe frumenti, & de petra melle saturauit eos, id est intimis
9 cis suis, qui nullam ei fidem seruant vitam protẽdit, & me-
lioribus fructibus terræ illos alit: & amicos qui eum per
montes sequuntur, panibus ordeaceis & frigidis pascebat,
inuitat. Qui hæc animaduerterit, marmoreus quidem erit
nisi blandiatur, & cõcitetur ad imitandum hunc cœlestem
patrem. Etiam maximè te cõmouebit ad obseruationem
huius legis oculos in hanc vniuersi machinam conjicere.
Si enim diligẽter aduertis, reperies omnes creaturas nihil
aliud intendere, quam vt ex inimicis amicos faciant: quid
flamma vorax intendit, nisi virida ligna sibi contraria in
10 se conuertere, & vnum quid secum facere? quid aliud exp
tunt arbores cùm humorem terræ surgunt, quàm ipsam
terram sibi contrariam in suam propriam substantiã con-
uertere, & in arborem reddere? quid aliud prætẽdit sol nisi
tenebras sibi contrarias destruere, & omnia lucida effice-
re? quid intendunt stomachi omnium animantium nisi in
carnem & suam substantiam quicquid edunt conuertere?
herbam, paleam, porra, cæpas, & quæcũque alia quantum-
cunque cõtraria comedant in carnem curant conuertere.
Quare ergo tu homo rationis capax & consilij id non fa-
11 cies quod faciũt & cætera insensibilia, & rationis experti?
Contemplare sanctos Angelos Dei ministros, vide quàm
soliciti sint vt rationes quærant, quibus peccatores ad se
attrahant, & si quidem tu speras inter Angelorum choros
ingredi, incipe iam nunc Angelorum munus exequi: ama-
dos & artes inuestiga vt inimicos tuos ad te attrahas.
Quòd si hæc omnia te non mouent, commouẽre saltem
videns quòd præpotentissimus Deus cui omnis rationalis
creatura plurimũ debet, absolutè hoc tibi imperat dicens:
Ego autem dico vobis: Id est præcipio. Christiano nihil plus

opus est quàm quòd sciat Deum aliquid velle, etsi difficil- 12
limũ, in arduis enim vult diuina Maiestas nobilitatẽ & vir
tutem hominis experiri, & eius animi magnitudinem co-
gnoscere. Ideo sancti Prophetæ huic in fallibili verbo in
suis prophetiis innixi sunt, vt passim dixerint, Hæc dicit
Dominus: quasi dicant, faciendum est, quia dicit, & præci-
pit Dominus. Hoc fulciebatur Dauid ad ardua & difficilia *Psal. 16.*
comprehendenda cùm dicebat: Propter verba labiorum
tuorum ego custodiui vias duras, Quandò Deus præcepit *Exod. 4.*
Moysi vt serpentem cauda comprehenderet, dixit ei: Ap-
prehende caudam eius, fugiebat. Moyses rem tam me- 13
tuendam & horribilem, vt colubrum, Et simul ac Deus
præcepit vt comprehendat eum cauda, etsi difficile erat,
statim fecit. Videte obedientiam Moysi, qui vno verbo,
quod Deus præcepit illi caput submisit, manum extendit,
& cauda colubrum apprehẽdit, etsi grauissimum illi vide-
batur, sibi tamen metipsi vim intulit, & eum manu arri-
piens vidit esse virgam. Sic iusti propter Dei præcepta dif-
ficillimas res aggrediuntur. Potens autem est Deus vt ta-
bificas & venenosas res in dulcedinem obediẽtibus con-
mutet. O Iesu, quàm asperum & horribile erat præcipere 14
vt serpens cauda apprehenderetur? quid Domine inimi-
cum meum ego complectar, & cum blanditiis illum allo-
quar, tam mordacem colubrum, quiq; tam horribile ve-
nenum ore vomit, cùm sit res quam ego tantum execror.
ita. Sic enim ego volo. Et aduertite, quòd non modo ser-
pens Moysi non obfuit, verum illi fuit in arma, quibus
Dei offensores destruxit, & maximam coronam adeptus
est. Amplectere fratet inimicum tuum & cernes quàm
non sit inimicus, sed virga. Arripit pater virgam vt filium *Simile.*
suum puniat, videbis puerum, qui non in virgam, sed in 15
patrem oculos coniicit, manibus tamen erectis & metu
perculsus vultum patris sui intuetur vt eius furorem toto
suo conspectu mitiget. Eia fratres oculos coniicite in æ-
ternum patrem, attendite quòd inimicus vester est virga,
qua hic iustissimus pater vos cædit & punit, genua flectite,
manus extollite: & patris aspectum intuemini, vt vestri
misereatur, iramq; suam mitiget. Hæc est hominũ amen-
tia, in virgam oculos coniicitis & non in patrem, inimicos
intuemini, qui vos persequuntur, non autem Deum, qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 hoc permittit, Christum etiam Saluatorem mundi insti-
Esai.53. pater percuti: percussum à Deo vocat, & te etiam percu-
ti iubet, sinens vt homines te flagellent, nec tamen
hæc cõsideras. Attentiùs in Deum oculos conijciebat Da-
Psal.108. uid cùm dixit, Pro eo vt me diligerent detrahebant mihi.
Ego autem orabam. O si aliquantulum de Deo cog-
sceretis, quomodo hæc facere addiscere tis. Sed omnes ve-
stræ cogitationes sunt in virga. O quis hãc virgam insti-
geret! ô quis hunc hostem deterreret ab eo suppliciũ
sumens! virgam hanc frangamus, hostem hunc mortifi-
17 cemus. O terribilem inimicum! quid? Deserite Deum
alia virga atque etiam loco huius quæret lignum crassum
quòd intringere non possis, quæret hostem fortem à quo
tibi cauere minime possis; litigabas cum homine vili, &
abiecto, suscitabit Deus alium potentem & diuitem ad-
uersus quem minime possis prævalere. Quapropter esto
patiens quando Deus te verberat virga sua, & illam am-
Iob.1. plectere, siquidem virga Dei est. Concitauit diabolus
Chaldæos & Sabæos, vt omnia bona Iob diriperent cum
facultate Dei: volebat enim dæmon vt Iob arbitraretur
18 Chaldæos diuitias suas sustulisse, non verò Deum: & ab
illos trasceretur, Iob autem patrem & non virgam ap-
xit dicens: Dominus dedit Dominus abstulit, sicut Deo
no placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum.
Nec Chaldæi, nec Sabæi, nec demones sunt, sed virga
quædam Dei. Væ autem illi qui est instrumentum iræ Dei
Esai.10. Ideo cùm Deus vocauit regem Syriæ virgam furoris sui
dixit Væ Assur virga furoris mei, id est, Væ Regi Syriæ
quem ego assumpsi in instrumentum, & virgam contu-
tionis meæ. Postquam populum suum rebellem hac vir-
19 ga flagellauerit, ipsum etiam regem puniet, ideo & insu-
rius dixit Esaias: & erit cum impleuerit Dominus omnia
opera sua in monte Syon & in Hierusalem, visitabo super
fructum magnifici cordis Regis Assur, & super gloriam
altitudinis oculorum eius. Ego (inquit) puniam opera ar-
perbiæ cordis Regis Syriæ & elationem oculorum eius
postquam eo vsus fuero tanquam virga ad affligendum
populum meum. Quocirca non oportet tyrannum in-
tari quòd potestatem habuerit nocendi proximis sum-
omnia & ipse suo tempore soluturus sit & afflictos eius

rationi consentaneũ est, vt persecutorum suorũ misereamur, & maxima dulcedine, & amore cordium suorũ eos intendant, ad cognitionem tyrannidum suarum inducere: ne in tantam Dei indignationem incidant, & ad hoc, & complementum huius diuinæ legis, non sufficit vt inimicos corde & visceribus amplectamur, sed idcò postquam dixit: *Diligite*, Addidit, *Benefacite his qui oderunt vos.* 20

Inter bona, quę inimicis vestris potestis facere minima sunt, eos alloqui, familiariterq; tractare. Qui vero nè verba quidẽ illis vult præstare, quod est minimũ omniũ bonorũ, quæ alia eis bona faciet? Quòd si te excuses dicens: inimicus meus est homo malæ familiaritatis, nolo ab illo contaminari sua cõuersatione, bonũ est, nihil aliud à te petitur quã vt cũ illo loquaris, eũq; sicut proximum tractes, ea tamẽ cautione, ne tibi obsit. In Geñ. legitur quantũ expertus S. Iacob vt pacẽ haberet cũ Esau, & quomodo omnes modos possibiles quæsiuit, quousq; eã adeptus est, lachrymis, orationibus, donationibus, & humiliationibus. Impetrata autẽ pace noluit eius cõuersationẽ, eo quod esset vir iniquus. Esau: qui tetigerit picẽ inquinabitur ab ea nec hoc illi dixit, sed quæsiuit optimam occasionem vt cum eo iret dicens: Nosti Domine mi quod paruulos habeã teneros, & oues & boues fœtas, mecum: quia si plus in ambulãdo fecero laborare morientur vna die cuncti greges: præcedat Dñs meus ante seruũ suũ, & ego sequar paulatim vestigia eius, videte prudentiã doctã ab Spiritu sancto: quã occasionẽ inuenit tã rationabiliẽ, vt cum eo non iret & ab eo segregaretur. Sic vos debetis consentaneas occasiones quærere, vt à malis recedatis: ita vt ipsi non scandalizẽtur. Vt nos incitent ad executionem huius tam lubricæ virtutis, nobis proponit diuinus Magister præmium mirabile cum dicit, *Vt sitis filij patris vestri, qui in cælis est.* O mortales, quorum pectora dignitatum fitis diuitiarumq; fames exagitat, properate festinanter: ecce patet via ad impetrandum honorem, & vtilitatem simul (vt Hispanè dicitis) [*Todo en vn saco.*] Si diligitis & benefacitis inimicis vestris, filij Dei eritis: ecquis maior est honor? quòd si eritis filij Dei, eius hæredes eritis, & quæ maior vtilitas esse potest? Quarè ergo tantorũ bonorum cupiditate non inflammamini? quarè non incitantur corda vestra

4 ad tam sublimes diuitias acquirendas? pro honore & vili-
tate, quæ cras finietur omnibus vos periculis offert. A-
nd hæc ita frigidi estis? O terribilem cæcitatem! ô Deus
immensæ claritatis clarifica horum cæcorum mentes, ne
tantũ bonum amittant vt est esse filios tuos, & tui cœlestis
regni hæredes. Nullum alium locũ fratres mei repetimus
vbi Dominus Iesus Christus dixerit nos dei filios futuros
Matt.5. esse præter hũc. Cũ enim antea dixit, Beati pacifici, nõ di-
xit, quoniã filij Dei erũt: sed, quoniã filij Dei vocabuntur.
hîc autẽ dicit, q̃ erunt. Videte qualẽ charitatẽ dedit no-
1. Ioan.3. bis patet vt filij Dei nominemur & simus. O quanta ab-
5 dinẽ diuitiarũ perdimus, quia nõ facimus quæ hîc nobis
præcipiũtur. Huius rei gratia flecto genua in ea ad patrem
Ephes. 3. Dñi nostri Iesu Christi, dicebat S. Paulus, ex quo omnis pa-
ternitas in cœlis & in terra nominatur. &c. vsq; ibi: vt pos-
tis, cõprehẽdere cũ omnibus sanctis quę sit latitudo, & lõ-
gitudo, & sublimitas, & profundũ. Tãquã rẽ necessariam
depræcabatur D. Paul⁹ instãtissimè æternũ patrẽ vt in no-
hoc præstãtissimũ beneficiũ conferret, vt magnas in cha-
ritate radices ageremus, vt in ea fundati, possemus qua
sit latitudo cõprehendere. S. Aug. super hũc locũ dicit:
6 latitudo charitatis vsq; ad inimicos. Deprecatur etiã, vt im-
petremus quæ sit lõgitudo; vt eã vsq; in finẽ habeamus.
si aliqua tibi illata fuerit iniuria, memẽto aliquãdo tibi
neficium aliquod datũ fuisse, & ita nõ frãges filiũ amo-
Deut. 23. quæ eius est lõgitudo. In Deute. dicebat Deus: nõ abo-
naberis Aegyptiũ, quia aduena fuisti in terra eius. Hîc
eius multos argutè reprehẽdit, qui eũ à proximis suis m
ta acceperint beneficia, si postea semel ab eis offendan
statim acceptorum beneficiorũ obliuiscuntur. Nẽ odio h
beas (inquit) Aegyptios, quamuis faciãt tibi, vel fecer
7 aliquot mala, attende quòd multa in te bona cõtulerint
cùm illũc descendisti benignè te receperunt: & in tempo-
re maximæ famis te aluerunt, & in optima denique terra
tibi habitationẽ dederũt. Hoc significat, quia in terra eo
aduena fuisti, rogat amplius S. Paulus vt profundã cha-
tatis impetremus, idest, quòd amemus eos corde, opere
1. Ioan. 3. veritate, vt monet S. Ioãnes in sua canonica, filioli nõ di-
ligamus verbo neq; lingua, sed opere & veritate. Filio
mei quos intimo amore cõplector sic amare &c. Nõ vul-

significare, quòd nõ sint verba nostra mitia, & lingua no-
stra suauis erga proximos, sed quòd non omne ibi sistat
nostri amoris negotium nisi quòd ex intimo cordis nostri
procedat, & ptis operibus manifestetur. Aliqui sunt, qui af-
firmãt se amare, & cognoscere: sed vt primũ minima offer
rur occasio, tũc exit quod intus latebat, ac illũ amorẽ ve-
rũ & profundũ nõ esse apparet. Sicut in fornace carbones, *Similes*
qui mortui videntur cùm primũ folles inflant statim scin-
tillas, & igneas à se immittunt flãmas: ita etiam qui visce-
ra habent odio flagrantia, & se amare simulãt, si minimo
datu pertingũtur, aut minima sibi offertur occasio, tã ac-
censum ignẽ furoremq; ostendunt, vt plus diaboli quã ho
mines esse videantur. Deprecatur etiam vt charitatis sub-
stantiã consequamur: nè contenti simus remisso amo-
re, sed per multos gradus ad eã charitatis altitudinẽ ascen
damus, quã filij Dei necesse est habeãt. Filij estote Domi- *Deut. 14.*
ni Dei vestri: nõ vos incidetis &c. Videre quã efficaciss
ma ratio hæc sit ne te contamines, nec alteri alteros læ-
damus, sed vt nos inuicẽ ardentissimo amore complectamur, scilicet, considerare nos tam boni patris esse filios. S. *Tob.8.*
Tobias iunior dixit sponsæ suę, filij sanctorum sumus, non
debemus ita coniũgi sicut gentes, quæ ignorant Deum:
nõ modo in hoc sed in omnibus oportet nos illos excella
mus. Dicit etiam S. Paulus: cũ omnibus sanctis, quia omnes
sancti in charitate perfecti esse curauerunt & in amore in-
nicorũ maximè se exercuerunt. Et ita cũ dixit, spectaculũ *1. Cor. 4.*
factí sumus mundo, Angelis, & hominibus: addidit cau-
sam, quia vsq; in hãc horã esurimus, sitimus, colaphis cæ-
dimur, & sustinemus, blasphemamur, & obsecramus. Mi-
rabile hoc est opus & meritò dicit S. Paulus admiratio-
nem, & spectaculũ esse bonum pro malo reddere, & quòd
afflictus, calumniatus, & iniuria affectus oret, & perfecu-
tori suo benedicat. Et est valdè notandum, quod ait mun-
do & hominibus, & siquidẽ hanc diuisionem fecit, sequi-
tur quod per mũdum intellexit hîc res insensibiles, quæ
est magna exaggeratio: ac si diceret: non modo Angeli
& homines patientiam charitatemque nostram, qua per-
secutores nostros diligimus admirãtur, sed etiã, & cœlum,
terra, lapides, elementa & omnes aliæ creaturæ insensibi-
les suã insensibilitate videntur obstupescere, naturæq; suæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

32 limites transgredi. Non contentus est S. Paulus desidera-
re, vt in hac virtute sanctos imitaremur, sed vlterius
processit dicens: scire etiam supereminentem scientiæ
charitatem Christi. Vt nobis concedat æternus pater illu-
strationem supereminentis & ineffabilis Charitatis scientiæ
Iesu Christi: quemadmodum enim immensurabilem ha-
buit scientiam, sic habuit etiam & charitatem, & illa de-
flammatus primam lectionē in cathedra sanctæ crucis le-
Luc. 23. gens dixit: pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.
O Christe humanæ vitæ Redemptor, dulcissime noster
33 rum animarum amor, quare Domine mi, non misereris
membrorum tuorum, quæ ita sunt lacerata & diffuncta
& misereris te inimicorū tuorum, qui adhuc nō sunt cōuer-
si? non deprecaris æternum patrem vt dolores tuos remu-
Deut. 19. neret, & exoras vt peccatoribus parcat. O Domine, lex præ-
cipiebat vt delinquens dentem pro dente, pedem pro pe-
de, oculum pro oculo, vitam denique solueret pro vita:
quare ergò tu ô maxime Redemptor noster crucifigenti-
bus tuas diuinas manus, alias largiris, obcęcātibus tuos lu-
cratissimos oculos, alios præbes, & inferentibus tibi mortē
34 tu vitam præstas? O charitatem inaudito inflāmatam amo-
re! ô supernam orationem! ô petitionem nouam, in or-
be nunquam auditam! Pater ignosce illis, quia nesciunt
quid faciunt. Non te regē voco, vt eos opprimas non de-
nunciam, vt affligas, non iudicem, vt cōdēnes, sed patrē te
voco patrē (inquā) voco quod est nomē pietatis vt eorum
misereāris. Pater æterne ignosce illis, pluris enim æsti-
animarū earū vitam, quā meā corporalē mortē. Parce illis
pater mi, satius est enim & iustius vt pluris facias charita-
tē, qua ego pro illis morior, q̄ iniquitatē, qua ipsi me cru-
35 cifigūt. O pater sancte dimitte illis siquidē ego qui sum in-
iuria affectus quicquid ad me attinet ignosco, quare & tu
pater mi q̄ ad tuā iustitiā spectat nō dimittes? ô pater tot
nitę clemētiæ parce illis, quia cū primū dixero, Cōsumma-
tū est, finēda est lex vetus, & introducēda lex gratiæ, & ex-
diffētaneū.] *Que en ley de gracia aya de perdon y en ley de
amor aya rēcor.*] Dimitte illis pater æterne. Siquidē in vi-
to Arā cūcto populo Iudaico pepercisti: quia Moyses in
Aarō thus tibi obtulerunt, quare modò nō ignosces filijs
dem ego non thus, sed me ipsum crucifixum tibi offero

pater

pater clementissime vide hoc corporis mei thuribulum 36
vndique perforatum & laceratum, ex quo non fumus, sed
copiosissime exiit sanguis. Per hunc sanguinem, per hæc
crudelissima vulnera, per has piissimas lachrymas, per hæc
atrocissima tormenta, per hanc durissimam mortem ad-
que per ardentissimum amorem, quo omnia hæc patior,
te exoro amantissime pater: vt illis velis ignoscere. O di-
uine Magister quàm saluiferam doctrinam in vltimo vi-
tæ tuæ termino nos doces! sed væ illi, qui eam non didice-
rit, & sequutus fuerit. Quis deinceps fratres mei in suo pe-
ctore odium audebit recōdere? quis iā os aut linguā habe- 37
bit ad expostulādam iniuriam, aut ad quę rēdum corā iudi-
ce? per vulnera piissima huius cœlestis Magistri, & per illam
supernam mānetudinem, qua pro nobis in cruce mortuus
est vos rogo humiliter ante omnes prostratus, vt in hunc
mitissimum agnum oculos coniiciatis, & ad eius imitatio-
nem omnes iniurias dimittatis, & pacē cū fratribus vestris
componatis: non enim accessistis ad tractabilem & acces-
sibilem ignem, & turbinem, & caliginem, & procellā: &c.
sed accessistis ad sanguinis aspersionem, melius loquentē 38
quam Abel, ait S. Paulus. Nō accessistis ad illa fulmina, to- Hebr. 12.
nitrua, & fulgurā, quæ visa & audita sunt quādo Moysi da-
ta est lex: sed accessistis ad effusionem sanguinis Iesu Chri-
sti, qui clamat, & omnibus peccatoribus veniam deprēca-
tur. Ad hāc accessistis, siquidē in eo baptizati estis: & opor-
tet vos facere sicut ipse facit, & veniam postulare inimi-
cis vestris: non sicut sanguis Abel, qui vindictam & sup- Gen. 4.
plicium petebat. Quod si dicitis: sunt hæ leges in
seculo [*Que por beserun auemos de dar palmy por pasos auē-
mos de dar muerte*] Quas nisi obseruauerimus infames & 39
dedecores reputabimur. O miseri homines, quis vos tam
immanis captiuitatis reddidit seruos? Dicite in hora mortis
vestræ iudicandi estis à Deo his legibus, an suis? suis profe-
cto. Ergò facite vos surdos legibus Sathanæ, & dissimulate
huic seculari vanitati, ac si illā non intelligeretis. Quia spi-
ritus iunctus alti pretiosior est sapientia paruāque gloria ad
tempus stultitia. Hic sapientia & gloria sunt in abstracto: Eccle. 10.
stultitia vero & parua in nominatiuo. Itaque sic ordi-
nandum est: stultitia parua ad tempus est prætiosior sa-
pientia & gloria, id est prudentissimū est aliquando hominē

Universidad de Deusto
Biblioteca

40 stultum se simulare. Siuè quòd Hispanè dicitis: [*Hazerse el hombre nescio a ratos es cosa muy auisada.*] Iniurias tolerare & omnibus cõtumeliis surdescere, & obmutescere maxima sapientia est, quàm homo cogitat. Sic enim coram Deo diuina gratia impetratur, qua & cœlestis gloria comparatur, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, qui viuit, & regnat per infinita sæculorum sæcula. Amen.

SABBATHO POST CINERES

Cũ sero esset, facũ erat nauis in medio mari, &c. MARC. 6.

1 NARRAT sanctus Marcus, quòd persuasio insigni miraculo quinque panum. Christus statim coëgit discipulos suos ascẽdere nauim, dum ipse turbas expediebat. Notabile verbũ est hoc, coëgit: nec si vim inferret eos. Difficillimè enim ab eius sanctissima societate recedebant. Ita eum ardenter diligebant. Vnum ex maioribus malis, quæ sunt in mundo est nos tam facilè à Deo recedere, & tam parùm eius absentiam sentire, ita-lum signum. Videmus enim quàm grauiter ab eo segregamini, quem ex animo diligitis: & quam alacriter peccatis & à Deo separamini. Maximo animi affectu conqueritur de hoc malo Deus per Hierem. dicens: Nunquid fabulatudo factus sum Israeli; aut terra serotinæ quarè ergò dicit populus meus, recessimus, nõ veniemus vltra ad te? Nunquid seruisse mihi fuit desertũ arare, aut sterilem agrum excauare, quod nihil prodest nisi ad confringenda brachia absque vtilitate? Non profectò. Quarè ergo tam sine causa à me recessistis? & ita alacres estis quòd id feceritis, vt non vltra ad me reuersuri sitis? Et addit Dominus dicens: nunquid obliuiscetur virgo ornamẽti sui aut sponsa fascipectoralis suæ? populus verò meus oblitus est mei diebus innumeris. O diuina exaggeratio! forsitã obliuiscetur virgo, quæ desiderat nubere, ornamentorum quibus adaptatur aut nupta non memorabitur fasciæ, qua præcingitur vt viro suo placeat? non equidem. Cum igitur (dicit Dominus) ego tim decus, & ornamẽtum animarum vestrarum & cordium vestrorũ pulchritudo & cõpositio; quarè mei obliui-

Mier. 2.

3

obliuiscimini tam innumerabilibus diebus? ô maximum 4
malum! nõ sic faciebant hi sacri Apostoli, siquidem in hoc verbo significatur eorum corda euelli, cùm à diuino Magistro separarentur. Alij dicunt, quod illud coëgit, significat quòd Dominus noster Iesus Christus illos compulit: molestè enim ab illis turbis recedebant, cùm adhuc non essent perfecti spirituales, & adhuc humana conuersatione delectarentur. Sed cùm Deus eos educaret, vt Ecclesiæ essent principes: illos vult ab omni occasione abstrahere, & sic in nauiculam iubet eos conscendere. O quot mala euitaremus si parentes, Magistros, amicos, aut socios 5
haberemus, qui cùm nos aduerterent mundanis conuersationibus deditos, omnibus possibilibus modis nos cogerent, vt eas relinqueremus. Proponẽs sacra scriptura, causas ob quas Deus mundum diluuio demersit, vnam illarum fuisse affirmat, quòd videntes filij Dei filias hominum quòd essent pulchræ, acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant. Per filios Dei intelliguntur hîc homines sancti, quales erant filij Seth. Per filias hominum intelliguntur filiæ Cain, & licet essent sancti illi homines, videntes tamen & conuersantes cum mulieribus corrupti sunt: & sibi vsurpasunt illas quæ iam aliis locatæ erant. Quamuis sanctus quis sit si cum mulieribus conuersatur eius sanctitas non diu perseuerabit: sicut hi qui filij Dei vocabantur, & propter paucam custodiam oculorum suorum, in tantum præcipitium deuenerunt, vt totius orbis submersionis causa fuerint. Non solùm Christus Dominus noster eos separauit, & in nauim conscendere impulit, sed vento etiam & tempestate eos circumdedit, & cùm iam propè essent vt in diffidentiam inciderent, in quarta noctis vigilia illis occurrit. O notabilis res, homines ita dilectos Deus ab aliorum conuersatione abtrahit, & inter fluctus maris confligit, quasi significans inter maiores furias, ac impetus mundi non ita homines periclitari, vt in medio sæcularũ delectarum: ideo fratres mei cùm vos vento marique obsessos videritis, cognoscite hoc à diuina Dei prouidentia constitutum esse. Fœlicitas superbos nos reddit, aduersitas verò pios, atque humilitatem nobis affert: ideo multum nobis prosunt hæ tempestates. Si ex debilis alicuio membro, aut

Gen. 6.

6

7

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 alió corporali morbo laboras; & medicamentum tibi vi-
Simile. detur, quod centum aut ducentis nummis æstimatur, illud
pecuniam benè consumptam iudicas: itaq; vt à corporali
infirmitate liberi eris, nõ dubitas omnẽ tuã substantiã amit-
tere: & vt à calumnijs eripiaris gaudes corporales labores
perpeti, vadens & rediens ad lites agitandas cũ sudore tuo
& detrimento pecuniæ tuæ. Quarẽ ergò non gaudebis vt
ad animæ salutem diuitiæ detrimentum patiantur, & cor-
pus tribuletur, siquidem videmus hac via Deum maiorem
amicos suos duxisse? & ita Sanctus Pau. dicebat; In om-
9 nibus tribulationem patimur, sed non angustiamur. Apo-
2. Cor. 4. riamur, sed non destituimur. Persequutionem patimur,
sed non derelinquimur. Humiliamur, sed non confundi-
mur. Deijcimur, sed non perimus. Semper mortificatio-
nem Iesu Christi in corpore nostro circumferentes, &
vt vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. O admi-
rabilem animum, & inuictam fortitudinem sanctorum
afflictorum! sed mirabilius auxilium Domini, qui eos in
tribulationes ducebat, vt laboriosissima & patientissimæ
diuini Magistri vita in afflictis & tribulatis sanctorum dis-
10 cipulorum corporibus illucesceret? inter hæc verba Di-
ui Pauli difficillimum est illud, Aporiamur. Aporiamur
est verbum Græcum, quod significat Vsque ad vltimum
fatigamur, sed non derelinquimur. In necessitatem nos
Deus adducit, sed nõ nos deserit. Vt patet in hodierna San-
cti Euangelij lectione quia eos in tempestatem intulit, &
illis statim occurrit. Ita bonus est Deus, vt omnes labo-
res simul non immittat, sed eos diuidat, vt nos illos facil-
ius toleremus. Sic etiam discipulis suis paulatim labores
11 misit prius ipsos in maximam tempestatem immisit: sed
erat ipse cum illis cùm in mari dormiebat, & tunc nõ erat
Matth. 8. tantus labor cùm tam benè sociati essent. Postea tãquam
homines qui in virtute proficiebant, in alium tempesta-
tem illos induxit, cùm ipse abesset, & hæc laboriosior fuit,
& ideò in illa magis manuerunt. Ecce quomodo labores
Simile. immittit secundum subiecta. Horologium quod habet rotas suas & necessarium artificium, si illi proportionata pon-
dera apponantur, progredietur ordinatissimè, quod si
pondera abstrahas non progredietur, sed statim inor-
dinabitur: sic homo est horologium, quod cum sit sup-

nus ille artifex eximio quodã artificio, & in eo omnes ne- 12
cessarias rotas humanæ vitæ posuit, quæ sunt potẽtiæ, sen-
susque animæ & corporis: hoc horologium cum ponde-
ribus maximo ordine procedit, cum laboribus, tentationi-
bus &c. desinentibus tamen ipsis statim quiescit & inordi-
natur. Attendite. Dauid, cùm eum Saul per montes per-
queretur, quàm bonus, & ordinatus incedebat: ablatis ta-
men ponderibus, ablatis tribulationibus, videte qualis fue-
rit. Cum filij Israël fatigarentur in Aegypto clamabãt ad 13
Deum, ita vt dixerit Deus Moysi, Vidi afflictionem populi
mei in Aegypto & clamorẽ eius audiui, significans in hoc Exod. 3.
voces illorum afflictorũ ad cor suũ peruenisse, in deserto
tamen constituti Manna & coturnicibus satiati quid fece-
rint perpendite. Quid tàm longè properamus? animaduer-
tite quid vobis ipsis quotidie cõtingat. Cùm vos paulisper
afflictos videtis, quã soliciti estis, quàm frequẽter in cœlũ
oculos, & cogitationes attollitis, & Deum assiduò rogatis?
ablata autẽ afflictione quales remanetis? quid est hoc nisi 14
quòd cùm primùm horologio subtrahuntur pondera, sta- Simile.
tim inordinatur. Erat quidam Monachus in deserto valdè
tentatus, & perrexit ad senem quendam & ei laborem suũ
dixitque vir sanctus interrogauit. Vis vt Deum exorem,
vt hanc tibi auferat tentationem? respondit tentatus: Non.
Sed vt me adiuuet quò eam tolerare possim. Bene cog-
noscebat hic seruus Dei tentationum pretium, laborumq;
valorem considerabat. Sed quemadmodum põdera opor-
tet proportionari rotis & magnitudini molis horologij, 1. Cor. 10.
ita dicit Sanctus Pau. fidelis autem Deus, qui non patietur 15
vos tentari supra id, quod potestis: sed faciet etiam cum
tentatione prouentum, vt possitis sustinere. Hoc est quod
dicebamus Deum paulatim discipulis suis labores adau-
gere, prout in virtute proficiunt: quod significauit Deus Ezec. 47.
in illo mirabili fluuio quẽ vidit Ezechiel: in quẽ ingredies
sanctus Propheta, dicit primùm sibi aquam ad talos perue-
nire, deindè ad genua, postea ad pectora, postea tãdem af-
firmat se non inuenisse in illo vbi niteretur, & sic merge-
batur. Hic est stylus quem seruat Deus in omnes suos, vt
quò plꝰ in suo seruitio proficiũt, eò altiores & profun-
dores laborũ aquas experiãtur. Est enim decꝰ altissimus
satis tales habere amicos, qui ꝓ nulla re (etiã difficillima)
cum de

16 eum deserant. Vult Deus vt animaduertatur quantùm illâ ames, & quantum sanctitatem diligas. In hoc enim cognoscitur, quòd pro nulla difficultate Deum ac virtutem relinquas & licet peccatoribus tormenta & labores non desint, si cum ipsis non excant à peccato, & ad meliorem vi-
Simile. tam sese recipiant, erunt tanquam perdices, quas prius in prunis calefacis, vt posteà melius alsentur. Hic eos calefacit Deus, laborum prunis, & quia hac Dei admonitione non vti fuerunt, posteà in igne æterno crudeliùs excruciabuntur.

17 Est etiam maximè considerandum quod dicit Euangelium, scilicet, quòd *Videt discipulos suos laborantes in remigando, erat enim ventus contrarius eis.* ipsi quantùm ex se poterant, animabantur. Et in hos, qui omnem, quam poterant diligentiam adhibebant, Deus oculos conijciebat: hos iuuerur Deus, & his occurrit. Timidi, & pusillanimes qui in laboribus & contradictionibus deficiscuntur, & deficiunt, nec se ad tolerandum incitant, hi non sunt digni diuino
18 auxilio. O quot sunt hodie in vrbe huiusce modi qui in primo conflictu & contradictione deuinctis manibus, tenta-
Vegetius. tionibus tanquam superati succumbunt. Vegetius de re militari affirmat, quod qui habitant in calidissimis regionibus, vbi sol nimis eos comburit, etsi tales sagaces & artificiosi esse possunt, magnanimi tamen & robusti esse nequeunt. Animi enim magnitudo & robur à magna sanguinis abundãtia dimanat, & in his est omnino sanguis exhaustus, & comminutus nimio solis ardore. Vita secularis est terra, nimio solis concupiscentiæ ardore conrematæ, de
Eccle. 43. qua dicit potest quod dixit Eccles. Tripliciter sol exurens
Simile. ardentes & radios igneos exuffans: sicut hic sol materialis
19 inflãmãs terrã, mane, & meridiè, & vesperè illã exsiccatam & inflammãs reliquit: sic triplex ardor, scilicet, ira, auaritia, & luxuria, miserã animã cõburunt, quibus flãmis humor spiritualis consumitur, & gratiæ deuotionisq; spiritus attenuatur: his qui sæculariter vitã degunt, & ita exammes & debiles mentes, vt ne minimis quidẽ tentationibus & laboribus resistãt. O æterne Deus quàm miserabilis est vita pusillanimitas filiorũ huius seculi, qui ex nulla re sciunt reportare victoriã. Ideo qui sunt huiusmodi cognoscuntur sicut incolæ illarũ calidarũ regionũ, qui in capillis cognoscuntur & in

colore:

colore: sunt tortis & crispis crinibus, nam præ nimio solis 20
ardore non possunt extẽdi, & sunt nigri sicut carbones. O miseri peccatores, quorum hæc sunt insignia, & exterius cognoscitur, quales vos interius fitis, cogitationes, quæ sunt animæ capilli versus se inclinatæ, omnia in suam vtilitatem reflectuntur. Nihil aliud cogitant, nisi quomodo edant, in quibus delectentur, quomodo in amplissimos diuitiarum gradus efferãtur, &c. de his dicit S. Paulus: Omnes *Philip. 2.*
quæ sua sunt quærunt, non quæ Iesu Christi, & exteriore apparentia, & colore interiorem miseriam demonstrant. Denigrata est facies eorũ super carbones, nigriores sunt *Thre. 4.*
carbonibus. Recte dicit, nigriores, quia carbones in ignẽ 21
reducti, conuertuntur in prunas: hi verò in tribulationibus constituti nigrescunt, & magis ac magis frigescunt. Hi nigri carbones sunt qui aduersis ventis nesciunt remigare: sed se tentationum procellis submergi patiuntur. O infidi, quibus est gratiæ humor & sanguis, animum, animum recuperate, confortamini ad remigandum, quia bonus Iesus vos cernit, & in intuitu est Deus. A dextris est mihi ne *Psal. 15.*
commouear, & sic delectatur videns vos remigantes, & eum aduersitatibus reluctantes, vt quando in terra venti 22
deessent, de cœlo Angelos mitteret, quibus cum luctamen exerceretis: vt missit vnum Iacob venienti ex Mesopotamia qui cum illo luctaretur. Mysterium quoddam est *Genes. 32.*
in Isai. ad hoc propositum loquens de his qui ituri sunt ad *Isa. 43.*
habitandum cœlum, dicit: Dicam Aquiloni, affer mihi filios de longinquo, id est, da mihi filios tuos, qui habitent cœlũ. [*Vaia me la santissima Trinidad passays por tal cosa!*]
Quòd ex Aquilone prodeant filij in cœlum? De aquilone sic legitur, ab Aquilone pandetur omne malum: sed quòd ipse filios afferat ad cœlum nunquam audiuimus, nouit 23
Modo igitur audietis. Aquilo est diabolus. Quòd ergo hic filios Deo det admirabile est. Potiùs experimur illum die noctuq; nihil aliud curare, quàm vt animas in infernum detrudat: hic igitur quomodo dabit filios Deo? Dico quòd diabolus suis laqueis & tẽrationibus facit, vt aliqui ad cœlum sanctiores ascendant. Vultis hoc videre? quis fecit vt Aegeas S. Andream torqueret? quis fuit in causa vt B. Laurentius & alij sancti cruciarentur? diabolus. Ergo labores à dæmonio acquisiti sunt in causa, vt sancti martyres in

cœlum

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 cœlum ingrediantur. Hac de causa Dominus non occurrit statim his tribulatis vt maiorem acquirerent coronam. Si Deus tibi statim non auxilietur, ne deficias, quia quarto noctis vigilia, quæ est propè manè suis discipulis subuenit sic faciet tibi cùm minus arbitratus fueris.

Sed aduerte quòd dicit S. Euangelium, quòd cùm veniret Dominus ad occurrendum eis, ambulabat super aquas maris, ac si terra esset solida. Illi putauerunt phãtasma esse. Ecce quid quotidie agatur. Aegrotas & ingreditur monachus vt te visitet: dicunt statim tui, phantasma est. Heu me

25 huc ingrediatur, quia expauescet infirmus, & timore mo-rietur. O cæci, pusillanimes non intelligitis hoc, quia non est nisi Iesus Christus, siquidem venit in suo nomine, vt ei, salutis consilia præbeat, vt eius animæ medeatur, vt eum ab spirituali tempestate, qua opprimebatur, abstrahat.

Cùm discipuli sic tribularentur, eos Dominus confor-

Matt.14. tauit, dicens: *Confidite, ego sum, nolite timere.* Beatus Matthæus hanc ipsam historiam exponens, dicit: quòd simul ac Sanctus Petrus hanc vocem audiuit, statim clamauit: Domine si tu es, iube me venire ad te, &c. Tam ardenti de-

26 derio tenebatur cum Iesu Christo commorandi. [*Que ve veya la hora de yr adonde el estaua.*] Malebat esse cum tam bono Magistro in fluctibus maris, quàm sine illo in mari commorari. Ait illi Dominus: Veni, & ilico magno cum animo & fiducia, hoc verbum audiens se in mare contecto & quatenus spem habuit dignã, & verbo Domini fisus est, per medios fluctus securus ibat, sed quia cõcitatus est aer, incœpit trepidare & dubitare: quapropter iam aqua illum non potuit sustinere, & tam penè mergebatur, sed cum clamaret, dicens: Domine saluum me fac. Extendit clemen-

27 tissimus Iesus manum suam, & eum sustinuit ne mergeretur, & ait illi: Modicæ fidei quare dubitasti? Significans in hoc quod causã ob quam demergebatur erat, quia non habuerat fiduciam. O rem mirabilem, ante miraculũ excidit sanctus Petrus se posse à Domino super aquas sustineri, & cum hac fide se mari commisit: & in medio miraculi aduertens quomodo super aquas curreret, ibi dubitauit, vbi minùs erat dubitandum. Solet plerumque humana natura in rebus fortibus & excellentibus victoriam reportare, & in minutis deficere. Videbitis hominem ita magnanimum

gnanimum, vt leonem trepidare faciat, & qui cum vrsis 28
præliabatur, & postea quælibet musca eum fatigat, & quolibet calore deprimitur. Videte illam columnam cœli D. Paulum qui tot infortunia cucurrit, & à tot calamitatibus victoriam reportauit, & postea vna tentatione concussus dicebat: Infœlix ego homo, quis me liberabit de corpo- *Rom.7.*
re mortis huius? Nota est omnibus magnanimitas illius patris pœnitentiæ Heliæ, qui Deum rogauit ne plueret quousque ipse aliter rogaret. (Sic enim sibi videbatur tunc expedire) cui Deus hoc concessit: petiit à Deo vt 29
mortuo vitam restitueret, & impetrauit. Et vt legitur 3. Reg. Cùm hic propheta in animo regis Achab morte *3.Reg.18.*
condemnatus esset irreuocabili sententia, propter maledictam Iezabel prophetarum necatricem, misit Deus huic sancto viro, vt appareret in conspectu Regis Achab. Tunc abiit sanctus terribili audacia, & comparuit coram conspectu Regis, venitq; Achab in occursum Eliæ, & cùm vidisset eum, ait: Tu ne es ille, qui conturbas Israel? & respondit seruus Dei animo virili (vt Hispanè dicitur, [*Eu fan ha ha.*] Non ego turbaui Israel, sed tu, & domus pa- 30
tris tui, qui dereliquistis mandata Domini, & sequuti estis Baalim. Ego (inquit) seruus sum Dei, & non conturbo nec concito regnum: tu es qui illud euertis & scandalizas, & domus patris tui, & facis vt maledictus & excommunicatus, adorans deos falsos & fictos. Denique hic Propheta Dei fortitudine ita virili pectore fuit, vt omnes falsos prophetas interficeret. Quo peracto Deum rogauit, dicens: Domine tempus est vt dissoluantur cataractæ cœli & pluat, & factum est ita. Videtur vobis hic homo validus & constans? Audite ergo paulalum. Comminata est illum 31
mala Iezabel, & cœpit trepidare & tremere, & per mõtes & colles fugit, & in deserto subter vnã iuniperũ fatigatus sedit, pœnituit animę suæ vt moreretur, & ait: Sufficit mihi Domine, tolle animã meã, neq; enim melior sum quàm patres mei. Quid Prophetæ muliercula te trepidare facit? vita est animus & cõstãtia tua? O Dei inuẽtiones, quib⁹ viis suos ducit. Ne vermiculꝰ de se aliquid existimet, sed humi lietur, permittit Deus vt qui antea maximos labores valtissimo pectore pertulerat, postea in paruis & vilibus rebꝰ deficiat. Etiam hoc facit ad nostrã doctrinã, vt licet maximas ab

Universidad de Deusto
Biblioteca

32 mas ab spiritualibus hostibus victorias reportaueris, & re-
maximis tẽtationibus victor euaseris ne te securum exis-
mes, paruę enim tribulationes sufficiunt ad te prostrandũ
& sic semper cũ timore viuas, à Dei diuino gubernaculo
pendens. Etiam hoc permittit, vt quando te à paruis tenta-
tionibus superatum videris: cognoscas quòd si magnas
superasti, ex eius potentia hoc processit, & non ex tuis vi-
ribus, & sic magis glorifices supremam illius maiestatem
maiori cõtemptu & humiliatione tui. Aduertite etiam ad
Num.20. hoc, quod contigit Moysi, vt scribitur in Num. cui iussit
33 Deus, vt aquam de petra educeret, & quo tempore illã vo-
luit percutere, dubitauit, dicens: Audite rebelles & incre-
duli, num de petra hac poterimus aquam eiicere? quod di-
locutus est, suam incredulitatem ostendit, quando enim in
Aegypto tanta miracula operatus est Dei imperio, nun-
quam sic locutus est, sed omni cum fiducia adimplebat
quod Deus illi præceperat: non dicebat, num poterimus
ranas educere de fluuio? & sic de aliis, sed absolutè obtem-
perabat. Et ideò illic in eodem capite reprehensus est ipse
& eius frater Aaron à Domino, dicente: Quia non credi-
34 distis mihi non introducetis hos populos in terram, quam
dabo eis. O rem stupendam, quòd homo, per quem Deus
tot mirabilia operatus est, & qui ita Dei omnipotentiam
& eius verba expertus fuerat, in re tam leui modò diffide-
ret, ac deficeret? vt attendamus vtrùm iure optimo dixerit
1. Cor.10. Paulus, Qui se existimat stare, videat ne cadat. Humilie-
mur ergo fratres mei in conspectu diuinæ Maiestatis, in-
stantissimè cum oremus, vt non modò nobis benè incipere, sed etiam in incœpto vsque ad finem & consumma-
35 tionem vitæ perseuerare concedat. Qui enim perseuera-
uerit vsque in finem, hic saluus erit. Perseuerantibus enim
gloriæ corona præbetur, ad quam nos perducat Iesus Ma-
riæ filius, Amen.

DOMINICA PRIMA IN QVADRAGESIMA.

Ductus est Iesus in desertum à spiritu, &c. MATTH.4.

PRIVS fuit Iesus Christus Dominus noster baptizatus, postea ductus est ab Spiritu sancto in desertum
supra

uper hoc, vobis volo dicere rem valde necessariam. Con- 1
fingit aliquibus peccatoribus secutos esse quia orant, quia
ieiunant, quia aliquas lacrymas coram Deo effundunt, &
denique quòd aliquod bonum operantur. Et est verissi-
mũ quòd interim non proponunt vitam corrigere secun-
dùm statum suum, & cũ Deo vere & fideliter non agunt,
hæc quies conscientiæ & cordis molities omnes sunt fal-
sæ, & non ex Deo. Vt enim dicit Iob, quæ est spes hypo- *Iob.24.*
chritæ si auarè rapiat, &c. vsque ibi, nũquid poterit in om-
nipotente delectari? & oratio eius est mendax, quia pro-
prium orationis est falsam iustitiam labefactare. Ideo in 2
Prou. dicitur: Iustus in principio orationis accusator est *Prou.18.*
sui. Experientiam certam habemus, quòd lux primùm
manifestat vnuscuiusque figuram: ex quo aperte patet,
quòd qui se non agnoscit hic defectus suos non intelligit,
sed potius seipsum iustificat, quia non accessit ad Deum
in veritate & æquitate Christiana. Nam sicut dicit Sanctus *1.Ioan.2.*
Ioannes: Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt vllæ. Etiã
est catholica veritas nos à Deo, pro sua infinita misericor-
dia tanquam filios à patre tractari, in Apoc. Quos amo, 3
arguo, castigo. Et ad Hebr. Flagellat autem omnem fi- *Apoc.3.*
lium quem recipit. Tanquam filius vobis offert se Deus, *Hebr.12.*
quia si extra disciplinam estis, ergo adulteri & nõ filij estis:
quàm dulcia verba sunt hæc bonis, siquidem se Deus illis
offert tanquam patrem, & quàm amara iniquis, quando-
quidem illis veritas patefit illos non esse filios Dei. Si er-
go officium boni patris est, filio suo defectus demonstra-
re, & ipsum corrigere: certum est igitur orationem eius,
qui ex oratione tranquillus & cõscientiæ quietus exit, men
dacem fuisse & non veram, qui in confessione scrupulum
habet rerum leuissimarum, & valdè communium etiam 4
viris probis, & alios defectus satis notabiles præterit. Ac-
cusat se quòd indeuotè orauerit, & non habet scrupulum
ambitionis, à qua possidetur, & petitionis secularis, quam
habet, desiderij officiorum, rationum, quibus ea experit,
quòd alium plus non æstimet, quam credit se illo in re
sua posse vti, & hypocrisis ac fictionis, inuidiæ &, murmu-
rationis de eo, q̃ secũ cõperit aliquid odij, quod habet in il
lũ qui in sua præfectione sibi nõ fauit, & qui ipsum nõ lau-
dat, & quòd curat eum abiicere, & quòd tumultus & sedi-
tiones

5 tiones cõciter,& eas sequatur.Et cùm multis ex his imper-
fectionibus contaminetur, quieta & tranquilla cõscientia
viuit,& sic diuina recipit sacramenta, prophanã,ac reple-
sim degens vitam: quid de hoc dici potest, nisi quod ea
oratio,cordis blandities,& satisfactio omnes sunt diabo-
fraudes & incãtationes:Si enim fideliter ac syncerè ad
qui est lux accederet, suam ei figuram demonstraret, e
qui est pater misericodiarum,& Deus totius cõsolationis
eas imperfectiones in intrinseco cordis eius reprehen-
ret, vt saltem conscientiæ morsibus cruciatus remedia
quæreret. Quapropter vos oro per sanctissimum bapte-
6 smum,& per virtutes, quæ in illo infunduntur, & per Spi-
ritum,qui eas communicat, vt Christiana æquitate amen-
datis, quòd qui ita se iustificatos putabant, vt domum Pi-
lati non intrarent,(quod ad maximùm esset peccatum ve-
niale) ipsi non habuerunt scrupulum,dicentes:Si non es-
set hic malefactor, non tibi tradidissemus eum: nec cõ-
dixerũt maximis vociferationibus:Crucifige eum:nec ad
populo persuaserunt vt peterent: Non hunc, sed Bara-
bam. Atq; iterũ rogo vt animaduertatis, quòd ij qui pe-
catum iudicarunt triginta argenteos in ærariũ publicum
7 mittere, nõ habuerunt scrupulũ emendi sanguinẽ tã per-
Matt.23. fecti,atq; iustitiæ cõsummati viri.Ipse enim qui eũ tradi-
veritate cõpulsus hoc cõfessus est, dicẽs: Peccaui tradens
sanguinẽ iusti.Cui ipsi respõderũt:Quid ad nos?tu videris.
Quamobrẽ fratres mei valdè timeamus & attendamus
quod affectus & proprius amor tantum apud humanum
cor valent,vt efficiãt q; bonum appareat malum,& è con-
tra. Quocirca non nobismetipsis fides est adhibenda, sed
vnusquisq; vitã suã moderetur secundũ vitã Iesu Christi.
Rom.8. hoc enim est mediũ prædestinatũ à Deo, vt ait S. Paul.
8 Rom. Quos præscisit & prædestinauit cõformes fieri
gius filij sui,& sic animaduertet quid sibi desit. Ad hoc
Psal 12. camus cũ deuotione illud Psal. Illumina oculos meos
vnquã obdormiant in morte, id est,ne cõmorãs in pec-
to illud non sentiam tanquam qui dormit, & sic cum
rutus sim. Etiam frequenter in ore feramus illa notissi-
Psal.118. fima verba Dauid. Deꝰ meus illumina tenebras meas. Hæc
omnia dixi occasione illius verbi, Tũc in quo incipit ea
4.S.Matth. *Tunc ductus est Iesus.* Tũc quando tam bigamus

tus fuerat, abiit in desertum ad ieiunandum, orandum, & 9
lachrymandum pro nostris sceleribus,docens nos in hoc,
q; omnia nostra ieiunia,& orationes, cæteriq; virtutis actꝰ
in bona conscientia & puro corde oportet fundari;aliter
enim ædificium erit erectũ super falsum fundamentum.

Ait igitur: *Ductus est Iesus à spiritu in desertum.*In ere-
mum ducit plerunq; Spiritus sanctus electos suos. In hoc
manifestatur qualis sit voluntas eorum, qui à spiritu Dei
possidentur. Illi in quibus diuinus spiritus dominatur, sic
cœlestium rerum contemplatione capiuntur, & ita seor-
sum de eis agere desiderant, vt quicquid eos ab hac sancta 10
conuersatione posit abstrahere, ab illo magis abhor-
reant, & accuratiùs fugiant, Pruna accensa quæ in sinu *Simile.*
est, impossibile est quòd carnem non comburat, & vestes
malè olere faciat:sic non potest Spiritus sancti ignis com-
morari in anima, absq; eo quòd eã Dei desiderio flagrare
faciat, & exteriora & secularia fastidire. Quando id,quod *Simile.*
editis de se bonum est, & tamẽ vobis amarũ, & lutũ sape-
re videtur,signum est quòd in vobis humorũ nimia abun-
dãtia est: sed postquã res vt sunt sapitis, signum est quòd
crassi humores consumpti sunt & naturalis virtus incipit 12
prædominari. Christianum, cui Deus amatus, & cœlestia
videntur sine sapore, verisimile est à spiritu diuino nul-
tum abesse: sed postquam res sanctæ vobis id quod sunt,
incipiunt sapere, & seculares vanitates etiã id quod sunt
vobis sapiunt, magnũ est indicium præsentiæ Dei in hac
anima. Dixit Deus Moysi: ego ero tecum,& hoc habebis *Exod.3.*
signum, quòd miserim te,cùm eduxeris populum meum
de Aegypto, immolabis Deo super montẽ istum. In hoc
cognosces Deum esse qui loquitur tecum, & te ad hoc ne
gotium mittit:quòd quando exieris cum populo meo de 12
Aegypto, offeres Deo holocausta super hunc montem.
Hoc signum illi dat,quia est maximum ad cognoscẽdum
veritatem animæ exierit tam ab Aegypto, & fideliter cũ Deo
agat, animaduerte, quòd sacrificiorum vsum commu-
tas. Anteà sacrificabas Idolis in Aegypto, modò verò tam
in deserto immolas Deo. Vt sicut anteà honorẽ adorabas,
pecuniamq; & seculares dignitates,ludum,sensualitatẽm-
que venerabaris, & propter hæc Idola Deũ omnino obli-
uiscebaris, nunc horum omnium anima obliuiscatur,

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 & eorũ saporem amittat, solumq; Deum sapiat: ipse enim
solus saturat, & huic soli se commendet, cum hoc Do-
mino se consoletur, cum hoc lætetur, illi amoris sui, o-
rarum, desideriorum, cogitationumq; suarum offerat sa-
Psal. 76. crificium. Renuit consolari anima mea, dicebat Dauid, &
rationem reddit, quod mundanis rebus se non consolet.
Memor fui Dei & delectatus sum. [*porque tenia mucha
consolaciones de Dios.*] Hæc est voluntas verorũ seruorum
Dei, & apud me non sunt multum sancti amici platearum
& qui multis negotiis se tradunt: hæc enim intercurrunt
14 Dei conuersationem distrahunt. Sanctos, qui gaudent esse
in populis, solorum amicos, cupidos in regiis commo-
randi, non multum securos iudico. De aliquibus homini-
bus dicebat S. Paulus, Habentes speciem quidem pietatis,
2. Tim. 3. virtutẽ autẽ eius abnegãtes, ex his enim sunt qui penetrant
domos. Conditio verorum sanctorum non est ea, sed in
Deum sapere, & eius familiaritate tantoperè delectari, vt
omnem humanam conuersationem cupiant relinquere,
& in speluncam se immittere, ne hoc Dei consortium
amittant, quod si ab hac intima conuersatione aliquando
15 recedunt: hoc propter proximorum vtilitatem facere.
Hieron. Basil. Sanctus Hieronymus in eremo plorabat distractiones
cogitationum suarum. S. Basilius in solitudine conquere-
batur, quod nedum ibi à seipso posset liberari: & sunt
multi qui perfectiores quàm ii volunt existimari, cùm ta-
men homines eos videant inter maximos fluctus, tumul-
tus, & ambitiones terrenas immissos. [*Ya me comidenaua
con que fuessemos hombres de bien y temerosos de Dios: que
va sanctos muchos nos fallan.*] Dicit vltimus: *Vt temptaretur a
diabolo.* Quia fortiter à diabolo tentandus erat: nec ipse
16 desertũ contulit. Voluit vt tentationes ibi essent, vbi ma-
nor esset occasio vt haberent effectum: quia tentationes
futuræ erant, gulæ, inanis gloriæ, & cupiditatis, volu-
solitudinem eligere, vbi non essent cibi, qui appetitum
inuitarent, non homines qui ipsum laudarent, non sta-
que peccandi quæ ad cupiditatem inuitarent. Hoc autem
non pro se, tam securus enim in cuitate erat, quàm in de-
serto, sed fuit ad nostrã exhortationem, quia in tentatio-
nibus diaboli quòd potissimum possumus eligere remo-
dium, est occasionem fugere, aduertentes quàm cautus
sit hic

sit hic hostis, qui etiam in deserto vbi nõ erãt nisi lapides, 17
ex ipsis lapidibus tentationem protrahit, quid faceret vbi
essent occasiones? Perpendit sacra Scriptura, quòd quan-
do Deus introduxit filios Israel in terram promissionis, *Exod. 13.*
non duxit eos per viam terræ Philistiim, sed circumduxit
per viam deserti, quæ est iuxta mare rubrũ: si enim se ho-
stibus obscessos viderent, viamq; patefactam aduerterent,
vt in Aegyptũ reuerterentur, facilè redirent. Duxit ergo
eos per viam maris rubri, vt cum in medio essent mari, &
se sine possibilitate redeundi cernerent, vlteriùs progre-
derentur, etiamsi per medios hostes essent transituri. Re- 18
medium est approbarum & traditum à sanctis, quòd nos à
periculosis rebus abstrahamus, vt aduenière tẽtatione nos
inueniamus ineptos & sine possibilitate ad indulgendum
ei, licet velimus, & sic facilius homo eam superat, & in
virtute progreditur. Qui est vbi luditur, facilè ludendi
tentatione capietur. Qui cum fœminis conuersatur, facilè
cum venerit tentatio, ab illa vincetur, siquidem præ ma-
nibus habet occasionem, &c.

Cum ieiunasset. Vna ex virtutibus, quibus diabolus potis-
simum implicatur, est ieiunium: quia subtrahit ab eo iu- 19
stificationem, & eam paulatim dat Deo. Dicebat Dauid: *Psal. 68.*
Quod est remedium vt me diabolus non inueniat? Re-
spondet: Operui in ieiunio animam meam, &c. Venit dia-
bolus ad te, & nõ inuenit: es totus coopertus & consum-
ptus ieiunio. [*Pierde os de vella.*] Maxima sunt cõmoda,
quæ ex ieiunio hauriuntur, tangit ea Almia mater Ecclesia
in præfatione Missæ loquens cũ Deo, & dicens: Qui cor-
poralibus ieiunio vitia comprimis, mentem eleuas, virtutem
largiris & præmia. Et vt ieiuniũ sit bonum, & sicut decet,
vna ex præcipuis cõditionibus, quę ad illud requiritur, est:
vt cibus sit moderatus, viris, & appetitui iniucundus, & in- 20
gratus. Et quod sit istius rei præstium, admouit Sanctus
Hieronymus in epistola ad Eustochiũ de seipso scribens: *Hieron.*
Cùm multos annos, domo, parentibus, sorore, cognatis &
(quod his est difficilius) consuetudine lautioris cibi pro-
per regnũ cœlorum me castrassem, Hierosolymam muli-
turus perrexi. Quem locum quãdo primum legi, valdè
territus sum, diuini viri tale verbum legens, quòd diffici-
lius illi fuerit à lautis cibis abstinere, quàm delitias, pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 pinquos, patriam, vnamq; quã habebat sororẽ relinquere quæ omnia in mundo prętiosissima solent reputari, cuius rei ratio est, quia hæc citò obliuioni traduntur, sed optimos cibos quotidie caro expetit, & idcireò tam pauci sunt abstinentes, & qui ieiunẽt sicut decet. Quapropter dicebat

Theodore. S. Theodoretus, quòd verum ieiunium est perpetua indigentia, vt ita homo prandeat, vt tota die sit famelicus & debilitatem sentiat. Verum, significat ibi, perfectũ, perfectissimi ieiunantes curant in quantum possunt hunc diuinum Magistrum imitari, qui quadraginta Dies integros in illa asperа solitudine commoratus est. Illic dormiebat optimus

22 Iesus in nuda humo, absque lodicibus, & absque tegumento vllo, supposito lapide capiti. O Domine quis poterit numerare labores, quos illic perpessus es in medio hyemis ad frigus, & pruinas, ventis ac tempestatibus concussus? O Deus ęternæ Maiestatis, quis in illa solitudine te reperiret, aut quis in tua sancta societate vna die esse mereretur? O quis videret tuam feruentem orationem, in qua dies noctesq; consumebas semper pro prædestinatis Patrẽ rogãs

23 minũ salute fundebas? priùs Domine in deserto lachrymis nos abluere voluisti, quàm in cruce sanguine lauare. Discite ô filij Adę ex hoc diuino duce quomodo pręliaturi sitis, vt victoriã reportetis. Benedictus dominus Deus meus

Psal. 143. qui docet manus meas ad prælium, dicebat Dauid. Lachrymis, orationibus, asperitate, solitudine, ieiunioq; pugnate & experiemini quanta cum victoria euadatis. Recolligite vos his diebus in vestris sacrariis, negotia expellite, à malis consuetudinibus seiungite, ad hoc enim sacrosancta hoc tempus institutum est, &c. Heu quantùm est hic plorandum propter quod tam raras victorias à Demone re-

24 portamus, atque ita triti sumus.

Dic vt lapides isti, &c. Dicunt nonnulli quòd hîc Christum Dominum tẽtauit diabolus, vt de Deo murmuraret, quasi irridens fiduciam & fidem quam in illo habebat. Dic *vt lapides isti, &c.* Quasi dicat, magnam curam habet Deus de te, cui seruis, & propter quem in hac solitudine moreris, qui alium victum tibi non præbet præter lapides. Et cùm ipse dixerit in tuo baptismo te filium suum esse, in quo ibi benè complacuit: manifestè patet illum nunc te tẽtare

Iisse,

Iisse, nec te talem habere, cùm nullam curam de te habeat, 25
quin aliter quid tibi ad vescẽdũ det, animadũerte: ego enim
nihil video pręter lapides, & si quidem nihil aliud tibi dat,
dic vt lapides isti panes fiant. Hæc omnia nihil aliud fuerũt, prætер quàm Iesum Christum inducere, vt de Deo detraheret, atque de eius prouidentia: liberet nos Deus à tali
tentatione, aut saltem ne in illam incidamus, quòd deueniat quis ad detrahendum de operibus Dei. Ingens malũ
Etiam est maximum malum illorum famam lædere,
qui in terrâ sunt loco Dei, qui sunt ecclesiastici, & religio- 26
si: hoc enim omne est esca apta, vt ignis Lutheri inflammetur. Mos est enim hæreticorum religiosorum vitas,
habitus, ceremoniasque mordere, & de eis semper male dicere. Ignis quem auditis in illis miserrimis regionibus inflammari applicatur, maximè huic fomiti, & escæ
detractionis ac murmurationis de seruis Dei. Atque ideò
hæc est vna ex maioribus tentationibus Dæmonis, curare
vt maximus murmurator fiat: ex maximo enim detractore
solet maximus effici hæreticus. Alij communiùs dicunt
diabolum hæc verba dixisse, vt cognosceret vtrùm esset
Iesus Christus verus Deus, & ideò illi dixisse: *Dic vt lapides* 27
isti panes fiant. Modus est enim Dei in operando, dicendo, & imperando, vt patet in Genesi: vbi dicitur, quod dixit Deus: Fiat lux, & facta est lux, &c. Valdè notanda *Gene. 1.*
est astutia Sathanę, quomodo incipiat à rebus humilibus & paruis, vt illac aditum reperiat ad maiores, vt patet hoc in loco, vbi apertè cernitur, quòd prius quàm Dominum nostrum Iesum Christum tentaret vanitate, cupiditate, ac idololatria, ei suasit vt lapides in panem conuerteret. Ideò
Diuus Paulus nos admonet sic: Non circumueniamur à *2. Cor. 2.*
Sathana, non enim ignoramus cogitationes eius, id est, vt
nos seruemus, & diligenter caueamur ab obsessionibus, &
circũuentionibus diaboli, ne cõprehẽdamur & deiiciamur 28
ab eius calliditate & astutia, quæ (vt Dauid affirmat) difficillima est intellectu. Parauerunt (inquit) sagittas suas in
pharetra, vt sagittent in obscuro rectos corde. In obscuro *Psal. 10.*
(inquit) quia curat Dæmon tentationes abscõdere, ne tentationes videantur, nec aliud ipse expetit, nisi vt paruum
sibi aditum patefacias, vt hac via omninò te destruat. Quapropter ne passum quidem in anima vestra illi detis,

Universidad de Deusto
Biblioteca

29 quem si dederitis, ille nihil plus desiderat, in Gene. pos-
Gen.39. picuè ostenditur, quomodo Sathanas iustum plurimis ten-
tationibus circundet, nisi enim hac tentatione illum super-
rauerit, saltem illa aut alia tentatione posit vincere. Pater
vix Sanctus Ioseph ex vna tentatione euaserat, vt fuit à fi-
tribus suffocari, cùm iam aliam maiorem ei diabolus par-
bat, & fuit quod iniecit Domina oculos in Ioseph, quid
eius Domina illius amore cœpit inflammari. Qui ipsum
vocas maiorem tentationem? etiam. Iusto enim mai-
tentatio est hæc, quàm altera. Verum est quòd alius in-
32 iustus diceret: O fœlix ego, qui post tantum laborem in-
ueni amantem me, & mihi benefacientem. Inueni Domi-
nam potentissimam, quæ de meo honore sicut de suo cu-
ram habet. Iustus autem non considerat hoc, sed contra eu
ignoramus cogitationes eius. Diaboli astutias intellexit, &
quòd in alia tentatione in periculo eum posuit amittendi
vitam: & in hac intendit eius animam perdere, ac corpus
& quicquid haberet, destruere conatur. Hucusq; eius pro-
bitas illum domino suo acceptum reddebat, & gratia Dei
31 iucundum faciebat: modò verò omnia simul ei volebat au-
ripere, & facere vt Deum & homines amitteret; scilicet
vt peccans animam suam occideret, & per adulterium
corporalis ei vita adimeretur. Ideò Sanctus Petrus dicit:
1. Pet. 5. Circuit quærens quem deuorer, &c. Totum volebat ab-
sorbêre. Et licèt tanta fuerit tentatio, & non solùm semel,
sed sæpè ac multis vicibus: Sanctus tamen iuuenis constan-
Simile. ter ei restitit. Quantûcunque arbores sint magnæ, & fue-
res, si multis ictibus percutiantur, aliquando tandem in
terram procidunt; & guttæ aquæ mollis durissima cauat
32 laxa: quanto igitur magis tentationes mollem carnem ex-
Iob.6. uabunt? quæ est, vt dicit Iob: Nec fortitudo lapidum fo-
titudo mea nec caro mea ænea est: in carne tamé humana
illius sancti iuuenis nihil impressæ sunt. O Dei potentissima
gratia quos effectus in iustis facis, omnia possum in eo qui
Philip.4. me cõfortat, dicebat Sanctus Paulus: Sic hic iuuenis Ioseph
ita diuina gratia munitus erat, vt non modò superatus
non fuerit, verùm intenderet dominam suam vincere, &
eam optimis verbis conuertere, qui dixit ad eam: Ecce
Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat quid habeat
in domo sua, &c. Præter te quæ vxor eius est, si dicerem

Aduerte

Aduerte ô domina, quænam sis, es enim coniux Ducis ge- 33
neralis Regis, & cùm tu sis tam nobilis matrona, non li-
cet tale committere: & non hoc solùm, sed & peccatum
exaggerauit, dicens: Quomodò ego possum hoc malum
facere, & peccare in Dominum meum? Videte pruden-
tiam iusti, quas rationes inuestiget ad alliciendam eam ad
bonum, &c.

Accedit ergo tentator, & sentiens Dominum famem
habere, dixit ei, *Dic vt lapides isti panes fiant.* Quia cum do-
lo & superbia accesit, non impetrauit quod petit. Acce-
de tu frater mi humiliter hæc eadem verba dicens; & pro 34
sua clementia hoc tibi concedet. Lapides sunt persecutio-
nes & labores, quibus nos dæmon & homines mali lapi-
dant. Hos cõuertit sanctissimus filius Dei in panem dulce-
dinis, sicut lapides Beati Protomartyris Stephani, de qui- 2. Cor. 7.
bus dicit Ecclesia: Lapides torrẽtis illi dulces fuerunt, & sic cº 12.
vt tormenta aliorum sanctorum Martyrũ, quæ suauissima
reddidit Deus. Quos morsus affligebat Sanctus Paulus in Psal. 41.
laboribus, velut in dulcissimo pane, cùm diceret: Gloria-
mur in tribulationibus, &c. Et Dauid etiam, qui dicebat: 35
Fuerũt mihi lachrymę meę panes die, ac nocte. Lachrymę
propter Deum effusæ sunt panis mollis: etiam sancta exer- Eccle.6.
citia & virtutes sunt velut lapides. Sic Ecclesiast. dicitur:
Quàm aspera est nimium sapientia in doctis hominibus, &
non permanebit in illa exors. Quasi lapidis virtus proba-
tio erit in illis, & non demorabuntur proiicere illam, sicut
pondera magnorum lapidum sunt exercitationes virtutis
aggredientibus illam: & ideò pigri & pusillanimes virtutis
pondus non possunt tolerare, sed statim illud à se proii-
ciunt. Hos igitur lapides conuertit noster pijssimus Deus 36
in panem suauissimum illis, qui iamdiu virtutem exercue-
runt. Accede ergo charissime frater, cum magna cordis æ-
quitate & profunda humilitate, & pete à Deo vt lapides isti
panes fiant: sicut ipsos iam conuertit in panem alios seruis
suis vt in omni bono posis perseuerare.

Scriptum est: Non in solo pane viuit homo. Omnibus ten-
tationibus respondit: Scriptum est. Sancta Scriptura munié-
dus est vir iustus, vt non modò non vincatur, sed etiã vt tẽ-
tationem superet. Ecquid arbitramini esse sanctam Scriptu
ram citare ad resistendum tentationibus, præterquam di-

37 uinam voluntatem in ipsa expressam allegare: quando sibi vobis aliquid offert, consulite diuinam voluntatem, quæ in sacris literis expressa est, & perpendite verbum si sit contra eam, an non; quòd si contra eam fuerit, ei resistite vsque ad mortem. Hæc est præcipua ratio ad resistentiam, scilicet, esse contra Dei voluntatem, & hæc sunt meliora, ac magis meritoria arma, quibus *Ephes. 6.* possumus munirí. Et sic Diuus Paulus ad Ephes. scribens tentationes & cõcussus diaboli, (cùm dixit: Non est nobis

38 colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum; quòd non solùm luctamur aduersus sanguinem & carnem, qui sunt hostes debiles, sed etiam aduersus alios potentiores hostes, qui sunt dæmones.) Addidit statim, arma designans, quibus præliaturi & resistituri essemus, dicens: Propterea accipite armaturam Dei, &c. Et concludens posuit vltimam & præcipuam armaturam, & gladium spiritus, quod est verbum Dei. Hinc colligere quàm debiles sint nostræ resistentiæ, cùm non contigimus ad Dei voluntatem in sacris scripturis explicitam. Ne

39 ergo dicas frater: Nolo peccare, ne fortè honorem amittam, ne in morbum incidam, néve infernum: deterreat quia etsi hoc non sit malum; non tamen est principalis ratio quæ te à peccato debeat abstinere: sed illud præcipue te abstineat, nolle Dei voluntati contradicere, & adulterium firmumque ac stabile propositum viuendi semper sub diuina obedientia. *Non in solo pane viuit homo.* [No está Dios atado à mantener al hombre con sólo pan.] Qualibet re Deus hominem potest alere. Quapropter non omnem tuam curam adhibeas in pane acquirendo, sed studiosi-

40 simè cura, vt huic potentissimo Deo placeas, qui quacunque re te potest sustentare. O quot curas & anxietates hic mo à se expelleret, si in corde suo hanc infallibilem veritatem proponeret.

Victa hac tentatione: *Statuit eum supra pinnaculum templi.* [*Subiole sobre el chapitel del templo.*] Et licèt ibi non pertuerit caput Ecclesiæ, qui est Christus Redemptor noster superare; nunc tamen curat extollere insultos ex eius membris ad sublime Ecclesiæ, vt indè maximam ruinam *Psal. 12.* faciat. Et quemadmodũ de Deo dicit Dauid: suscitãs à terra

inopẽ, & de stercore erigẽs pauperem. Sic etiam diabolus 41
vult in hoc Deum imitari, licèt dispari intentione, & multos infimæ conditionis sublimat, & illos cum principibus populi Dei collocat. Et hæc est differentia, quòd ij quos Deus extollit, sunt sub pinnaculo; habent status & dignitates super se, sicut grauia onera: illi verò, quos extollit diabolus, sunt super pinnaculum, id est, sunt super dignitatem & prælaturam, quia eam non acceperunt, nisi, vt in illa requiescerent, & sic dicit alter: Ego quadraginta annos Regi seruiui, & in eius seruitute vitam, omnemque meam substantiam consumpsi, & nunc præfecit me huic 42
episcopatui, vt iam aliquando quiescerem. Quis vnquam tale vidit, aut audiuit pastorem ad dormiendum? O quàm terribilis fraus, aperte apparet, quod te diabolus sine meritorum scalis extulit. Quos Deus sublimat, meritorum, virtutumque gradibus ascendunt, & habent prælaturam cum assiduo laboris exercitio adimplentes, quod admonebat Sanctus Paulus Episcopum Timotheum. Ministerium tuum imple, &c. Officium implere, est prædicare, *2. Tim. 4.*
Ecclesias visitare, de clericis rationem habere, eleemosynas dare, omnibus denique esse virtutis exemplum. *Ite-* 43
rum assumpsit eum, &c. Hæc omnia tibi dabo si cadens adoraueris me. O quot in hoc Sathanam imitantur, dicentes: Hoc tibi dabo si Deum offendis, qui iudices, aduocatos, scribásque largitionibus corrumpunt, vt iustitiam peruertant, qui dona fœminæ promittunt, vt eam defloret. O vos miseros, quibus rebus poteritis animæ vnius incommodum resarcire? quæ plus valet quàm vniuersus mundus. Timete fratres Deum, nec in tantum scelus incidatis. O quam terribilibus verbis & minis hoc exaggerat sanctus Iob, & pec- *Iob. 26.*
catores comminatur, dicens: Gigantes gemunt sub aquis, 44
& qui habitant cum eis, &c. Si Dæmones, qui sunt Giganres fortissimi, tormentis inferni oppressi gemunt, quid faciét eorum ministri & imitatores, qui tam fortem naturam non habent? Quapropter nihil aliud facite, quàm alios ad peccandum inducere, & illic experiemini quid agatur: & hæc robusti fitis, nulla ibi fortitudo eisdem tormentis potest resistere.

Hæc omnia tibi dabo, &c. Omnes quatuor orbis partes ei offendit. Videamus Sathana quomodo probatos tu

vniuersum

Universidad de Deusto
Biblioteca

45 vniuersum orbem esse tuum, & te posse illum dare cui libuerit? [*Nosti mas sine dezir.*] Hæc omnia tibi dabo. *Simile.* Hîc ostenditur, quàm parum nos diabolus æstimet. Si piscante piscatore tot pisces hamo occurrerent, vt nudo quoq; & detecto adhærerent, non dubitaret piscator iterum atq; iterum eum sine esca immittere: sed magna cum fiducia eum iniiceret: sic etiam diabolus, ita consuevit homines sine cibo piscari, vt nudum hamum immittere non dubitet: tot enim in eum incidunt, vt superuacaneũ esset tentationes operire. Ideò hîc nihil illius interfuit, vt merita

46 reperirentur, & sic absolutè dicit: Omnia sunt mea, ea ego tibi dabo, tanquam indicans Dominum nostrum Iesum Christum purum hominẽ, qui fortasse deciperetur, sicut alij homines nudato hamo decipiuntur. Si homines illi persuaderent diabolum illis posse regna dare, quid in eius seruitute non facerent? si pro nihilo tot insulta committunt, quid pro regno facerent? Qua facilitate Iesus Christus alias tentationes superauit, hanc etiam vicit.

Decedente Sathana summa cum confusione: *Accessi-*

47 *runt Angeli & ministrabant ei.* Ibi videtis Angelorũ choros, quia diligentia sicut famuli eius mensam circuibant eiq; accuratissimè ministrabãt. Accede ergo ô anima mea ad illud sacrum conuiuium, & reliquias, quæ ex illa diuina mensa excidunt, diligenter collige: contemplare Regem cœlorum pallidum, debilem, frigore aereq; perstrictum, famelicum, in nuda humo prostratum, super petram sedentem, & inter choros Angelorum summa cum modestia manducantem considera. O quis ibi esset, ô quis sanctosanctum illud ac tam continens videret conuiuium!

48 Commorare ibi ô anima mea per memoriam, quandoquidem præsens ibi esse nequiuisti. Deprecare hunc sanctissimum Dominum vere ad misericordiam ibi receptas, sicut & peccatricem Magdalenam suscepit. Accedamus omnes, fratres mei, tempus enim victoriæ aptissimum est ad recipienda beneficia præstantissima, ea speremus ab hoc Domino, quæ sunt munera gratiæ, qua impetratur & gloriatad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, qui cum Patre & sancto Spiritu viuit & regnat in infinita seculorum secula. Amen.

FERIA

FERIA II. POST DOMINICAM I. IN QVADRAGESIMA.

Cum venerit filius hominis in Maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo, &c. MATTH. 25.

TIMOREM dicit Spiritus sanctus totius bo- 1
ni esse initium, timor Domini fons vitæ, vt *Prou. 14.*
declinet à ruina mortis. Fons ad consequendam vitam, & ad fugiendam mortem est timor. Ideo admonebat S. Paulus ad Philip. *Philip. 2.*
scribens cum metu & tremore vestram salutem operamini, cum metu animæ, & tremore corporis. Ratio huius veritatis digna est, quæ notetur & consideretur, spiritus humanus cum fide formatus, est tanquam medium constitutum inter voluptates peccatorum & pœnas quæ pro illis ferendæ sunt. Voluptates tanquam præsentes, & breues 2
considerat, pœnas verò vt futuras & æternas animaduertit. Voluptates eum attrahunt, timor autem pœnarum ipsum deterret & facit regredi si eas consideret adiutus à fide. Et hoc est, quod ad literã dicit S. Paulus de Moyse quòd fide *Hebr. 11.*
elegit magis affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem. Perpẽdite, quod dicit, elegit, cum ob oculos per cõsiderationem haberet voluptates & pœnas, potius voluit affligi, quàm delicias sequi. Ideò Ec- *Eccles. 1.*
clesiasticus timorem laudans dixit: Timor Domini, gloria, & exultatio, & lætitia, & corona exultationis. Mirabile 3
est videre effectus, quos hîc dicit Ecclesiasticus à sancto timore dimanare, & inter eos præcipuus est, quòd timor sit corona exultationis. Corona magnanimis solet tribui, nõ autem timidis. Hinc colligetis quantæ magnanimitatis sit Deum timere, siquidem Deum timentes coronati euadũt. corona exultationis. Quàm copiosè remunerat Deus timores, qui pro se tolerantur: magnum est ergò gaudium & lætitia, quæ proficiscitur ex timore Dei, qui est corona exultationis. Quòd tam necessarius sit timor, curauerunt 4
sancti Prophetæ ab Spiritu sancto edocti, tot ac tam terribilibus minis illum cordibus hominum affigere, & in eorum visceribus insculpere. Quam terribilis comminatio est iniquis illa Sophoniæ, & erit in tempore illo scrutabor

Hieru-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Soph.1. Hierusalem in lucernis &c. Si enim Hierusalē eiusmodi
sanctam tam accuratè Deus scrutaturus est, quid faciet Babyloniæ? si iustus qui tam sanctè ac piè vixit, tanto rigore
examinandus est, tamq; arcto iudicio est iudicandus, quid
erit de dissoluto & vago, cuius tota vita fuit quædā con-
Esaiæ.30. fusio? Etiam nos Esaias intendit terrere illis tam asperis
verbis, præparata est enim ab heri Tophet, (id est infernus) à rege præparata, profunda & dilatata. Nutrimenta
eius ignis & ligna multa: flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam. Tophet locus erat propè Hierusa-
6 lem, vbi solebant proiici cadauera, & aliæ immunditiæ, &
similitudine illius loci fœtidi, & abominabilis pœnas inferni explicat. Dicit ergò, Vallis illa profunda inferni, quæ est
in corde terræ præparata ab origine mundi, per potentiam
illius æterni regis, tam ampla vt possit capere tot tantosq;
innumeros condemnatos, qui sunt ligna, & multi titiones
qui in æternum illo igni conremandi sunt, & flatus Dei
erit tanquam sulphuris torrens qui illum suscitabit. O horribile & metuendum verbum, quis est lapis qui te audiens
in lachrymarum flumina non conuertitur? quòd ira Dei &
7 eius iustitia in æternum insufflabunt, ne vllo vnquam tempore tormenta illa extinguantur, aut comminuantur. Sa-
2. Petr.3. per hæc omnia obstupescere facit, quod ait Beatus Petrus
Apostolus, aduenietautē dies Domini vt fur: in quo cœli
magno impetu transient, elementa verò calore soluentur. Cùm igitur hæc omnia dissoluenda sint, quales oportet vos esse in sanctis conuersationibus & pietatibus, expectantes, & properantes in aduentu diei Domini, per quem
cœli ardentes soluentur, & elementa ignis ardore tabescent? Nouos verò cœlos & nouam terram secundum
8 promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. O
Deus infinitæ maiestatis, per tuam ineffabilem clementiam te deprecor, vt nobis intellectum & sensum præbeas,
quo hæc sancti Apostoli nobis verba proficiant. Hoc primum nobis hic dicitur, quòd dies iudicij vt latro aduenit.
Simile. Quia latro si ingreditur domum vt furetur, & fortè inuenit Dominum vigilantem, cum magno decoro & verecundia eum alloquitur & veneratur. Sic vltimus dies & mors
est bonis, qui vigilant & in gratia sunt. Honorificentissimè
benignissimèq; eos tractat: illis verò qui in peccati somno negligentes

no negligentes & non parati commorantur, est valdè ter- 9
ribilis, ita vt eos in infernum sepeliat sicut latro cùm inuenit Dominum dormientem eum occidit, & illius bona
diripit. Secundò dicit, Cœli magno impetu transient, elementa verò calore soluentur. Terra autem & quæ in ipsa
sunt opera exurentur, ex his igitur ità metuendis infert
Beatus Petrus dicens: cùm igitur hæc omnia dissoluenda
sint, quales oportet nos esse tam terribilem diem expe-
ctantes, quàm sanctas oportet esse nostras cōuersationes?
&c. Et posteà concludit: propter quod charissimi expe-
ctantes, satagite, immaculati & inuiolati ei inueniri in pa- 10
ce, & Domini nostri Iesu Christi lōganimitatem salutem
arbitramini. Omnia hæc sunt verba dignissima maximæ
considerationis; primùm magnam habet emphasim. Propter quod, si quidem omnia concremanda sunt, cauete ne
in perpetuum comburamini: licèt inter pœnas maxima sit
carere Beatifica Dei visione quæ est bis infinita, cùm quia
nos infinito bono priuat, tum quòd sit infinitæ durationis.
Hanc tamen non multum timent mali, quia non con-
templantur quod bonum amittant, & ideò Sanctus Petrus
non tantùm de ea agit, quantùm de igne, per quem pro- 11
ponitur ante oculos pœna ignis æterni, hāc enim cum hic
quasi experiamur magis nos terret. Dicit vlterius, vt magnificemus longanimitatem Domini nostri Iesu Christi
vt hoc tempus quod nobis concedit, & pœnitentiam expectat, arbitremur singulare beneficium quod in nos cōfert,
ad nostram salutem & remedium: quòd peccasti heri, nec
statim aperta est terra, quæ te absorbēret. Quid faceres fra
ter si te mors comprehenderet (vt Hispānè dicimus)
[*Comel harto en las manos*] O quam singulare beneficium
nobis facit Deus, sperās nos ad pœnitentiam nisi fortè no- 12
stra culpa, hoc bonum nobis in malum conuerteretur: cùm
hac occasione non vsi fuerimus. Ideo Dauid dixit, Nisi
conuersi fueritis gladium suum vibrauit, arcum suum te- *Psalm.7.*
tendit & paratum illum, &c. Vsus est hic Spiritus Sanctus hac
metaphora, ad significandum, quòd sicut in arcu quò Sagitta magis regreditur, posteà eò maiori impetu exit, &
maius infert vulnus: sic quanto plus Dei iustitia detinetur
pœnitentiam expectans, si hac longanimitate non vsi fuerimus, tanto posteà crudelior erit ictus supplicij eius.

Hæc

33 Hæc omnia fratres mei dixi, vt per ea maximum Dei timorem concipiatis, siquidem timor est fons vitę & salutis (vt initio diximus) sed (vt vobis verum fatear) me ipsum admiror quomodo hæc tam terribilia, & Dei terribiles commingationes referẽs, apud me manserim, vt quòd cum verbis animam simul, sanguinem & vitam nõ effuderim. Quomodo hæc dicimus, & audimus, & tanquam in cedibiles lapides remanemus? quod si nobis timorem non intulit quod hucusque diximus, vtamur saltem eis quæ nos

34 dominus docet in sancto Euangelio. *Cùm venerit filius hominis &c.* Ante aduẽtum Domini, cõcrematis iam omnibus, erit illa vniuersalis resurrectio mortuorum, & omnes quasi territi & timore perculsi resurgemus. Non enim videbimus terram sicut antea, nec fluuios, aut arbores, nec apparebunt aues, aut animalia, omnia quæ antea erant combusta inueniemus. [*O valame la beatissima Trinidad!*] Certè nescio hoc dicere, & vellẽ vt alius diceret, quo ego in foramen aliquod me immitterem, dererret enim me huius rei cogitatio, & de ea loquens perterritus sum. Quis

35 audebit ibi caput extollere? [*Por mas estirado que sea.*] Cùm cuncti ibi sint scientes ad quid vocati fuerint, in quo

Mat. 24. lum suspicient, & dicit S. Matthæus, quod tunc apparebit signum filij hominis in cœlo, & tunc plangent omnes tribus terræ. Quod videbunt cùm sic in cœlum aspicient, aduentare vexillum illud sanctæ inquisitionis, crucem illam sacrosanctam in qua Christus affixus est, & tunc plangent omnes tribus terræ, non autem tribus cœli, quia tribus terræ sunt peccatores terrestres. Erit enim genus quoddam

36 desperationis, cùm non videant in illa cruce, illa innocentis cordiæ brachia extensa, nec sacratissimam virginem iuxta crucem prospiciant, quæ pro eis intercedat. O miser peccator quid facies sine patrono? quid anima tua maximo sceleribus onerata sentiet, quum non videat in cruce vulnera, quibus eius crimina operiantur, nec sanguinem, quo

Num. 17. eius labes aspergantur? dixit Deus Moysi: refer virgam Aaron in tabernaculum testimonij, vt seruetur ibi in signum rebellionis filiorum Israël. Sic crux summi sacerdotis Christi apparebit illi in signum & confusionem rebellionis malorum. Quemadmodum enim regula mutant lapidem vt eius rectitudo aut disparitas videatur, sanctissima

sanctissima crux erit ibi regula qua nostra opera summus 37
artifex Iesus Christus metietur. O miseros nos, & quæ paritas reperietur inter nostros cibos, voluptates, & opera, cum illis, quæ summus Magister mũdi in cruce tãto amore & charitate operatus est! ô quæ anxietates, qui gemitus, qui planctus ibi erunt? quænam lingua est, quæ illos queat explicare? videntes turbabuntur timore horribili. Ita sita lachrymantes, ait S. Matth. quòd videbunt filium hominis venientem in nubibus. Quòd videbunt filium virginis cum magna Maiestate aduenientẽ, & cum illo omnes Angelos cœlestes. Tunc maximum planctũ & vlulatum extollent (vt dicit S. Ioannes in Apoc (sicut solent extollere mulieres vlulantes in funeribus filiorum charissimorum, & dicent montibus & rupibus, Cadite super nos, & abscõdite nos à facie sedentis super thronũ quando venerit dies magnæ iræ eius: super quod dicit S. Augustinus quòd maius tormentũ erit malis furorem vultus Domini tollerare quàm cruciatus infernales perpeti. Perpendite diligenter verbũ illud: dies magnæ iræ eius. Magnæ iræ eius, dicit, quia licet Deus sæpe iratus fuerit, & se furore concitatum præbuerit (sicut in supplicio Angelorũ) & in 39
diluuio, & cum Sodomitis, ac etiã cum Aegyptiis &c. solummodo dies Iudicij dicitur dies magnæ iræ Dei, omnes enim illæ iræ non fuerunt tantæ quanta erit illa. O quam iratum cum ostendit Esaias dicens: Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir præliator suscitabit cœlum, vociferabitur, & clamabit, super inimicos suos confortabitur, tacui semper, filij, patiens fui, sicut parturiens loquar dissipabo & absorbebo simul &c. O quæ verba tam horribilia! ô bone Iesu decus & splendor animarum nostrarum quis te vidit tanquam mitissimum agnum, & quis modo pa- 40
tientiã tuã in peccatores cõsiderat, quid sentiet videẽs te fortem zelum tuum, & honorẽ tuũ, qui à malis ita oppressus fuit, propugnantem? ô quàm siles modo Domine tot adulteria, tot homicidia, tot periuria &c. quomodo terra non aperitur, quæ nos sorbeat, [*Pensays que lo echa Dios en saco roto.*] Non, quia hic promittit quòd licet modo taceat, aliquando tamen silentium rumpet, & vindictam sumet de iniuriis tantæ Maiestati illatis. Quum præterirent Hebræi in terram promissionis, exiit Ama-

1. Reg. 15. lech vt eis contradiceret, & post quadringentos anno-
21 dixit Deus Saul: recensui quecunq; fecit Amalech Isra-
quomodo restitit ei in via cum ascenderet de Aegypto
his dictis præcepit ei vt iret ad sumendum supplicium
eis. Putarem (credo) illi quod iam Deus tyrannidis
crudelitatis suæ non meminerat. Sed decepti sunt,
cum minus arbitrati sunt, tunc pœnas soluerunt: sic
cieri tibi, quando sicut vir prælator suscitabit
suum. O quæ exaggeratio! sicut vir prælator, ait. Quan-
do incarnatus est venit sicut rex ad nuptias; venien-
Apoc. 19. nuptiæ agni &c. Apocalypsis, mitissimus & valde pacifi-
22 cus: sed tunc veniet sicut vir prælator cum zelo &
re, vt orbem euertat, omnibus creaturis armatus. Ama-
Sapi. 5. bit creaturam ad vltionem &c. Sapiens, & vociferabitur
& clamabit. *Sancta Maria Señora.*] Et quomodo
non obstupefacit hoc verbum? O quomodo rugiet Iesus
Christus quasi parturiens, & nos ita sumus modo sine
su & cogitatione harum rerum & ita securi, ac si
[*Fabula, de Amadis de Gaula.*] Et congregabuntur ante
cum omnes gentes, Quid erit videre ibi illos Darios,
23 Alexandros, Cæsares illos, ac potentissimos Romanos im-
peratores: Dispari vultu eos videbimus ac fuerunt
Quid fuit vidisse eos in hoc seculo, & illic intueri
Præterea quæ dicit Dominꝰ. *Quod separabit eos ab omni-*
cet. Vt vnusquisque sit in loco decenti. Quando habe-
Similit. capitulum commendatarij, assident secundum antiqui-
tem & merita vnusquisq; videbitis esse comendatarios
sone & pauperē ad dexteram magni Magistri, & dux,
comes aut alius princeps ditissimus assidet in infimo
co, quid hoc est, nisi q; ibi dantur loca, suo ordine, &
24 derationes: sic igitur erit in illo capitulo generalissimo
dicij, videbitis pauperem piscatorē iuxta Magistrum
simū Christū. Imperatores vero & potētes sæculi in alio
ctis locis cum dæmonijs. Cōuertet tunc bonus Iesus vu
lę ipsis suis omnib⁹ suis & dicet illis dulcissima illa verba:
i, benedicti, &c. O quāto iure D. Iacobus dixit, Mi-
Iacob. 2. ricordia autem misericordia iudicium, id est, quod in illo
examine misericordia superior est iudicio, aut (vt clarius
loquar) quod misericordia de iudicio triumphat. Quia
quos iudicij severitas posset opprimere, & quærere

misericordia liberat: allegans coram patre misericordia-
rum, dignum esse misericordia, qui in proximos miseri- 25
cordia vius est. Ideò Eckumenius cōparat misericordiam *Eckumen.*
oleo, quo luctatores vnguntur ne possint apprehendi? sic
misericordia luctos non poterit diuina iustitia compre-
hendere: sed in illis adimplebitur promissio Domini,
beati misericordes, quoniā ipsi misericordiam cōsequen-
tur. Quapropter Gregorius Nicenus acute coparauit Deū *Greg. Nicen.*
cum lucido speculo quod talē tibi vultum præbebit, qua-
lem tu habes, talē inuenies Deū in iudicio, qualē tu in hac
vita te præbuisti. Si habuisti vultū misericordiæ, tunc etiā 26
tibi Deus ostendet: si fuisti crudelis etiā in Deus seuerum
se ostendet in te. Non est cōmutatio in speculo, sed in ima
ginibus, quæ ei obiiciuntur in life, sicut dixit Dauid loquēs *Psalm. 17.*
cum Deo, Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso per-
uerteris, cum benigois benigous eris, & cū crudelibus du
rus eris. Dñe quare nō dicis eis: accipite regnū pro marty-
riis, quæ perpessi fuistis? quia tot annos vitam in arctis reli-
gionibus duxistis? quia cum multā puritate & castitate vi-
xistis? &c. Sed plus æstimas opera misericordiæ [*Mas agrada-*
dece a Dios que esso.] Nullum bonū sine mercede re- 27
quiescit: id in hoc voluit significare, q; si pro operibus miseri-
cordiæ (quę sępissime fieri facillime possunt) tātū præmiū
tribuit, quid ꝓ martyrio reddet, pro patiētia in magnis la-
boribꝰ, & iniuriis? pro multis annis cōsumptis in sanctis re
ligionibus, in asperitate vitæ, in perfecta continentia, in
obedientia & in alta diuinarū rerum contemplatione; &c.

Tunc dicet his, qui a sinistris eius erunt. Tunc etiā vultum
conuertet ad impios, sed non sicut iustis, irato aspectu,
oculis, vt dicit scriptura, scintillantibus, & sublimi voce,
quam cœlum & terra audiet, & illo ore, quo toties te ad
pœnitentiā vocauit & vt ad se accederes inflammauit, hoc 28
igitur ore incipiet dicere: *Discedite a me maledicti patris mei*
in ignem æternum. O vtinā altissima Dei pietas nos in cogni
tionem huius terribilis sententiæ faceret venire. *Discedite*
(dicet). Hæc est maledictio, qua B. Paulus malos commi- *1. Cor. 16.*
natus est dicens: si quis non amat Dominum Iesum, sit ana-
thema Maranatha, hoc nomen Maranatha est vocabulum
Syriæ, quod significat; quomodo Dominus noster adue-
niet. Vult dicere Sanctus Paulus: quod si quis nō amauerit

29 Dominum,ac redemptorem nostrum Iesum Christum ſit excommunicatus, & ſegregatus ab eius diuino cõſpectu cùm venerit in iudicium. Ecce quomodò nunc Dominus hoc adimplet dicens ; diſcedite.O animæ , quæ ex illa ciuitate Dei eiiciendæ eſtis, de qua tot bona auditis , miseras vos , quibus non contigit videre faciem Dei , quam non ſatiantur videntes Angeli.

Reddet rationem , quòd eos ſic dejiciat ac deſpiciat. *Eſuriui enim & non dediſtis mihi manducare &c.* Deinceps fratres mei iſraſcimini & eſtote crudeles in pauperes , &
30 quidem videtis quã iratum inueniãt hi Deum,pro eodem ſcelere, cauete.per viſcera huius piiſsimi Dñi à tãto periculo.Ab inope ne auertas oculos tuos propter irã, ait Do-
Eccle. 4. minus.Mirabile eſt,quàm honorati ſint diuites & potẽtes vſq; & paſsiones naturales eos reuerentur. Cùm tu amici furore concitatus ſis,cùm ira ardentior eſt,ſi tranſiit aliquis princeps aut Dominus potẽs,ſtatim mitigaris & quaſi ſtatua efficeris,quia cõſpectus illius fuit velut aqua, quæ hunc ignem extinxit.Pauperes autem nihili facitis, ac ſi
31 non eſſent homines, aut eſſent lapides, itaque aurum, argentum,metalla mortua æſtimatis , & non homines. Ita non ſunt homines ſicut & illi? quid plus habent illi, quam iſti? veſtitum,aurum,&c. O terribilem cæcitatem! aurum & veſtitum, non hominem ad imaginẽ Dei creatum æſtimatis ? & quia pauper aliquam eleemoſynam à te petit, & verbis aſsiduis te rogat, ira inflammaris , & quaſi ſeo eſſet
Matt. 21. ceris. In Matth. dicitur , quòd cùm Dominus eſuriem accederet ad ficulneam,& nihil in ea præter folia inueniret ei maledixit,& ſtatim exiccata eſt.O Chriſte ſuperue Ma-
Marc. 11. giſter patiẽciæ,& quid habet culpæ ficulnea?quia vt S.Mar-
32 cus affirmat non erat tempus ficorum. Si non eſt tempus ficorum,quomodo eos dabit ficulnea? Hoc fecit vt ſignificaret quid inter pauperes & diuites futurũ erat in mundo. Accedit Chriſtus famelicus in pauperibus ſuis ad diuitum diuitis.& nõ inuenit in eo niſi folia ficulneæ , quæ ſunt aſperrima, & exaſperantia velut lima, verba dura, & amara, & quoddã dicere:[*Anda para baldio y derramado no hora mala a trabajar.*] Sic? *Pues*, maledictio quam Dominus intulit ficulneæ,non fuit ficulneæ , ſed vt oſtenderet quid de te,ô immanis futurum eſſet, quia eris maledictus ſterilis

ſterilis,ſine poteſtate impetrãdi ſalutem in ſempiterna ſæ- 33
cula , ſicut ficulnea ſicca, quæ non poteſt fructum ferre. Talem inuenies Deum qualem ipſe te inuenit : tu in pauperes durus , Deus in te durus , ſicut ex his verbis patet. Quod ſi iis qui charitatis opera non exequuntur, talis pœna dabitur, quid erit pro latrocinijs & homicidijs &c.Diuinus ille Dominus pro ſua æterna clementia , quandoquidem illi placuit his ſuperuis & ſalutiferis admonitionibus nos præuenire,nobis earum cognitionem & ſenſum concedat vt amodo nobiſcumipſis rationem ponamus,& nobis per pœnitentiam medeamur, ne ſimus ex infœlicibus ſiniſtris , ſed vita innocentẽ , ſicut manſuetæ oues à 34
dextris collocemur,& gloriæ benedictionem recipiamus ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius Amen.

FERIA III. POST I. DOMINICAM IN QVADRAGESIMA.

Cùm intraſſet Ieſus Hieroſolymam cõmota eſt vniuerſa ciuitas &c. MATTH. 21

VT primùm Ingreſſus eſt Dominus Hieruſalẽ ſtatim in templum perrexit patris ſui. In quo nos docuit vt quando vadimus in aliquam vrbem ad agendum aliquod negotium , quod prius facere debemus , eſt confugere ad templum ad
a[illegible]ſtatem Maieſtati gratias,quia nos ab itineris periculis eripuit,& eſt ſupplicare vt nos dirigat & doceat in illis negotijs agendis.Vt omnia fiãt iuxta ſanctã eius volũtatẽ, dicatur totũ Euangeliũ vſque ibi:& dixit eis : ſcriptum eſt &c.Dicit S. Ioannes narrãs aliũ caſum ſimilem huic; quòd 2
flagellante Ieſu vendẽtes & ementes in templo:recordati *Ioan. 2.*
ſunt diſcipuli eius,quia ſcriptũ eſt:Zelus domus tuę comedit me:Hunc zelum Domini diuinitus declarauit Spiritus Sanctus in Canticis dicẽs : põe me vt ſignaculum ſupra *Cant. 8.*
cor tuum, vt ſignãculũ ſuper brachium tuum , quia fortis eſt vt mors dilectio,& dura ſicut infernus æmulatio. Aſsimilauit dilectionem mortis ; quemadmodum enim mors amantes & odientes eam amplectitur,ſic diuinus amor ad 3

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 amicos.& inimicos extẽditur.Nihil aliud ames corde tuo (ait Dominus)nec opere.aliud principaliter queras.propter me Amorẽ tuũ, quia tã forti amore te diligo sicut mors quia sicut mors omnes mortales amplectitur,ita ego omnes diligo. Tã plenus zelo amator sum,vt zelus mẽs sic ardeat infernos:quia quẽadmodũ infernus omnes quos recipit fortissimè torquentis hic meus amor & zelus me cruciat. audiò anima Christiana rem quandam (humano vidente) incredibilem, quãm tamen dicit Deus qui mentiri non

5 potest, quod eius zelus est durus velut infernus. O diuina exaggeratio! ostendit in hoc,quòd si Deus posset torqueri, zelus & amor suus erga nos, ipsum velut infernus cruciaret & sic, inquantum Christus Redẽptor noster passibilis fuit & mortalis, & in eius beatissima anima horror fuit recipiendæ tristitiæ,sicut habuit notitiam peccatorum omnium,quæ in toto orbe ab initio committũtur,& cõmittẽtur, sic summa pro cũctis tristitia affectus est.Quod nec humana nec Angelica mens potest cõ-

1 2. Cor.11. prehẽdere.Huius zeli aliquomodo particeps erat B. Pau-

6 lus.cum dixit:æmulor enim vos Dei æmulatione,despõdi enim vos vni viro virginem castã exhibere Christo.Ideo discrucior? niũ virginem castam exhibeatis Christo.Terribile patior tormẽtum, aliquomodo simile illi quod salutor meus passus est.& illud ego patior, vt vos boni fitis & omnino vos seruituti eius tradatis.Et alibi clariùs hoc expressisse appareat.vbi postquã humano videri,in eis eruditis magnas & salutares doctrinas, omnẽ spiritus sui vigo-

2. Cor.6. rẽ,vitã; totam consumpserat: cum tamen non desisteret in ipsis cœlestis quidam ignis inflammari, & eis proficisci

7 arderet desiderio:prorupit tandem dicens: os nostrum patet ad vos ô Corinthij, cor nostrũ dilatatũ est,nõ angustamini in nobis.Quid significatos nostrũ patet ad vos ô Corinthij?Methaphora sumpta est ab eis, qui magno calore æstuãtes,apertis oribus aerẽ intendũt colligere,quo vicinorũ suorũ ardorẽ possint refrigerare. Sic sanctus Apostolus proximorũ amore accensus & desiderio salutis ipsorũ ardẽs,sic tamen ardens, vt nec continuũ exercitium docẽdi eos,nec labores, quos propter hoc ferebat, nec verbera, nec carceres,nec naufragia,&c.ardorẽ illum extinguerẽt. Et cum hæc omnia nõ sufficerẽt,os suũ aperiebat dicẽs:

desiderans

desiderans pro illis plura pati:& ideo dicit:os nostrũ patet &c.Quasi dicat:adhuc optamus pro vobis maiora perpeti, vt amori nostro satisfaciamus:& eundẽ ardorem cupiebat in aliis suis discipulis incendere,ideoq; subdidit statim dicens:eandem autem habentes remunerationem(tanquam filiis dico)dilatamini & vos.desit,eandem charitatẽ & zelũ habere & vos,nõ solũ erga me,sed in omne genus humanũ:vt habuit Magister noster Dñs,qui cos suũ zelum.& laceratũ habebat zelo sancto honoris æterni patris sui,& vtilitatis animarũ,& hoc zelo eiiciebat omnes vendentes & emẽtes &c.[*A puero agebat.*] *Eiecit eos de templo.* Et prius quã 9 eos flagellaret,flenerat super illos in introitu Ierusalem. Hæc duo nesciũt homines cõmiscere.Si amant & ploranr, nesciũt punire,quos diligũt,si verò puniunt nõ possunt lachrymari,nec eorũ misereri, quos puniũt,sed tyrãni & inexpassibiles efficiũtur.Nõ sic faciũt,qui diuino spiritu sunt pleni.Ad hoc propositũ vnã rem notare cõsideratu dignissimã.In Genesi dicitur, quòd cũ vidisset Sara filium Agar ludẽtem cũ filio suo dixit ad Abrahã:eiice ancillã hanc, & Gen.21. filiũ eius &c.Quis nam esset hic ludus:nõ legitur.Certum tamẽ est nõ puerilẽ ludũ fuisse,quia S.Paulus eũ vocat per- Gala. 4. secutionem.Præcepit ergò Deus Abrahæ,vt hũc filium suũ 10 Ismaelẽ domo eiiceret,& licèt(vt textus ait)durè acceperit hoc Abraham,quia asperũ & durũ illi visum est:surrexit tamẽ mane,vt id exequeretur. Perpẽdite obedientiã in re tã aspera.Sed hoc modò ad nostrũ propositũ attinet:quod dicit textus quod tollẽs panẽ & vtre aquæ imposuit scapulis eius, tradiditque puerum & dimisit eam.&c. Homo itadiues & potens,qui tãtas eleemosynas pauperibus largiebatur,quique ex sua familia exercitũ conflare poterat,quo quatuor reges euerteret,nihil aliud filio,legitimo scilicet vxori (etsi ancillæ)dat præter parũ panis,& vtrem aquæ,nec sal- 11 tem illis tumentũ dat,super quo illum portent sed vtrẽ illum miseræ coniugis humeris imponit.Dico quòd sic eos tractauit,quia mater,& filius erant rebelles, & sic ne fortè propter abundantiam deteriores fierent.sed potiùs labore corrigerentur, ita cũ eis egit & est valdè notandum,quod hæc omnia ipsemet faciebat: in quo magnopere validum Abrahæ pectus splendet. Ecce ingenium seruorum Dei, qui etsi valdè amant,& teneriè sentiunt,& lamẽtatur,

f 4 cum sup

12 cum suppliciũ de aliquo sumunt, non ideò sine rigore pu-
niũt, quãdo necessitas postulat. Ego vobis affirmo, quòd si
multi in orbe essent Abrahæ, non tot essent iuuenes dilu-
luti & perditi. Idem illuxit in sancto Moyse, cùm populus
Israel in deserto in idololatriam incidit, quas prẽces Deo
obtulit, vt eis parceret? quot lachrymas pro illis effudit?
postea verò videtis eum sicut leonẽ furentem, magnam
illorũ stragem facientem. Bonus chirurgus plorat scindit
Simile. pedem filio suo, plorat & scindit, nec quòd ploret desinit
scindere, nec quod scindat desinit plorare. Cœlestis hæc est
13 doctrina vtinam diuina maiestas eã in cordibus vestris im-
primat; vt sciatis quomodò cũ filiis vestris vos gerere de-
beatis, & cũ subditis vestris, qui estis prælati, & iudices, &
quomodo seruos vestros, illi qui eos habetis tractare de-
beatis, & quomodo filias vestras & famulos gubernare de-
sitis qui estis patresfamiliãs: vt in omnibus maiorum filium
frangatur, & in bonis vlteriùs semper progrediamini.

Animaduertẽdum est, quòd, quando primum Dominus
puniuit eos, qui in tẽplo illa irreuerentia vtebantur, eos di-
xit: *Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis*
14 *illam domum negotiationis.* Et quia emendari noluerunt, libere
Christus Dominus nostet grauiùs eos modò reprehendit
dicens: *Vos autem fecistis illam spelunca latronũ.* Qui enim
mel leniter correctus nõ emẽdatur, rationi cõsentaneũ est
vt grauiori supplicio afficiatur. Anteà eos negotiatores
vocauit, modò verò latrones nũcupauit, & hoc stylo vtitur
Prou. 27. etiam plerumq; nobiscum: sed parum prodest. De quo ob-
queritur Deus dicens: si contuderis stultum in pila, quasi
Simile. ptysanas feriente desuper pilo, non auferetur ab eo stulti-
15 tia eius. Grana ordeacea (hoc enim significat ptysana) si
sunt humida & ea vis in pila molire quò pluribus ictibus
mollis, eò plus obtundũtur & fiunt velut massa: quòd non
esset si essent sicca, sed duobus ictibus paleam à se expelle-
rent, & in puluerẽ conuerterẽtur. Homines pleni cõcupi-
centia, & humidi carnalibus vitiis, quò acriùs à Deo per-
cutiuntur, eò deteriores, & turpiores efficiuntur. illi verò
qui nõ sunt tam corrupti minimo ictu percussi, corticem &
paleas imperfectionis à se eiiciũt, & in puluerẽ reducũtur,
mortem suam cõsiderantes rerumq; exitum animaduertẽ-
tes, ex infirmitate enim & ex quouis aliò labore bonam
confidera-

tionem sibiipsis eliciunt. Si hic labor tam intole- 16
rabilis mihi efficitur, quid fient æterna illa tormenta? si ita
facerent mali, non Deus labores laboribus nobis adderet,
nec nos ita compungeret: vt videatur nihil iam esse quod
non sit doloribus affectum, vt ipse per Esaiam maximo af- *Esai. 1.*
fectu dicit: vę genti peccatrici, populo graui iniquitate &c.
super quo percutiã vos vltra addentes præuaricationem?
omne caput languidum, & omne cor mœrẽs, à planta pe-
dis vsque ad verticem non est in eo sanitas. Eccè quomodo
conqueritur, quod nullum fructum ex suis benignissimis
verberibus percipiamus. Sed scelera sceleribus superaddẽ- 17
tes, malis nostris omnia Dei supplicia superare videamur.
Væ genti peccatrici (inquit) populo obdurato, pertinaci,
iniquitatibus rebelli, super quo iam, aut quo supplicio
vos afficiam, siquidem semper estis præuaricationem præ-
uaricationibus addentes. Ac si diceret: iam non inuenio
supplicium, quo vos non puniuerim, vos autem semper
noua reperitis scelera, quibus me offendatis. Ego vos
puniui fame, peste, bello, auferens diuitias, honores, fa-
mem, filios, puniui vos in regibus, in sacerdotibus, in 18
populo, & non emendamini, sed potiùs peiores facti estis:
in quo ergò iam tandem puniam? quia verbera atque sup-
plicia mea frustra emitto. In quibus verbis videtur illos
comminari, & nos in illis deterrere illo summo supplio
tio, & maiori omnium quæ in terra sunt, quod est nos
deserere, & manum suam à tam iniqua gente abstrahere.
Etiam est valde notandum quod dicit Sanctus Ioannes, &
tum fecisset quasi flagellum &c. fecit quasi flagellum, quia
flagella huius vitę comparata verberibus futuri sęculi, sunt
quasi flagella. Quod aduotant B. Augustinus declarans 19
illa verba Sancti Pauli, quasi morientes, eanquam nihil *Augustin.*
habentes, quasi tristes. Mortem, famem, paupertatem, tri- *sup. Psal.*
stitiam, omnia vocat, quasi liberet nos Deus à verberibus, *48.*
fame, & laboribus inferni, illi enim sunt veri labores, & *2. Cor. 6.*
hoc est mysteriũ quare S. Ioãnes dixit quia non est inuẽtus *Apoc. 20.*
scriptus in libro vitæ, missus est in stagnũ ignis. Stagnum
ignis vocat inferuũ & non fluuiũ, vt significet, quid interfit
inter labores huius mũdi, & labores inferni, ærumnas huius
sęculi vocat sacra scriptura flumina cũ dicit, aquę multę nõ
poterunt extinguere charitatem, nec flumina obruent il-

lāquia sicut aqua fluminis, omnes labores huius vitæ præ-
Iunii. 8. tereunt, & licèt labores tui non tranſire tibi videantur, de-
ciperis: quia quamuis quiescant, conſuetudine tamen in-
nuūtur, quia labores callos efficiūt, & ſic leuiùs in diem re-
leuātur: in inferno autem nunquā mitiguntur, quia ibi non
faciunt callos, & hoc eſt peculiare miraculum, quod Deus
facit in damnatis, vt poſtquam ibi commorati fuerint mul-
le annos, ita teneri, & recentes ſint in laboribus no-
uerādis, ac ſi modò ingreſſi eſſent. Et ideò infernum voca-
stagnum, quia retinentur labores & non prætereūtur: vere
24 in hoc ſæculo labores ſunt velut aquæ fluuiales, poſt turbi-
das enim veniunt & claræ. Si hoc fratres mei ante oculos
ferremus, nō per vitia & iniquitates tam laxis habenis cur-
reremus. Dignum eſt certè hoc, quod ſanguineis lacrymis
lacrymemur, quia cū hoc eredatis, tamen incautè & negli-
genter viuitis. Nō potes hīc dentis dolorem tolerare, quo-
modo ergo tot tātoſque ac tā æternos dolores in inferno
tam temerè audes perpeti? O pater luminum illumina
nos, vt hoc ſentiamus.

Dicit vlterius: *Domus mea domus orationis erit.* Exhor-
22 verbo, & ex zelo quē Dominus noſter Ieſus Chriſtus hīc
oſtendit; colligitur reſpectus & reuerentia, qua omnia lo-
cra loca colere debeamus. Vnum vobis volo dicere ad
1. Reg. 5. hoc propoſitum, vt ſit noſtra confuſio. In primo Reg.
dicitur, quod quādo Philiſtæi arcam Domini captiuam ab-
xerunt, eamque in Dei ſui Dagon altari collocarūt, ingre-
dientes craſtina die manè inuenerunt Dagon iacentem
in terra coram arca Domini, caput autem Dagon &
duæ palmæ manuum eius abeſſe erant ſuper limen, &
23 cùm caput & manus idoli ſuper templi limine iacerent,
dicitur quod propter hanc cauſam non calcant ſacer-
dotes Dagon, & omnes qui ingrediuntur templum
eius, ſuper ſimen vſque ad hodiernum diem. Tanta
reuerentia venerabantur Idolum, vt maxima venera-
tione dignum iudicarent locum, quem Dagon tetige-
rat: ita vt nec ipſi poſtea locum illum tangere audea-
rent. O quàm acriter hīc reprehendimur, ſiquidem
tam irreuerenter ex loca tangimus, in quibus tam par-
ticulari modo Deus habitat. Quo oculo videmur
quare non confundimur audientes eum, & venerantes

nem, qua gentes loca Sathanæ dicata honorantē & viden-
tes fimulam irreuerentiā, qua Eccleſias noſtras vero Deo 24
conſecratas tractamus? quid extra templum facitis, quod
in eo non faciatis? illic mentimini: hīc etiam mentimini:
illic detrahitis: hīc detrahitis: illic intueminī, & deſideratis
quæ non licet: hīc etiam: illic cōmittitis corporalia adul-
teria, hīc mentalia perpetratis. Filij ergò Adæ quid de ſe-
uera Domini manu pro tanta profanitate, quam in locis
ſanctis exercetis, recipere ſperatis? O fratres per reueren-
tiam illius altiſſimi Domini, ibi commorantis, & per amo-
rem, quo tam mirum artificium inuenit, vt nobiſcum re- 25
maneret, vos rogo, & iterum atque iterum fummis præci-
bus exoro, proſtratus coram vobis ſingulis, ne tantā irre-
uerentiā in tantum, ac tam bonum Deum & Dominum
vtamini: ſed cùm primùm ingreſſi fueritis loca ſancta, vos
examinetis in verbis, geſtu, actibus, ſenſibus, animaq; om-
nibus potentiis. Ne ſit quid in vobis ingratum, & diſplicēs
diuinæ Maieſtati, quia, & ſi hoc in omni tempore & loco
oportet fieri, multò magis neceſſe eſt vt hīc fiat, ſiquidem
eſt hæc domus orationis, ad erigendam ad Deum mētem
& cor ad cœlum extollendum.

Eſtā ex hoc verbo ſequitur, quòd viri Eccleſiaſtici ſunt 26
miniſtri orationis, ſiquidem & in domo Dei admonitrant,
quæ eſt domus orationis: & ex hoc apparebit quales eos
eſſe oporteat, primum, quam abſtinentes, cum ordinariū
eius munus ſit orare. Intellectus autem hominis ſaturati *Similit.*
cibis, eſt velut oculi delicatiſsimi, & nimis tenues in do-
mo plena fumi. Experimini vnuſquiſque in ſe: poſtquam
ſatiatus eſt, ad quid prodeſt? eſt homo, poſtquam ſaturatus,
velut iumentum (ſi ita dici poteſt) nam intellectus per-
quem à cæteris animantibus diſtinguimur, latet in augu- 27
lo lachrymantibus oculis propter nimios humores, qui ex
ſtomacho accedunt, & capit à corpore longiſsimè abeſſe.
Quid tūc hic intellectus poteſt perſpicere? aut quam ora-
tionem poteſt habere? ideò dicebat Dauid, humiliabam in *Pſal. 34.*
ieiunio animā meam, & oratio mea in ſinu meo conuer-
tetur: quaſi dicat, conſumptus inedia, Deo precēs offere-
bam, & percepi fructus præciosos orationis meæ. Quia
hanc clauſulam: oratio mea in ſinu meo conuertetur: ne
declarat Sanctus Theodoretus: pro precibus meis recepi *S. Theod.*
poſtulata

28 postulata à Deo, & illud: humiliaui in ieiunio animam meam, significat: comprimebam ieiunio naturales passiones animæ meæ. Et sic Sanctus Dauid animam suam præparabat vt eius oratio Deo grata esset, adeò, vt sine fructu non remaneret: sed valde locupletatus propter eam. Oratio enim ieiunio commista. [*Huyche las mangas y seno de mi dueño.*] Ideò & si secularibus & laicis dici possunt illa verba quæ dixit Deus Hieremiæ Ioachim filio Iosiæ Regi Iudæ: pater tuus nunquid non comedit & bibit, & fecit iudicium, & iustitiam, tunc cum bene erat ei? qui cùm esset rex, & deliciis affluens iuxta statum suum, voluntatem Dei faciebat, & quod debebat officio suo, & bene erat eius animæ, & corpori. Bene conuenit vita virtutibus ornata, cum statu regio, & equestri conditione, &c. quia cum bona, & lauta mensa, cumq; molli lecto, si facis iudicium & iustitiam, poteris saluus fieri: hoc enim petit Euangelium Dei ab hominibus huius conditionis. Ecclesiasticis verò, qui sunt ministri domus Dei & orationis, non tantum concedit. Etiam quia sunt ministri tanti ministerij, tenentur magnopere esse casti, & non diuerti hùc atq; illùc. In Leuitico præcipiebat Deus quòd sacerdotis filia, si deprehensa fuerit in stupro, & violauerit nomen patris sui, flammis exuratur. Et in Exodo iubebat: si deduxerit quis virginem necdum desponsatam, dormieritq; cum ea, dotabit eam & habebit eam vxorẽ. Si pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam iuxta modum dotis, quam virgines accipere consueuerunt. [*O vsala mè la santissima Trinidad! passays hermanos vnos por tal cosa!*] Quòd alteram virginem iubet comburi, alteram verò dotari, & in vxorẽ accipi. Vtraque virginum vnam speciem peccati commisit, vtraque in flammis pro deprehensa est, & alteram concremari, alteram verò honorari præcipit & dotari. Quare ergò hoc tàtum discrimen Deus fieri iubet? Dicit Dominus: quia violauit nomen patris sui solummodo quod esset filia sacerdotis, & dominij ac honorem patris sui dedecorauerit (hoc enim significat hic nomen patris sui.) Si ergò virginem quod esset filia sacerdotis, & talis sacerdotij, quod erat sicut esse nunc quodammodo occisoré animalium & coquum (totum enim eorum munus erat animalia mactare, coquere, & immolare,) præcipiebat Deus concremari, quòd in honestate sua peccauerat:

peccauerat: quid erit nunc de sacerdotibus & tam diuini & cœlestis sacerdotij, nisi honestissimi sint, & castissimi? spiritus sanctus vos illuminet, ô Domini mei & doceat hanc veritatem cognoscere, & quia statim vt peccatum committitis non cum supplicio occurrit, ne arbitremini. [*Que lo echa en saco roto.*]

Dicit vlteriùs: *Vos autem fecistis illam speluncam latronum.* Vtinam sacerdotes nostri temporis eius non faciant, ac beneficia simplicia, & pinguia vẽdant, vel illicitè commutent. Cauete, patres mei, quia sicut malefactor, qui multa crimina patrauit, intendit in locum sacrum confugere: & est dissentaneum, vt illi sacer locus prosit, aut in eum recipiatur. Sic auaritia delinquens, quæ iustitiæ oculos euulsit, & ipsam cæcam reddidit, mercatorumq; atque artificum omnium veritatem deprædata est, effectiq; vt mendacia loquantur, & nihil aliud præter dolos in ore eorum repertatur, quæ dominis benignitatem diripuit, vt in subditos tyrannidem exerceant, denique quæ omnes hominum status corrupit. His vero omnibus comissis ad locum sacrum confugere conatur, & in eum ingredi prætendit, curat Ecclesiasticos velut alios peruertere. Quapropter ei ianuas claudite, ne ad vos ingrediatur: siquidem vos reprehensione digniores esse[n]s, cùm sitis Christi Domini, si rem tam malefactam sicut auaritiam reciperetis. Quorsum seruabit aquam in testis, qui domi habet fontem? qui non habet potest seruare. Quòd sæcularis thesaurizet non admiror, eius enim diuitiæ sunt velut aqua cisternæ: & nescit quando exhaurientur, & eis indigebit, vt filios suos, familiamq; sustenter, quibus concedit S. Paulus dicens: nec enim debent filij parentibus thesaurizare, sed parentes filiis. Ecclesiasticus autem, qui fontem semper manantem domi habet, quem intelligit sibi nunquam defuturum, & tamen nihil aliud curat, nisi vt pecunias accumulet. Ad quid? cùm enim beneficij, fons est, qui quotidie manat. Vtimini ergo ista aqua quantum moderatè & honestè vobis opus est: reliquam verò iuxta voluntatem Dei expẽdite. Postquam igitur Dominus manifestauerat iustitiam, rigorem, zelumq; suum erga domum patris sui, & postquam nos docuerat in hoc zelum, quo nos oportet esse erga omnia sacra & ipsorum puritatem: suam eximiam clementiã statim ostendit

86 ostẽdit dans illic visum multis cæcis, & claudis, infirmis plurimis valetudinem præstans: vtinam diuina eius pietas animæ nostræ oculos illuminet, & pedes affectuum nostrorum dirigat, vt rectè intelligeres obligationes nostras semitas suæ obedientiæ curramus, quousque ad gloriam perueniamus, Ad quam nos perducat Iesus &c. Amen.

FERIA IIII. POST DOMINICAM I. IN QVADRAGESIMA.

Accesserunt ad Iesum Scribæ, & Pharisæi, dicentes: Magister volumus à te signum videre. MATTH. 12.

1 CVM Christus redemptor noster sermonem eximium habuisset, in quo de hominis reformatione egerat, & de meritis culparum & ratione, quæ in finali iudicio reddẽda esset de illo verbo tam metuendo, scilicet, de omni verbo otioso, &c. Et de illa notabilissima sententia dixerat: Ex verbis tuis iustificaberis, aut ex verbis tuis condemnaberis: vbi mirificè diuini iudicij æquitatem ostendebat, tam in præmio, quàm in pœnis: quæ enim maior est æquitas & rectitudo, quàm hominem suipsius esse iudicem, & ore suo dicere: Sum dignus condemnatione, aut æterna gloria? Erit enim tunc rationis syndéresis ita perspicax, vt faciat in propria causa iudicium fieri: vt dicit Alexander de Ales. Cùm igitur Dominus res necessarias sufficientes ad quodcunque quantumuis durum cor deterendum, tunc, scilicet, cùm deberent trepidare & ad Dominum conuerti, magis obdurati sunt: & sic accesserunt accurate, dicentes: *Volumus à te signum videre.* Et dicit Euangelium, quod erant Scribæ & Pharisæi Doctores & religiosi. Hoc malum vetatur nunc inter multos qui cùm audiunt prædicatores in spiritualem res vtiles, & persistingentes conloqui, & interrahunt, dicentes, quod non loquitur res subtiles, quando deberent conuerti, conuertuntur: Signum reprobationis. In libris Regum legitur, quod vt significaret Ionathas Dauidi, vtrum gratiam apud Regem patrem suum haberet, hoc illi signum dirè dicens: Ego descendam in locum vbi tu latebis, & emittam sagittas

Alex. de Ales. 2. p. q. 76.

1. Reg. 20.

sagittas mittam iuxta eum, & tacitam quasi exercẽs me ad signum. Mittam quoque & puerum, dicens ei: Vade, & affer mihi sagittas: si dixero puero: Ecce sagittæ iuxta te sunt, tolle eas. Tu veni ad me, quia pax tibi est & nihil mali vim vllum Dominus. Si autem sic locutus fuero puero: Ecce sagittæ vltra te sunt. Vade in pace, quia dimisit te Dominus. Vere ita est vt hîc significatur. Vultis conficere, vtrùm Pater Domini ac Saluatoris nostri Iesu Christi sit vobis amicus, vtrùm apud eum gratiam habeatis? Aduertite an sagittæ, & verba huius diuini Ionathæ sint iuxta vos: si mea mortua cordi vestro infixæ adhærent: hoc enim est vnum ex præcipuis signis, ex quibus hanc veritatem poteritis conijcere. Si autem huius diuini Domini sagittæ non perueniant ad cor vestrum: imò ab eo longissimè abhorrent, malum signum, scilicet, quòd odiosi estis æterno eius Patri. Et cùm hi in tanta malitia commorarentur, non percipiebant diuinæ sentẽtiæ & doctrinæ tantæ Maiestatis quales erat, quam Dominus prædicabat, ad eorum corda: & sic tanta cæcitate & vana curiositate accedunt, dicentes: *Magister volumus à te signum videre.* Obstupenda est impudentia qua isti dicunt: volumus. Qui vult imprimere sigillum in cera vt benè imprimatur, prius illam disponit & mollificat: & nullus faber ferrum construxit, quod prius in fornacem non immiserit: sic nullus prudens homo necessarium aliquid postulat, & alicuius momenti, desiderat illud adipisci, tam à Deo, quàm ab hominibus, nisi prius curauerit cor illius, à quo petiturus est blandiri, & beneuolum reddere: vt faciebat Dauid cum dulcissimi illa verba dicebat: Tu es refugium meum à tribulatione, quæ circumdedit me. Exultatio mea eruem me à circundantibus me. Gaudium meũ, lætitia cordis mei, confer in me hoc beneficium, quiquidẽ tu es refrigerium meũ, & securè portat ad quẽcũque negotium quàdo à procellis cõcutior. Quòd si hoc ita est, videamus quare hi Scribæ & Pharisæi cupientes impetrare à Iesu Christo filio Dei signa, & doctrinæ suæ confirmationẽ, in quo non minus quàm vita æterna agebatur, prius non disponunt cor illius, à quo petunt quomodo tam parui fortunis & diligentiæ adhibent in re tractanda, quæ illorum vita intercraci. Quid hoc erit quàm est cõsuetudo hominum quæ minimi diligentiã adhibere in negotijs quæ ad secularẽ honorem

Esai. 31.

Simile.

8 honorem spectant,& ad diuitias,corporalemq; salutẽ pertinent: res verò Dei,& quæ animæ sunt necessariæ, ita stupidè & negligenter agere,ac si nihil hoc illorum referret. Quando Dominus præstãtissimum illud miraculum operatus est,quòd Lazarum quatriduanum resuscitauit,aduertentes Pharisæi quòd omnis populus deserta synagoga eũ sequebatur,simul cõueniunt,dicentes: Quid facimus,quia
Ioan.11. hic homo multa signa facit. Videte qua diligentia & solicitudine illud curent, in quo eorum honos(videri suo) & vtilitas egebatur,etiam post victum Saluatorem nostrum
9 Iesum Christum. Cùm præses Pilatus eum vellet dimittere,videre qua celeritate,& quibus vociferationibus refel-
Ioan.9. dant: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Sic etiam postquam Iesus Christus sepultus est,aduertite,qua cura & diligentia à Pilato petunt, vt sepulchro custodes apponi iubeat. Et cùm ita in malo feruidi essent, accedunt modò tam remisse. & cum tanta ficcitate, ad res tam necessarias ad animam suam:sic sumus nos erga Dei negotia stigidi & grauidi sicut ferrum,aut plumbum:in negotijs verò inculatibus,sicut carbones ignis ita accensi & inflammati,vt
10 nihil suprà esse posit. Quocirca bonum erit,vt Pharisæos preteritos iam relinquamus,& dolores nostros ploremus: satis enim habemus quid lamẽtemur. Si mundum circumvidebis curam & solicitudinem, qua ejus negotia tractentur. Aduertes,quòd homines in lite parui momẽti omnia euoluunt,nec literatum inconsultum,nec iudicem incorruptum relinquunt,nec dominum,à quo auxilium nõ implorent,nocte dieq; pernoctãtes & laborantes,vt rem tam paruæ vtilitatis consequantur: atque si falsis testibus opus sit,eos quærunt & emunt: res verò ad Deum & conscien-
11 tiam attinentes,iam videtis quam remisse tractentur. Quæ præparatio ad confitendum? quod conscientiæ examen quòd veniunt domo vsq; ad templum peccata sua in memoriam reuocantes, arbitrantur, hoc sufficere, vt dicant: Pater iam præparatus sum: & sic fit in omnibus aliis rebus spiritualibus. Aliter, & alio feruore tractabat Dauid res cõscientiæ suæ,cùm diceret: Exurge, quare obdormis
Psal.43. Domine? Exurge & ne repellas in finem, apprehende arma
Psal.34. & scutum,& exurge in adiutorium mihi. Quo spiritu & agonia hoc verbum: Exurge, toties repetit? suppliciens

Deum vt ad sibi fauendum concitetur.

Dicunt: *Volumus à te signum videre.* Displicebant eis signa tam eximia, quæ oculis suis intuebantur, & volebant signa è cœlo:digni erant vt ignis descẽderet, qui eos combureret:sed clemẽtissimus ille Dominus qui in mundum venit, vt pœnitus notam faceret hominibus clementiam suam,nõ faciebat prodigia nisi essent simul ad illuminandas animas,& salutem corporibus conferendã.In lege veteri operabatur diuina Maiestas signa supplicij,scilicet,retinebat Solem,vt Iosue hostes suos interficeret. Prò Moyse fecit maracula in tantum detrimentum Aegyptiorum: diuisit mare vt Pharaonem cum exercitu suo mergeret. Propter Heliam immisit de cœlo ignem, qui homines concremaret. Propter Eliseum fecit vt prodirent vrsi, & pueros lacerarent qui illum illudebant. Semel solummodo vt scribit Sanctus Marcus, & Sanctus Matthæus fecit Christus miraculum in præiudicium aliquorum, & fuit quòd erãt in prouincia Genezareth duo homines Dæmonium habentes, qui ita furiosè in homines inuehebantur, vt nullus ad eos auderet accedere, quorum vnus habebat sex mille, sexcentos, sexaginta sex diabolos in se. Ecce quot hostes congregati fuerant,vt miserum hominem destruerent,& cum Christus Redemptor noster eos sanaret, & ab eis Dæmonia eiiceret, dedit eis facultatem vt in porcos ingrederentur. In toto sancto Euangelio non repetitur, quòd aliud miraculum in detrimentũ alicuius Christus Redemptor noster faceret præter hoc. Aquam in vinum conuertere,panes muluplicare,mortuos suscitare, cæcos illuminare,habẽtes Dæmonia liberare,omnia erant miracula vtilia animis & corporibus: & sic cùm discipuli ei dixissent: Domine vis dicamus vt ignis descendat de cœlo, & cõsumat illos? cõuersus increpauit illos, dicens: Nescitis cuius spiritus estis,filius hominis non venit animas perdere, sed saluare. Semel solùm fecit miraculum cum molestia tertij, & hoc in suppliciũ mercatorum, qui porcos illos emerant,& fuit propter peccata eorum.Ideò noluit concedere, quod hi petebant, cùm quia petebant cum curiositate,absque reuerentia,& fide; tum etiam quia Christus Dominus nolebat facere miracula, quæ non essent etiam corporibus vtilia, vt suprà dictum est.

12 13 14 *Ioan.2.* *Luc.9.* 15

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 Sed asperè eis respondit, dicens: *Generatio mala & adultera signum quærit.* O Christe dulcissime animarũ nostrarum magister. Videamus quomodo tale verbum à tuo dulcissimo & benedicto ore potuerit exire? Nõ es tu, de quo dicebat sponsa, Anima mea liquefacta est, vt dilectus loquutus est. Tam dulcia sunt Christe Iesu verba tua, vt de te merito dixerit Dauid: Diffusa est gratia in labiis tuis. Quomodo ergo tam durum hîc te præbes? quomodo tam aspera & amara verba loqueris? *Generatio mala & adultera.* Quod hoc est tam nouum Domine? quid? Ego dicam vobis. Chirurgus, qui vulneri medetur vt bene munus suum exequatur, debet applicare medicamenta iuxta id quod vulnera exposcunt, licet magis infirmo doleant: quòd si opus esset aliquam partem carnis scindere, & id non faceret, malus esset chirurgus. Bonus musicus cùm vult pulsare lyram, si aliqua chordarum est dissona, clauiculã torquet & chordam attollit, quousque infringitur, & tunc non fuit defectus in musico, sed in chorda; imò vt bonus musicus citò id debuit facere, quod fecit: satius est enim chordam abscindi, quàm dissonantem esse musicam, & illum malum musicum reputari. O diuine medice, cœlestis chirurge, musicæ excellentissime non malè facis vocans hos, generationem prauam, quia hoc est applicare medicinam vulneri, & clauiculã reprehensione torquere. Quod si chorda per impatientiam trangatur, eius est culpa; minus inconueniens est hoc, quàm Christum nõ exequi munus suum. Discant prælati, prædicatores, & omnes patresfamilias quoniter punire, quando necessitas postulat, nec sint timidi delicentes: ô indignabuntur. Impleam ego officium meum iuxta charitatis & iustitiæ leges, & si tu indignaberis, & confringêris, siquidem tua est culpa, tua etiam erit & pœna. Generationem prauam eos dicis Domine? Notas quod reputant se nobiles ex progenie Abrahæ, & generationis insignis originis, quomodo tu eos vocas generationem iniquam, quia omnia peccati prauitate inficiuntur, omnis splendor, & nobilitas generationis culpa marcescit, & manet indecora. Voluit sanctus Ioannes Baptista Iudæos humiliare, qui se ex semine Abrahæ diuinare iactabant, & vocat eos genimina viperarum. Non estis filij Abrahæ, quidem eius opera nõ imitamini: sed estis genimina viperarum,

rarum, siquidem venenum conspuitis. Quid magis lachrymandum, quàm quòd amittat homo nomen, hominis, & acquirat nomen bruti, & nõ solùm vnius bruti, sed multorum? vt dixit Dauid: Comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Non dicit, iumento, sed iumentis; omnes enim immanitates, & defectus animalium sunt in vno homine peccatore. Lupi voracitas, leonis crudelitas, viperarum venenum, &c. Et (vt perpendit Tertullianus contra Iudæos.) Sacra Scriptura multa nomina brutorum peccatoribus attribuit, ratione supradicta. Equi amatores & emissarij facti sunt, vnusquisque ad vxorem proximi sui hinniebat. Hoc dicit Hierem. propter turpem & effrenatam eorum sensualitatem. Per Ezechielem eos scorpiones nominat. Et cum scorpionibus erit habitatio tua. Iob eos nuncupat dracones. Frater fui draconũ. Animaduertite ergo fratres mei, quid diferetis ex viperis & draconibus si ad eos accediti, quia idem reportaturi estis, si cum prauis hominibus coniungimini. Videte quòd vos mordebunt, & animam veneno inficient. Quamobrem cauete ab eis sicut à bestiis caueretis. Cùm Beatus Ioannes eos genimina viperarum appellauit, dixit eis: Et ne cœperitis dicere: Patrem habemus Abraham: cùm tam proterui fitis, pudeat vos nuncupari filios Abrahæ. Ideoni ego vos moneo, vt erubescatis, & confundamini bonorum & clarorum parentum filios vocari, cùm vos mali fitis, nec eorum bona opera imitemini: religiosi etiam deberemus verecundari patrum nostrorum, atque ordinum institutorum filios haberi, cum fortassé nulla in re eos imitemur. O quàm pleno ore dicimus: Pater noster Sanctus Dominicus, Pater noster Sanctus Benedictus, Pater noster Sãctus Frãciscus, &c. Dicim' in nostro ordine tot sancti, & tot martyres fuerũt: tãto maior igitur erit culpa, & cõfusio nostra, nisi eorũ vestigia sectati fuerimus. O Patres mei, patres mei, si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. In hoc enim totũ consistit: curemus esse humiles & modesti, sanctæ orationi, & assiduæ diuinarum rerum contemplationi incumbentes, & sic patrum, institutorumq; nostrorum, & (quod plus est) Dei efficiemur filij. Non cõtentus est Christus Dominus, vocare eos generationem prauam, sed addidit: & adulteram, arguens eos de

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 infidelitate & perfidia, qua plerúmque in Deum vſi ſcelerant. Qui reprehenſione dignus eſt, non ſemel modò, ſed bis, & ter eſt reprehendendus, vt crebra reprehenſione confuſus in meliorem frugem ſeſe recipiat. In Apocalypſi dicit Beatus Ioannes ſe vidiſſe Angelos quoſdam cum citharis & inſtrumentis muſicis, habentes citharas Dei, & cantantes canticum Agni, dicentes: Magna & mirabilia ſunt opera tua Domine Deus omnipotens, tu ſolus ſanctus es: & ſtatim his dictis, affirmat illis data fuiſſe vaſa plena iræ Dei: & vnum ex quatuor animalibus dedit ſeptem Angelis, ſeptem phialas aureas plenas iracundiæ Dei viuentis in ſecula ſeculorum, &c. Et audiui vocem magnam de templo dicentem ſeptem Angelis: Ite, & effundite ſeptem phialas iræ Dei in terram. Vox iubet eos iram Dei ſuper terram effundere. Angeli, ſunt miniſtri Eccleſiæ, qui ea dicuntur, quòd Angelicam vitam eos agere oporteat. De his dixit Sanctus Paulus, quòd fœminæ eſſent operiendæ propter Angelos. Hos igitur Angelos bonum eſt citharas habere, & muſicam dare: vt inter maximis vobis vociferationibus prædicent quanta ſit Dei in homines clementia: hic enim eſt cantus Agni. Verumtamen hoc non ſufficit, quia iam non ſunt tales hominum quibus Dei miſericordia prædicetur: ſed ira, rigor, & iuſtitia illis annuntietur, quia vox dicit: Effundite phialas iræ Dei in terram. Vt ſuauitas in acerrimam reprehenſionem illis conuertatur, appellando illos malos, & perfidos. Deus hominibus & ſibipſis, quemadmodum facit hic diuinus prædicatorum, & orbis totius Magiſter. *Non dabitur ei ſignum Ionæ prophetæ*, &c. Hoc eſt, non dabo vobis ſignum quæ petitis, quia hæc eſſent inutilia: ſed dabo ſignum Ionæ, nam quemadmodum ille fuit in ventre ceti tribus diebus? *Sic erit filius hominis in corde terræ.* O quam myſterioſum verbum! Mortem & ſepulturam vocat Dominus cor terræ. Nam ſicut omnia corporis membra à corde regentur, ſic nos mortis & ſepulturæ memoria oportet gubernari: hoc debet eſſe cor gubernans terram, vt regatur & gubernetur, ſicut ratio poſtulat. Si hoc ante oculos ferremus, non tanto affectu res terreſtres appeteremus: ſiquidem eas tam moleſtè ſumus relicturi. Sicut viator, qui accedit ad vrbem, vbi diuerſorium quærit, hic reperit cubi-

Apoc. 15. & 16.

25

1. Cor. 2.

26

27

Simile.

tum, illic ſindonem, hic cerucal, illic denique reperit ſtragulum: his autem omnibus ſummo labore quæſitis, adaptatoq; lecto, quando vult quieſcere, feſtinanter vocatur ad iter faciendum, & neceſſariò debet exurgere, neque enim aliter poteſt facere: quàm grauiter ſurgit, & qua moleſtia afficitur? O quàm ad ſimile repræſentat hoc, quid in morte agatur, etſi res diſſimilima eſt. O quàm miſerabilis eſt in ſudore homo, qui cùm primùm in mundum ingreditur, vel (vt melius dicam) vt ætatem habet ad moliendum & negotiandum, quietem, diuitias, honores, lectum denique incipiat quærere, in quo requieſcat: hic vnum inuenit, quod ſibi placet, illic alterum inueſtigat: hic domum emit, illic vineam maximo labore, & ſolicitudine acquirit: & arbitrans ſe iam lectum præparaſſe, tranquillamq; viuendi rationem inſtituiſſe, cùm iam vult quieſcere, pulſat mors ad oſtium, & illum confeſtim ſuſcitat, vt in aliam vitam iter faciat. O quantam afflictionem, moleſtiam, & amaritudinem tunc ſentit, quòd molliem illum lectum relinquat, quem cum tanto vultus ſui ſudore conſtruxerat. Beatus, qui nihil aliud quærit, nec expetit, quàm quomodo Deo placebit. Quandoquidem igitur frater mi meliori tempore ſuſcitàdus es, & quando magis vita delectabaris, ne in his rebus acquirendis fatigeris, cogitate hodie, aut eras vocandum eſſe, ſequere conſilium Diui Pauli, dicentis: Feſtinemus ingredi in illam requiem. Ille eſt optimus lectus, in quo poſtquam ſemel accubueris, nunquam ampliùs præcipietur tibi vt ſurgas, & illum relinquas. Aduerte ergo hæc omnia, & te illarum conſideratione moderare: hac enim de cauſa mors cor terræ appellatur. Quia Dominus locutus eſt de naufragio Ionæ cùm Niniuen iret, ideò declarauit, quantum ipſe ſua prædicatione illic profecerit, ad Hebræorum noſtramq; confuſionem.

28

29

30

Hebr. 4.

31

Et ſic dicit: *Viri Niniuitæ ſurgẽt in iudicio.* Hoc intelligitur quòd iudicabũt per cõparationem, quia dicit Dñs: Accede huc Niniuita, credidiſti Ionæ? Reſpondebit, ſic: Et tu Iudæe quare mihi non credidiſti, cùm ita rationi conueneum eſſet, ſic intelligitur quod dixit Diuus Paulus: Neſcitis quia Angelos iudicabimus? hoc non intelligitur de Angelis bonis, ſed de malis, quos iudicatur ſumus per

1. Cor. 5

32 comparationem. Dicemus enim: ô quàm digni sunt qui mentis, quæ habent, quia cùm ego essem oneratus offa & carne, ignauiaq;, me confortaui, & de meipso, & tot tantisq; tribulationibus, quæ sese mihi obtulerunt, victoriã reportauiij verò tam parua occasione ita superati sum. Ideò digno supplicio afficiũtur, sicut si modo hæc ciuitas *Simile.* ab hostib⁹ obsideretur, & accipiẽtes mulieres arma virilit̃ propugnarent; adolescentes verò fortes, & robusti absconderent se, & fugerent, quantæ confusioni adolescentibus essent fœminæ? sic per comparationem nos debemus

33 iudicare Niniuitæ, qui propter prædicationem hominis ignoti sicut Ionæ tam acrem pœnitentiam egerunt. Ingressus est Ionas in illam magnam vrbem tanquam homo perterritus, à pisce quodam vomitus, arena inuolutus, luto infectus in littore, vbi eum euomuit, sparsis crinibus, nudato capite, aduena, qui nesciebatur an esset Propheta an verò aliquis iocator, aut delirus, absque vllo prædicto miraculo, vno tantum sermone breuissimo, dicẽs: Adhuc quadraginta diebus Niniue subuertetur. [*Assi à secas*] Et absque vlla rhetorica, & tantum effecit vt dicat diuina hi-

34 storia, quòd crediderunt viri Niniuitæ, & prædicauerunt ieiunium, & statim parati sunt ad agendam pœnitentiam. Hîc mihi desunt verba, & quòd sim ego malus, & non qualis debeam, in lachrymas totus cõuertor hæc dicens, gens infidelis vna tantum prædicatione hominis ignoti audita, absque vlla promissione, vna ruina exterriti illicò prædicant omnes vnanimiter pœnitentiam, pœnitentiam, ieiunium, ieiunium, cilicium, cilicium, &c. Nobis verò prædicantur decem & viginti prædicationes, in quibus promittitur æterna gloria, & iterum inferno nos prædica-

35 tores comminantur, & quòd proximè peribimus, & hæc omnia non magis cordibus nostris hærent, quàm duris lapidibus. Hoc erit iudicium nostrum, ô Christiani tam

Exod. 6. proteruis miserabiles querelas Moyses coram Deo effundebat, dicens: Ecce filij Israël non audiunt me. Querebatur Moyses de ingratitudine & cæcitate populi, quòd in maximas miserias & angustias redactus opem & auxilium Dei noller accipere; & quasi admirans, dicit: Ecce filij Israël. Hæc verba habent emphasim: hi Domine qui sunt populus tuus, & gloriantur se esse filios tuos, hi non au-

diunt me: si essent infideles, essent tolerabilius malũ, ô quo 36
animi affectu hoc dicit; sic etiam postquam illis legem de- *Deute. 30*
dit, dixit: Testes invoco hodie cœlum, & terram, quòd proposuerim vobis vitam, & mortem, benedictionem, & maledictionem. Elige ergo vitam, vt & tu viuas, & semen tuum, & diligas Dominum Deum tuum, &c. Ego fratres mei prędicans vobis tot sermones, & toties vos Dei nomine ad gloriam inuitans, & æternis pœnis cõminans, non cœlum modò & terram testes imploro, sed lapides etiam huius templi, ac pulpitum istum, & ipsi erunt testes contra vos. Aduerte tu infœlix peccator, quòd audiens tot prę- 37
dicationes, tam obstinatus, ac proteruus maneas, vt mortem potiùs æternam, quàm vitam infiniti sęculi eligas. Lapides templorum erunt testes contra te. Quando Laban, & *Gene. 31.*
Iacob pacis fœdus pepigerunt, constituerunt tumulum lapidum, & dixit vnus ex illis: Tumulus iste, & lapides sint in testimonio, si autem ego transiero illum, pergens ad te, aut tu prętereris malum mihi cogitans, &c. Hi lapides (inquit) sint testimonium contra illum, qui fœdus violauerit. Sic ego dico vobis fratres, quòd non modò Niniuitæ, sed 38
cœlum, terra, & lapides hi, &c. Omnia debẽt clamare contra vos in illo metuendo die: siquidem cum sitis Christiani, & populum Dei vos iactetis esse, & tam assidua cœli doctrina eruditamini, in vestris tamen criminibus remanetis, nec commoueri vultis ad pœnitentiam agendam. O fratres mei quam excusationẽ illa hora afferetis? quid respondebitis, quando horum omnium accusemini? ô quàm *Psal. 105.*
vos obmutescere debetis, quia omnis iniquitas opilabit os suum, & sic iustissimè condẽnabimini ad concremandum ęternis ignibus. [*Tienen sesso los hombres que tal oyen?*] Intelligunt quid hæc verba significent? Arbitrãtur hoc illorum 39
aliquid interesse, an de aliis dici existimant? O ęterne Deus infinitæ Maiestatis, doce hos fratres meos, siquidem rationis participes sunt; vt, quandoquidem Catholicæ fidei veritates credunt, hoc ad se pertinere, & de illis dici cognoscant, atque ad te conuertantur, gratiamq; tuam illis conferas, qua cœlestem gloriam valeant adipisci: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

FERIA V. POST DOMINICAM I. IN QVADRAGESIMA.

Egressus Iesus secessit in partes Tyri & Sidonis, & ecce mulier Chananæa à finibus illis egressa, clamauit, &c. MATTH. 15.

Simile. 1 QVEMADMODVM piscator aduertens, si hic nihil posse piscari, vtilitatis auidus piscandique cupidus illuc digreditur. Sic diuinus piscator Iesus Christus Redemptor noster videns quàm parum emolumenti Iudæi ex sua doctrina perciperẽt, ad Gentes recessit. Cauete fratres mei ne Deus piscatores transferat: sunt hîc tot concionatores, consiliorum, reprehensionumque virgis piscantes, & vos sacræ doctrinæ hamo
2 attrahentes, suisque exempli cibo inuitantes, & nihil proficitis. Est equidem valdè miserandum, quòd pestilentissimi amici, & turpissimæ meretricis consilio ardentius homines ducantur, quàm concionatorum omnium diuinis admonitionibus moueantur. Cauete ne dignè vo-
Actor. 13. bis dici possit illud beati Petri, Vobis oportebat primùm loqui verbum Dei, sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ; ecce conuertimur ad Gentes.

In hoc itinere ingrediente Christo Iesu Gẽtium regionem. *Ecce mulier Chananæa, &c.* Hanc mulierem hostis
3 alma mater Ecclesia nobis ante oculos proponit, vt pu-
Hiere. 12. dore confundamur: per Hieremiam ait Dominus ad hoc propositum verba quædam dignissima, quæ valdè notentur. Adhuc iudicio contendam vobiscum, ait Dominus: Adhuc (inquit) post tot scelera vobiscum volo denuò ponere rationem. Possem quidem paucioribus vti, & pro peccatis hucusque commissis supplicium de vobis sumere: sed adhuc noua ratione ac iudicio volo cõtendere,
4 vt meis erga vos beneficiis deuincti me Dominũ vestrum amplectamini, ne vobiscum manus conseram. Adhuc cõtendam vobiscum sicut cum iis, qui me non intelligunt, nec mecum in iudicium volunt conuenire. Transite ad insulas Cethim, ite ad regiones illas, quas nemo habitat, præter immanes belluas, barbarasq; nationes. Et considerate vt

rate vehementer, &c. O quanta exaggeratio; vehementer (inquit) sicut, quod vobis magni interest, diligenterq; animaduertite, quam viuendi ratione sequantur, & quomodo lapides illos & sculptilia, quæ colunt summa cum veneratione venerentur, & quot ritibus, ac cæremoniis erga eos vtantur; & attendite vtrum fortè aliqui sint inter eos, qui Deos commutent, alternentq; idola reuereantur: si mutabit Gens Deos suos, & certè ipsi non sunt dij, cùm re vera ligneæ marmoreæq; sint statuæ. [*En pronunças anula Dios, y en sacar testimonios*:] vt nos confundamur. Videte quàm diligenter illi barbari ligna, lapidesq; suos colant, & quàm 6
negligenter vos æterno Deo seruiatis. Quinam diligentius ac religiosiùs hoc faciunt, ipsi, an vos? sic etiam sancta Ecclesia nobis obiicit mulierem infidelem, diuinarũq; rerum pœnitus ignaram, vt eius spiritum, fidem, humilitatem, instantiamq; ac studium considerantes confundamur. Ideò Dominus ait. Dico vobis, quòd multi ab Oriẽte, & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, Isaac, *Matth. 8.*
& Iacob in regno cœlorum, filij autem regni eiicientur in tenebras exteriores, quod modò manifestè experimur: multi enim sunt qui cum sudore vultus sui victum acqui- 7
runt, quos videbitis summa cum reuerentia & religione ad sacrosanctum Eucharistię sacramentum accedere. Contrà verò plurimos presbyteros cernetis, & (quod peius est) religiosos irreuerenter, ac penè extincto deuotionis spiritu hoc ineffabile mysterium celebrare. Experiemini mulierem nuptam, filiis oppressam, virique sui seruitute deuinctam, maximisque laboribus circunseptam, inter tot curas ita diuinarum rerum contemplationi deditã, vt dictu mirabile videatur, & quæ summa cum contentione opportunitatem quærit, vt cœlesti meditationi vacet: & 8
contrà, erit monacha omnibus his curis expedita soli spõsa Iesu Christo dicata, quæ aliis dissimillimis exercitiis, inutilibusque actibus occupatur. Ad hoc accidere solet vt in vicis, vbi rarò aut nunquam verbum Dei prædicatur, in quibus vnus est clericus, inutilis, dissolutus, ac ferè totius pietatis expers: ibi tamen reperiantur viri Deum timentes, ac fœminæ summa sanctimonia plenæ, quæ ferè nunquam prædicationem audierunt, nisi fortasse ab aliquo apostata fugitiuo, qui illàc transiit: à quibus si quæratur,

9 quisnam eos tantum bonum erudierit? cognoscétur vnus Deum doctorem habuisse, & erunt multi in hac vrbe, qui quotannis eruditissimos ac sanctissimos quosque concionatores audierint, quorum tamen corda ita sint dura, saxea, atque imperfecta, vt dictu sit mirabile, (seu potius miserabile.) Hi sunt qui iuxta diuinas aquas plantati tanquam salices nullum fructum ferunt. O fratres Deum timete, eius supplicia fugite, cauete ne illæ minæ, quas suprà posuit, vobis cõtingant: mittentur scilicet in tenebras exteriores. Hæc omnia dixi occasione huius optimę fœminę, quæ

10 cùm esset Ethnica, nec vnquam concionatores audisset, ita dispositа, ac prompta ad Deum confugit. Nos verò diuinis monitis instructi, quotidie in virtute deficere, ac retrogredi videmur. Ideò postquàm Dominus dixit: Et mittam

Hiere. 16. eis venatores multos, & venabuntur eos. Subdit inferius: & reddam duplices iniquitates eorum & peccata, &c. Cuius rationem expoposcero à Christiano, quem ego legem meam docui, & cui venatores missi, qui eum attraherent, atque in salutis via cõstituerent, cumque sanguinem meum ob eius amorem effusuri obiecerint tunc eius crimina grauiora apparebunt, cùm tot luminaria, atque auxilia

11 perceperit. Hoc significat: Reddam duplices iniquitates eorum, &c.

Ecce mulier Chananæa. Ecquis eam attulit? Deus, qui

Simile. eius præcordia tetigit. Quando quis habet brachium exulcere consumptum, ita vt illud præ putredine non sentiat, impossibile est illud naturaliter reuiuiscere, & sic medici putrefactam carnem circumcidunt, quòd si rogatus vtrum sentiat, respondeat minimè sibi dolere, vlteriùs progreditur abscisio quousque tandem viuam carnem pertingat: cùm verò tetigerit, statim clamat: Siste Dominus

12 quia viuũ tãgis. Sic Deus se habet erga nos, nõ permittit vt diuitis domus comburatur, ait tamen diues: Famulus piger negligenter egit, quia lucernam ibi posuit, & dormiuit, & sic hoc infortunium contigit: sed non pane meo iste amplius vescetur. Interficit Deus eius filiũ, & dicit ille: Ego fuit in culpa mortis suæ quia nullis medicinæ legibus obtemperabat, nec se ab aqua poterat continere: deambulat noctu cum viro suo in horto, & aër illi obfuit. Hæc omnia sunt putridam carnem scindere: attingamus ergo vlcus

eius: eius primogenitum Deus occidit, qui erat lumen 13
oculorum suorum. Ilicò clamat: O Domine hæc erat vna spes senectutis meæ, nec alius filius mihi remanet. Cùm occideret eos, quærebant eum, & reuertebantur, & diluculo veniebant ad eum. [*En tomadoles* *Psal. 77.*
Diozen lo vino.] Ibant, & quærebant eum, ac summo manè surgebant ad exposcendam misericordiam. Attendite Pharaonem, qui parum sensit dum Deus illum afflixit, quousque eius primogenitum interfecit, & sic ait Dominus: Adhuc tangam Pharaonem, & Aegyptum, *Exod. 11.*
morietur omne primogenitum in terra Aegypti, & sta- 14
tim senserunt. Ecce quis attraxerit ad Iesum Christum hanc mulierem: tetigit enim Deus eius charissimã filiam, vt ipsa fateatur, dicens: Filia mea malè à Dæmonio vexatur. O quot infortunia patimur, nec tamen Dei esse verbera nobis penitus persuademus, vt ad ipsum accedamus? Arbitramur enim omnia fortefortuna contingere, sicut illi Philistæi, qui ante oculos perspexerunt Idolum *1. Reg. 5.*
suum fractum, soloque prostratum fortefortuna hoc accidisse existimabant. O stulti, qui cùm à Deo torqueamini, 15
fortunæ attribuitis. Si laboras febris, dicis te arietinas carnes heri cœnasse, quę tibi offecerunt. Demens (ait Deus) lacerauí, & in lectum doloris prostraui te, manus pedesq; tuos confregi, nec tamen cognosces Deum fecisse hæc, vt ad ipsum accedas? Quousque illi Philistæi cognouerunt se à Domino vapulare, & affligi, non laboribus liberati sunt. Vtuntur pueri hoc ludo; alter est velata facie, & *Simile.*
alter ipsum percutit: & dicunt postea, diuina puer quis te percusserit: qui respondit, Petrus. Longè aberras, esto (aiũt) ibi quousque diuines: quis abstulit à te honorem? quis te percussit? hic me iniuria affecit, ille mihi diuitias eripuit. 16
Esto ergo in afflictione, quousque cognoscas te à Deo flagellari, & ab eius manu labores perpeti. Scitote magnam esse amentiam labores attribuere vlli præterquàm Deo. Quapropter cùm in ærumna commorati fueritis, ad Deũ conuertimini, & non errabitis. Discite ab hac sancta fœmina, & simul cum ea proclamate; Miserere mei fili Dauid.

Dicebat vlteriùs: *Filia mea malè à Dæmonio vexatur, &c.* Quo studio ac diligẽtia pia hæc mater filiæ salutẽ curabat, sic opor-

17 sic oportet patrem nec edere, nec cum iucunditate quie-
scere, donec filiũ suum à spirituali interitu liberet: Deum
debet rogitare, summaq; animi contentione diuos deprecari, & Deum timentes orare, vt pro filio suo iniquo, & vi-
tuoso apud Deum intercedant. Perpendite mulieris
Psal. 118. studium. Clamaui in toto corde meo, exaudi me Domine. Dicebat Dauid: exaudi Domine deprecationẽ meam, & concede mihi quod posco, siquidem ex intimo cordis
18 mei proclamaui. Hoc autem dicebat, vt ostenderet ad impetranda à Deo beneficia multum cõducere crebram, ar-
Simile. dentemq; orationem, nõ vult Deus remissas vociferationes, sed ardentissimos diligit clamores. Quando infirmario curæ est diuturnus æger, cùm ipse ob longum morbi
remisso suspirio aliquando quæratur, audiens infirmantem
non curat eum, quia modus ille conquerendi est vsitatus:
si verò intensiùs clamat, statim occurrit, & rogat quid velit: sic Deus, cùm multi sint peccatores scelerum suorum
febri laborantes, qui aliquando remissè clamant, vt conualescant: vt autem suspirium illud ex intimo cordis non
prodit, nihil proficit, nec Deus eorum clamoribus occur-
19 rit, quousque mentis ardore instent, ipsumq; studiosissime
inuocent. Quamobrem fratres dilectissimi, si vos, aut fi-
lij vestri morbo peccatorum laboratis, petite & ardentissimè clamate, quia statim Deus vobis subuenet. Satis ex-
pressit Dauid vehementiam, qua fit orandum, cum ait: *Os*
Psal. 118. meum aperui, & attraxi spiritum, quia mandata tua desiderabam. Attrahere propriè, est quasi vi allicere, ea
igitur contentione Deus rogandus est, vt vi potiùs quàm
sponte attrahi videatur. Ea quæ vi alliciuntur, violenter solent afferri: & præcipuus finis, propter quem hæc
20 omnia sunt facienda, est, vt conformius ad Dei voluntatem eius præcepta obseruantes viuamus. Ideoq; ardoris
sui causam reddens Propheta subdidit? Quia mandata tua
desiderabam.

Qui non respondit ei verbum. O verbum Patris æterni, quare non respondes ei verbum? quis vnquam ipsum verbum vidit obmutescere? {*O eclipsò milagro!so, que el sol se eclipsò en la palabra.*} O factum admirabile! Existi Domine vt aduocares fœminam hanc, quæ diligenter venit, & quæcunque cupit, exposcit: & adeò durum & illiberalem

erga eam te præbes? O cœlestis lingua, quæ tot mutorum
ora aperuisti, quare nunc obmutuisti? ô perennis fons cle-
mentissime, quare hodie huic mulieri arnistis in profundo
pietatis tuæ pelago, quomodo consolationis gutta desi-
deraretur, ei præsertim, quæ tanta egestate præmebatur?
Vnum, quo, homines in hac vita tentari maximè ac per-
turbari solent, hoc est, quòd arbitrantur Deum suis precis
quo exaudire, & ipsis mutum se, ac surdum præbere, & non
adiu. Hoc magnopere verebatur Dauid, cùm dixit: Ad te *Psal. 27.*
Domine clamabo tota die, Deus meus ne sileas à me; ne
quando taceas à me, & assimilabor descendentibus in la-
cum. Et illud, significat ibi causam id est, quia videtur hic
Dauid significare se timere, ne similis illis fieret, qui in in-
ferno commorantur: si Deus se mutum & surdum in il-
lum præberet, hac tam anxia tentatione poterat hæc mu-
lier cruciari: sicut qui sitiens ad fontem pergit, qui peren- *Simile.*
nis esse solebat, cùm autem siccum inuenit maximè con-
tristatur. ô mulier, quomodo sperabis te ab illo petitionẽ
cõsequi posse, qui ne verbum quidem (bonorum omnium
minimum) tibi dignatur concedere? reuertere domum
tuam, ne incassum labores, ea reuertere. Quid? [*Bolues-*
te?] Consideratæ huius mulieris fortitudinem, quomodo
tentationem hanc vicerit: & vbi humano videri appare-
bat imago maioris desperationis, ibi plena erat spe. Ille
namque clementissimus Dominus, qui tacebat, non vt
eam despiceret, sed vt pluris faceret, quiq; vt ipsa loque-
retur filebat, & vt fidẽ suam apertiùs explicaret, intra eius
cor mirifica imprimebat pignora certitudinis, ne dubita-
ret, quin commodè apud ipsum negotiatura esset.

Et accedentes discipuli, rogabant eum. Hæc est potissima
ratio cur pauperes, & abiecti in hoc orbe despiciũtur, quia
non est qui dicat: Dimitte eam. Magnates, viriq; nobiles,
hoc vnum intelligite: munus vestrum non esse vectigalia
conducere, iudicare, aut deambulare, sed viduas protegere,
pauperesq; tutari. Si cùm inopi desertæq; viduæ causa dis-
ceptatur, quod iudices largitionibus non corrumpit: vir pri-
uatus iudici diceret: Dimitte eam, non essent tot iniqui-
tates, ac scelera. Quando Deus Esther in sublimem digni- *Esther. 4.*
tatis gradũ erexit, huius rei causa fuit, vt inde Iudæis opi-
tularetur, qui in illis regionibus atrociter vexabantur, &

sic

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 sic Mardochæus nuntiari illi iussit: In domo Regis es profecturus, cunctis Iudæis, si enim nunc siluerís per aliam occasionem liberabuntur Iudæi: & tu, & domus patris tui peribitis: & quis nouit vtrum idcirco ad regnum veneris? Quid hoc congruentiùs poterat adduci? & aduertite Mardochæum illam minari, nisi afflictos protexerit, cùm ipsam tùm eius domum patris sui à Domino esse euertendam. Quot ædes nobilium virorum in his regnis breui tempore solo æquatas cernitis? quę fortassè perierunt, quòd eorum domini non pauperes illiberales fuerũt. Quamobrem fratres mei vos
26 rogo, vt hoc diligenter animaduertatis, & in pauperibus viduisq; defendendis singularem animi magnitudinem, nobilitatemq; vestram ostendatis: vt & vos à patre nobilitatum, ac misericordiarum auxilium percipiatis. Respondit Christus Iesus: *Non sum missus nisi ad oues, quæ perierunt* *Simile.* *domus Israel.* Vult dicere: Quemadmodum ad grauissimum morbum, quem aliqui medici iam curauerunt, nec tamen aliquid efficere potuerunt, quæritur maximus medicus: sic quanquam de cœlo descenderim ad omnes curandos tam gentes, quàm Iudæos: Iudæis tamen debebar
27 ipsemet mederi: eorum enim maximum est vulnus, quod nullus ex meis Prophetis, nec omnes simul curare potuerunt. Gentibus, etsi sceleribus oppressis, cùm non sint tam duræ cerucis alij prędicatores sufficiũt, discipuli mei ipsi
Matt.28. mederi sufficiunt, quibus ego dicam: Ite, & docete omnes gentes. Et sic, vna ex potissimis rationibus, quas assignant Doctores, quòd Christus Saluator noster ex Hebræis, potiùs quàm ex gentibus carnem assumere dignatus fuerit, est, quòd populus ille tam obdurati esset cordis, vt hoc singulari beneficio illos ad suum amorem alliceret. Gentes
28 (vt experientia compertum est) tanquam humaniores facilius conuersæ sunt. Quare dixit Deus per Dauid: Populus, quem non cognoui, seruiuit mihi, & filij alieni inuetérati sunt, & claudicauerũt, &c. Gentes quas ego non nouí, id est, in quas ego tot beneficia non contuli, vix verbum sancti Euangelij audierunt, cùm statim crediderunt. Filij alieni, id est alienati à me, mẽtiti sunt mihi. Ego enim pollicitus sum me illis missurum præstantissimum Prophe-
Deut.27. tam. Et ipsi mihi promiserunt se ipsum audituros, & illi iuxta præceptum meum esse obẽdituros: vt patet in Deu-

teronomio.

teronomio: Et dixit omnis populus, Amen. Omnibus quę *Deut.29.*
dixerat Moyses in nomine Domini, mẽtiti sunt, quia cùm 29
Deus promissis staret, summumq; Prophetam filiũ suum
misisset, ei parere noluerunt. Inueterati sunt. Crimina vetera sunt, in Aegypto, in deserto, vbique claudicauerunt: & quia ita erant duri, opus fuit illis tam excellenti medico. O benedictus sit talis Deus, benedicta talis pietas, & clemẽtia. Diligite fratres tam bonum Dominum: nec vnquam cessetis eum laudare, qui cum in hunc populũ tam durum esset irascendus; & pœnitus gentem illam euertisset, ex ipsa illorum rebellione occasionem sumit, vt ma- 30
iora in illos cõferat beneficia, vt modo dicentem auditis: *Non sum missus &c.* Vt has oues perditas in sui amorem excitaret.

At illa venit & adorauit eum dicens: Domine adiuua me. Animaduertitis fœminæ animũ? [*Iesus que coraçon, passays por tal cosa?*] Quando amici, familiares regis aliquid ab eo poscunt, quod tamen non impetrant, quis idem ab ipso rege audeat postulare? quis non deficiat? Hæc verò mulier cum aduerteret propinquos ac dilectos Dei nihil impetrare maiorem animum recepit, & maiorem adipiscendi 31
spem habuit. Passerculus aërem tranans, quando vehemẽs *Simile.*
flat ventus non eum sequitur, nec eius spiritu ducitur, ne ventus omnes pennas sibi euellat, & sic pereat. Sed mitiùs volat aëris furiis obstans [*Volando pico al viento.*] Et ita nullum patitur detrimentũ. Sic iusti non patiuntur se persecutionum procellis duci, quia hoc esset pœnitus perire: sed semper omnibus periculis resistentes tendunt, quousque desideratam cõparent victoriam: vt in hac fœlici fœmina patet. Videte quòd non reuertatur retrorsum neque deficiat: sed potiùs nouo quodam mentis ardore vlteriùs 32
prosequatur dicens: *Adiuua me, &c.* Vt animaduertit, se, eò quod esset Ethnica aliquo modo à Christi humanitate repelli, ad eius diuinitatem protinus confugit. O Domine (dicebat,) licèt tanquam filius Dauid præcipuè missus non fueris ad saluandas gentes saltem hoc non poteris negare te Deum esse, & quatenus Deum, tam Gentium, quàm Iudæorum dominari quapropter adiuua me. Quemadmo- *Simile.*
dum pluuia herbæ nascuntur, & accrescunt, sic tribulationibus, ac laboribus salutis augetur auiditas. Cùm dixerit:

Adiuua

Universidad de Deusto
Biblioteca

35 *Adiuua me.* Ostendit etiam ex se aliquid operari,& operabatur profectò, siquidem tanta fide ac spe nitebatur, nec
Simile. animi contentio deficiebat. Ducit mulio oneratam mulam,& onere oppressa labitur,ipse verò prætereuntem, ab quem rogat vt se adiuuet ad onerandam mulam, & hic mulio, atque illinc alter mulæ onus imponunt: si mulio recedit, nec alium, quem rogauit vult adiuuare, non est qui dixerit,adiuua me: sed impone onus huic mulæ: ad animæ salutem, corporisq; exercitia necesse est duo concurrant: tu enim solus nihil potes: Deus verò solus, cui
34 potest, sine te non vult & sic propriè loquebatur hæc mu-
Psal. 78. lier cùm dicebat, Adiuua me,sic & Dauid cùm dixit: Adiuua nos Deus salutaris noster: non dicit salua nos,sed adiuua nos: in auxilio namque semper oportet esse deus. Quod si dicas: Non seruatur decorum si dicatur Deo,adiuua me, decerétne seruum dicere domino suo: dominus adiuua me ad arandum, vel ad excauandum? Aliqua sunt in quibus si seruus diceret suo domino vt se adiuuaret, ea impudentiam incideret, velut cùm dominus iubet famulo vt equum distringat, siue vt domum mundet, si ad hoc
35 auxilium peteret dicēs:adiuua me, vitium sanè non poterit effugere. Alia verò sunt,in quibus auxilij postulatio decora est: vt cùm dicit dominus famulo, vt de aliquo vindictam sumat:tunc si vires famuli non sufficerent,decorum esset dicere: Domine adiuua me. Nullus est dux in Italia
Exod. 33. qui à Rege auxiliū non petat quando opus est. Cùm Deus præciperet Moysi vt populum duceret dabat ei Angelum qui eum comitaretur. Vade descende de loco isto tu, & populus tuus, & mittam præcursorem tui Angelum. Cui respondit Moyses,si non tu ipse præcedas,non educas nos
36 de loco isto. Non(inquit)hinc discedam nisi tu me comitatus fueris. Non fuit hoc impudēriæ factum,sed dignatus potius, quod à Deo iure optimo peteretur. Sic quicquid nobis Deus imperat eius est qualitatis, vt non immerito ab ipso auxilium petendum sit: sicut ad obseruātiam præceptorum, & ad eius consilia perficienda necnon ad omnia, quæ absque eius ope conficere nequimus.

Qui respondent ait: Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. At illa dixit: Etiam Domine. Nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa dominorum suorum.

O eximiam

O eximiam humilitatem! perpendite quomodo hoc no- 37
men,canis, in corde eius quieuerit. [*Como fete assiento enel coraçon.*]Ex ipso despectu argumentum ipsi conflat efficatissimum, quo conuincit Christum redemptorem nostrum. *Nam & catelli.* &c. fateor (inquit) me esse canem, sed tanquam tali,rationi consentaneum est, vt tu Dominus, mihi prouideas de reliquiis, quæ supersunt ex mensa tuæ infinitæ pietatis. Hic est bonorum hominum mos,vt omnia in bonum conuertant. Si Deus ipsis fauet, fauore inuitantur vt Domino seruiant: si abiicit eos, ex ipso despectu spiritum, ardoremq; eliciunt, vt ei humiliùs pa- 38
reant.Omnia in aurum commutant: tanquàm ignis, qui omnia, quæcunque recipit, in se conuertit: diligentibus *Roma.* 8.
Deum omnia cooperantur in bonum. Vtinā ab hac mulhere disceremus, & nosmetipsi catellos esse non negaremus, nosq; accusaremus quod omnē viram nostram tanquam belluæ immanes duxerimus. Vnde Iob dimittā ad- *Iob.* 10.
uersum me eloquium meū. Quādo qui est in carcere pro
se loquitur,non creditur,sed si quid contra se dicit, maior
ei fides quàm duobus testibus adhibetur. O quantum pro- 39
fuit illud,peccaui, quod dixit Dauid! & illud,nos quidem *2. Reg.* 12.
iustè, latronis & confessio humilitatis, qua vsus est S. Pe- *Luc.* 23.
trus dicens, discede à me &c.& illud,Domine nō sum di- *Luc.* 5.
gnus vt intres sub tectum meū: profuit etiā & illud,pater *Matth.* 8.
peccāui in cœlū & contra te. Omnes hi, quot bona à Deo *Luc.* 15.
impetrarunt propter accusationem non potuit amplius
contineri fons clementiæ. O infinitam Dei pietatem, qua
clementia incipit ipsam extollere, & ei quicquid petit con-
cedere & multò plus dicens: *O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut vis.* Nonnè ego prædixi illam Dei morā,mu-
lieri maioti vtilitati futurā? aduertite quàm honorificen- 40
tissimis verbis illam efferat: quod si deprecabatur vt dæmonium à filia sua expelleret,non hoc solùm cōcedit,sed
ipse apud eius animam manet,quod certè maius est. Videte vt res diuinæ quamuis initia habeant dura,& aliquantulum amara,exitus tamen gratos habent si homines nō deficiantur,si tacent,si patienter ferunt,quia [*Quien sufre vencio, y aun bxo lo que quiso.*] Qualis maneret Zacharias *Luc.* 1.
ex priori visitatione, quam illi Deus misit, nisi mutus? sed
postea patienter passus est,ideo in hæc verba prorupit. Be-

41 nedictus Dominus Deus Israel. &c. Et cùm Christus redemptor noster dixit Petro, vade retro Sathana: quia cũ acerbania dixit? postea vero quàm suauiter dixit: pasce oues meas? & hic Chananæa priùs vocata canis, nisi patienter ferret, non audiret postea: *Magna est fides tua.* Res vere huius sæculi sunt vice versa, initia dulcia, exitus verò habent amaros. O quàm suauiter peccatur, sed quàm acriter postea persoluendum est? Quapropter licet primordia vitiorum aliquantulum vobis aspera videantur, tolleranter illa sustuleritis: & experiemini fratres quàm dulcia, etiam in 42 hac vita efficiantur: [*Que os comereys las manos vras illas.*] O vere animarum Magistentu, qui huic mulieri fatuitatem perseueraret, quousque audiret à tuo diuinitore dulce illud verbum: *Fiat tibi sicut vis.* Nobis etiam miseris opitulare, vt amodò te saltem quærere incipiamus & rogitando ac ferre discamus, & vt perseueremus quousque tuis diuinis brachiis nos in cœlesti gloria in perpetuum suscipias. Amen.

Marc. 8.

Ioan. 21.

FERIA VI. POST DOMINICAM I. IN QVADRAGESIMA.

Erat dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hierosolymam. &c. IOANNIS. 5.

1 VPER. Hoc verbum offertur dubium. Est regula prudentiæ, & iustitiæ, vt vnicuique secundùm dignitatem & meritis suis locus concedatur & non solùm hoc seruo hominibus, sed etiam cum rebus insensibilibus solet obseruari. Videmus enim gemmarum pretiosas locus tribuitur in thiara alicuius magni pontificis, aut in imperatoris corona, quod si margaritæ debitus locus tribuitur, quàto magis homini debita sedes est tribuenda? deo Deus in principio cùm tam amœnum illum locũ creasset, de quo plãtauerat Deus paradisum voluptatis, &c. Et posuit ibi hominẽ, quem formauerat: quia licèt paradisus esset excellẽtissimus, excellentior tamen erat homo, cui paradisus fuerat plantatus. Cũ ergò ex fide habeamus, quod anima maximè præstat corpori prudentia, iustitia, & vniuersa ratio nos admonet, vt huic

Gen. 2.

tam excellenti animæ debitum locum diligentissimè impetrare curemus, quæquidẽ cœlestis est beatitudo, & cum hoc ita sit ex septem diebus, qui sunt, in hebdomada, sex concessi sunt corpori vt in eis necessaria sibi acquirerentur: animæ verò vnus dies datur, ad rem tam arduam tamq; difficilem consequendam, sicut eternã fœlicitatem: cum si hi dies per medium diuiderẽtur, & tãtum vni, quantum alteri daretur, tolerabile esset. Quod autem hoc sic fuerit constitutum, non à quouis, sed ab ipso Deo patet. In Exodo enim dicitur: Sex diebus operaberis, septimo die cessabis: vt requiescat bos & asinus tuus, & refrigeretur filius ancillæ tuæ, & aduena. Huic quæstioni respondetur, q̃ venæ, vnde corporalia bona hauriuntur, tam vilis sunt metalli, vt quamuis in eis diù laboretur, ita tamen parum ex illis elici possit vt vix ad humanam vitam degendam sufficiat. venæ autem animæ tam prætiosi sunt metalli, vt breui tempore ex eis magnæ diuitiæ possint auferri. Si cui diceretis, vtrum mauis venam auream locupletissimam sex horas excauare, an æream sex menses fodere? responderet, quod mallet in aurea sex horas, quàm in ferrea sex menses laborare, quia plus vtilitatis se percepturum speraret [*Las minerales del cuerpo.*] sunt moliri, acquirere, vineas serere, & domos construere, ad quæ longo tempore opus est. Et est prope nihil quod hauritur, quia venæ ferreæ sunt. Venę verò animę sunt auri purissimi: iudicia Domini desiderabilia super aurum, & lapidẽ prætiosum multum, & dulciora super mel & fauum: exercitium in obseruatione mandatorum Dei, & virtutum acquisitione, est venæ huius vena, vnde multum auruin ac margaritæ hauriuntur, breui tempore potest anima locupletari. Quamobrem visum est diuinæ Maiestati plus temporis corpori, quàm animæ tribuere, nec animæ in hoc iniuriam inferri iudicauit. [*Quanto mas que.*] Anima talem virtutem habet, vt laborante corpore exterius, magnas ipsa diuitias spirituales possit acquirere, in amando, & considerando.

3

Psal. 18.

4

5

6

Est autem Hierosolymis probatica piscina. &c. Quando quis vult epistolam scribere magno alicui domino, querit optimã papyrũ, & atramẽtũ, atq; etiã aliquãdo, [*Como dezis aca haze dos o tres borradores para sacar la carta en limpio.*] ita aut ter eã scribit vt semel prodeat emẽdata: si verò ad

Simile.

7 priuatum quendam hominem scribat nihil curat an papyrus sit mala, atramentum peius, & adnotatio aegre. Quando Deus creauit mundum non fecit amplius, quàm dicere, Ipse dixit & facta sunt, nullum exemplar fecimus nia ex prima adnotatione prodierunt. Sed ad redemptionem sicut ad tam excellẽs opus priùs fecit multa exẽplaria Præcipere Abrahæ, vt filium suum sacrificaret. [*Fue vn horrador.*] Diuini sacrificij, quod Iesus Christus pro humano genere oblaturus erat. Manna quod dedit in deserto fuit signum, quod significauit se daturũ esse suum sanctissimum corpus in cibum. Erigere Moysem in deserto serpentem illum, significauit bonum Iesum in cruce esse extollẽdum. Ita piscina de qua hîc agit sanctũ Euãgelium. [*Fue vn horrador.*] Piscinæ sacramentalis, quam sanctæ Ecclesiæ daturus erat: quod est Sanctum Sacramentum pœnitentiæ. In quibus omnibus ostẽditur quanti nos Deus ipsemet, qui viuimus in lege gratiæ quibus tot beneficia contulit insculpta priùs in tot exemplaribus. Quid ergo erga pro his beneficijs Deo gratias non agamus, nec ipsis vtamur? nam si hoc non facimus quid illa nobis profutura 9 vt sint atrocissima verba, quibus, in inferno cruciemur maximè excellit piscina nostra, piscinæ illius tempore, quia illa medebatur corpori: hæc vero confert saluten animæ. Sed est sanguineis lachrymis lachrymãdum quod in illo tempore, vt corpore sanarentur, ex longinquis regionibus Hierosolymam accedebant homines atque ibi multos annos commorabantur, & tandem vnus sanus efficiebat: modò verò, cùm non sit necesse ire Hierusalem, nec multos passus ambulare, aut multas horas expectare 91 & cũ possint sanari omnes & morbis tam periculosis animæ: & tamen non accedamus nisi inuiti, & vt Hispanè dicitis [*Por mas no poder.*] O inefabilem Dei pietatem, & terribilem cæcitatem miserorum hominum, filiorum Adæ! videtur vobis, quod si Deus libentissimè non ignosceret, relinqueret peccatorum absolutionẽ in manu ipsorũ hominum? non profectò. Si rex litem ageret cum quodam Academia, in qua lite multùm interesset & diceret: ego committo hanc litem claustro eiusdem Academiæ: eorum sententiæ volo stare: dicerent auditores: Domine rex in manus doctorum litem committis? nó vides illos esse

esse partes, & in suum fauorem contra te sentẽtiã laturos esse. [*Tendre echo de su dedo?*] Quia illi nihil aliud expetunt, & ex his victum acquirunt. In hoc significaret rex se desiderare magnopere illi Academiæ fauere. O æterne Deus, quare non commisisti saluationem nostram Angelo, & eam homini tradidisti? quare hominibus peccatorum suorum sententiam credis? hoc modo omnia dimittentur. [*Pues tras esso anado yo.*] (Ait Dominus) hoc ego volo, vt confessor pœnitentis misereatur, & eius imbecillitatem doleat. Vt cognoscat se esse debilem velut asinum, cùm videat in quos defectus passim ipse incidat. O benedictus sit talis Deus, & glorificata talis pietas! quare fratres mei nocte, ac die non vociferamur, & tam infinitæ misericordiæ præcones non efficimur? statim vt Christus Iesus Saluator noster resurrexit dixit discipulis suis: accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis. Ac si diceret: vultis videre dilecti mei quid profuerit passio mea? accipite hanc diuinam respirationem quam vobis per passionem meam promerui ad animarum vitam: quia sicut corpus non potest viuere nisi respiret; sic meum corpus mysticum, quę est Ecclesia mea, non potest viuere sine hac respiratione, & diuino spiritu. Valdè igitur est miserãdum, quod cùm Deus tã salubrem medicinã in hominum manibus reliquerit; tam pauci ea vtantur. *Erat autem quidam homo ibi, triginta & octo annos habens in infirmitate sua.* Non fuerat illic omnes triginta & octo annos, quos infirmabatur: quia Alexãder Papa in quadam epistola, quã misit ad Soldanum, affirmat hunc Angelũ descensum ad piscinam non semper fuisse sed in prima hora Natiuitatis Dñi incœpisse, eadem hora, qua Christus natus est ex virgine, & deinde eadem nocte & hora fiebat per singulos annos sortis motio aquæ illius stagni: *Hunc cum vidisset Iesus iacentem.* &c. Ecce fontem vnde huic homini salus dimanauit: visionem scilicet beatissimorum oculorum Iesu Christi Dei nostri. Discite fratres mei vos ponere ante oculos huius boni Domini, vt ex eius necessitatibus & ærumnis vestris curam habeatis. Discite violentiam vobis inferre, & vt Hispanè dicitis. [*A lleuar de los cabellos.*] carnem vestrã onerãtã & eam licet inuitã ante Deũ collocare, & videbitis, quid inde hauriatis.

15 Discite vos facere continuos domus suæ quia non est pos-
sibile quin si debita dispositione accesseritis magna in vos
conferat beneficia. Posuit se Moyses multis diebus ante
oculos Dei: videte qualis euaserit, quibus radiis, ac splen-
Exod. 34. doribus, vt dicitur in Exodo. Cum descenderet Moyses de
monte ignorabat, quod cornuta esset facies eius ex collo-
cutio sermonis diuini: quòd ex eius vultu mirifici quidam
splendores exibant, quod in conspectu Dei, & in eius con-
uersatione fuisset. Quis dedit animum Iacob vt appareret
coram fratre suo antecà, cùm eius frater paucas vires habe-
16 ret fugit ab eo in Mesopotamiam. Modò verò cùm Esau
Gen. 28. frater eius est potens: cum iurauerit se à Iacob supplicium
esse sumpturum accedit mirifico quodam animo, & subi-
citer se eius offert manibus. Vnde ergo tantus animus vt
Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea.
Gen. 32. Posui me coram Deo, & cum eo tota nocte luctatus sum lachrymis, & suspiriis, & exiui alio cum pectore, & fortitudine. O frater mi, quare tã pusillanimis es vt quilibet vltimus labor de te victoriam reportet nisi quòd nescis te of-
ferre vna hora coram diuinis Dei oculis: quòd si hoc fece-
17 res, vires inde eliceres ad omnes malignos spiritus superã-
dos. O sancte rex Dauid, quomodo cũ esses homo pauper
culus tanto tempore te defendisti à tam potente rege vt
Saule, & in eius regno, & cum maguis copiis, tu autem so-
lus, & derelictus? quomodo me interrogas? Oculi mei sem-
Psal. 24. per ad Dominũ, quoniã ipse euellet de laqueo pedes meos.
Habeo sydus, in quod postquam oculos conieci, non sunt
laquei pedibus meis. Plus valebat vna hora, quam cũ tot mi-
lites Dauid in cõspectu Dei: quàm cũcti exercitus & altitu-
Saulis. Quàm potens est vilus Dei, aperte patet in hoc pa-
18 ralytico cùm talem salutem fuerit adeptus: quia tantum be-
num impetrauit, vt fuit paululum commorari ante oculos
Saluatoris nostri Iesu Christi: dicit illi.

Vis sanus fieri? Cur Domine hoc illum interrogas? certè
est, quod velit: quis enim nollet salutem? hoc fecit, vt nobis ostenderet, quomodo peccatorem ad salutem foleas
inuitare, semper in sua libertate eum relinquens. Mirabile
profectò. Agitur peccatoris vita in tua gratia recipienda, &
tu cupis vt ipsam recipiat, & exeat à peccato, & rem tam
Simile. necessariam eius voluntati committis? Ardet domus hu-

minis nobilis, & hic habet filium quem amantissimè dili- 19
git & cum dormiat filius, accedit pater dicens: vide fili
an velis surgere: quia vita tua maximè periclitatur. Vide
quod si non vis surgere, concremaberis. [*Sancta Maria
señora y que floxedad de hombre.*] Inflammatur domus, & fi-
lius est in maximo periculo ardendi, & cùm sit tam dile-
ctus, vt eum quasi lumen oculorum suorum habeat, & ta-
men dicit: vtrum vult an non vult: velis, nolis, porrige ma-
num, quin aliter capillos cedo. Modo in suo arbitrio eum
finis: Extrahe illum vi. [*Y sacalde arrastrando.*] Siquidẽ in
tãto discrimine versatur. O incõmutabilis Deus! Quomo- 20
do Domine ardet totus mũdus inextinguibili igne. [*Y peor
que de alquitran.*] Et homines ita sunt soporati, homines
(inquam) quos tu tantopere diligis, & rem constituis in eo-
rum voluntate: velint, nolint, attrahe illos crinibus. Hoc
ego non faciã (ait Deus) licèt eos tãtopere diligo & miseri
mundi calamitatem, & perditionem video. Non eos co-
gam nisi, qui voluerit. Bonũm: qui vero noluerit, dolet
mihi, sed ipse aliquando lamentabitur, & barbam ipsemet
dilaniabit, nihil tamen proderit. Contẽplare ergo infœlix
peccator Deum misericordiarum tibi dicentem: vis sanus 21
fieri? Quid igitur tantæ misericordiæ respondes? ità tui ip-
sius inimicus es, vt tam liberali Domino non consentias?
vide quod nisi salutem velis & eam ardentissimè expetas
nunquam illam impetrabis. Per Hieremiam ait Deus ani- *Hier. 46.*
mæ: ascẽde in Galaad, & tolle resinam virgo filia Aegypti,
frustra multiplicas medicamina. Sanitas non erit tibi. Li-
cet sæpenumero vadas in locum vbi sunt medicinæ nun-
quã sanaberis. Quia nõ vis. Non enim tam consistit impe-
tratio salutis in quærẽdis medicamẽtis, quàm in voluntate
adipiscendi eam. Homo cõfiteris crimina: etiam. Quia ha- 22
betur, in hoc maxima cura, & in singulis parochiis sunt sue
matriculæ, eorum qui confitentur, & cum non fit cõfessio
eius nisi propter hoc, post quatuor, vel quinque annos ita
proteruus est ac si nunquam crimina fuerit confessus. Nõ
odit morbum, nec salutem desiderat, frustra multiplicas
medicinam, sanitas non erit tibi. Quia defectus est ex par- *Esai. 1.*
te tua, dicit Deus: lauamini, & mundi estote. Domine lava-
ri, est iustificari, iustificare verò munus tuum est: cur mihi
præcipis vt ego me lauem, quod est dicere vt me iustificẽ?

23 præcipio quæ licèt sit munus meum, etiam est tuum, quia
ex te etiam debet esse adiutorium. & notate quod non con-
tentus est dicere: lauamini, quod est iustificationis opus,
sed addidit, mundi estote. Vt perseueretis & mundi perma-
neatis, vt non lauemini, & statim coinquinemini: bene
intellexistis quid significet illud: *Vis sanus fieri?* Quapropter
necesse est vt incipiatis velle & vos disponere. Vt globus
Simile. electri, id est, [*La cuenta de ambar*] stipulã attrahat, necesse
est vt illa sit tenuis & adaptata: si enim nimis longa est,
aut infecta, non eam electrum attrahet. Si vis ò peccator
24 purissimum electrum Iesus Christus te à culpa erigat, ex-
tenuare & debilitare, & te sicut poteris dispone, & ille ip-
se te extollet.

Respondit pauper ille: *Hominem non habeo.* O inhu-
manam hominum crudelitatem! Quòd cùm ille tanto
tempore iuxta piscinam iaceret, nemo illius fuerit mise-
tus, & cum adiuuerit vt ex illa ærumna euaderet. O quam
ad literam hoc agitur hodie. Est pauper vicinus tuus in lec-
to claudus & ægrotus, & fame periens, tu verò, qui nec-
sariò trãsiturus es per eius ostium, quia proximus illi habe-
25 tas, nec saltem habes os vt dicas: quid facis ibi amice? non
Simile. manus porrigis vt illi quadrantem des. Ne detur vacuũ in
rerum natura transgrediuntur creaturæ insensibiles lian-
tes suos, & contra naturam suam faciunt: vt est, terram, &
aquam sursum ascẽdere vt vacuum adimpleant, cùm ergo
tot pauperes sint vacui & tam facile eos possitis reficere, &
nõ faciatis, certè creaturæ insensibiles vos reprehẽdunt in
hoc: siquidem illæ limites suos transeunt vt nullum sit va-
cuum, & vos cum tanto periculo non sitis obiiciendi id nõ
Simile. vultis facere. Si videres filium ducis in hospitio super stra-
26 gulũ iacẽtem contagioso morbo laborantem & eum co-
gnosceres; nõne domum tuam illum adduceres, & diligẽ-
tissimè curares, sperans patrem eius aliquando tibi gratias
relaturum? pauper igitur quis est, nisi filius Dei? quãdoqui-
dem filius Dei dixit: quod vni ex istis minimis feceritis mi-
hi feceritis. Si ergo filium ducis propter vtilitatem domum
tuã affers, hîc nõ est maior vtilitas: certè ostẽditis vos forte
non credere, quod summa veritas dicit, scilicet, se recipere
in se bonum, quod pauperibus facitis vt postea quasi libe-
ralissimus Dominus persoluat. Considerate fratres mei, q

dicit Deus

dicit Deus ad hoc propositum per Esaiam: Frange esurienti 27
panẽ tuum, egenos, vagosque induc in domum tuam &c. *Esai. 58.*
tunc effulget quasi mane lumẽ tuũ & sanitas tua citiùs orie-
tur & gloria Domini colliget te, id est, esto misericors, &
quãuis sis in peccato per hoc disponeris, & cognosces pec-
catum tuum: quia lux cognitionis intrauit in animam tuã
quasi aurora, quæ tenebras expellit, & sanitas tua, quæ est
conuersio tua celeriùs tibi aduenient, & gloria Dei ample-
ctetur te. Hic gloria Domini figuificat iustificationem, si- *Roma. 3.*
cut Dinus Paulus ait, omnes peccauerunt, & egent gloria
Dei, id est, quod omnes necessitatem habent vt iustificẽtur: 28
siquidem omnes peccauerunt: sicut etiam ad Romanos: vt *Roma. 9.*
ostenderet diuitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ
præparauit in gloriam. Dulcissimum est hoc verbum: quod
vocat Deus gloriam suam, iustificationem animæ, & hoc
significat quòd nisi in Deo esset gloria infinita, vnum, quo
maximè eius voluptas augeretur, esset animam à peccato
deducere, & illam iustificare. Vt cognoscatis quàm excel-
lens res sit iustificatio, & quanto studio ac diligentia illam
quærere debeamus. Atque vnum, quo præcipuè iustificatio
acquiritur, ait Dominus hîc, esse, vti misericordia in pau- 29
peres. Frater si te cernis aliquo odio, aut carnali affectu, aut
ambitione vinctũ, ac nullã viam tibi videris reperire posse
vt hæc mala effugias, vade ad visendos infirmos, visita car-
ceres, &c. assuesce facere opera misericordiæ, & experieris
qualis postea efficiaris, siquidem Deus in his verbis id dicit,
& non potest mẽtiri. Dicenti infirmo: *Hominem non habeo:*
ait Dominus: *Surge, &c.* si quidem nõ habes hominem, ego
ero tuus homo. Quandoquidem tibi homines desunt, non
ego deero tibi, surge, & statim surrexit sanus. O benedicta
sit talis pietas, & tanta potestas! beatus, qui hunc hominem 30
quærit in omnibus suis necessitatibus & laboribus. Hic
offertur maximum dubium quomodo, cum Iesus Christus
sit summum bonũ, summum autem bonum (vt ait Sanctus *Dionysi*
Dionysius) sit sui diffusiuum: intrans vbi tanta infirmorum *De diui-*
multitudo commorabatur coarctatus fuerit ita, vt vni tan- *nis nomi.*
tùm salutem conferret? Quomodo Domine, cum sis *c. 4.*
summum bonum tam illiberalem te præbes? si ad hanc
vrbem medicus accederet, qui virtutem haberet sanan-
di tot, quot manu tangeret, si vnum tantummodo attin-

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 geret, non esset illa illiberalitas? Si cùm esset sol in cœlo lucidus, vt mitteret splendorem suum & reliquum orbem obscurum relinqueret, quis non miraretur tantum portentum? Origenes ait, quòd causæ vniuersales cõcurrunt, secundùm quod & particulares concurrũt. Oportet esse dispositionem in causa particulari, vt causa vniuersalis in ea possit operari. Scintilla ignea applicatur escæ, & stuppæ, non autem ferro, sol alibi Tygres alibi Leones gignit secũdum regionum dispositiones. Sic hic diuinus sol in hoc vno operatus est, quia fortasse hunc solum dispositum reperit. Hic est ille sol, de quo Malachias dixit:

32 orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitiæ, & sanitas in pennis eius, & in alis suis salutem asportabit. Sumit hãc metaphoram solis, cuius radios in omnes partes diffusos vocat alas solis, quæ ferunt salutem, quia terræ molientur, ipsam lætificant, ac fructificare faciunt, sic venit Saluator noster Iesus Christus in mundum plenus alis, vt sol pennis circunseptus, atq; miraculosis, salutiferisq; operibus: & dicere illum ferre salutem in alis, significat, qua velocitate diuinus hic sol volet ad reficiẽdas necessitates.

33 O verbum dulce, ô verbum iucundum & charitate plenum, quis est lapis audiens te qui non mollitur, & in amorem liquefit? quod dicatur animabus: vobis fit Deus homo, & venit misericordiis circumseptus, & ipsæ non molliantur? Sed super omnia aduertẽdum est, quòd dicit: orietur vobis timentibus nomen meũ. Nisi habeas timorem Domini, sed es quidam temerarius, & væcors, & diffusus, ac si non esset Deus quẽ deberes timere, non misereris si huius diuini solis radij non pertigerint te: quia ipse natus est timentibus eũ, & ideo fortè remanserũt tot egroti abiq; salute, etsi Dñs in mediũ illorũ fuit ingressus. Aut

34 forte non sanat plus quã hunc, quia aliis non conueniebat tunc salus, quandoquidem omnibus perspicuum est quàm necessarij esse soleant morbi, tentationes, atque infœlicitates, animarum vtilitati. Hoc significauit Christus Redemptor noster dicẽs: Beato Petro, Diabolum petiisse facultatem vt illum suósque socios tribularet, & his verbis hoc ostẽdit: Simon, ecce Sathanas expetiuit vos, vt cribraret sicut triticum. Loqui Deum per hãc metaphoram, siquidem agebat de laboribus seruorum suorum, fuit vt tolleret scrupu

Simile.

Orige.

3. Pertare.

Simile.

Malac. 4.

scrupulũ, qui humanæ debilitati poterat oriri quærenti de Deo. Quare cùm Sathanas nobis velit obesse, Deus licentiam illi concedit: in hac metaphora ostendit Dominus, quòd in vno & eodem actu expetit diabolus damnum tuũ, & Deus vtilitatẽ desiderat. In cribrando enim tritico duo sunt: vnum est euoluere grana sursum & deorsum, & ex inter sẽ excutere, ita vt si sensum haberent illud magno tormento illis esset: alterum est effectus, qui inde resultat, qui est: remanere triticum mundum & cribratum à puluere, & palea. Prius expetit diabolus, cum petit facultatem nocendi nobis, arbitrans se effecturũ, vt peccemus: 35 posterius permittit, imò vult Deus, vt mũdi maneamus ab omni superbia, & vana gloria, & simus humiles, casti, & prudentes, perfectiori virtute, maiori gratia, pluribusque meritis illustrati. Ad hæc omnia prosunt infirmitates, vulnera, & reliquæ aduersitates. Vt hoc significaret, non dixit Dominus: diabolus licentiam postulauit vt nos concuteret, & tribularet, sed vsus est hac metaphora: expetiuit vos ad cribrandum, & hæc potuit esse causa, quare vnum sanans, reliquos infirmos, & laboribus oppressos reliquerit. Non est contentus pijssimus Dominus dicens eiisurge, 37 sed dicit etiam: *Tolle grabatum tuum & ambula.* Quàm pauca Deus curat! In Iosue dicitur, quòd cum transirent Hebræi per Iordanem, & aquæ in vtramque partem diuiderẽtur, sacerdotes, qui portabant arcam fœderis Domini, stabãt super siccam humum in medio Iordanis accincti, omnisque populus per arentẽ alueum transibat. In hoc ostenditur, quantum velit diuina Maiestas vt sua in nos beneficia sint abundantia, integra, & perfecta. Posset facere vt solummodo aquæ regrederentur, & quòd populus transiret secure: nihil enim intererat vt præterecuntes luto conin- 38 marentur. Sed non contentus est hoc, verum terrã etiã exiccabit, vt non modò non mergerentur, verùm nec luto quidem inficerentur. Minimæ enim res nostræ sunt Deo maximæ curæ: sic non solùm huic paralytico salutem cõtulit, verùm etiam de eius contritis ruptisque pannis curat ne amittãtur. Quã minutim res nostras curat Deus: ô quãtum deberemus curare vt illi summa cum diligentia seruiamus: quando talia sunt beneficia, consentaneum esset vt & seruitia essent etiam perfectissima.

Iosue. 3.

Fortasis

39 Fortassis nisi ei diceret: tolle grabatum tuum, salutē voluptas efficeret, vt hic lectuli sui obliuiscerentur: cùm tam necessaria res sit. Ex hoc colligemus, quàm parum cœlestia sentiamus, si enim aliquantulum ea deliberemus, & saperemus, ita præ gaudio nostri obliuisceremur, vt necesse esset quis nobis in memoriam reuocaret vt manducaremus, & dormiremus. Quid arbitramini significasse
Genes. 2. Deum cùm præcepit Adæ vt comederet: dixit enim ei: Ex omni ligno paradisi comede, de ligno autem scientiæ boni, & mali ne comedas. Vt quid Domine ei præcipis vt co-
40 medat? ipse non haberet curam comedendi? Creauerat eum Deus in gratia, tam purum & illuminatū, vt in Deum transportatus, non recorderetur fortasse cibi.

Iuit vir bonus & asportauit lectum suum. *Postea inuenit eum Iesus in Templo.* Illùc nihilominus reuersus est postea, vbi cum tanto labore & ærumna tandiu fuerat commo-
Genes. 13. ratus. In Gen. legitur quòd Abraham erat diues valdè &c. & reuersus est ad locum, vbi prius fixerat tabernaculum. Est maximè notandum, quòd etsi locupletissimum se vidit, non ideò sanctus vir superbiit, nec vile tabernaculum
41 contempsit, quod antea construxerat, in quo habitabat cùm pauper esset, sed illuc reuersus est ad habitandum, confitens in maioribus diuitiis se peregrinum esse. Modò verò, vt habetis duo minuta, statim vultis ædificare maximas ædes, & superbiæ nidum construere, vt Deum offendatis, qui vos locupletauit. Reuersus est etiā Abraham ad locū altaris, vt vbi antea orauerat, ibi Deo gratias ageret. Itaque quòd factus fuerit diues, non ideò superbus, aut minus deuotus effectus est: sed semper eodem modo perse-
42 uerauit. Si hunc sanctum Patriarcham diuites nostræ tempestatis imitarentur, non illis diuitiæ nocerēt. Sed non ita fit. Imò acquisitis duobus quadrantibus, iam alij effecti estis: nec est qui audeat vobis verbum loqui. Quemadmodum sanctus hic Abraham rediit ad locum paupertatis, in quo antea habitauerat: sic oportet, vt qui se elatum, prosperumq; viderit: primordia sua recogiter, & se cognoscat, qualis priùs fuerit, & in quas miserias fuerit redactus, vt debitas gratias omnipotenti Deo agat. Sic enim conditionum mutatione considerata, gratitudinis spiritus magis accrescit. Ecce hæc omnia effecta in hoc ægroto, quem Dominus

Dominus in piscina sanauit, propè tēplum, quomodo re- 43
uertitur ad recognoscenda loca, in quibus tot calamitates
tulerat vt recordatus ærumnarum, in quibus antea com-
moratus fuerat, & considerans salutem, qua modò fruebatur, excitaretur ad agendas gratias maiori cum feruore, & deuotione. Quærite sic fratres mei, modos quibus Deo grati sitis: eiq; pro acceptis beneficiis gratias agatis. Nam sic disponitur anima ad alia maiora accipienda, & vt semper cum gratiæ incremento proficiat, qua gloria compa-
ratur. Quam mihi & vobis præstare dignetur Iesus Mariæ 44
filius, qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat per infinita seculorum secula. Amen.

SABBATHO POST DOMINICAM I. IN QVADRAGESIMA.

Assumpsit Iesus Petrum & Iacobum, & Ioannem fratrē eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. MATTH. 17.

IESVS Christus redēptor noster cum 1
discipulis suis, illis reuelauit, quòd oportet
eum ire Hierosolymam, & multa pati, &
occidi. Dicit sibi conuenire, quia conuenie-
bat nobis. Hæc est phrasis sacræ scripturæ,
quòd quando agit de aliquo beneficio, quod Deus in ho-
mines confert, dicit seipsum illud accipere: sic enim gau-
det homini beneficiens, ac si ipse esset genus, & illud bo-
num sibi conferretur, & sic ipse Dominus dixit ego sto ad *Apoca. 3.*
ostium, & pulso, si quis aperuerit mihi ianuam, intrabo ad
illum, & cœnabo cum illo. Non indiget Deus cœna: sed 2
quia intrans in animam eam reficit, & illi dat cœnam, ideò
dicit se cœnare: quia valde delectatur conferens illud be-
neficium. Sic dicit hîc, sibi conuenire ascendere Hieroso-
lymam vt patiatur, propter nimiam voluptatem, qua affi-
citur saluans nos: cùm tamen magni nostra interesset vt
filius Dei pro nobis pateretur. Audiens hoc B. Petrus à suo
diuino Magistro, præ fortissimo illo amore, quo eius apo-
stolicum pectus inflammabatur, dixit illi: absit à te Domi-
ne, non erit tibi hoc. O Domine ne talia dicas, quia aures
meæ

3 meæ hæc ferre non possunt,nec cor meum potest tolera-
re.Quid Domine vultus iste,quem Angeli intuentes glo-
riantur, percutietur alapis, & conspuetur? illi tam decori
capilli euellentur? hæc tantæ venerationis barba dilania-
bitur?hi tam debiles humeri,graui crucis pondere torque-
buntur?abiit à te.&c.cui respondit Dominus acerrimè:va-
de post me Sathana. O inestabilē charitatem Domini mei
Iesu Christi declaratam acrimonia, qua sancto Apostolo
*Matt.*4. respondit! Tantus fuit amor,& desiderium,quod Iesus Chri-
stus dominus noster patiendi habuit,vt eisdem verbis,qui-
4 bus respondit diabolo,cùm ei dixit,vt illum adoraret,mo-
dò respondeat sancto Petro dicenti,ne moreretur.Illic di-
xit:vade Sathana;hic etiam dicit:vade retrò Sathana.Quod
maius testimonium potest adduci ad comprobationē sui
diuini amoris? disce hinc frater mi, qualiter te debeas ha-
bere cum eo, qui pœnitentiam tibi impedierit;siue sit amī-
cus,siue frater,siue pater tuus:hunc debes Sathanam existi
mare, & cum fugere tanquā dæmonem.Postquam D.Pe-
trum sic reprehendit, conuersus est diuinus Magister ad
omnes discipulos suos dicens:si quis vult venire post me,
5 abneget semetipsum.&c.ac si diceret,non solum ego pul-
surus sum,verùm qui me sequi voluerit,oportet etiam cru-
cem suam baiulet,& ne hoc difficile illis videretur, ab il-
lius sex diebus ascendit in summitatem cuiusdam montis,
adducens secum S. Petrum, S.Ioannem, & Sanctum Iaco-
bum, & illic detexit illis præmium, quod daturus est se-
quentibus se. Dicater hic litera sancti Euangelij vsque ibi
hic est filius meus dilectus &c.

Nota. Romani tanquam cupidi victoriam reportandi ab vni-
uerso orbe, modos quæsierunt, quibus duces suos excita-
rent ad res bellicas ardentius comprehendēdas, vt studio-
sius curarent victores euadere.Et præcipuum modū,quem
Gloria Beatorum quæ que erit hæc gloria,quā Romani affectabant triumphatores; inuenerunt fuit, victores triumphi gloria honorare, &
quanquam honor ille ita breuis erat, vt diem tantummo-
do vnum duraret,innarrabilis tamen erat labor cui se of-
ferebant vt illum consequerentur. Quid ergò nos oportet
facere, vt triumphum cœlestis gloriæ consequamur, cum
talis sit,& in perpetuum duraturus? Dauid agens de beato-
rum gloria dixit,quod habet quinque res, quæ videntur re-
spondere quinque generibus gloriæ,quibus Romani affi-
ciebant

ciebant triumphatores omnes.Quorū primum erat:quòd *correspon-dere vide-tur.* faciebant arcus quosdam triumphales,in quibus insculptæ erant eorum res gestæ, & secundum magnitudinē earum erant arcus maiores, vel minores.Secundum erat, quòd 7
triūphatores magnæ maiestatis curribus vehebantur,quos plurimi,equi ducebant. Tertium, quòd res præclaræ quas gesserant,illis decantabantur.Quartum,quòd triumphan-tium arma, & scuta ab ipsis curribus suspensa ferebantur. Quintum tandem & vltimum erat, quòd hostes deuicti curribus ducebantur. Ait igitur Dauid in illo Psalmo:exul- *Psal.149.* tabunt sancti in gloria,lætabuntur in cubilibus suis:exul-tationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in ma- 8
nibus eorum. Ad faciendam vindictam in nationibus, in-crepationes in populis. Ad alligandos reges eorū in com-pedibus,& nobiles eorū in manicis ferreis, & postea con-cludit dicens:gloria hæc est omnibus sanctis eius. Hæc est gloria,qua omnes sancti,non vnus, aut centum millia, sed omnes fruuntur,hīc ponit quinque res,quę illis Romano- *Primùm.* rum rebus respondent. Primùm est: exultabunt sancti in gloria. Hic est arcus triumphalis longè præstantior:quàm arcus illorum.In arcu sunt duæ extremitates, quæ incipiūt ab inferiori, & ascendunt ac vniuntur in superiori parte. 9
Sic statim vt ingreditur anima in cœlum,eleuatur eius in-tellectus illo mirifico artificio, quod vocant Theologi, lumen gloriæ, vt ascendat, & consequatur videre Deum in sua essentia & existentia, & illico voluntas producit ar-dentissimum quendam amorem in ipsum Deum, quem videt, & intelligit. Ecce duas extremitates,quæ ascendunt ab infimo, quæ est anima, & vniuntur in supremo, qui est Deus. Et hæc est gloria animæ, quæ consistit in visio-ne, & fruitione illius summi boni.Atque hoc est quod di-citur: exultabunt sancti in gloria:& quò præstantiores res 10
anima in hoc seculo gesserit, eò maior erit hic arcus triumphalis in altero, vt promisit Deus dicens: dabo vni- *Apoc.2.* cuique vestrum secundum opera sua. In cuius myste-rium Salomon loquens de isto dixit: quasi arcus refulgens inter nebulas gloriæ. Quasi arcus gloriæ refulgens, *Ecclus.* *Simile.* qui fit in nubibus. Quemadmodum arcus non fit in cœlo, nisi quando ipsum est nubibus coopertum: sic etiam hic arcus gloriæ fabricatur interim dum anima,quę est cœlū

quoddam

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 quoddam præciosum)nube,quod est corpus velata est.Ni
Ioan.9. postea erit,vt dixit Dominus per S.Ioannem. Venit nox,
quando nemo potest operari. Post mortem iam non est
2.Cor.6. locus mœrendi.Ideò dicebat B.Paulus,ecce nunc tempus
acceptabile:ecce nunc dies salutis.Quia nunc potest ope-
rari salus,& sicut nõ sufficit vt sit cœlum nubibus tectum
ad efficiendum arcum,nisi simul splendor, & radius solis
concurrat: sic non sufficit ad mœrendam gloriam,vt anima
sit in corpore, nisi concurrat radius solis iustitiæ, quæ
12 est eius diuina gratia, cum illa námque, & cum bono vso
liberi arbitrij acquiritur, & fabricatur hic cœlestis arcus
1. Cor. 15. gloriæ. Ideò dicebat S.Paul.Gratia Dei sum, id quod sum,
& gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis
omnibus laboraui: non ego autem, sed gratia Dei mecũ.
Quapropter fratres mei ratio postulat, vt properemus
operari hunc arcum,dum vita fruimur, siquidẽ nescimus,
quando Deus illam nobis auferet, & quamuis modò non
experiamur fructum diligentiæ nostræ, ac laboris patien-
ter feramus: citò enim detegetur, & apparebit quàd pro-
Simile. meriti fuerimus. Sicut tolerat aurifex cum cælat arcum
13 aureum,quem totum habet tectum pice, & illum à tergo
insculpit,& non videt quid operatus fuerit,quousque opus
confecerit,& picem abstulerit:sic etiam nos interim dum
insculpimus meritorum nostrorum sculptilia, omnia ha-
bemus tecta obscura fidei pice, & nescimus, quid meriti
fuerimus,nec illud videbimus quousque terminetur actus
mœrendi, & anima ab hac mortali vita exeat. Tunc enim
actualis fidei pix auferetur & Deum, ac quidquid operati
& meriti fuerimus, videbimus. Item quemadmodum ad
conficiendum arcum requiruntur mallei, limæ, & fores-
14 pes, & alia plurima instrumenta, & artifices qui adiuuent
ad illud opus conficiendum:sic sunt necessarij labores, &
vtiles inimici, vt nos adiuuent ad perficiendum hoc opus,
quod præ manibus ferimus:quia per multas tribulationes
Act.14. oportet nos intrare in regnum Dei, dicit B.Paulus. Qua-
propter maximas gratias Deo agere debemus cùm fa-
mus in laboribus, & ab aduersariis nostris molestamur:si-
Simile. cut illas ageret aurifex,quicũque daret sibi optima instru-
menta gratis, & plurimos adiutores ad opus suum faciẽ-
dum,& multò magis nos deberemus facere, siquidem res

nostra,atque vtilitas est dispar.Secundum est: Lætabuntur *Secundũ*
in cubilibus suis,&c. Ecce currus triumphales, quæ sunt 15
corpora, in quibus animæ triumphaturæ sunt, quia cùm
primùm anima,in vniuersali resurrectione adiuncta fuerit
corpori, quadam noua accidentali gloria triumphabit.

Illic erunt corpora velut currus triumphales, quos du-
cent quatuor equi,quæ sunt quatuor dotes, quibus exor-
nanda sunt, scilicet, velocitas, impassibilitas, subtilitas, &
claritas. Quapropter illa verba S.Pauli: Christus dilexit *Ephes. 5.*
Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, vt illam sanctifica-
ret,mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ, vt exhibe- 16
ret ipse sibi gloriosam Ecclesiam,nõ habentem maculam,
aut rugam,aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta, & im-
maculata,etiam intelligi possunt de Ecclesia triumphante
post vniuersalem mortuorũ resurrectionem. Nam modò
etsi est illa Ecclesia sancta, & sine macula, non tamen est
sine ruga,siquidem animæ sunt velut rugosæ,quia natura-
li quodam desiderio propensæ sunt in corpora sua: sed
postquam hoc desiderium impletum fuerit, erit Ecclesia
absque macula, & ruga. Tertium est, Exultationes Dei in *Tertium.*
guttare eorum. Hæc est musica, assiduus quidam cantus, 17
laus Domini qui eos creauit, & redemit: vt S.Ioannes in
Apocalypsi dicit, se vidisse beatos, qui cantabant canti- *Apoc.5.*
cum nouũ, dicentes: Dignus es Domine accipere librum,
&c. Quoniam occisus es, & redemisti nos in sanguine
tuo ex omni tribu, &c. Benedictio, & honor, & gloria,&
potestas in secula seculorũ. Vocatur hæc musica,canticum
nouum,quia post multa millia annorũ quibus cantabunt,
& Dominum laudabunt, tantam voluptatem ex illis can-
ticis, & laudibus Dei percipiẽt,ac si illa hora incœpissent.
Quartum est. Et gladij ancipites in manibus eorum, &c. *Quartum*
Præ manibus ferent arma, quibus hostes suos superarunt. 18
Hæc non fuerunt arma carnalia, aut ferrea,sed spiritualia,
quæ sunt virtutes. Vt enim dicit B. Paulus, Arma militiæ *2.Cor.10.*
nostræ non carnalia, sed spiritualia sunt. O quanto gau-
dio afficientur ibi videntes arma sua,id est,videntes virtu-
tes, quibus tantam victoriam reportarunt. Re ipsa experi- *Simile.*
mur,quòd quãdo bonos cibos comedimus,& odoriferos,
sicut confecta ex sacaro bellaria, aut aliquid prætiosum,
ab stomacho respiratio prodit quædam dulcis, & odora,

19 qua nos lingua & labiis mira quadã suauitate relingimus. Contrà verò, si porris, aut cepis saturati sumus, aut aliquos viles cibos manducauimus, exit in os, & guttur amaritudo quędam & stomachi acror, qui magnam nobis molestiam gignit. Virtutes, & bona opera posita in stomacho animæ, quæ est bona conscientia, nouam quandam suauitatem, spiritualemq; consolationem à se immittunt, qua anima relingitur, & magnopere delectatur, quod benè operata fuerit. Sedebat Iob in sterquilinio, à planta pedis vsque ad verticem vlcere percussus, & ibi se consolabatur in memoriam reuocans opera bona, quæ propter Deum fecerat. Et sic dicebat: Cor viduæ consolatus sum, iustitia indutus sum, & vestiui me sicut vestimento & diademate iudicio meo. Oculus fui cæco, & pes claudo. Pater eram pauperum, & causam quam nesciebam, diligentissimè inuestigabam. Sic Dauid dicebat: Eructauit cor meum verbum bonum. Spiritus bonus, bonum verbum ac sancta cogitatio prodiit ex corde meo. Et vnde S. Prophęta hæc suauis cogitatio tibi prouenit? dico ego opera mea Regi. Quia refero ego coram Domino Deo meo opera bona, quæ propter eum feci, maximas ei gratias ageus, quia auxiliatus est mihi, vt ego ea facerem. Contrà verò quemadmodum à malis cibis exit amaritudo quædã, & acror palato, ita ex peccatis commissis procedit stimulus quidam, & maxima tristitia peccatori. Si ergo in hoc mundo opera bona, quæ fecimus, tantæ nobis voluptati sunt, cùm nondum earum præmium videamus: quid erit cùm præmiis, quæ pro illis donantur, perfruamur? Qua voluptate afficiemur, quòd casti fuerimus? quòd misericordes nos præbuerimus? quòd denique pœnitentiam maximam egerimus? [*O vala me la beatissima Trinidad.*] Quam voluptatem accipiet anima, cùm videat pro vno die, quem ieiunauit, pro vase aquæ quod propter Deum dedit, pro vna lachryma, & suspirio, quod profudit, tot, tamq; magnificas diuitias sibi à Deo tribui? O fratres mei, quàm conuentaneum est vt hoc sæpenumero cogitemus, vt ad laborandum plus quàm laboramus, confortemur.

19 *Iob. 29.* 20 *Psal. 44.* 21 22

Est quæstio inter Theologos, vtrùm iusti in gloria recordẽtur peccata, quæ in hac vita commiserunt, & ne eorum memores tristitia afficiantur? Respondet Richardus quod sic. Sed quòd non ideò tristitiam accipient nec poterunt accipere, sed quod gloriantur in diuina misericordia, quæ eis pepercit; & delectantur etiam, quòd pœnas euaserunt, quas pro peccatis merebantur. O beata terra vbi spinæ in rosas conuertuntur! vbi peccata in voluptates reducuntur. O fœlix terra, vbi acuti vepres flores odoriferi efficiuntur: siquidem ex culpis materia lætitiæ elicitur. Quòd si ex peccatorum memoria, voluptatis & gaudij occasio deducitur, quid ex operum bonorum, ac virtutum recordatione haurietur? Quintum est, Ad alligãdos reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis. Adducẽt ibi hostes suos vinctos, & alligatos. Hi hostes sunt sensus corporales, qui in hac vita atrocissimum nobis bellum inferunt. Appellat eos reges, quia plerumq; in homine dominantur: & quia sicut seruus, sentibus suis homo obtemperat, & tunc ibunt captiui, & rationi subiicientur, nec tam amplius in eis erit aliqua repugnantia. Concludit Dauid postquam hæc omnia dixit: Gloria hæc est omnibus sanctis eius. Hæc est gloria & triumphus, quo omnes sancti Dei afficiuntur.

Richard. in 4. d. 43. et 48. 23 *Quintum.* 24

Hæc volunt Spiritus sanctus vt Dauid omnes homines doceret, ad eos excitandos vt omni studio, & mentis ardore ea consequi conarentur: & Iesus Christus Saluator noster non contentus est illa hominibus nuntiare, sed voluit hodie eorum ostensionem facere discipulis suis, tanquam hominibus qui duces in hac sancta Ecclesia futuri erant, vt ipsi nos instruerent & inflammarent desiderio consequendi ea. Illi gentiles Romani pro vnius diei triumpho immensos labores patiebantur, horribilibus periculis offerebantur, & fortissimas hostium copias aggrediebantur, nihil eos deterrebat, nullumq; discrimen regredi faciebat, solùm vt illam tam paruam & manẽ gloriam compararent. Nos verò, quibus tam admirabilis & æternus triumphus promissus est, (est dictu miserabile) ita tepidi, & remissi in tanti boni expectatione incedimus, vt quodvis discrimen, & quantumuis minimus labor nos fatiget, terreat, ac etiam regredi compellat. O fratres mei, si ascenderetis saltem semel in die ad montẽ Thabor, & ibi Iesu Christi trãsfigurati gloriam contẽplaremini, & cogitaretis quod dies venturus est, in quo (nisi negligentia vestra

25 26

Universidad de Deusto
Biblioteca

27 aliter fiat) resurrecturi estis cõfigurati & similes illi, quàm diligenter festinaretis, & omnem spiritualem pigritiam
Simile. expelleretis. Si videretis filium Regis, principem, & hæredem magni regni in terra aliena, pauperem, & vilibus tritisq; vestimentis indutum, nec tamen illi cura, aut desiderium esset redeundi domum patris sui, vbi mirifice tanquam princeps tractaretur, nec ille hoc curaret, sed hæreatque illuc perditus vagaretur, nõ eum stultum iudicaretis? Quid ergo, præterquam hoc poterit ærumnã nostram similiùs repræsentare? filij Dei cum sitis, & hæredes tam
28 excellentis regni, & in tantam calamitatem redacti, & tamen tã parum cupidi illuc eundi, effecti barbari in animis præoccupati, vt miserabile sit dictu, & cogitatu. O animæ prætioso Dei sanguine redẽptæ misereminì vestrã, ne tantum bonum amittatis: si vobis diceretur, Romæ aut Hierosolymis commorari Iesum Christum Redẽptorem nostrum cum sanctissima Virgine Maria matre sua, & quod corporali forma eos videre poteratis: quis vestrum illuc non iret, vt suis propriis oculis tantum bonum intueretur? Viæ essent plenæ viatoribus, nec itineris labores, aut pericula timeretis, nec vos dispendium deterreret, solummodò vt vna hora sanctissimam illam Christi humanitatem
29 communicaretis. Quare igitur aliquam diligentiam non adhibebimus, vt (non vna hora, sed in perpetuum) diuinum Dei conspectum videamus? Nam nostra beatitudo essentialis non consistit in fruitione humanitatis Christi, sed in fruitione infinitæ ac immensæ diuinitatis.

Transfigurato ita Domino, descendit super omnem illam sanctam societatem, splendidissima quædam nubes, & ex ea audita est vox dicens: *Hic est filius meus dilectus, in*
30 *quo mihi bene complacui, ipsum audite.* Duo dicit hic Pater æternus. Primus est, quòd sit iucundus tibi est Iesus Christus filius suus, vt omnia tibi in eo sint grata. Hinc intelligo
Iob. 9. illa obscura verba Iob. Cùm inuocanti exaudierit me, non credo, quòd audierit vocem meam. Quid est hoc vt sanctè? quòd tibi concedat, quod à te petisti, & non exaudisse vocem tuam? non hoc intelligo. Dico quòd omnes orationes Iob & omnium sanctorum, qui sunt, fuerunt, & futuri sunt, si acceptæ sunt & gratæ Deo, hoc proueniẽt ex meritis Iesu Christi vnigeniti filij sui, & sic non tantum

considerat Pater æternus orationes, in quantum sunt à iu- 31
stis, quantùm, quatenus sunt exornatæ, ac munitæ, inæstimabili prætio supernorum meritorum Redemptoris. O fratres mei, quàm locuples thesaurus hîc nobis demonstratur, ex quo tantissimas diuitias possumus haurire. Thesaurus est, quod omnes lachrymas, suspiria, præces, iejunia, & omnia opera vestra bona offeratis, & cõmitatis huic diuino intercessori tã grato suo æterno Patri; quia oblata ab his sacratis manibus, grata erũt diuinæ Maiestati, & illa ab eius prætiosis manibus vt sua potiùs, q̃ vestra recipiet.

Alterum, quod in illa voce nobis dictum fuit, esse, *Ipsum* 32
audite. Quòd præcipuum, in quo nos debemus occupare, est, in eius obedientia, & diuinæ legis obseruantia. In hac obedientia includitur etiam, quam debemus habere omnibus qui sunt eius loco. Eusebius Emissenus ait: Quantò *Eusebius homil. 3. ad monachos.* obedientiores fuerimus præpositis nostris, & patribus nostris, tantum obediet Deus orationibus nostris. De sancto Iosue dicitur: Obediente Deo voci hominis. Quando rogauit Deum vt sisteret Sol, & stetit, non dicit Scriptura Solem illi, sed Deum parui se, quia in eodem libro *Iosue. 10.* dicitur, quod Iosue obedientissimus erat Deo. & ideò ei 33
Deus obediuit. Quid excellẽtius de obediẽtia potest dici, quàm, quòd Deus nostram voluntatem faciet si nos ei obedierimus? Sanctus Bernardus tractans illa verba Isaiæ: *Bern. tr. de per Cant. Isa. 38* In die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. Neque ieiunium, neque silentium, neque vigiliæ, neque orationes, & alia bona opera grata sunt Deo, vbi inuenitur voluntas nostra. id est, vbi virtus obedientiæ omnino deest. Hæc duo dixit illic Pater æternus significãs quòd si voluimus frui illa æterna gloria quam sibi suas illic ostendebat: illa ad vnguem debemus obseruare. Ideò B. Paulus *2. Cor. 3.* dixit: Nos verò omnes, reuelata facie gloriam Dei speculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate 34
in claritatem, tanquam à Domini spiritu, sed adiuti & edocti. O quàm mira verba. Det nobis Dominus spiritũ suum sicut dedit B. Paulo, vt nos ea possimus intelligere, & exequi. Dicit, nos omnes, non vnus aut quatuor, nõ enim hæc est res faperogationis, scilicet, imitatio Christi, sed necessario iis omnibus qui saluandi sunt. Ideò nos tanquam vocati, & diuino spiritu ducti, gloriam Dominì detecta

Universidad de Deusto
Biblioteca

35 facie contemplamur. Dicit, reuelata facie, quia multi gloriam cum cataractis intuentur: plenos enim habent oculos affectionibus creaturarum, & sic aspiciũt cum velo & impedimẽto, nec vt ratio postulat, speculantur. Iusti autẽ reuelata facie, expediti omnibus creaturis, sine cataractis intuentur, clarissimis, & expeditissimis oculis gloriam Dei: vnde attentissime contemplantur: & hinc transfiguramur quadam illius gloriæ imagine, curãtes in se habere imaginẽ illius amoris, & quietis, securitatis, & illius illustrationis

36 cõspectus, effecti tanquam splẽdidissimæ luces in hoc mundo, & sic progrediuntur à claritate in claritatem, de virtute in virtutem, de bono in melius, nec vnquam deficiũt a bono. Hoc dicit B. Paulus nos omnes facere oportere sine vlla exceptione eorum, qui æternam salutem expetunt. Mitto fratres mei vnusquisque manum in sinum suum, & videamus vtrum hoc faciatis: quin aliter curate facere? dein cepto, quia sic gloria comparatur, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA II. IN QVADRAGESIMA.

Assumpsit Iesus Petrum & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. MATTH. 17.

1 MAXIMAE, & valdè vtiles sunt vires spei, & vbi illa regnat, efficit, vt labores præsentes non æstimentur, nec futuri timeantur. Denique spes valdè potẽs est, & quamuis eam Plato appellat somnia vigilantibus, quod nomẽ accõmodari potest spei fecelatiorum, non tamen consentaneum est, vt spei iustorum tribuatur. Sed sancti Doctores velut homines à Deo admonti & illuminati, diuersa nomina spei imposuerunt, & dissimillima illi, quod Plato imposuit. Beatus Hieronymus eam vocat, solatium laborum: est veluti salsamentum quo omnes vitæ molestiæ eduntur. Sanctus Ambrosius eam appellat latronem timoris. Fur (inquit) timoris. Diuus Augustinus illam nuncupat vitam vitæ. Vita enim

2 sine spe, falso, & immeritò nomẽ habet vitæ, cùm sit mortis peior. B. Paulus eam dicit anchoram tutam, & firmam animæ, quæ cernitur in medio fluctuum & procellarum mundi, dicens: Confugimus ad tenendam propositã spem, quam sicut anchoram habemus animæ tutam, ac firmam. Anima absq. spe, est velut nauis maximis periculis obsessa in mari, absque anchora, qua retineatur, iam proxima vt in rupes deueniat, & confringatur. Hæc est vna ratio, & non ex minimis, quare Christus Redemptor noster transfiguratus est in mõte Thabor, coram tribus discipulis suis, quia sua diuina prouidentia voluit regnum Ecclesiæ suæ spe prouidere, vt animum addat suis cùm intelligant, quàm pauca possint desperati homines conficere, sex ante die- 4
bus diuinus Dominus discipulis suis prædicauerat, & in illis vniuerso orbi, & regulas dederat, quomodo cum sequuturi erant, dicens: Si quis vult venire post me, &c. Et quia hoc asperum, debili carni videbatur, voluit statim homines constituere in spe, ostensionem faciens præmij, ac beneficiorum, quibus affecturus est eum, qui sic ipsum fuerit secutus. Hoc confortauit maximum illum propatrã Moysem ad hanc viam correndam, vt affirmat S. Paulus dicens: Moyses grandis factus, negauit se esse filium filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quàm tempo- 5
ralis peccati habere iucunditatẽ. Maiores diuitias æstimãs, thesauro Aegyptiorum, improperium Christi: aspiciebat enim remunerationem. Perpendite diligẽtissimè duo. Primum, improperium Christi: iam extũc tollebat crucem Christi, eius diuino fauore adiutus. Alterum, quod prospiciebat in præmium. Eadem re confortabatur S. Paulus, &
eius sancti socij, vt ipse testatur, dicẽs: Gloriamur in spe gloriæ filiorũ Dei. Non dixit: Gloriamur in gloria, sed in spe gloriæ, quia adhuc illius nihil habemus præter eius spem: sed tanta est gloria, quam speramus, vt merito magis gau- 6
dẽdum sit eius spe, quàm integra, & secura possessione totius monarchiæ mundi. Quid dicent, dicite, damnati, qui in inferno cõmorãtur, vt sperare possent se illinc aliquando exituros, & ad gloriam paradisi esse peruenturos, si descenderet Angelus ad inferos, & diceret [*Albricias, albricias.*] Ni Deus constituit, vt descendente me centenis millenis annis semel ad mare Oceanum, & hauriente vna gutta aquæ ex eo, postquam tota aqua fuerit exhausta, ita vt nihil amplius remaneat, tunc cruciatus, & dolores vestri

Plato.

Hieron. in epist. Ambr. super Psalm. 12.

Aug. super Psal. 1.

Hebr. 6.

Similc.

Hebr. 11

Roma. 5.

7 finientur. Dico, quòd si tales nuncios audirent, spem perirent, quia intelligerent aliquando tandem eorum tormentis finem esse imponendum, sed nunquam talis nuncius ad eorum aures perueniet. O sancte Deus, quare hæc audientes non ostupemus? sed tanquam insani, & totius rationis, ac iudicij experies, res tam necessarias, & tanti momenti paruipendimus? Curemus ergo fratres mei vt ita viuamus, vt viuam spem habeamus eximendi nos à tam terribilibus malis, & perfruendi tam gloriosis bonis, vt sunt cœlestia, de quibus tot excellentias audiuimus.

8 Est valdè notandum, quòd sex tantum dies, ait sanctus Euangelista, Dominum præteriisse, antequam præmia præmissas, discipulis suis ostenderet, inducens eos in vicem cœli, vt illam gloriæ ostensionem viderent, & tam singularem consolationem perciperent. Præmia secularia quando accedunt, inueniunt iam tam perfractum hominis animum, & spiritum ita sperando defessum, vt vix illis frui possit. Deus non est huiusmodi, non ita trahit homines afflictos, diuturna spe verùm statim vt ei seruire incipiunt vel paucis post diebus vobis incipit soluere, & adhuc in

9 hac vita consolationibus & spiritualibus deliciis conforta-
re, quæ sunt pignora beatitudinis, qua vos in futuro seculo
2. Cor. 12. est donaturus. Considerate, quod S. Paulus de seipso fate-
tur, dicens: Scio hominem in Christo ante annos quatuor-
decim (siue in corpore, siue extra corpus, nescio: Deus scit)
S. Thom. raptum huiusmodi vsque ad tertium cœlum, &c. S. Tho. ait
per hunc locũ probat omnes has in fulgẽtias, & beneficia
in initio suæ conuersionis sanctum Apostolum accepisse,
& affirmat fuisse in vno illorum trium dierum, quos sine
cibo, & potu duxit: vt cognoscatis quãtũ tardauerit Deus,

10 quin gloriæ suæ degustationem ei præberet. Hoc experimentur nunc plurimi serui Dei, multi adolescentes teneri & delicati filij hominum diuitum, qui in domo parentum suorum delicatè tractabantur, qui mundum reliquunt, & ingredientes in asperas religiones, vbi cum summa paupertate, & nuditate viuunt dormientes in durissimis lectis, maximam noctis partem in vigiliis ducentes: modò maximum frigus, modò verò nimium calorem tolerantes, paucis cibis, iisque vilibus, & crassis vescentes. & in medium harum austeritatum, admirabili quadã voluptate, & ine-

narrabili consolatione viuunt. Diuinus enim Dominus, propter quẽ in ætatis suę teneritate seculares voluptates contempserũt, curam habet afficiendi eos aliis deliciis 11
præstantioribus & dulcioribus, in quarum comparatione, omnes terrestres voluptates sunt fæces & putredo: & sic in eis impletur quod dixit Dauid. In stillicidiis eius lætabitur germinans. Nouæ plãcæ cœlestibus pluuiis exultabit: Spiritus sancti influentiis, (quæ sunt diuinæ eius consolationes) gaudebit vehementer. Quia sicut tam singularis hortulanus curam habet rigandi nouas plantas, tanquam magis rore indigentes. Contemplans hos fauores idem Dauid, 12
cùm exul peragraret campos Palestinæ, aspirabat, & maximè desiderabat habitare in domo Domini, dicẽs: Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini. [*Desfallesce mi alma*] Desiderio tam amabilis habitationis, & considerans passerculis licere nidos ibi construere, dicebat, quasi eis inuidens: etenim passer inuenit sibi domum, & turtur nidum vbi ponat pullos suos. Habebunt passeres opportunitatem habitandi in domo Domini, & ego in hac solitudine commorabor, nec eam videre, aut illa potero perfrui? 13
O fratres mei si intelligeretis, quàm suauis sit requies domus Dei, & quæ quies sit in sanctis religionibus, & fauores quos Deus præbet habitantibus in eis, ploraretis, & piè eis inuideretis.

Posset aliquis dicere: Si Christus filius Dei, his ostensionibus gloriæ suæ conabatur spem nostram fulcire, quare eas non fecit potiùs in vno illorum trium discipulorum, quam in sex? Transfigurari enim Dominum non erat valdè mirandum, siquidem gloria sua erat, & illa claritas relata ad ficam sanctissimam animam naturalis fuit: & quia ex 14
anima glorificata, naturaliter in corpus gloriæ redundat participatio, hinc est, quòd semper eius sacratissimum corpus esset gloriosum, sicut sacratissima anima erat, nisi ipse miraculosè illius gloriæ suspenderet redundantiam. Sicut si virgo dimitteret crines, quos in capite collectos habebat, & se totam illis coperiret. Sic dicit Doctor Seraphicus B. Bonauentura, nihil aliud hodie Redemptorem nostrum Iesum Christum fecisse, quàm gloriam relaxare, quã in anima inclusam habebat, vt corpori etiam cõmunicare-

Similc.

B. Bonau.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 tur. Quam igitur spem possum ego concipere me gloriosum fore, cernens Iesum Christum filium Dei, illa gloria rutilante, cùm tàm propria illius sit? Si ego viderem Iacobū Petrū in illo monte glorificatum, qui purus erat homo & peccator sicut ego, alqua mihi maior ratio manere videretur, aliquid simile sperandi. Dico quòd vult hic optimus Dominꝰ (& dignus est) vt eius amicitię, & suo in nos amori, tantam fidem habeamus, vt magis ratam, ac firmam nostram gloriam in eo credamus, quàm in alio mundi homine. Qui enim tā amicus noster fuit, vt mortuus fuerit pro
16 nobis, & vt eam gloriam nobis acquireret, quomodo acquisitam nobis poterit denegare? Hoc videtur significare voluisse Dauid: cùm exhortans homines, vt relictis
Psal. 4. secularibus vanitatibus, ac mendaciis Domino seruirent, nullam aliam rationem reddidit, nisi Christum glorificatum esse, dicens: Filij hominum vsquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatē, & queritis mendacium? Scitote quoniam mirificauit Dominus sanctū suum. Quæ tanta exaggeratio! quomodo (inquit) cùm filij hominum sitis, & rationalem animam tanti pretij habeatis; eam terrenis
17 *Plin. lib. 35. de naturali historia.* bus contaminatis? Plinius refert, tantæ æstimationis fuisse apud Demetrium Macedoniæ Regem, picturam quandam Protogenis, eoquòd esset vnus ex insignioribus pictoribus qui in toto orbe floruerunt, vt ne eam inflammaret, noluerit ignem imponere muris Rhodi, quam obsidione premebat. Quæ cùm ita, eo tempore diuitijs erat affluēs, vt Pindarus dicat, super eam aurum pluere. Adhuc nitus fuit Rex, quòd si muros ex parte inflammaret, necessario comburendum erat templum, in quo imago
18 la seruabatur, quæ etiam absque dubio concremata erat, & satiùs duxit ciuitatem illam tam locupletem amittere, quàm imaginem illam destruere. Quòd si Rex Demetrius picturam illam tanti fecit, quòd tam esset artoris, & quòd ipsa talis esset, quæ est causa quare non plurimi æstimamus animam nostram, cùm sit tam peculiare opus altissimi Dei? & super alia omnia opera tam excellens, tanta cura ac prouidentia creata, vt
Genes. 1. ad eam creandam dixerit: Faciamus hominem, &c. Non
Theodore. sicut Theodoretus in quæstionibus super Genesim expendit, homo sanctissimæ Trinitatis consilio creatus fit,

Et talem imaginem comburet homo brutorum voluptate, pro panco honore? pro minima mundi vtilitate? O ma- 19
animum sceleste! ideò peculiari affectu dicit Dauid: Filij ho- *Psal. 4.*
minum vsquequo graui corde? &c. Quare cum sitis homines rationales in tantam amentiam deuenistis? Cōsiderate fratres mei hoc malū intra vestra Christiana pectora: nulla enim sunt hominū verba, quæ tantā infœlicitatē sufficiant recensere. Et ratio quam reddit Propheta, vt nos à vilium creaturarum amore compescat, est: Scitote quoniā mirificauit Dominus sanctum suum. Scitote quòd iam Dominus noster Iesus Christus possidet gloriam, quam sua prætio- 20
sissima morte nobis promeruit: & siquidem in eius manibus est, possumus credere iam in nostra potestate esse, nisi eam nostra culpa amittamus. Etiam beatus Paulus nos ad *Coloss. 3.*
pœnitentiam, carnisq; mortificationem exhortans, hanc rationem reddit: Vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cùm autem Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergo membra vestra, quæ sunt super terram, &c. Non potestis vitam, & gloriam alibi certiorem & securiorem habere, quàm absconditam in vita vestra, qui est Iesus Christus Deus ve- 21
ster. Et ex his intelligentur obscura verba, quæ idem sanctus Paulus ad Rom. dixit: Si enim cum inimici essemus, *Rom. 5.*
reconciliati sumus Deo per mortem filij eius: multò magis reconciliati, salui erimus in vita ipsius, id est, in gloria ipsius. Videtur S. Paulus in his verbis iustificationem glorificationi præferre. Videtur enim affirmare magis arduum esse iustificare, quàm glorificare, siquidem à difficiliori ad facilius argumentatur.

Hæc est quæstio difficillima, scilicet: Vtrùm sit maius donum, & beneficium, gratia, quæ peccatorem iustificat, 22
an gloria, quæ iustum clarificat? in quem maius confert Deus beneficium, in peccatorem iustificans illum, an in iustum glorificans? Cui respondet beatus Augustinus exponens illud Ioan. 14. Maiora horum faciet, dicens: Maius *August.*
opus est vt ex impio iustus fiat, quàm creare cœlum & ter- *tract. 72.*
ram. Et ibidem ait: Non hic audeo præcipitare sen- *in Ioan. post med.*
tentiam meam. Iudicet, qui potest: vtrùm maius sit iustos *illius tom.*
Angelos creare, quam impios iustificare: certè si æqualis *9.*
est vtrumque potentiæ, hoc maioris est misericordiæ.

Vtrumque

23 Vtrumque profectò infinitam potestatem requirit. In iu-
D. Thom. 1.2.q.113. art.9. stificatione autem peccatoris apertiùs diuina misericordia ostenditur: & sic iuxta hoc asserunt Theologi, & Magister Sententiarum super epistolam ad Rom. Quòd licet absolutè maius beneficium sit glorificatio, quàm gratia iustificans. Nam beneficium glorificationis est gratia confirmata in perfectione: sed considerata indignitate peccatoris, & eius parui meritis, maius donum potest dici iustificatio, quam glorificatio. Hoc exemplo intelligetis illud.
Magister sent. super epistol. ad Rom. c. 5.
Simile. Dat rex equum, qui perfidus fuit, villã paruam, & alteri, qui semper fuit fidus, & ei maximè seruiuit ciuitatem potentissimam tribuit: perspicuum est maius beneficium fieri viro, qui fuerat perfidus. Nam cùm dignus esset morte, quòd proditor fuerit, non soiùm illi non infert mortem, sed beneficium nouum confert, etsi alteri rem maioris prætij dat: ea propter constat B. Paulus argumentum à maiori ad minus, dicens: siquidem nobis dedit quod est plus, scilicet iustificationem, non dabit etiam & minus, scilicet, glorificationem?

Consideratis supradictis etiam in his verbis inest alia maxima difficultas. Nam in illis comparat S. Paulus mortem Iesu Christi Redemptoris nostri cum eius gloriosa vita: & morti iustificationem, vitæ verò, quæ est gloriosa eius resurrectio, glorificationem nostram attribuit. Cùm sit certissimum, quòd iustificationem, & glorificationem simul morte sua meruit: vt idem D. Paulus ad Hebræos affirmat: ideò non est sapiẽti mediator est, vt morte intercedente, repromissionem accipiant qui vocati sunt æternæ hæreditatis, vbi gratiam, & gloriam repromissionem vocat, quòd toties hoc in sacra Scriptura fuerit promittum? cùm hoc sit verum, quare dicit, quòd multò magis reconciliati, eramus salui in vita ipsius, quòd cum reconciliari & iustificari per mortem simus, multo magis per resurrectionem glorificati erimus? Ad hoc respondeo, quod sua morte nobis realiter & verè iustificationem, & glorificationem meruit, quia post mortem iam non fuit meritorum tempus: sed tamen gloriosa eius resurrectio nobis vitæ nostræ fuit, & causa efficiens fuit salutis ac glorificationis nostræ, causa etiam fuit confirmationis fidei nostræ, & stabilitatis spei quæ adeo valde necessaria sunt ad iustificationem & glorificationem. Omnia hæc argumenta efficit sanctus Apostolus, vt nos in æterni præmij spe confirmet, qua crescit in anima virtus & fortitudo ad omne vitium expellendum, & in virtute prógrediendum. Et ideò postquam dixit illa tam suauia verba, quòd vita nostra abscondita est, & conseruata in tam fideli amico nostro ac est Iesus Christus, & postquam alia dulciora dixit: Cùm apparuerit vita vestra, &c. Concluſit, dicens: Mortificate ergo membra vestra.

27

Transfigurato Domino ait sanctum Euangelium: *Ecce apparuerunt illis Moyses & Helias cum eo loquentes.* Hi duo sanctí, positi ad latera Domini, significant duo brachia sanctæ Ecclesiæ amplexata cum Christo in amore, & charitate, quæ eundem sermonem loqui oportet, & eandẽ sententiam habere in conformitate beneplaciti, & voluntatis Saluatoris nostri Iesu Christi. O quam necesse est hoc ad bonum sanctæ Ecclesiæ. Hæc sunt causa ob quam dixit Deus Moysi. Applica ad te Aaron fratrem tuum, vt sacerdotio fungatur mihi. Quare Domine summum sacerdotem constituis fratrem ducis generalis Moysis? Quia nouit Dominus quantæ perturbationes & labores accidant Ecclesiæ suæ, quando est discordia inter seculares principes, & prælatos Ecclesiasticos: & contrà, quanta pax & tranquillitas sit, quando omnes sunt conformes: ideò voluit Deus vt hi duo principes alter Ecclesiasticus, & alter secularis essent fratres familiarissimi. Omni tempore, quo Ioas amicus fuit Ioiadæ summi sacerdotis, & eius consilia secutus est, prudentissimè regnum suum gessit: cùm verò ab eo discrepauit, statim perturbatum labefactatumq; est regnum. Quod si tam necessaria est pax inter Ecclesiasticos, & seculares, quantò magis erit inter ipsos Ecclesiasticos? & quòd viuant sicut qui in limbo commorabant. Horum enim duorum alter viuebat, scilicet Helias, qui venit ex paradiso terrestri, & per hunc significantur seculares, quibus magis licet præsenti vita frui, & habere paradisum honestarum voluptatum in suis staribus. Alter verò, scilicet Moyses, defunctus erat, & veniebat ex sinu Abrahæ, & per hũc significãtur Ecclesiastici, quia in limbo nihil erat præterquam amor, pax, ait suma diuinarũ rerum contemplatio, & ardentissimũ vidẽ. i Dei desiderium. Hæc omnia oportet

28

29

30

4. Reg. 12.

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 oportet seruare Ecclesiasticos ad literam, & si opus fuerit
ad huius pacis cõseruationem aliquid, & multum quidem
de iure suo præter mittere, magnopere tenentur id facere.
Genes. 13. & maiores plus quàm minores. In Genesi dicitur, quòd
cùm inter familiam Abrahæ, & Loth esset discordia, dixit
Abraham ad Loth: Ne quæso sit iurgium inter me, & te,
fratres enim sumus. Videamus nunc, quas rationes, & mo-
dos, quæsierint ad hanc pacem cõponendam? ait: Ecce uni-
uersa terra coram te est, recede à me obsecro: si ad sinistra
ieris, ego dexteram tenebo: si tu dexteram elegeris, ego
32 ad sinistram pergam, vt cognoscatis nobilitatem, & sanctè-
moniam optimi Abrahæ, qui ius suum amisit, ne pacem
amitteret. Loth, quòd erat minor natu consentaneũ esset,
vt voluntatem Abrahæ sequeretur, & noluit Abrahã, vti
exuere se authoritate, & iure suo: & omnia minoris fratris
potestati obrulit, vt eligeret. Videte quàm singulare est
hoc exemplum maioribus, vt si volunt pacifici esse cum
subditis suis, aliquid de iure suo perdant, sin minus nihil
vnquam efficient.

Loquebantur de excessu. Loquebantur de morte Christi.
53 O vitæ reparator, dulcissime animarum nostrarum Magi-
ster, quid loqueris Domine? Postquam tuum sacratissimum
corpus de purissimo sanctissimæ Virginis Matris tuæ ute-
ro exiuit, in præsepio Bethlehem, vix vnam horam tran-
quillitatis habuit, & hoc minimo temporis spatio, in quo
ei gloriam tuam communicas, vis agere de tempestate
amarissimæ mortis, quam passurus es. Hinc colligetis fra-
tres, quàm necessariũ oportet esse, non frui homines vola-
ptatibus huius seculi sine aliqua amaritudinis inuersione.
Eccles. 11. In die bonorum ne immemor sis malorum, dicit Spiritus
sanctus. O quam præclara doctrina. Disce illam frater ani-
34 ab hoc altissimo Magistro. Cùm te videris magis gloriosum,
sum, & maiori dignitate elatum, tunc age de morte tua in
corde tuo: loquere de ea cum proximis tuis, ne voluptates
& seculares dignitates te obcæcent, & pertuertant. Recor-
dare quem finem hæc omnia habitura sint hodie, vel cras.
Iob. 20. vide quid dicat Iob, Si ascenderit in cœlum superbia eius,
& caput eius nubes tetigerit, quasi sterquilinio in fine pe-
derit: & qui eum viderã, dicent: Vbi est? licet sis Dux, vel
aut Imperator, & vertice sydera attingas: denique ex ster-
quilinio

quilinium, & in illud resoluẽdus es, & nihil ex te aliud re-
manebit nisi dici, [*Que es de la põpa de hulamos? en que paro?*]
O nobiles, ô diuites, ô potentes, ecce Spiritus Sanctus di-
cit: non enim ego ex meipso dico, quòd estis immunda
sterquilinij, licet vos pluris faciatis, & æstimetis. Videtis *Simile.*
maximum sterquilinium, & dicitis: ô quantum sterquili-
nium, & quot agri eo possunt fertiles reddi. Mittit illuc
agricola famulum suum cum vase sparteo, & vna die nihil
de sterquilinio remanet, quia dispersit illud per diuersa lo-
ca, & prætereuntes, qui antea illud viderant, & illis maxi-
mum videbatur, dicunt: vbi est illud sterquilinium, quid 36
factum est de eo? Heu, heu, heu, quàm ad literam hoc agi-
tur quotidie. Videtis magnum, & potentem huius seculi,
tam diuitem, & rebus omnibus affluentem, cuius omnis
solicitudo est accumulare stercus, & seipsum maximũ ster-
quilinium efficere, flatum, diuitias, famamq; adaugẽs: &
quando minus arbitramini, mittit diuinus agricola mor-
tem, tanquam seruum suum, videbitis in instanti totum
sterquilinium dissipari, & consumi: partim deferunt hæ-
redes, partim clerici, partim verò famuli, & corpus asporta-
tur in sepulchrum, anima verò Deus scit quo proficiscitur, 37
tur: nihil remanet præterquam: vbi est? quid factum est de
illo Principe? de tam potente Rege? de illo diuite ita ma-
gnificato? omnia in instanti consumpta sunt. O cæcitatem
filiorum Adæ! quare tanto affectu animi ea amplectũtur,
quæ tam citò sunt necessariò relicturi? Considerate fratres
mei hæc omnia in die prosperitatis vestræ, vt ipsa vos ad sa-
lutem non autẽ ad condẽnationẽ adiuuet consequendam.

Loquebantur de excessu. Dicitur hic passio Domini ex-
cessus, cùm quia ex amore excelsiuo dimanauerit, tũ quòd
valde fuerit exuperans. Nam ad redemptionem mille or- 38
bium, vnus solus eius actus interior sufficeret. Dicitur etiã
excessus, quia passus est suprà quod vires suæ poterant: ba-
culans bonus Iesus crucem humeris procidit cum ea, quòd
plus non posset, & necesse fuit vt Cirenæus eum adiuua-
ret ad portandam crucem vsque ad locum vbi Christus
Redemptor noster passurus erat. Maximum hoc est so-
latium, & confortatio homini afflicto, & defesso cru-
ce pœnitentiæ, & vitæ virtute præditæ, quam cœpit age-
re. O anima sic fatigata, quando caro imbecilla conquesta
fuerit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

39 fuerit, & cœperit renuere, quòd plus ferre non possit, re-
miniscere quòd omnium rerum Dominus, & suauissimus
sponsus tuus pro te plura passus est, quàm eius vires pos-
sunt tolerare. De hoc loquebantur hi duo sancti, gratias
agentes Christo Redemptori omnium, pro opere tam ex-
cessiuæ charitatis. Et sic erant inter montem Thabor, &
montem Caluariæ, altero oculo in cruce, altero verò in
gloria affixo. O quam insignis locus hic est animæ illi
quæ iam secularibus rebus renunciauit, vt sedeat solitaria
Psal.120. inter hos duos montes, & dicat cum Dauid: Leuaui oculos
40 meos in montes vnde veniet auxilium mihi, & erga
oculos, modò ad Iesum Christum glorificatum in monte
Thabor, modò verò ad Iesum Christum crucifixum in
monte Caluariæ. Ex monte Caluariæ aduenit illi auxilium
ad patienter labores ferendum, & ex monte Thabor ma-
nabit desiderium videndi se collocatam cum Deo in glo-
ria: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

FERIA II. POST DOMINICAM II. IN QVADRAGESIMA.

Ego vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini.
IOANNIS 8.

1 BEATVS Augustinus super hæc verba
Augusti. affirmat Christum Redemptorem nostrum
hoc dixisse, vt ostenderet se non inuitum
pati, sed sponte sua morti offerri, vt præ-
Isa.53. pherauit Isaias, dicēs: Oblatus est, quia ipse
voluit. Ideò dicit: Ego vado. [*Et non inuenietis me, & vbi ego sum vos non potestis venire.*] Eodem sermone vsus est in Cœna: vt
intelligeret Iudas, quod non, quia ab illo tradebatur, mar-
Ioan.11. tyrus erat, aut consilio quod dedit Caiphas, dicens: Expe-
dit vobis vt vnus homo moriatur p̄ populo, &c. sed quia
2 sic constitutum erat in superno Dei consistorio. Filius ho-
Matt.26. minis vadit sicut scriptum est de eo. Illud, vadit, denotat
voluntatem, qua filius Virginis perrexit ad crucifigendum,
vt prædictum erat in verbis eiusdem: oblatus est, quia ip-
Chrysost. se voluit. Sanctus Chrysostomus super sanctum Ioannem di-
cit: Hoc autem dixit volens nos attrahere, vt nos ad sui
amorem alliceret, nobis reuelauit se libentissimè ad mor- 3
tem properare. Et ideò dicit hîc etiam: Vado. Eo ad ferendam in cruce crudelissimam mortem, non inuitus feror capillis, sponte mea vado. O fœlix, & fortunata sorte natus, qui vadit, & non inuitus ad mortem trahitur. Beata anima, quæ dicit: Ego vado. & infœlix homo, qui non vadit, sed coactus ducitur. Quàm libēter optabat Dauid ad mortem accedere, cùm feruido spiritu Deum orabat dicens, Educ Psal.141.
de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo. 4
Quibus verbis significauit, animam in corpore esse cathe-
nis vinctam, & sic est verum, quia est in carcere anima &
habet vtrumq; pedem, qui sunt intellectus & voluntas,
compedibus vinctum. Voluntas est sensualitatis cathena
alligata, vt sensit Sanctus Paulus, cùm ad Rom. dixit: vi- Roma. 7.
deo aliam legem in membris meis, repugnantem legi
mētis meæ & captiuantem me &c. Est valde pensandum,
quare S. Paulus hanc carnis rebellionem vocet legem? &
hanc repugnantiam sensualitatis rationi? legem enim iu-
stam & honestam esse oportet. Quænam autem iustitia
est, vt ancilla, quæ est sensualitas, rationi repugnet, quæ
est domina? potius mihi videtur esse contra iustitiam, & 5
contra omnem legem. Ad hoc respondeo quòd est lex iu-
stissima, & lex pœnalis, sicut præcipit Deus ne occidamus,
qui verò occiderit occidatur, in pœnam delicti fuisse hic,
creauit Deus hominem cum iustitia originali, cuius mu-
nus erat, tranquillitatem inter potentias gignere, ita vt
sensualitas rationi, caroq; spiritui subiceretur. Sed quia
ratio Deo obstitit, lex fuit iustissima, in pœnam rebellio-
nis suæ, vt sensualitas ei repugnaret, & ideo propriissimè
Sanctus Paulus illam, legem vocat: & dicit hanc repu-
gnantiam, esse cathenam, quæ animam vinctā tenet, nec 6
eam patitur extendi quò ipsa cupit. O quàm graue vin-
culum, si te vis extendere ad ieiunandum, statim fames
carnem attrahit, ne multum extendaris. Si vultis audire
verbum Dei: statim vos retrahit cathena malarum cogi-
tationum, quæ omnem adit attentionem, si vultis ora-
tioni vacare, illico vox retr caro, quia deficiscitur.
Cùm primùm vult spiritus ad cœlestia euolare, statim cor-
pus in terram grauatur, & caput somno oppressum in hu-
meros declinat. Ideò S. Paulus agens de hac captiuitate,

7 statim inferiùs exclamauit, lacrymosas, & dolore plenas fundens querelas dixit: Infœlix homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Alter pes, qui est intellectus sensuum cathenis vinctus est, veluti qui alligatus est non ambulat quantum potest, sed quantum cathena extenditur: & illa finita non potest vlterius progredi: sed statim retinetur, ita est intellectus noster. Ille ex natura sua bene potest spiritus videre, & res spirituales penetrare. Verùm cùm sit sensuum vinculis alligatus, nō potest ad plura extendi, quàm cathena extenditur: & ita non potest plura
8 intelligere, quam sensus possunt sentire. Itaque si aliquid cognoscit & intelligit, prius illud sensus aliquis sensit. Ut
Arist. li. 3. de anima, text. 30. & 39. dixit Arist. 3. de anima: oportet intelligentem phantasmata speculari: quapropter iure optimo dicimus, corpus carcerem esse, intra quem anima vincta commoratur. Iure hoc posset aliquis dubitare, & dicere: si corpus est carcer, ergò etiam post resurrectionem erūt animæ vinctæ, quandoquidem in ipsa corpora sunt redituræ? Ad hoc respondeo, quòd locus non efficit carcerem, sed libertatis im-
Simile. pia, quæ in illo est. Perspicuum est, quòd domus illa, quæ
9 in foro est, dicitur carcer illis qui in ea detenti sunt. Domus verò est in qua custos illorum habitat, quia ei non dicitur carcer, sed domus. Et sic quando quis nobilis ob aliquod delictum, statuitur illi domus pro carcere, & quæ anteà erat ei domus habitationis, modò efficitur carcer propter libertatis inopiā. Ita etiam corpus, quod modò est carcer animæ propter libertatis indigentiā, postea erit liberū habitaculū in resurrectione: erit enim tunc anima libera in eo, iam volūtas nōn erit sensualitatis vinculis
10 illigata nec intellectus sensuū terminis sepeus tenebitur. Hinc aliquomodo intelligeris quāta benignitate nobiscū Deus vtitur, quod cùm simus infideles, & traditores diuinæ maiestati, non agit nobiscū velut cū talibus, sed putat nos tanquā homines egregios, cōstituēs nobis nostrarum ipsis domos in carcere. Licet (vt vera loquar) per peccata corpus nostrū factū est carcer turpissimus, & teterrimus, propter ignorantiam, quam animæ affert, & turpitudinis ad quas eam inuitat. Cùm igitur corpus sit carcer, & talis
Psal. 141. carcer, meritò dicebat David: Educ de custodia animam
Rom. 8. meam. Diuina quadam exaggeratione dixit S. Paulus non solum

solum iustos, verum etiam omnes creaturas insensibiles 11
hanc libertatē desiderare: scimus enim, quod omnis creatura ingemiscit, & parturit vsq; adhuc: & si cupitis cognoscere quare omnis creatura ingemiscat veluti doloribus parturientis: ratio est quia expectatio creaturæ, reuelationem filiorum expectat. Quia illud tempus expectat cum filij Dei manifestandi sunt, & auferendi ab hac seruitute, quam modo habent in corporibus suis, quæ illis incommodum affert. Vanitati enim creatura subiecta est, non
volens, sed propter eum, qui subiecit eam. Dicit creaturas nunc hominis vanitati subiectas, esse in miserā quadam 12
captiuitate. Quæ maior seruitus, quàm quòd dicas tu Soli, Hinc mihi. Ad quid? quia facturus sum hanc iniuriam Deo, & facturus est Sol licet inuitus, vt arbitrio tuo satisfaciat. Et quòd dicas tu igni, calefac me quia sum frigidus, vt recumbam, & offendam Deum; & facit hoc licet inuitus. Quòd dicas claritati lucernæ: illuce mihi, vt videā fœminam, & offendam Deum, lucesce mihi vt videā arcam, & ostium, vt proximi mei bona arripiā, & denig; contemplare, quòd dicis pani, vino, carni, vestibus, pecuniæ, adiu-
uare me, vt Deum offendam, quotiescunque cū his pecca- 13
tum committis, illa verò omnia voluntati tuæ obtempe-
rant, quia omnia Deus sub pedibus tuis subiecit: & omnes *Psalm. 8.*
creaturæ sperant vt eas Deus liberet, & absque dubio eas hac misera seruitute liberabit. Atq; ideò subdit dicens: & ipsa creatura liberabitur à seruitute corruptionis. Itaq; dicit quòd lamentatur terra, plorant elementa, lacrymantur animalia, & omnes denique creaturæ. Et hoc totum est
aliquam infligere homini, & eum insensibiliorē lapidibus appellare, inquidem nō sentit, nec ad illud aspirat, pro quo
tot insibilia maximè suspirarent, si rationis essent partici- 14
pia: hoc enim est realiter, quod hæc exaggeratio significat. Bonū est profectò, siquidē homo particeps rationis & cōsiderans nō aperit, vt status sui infœlicitatē agnoscat quod ei lapides & aliæ creaturæ obiiciātur, vt intelligat, in quos miseras eius depraua vita corruptiō mores cū adduxerint. Hoc loquēdi modo vsus est etiā Esaias in princi- *Esaiæ. 1.*
pio suę prophetię, qui cœlū & terrā vocat, vt nuncij situm Dei nominet audiant, dicens: Audite cœli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est. Reprehendens

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 in hoc homines, & denotans, quod tam procul à iudicio
absunt, & ita obdurati sunt, vt potiùs audiãt cœli & terra,
&insensibiles creaturę,quã ipsi;quę est terribilis exaggera-
3. Reg. 13. tio. Tertio libr. Reg. legitur de quodam sancto propheta, qui acerrimè reprehendens crimẽ idololatriæ, decretis hominibus locutus est ad altare lapideũvir Dei ver
de Iuda in sermone Dom. &c. & exclamauit contra altare
in sermone Domini, & ait: Altare, altare hæc dicit Dominus
&c. Altare altare audi verbum Dei, nam siquidem tãta est
hominum stultitia, iustũ est, vt potius cum marmoribus
16 quàm cum illis loquamur. Hoc modo volens beatus Paulus reprehendere homines, qui præsentem vitam amant,
nec aliam exoptant, ait insensibiles creaturas ingemiscere, & suspirare, vt adueniat iam terminus & vniuersi orbis
finis. Ne verò seculares homines, & variis vitiorum generibus delibuti, arbitrarentur solas illas creaturas hoc desiderare, statim addidit dicens; Non solùm autem illa, sed
& nos ipsi primitias spiritus habentes, & ipsi intra nos ge-
mimus adoptionem filiorum Dei, expectãtes redemptionem corporis nostri. Iusti sunt, qui habent primitias spiri-
17 tus sancti, quæ sunt, peccatorum venia, iustificatio, & gratia, & alia multa auxilia, quæ spiritus sanctus eis solet dare adhuc in hoc mundo. Et quia hæc omnia comparata
cum cœlestibus præmiis, quæ eis daturus est, sunt parua
quædam particulæ. ideò dicuntur primitiæ, & hi iusti ita
diuinis donis locupletati, plorant intra se, expectantes
quando hoc exilio liberabuntur. Quòd si hoc desiderabant sancti illi Apostoli, qui iam erant extra periculum
mortaliter peccandi, & gratiam amittendi, & in opportu-
18 nitate constituti acquirendi plurima merita, quid oportet
2. Cor. 11. nos facere qui positi sumus in periculo amittendi, animas
narrat beatus Paulus maxima pericula in quibus versatus
fuit. Periculis fluminum, periculis latronum, periculis
ex genere. &c. Maius verò periculũ non narrauit, quòd est
peccãdi periculum. Ipse enim iam erat liber & animus
ab omni periculo peccandi, saltẽ mortaliter. Sed nos versamur inter omnia pericula. & in hoc plus, quod est omnium
maximum. [*O sanctæ Mariæ señora*] Si cognosceremus
quàm iniquum est Deum offẽdere, quantum desideraremus,
Simile. nus, iam ab hoc periculo cupiquis vocquam vidit naufra-

gium tores, ventis, procellisq; obsessos, qui non suspirarent, & 19
præces effunderẽt vt tam securum portum tenerent? portus securus est mors, vbi omnia peccandi pericula finiun- *Iob. 38.*
tur. De mari dixit Deus per Iob: circundedi illud terminis meis, & dixi: Vsq; huc venies, & hic confringes tumentes fluctus tuos. Non possunt fluctus perträsire littus:
illic cõfringuntur, & lacerantur omnes. Ita profectò tempestas huius maris, qui est mundus non potest peruenire vltra littus, quæ est mors. Quare ergò ita sumus insensati,
vt non suspiremus, & maximè optemus videre nos in illa
beata tranquillitate? Malum signum est quãdo ille qui est 20
in carcere timet foras exire. Est, quia dignus est, qui furcæ patibulum sustineat, ad quam timet ne ducatur, cùm primùm illinc exierit. Talis est miser peccator, qui non vult
peccatũ sum relinquere: hic enim cùm ex hoc carcere
exierit in alium duriorẽ detrudetur, vt dixit Hierem. Ca- *Hiere. 28.*
thenas ligneas confregisti, & facies pro eis cathenas ferreas, quæ sunt duriores. Hæc est causa vniuersalis, cur omnes mali inuiti ad mortem trahuntur: cõtra verò iusti, tam 21
libenti animo moriuntur, quia exeunt ad regnandum.
Quorũ nomine agebat Dauid gratias Deo dicẽs: Dirupisti *Psal. 115.*
Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiã laudis; & q̃
dixerit ad hoc propositum patet, quia paulò antè dixerat,
Prętiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Cu-
remus fratres mei vt sancti simus, & sic erit ptætiosa
mors nostra: & eam desiderabimus tãquã exitum à carce-
re ad honorẽ & gloriam. In Gen. enim scriptum est, quòd *Gene. 40.*
ex eodem carcere tres exiuerunt, vnus ad mortẽ, qui fuit
pistor Pharaonis, alius exiuit vt à Domino suo condecoraretur, & hic fuit pincerna eiusdem regis. Tertius verò exi-
uit ad regnandum, scilicet sanctus Ioseph. Quod admira- 22
batur Sapiẽs dicens: De carcere cathenisq; interdum quis *Eccles. 4.*
egrediatur ad regnum? Hæ omnes differentiæ sunt inter
eos quis exeunt à carcere huius vitę alij exeunt vt suspendantur in patibulo inferni, alij verò vt honorẽtur & glorificentur in cœlis. Et inter eos omnes, Iesus Christus solus *Matt. 28.*
è carcere exiuit vt regnaret, vt ipse affirmauit cùm post
suam glorioram resurrectionem discipulis suis appareret.
Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra. Hæc de
causa, & vt nos saluaret ita sitiebat diuinus Dominus per-

23 uenire iam ad crucis mortem, & ibi vitam suã mortalem terminaret, quòd significat hoc verbum: ego vado.

Etiam super hoc verbum, Vado, possumus considerare quòd si Saluator noster dicit quod vadit, quare nullus homo ita anxius erit vt in hoc seculo radices agat, cupiens in eo æternus fieri? si ipsa stabilitas non vult stare, tu, qui quocunque vẽtorum flatu commouẽris, vis permanere? Ioan. 14. mus hoc clariùs. Quæro Domine, quis es tu, qui dicis: Ego vado? ego sum via, veritas, & vita. Si ergò ipsa via dicit quòd vadit: viator quare vult stare? quare etiam non dicit

24 ego vado? ô mirificum verbum! ô Deus infinitæ maiestatis, per viscera tua te oro, vt nos doceas quid ex illo sequitur. Quod est: Ego vado, & vita mea est iter brevissimum ad mortem, in qua arctissimam redditurus sum rationem creatori meo. Nolo ergo in itinere iudicem offendere, qui me in fine iudicaturus est. Volo me præparare ad bonam rationem reddendam. Hæc omnia sequuntur ex hoc sancto verbo: Ego vado.

Post hoc verbum, Vado, addidit Dominus terribilem minam, contra illam Pharisaicam synodum, & cõtra alios

25 proteruos Iudæos, qui ibi commorabantur, dicens: *Inquæretis me, & in peccato vestro moriemini.* O metuendam sententiam! ô bone Iesu! O gloria animarum nostrarum! Quid est quærere te Domine nisi sequi te? in quo perfe-

Ioan. 8. ctio nostra consistit. Quid? nonne tuum est illud verbum? qui sequitur me nõ ambulat in tenebris? quare ergo nunc dicis, quòd qui te sequuntur in peccato suo morientur? [*Differencia ay de seguir a seguir.*] Aliud est sequi militem ducem suum, vt sequitur discipulus magistrum: curialis regem suum: famulus dominum suum. Et Christum Ie-

26 sum ita sequi optimum est. Gloria magna est sequi Deum: dicit Sapiens. Aliud autem est sequi, quod est per-

Eccle. 23. Simile. sequi. Venator ita quærit, & sequitur feras, vt eas persequatur. Canis sic leporem sequitur, vt eum insequatur, & fatiget. Aduertite fratres quòd qui peccant, Deum persequuntur. Tales erant canes illi, qui infectabantur Sanctum Sanctorum, qui velut cervus per omnem virtutem & rectitudinem decurrebat. Admiramur, & maximè exaggeramus horum immanitatem, & crudelitatẽ nostram non demiramur: nam tàm crudeliter illum nostris flagitiis persequi-

mur, quàm illi sua inuidia insectabantur. Et adhuc 27
(vt dicit sanctus Paulus) cum iterum crucifigimus. Quòd Heb. 6.
si tanta fœnitia peccando committitur, cur tantopere peccare laboramus? Aperite oculos fratres mei, & quãdo peccare vultis considerate, quòd vultis persequi & crucifigere Iesum Christum: quod si vos hoc non deterret: perpendite incommodum vestrum, & quòd vos æterna morte vultis interficere. Quantum enim est ex vobis, manetis sine possibilitate exeundi vnquam à peccato vestris viribus. Si haberetis hîc vas aquæ plenum veneno infectum, Simile.
& hominem videretis, qui sciret aquam illam venenosam 28
esse, & tamen tanta siti premeretur, vt diceret se non posse aquam illam non bibere: si eam biberet non demiraremini hominem ita sibiipsi crudelem, qui vt sitim extingueret, sibi mortem vellet inferre? Eia animæ prętioso Dei sanguine redẽptæ, & eius vita liberatæ, quid aliud est peccatum mortale, nisi vas aquæ venenosæ? Proprium est aquæ frigefacere. Quid ergò est quod magis animam frigefaciat, quam peccatum mortale? quod eam ita frigefaciat, vt nec ignis, quod est verbum Dei, nec prunę, quę sunt eius beneficia, sufficiant eam calefacere. Ideo in Prouerb. 29
dicitur: in die frigoris emisit pallium. In die in quo mor- Prou. 25.
tale peccatum commisit qui est dies frigoris, amisit pallium charitatis, quo tegebatur. Quia charitas operit multitudinẽ peccatorũ. In die maioris infœlicitatis, quæ potest ani- 1. Pet. 4.
mæ tuæ euenire amittis charitatem, & Deum. Ecquid scis vtrùm sic in perpetuum sis perditus remansurus? & super te cadet maledictio, quæ his inecta fuit. In peccato vestro moriemini. Est iudicium in terra? habent homines prudentiam? Quomodo fieri potest, quòd creatura rationalis, cognoscens quantum sit venenum, in peccato tantam honoris, voluptatis, & vilitatis sitim habeat, vt ad eam extinguendam, in tantum malum sese præcipitet, & velut im- 30
manis bellua in illud impetum faciat? O cœlum, ô terra, tantam calamitatem admiramini. Cùm benignissimus Dominus suo dulcissimo ore minam illam tam asperam protulisset: voluit tamen pro sua infinita clementia illis declarare, adhuc eis remedium superesse, si eo vti vellent, & ita interius dixit: Dixi vobis, quia moriemini in peccatis vestris, si enim non credideritis, quia ego sum, moriemini

31 in peccato vestro. Itaque si in me credideritis, in peccato vestro non moriemini.

Interrogauerunt illi: *Tu quis es?* At ille respondit: *Principium, qui & loquor vobis.* Ac si diceret: Sum Deus & homo. Inquantum Deus sum omnium rerum principium. Et loquor vobis velut homo verus. Dicetis omnes qui hic adestis: sit benedictus Deus, & Pater quia si illi in peccatis debebant mori propter infidelitatem, nobis non id debet: firmiter fideliterq; credimus in Iesum Christum verum Deum, & hominem. Bonum est hoc: sed Christus, 32 quem vos creditis, dixit quòd oportet eum, qui vult saluus fieri, legem Dei obseruare. Et siquidem vos hoc tam parè curatis, aliquomodo significatis, quod non creditis Iesu Christo. Audite pauca, præcor. *Simile.* Si videretis centum homines post parietē inimicos Petri, omnes optimis armis munitos, & paratos vt eū occidant. Et videretis Petrum venire sine armis solum & canentem, qui in inimicorum manus incidit, vos credetis Petrum cognoscere, quòd sunt ibi aduersarij sui? Non Pater. Cùm enim Petrus sit solus, & inermis, illi verò plurimi, & armati, non est credibile quòd Petrus sciat illos ibi esse, & ita in eos sese immittat. Gaudete 33 quod veritatem dixeritis. Credo ego quòd cùm vos in peccato commoramini, sunt duo millia dæmonum, vt animam vestram arripiant, & tamen vos tranquilli ludicris, periuratis, aliorum bona diripitis, &c. Et hæc omnia tanta cum securitate facitis, ac si haberetis chirographum a Deo prædestinationis vestræ. Videmini profectò, & aliquomodo ostenditis, quòd non creditis infernum esse ad mala punienda, nec gloriam ad bona remuneranda. Item si homo fidei dignus vobis cautionem faceret, si dederitis suo nomine decem aureos alicui, vobis post breue tempus se 34 locupletissimum commendatum daturum. Quod Hispanicè dicitis: [*Encomienda.*] Si vos renueretis, euidenter apparet quòd non illi fidem haberetis. Siquidem ergò, fra- *Matt. 19.* tres mei, vobis dicit Deus quòd qui aliquid in nomine suo dederit pauperi, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit, & vos non vultis. Significatis, vos Deo non credere. Formosa Rachel ibat post virum suum Iacob *Gen. 30.* dicens: Da mihi liberos, alioquin moriar. O quàm pulchra est fides, de cœlo orta est donum Dei prætiosum. Hæc formo-

formosa Rachel dicit credenti: Da mihi liberos. Fac bona 35 opera, ieiuna, mortifica corpus tuum, alioquin moriar, quia fides sine operibus mortua est. Fides cum liberis, & gratia ac charitate viuificata, est quæ hominē saluum facit. Hanc si vellent illi miseri habere, dicit Dominus quòd non morerentur in peccato suo.

Dicit amplius: *Multa habeo de vobis loqui, & iudicare, sed qui misit me verax est.* Statim de vobis possem vindictam sumere: sed omnia differo in diem iudicij vestri: quia veritas, quam pater meus dixit, quod omne iudicium mihi tradidit, non potest deficere. O fratres quàm metuēdum est hoc 36 verbum: quot flagitia Deus modo dissimulat, quę suo tempore in lucem proferet & ea punier! & vsque ad minimas cogitationes, vt scriptum est. In cogitationibus enim impij interrogatio erit. Quòd si de cogitationibus reddenda ratio est, quid erit de operibus? & talibus operibus? Profint vobis fratres mei hæ comminationes, & ex illis fructum percipite, siquidem propter nos modo recensentur, vt disponamur ad recipiēdam gratiā, qua & gloriā impetremus, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius &c. Amen. *Sap. 1.*

FERIA III. POST DOMINICAM II. IN QVADRAGESIMA.

Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisei.

MATTH. 23.

DICATVR Euangelium vsque vbi: *Omnia* 1 *opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus.*

Soletis dicere cum videris hominē malùm multa insulta committere: [*Al fin es hombre.*] hoc dicere: est homo. Est velut opertorium, quo (videri vestro) omnes illi defectus operiūtur. Quemadmodum cum mandra mulorum portat supellectilia alicuius nobilissimi Domini, & aliquis mulorum omnia instrumenta quoquinaria defert sicut lebetes, sartagines, verua, & fuscinas, tunc superiniicitur aliquod opertorium, quod illa omnia obscœna, & immūda tegat. Ita arbitramini omnes defectus hominis operiri dicēdo: Deniq; 2 homo

homo est. Et non rectè putatis nec benè iudicatis. Nam vt
Lactan. dicit Lactantius Firmianus, Nihil magis alienum à natura
humana, quam offendere creatorem suum. & sic nihil ma-
gis rationi consentaneum, quàm hominem creatori suo
seruire, & virtutè operari. Et hæc est potissima ratio, quæ-
rè quisque peccator naturaliter gaudet crimen suum ce-
lare licet ex eius manifestatione nullum sibi eueniret
2. Reg. 12. incommodum pertimescat. Quot modos quæsiuit Dauid
vt tegeret adulterium, quod commisit cum Bethsabee uxo-
quòd iudices haberet, quos posset timere, siquidem ipse
4 erat supremus iudex nec partem timeret, cùm Vrias esset
pauper miles, & tamen magnopere solicitus erat ne cri-
1. Reg. 18. men illud detegeretur. Quot rationes, & insidias excogi-
tauerit Saul, vt Dauid à Philistæis interficeretur? Hæc om-
nia fiebãt, quia peccatum est contra instinctum rationis &
naturaliter homo desiderat non videri malus. Contrà
verò cùm virtus sit conformis rationi, naturaliter homo
cupit videri cùm eam operatur. Atque hinc intelligentur
multæ sententiæ scripturæ mirificè, & cognoscetur cau-
sa, quare S. Paulus bonos vocet filios lucis, & diei, malos
5 verò nuncupet filios tenebrarum, ac noctis, quæ est pecca-
torum tegmen: dicit enim, omnes vos filij lucis estis, &
1. Thes. 5. filij diei non noctis & tenebrarum, idest, dediti estis ope-
ribus, quę non pudet in publicum prodire, aut in meridia-
na luce apparere. Non enim estis sicut mali, qui sunt filij
noctis, & tenebratũ, idest, amici operum, quę quærũt nocte
Roma. 13. & fugiũt diem. Ad Romanos dicit: Abiiciamus ergo ope-
ra tenebrarum, & induamur arma lucis sicut in die hones-
tè ambulemus. Quod significat: Abiiciamus à nobis fa-
gitia (quæ vocat opera tenebrarum, eoquòd latebras quæ-
6 rant) & induamur arma lucis, opera virtutis appellat arma
lucis, quia nos à peccato protegũt. Et dicit ea lucem, quia
volunt videri, & desiderant clarum diem. Omnem hanc
Ioan. 3. sanctam Philosophiam nos docuit Christus noster diuinus
Magister dicens: omnis enim, qui malè agit odit lucem,
& non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius.
Qui autem facit veritatem venit ad lucem, vt manifes-
tentur opera eius, quia in Deo sunt facta. Dicit, quòd pec-
cator non vult videri, nec cognosci vt talis, nè forte sua
mala opera in quibus delectatur, reprehendantur, & vocat

veritatem virtutem & bonum opus, accipiens causam pro 7
effectu, quia est opus factum iuxta rationis veritatem. Ita-
que ita proprium est virtutis prodere se, vt vitij se occulta-
re, & quemadmodum per minimum foramen lux intendit
prodire, & manifestari, sic etiam facit virtus. Et ita hoc ve-
rum est, vt cùm in vanam gloriam rapimur nobis necesse
sit bonum opus abscondere, quia naturaliter illud cupi-
mus manifestare. Ideo Dominus noster Iesus Christus, vt
huic naturali affectui obuiet, nos admonet dicens: Atten- *Matth. 6*
dite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt
videamini ab eis. Hinc potestis colligere summam sa- 8
pientiam Dei nostri & diuini Magistri Iesu Christi in in-
stitutione sacrosancti sacramenti pœnitentiæ, & animad-
uertetis quàm rationabile sit hoc diuinum sacramentum,
quod malis tam difficile, & graue videtur, cognoscetisque
efficacissimum remedium esse omnium, quæ in pecca-
tum excogitari poterant. Nam cùm peccati natura sit
abscondere se, vt conseruetur, & vlteriùs progrediatur,
sic medicina eius efficax esse debet, prodere illud, vt ei
obuietur. Contraria enim contrariis curantur. Ab hac
cœlesti doctrina oportet nos admoneri, siquidem ratione- 9
lis natura gaudet opera manifestare iuxta rationem facta,
quæ sunt virtutes, vt cùm ea fecerimus, reprimamus hanc
naturalem inclinationem, ne ea aliquando faciamus, vt ho-
minibus placeamus, in hoc enim maxima iniuria Deo in-
ferretur.

Vna ex maximis iniuriis, quibus vxor virum suum po-
test afficere est adaptare se & exornari coram eo, vt alteri
placeat, cùm aduertat virum suum hoc intelligere. Ita se
maxima iniuria creatori, animarum sponso, quando ho-
mo, virtutibus exornatur, vt hominibus placeat non ve- 10
rò diuinæ Maiestati. Ad hoc notate singulare exemplum.
Milites Gedeonis habebant vrnas manibus sinistris, in *Iud. 7.*
quibus erant lucernæ, & cùm deuenissent in locum pu-
gnæ inflabant buccinas, vrnas frangebant, lucernæ nite-
bant, & ipsi vociferabãtur dicentes: Gladius Domini & Ge-
deonis. Nemo dicebat gladium suum. Sic nos cum aduer-
sus dæmones colluctamur, & cum mundo pugnamus, &
corpora nostra mortificam⁹, sic pœnitentiæ lux splẽdet: sed
in his omnibus quãi oportet vocẽ, præter laudem Domini

audire

11 audiri. Vociferamini quantum volueritis, vrnas istas confringite, splendete maximè, dummodo nomen gladij vestri non audiatur, sed gladius Dei, & Iesu Christi filij eius cognoscentes ab eo vires, & auxilium dimanare, quo omnia bona fiunt. Sit igitur hæc conclusio, quòd expetere quidem gloriam, aut eam concupiscere ne laboretis propter ipsam tantum gloriam, sed quantum ad habendā occasionem, vt illic Deum magis ametis, & glorificetis. Et odio habere infernum, principaliter sit, quòd illic Deus non amatur, sed potiùs blasphematur. S. Anselm. dicebat: Mallem purus à peccato, & innocens gehennam intrare, quam peccati sorde pollutus cœlorum regna tenere. Verba profectò tam sancto viro dignissima, qui solā gloriam Dei expetebat. O quis in tantum perfectionis gradum deneniret. Omnia diuino auxilio, & nostra bona dispositione possunt impetrari.

Anselm. li. de beatitud. cap. 190.

12

Hæc omnia dixi occasione infœlicium illorum hominum, de quibus dicit Dominus in hoc Euangelio, quòd *Omnia opera sua faciunt, &c.* De his dicit modo: *Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi.* Est valdè notandum, quare de cathedra meminerit, & non simplicitèr dixerit: quæcunque hi Scribæ & Pharisæi vos docuerint facite? Dico, quòd in hoc voluit prædicatores admonere, vt

13 cum prædicant ne arbitrentur se homines esse peculiares, sed quòd ij illius temporis repræsentabant Moysen & eius authoritatem, prædicatores verò nostræ tempestatis repræsentant personam Christi Redemptoris nostri & ipsius authoritatem; & sic prædicator hoc munus exequens debet cogitare se esse alterum Deum. O vtinam prædicatores & auditores ad hoc attendant. Prædicatores, vt sic considerent, quo feruore, quo spiritu, quo zelo, amore, & intentione debeant prædicare omnia, quæ intelligunt, quòd

14 Christus faceret stans in hoc loco sancto: debent ipsi curare, vt efficiant secundum vires suas. Auditores verò, vt nō cogitent se hominem similem illis audire, sed eundem Deum eos docere existiment, & sic eum audiant ea reuerentia & affectu, quo Deum ipsum audirent. Ideò subdit: *Omnia, quæcunq; dixerint vobis facite &c.* Plurima notabilia dicit hic Dominus: primum est: Omnia, quæ dixerint vobis. Hoc verbum, omnia, debet intelligi in præparatione animi,

ne animi, vt nostra voluntas saltem ad omnia extendatur, 15
vt propositum habeamus faciendi omnia bona, quæ nos docentur in executione verò permeniamus quousque poterimus. Sagittarius, qui in scopum missurus est sagittas: si *Simile.*
arcus est laxus, necesse est, vt aliquantulum altiùs intendat vt scopum possit attingere: si enim statim in scopum tela dirigit, propter arcus laxitudinem multo inferiùs sagittas affliget. Sic cum propter peccatum, tam laxa remanserit voluntas nostra, necesse est intentionem extollere, & altissimum habere propositum res perfectionis operandi, vt 16
cum sagittas operis immiserimus, attingamus saltem scopum obseruationis præceptorum ad quę tenemur. Si enim statim intendimus in scopum, quod est id ad quod tenemur, multò inferiùs attingemus minora facientes. Secundum est: *Seruate, & facite.* Vt faciatis, quæ vobis præcipiuntur, seruate ea in cordibus vestris, vt faciebat Dauid, qui di- *Psal. 118.*
cebat. In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Si domi haberetis semen, quod fatum, vobis in fructū *Simile.*
redderet nūmos aureos, quomodo illud seruaretis? quàm igitur oportet vt memoria, & corde, cum affectu verbum 17
Dei seruetis, cum sit semen, quod in fructum fert cœlum? & non contentus est dicere: seruate, sed addidit, & facite. Multi sunt, qui verbum Dei seruant ad docendum, non autem ad faciendum. Quàm miserabile est videre anxietatem, quam multi habent, tantùm dare operam literis, tantùm pernoctare, & libros euoluere, tantùm bonas sententias memoriæ mandare, & hæc omnia ad alios docendos, vt se doctissimos ostendant, & tandem, vt se, non verò Iesum Christum prędicent, & hoc patet: siquidem verbum seruauerunt, vt illud docerent, sed non vt facerent, quia 18
nunquam memorantur aliquid operari, ex multis, quę ipsi prædicant. Maximas quasdam benedictiones, quas promisit Deus per Dauid dicens: Misericordia autem Domini *Psal. 102.*
ab æterno, & vsque in æternum &c. declarat illis esse conferendas, qui seruant testamentum eius, & memores sunt mandatorum ipsius ad faciendum ea.

Tertium est: *Secundum verò opera eorum nolite facere.* *Simile.*
Non attendatis, quæ faciunt, sed quæ dicunt. Si quis iret in Indiam ad quærendum aurum, & diceretur illi: ecce optimum aurum. Ipse verò diceret: Nolo hoc aurum, quia est commixtum

19 commixtum terræ. Diceretis ei: stulte accipe aurum, terram verò desine. Bona doctrina est aurū purissimum. Ideo Dauid 10 Psalm. dicebat: Ideo dilexi mandata tua super aurum & topazion: sed si aliquando malo exemplo contemnitur non ideò non accepturi estis bonum. Si etiam *Simile.* miscetur non ideò non accepturi estis bonum. Si etiam melici & vobis offertur perdix, quòd sit in catino fictili non editis eam? non sum tam stultus. Quid mea interest? casu perdix est ac si in argenteo, aut quidem aureo catino portaretur. Optimus sermo, est perdix substantialis. Deus eum mittit in prædicatore dissoluto, edite: & fructū percipite ex eo, quia proderit vobis. Hoc præcipit hic noster 20 æternus Deus: siquidē cum illi essent tam hypocritæ, ambitiosi, ac superbi, præcipit fieri, quod ipsi docent. *Secundum verò opera eorum nolite facere.* Ne sitis ambitiosi, nec superbi, sicut illi, *Sed qui maior fuerit inter vos, hic sit vester minister & seruus alterorum*, & reddit rationem. *Quia qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.* O diuinam sententiam! quis semper eam visceribus suis inscriptam portaret, & omni diligentia curaret tam prætiosam virtutem sicut humilitatem adipisci, sed spero fratres mei 21 in misericordia Dei, quòd rebus iis, quas vobis dicturus sum, illius amore capiendi estis, & curaturi eam imperare. Oportet vos scire in primis, quid sit humilitas. Sanctus *D. Bernardus, de 12. Gradibus humilitatis.* Bernardus dicit: Humilitas est virtus, qua quisque vera sui cognitione sibipsi vilescit. Vbi innuit, quòd contemptus sui oritur ex cognitione sui. Dicamus quod non sufficit ad hoc vt aliquis sit humilis, se parui facere, & contemnere, sed quòd opus est vt quando alius eum neglexerit patienter ferat: & qui in suis propriis oculis est paruulus, desideret id esse coram aliis etiam, & quòd alij de illo sentiant 22 quod & ipsemet de se iudicat. Et paulatim curet diuino auxilio, & ardētissimis desiderijs eò peruenire, vt cum ignominia delectetur, sicut superbus honoribus oblectatur. Quis iam ad tantum humilitatis gradum perueniret sicut ille, qui dixit: Factus sum tanquam vas perditum ante te, quoniam vidi vituperationem multorum commorantium *Psal. 30.* in circuitu. Quando Domine videbam calumnias, quando multi commorantes iuxta me mihi faciebant, & quando vndiq; eorum iniquitatis circundabar, efferebam me contra tuo diuino conspectu sicut vas fractum & perditum, cognoscens

gnoscens quod quemadmodum vas fractum quod in via 23
reperitur non prodest nisi vt in illud immunditiæ, & obscœnitates immittantur, sic ego non sum dignus nisi calumnijs, & vituperationibus, iam enim eas dignè promerui. O mirificam sancti humilitatem, talem nobis communicet diuina maiestas. Ad hanc perfectionem peruenerat glorioſus pater sanctus Dominicus, qui cum in aliquem populum ingressurus esset, solebat priùs humili oratione Deum supplicare ne iraſceretur eius diuina clementia in illum populum sua causa, & propter sua peccata. O Domine (dicebat vir beatus) ne mittas huic populo (pro tua clementia hoc rogo) aliquod supplicium, quòd vir tam iniquus, vt ego, in eum intrauerit. Quid 24
vobis videtur de hac humilitate? Ego verè affirmo, quòd ille non faciebat hoc fictè, aut ex hypocriſi, sed maxima cum synceritate reputans se, (pro sua profunda humilitate,) omnium peſsimum. Eò quòd hæc tam singularis virtus nobis deest in tantam calamitatem mundus deuenit. O quis posset hic pœnitus quod sentit explicare. Vnde, dicite mihi quæso fratres mei, tanta seditio, tumultus, & 25
infœlicitas in republica christiana orta est, uiſi ex præsumptione, & superbia: hic est stimulus totius solicitudinis, & anxietatis, qui homines continuò concitat, & compungit, nè vnum quidem diem tranquillum in hac mortali vita eos ducere patitur. Videbitis hominem dies noctésq; insomnes, & sine quiete ducere in nimijs literarum studijs, vt inter peritos præcipuus habeatur. Alium cernetis anxium & fatigatum, qui nihil intentatum relinquit, vt diuitias acquirat & diues habeatur, ac dominus maximæ familiæ existimetur. Alium 26
denique experiemini, in maxima solicitudine constitutum, & moleſtiis plenum, vt fauorem, & maximam comparet dignitatem. O grauiſsimum onus filiorum Adæ humeris impoſitum, ex quo rationis vsum habere cœperunt, vſque ad nouiſsimum diem sepulturæ, quàm verè de his dici potest quod dixit Dauid, Contritio, & *Psal. 10.* infœlicitas in viis eorum, & viam pacis non cognouerunt. Quæ via pacis est, certè humilitas: per quam si iter fecissent: sulcem, pacificam, tranquillámque viam duxissent. O quæ pax & tranquillitas est in humili corde & quæ

inquies,

27 inquies,& confractio in superbo animo cõmoratur? Hinc intelligetis rem quandam notabilem,quæ in Genes.habetur vbi dicitur quod Nemroth cœpit esse potens in terra. Fuit autem principium regni eius Babylon,& Arach & Acad & Chalanne in terra Senaar. Perpendite opera Dei. Canaan fuit descendés maledictus à Noe & à Deo in seruitutẽ subiectus cum omnibus posteris suis, vt patet Gen. 9.vbi dicitur:Seruus seruorum erit fratribus suis. Et nepos huius maledicti erat Nemroth,& tamen, vt hîc apparet, maledicti sunt,qui dominari cœperunt,& possidere dom-
28 nia & imperia:siquidem Nemroth, fuit primus qui habuit imperium Babylonis. Quid ergo non adimpleti est Dei maledictio, quandoquidem maledicti priùs cœperunt esse Domini? Hinc colligetis quòd verè dominium expetere, vrbes condere, Monarchias possidere, non est esse dominos,sed potiùs rerum omnium seruos misera quadam seruitute & peiori,quam si hominibus seruiretur. Infœlicius est enim superbiæ,ambitioni, pecuniæq; seruire,quàm ca-
1.Cor.5. ctis hominibus obedire, vt B.Paulus dixit: omnis fornicator,aut immundus,aut auarus,&c. quod omne est idolorum
29 seruitus. Vbi hæc omnia miseram idolorum seruitutẽ vocauit.Satis miserũ est seruire statuis,& insensibilibus creaturis, & sic hi velut serui vitam infœlicem degunt, & qui noluerunt in humilitate ambulare, quæ est via pacis, ad eam nunquam peruenerunt. Ambulate ergo charissimi fratres in hoc sancto itinere, & vt non erretis, nẽ oculos coniiciatis in homines superbos,& cum hominibus elatis
Eccles. 13. ne ambuletis. Spiritus enim sanctus dicit: qui communicat superbo induit superbiam. Dicit quòd induet superbiã significãs in hoc,quod sicut vestis tegit corpus,& est quod
30 magis apparet: sic si cum superbis conuersamini tam induti superbia eritis, vt in oculis, aspectu, & omnibus corporis motibus superbi appareatis. Si ergò vultis scire quomodo ambuletis in humilitatis via conicite oculos in humiles,& præsertim in Magistrum veræ humilitatis Iesum Christum Filium Dei vnigenitum, qui vos inuitat dicens:
Matt. 11. Discite à me quia mitis sum, & humilis corde. Conuertimini cum hoc cœlesti Magistro sæpissimè,& experiemini quomodo anima vestra induet humilitatem, ita, vt ita veste ea cooperiamini,& in oculis,vultu, & denique toto corpore

corpore humiles appareatis: sicut diximus, eos qui cum superbis conuersantur toto corpore superbiam demonstrare. Si hanc humilitatem habueritis, perficientur in vobis ea, quæ hîc dicta sunt ab ipso Domino, 31

Qui se humiliat exaltabitur. Hæc est enim via, quæ ducit ad exaltationẽ gloriæ. Ita affirmat Beatus Augustinus dicens. Non tibi aliam viam ad vitam compescendam inuenias, quàm eam, quæ inuenta est à Christo. Ea autem prima est humilitas,secunda humilitas,tertia humilitas, & si septies interrogaueris semper hoc dixerim. Nullam aliam viam (ait hic sanctus) in cœlum inuenies, nisi quam inuenit Christus, quod si quæras, quænam hæc sit viæ primùm dicam esse humilitatem. Quod si centies interroges quæ sit via:toties tibi respondebo, humilitatem esse. Si enim hîc non iter facis nunquam illuc accedes. Hanc viam elegit Iesus Christus, hanc viam cucurrit, atque in cunctis operibus suis, ab ortu suo,vsque ad obitum semper humilitatem docuit. Vt ex hoc, quod æterna sapientia faciebat intelligerent homines quàm necessaria illis esset. Quando ineunte vere accedimus ad ficulneam ad quærendos ficus præcoquas, si videris aliquam ficum punctam à passeribus illico illam apprehẽditis tanquam magis maturam, & quæ vobis magis conuenit: scitis enim, quòd passerculi certo quodam naturæ instinctu eruditi non solent decipi, sed semper maturiores ficus rostro mordent. Si ergo tantum apud vos auium iudicium & electio valet: quare non eandem authoritatem tribuetis electioni Iesu Christi Dei veri? quare non curabitis ea facere, quæ ipse fecit, & ea quæ ipse amplexus est,amplecti, ac illa quæ respuit,repellere? si hic altissimus Dominus ita contempsit superbiam diuitias, voluptates, & sæculares dignitates, & ab ineunte ætate amplexus est humilitatem,& ea omnia quæ secum humilitatem afferũt,sicut paupertatem,laborem & ærumnas &c. quare vos non amplectimini, quod ille amplexus esti& cur non fugitis & expellitis,quod ipse expulit? Nonne scriptum est de eo, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum, id est, quia sciuit. Optimè cognouit quid sibi eligendum esset. Et quid negligendum ait Sanctus Paulus? cum esset filius Dei didicit ex his, quæ passus est obedientiam. Quod sic intelligẽdum est:ex his, quę passus est 33 34 *Simile.* *Esa.7.* *Hebr.5.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

55 didicit, ideſt. diſcere nos fecit obedientiam. Patiens, & obediens vſque ad mortem nos erudiuit quomodo obedire debemus, eodem igitur modo ſua humilitate nos docuit, quàm humiles eſſe debeamus, per quam corporis ſui glorificationem adeptus fuit & nominis ſui exaltationem, ea(inquam) nos docuit, quomodo nos ſimus humiliaturi, & per humilitatem exaltationem gloriæ conſecuturi ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit, & regnat in ſęcula ſæculorum Amen.

FERIA. IIII. POST DOMINICAM II. IN QVADRAGESIMA.

Aſcendens Ieſus Hieroſolymam aſſumpſit duodecim diſcipulos ſuos ſecretò, &c. MATTH. 20.

1 ARRAT ſanctum Euãgelium celeberrimum illud iter, quod Ieſus Chriſtus Dominus noſter fecit ad Hieruſalem, & quomodo in certo loco illius ſegregans diſcipulos ſuos ſecretò, illis pectus ſuum reuelauit, & quid illic agendum eſſet, præcautus explicauit. Viatores, qui eunt ad aliquam vrbem ab quod arduum negotium acturi, totam cogitationem in illo negotio fixam habent, vt totum iter conſumant in cogitando, & loquendo cum ſocis ſuis quomodo illud *Simile.*

2 efficiendum. Ibat Pharao in perſecutione Hebræorum, & *Exod. 15.* dicebat: Perſequar & comprehendam, diuidam ſpolia, implebitur anima mea. Euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. Sanctæ illæ mulieres, quæ ibant ad vngendum corpus Domini, ibant dicentes inter ſe: Quis *Marc. 16.* reuoluet nobis lapidem ab oſtio monumenti? Hæc omnia ſunt quia ex abundantia cordis os loquitur. Hac de cauſa loquebatur noſter diuinus Magiſter de illis quæ Hieroſo-

3 lymis erat paſſurus; erat enim negotium, quod ipſe ma- *Hebr. 13.* gnopere conficere deſiderabat. S. Paulus dicit: non habemus hic manentem ciuitatem, ſed futuram inquirimus. Quòd omnes ſumus viatores, qui iter facimus ad cœleſtem vrbem: conſideremus ergo quid illic ſimus acturi, vt de eo loquamur in itinere huius vitæ, & in hoc frequenter cogitemus.

cogitemus. Quid acturi ſimus illic, dicit Dauid: Beati qui habitant in domo tua domine in ſecula ſeculorum laudabunt te. In hoc ergo frequenter occupari nos oportet, in laudando, & glorificando æternum Deum noſtrum. Putatiſne, quòd lingua, quæ hic aſſuefacta eſt mentiri, iurare, murmurare, & turpia loqui, poterit illic laudare Deum? longè opinione fallimini. Hinc oportet vt docti exeamus & ſæpiſſimè nos in eo exerceamus. Miſerabile eſt, quòd cum omnes nos ad cœlum iter facere fateamur, nũquam tamen de cœleſtibus, ſed de terrenis, & quidem ſæpiſſimè de infernis agamus. Equus priùs tres aut quatuor haſtas *Simile.* frangit, quàm certamẽ aggrediatur: & putãt infœlix peccator, quòd cum nullum recerit exercitium, nec præparationẽ, ſciet eſſe beatus. Loquebatur Dominus de illa crudeliſſima morte, quam pro nobis paſſurus erat. Quæ, ſi quidẽ nobis magnę fuit vtilitati, ratio poſtulat, vt nũquam à noſtra memoria, ac cogitatione excidat. Vellem fratres mei vt in hac prætioſiſſima morte Dñi reparatoris noſtri Ieſu Chriſti tria profundiſſimè perpendatis. Primũ, quòd illa ſanctiſſima mors fuit ſacrificium, & quatenus ſacrificium nos reconciliauit æterno Patri, & ipſum placauit. Secundum, quod fuit ineffabile quoddam beneficium, quo nos inuitauit, & quidem (ſi ita dici poteſt) nos compulit ad ſui amorem. Sic dixit S. Paulus: Charitas enim Chriſti vr- 2. Cor. 5. get nos æſtimantes hoc, quoniam ſi vnus pro omnibus mortuus eſt, ergo omnes mortui ſunt, & pro omnib⁹ mortuus eſt Chriſtus, vt & qui viuunt iam non ſibi viuant, ſed ei, qui pro ipſis mortuus eſt, & reſurrexit. Penſate diligenter verbum illud: vrget nos, quòd charitas Chriſti nos cogit, vt omnem noſtram vitam in eius amore, & ſeruitute conſumamus. Tertium, quod fuit mirificum quoddam 7 exemplum, quo nos ad ſui imitationem inuitauit, vt ſanctus Petrus dixit: Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis re- 1. Pet. 2. linquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Hoc diuino ſacrificio ſpes noſtra fulcitur, beneficio inflammatur charitas. Exemplo fiorere, & accreſcere oportet virtutem & operationem noſtram. De his deberemus loqui, & agere in hoc vitæ itinere & abſque dubio id faceremus, ſi ea ſtudioſiſſima conſideratione ruminaremus, ſicut hic modo diximus. Etiam in hoc docemur, quod ſiquidem

8 noster diuinus Magister cùm vadat ad moriendum, loquitur, & agit de morte sua, nos etiam quandoquidem ad mortem pergimus vnusquisque assiduò de morte sua loquatur.

Simile. Philosophus quidam mortem vocauit temperamentum deliciarum. [*Contrapesò de los deleytes*] Appendo deorsum libra in statera, & imponis tu in alia lance repensum satis graue, quo imposito libra non attrahit ad se quòd præcipuè penditur, quod antea attrahebat. Constituto corde in statera rationis, & ex alia parte imposita vo-

9 luptate, tantum impendet voluptas, vt cor ad se alliciat.

Prou. 11. statera enim rationis fallax est, de qua dixit Salomõ: Statera dolosa abominatio est apud Dominum, quod ergo tam medium est, vt deliciæ non attrahant cor? Ponite ma-

Hiero. ad Paulin. de script. Eccles. mam mortis cõsiderationem, quasi repensum ex alia parte, & illud non alliciet voluptas: vt enim rectè dixit D. Hieronymus: Facilè contemnit omnia, qui se semper cogitat esse moriturum. Quod si sola mortis cogitatio tam admirabilem effectum producit, quid erit si huic considerationi addas memoriam actæ, & terribilis rationis, quam

10 in illa hora Deo redditurus es? Quomodo extendet manum suam ad opus malum, qui hoc ante oculos tuleris?

Sap. 2. Sapiens dicit, quòd dixerunt impij cogitantes apud se: Non rectè: Ex nihilo nati sumus, & post hoc erimus tanquam si non fuerimus. Dixerunt mali: Siquidem non est plus, quàm nasci, & morituntne ergo fruamur bonis quæ sunt, & vtamur creatura, tanquam in iuuentute celeriter. Venite (aiunt hi mali aliis sibi similibus, mali enim cum malis maximè delectantur) & acceleremus, & creatura perfruamur, licet simus senes caduci, sicut in adolescentia

11 cùm exuperat sanguis, & viuit sensualitas, ratio verò est neglecta & quidem quasi mortua & sepulta. Hi vicissim confortabantur ad exercendam prauitatem, illo errore obnitentes, scilicet, quod nõ erat plus quàm nasci, & mori veluti in brutis, & quòd non habebant immortales animas, sed est valdè lacrymandum quòd hanc consequentiam, & confusionem infidelium negantium aliquid amplius esse, quàm nasci & mori, in communi Christianorum vita experiamur. Non est admirandum si ij, qui asserũt non esse aliam vitam præter hanc, dicant celeriter

delectemur. Christiani verò siquidem hoc antecedens negant, quomodo audent consequens illud inferre? Nisi esset verum, esse aliam vitam, tolerabile esset dicere; simus mali: sed quando verum est quod est alia vita immortalis, & tu firmiter hoc credis, quomodo potes inde inferre, vt viuas, sicut viuis. Videtur tibi frater mi, bona hæc consequentia, siquidem ego credo, aliam esse vitam in qua boni præmio afficiendi sunt, mali verò terribili & æterno supplicio puniendi; volo celeriter malè viuere, & præsentibus perfrui deliciis? O terribilem amentiam hominis tam expertis rationis, ac si esset immanis bellua! O Deus Maie 13 statis infinitæ, aperi nunc oculos cæcis istis, pro tua infinita clementia, vt animaduertant perditionem suam & quantũ à veritatis limite aberrent, & sic ad verã peccatorũ suorum pœnitentiam conuertantur, ac nunc efficacissimè de morte sua agant, deq; ratione, quam coram tuo diuino conspectu reddituri sunt, assiduò loquantur.

Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi. Quis tale cogitaret? quod tunc temporis, atque in tali coniunctione poterat aliquod ambitionis vestigium in pectoribus tam apostolicis reperiri? Perspicuum est fratres, quòd inter 14 humanæ animæ passiones vehementissimus ferè est gloriæ & honoris affectus. Nullus est diues, aut pauper; nobilis, aut rusticus; maximus, aut minimus, qui inenarrabili quadam, ac penè infinita gloriæ cupiditate non inflammetur. Adeò, vt, cùm vita tam amabilis sit aliqui tamen illa potius, quàm honore maluerint priuari. Et cùm hic appetitus tantus, támque communis sit, oportet nos scire, quare illum naturæ fabricator Deus hominum animis impresserit. Dico hoc ita constitutum fuisse admirabili Dei prouidentia, vt honoris appetitus, & quod ex 15 eo sequitur ignominiæ odium, nos vehementissimè ad virtutis studium, & vitiorum execrationem inuitaret. Animaduertit sapientissimus rerum omnium fabricator, quòd nec in virtute deest labor, & difficultas, quam homines maguopere execrantur, nec in vitio deest voluptas, quam ipsa natura studiosissimè appetit, & amplectitur, & ne asperitas, aut labor mortales à virtute reuocaret, nec voluptas ad vitiũ inuitaret, gloriam & splendorẽ in virtute constituit, dedecus verò & opprobriũ in vitio collocauit:

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 locauit: vt honoris appetitus nos ad sequendam virtutem concitaret: timor autem, & odium ignominiæ à vitijs coliberet; & sic quando propter Deum, id non faceremus, saltem hac ratione bonum ardentissimè amplectaremur, malúmque diligentissimè fugeremus. Hoc autem beneficio, sicut cæteris vti sumus, omnia in malum conuertentes. Omnes animi affectus sunt præstantissima Dei beneficia, quæ nos ad bonum ducant, & à malo segregent: & nos omnia hæc peruertimus, ex omnibus occasionem accepimus, vt a bono recederemus, malúmque appeteremus. Ira, cupiditas, spes, metus, lætitia, & cætera 71
huiusmodi omnia nobis data sunt, vt nocua fugeremus, & vtilia quæreremus, & sic nos conseruaremus: & plerumque his omnibus ad nostram perditionem vtimur. Quemadmodum perditissimi homines peruertunt propensionem illam, quam à natura habent ad diuinitatem honorandam, tot tamque diuersas creaturas adorantes, & quod ad omnem religionem, pietatem, diuinúmque cultum concitabat, iam totius peruersitatis semen, atque origo impietatis effectum est, falsos Deos adorando: sic plurimi nunc honoris cupiditate, qua inflammandi erant ad 71
virtutē amplectendam, & eam exercendam (ad hoc enim desiderium illud eos commouere deberet) diuitias acquirunt, munera expetunt, maximámque familiam habere desiderant, volentes hac ratione honorem impetrare, arbitrantes eos honoratos esse & nobiles, qui hoc habent licèt sint perditissimi, & flagitiosissimi; & eos qui paupertate opprimuntur, viles & abiectos iudicantes, quamuis sint virtutibus clarissimi: itaque ignominiosam esse iudicant solam paupertatem. Ecce, fratres, humanæ conditionis peruersitatem.

19 Hi ita peruersi, & ex honoris appetitu occasionem mali accipientes illicitis rationibus, & modis onera quærunt grauissima, vt sunt animarum administrationes. Qui si haberent
Num. 11. spiritum sancti Moysi sentirent, quod ipse sentiebat, vt aperte manifestauit, quando loquēs cum Deo, dixit: Cur afflixisti seruum tuum? quare non inueni gratiam coram te? & cur imposuisti pondus vniuersi populi huius super me? nunquid ego concepi omnem hanc multitudinem, vel genui eam? vt dicas mihi, Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nutrix infantulum, &c. Non possum solus sustinere omnem hunc populum; quia grauis est mihi, sin aliter tibi videtur, obsecro vt interficias me, & inueniam gratiam in oculis tuis, ne tantis afficiar malis. Perpendite diligēter vnumquodque horum verborum, & videbitis quid sentiant timentes Deum de prælaturis, & curis animarum qui mori malunt, quàm tanto periculo opponi: intelligunt enim, quid singulis animabus necesse sit vt directè regantur. Ideò respondit Dominus: Nescitis quid petatis. Non modò hoc dici potest iis, qui prælaturas 20
expetunt, dignitatésque Ecclesiasticas desiderant, sed etiam 21
iis omnibus, qui plurimi valendi desiderio maioritatem aliquam in hoc seculo inquirunt, quòd nesciunt, quid quærant, siquidem in omnibus rebus tanta inest spiritus perturbatio tam in iis quærendis, quàm in adeptis possidendis. Et quanquam hic honoris appetitus multos angit, atque perturbat, multò tamen magis eos sollicitat, qui cum sint pauperes, cum ipsa paupertate volunt dignitatem honorémque maximum sustinere. Quid grauius esse potest, quàm velle aliquem cum paupertate sumptuosos honores 22
& autoritates habere, quæ cum maxima diuitiarum copia vix poterunt sustineri? Pharao grauissimo quodam seruitutis iugo Hebræos opprimebat; & fuit quòd paleas *Exod. 5.*
eis adferri iussit, & præcepit illis, vt eundem laterum numerum complerent, quem antea solebant. De quo maximè conquesti sunt Hebræi dicentes: En famuli tui flagellis cædimur, & iniustè agitur contra populum tuum. Hæc est seruitus, qua diabolus multos opprimit, qui in paupertate viuentes, & cum satis affligantur inopiam tolerantes, eos sollicitat, vt tam pompaticè viuant, tantamq; sustineant familiam, ac si essent locupletissimi. 23
Quæ maior sollicitudo, quàm cum paupertate, quam vix possint se se, tantam pompam velle homines ostendere, sicut ditissimi habere solent, vt tot opera, & lateres fanant sine paleis, ac facerent cum paleis? Atque vtinam hi quærerentur de hac tyrannide, sicut Hebræi de illa quærebantur, & de illa curarent exire. Sed hæc est maior calamitas, quòd eos habet diabolus grauissimo iugo oppressos, ipsi tamen nolint ab illo liberari, sed libenter captiui esse velint. Ecce, quomodo homines Dei

24 beneficia perdunt, vtentes omnibus affectibus, quos Deus in eis impresit, velut instrumentis ad perditionem suam. Miserabile est, quòd cùm homo sit compositus ex corpore & spiritu, cumque spiritus sit præcipua pars, ita à corpore se attrahi patiatur, & quòd corpus, quæ sua sunt, quærat, ac spiritus tanto impetu illud adiuuet, nec ipse spiritus sua perquirat, ne quidem ea desideret. Quòd si quæritis, quare spiritus in hoc pejoris sit ingenij, quàm caro: Ad hoc respondeo cùm Philosophis, quod vnaquæque res accipit naturam illius, in qua ponitur, & cui cõiungitur. Hæc

25 est enim omnium rerum cõditio. Si iniicias aquam claram *Simile.* in atramẽtum nigrum, statim perdit claritatem, & nigra efficitur. Si optimum vinum cum aceto commisceas, illico conuertitur in acetum, & puritatem suam amittit. Hoc modo, cùm spiritus noster in carnem infundatur, commisceatur illi aliquomodo natura carnis, vt eius ser-

1. Cor. 6. uus efficiatur. Diuus Paulus dixit: An nescitis, quoniam, qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur, qui autem adhæret Domino vnus spiritus est. Ita, vt primùm spiritus adhæret meretrici, quæ est caro, se ab

26 ea allici patitur, & sic eam amat, vt sui ipsius immemor eam sequatur.

Hinc fit, vt homines tanta solicitudine corporales res quærant, ita spiritualium rerum obliti. Hæc omnia tam digna, quæ sentiantur, & plorentur, diximus occasione petitionis huius sanctę fœminę, quam petiit à diuino Saluatore nostro: quam petitionem dicit sanctum Euangelium, quòd fecit adorans. Quis animaduertens hanc sanctam fœminam tam reuerenter accedentem, auderet eius orationis initium condemnare? Nam otari, & adorari, om-

27 nia ad diuinum cultum spectant, & post virtutes Theologales est vnum ex sublimioribus seruitiis quæ fiunt diuinæ Maiestati, & quo magis Deus glorificatur. In interiori autem erat hæc oratio, & adoratio plena ambitione, & vanitate. O quã necesse est, fratres mei, vt examinemus, quæ intentione, & ad quem finem orationes nostras faciamus.

Augustl. Dicit enim B. Augustinus, quòd hoc affectu colendus est Deus, vt sui cultus ipse sit merces. Nam qui Deum ideò colit, vt aliud magis, quàm ipsum Deum promereamur, non Deum colit, sed illud, quod assequi concupiscit. Ho-

heu, quantum est hic, quod ploretur. Ita viles, & abiectas 28
cogitationes habemus, & res tam impertinentes desideramus, vt si rectè perpendimus fines, quibus orationes facimus, & alia bona operamur, inueniamus, quare oremus, & à Deo veniam deposcamus, non autem quòd mercedem petamus. Quot nobiles quotidie rem sacram audiunt non tam propter deuotionem, quam propter humanam autoritatem. Quot audiunt conciones, magis propter curiositatem, quàm propter animarum vtilitatem! Quot magis propter commodum, aut propter satisfactionem, aut vt non minus religiosi, quam alij videantur, celebrant, quàm propter sanctitatem, & pium affectum. Quot tam viri, quàm fœminę faciunt bona opera, non tam propter Deum, quàm vt honorem non amittant. Quot quot annis ad sanctum Sacramẽtum pœnitentiæ accedunt, ne in infamiam incidant. Quos enim nec peccatorum innumera multitudo, nec festorum maxima celebritas ad hoc diuinum Sacramentum toto anno potuit allicere, quid de illis potest iudicari, nisi quòd nec tunc accederent, nisi eos animaduersionis, & excommunicationis timor impelleret? O quantum hic dici potest, & quot bo- 03
na opera, hoc modo amittuntur. Quapropter fratres mei, caute viuamus, & sit hæc vniuersalis regula, in quam oculos conijciatis, quòd quotiescunque ex bono opere aliquis honos, aut humana laus, vtilitas, aut voluptas comparari potest; qui illud facit semper vereatur, quidnam illorum eum moueat ad faciendum, an diuinus amor, an quod inde speratur. Nam quemadmodum accipiter efferatur cernens prædam, ita cupiditatis vis quacunque vtilitate concitatur. Quocirca oportet seruum Dei semper solicitum esse in perfectione intentionum suarum & animæ se, vt 31
in omnibus propter nostri altissimi Dei solam gloriam concitetur. Ideò sanctus Iob, omnia opera sua sic exami- *Iob. 9.*
nabat, & dicebat: Verebar omnia opera mea scieus, quòd non parceres delinquenti, idest, actualiter peccanti: illi enim qui tam peccant, & eum peccatorum suorum pœnitet, libenter Deus ignoscit, & eodem capite dixit: Si habuero quidpiam iustum, non respondebo; sed meum iudicem deprecabor. Sciebat optimè vir sanctus, quòd aliter Deus videt, ac homines iudicant, quapropter se tanto-

32 pere examinabat: licèt enim opera sua exteriùs bona essent, ne tamen aliquid interiùs haberent, quod Dei oculis displiceret. Qui (vt ait Sanctus Paulus) secundùm
Theodoretus super epist. ad Hebr. 4. quod declarat Sanctus Theodoretus, est discretor cogitationum, & intentionum, & non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius. Omnia penetrat. [*Nu ay quien le esconda de sus ojos.*] Et non debemus admirari, quòd hæc mulier, & eius filij in hanc imperfectionem incidérint, quamuis enim sancti erant, & gratiam Dei habebant, tamen parua gratiæ, quã tunc habebant, non repugnabat in eorum cordibus hãc tenuẽ & occultã ambitionis fibrã cõmorari. In
33 *Iud. 1.* libris Iudicum legitur, quòd quamuis Hebræi essent in pessimas generationes, quæ terram promissionis habitabant, aliquæ tamen earum reliquiæ remanserunt, quæ plerunque seruos Dei molestabant: sic diuina permissione solent aliquæ imbecillitates iustis remanere, quæ eos affligunt, contra quas continuum exercent bellum ad maiorem coronam & gloriam eorum, & vt dicitur eodem li-
Iud. 3. bro. Hæ sunt gentes quas Dominus dereliquit, vt erudiret in eis Israëlem, & discerent filij eorum certare cum
34 hostibus, & habere consuetudinẽ præliandi: sic relinquuntur diuina permissione in iustis hæ miseriæ ad eundem finem, quòd si contra eas non pugnauerimus, licèt nobis minimæ videantur, nos destruent. Nam lacerta efficietur coluber, coluber, serpens, serpens verò reddetur draco, qui spiritu oris sui nos interficiat, nõ quòd peccata venialia efficiantur mortalia, sed quod aperiant ianuam, & animã disponant, vt in mortalia incidat.

35 Inter has omnes miserias, magis periculosæ sunt spirituales, minùs enim cognoscuntur, atque ideò maiori vigilantia nobis cõtra illas pugnandum est. Ita nos admo-
2. Cor. 7. net Beatus Paulus, dicens: Has ergo habentes charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem nostram in timore Domini. Quod non faciunt filij Sathanæ, qui pleni ambitione, superbia, & hypocrisi nihil æstimant interiorem puritatem, nec existentiam, sed apparentiam. Nullam enim habent
Psal. 38. quales apud Deum existimentur, sed quales ab hominibus reputentur. Hoc significat quod David ait: In imagine pertransit homo, scilicet, in imagine exteriori: sed

& frustra conturbatur, frustra perturbatur, vt solit hominibus bene videatur, siquidem hoc est tam sine vtilitate. 36
Imago in tabula depicta nihil habet plus, quã illã exteriorem apparentiam: sic vanus, & honoris ambitiosus, nihil *Simile.*
habet præter exteriorem aspectum & nullum spirituale interiùs habet sensum. Qui huc vsque ita oraßis, incipite iam errorem vestrum cognoscere, & reformamini fi-
cut Sanctus Paulus dicit: Deponite vos secundum pri- *Ephes 5.*
stinam conuersationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris: renouamini autem spiritus mentis vestræ in iustitia, & sanctitate veri- 37
tatis, propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatem.

O quàm singularis doctrina illi, qui ex omni corde suo eam amplecteretur, omnem fictionem eiiceret, & in omni opere, cum maxima sinceritate, & puritate se haberet. Dicit illis Dominus: *Potestis bibere calicem?* Sanctus Mar- *Marc. 10.*
cus de hoc ipso tractans ait: Potestis bibere calicem, quem ego bibo, aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari? Nõdum ad mortis suæ tempus peruenerat, & dicebat in tempore præsenti: Baptizor. Semper enim eius anima sacra- 38
tissima (licet esset beata) in amaritudinis pelago submersa erat, & semper calicem bibebat, quia semper desiderabat pro hominibus mori. O Christe dulcissime animarum nostrarum amor, quomodo possumus dicere quòd te amamus, siquidem cum tãdiu tot molestias & agonias pro nobis perpessus fuerimacerrimum nobis videtur vnã horam pro te labores tolerare? Poteßis (inquit) ô sancte Deus, si omnia, quæ possumus, faceremus, quàm fœlices essemus. Potuit ille castus esse, sed non adeptus est castitatem, quia 39
non fecit omne, quod potuit. Potuit alius ignoscere persecutoribus suis, & illos amare, sed non eam charitatem imperauit, quia non exercitus est operæ omne quod potuit, &c. Si enim ex se faceret quod potuit, Deus ei faueret, vt adipisceretur quod volebat, & voluntatem suam compleret: vt fatebatur Sanctus Paulus, dicens, Omnia *Philip. 4.*
possum in eo, qui me confortat. Vt cæteri discipuli petitionem illam audierunt, ait Euangelista, quod indignati sunt de duobus fratribus.

Notandum est, quòd cùm Dominus adduxit hos duos fratres

40 fratres cum beato Petro in summitatem montis Thabor, reliqui nouem, qui remanserunt in valle, licet ea re inuidelexerint ad aliquid magnum eos solos assumptos esse, tamen ideò indignati fuisse dicuntur. Modò verò indignantur propter hanc petitionem. Ratio huius est, quòd cùm aliquis in maximum aliquem dignitatis gradum effertur, nec tamen illum tale expetiisse censetur, nemo audet detrahere, sed potiùs omnibus offertur materia laudi Deum, qui humiles exaltat. Cùm autem aliquis superbe & ambitiosè beneficium, aut dignitatem aliquam expetit,
41 occasionem scandali aliis præbet. Iesus autem vocauit eos ad se, & ait: Scitis, quia principes, &c. Benedictus talis Deus laudent, & superexaltent te omnes Angeli, Domine, qui tantam pietatem, ac clemẽtiam nos in omnibus rebus docet. Aduertite mansuetudinem, qua optimus Magister docet, & reprehendit discipulos suos. Duplex est modus corrigendi, alter cum benignitate, & mansuetudine, alter verò cum acrimonia, & iracundia comminando, & terrendo.
2. Cor. 4. vt Sanctus Paulus dicebat, quid vultis? in virga veniam ad vos, an in charitate, & spiritu mãsuetudinis? Et vter horum
42 modorum conueniat, aut quando sit vtilior, solus ille scit, qui corda, & renes hominum scrutatur. Certum tamen est, quod obduratos, & proteruos, qui ex nimia malitia peccant, tractari oportet asperrimè: vt patet in illo luxurioso & inhonesto, qui habebat vxorem patris sui, in quem obli-
1. Cor. 5. dit beatus Paulus zelum suum, & præcepit huiusmodi homines tradi Sathanæ, vt spiritus saluus sit. Quod fuit, fo cultatem concedere diabolo vt intraret in illum, & eum torqueret, vt aliqui affirmant. Spirituales autem viros, qui ex imbecillitate peccant benignius admoneri, & instrui
43 conuenit reprehendi: & sic fecit Christus Redemptor noster, qui quia discipuli sui non ex malitia, & proteruia peccabant, cum mansuetudine, & suauitate eos reprehendit, dicens eas petitiones & desideria ad homines infideles, & Dei ignaros spectare. Vos autem, discipuli mei, non sic, sed me Magistrum vestrum debetis imitari, qui non venit ministrari, sed ministrare: sic qui inter vos maior fuerit dignitate, magis humiliari debet & fieri minister vester. O cœlestem doctrinam! imprimat eam cœlestis Magister in cordibus nostris, vt humiliantes & abiicientes nos

hic diuinam gratiam mereamur, qua futuram gloriam consequamur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. 44

FERIA V. POST DOMINICAM II. IN QVADRAGESIMA.

Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & bysso, &c. Luc. 16.

NARRAT sanctus Lucas, quòd Christo redemptore nostro diuinam quandam prædicante concionem, audiebant omnia hæc Pharisæi, qui erant auari: & cum Deus sit cordium scrutator, applicauit doctrinam auditium necessitati, & ita proposuit historiam casus metuendi, qui ad literam in rei veritate accidit, vt illo tam eos qui aderant, quàm nos futuros ad misericordiam commoueret. Vt enim affirmat diuus Iacobus. Iudicium sine mi- Iacob. 2.
sericordia illi, qui non facit misericordiam. Casus autem hic est. Explicetur omnis historia Euangelij. *Homo quidam* 21
erat diues, &c. Ecce quomodo hic præcipuè condemnatus fuerit, quod cum hoc paupere non fuerit vsus misericordia. Non legitur in hoc sancto Euangelio, quòd hic diues, diuitias illas subripuisset, nec illicitis negotiationibus acquisisset: & tamen legitur, quòd condemnatus fuerit. Quid ergo erit de plurimis locupletibus huius temporis, qui non modo esurientes non satiant, nec ægrotos, aut vulneratos curant, verùm etiam quicquid possunt illicitis negotiationibus diripiunt. Ecclesiasticus accuratè agit, Eccles. 13.
quomodo diuites decipiunt pauperes, consumentes eis has paucas diuitias, quas habent, dicens: Ditiori te ne so- 22
cius fueris, si necessarius illi fueris supplantabit te, & subridens spem dabit narrans tibi omnia bona, & dicet: Quid opus est tibi? & confundet te in cibis suis donec te exinaniat bis & ter, & in nouissimo deridebit te, postea videns derelinquet te, & caput suum mouebit ad te. Caue ne cum diuite & mercatore conuerseris, quia nihil aliud attendit, quam ad vtilitatem suam: si habes bouem aliquem, aut vitulum, quem ipse ex conuersatione tua possit elicere,

vt te

4 vt te decipiat,& eum tibi arripiat: si eo tibi opus est ad aliquid,vades ad domum eius,& inuenies eum prandentem: assidebit ille ad mẽsam suam,& pauper agricola stabit erecto capite.Narrabitq; diuiti,agricola honorem suum,dicens: Domine,ego hac necessitate præmor,rogo teve de ea me eripias,& facies mihi maximum beneficiũ,& sustendens spem dabit,&c. Reclinabit se super mẽsam suam,accipiet cultellum,incipiet dẽtes suos scalpere, & mundẽtos & subridere,atque pauperem illudere suo falso risu. [*Su risita falsa.*] Spem dabit narrans tibi omnia bona. Dicet

5 tibi: [*Hulano,que todo se hará bien*] Omnia sunt hic parata ad seruitutem tuam,tege caput,sede,detur ei scabellum in quo sedeat: sede,ede,omnia fient iuxta voluntatem tuam. Sedet miser agricola ad mensam, vt venit famelicus, quia tota hebdomada non satiatur,edit libentissimè, bis aut ter bibit,satiatur,& penè laboris sui obliuiscitur,vt diues eum aduerit iam contentum, & satiatum, dicit, quid opus est tibi?Homo bone,scito me esse amicum tuum, nihil cibi carus sum, quod tibi non conueniat per viram tuam, vt

6 supellectilem illam,aut vineam,aut fundum, quem habet à te alienes,&c.Et confundet te in cibis suis,vt eum cibum buccellã panis,& duobus aut tribus poculis vini illum alleuet,vt eum eo aliquam conuentionem,& commutationem faciat,& eius bona arripiat,donec te exinanierit bis & ter,quia cum omnibus bonis expoliat, bis aut ter. cum fermel tantùm eum eo fœdus pepigerit efficien. eum tributarium suum,& cum miser agricola per scalam descendit, mouet diues caput suum, ac si diceret: *Ve que bueno vas*] Et

7 derelinquet te,& caput suum mouebit ad te.Hæ sunt iniustitiæ,quas in illis temporibus diuites pauperibus inferebãt, quod si modò ita fit,vos estis testes fideles huius rei.Quid igitur sperant, qui ita fratribus suis in necessitatibus constitutis succurrunt,cùm diues ille,qui non visus fuerat hac tyrannide condemnatus fuerit? Ad terrendos diuites proposuit summus prædicator mundi, & narrauit hunc euentum tãm horribilem, & etiam,vt pauperes confortarentur, licet se modò afflictos experiantur & à diuitibus oppressos,ne deficiant,omnia enim Deus cernit,& rationem habet illarum afflictionum,quæ patienter tolerantur,vt omnia suo tempore remuneret.

Profectò

Profectò maximè opus est pauperi, vt in hæc attentissimè oculos coniiciat,vt non deficiat,nec desperet, præ laborioso statu,in quo viuit.Vt Dominus noster Iesus Christus depingeret hominem miserrimum, & in maximã afflictionem redactum proposuit parabolam illam Samari- *Luc.10.*
tani,qui descendit ab Hierosolymis in Hierico, quæ tota videtur quadrare per omnes partes homini pauperi.Quod primùm dixit fuit,homo quidam,non eum nominat,quia pauperis nomen nemo scit Ecclesiasticus ait: Locutus est *Eccles.13.*
pauper,& omnes dicunt,quis est hic?Deinde dicit:Descendebat,rectè dixit,quod descendit: qui enim ascendunt, & 9
qui fauores habent, hi sunt diuites, pauperes verò semper descendunt, calamitas enim calamitatem inuocat:veluti, qui lapide offenditur, qui vt manibus occurrat procidit in faciem suam: sic miseri vt necessitatem vnam euitent in multas incidunt. Dicit etiam: Descendebat ab Hierusalem in Hierico,à quiete in commutationem.Pauperi nulla est requies, necessitas enim non eum patitur quiescere: est veluti pondus horologij, quod dum pendet facit rotas sine quiete decurrere. Necessitas, quæ à paupere pendet, 10
omnes eius sensus ad se allicit. Et hoc descensu prouenit, vt incideret in latrones,Hoc admiror,scilicet, quòd latrones obuiam exierint pauperi. Ne miremini: assiduum est enim,& vsitatum,quod latrones, &latrones famosi pauperem,& egenum deprædentur. Dico latrones famosos eos, qui furando,famam,& honorem acquirunt. Quis erat ille, quem nunc diuitem videtis? quis? [*Vn no se quien.*] Quomodo ergo sic euectus est? quomodo dominus factus est? quomodo? deprædando acquisiuit diuitias & honorem, & in huius retia incidit pauper,id est, in eius astutias, & callidates.Aduocatus,qui legis sensum flectit,famosus est la- 11
tro.Iudex,qui iustitiam vẽdit,latro famosus est.Scriba, qui syngraphã adulterat,famosus est latro.Mercator, qui ignarum decipit,omnes hi sunt latrones famosi. qui pauperem persequuntur. Et plagis impositis, &c. Plagis eum opetiunt. O quãta plaga est excommunicatio, & tu excommunicas paupere pro debito,quod non potest soluere.[*O que plaga es.*] Tollere lectum,in quo dormit,ad soluendum. [*O que plagas es.*] carcer in quem detrudis inopem, vt illic viuus sepeliatur, & sine remedio pereat. Seminino eo relicto,

seminiuum

12 semiuiuum eum relinquit: nam licet in anima viuat, corpore tamen quasi mortuus remanet, redditus seruitus tyranno siue velit, siue nolit. Ecce fratres mei, calamitates in quibus versatur pauper, vt cognoscatis, sitne illi necessaria patientia: & ad eam adipiscendam oculos conniciant in præmia, quæ Deus præparauit illis, qui patienter similes difficultates tolerãt. Restè vos intellexisse oportet, quàm meritò manifestauerit Dominus hunc euentum ad diuitum confusionem, pauperumq; consolationem.

Ait ergo: *Homo quidam erat dives, & induebatur, &c.*

13 Induebatur delicate purpureas vestes, & subuculas delicatissimas vestiebat. Primum malum, quod narratur in processu condemnationis huius diuitis, est vestium prophanitas. Si ergo in diuite vestium excessus erat culpabilis, quanto magis erit in paupere? Es artifex, qui sudore vultus tui victum acquiris, & vis habere alterum & alterum vestitum, sicuti princeps, & ad hoc facis mille iniustas conuentiones & fœdera, quid de te futurum existimas? Habes tu alium Deum, ac iste diues habuit? O cæce, non ergo videbis

Sophon.1. quod te manet tormentum? Per prophetam Sophoniam

14 terribiliter comminatur Deus principes & potentes seculi, qui se in hoc prophanè, & sumptuosè tractãt, dicés: Visitabo super principes, & super filios Regis, & super omnes, qui induti sunt veste peregrina, & visitabo super omnem, qui arroganter ingreditur limen in die illa. Si principes, & potentes minat Deus, quod peregrinis vestibus vtuntur, & noua vestiũ perpolitarũ genera produnt: quid faciet pauperibus artificibus si volunt idem sine vllis copiis facere?

Dicit amplius: *Et epulabatur quotidie splendidè, &c.* Si splẽdidè vestiebat, splendidius comedebat, erat epulo quo-

15 dam, qui quotidie domi suæ conuiuia faciebat, & hæc aliqnatur secunda causa condemnationis eius: licet gula sit minimum omnium mortalium peccatorum: dicitur tamen grauissimum, quia est origo aliorum multorum. Quod sit minimum, patet: nam omnia peccata, aut sunt spiritualia, aut carnalia: spiritualia sunt maiora carnalibus. Maius peccatum est superbiæ, aut inuidiæ, quam peccatum luxuriæ, aut gulæ. Hæc est sententia Alexandri de Ales, & ratio est, quia ad peccata spiritualia committenda, anima seipsam concitat: in peccatis autem carnalibus homo à carne concitatur,

Alex. de Ales. 2 p. q. 155. mẽbro 7.

citatur, & sic ex carne proficiscitur quod eum occidat; & 16 grauius est peccatũ interficientis seipsum, quàm peccatum illius, quem alter propter aliquam occasionem occidit: & sic est maius peccatum spirituale, quàm carnale. Inter peccata carnalia duo sunt grauissima: Gula, & Luxuria, horum maius est Luxuria, quam Gula. Luxuria tamq; plerunq; est in præiudicium tertij, & Gula ex genere suo nulli facit iniuriam, atque etiam Gula habet maximam excitatricem famem, Luxuria verò non habet tantum incitamentum. Veruntamen aliquomodo grauius 17 est peccatum Gulæ, quam alia peccata, quia est aliorum causa occasionaliter: siquidem aditum patefacit, vt illa ingrediantur. In primis est causa carnalitatis, vt dixit Ezechiel. Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ saturitas panis, & abundantia, &c. Ideò Beatus Paulus nos admonet, dicens: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Secundum, quod ex Gula dimanat, est loquacitas: & in multiloquio non deerit peccatum. Postquam saciati sunt ratiõ loquuntur de iis, quæ in concione audierunt, nec de Domino, qui eis tam bono cibo prouidit, nec de seruitute ei debita disceptant: sed de alienis vitiis copiosè agunt, & 18 cum contentionibus, ex quibus ad iurandum, & periurandum deueniunt. Hæ sunt gratiæ, quas agunt liberalissimo Deo, quia eos satiauit. Et ita dicit hic Euangelium lunc hellunoñ in lingua torqueri, cuius rationem reddit Dnus Gregorius, quia ex minus cibis prodit loquacitas, *Gregor.* &sic significauit culpam, quam in voracitate commisit ex cruciatibus, quos in lingua patiebatur, Plerunq; quan- *Simile.* do fit aliquod conuiuium, in fine apponitur aliquis fructus viridis, veluti poma, pyra, aut aliquid simile. Hanc regulam obseruamus cum nostris proximis, priùs incipimus prodere bonos cibos, & bene dicere de eis. Postea 19 venit. [*La fruta de postre.*] Pyrum amarius felle deprominis addentes: sed commisit tale, & tale peccatum. Etiam ex Gula oritur otium, & ex otio ludus, quia vultis statim postquam saturati estis commorari ludentes, & omnem substantiam vestram consumentes, & etiam quam nõ habetis. Quod est alterum præcipicium, ex quo anima præcipitatur, & in alia plurima pericula incidit: sicut saguta venenata, quæ quanquam ipsa ferit, grauius tamen

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 damnum venenum infert quo infecta est sagitta, ludens quoad magis ferit crumenam: sed cauete à repentis, quæ secum affert. Est enim sicut verriculum multarũ calamitatum, quæ ex eo dimanant. Sancti largiebantur bona sua propter Iesum Christum, lusores verò, omnia spoliatrahunt propter solium pictum. Diuus Martinus scissit palliũ: illi verò nõ palliũ tantùm verum & omnia vestimenta sua, & omnia quæ habent ad sustentationem suam in ludo consumunt, & posteà dicunt: [*alto a bueno.*] Hæc omnia secum affert gula. Quapropter vos rogo
21 fratres mei, per sanctum amorem illius, qui tam modestam hanc mortalem vitam duxit, vt euretis temperatissimi esse in cibis vestris, & non modò euitabitis multa peccata, sed dispositi manebitis ad seruiendum maximæ
Similc. diuinæ Maiestati. Quando testa ad ignem posita feruet, [*A borbollones.*] ne liquorem diffundat vnum ex tribus remediis solet applicari: solet infundi parum aquæ frigidæ, quòd si hoc non sufficit, remouetur paululum ab igne, quod si nec hoc prodest, remouetur penitus
22 ab igne, ne tanto calore æstuet. Corpora nostra sunt testæ fictiles, sæpenumero feruent ardentissimis passionibus, & sensualibus motibus: optimum est remedium ad hos ardores mitigandos infundi aquam frigidam, qui
Eccle. 1. est timor Dei. Timor Domini expellit peccatum, Ecclesiasticus ait. Fortissima recordatio terribilis iudicij Dei, & arctissimæ rationis, quam redditurus es, est aqua frigida quæ hos ardores extinguit, ne incidas in aliquod pecca-
Iob. 13. tum. Sic dicebat Iob: Posuisti in neruo pedem meum, & obseruasti omnes semitas meas. Posuisti Domine pedem meum, qui est affectus meus vinctum in cippo, ita
23 non possit huc atque illuc moueri (sic accipitur hic, & in alijs locis sanctæ Scripturæ accipiatur pro neruo.) Cippus conficitur ex duobus lignis, quæ coniunguntur & summittuntur, & in medio apprehendunt pedem. Sic manet affectio in cippo, id est, inter duos timores, timorem scilicet inferni, & finalis iudicij, qui animam comprehendunt cum eius affectu, ne extra voluntatem Dei exeat. Et ideò subdidit: Et obseruasti omnes semitas meas. Illud, &, significat ibi causam, id est, quia obseruasti omnes semitas meas. Quia Domine rationem habes cuius-

cium meorum passuum, & vias meas examinas, & hæc 24
omnia animaduertis. [*Para hazerme cargo dello.*] Ideo fio nec audeo moueri sicut vinctus in cippo. O filij Adæ si velletis ex multis horis, quas quotidie in vanitatibus consumitis, vnam tantùm in contemplatione harum rerum semper manè consumere, contemplantes quod iam etiis in illa nouissima hora reddentes rationem dissolutionum vestrarum in conspectu illius mentiendi iudicis! ô quàm commodum esset hoc, iniici vobis cippum ad pedes, ne tam vagi ac dissoluti essetis.

Secundum remedium est separare testam ab igne. Hoc 25
est fugere occasiones: in his enim peccatis ita victoria reportatur. In aliis peccatis cõparatur victoria resistendo vt
Iacob. 4. ait B. Iacobus, resistite diabolo, & fugiet à vobis. Quando au-
1. Cor. 6. tem Diuus Paulus loquutus est de hoc peccato dixit: Fugite fornicationem. Ad hoc prælium nulla sunt apriora arma, quam leporis (dixit quidam) & quæ arma habet lepus? Non habet sanè cornua velut taurus, aut acutos dentes sicut canis, nec crudeles vngues sicut multa animalia: habet tamẽ velocissimos pedes quibus fugit. Hos oportet te ha- 26
Aug. lib. de bon. mult. bere ad hoc peccatum fugiendum, & victor euades. Sanctus Augustinus ait: contra libidinis impetum apprehende fugam, si vis obtinere victoriam. Dicit quispiam: volo habere quod vincã, & quid est hoc volo habere quod vincam, nisi volo habere peccata. Hæc illa dicetis: pater in tẽtationib⁹ meis facio hęc omnia quæ doces, fugio cõuersationes, cõmoror in meo cubiculo occupatus in sanctis contemplationibus, & hęc omnia nihil mihi profunt, vel saltem parùm. Tolle ergo frater mi ligna, & experieris, qualis postea sis: recollectio enim & cõsideratio, vna cum mensa lauta, & delicatis cibis non effectum debitum consequuntur. Quapropter his duobus adde hoc tertium, quod 27
est maxima temperantia, & abstinentia, & statim videbis testam sine feruoribus. Hæc est enim vna ex virtutibus, & laudis temperantiæ, & alia est: quod nisi tantum consumpseris habebis plus, quod pauperibus possis erogare. Hic intexlix diues præ multis delicijs redditus est inhumanus & sine misericordia, & tandem ipsæ deliciæ perierunt.

Et moriuus est diues. Notate ad hoc propositum maxi-

Genes. 4. & 5. mum mysterium, quod est in Genesi. Describens illic Spiritus sanctus generationē Seth, quæ est electorum, & generationem Cain, quæ est reproborū, semper dicitur de vtraque quoque electorum: Vixit tot annos & mortuus est. Vixit Adam annos nōgentos triginta, & mortuus est. Facti sunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum, & mortuus est. Et sic de singulis. Quod de nullo reproborum dicitur, nec de eorum vita fit mentio, quia fumus pœna, & etiam, quia eorum præsens vita nō fuit vita, sed mors potius, nec aliquis illorum mortuus esse dicitur, quia enim talium non finita est, sed in perpetuum morietur. Itaque bonus mortuus est, finiit moriam: eius mors transiit, modo vero viuit, & viuet in æternum. De malo autem non dicitur quod mortuus est, nondum enim defuit mori, non eius mors præteriit, quia nunc moritur, & in æternum morietur: & ab eius morte temporali incipit eius mors æterna. Iuxta hoc notat Diuus Ambrosius super hi-

Ambr. storiam Euangelicam, quod loquens Christus Redemptor noster de diuite dicit quòd mortuus est diues. Non dicit, mortuus est ille. N. vocans eum nomine suo quasi eū proprio nomine nō nuncupauit, non fuit ex ignorantia: recte enim illud sciebat, ille qui cū esset homo erat Deus verus. Sed dicit: Diues ille, quòd mortuæ sunt eius delitiæ, pompa, vana gloria, mortuæ sunt eius effrenatæ voluptates omnia perierunt, non autem dicit illum mortuum fuisse, semper enim, & in sempiternū moritur. Quando autem de paupere loquitur eum nomine suo appellat, & cū iam illum nominasset & dixisset: *Erat quidam mendicus eius nomine Lazarus.* Ait postea: *Factum est, vt moreretur mendicus &c.* Mortuus est præsenti vitæ, finitæ sunt eius calamitates, eius mors, & ærumnæ finem habuerunt, vt incipiens viuere in sempiternū. Hoc est, quod dixit Sanctus Paulus. 1. Cor. 15. Omnes quidē resurgemus, sed nō omnes immutabimur, quòd licet omnes resurrecturi sumus: non tamen omnes mutabimur. Ac si dicat non omnes renouabimur. Reprobi enim non immutantur, aut renouantur, siquidem de interitu in interitum, & de ærumna in ærumnam migrant, & de temporali malo huius sæculi, ad æternum malum futuri sæculi transeunt. Soli autem electi immutantur, transeunt enim de vno contrario in aliud, de ma-

te, in requiem: de ignominia in gloriam, & honorem, 34
de fame in maximam saturitatem transmigrant. Hic infelix diues fuit vnus ex illis, qui nō fuerūt renouati. Cum magis præsenti vita delectabatur, eū deprædata est mors [*Le regio conel hurto en las manos.*] Hoc est enim, quod frequenter malis solet accidere. Mirificè notat sacra scriptura, quod venit diluuium anno sexcentesimo vitæ Noè mense secundo: septimodecimo die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi, magnæ &, cataractæ cœli apertæ sunt &c. Mense (inquit) secundo, qui est Maius iuxta illud tempus, in quo incipiebat annus in Aprili, quod est tēpus iucundius totius anni, & humanæ vitæ suauius: quāquam iuxta opinionem aliorum fuit in mēse Septēbri, qui etiam est vnus, ex temperantioribus & iucundioribus, in quo maturi sunt fructus: & ad maiorem iniquorum pœnam eos destruxit cū magis gauderent viuere, & cum iam tulerant hyemis, frigora aut veris calores fuerant perpessi. Hoc modo puniuit Deus locupletissimum illum, de quo dicit S. Lucas quòd cùm intra se diceret: quid faciā, quòd non habeo vbi congregem fructus meos? & dixit, hoc faciam. Destruam horrea mea & maiora faciam &c. Audiuit vocē Dei dicentis sibi: Stulte quid facis, hac nocte animam tuā repetent à te, quę autē parasti cuius erūt? Ideo B. Paulus dixit: cùm dixerint, pax & securitas, tunc repētinus et superueniet interitus. Ecce quomodo impletū hoc fuerit in hoc misero, cui dicitur, quòd illa nocte quādo arbitrabatur se tutiorē esse, arripiēda erat anima eius à diabolis. Hoc dixit etiam maximo affectu Iob, Nunquid virere potest scirpus absque humore, aut crescere carectum sine aqua, cum adhuc sit in flore nec carpatur manu, ante omnes herbas arescit, sic vię omnium, qui obliuiscuntur Deū, & spes hypocritæ peribit. O Deus, Deus, Deus, quis haberet spiritum ad exaggeranda hæc verba, vt ipsa merentur? Potestne (inquit) scirpus sine humore virere? potest arundo sine aqua lacus accrescere? minus ergò potest homo sine Dei auxilio viuere. O homo vane, qui velut scirpus, & arundo nihil habes aliud præter virorem istum exteriorem & pulchritudinē, totus in interiori es vanus, affers interra caput tuū mappamūdi, aduerte peccator, quod quādo viridior fueris & plures flores habueris te inopinātem re-

36 pentina mors arripiet sicut solet facere similibus tibi, & maximo dolore afficieris, ac præ compunctione barbam dilaniabis, eò quod tot occasiones prætermiseris, in quibus posses Deo seruire. Quoties audiuimus. [*A falsino le hizieron ayder y luego vistores.*] Petrus præfectus est episcopus talis vrbis, & postea Archiepiscopus creatus est, & antequam ad eum statum peruenirent mortui sunt, & nescimus quomodo. Hæc est merces quam soluit mundus: sicut certum in illo, qui suspendendus est. Tot homines: tot præconia, tantus comitatus, porrigit ei manum carnifex ascens: Ascende, ascende frater, & meliori tempore auferet scalas, & miser remanet suspensus. Sic soluit mundus. Modo sum baccalaureus, postea licentiatus & postea doctor: postea verò prætor. Seruite, seruite seculo, namq; meliori tempore, cū magis elati sitis, Deiq; immemores, vobis insidias parabit, qua vos in infernū detrudat. O miseri huius seculi filij quarè hæc non animaduertitis.

37

Mortuus est diues, Et diuitias reliquit, nec earum quicquā secum detulit. Magnus Soldanus Babyloniæ, cùm iam in vltimo mortis transitu esset, iussit vexillifero suo, qui eius

38 vexillum solebat ferre, vt affligeret hastę partem illam fundis, qua inuoluendus erat, & exiret per totam Babyloniā vociferans. Videte homines, quem exitum habebit magnus Soldanus, cuius imperio tot reges subiecti erant, et omnibus suis regnis, & thesauris, hoc solùm secum asportaturus est. Heu quantam omnibus nobis hic infidelis affligit alapam! si hoc sentiebat Gentilis, quid necesse est sentiat Christianus, qui gloriæ, & inferni fatetur æternitatem?

Et sepultus est in inferno. &c. O Domine Deus, & quanta

39 vanitas est inter Christianos circa hoc. Sepulchra, & quod magnificentię, ab Aegyptijs incœperunt, qui domos hanc quibus habitamus, quandiu viuimus, diuersoria vocabant sepulchra verò domos proprias appellabant, & ita curabant quam alij adhibent in sumptuosis ædibus construendis, illi adhibebant, in sepulchris parandis. Atque hinc habuerūt originem Pyramides, quæ regum sepulchra erant, & tantus fuit excessus, quem gentes in sepulchris instruendis habuerunt, vt dicat Tullius, lege cautum fuisse ne quis sepulchrum instrueret maioris operis, quàm quod pauci

Tullius li. 2. de leg.

sent facere decem homines triduo: & certus terminus eis assignabatur, extra quem non poterant ædificare. Si ergò inter gentes constituebatur taxis quarè hoc non erit etiam inter Christianos? sed sic est, quòd si vani in vita, vaniores sunt in morte. [*Y mucho.*] Christiani sumus. O quot diuitibus hoc forte contingit, quod huic misero diuiti accidit, qui cadauera sua in prętiosis monumentis, & auro insculptis collocant, animæ vero detruduntur in infernum, vt in æternum comburantur. Pauper Lazarus mortuus est, & forte vix eius corpori sepulchrum fuit, sed in angulo alicuius cœmeterij sepultus fuit: at verò anima eius delata 41
fuit ab Angelis in sinum Abrahæ, vt inter iustos collocaretur in quo loco tanta erat consolatio, licet Deum non videret, vt arbitratus fuerit diues helluo, qui in inferno commorabatur illis ardentissimis flammis incensus, quòd vna tātum gutta illius consolationis poterat linguam suā refrigerare, & sic eam petebat ab Abraham. Quòd si tanta erat consolatio, qua ibi isti afficiebantur, qui adhuc nō erant beati, quid erit in gloria vbi Deum aspiciunt? & sic ait
D. Augustinus: tāta est dulcedo futuræ gloriæ, quòd si gut- 42
ta vna in infernum defluereret, totam damnatorum amari- *Aug. ser-*
tudinem dulcē efficeret. O mirifica verba, ò eximia exag- *mone de*
geratio, si vna gutta illius gloriæ sufficeret infernum in *beatitudi-*
dulcedinem cōuertere, quid erit tota gloria, quam anima *ne cœlesti.*
beata possidet? Profectò si hoc cōsideraremus vt consentaneum est, die noctéque lachrymaremur, & optaremus tanto bono iam perfrui. Sed propter defectum huius considerationis eum tāta negligentia viuimus, ac si illud non crederemus. O Deus cœlestis salua nos, & à tam terribili tor- 43
pore, & ignauia nos libera. Confortabantur Hebræi inui- *Iudith. 18*
cem inter se dicentes: Surgite, vidimus enim terram valdè opulentam, & vberem, nolite negligere, nolite cessare, eamus, & possideamus eā, nullus erit labor. Sic oportet fratres mei nos inuicē incitari, vt tam locupletem, & vberem possessionem, sicut gloriam, consequamur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, qui viuit & regnat in sæculorum sæcula Amen.

FERIA VI. POST DOMINICAM II. IN QVADRAGESIMA.

Homo quidam erat pater familiâs, qui plantauit vineam.

MATTH. 21.

1 IN hac Parabola vocat Christus Redemptor noster Ecclesiam suam vineam, nõ eam vocat hortũ, quia quãdo homines aliquas plantant arbores, nullas cõponunt rãto metras, & ordine sicut vites vineæ. Plantat quis oliuetum, & disponit illud ad oculum, & dicit, Ponite hîc hanc oliuam, & illic aliam, sicut sibi videtur, & sic in cæteris arboribus, quas in horto plantat. Qui autem vineam plantat, priùs metitur magno fune circuitum latitudinis, & lon-
2 gitudinis, quẽ habere oportet vineam, & plantãs vites, instituit regula, ita vt vnaquæque sit in debita dimentione ab altera, ne vna impediat alteram. Sic debent esse homines qui in hac Ecclesia viuũt vt vnusquisq; in loco sibi delego cõmoretur, cum mẽsura, & moderatione, ne alter alterius occupet locũ, vt vnicuiq; sit spacium, in quo possit viuere, absque alterius præiudicio. Si enim vnus totum vult occupare, & cum maxima amplitudine viuere, necessariò oportet eum notabile incommodũ fratribus suis inferre. Quapropter quęrebatur Deus per Esaiam dicens. Væ, qui con-
Esaiæ. 5. 3 iungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis vsq; ad terminum loci: nunquid habitabitis vos soli in medio terræ? Nõ eos reprehendit, quod furentur, sed propter cupiditatem accumulãdi domos ad domos, terminos ad terminos, & quòd nunquam saturentur, diuitias acquirentes proximis officientes, nec eis relinquentes spacium vbi possint habitare. Ideò non dicit: væ furantibus, sed væ congregantibus domum ad domum, & omnia volentibus comprehendere, ac si illi soli in orbe victuri essent.

4 Dicitur etiam vinea eòquod non sit arbor, quę paucioris terra contenta sit, quam vitis, qua vinea conditur: & sic oportet esse vnumquemq; Christianorum, qui in hac Ec-
1. Ad Timo. 6. clesia viuunt, vt S. Paulus dicebat. Habentes autẽ alimenta & quibus tegamur his contenti simus. Videtur nõdum autem fuisse

sus fuisse dicere, habentes vestitus & alimenta, consentaneũ est vt simus contẽti: sed ait: habẽtes regumẽta, etsi sint vestes tritæ, & laceratæ quãtũcumq; viles: hoc debemus esse contenti, ij, qui nos Christianos esse iactamus. Item vites sunt arbores, quæ paruas radices agunt in terra, cæteras arbores vix hominum vires sufficiunt euellere è terra. tãtas tãque profundas agũt radices. Tales necesse est esse Christianos. In charitate radicati, fundati, & ait S. Paulus, radices *Ephes. 2.* nostræ non debent esse in terra, sed in charitate, & in Deo qui eius est fons. Vt quãdo diuina Maiestas nos vocauerit, non inuiti, sed libentissime ex hoc sæculo exeamus. 6

Habent etiam vites vineæ, aliam singularitatem præ cęteris arboribus, quòd opus est eas quotannis amputari, & circunscindi, vt bonos fructus faciant. Et hoc ipso opus est hominibus Christianis, quòd non modo quotannis, sed quotidie necesse est amputemus multos excessus, qui sunt in nobis, vt S. Paulus nos admonet dicens: Spoliantes vos *Coloss. 3.* veterem hominem cum actibus suis, induentes nouum. Veterem hominem vocat hîc omnem depranationẽ, quæ in vnoquoque nostrũm per peccatum originale mansit, ex qua procedunt veluti pampani, plurima mendacia, fictio- 7
nes, cupiditates &c. Hæc omnia necesse est singulis horis amputare, si debitum virtutis fructum ferre volumus.

Hanc præterea excellentiam habent vites vineæ inter cæteras arbores, quòd reliquæ arbores vix vno anno duos digitos accrescunt, vites verò duobus mensibus, eccè quàm magnas producũt virgas: vt visu sit admirabile. Sic debent esse Christiani, qui ad oculum debẽt semper ad palmos (vt aiunt) accrescere. Hoc visus est significare Sanctus Paulus, cùm de seipso loquens dicit. Quæ retro sunt obliuiscens, 8
ad ea verò, quæ priora sunt extendens meipsum. Oblitus *Phil. 3.*
omnium rerum, de quibus in hoc sæculo possem gloriari, curo crescere, & progredi in rebus perfectionis. Vaditis ad venandum, & videris quòd canis insectatur leporem, hîc cum arripit, & illîc desinit, & videtur se extendere, & dicitur: [*Cierto que se va estender galgo haziendo vna soga.*] Vt extendit corpus ad persequendum leporem. Sic faciebat Sanctus Paulus in virtutum exercitatione, extendens meipsum [*Voy me haziendo vna soga, y estendiendome*] Vt per- *Simile.*

 ueniam

9 uerùm ad destinatum brauium supernę vocationis Dei in
Christo Iesu. Quod est cum auxilio Iesu Christi. De hac
vinea dixit Esaias. In die illâ vinea meri cantabit ei. Signi-
ficans in hoc, quòd tempore legis gratiæ, hæc ecclesia
militans laudatura erat maximè Deum, plena vino pa-
Esai. 27. tissimo amoris. Ideo vocauit vineam meri. Vineam vi-
ni puri, & amoris ardentissimi, hic est enim fructus hu-
ius vineæ. Sed sicut inter omnes arbores, vites optimum
fernnt fructum, sic nisi illum ferant sunt inutiliores om-
Ezech. 15. nibus. Ideo percontabatur Deus Ezechielem, Fili homi-
10 nis quid fiet de ligno vitis ex omnibus lignis nemorum
nunquid tolletur de ea lignum vt fiat opus, aut fabricet-
tur de ea paxillus, vt dependeat ex eo quodcunque vas? Ni-
hil est ea inutilius nisi fructum ferat, nec de ea sella, nec
scamnum, nec quidē paxillus ex quo depēdeat vas potest
confici: ad nihil aliud prodest nisi ad ignem. Sic profectò
sunt Christiani, qui si amoris fructum reddant, magni sunt
pretij & æstimationis coram Deo, si verò fructum non fe-
rant non prosunt nisi vt coniiciantur in ignem æternum.
Quid fiet de ligno vitis? quid potest fieri de misero pec-
11 catore, quo nihil est inutilius? Vis cōficere ex eo optimū mo-
nachum? non est possibile: monachum enim oportet esse
optimum Christianum, quòd est totius religionis initium:
oportet esse obediētem, & pauperem spiritu &c. Peccator
verò est vice versâ. Quid ergò fiet de ligno vitis? Vis ef-
ficere ex eo optimum clericum? nec prodest ad hoc. Cleri-
cus enim debet esse castus, deuotus, misericors &c. Pecca-
tor vero nihil horum habet. Quid ergo fiet de ligno vitis?
vis efficere ex eo prætorem? etiam ad hoc nihil valet. Qui
enim futurus est iudex aut prætor nō debet esse alicui pro-
12 pensus, nec pertinax, nec vtilitatis cupidus magnam debet
habere rectitudinem, non debet esse acceptator perso-
rum &c. Hęc omnia desunt peccatori. Quid igitur fiet de
ligno vitis? vis efficere ex eo virum primatium? nihil pro-
dest ad hoc. Vir enim primatius animi magnitudinem ha-
bere debet contra tyrannides, debet esse pater orphanorū
& viduarum protector &c. Peccator autem tyrannus quę-
dam, omnes vult destruere, qui deuorat plebem meā sicut
Psal. 13. escam panis. Quid igitur fiet de ligno vitis? vis efficere ex
eo optimum prælatum? Ad hoc minùs prodest. Prælatus
enim

enim omnium virtutum oportet esse exemplar: peccator 13
verò est abominationum cauus. Quid ergo fiet de ligno
vitis? quòd ne quidem prodest vt ex eo seruus quidam effi-
ciatur: seruum enim Domino suo fidelem esse oportet:
peccator autem nullam cum Deo habet fidelitatem, quo-
modo eam cum hominibus habebit? O miseram creaturā,
quæ ad nihil prodest, nisi vt gehennalibus flammis com-
buratur! O fratres mei curate omni diligētia, siquidē estis
vites huius sanctæ vineę, vt fructum vini meri, & purissimi
amoris reddatis. Ne de vobis dicatur, quod tanto dolore Deut. 32.
dicebat Moyses de illo ingrato populo, postquam in eos 14
cœlum, terramq; inuocauit, eos reprehendit, eò quòd fru-
ctum fellis, & amaritudinis Deo redderent, vua eorum
fellis, & botrus amaritudinis. Hoc nomen tribuit Spiritus
Sanctus peccato. Ita beatus Petrus dixit maximo cuidam Act. 8.
peccatori: In felle amaritudinis, & obligatione iniquitatis
video te esse. Fel amaritudinis vocat iniquitatem, licet
enim tibi peccatori dulce sit peccatum, Deo tamen est
amarissimum, qui si amaritudinem posset recipere ex
nulla re maiorem acciperet, quàm ex peccato. Qua-
propter animaduerte homo quid facias, quot enim pecca- 15
ta committis, tot fellis amaritudines reddis altissimo Deo
quantum est ex te, à quo tot, támque inestimabilia benefi-
cia accepisti.

Iam explicuimus, quænam sit vinea, & quæ eius vites:
nunc autem oportet nos scire, quod sit vallum, quo Deus
eam muniuit, dicit namque. *Et sæpe circundedit eam, &c.*
Hoc vallum, absque dubio, est suprema Dei misericordia,
vt dixit Dauid. Qui coronat te in misericordia, & misera- Psal. 102.
tionibus. Ex quo sequitur, quòd si quidem misericordia di-
uina nos vallo munit, & circundat: nihil boni, malive ad
nos potest transire, quod per eam non transeat, & ita 16
omne bonum, vndecunque venerit debemus cognosce-
re, quod ex Dei misericordia prouenit, vt Deo cum illo
bono seruiamus. Hac de causa iusti, quicquid accipiebant,
à manu Dei procedere dicebant. Cum Esau interrogaret Genes. 33.
Iacob, quinam essent pueri illi? Respondit: Paruuli sunt,
quos donauit mihi Dominus. Et offerēs illi certū munus,
dixit: suscipe benedictionē, quam attuli tibi, & quam do-
nauit mihi Dominus, tribuens omnia. Etiam sanctus Ioseph
cùm

17 cùm eius pater interrogauit eum, qui paruuli essent illi
Gen.48. respondit: Filij mei sunt, quos donauit mihi Dominus in
hoc loco. Et cum filij Iacob inuenerunt nummos illos in
Gen.42. saccis dixerunt: Quidnam est hoc, quod fecit Dominus
nobis? Non dicunt: Hæ aliquæ insidiæ sunt, quas nobis illi
parauerunt, aliqua hîc latet calumnia, sed omnia Deo re-
1.Reg.25. mittunt. Cùm illa prudentissima Abigail accessit ad Dauid,
& suis opumis sermonibus eius furorem mitigauit, quo in
virum suum Nabal concitatus erat: dixit vir Sanctus: Be-
18 nedictus Dominus Deus Israel, qui misit te hodie in oc-
cursum meum. Non tu ex instituto tuo venisti, sed Deus
te misit, vt per te hoc mihi faceret beneficium. Et sicut fa-
temur omnia bona per misericordiã Dei transire: sic idem
de laboribus dicendum est, quòd non potuerunt ad nos
accedere nisi per misericordiam Dei transierint. Siqui-
2.Reg.16. dem ipsa nos circũt. Dauid cùm eum Semei lapidaret &
Psal.38. malediceret, dixit: Dimitte eum vt maledicat, Dominus
enim præcepit ei, vt malediceret Dauid, & quis est, qui
audeat dicere, quare sic fecerit? & in Psalm. Opprobrium
insipienti dedisti me, obmutui, & non aperui os meum
Iob.1. quoniam tu fecisti. Et Sanctus Iob dixit: Dominus dedit,
19 Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit
nomen Domini benedictum. Non dixit mea maxima in-
dustria mihi dedit, nec boni & fertiles anni, qui successe-
runt, aut boni serui, quos habui has diuitias mihi acquisie-
runt, sed Dominus dedit. Nec etiam conquęritur de Sa-
bæis, aut Chaldæis, qui bona sua diripuerant, pecora depre-
dati fuerant pastores; interfecerant, sed dicit: Dominus
dedit, Dominus abstulit, ipsi omnia tribuũ. Etiam natura-
les successus, fœlices, & infœlices debemus cognoscere è
20 manu Dei deuenire: quod significauit Dauid dicens: Ignis,
Psal. 48. grando, nix glacies, quæ faciunt verbum eius. Fatetur om-
nia hæc nihil aliud facere, quàm, quod Deus præcipi-
Cùm frater mi, ignis te calefacit & delectat in hyemes
hoc Dei imperio facit. Et cum coquit panẽ & cibos, quos
manducaturus es, & cùm domum totam concremat, & di-
uitias inflãmat, etiam facit, quod ei Deus imperat, & gran-
do, cum terram vberem reddit, & cùm fructus lapidat, ita
vtroque adimplet voluntatẽ Domini: & nebula cùm fo-
cundat terram, & cùm vias caligine implet, & viatores ab
itinere

itinere aberrant, etiam facit præceptum Domini. Et gla- 21
cies cum fata obdurat, vt vberiùs fructificent, & fortiùs
erumpant, & cum arbores & vineas perdit, in omnibus fa-
cit, quod Deus imperat. Et cùm aer te refrigerat in vere,
& cùm tempestatem cõcitat, & domum destituit, & naues
in mari submergit, præceptum Dei complet. Quapropter
debemus, non tantùm in prosperis, sed etiam in aduersis
Deum laudare etiam in naturalibus euentibus, siquidem
omnia ab eius manu proficiscuntur, & per eius misericor-
diam transeunt. Benedicant te Hierarchiæ cœli, & omnes
terræ creaturę Deus viscerum meorum, ac cordis mei, qui 22
non solum, quãdo mihi benefacis, prodes, sed etiam, quan-
do incommodum infers mihi benefacis, id est. [*Que no so-
lo quando me haZes bien, me haZes bien, mas aun quando me
haZes mal, me haZes bien.*] Laudate, & exaltate, fratres mei,
sic in omnibus hunc tam bonum Deum ac Dominum, si-
quidem omnia ad nostram vtilitatem disponit: opus est vt
diligẽter perpendamus, quòd Dauid adiunxit misericor-
diæ miserationes, dicens, qui coronat te in misericordia,
& miserationibus, qui te circuncidat misericordia, & ope-
ribus, quæ ex illa procedunt. Quomodo addidit vnum al- 23
teri, vt significaret, quòd vbi est vera misericordia, si possi-
bile est, oportet esse etiam actus misericordiæ. Tam natu-
rale enim est virtuti, quæ insidet animæ producere actus
iuxta qualitatem suam, quàm arbori fructus ferre secun-
dum speciem suam. Itaque verus humilis debet habere
actus humilitatis, aliter erit fictus humilis, & misericors
debet facere opera misericordiæ. Et idem est dicẽdum de
reliquis virtutibus. Hanc philosophiam moralem nos do-
cuit verus Magister Iesus Christus filius Dei dicẽs: Arbor *Matth.7.*
bona bonos fructus facit. Eadem Metaphora vsus est D. *Luc.3.*
Ioannes Baptista admonens Pharisæos, qui se veros pœni-
tentes affirmabant, cùm verierbant, vt ab illo baptizaren- 24
tur, dicens: Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ. Ac si
diceret: si est verum, quòd in corde vestro peccatorum ve-
strorum pœnitẽtiam habetis, perspiciatur in operibus ex-
terioribus. Si hæc arbor pœnitentiæ in anima vestra plan-
tata est, scitote hunc esse fructum, quem producit, vitæ
correctionem, suspiria, lachrymas, orationes, ieiunia, & his
similia. Vt viuatis sicut, quos transactæ vitæ pœnitet. O qui

25 nuncij sunt hi, filiis huius sæculi! ô fratres mei quàm metuendum est, quod inter nos agitur: quòd postquam grauissima peccata commisimus, tam læti, támque hilari vultu ad confessionem accedimus, ac si peccata essent maximæ virtutes, quæ Deo placerent, Vbi sunt hæc opera pœnitentialia, siquidem dicitis vos habere pœnitentiã in corde? Maxima ratiò est, quare timeamus non esse in nobis verã pœnitentiã. Et idẽ possumus dicere de exteris omnibus virtutibus quàm parum illarum sit in nobis, cùm tam parum exterioribus actibus manifestetur. Videte quid di-

26 xerit Dominus per Ioelem: conuertimini ad me in toto

Ioel.12. corde vestro &c. Aduertite homines, quòd estis parum vobis curæ, auersi à me, & conuersi ad creaturas, ac si illæ remedium vobis essent collaturæ: eiicite iam hunc errorem. Cõuertimini ad me cum amore & affectu, creaturas contemnentes, & hoc debet esse in ieiunio, & fletu, & planctu.

Simile. Quemadmodũ morbus, qui statim in faciem non prodit & exteriùs apparet, aut non est verus morbus, aut falsissimus, sic etiam spiritus afflictio nisi exteriùs in corporis afflictione appareat, vel non est vera afflictio, vel falsissima est minima, vera enim & maxima afflictio in vultum pro-

27 dit. Hoc voluit significare Spiritus Sanctus, dicens: Spiritus

Prou. 17. tristis exiccat ossa. Quòd non solum, carnem macerat, & vultum facit marcescere, verum etiam medullas cõsumit & ossa arefacit. Quid igitur ad hoc respondebitis, qui estis tam pingues, tam læti, tam perpoliti, tamq; pomposi, postquam tot tamq; horrenda peccata commisistis? O incommorabilis Deus, quantum circa hoc dici posset. Tu Domine remedium adhibe pro tuo sancto nomine. Hæc omnia diximus occasione illorum verborũ Dauidis, quòd Deus nos in misericordia & miserationibus coronat, quæ sunt

28 beneficia, quæ ex misericordia dimanant.

Cùm igitur maximè cõpertum sit, vineam quam Deus in terra plantauit, esse hunc statum, & rempublicã, quam diuina maiestas habet in hoc mũdo, atque hanc ecclesiam vniuersalem, quæ ab origine mundi incœpit, & in cõsummatione sæculi finietur, hæc vinea olim erat apud Iudæos, vt debitum fructum redderent, & gratias agerent illis pro-

(humano videri) destructurus esset in supplicium immanitatum eorum, in eos ineffabile illud contulit beneficiũ, quod eis vnigenitum filium suum misit, quem extra ciuitatem tulerunt, tanquam extra vineam, & ei, (vt omnibus perspicuum est) mortẽ sæuissimam intulerunt. Dicẽtes, vt impudici: *Venite occidamus eum, & habebimus hæreditatem. Valeamus nunc.* Hic primogenitus non habebat patrem? quid ergo dicunt, si eum occiderimus habebimus hæreditatem? pater, qui misit seruos, & misit filium suum, non superest, vt eam recuperet? Ideò arbitraminí, vos esse habituros hæreditatem? Hoc profectò significat peccatorũ cæ- 30
ecitatem, qui, ne punctum quidem, præter tempus præsens prospiciunt, nec rerum euentus animaduertunt, quas si animaduerterent, fortasse Deum non offenderent, sicuti offendunt. O fratres mei, si cùm vultis peccatum efficere nata cupiditate committere, paruper reflecteremini considerantes quid ex hoc possit prouenire, quàm maximum remediũ reperiretis, vt vlteriùs nõ progrederemini, & ab incœpto desisteretis. Nihil eorum hi aduertũt, sed tanquam homines sine pudore ac timore, & absque vlla consideratione dicentes & facientes, autori vitæ mortem 31
intulerunt. O ineffabilem Dei clementiam! Nam, vix cruor exiccatus erat in lapidibus Caluariæ montis, cùm iam his, qui tantum facinus perpetrarunt Apostolos mittit Christus redemptor noster, vt eis pœnitentiam prædicent: quia tantam iniuriam & abominationem illis vult dimittere. Sic dixit pijssimus Saluator discipulis suis eodem re- *Luc.24.*
surrectionis die: Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, ac resurgere à mortuis tertia die: & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab Hierosolyma. 32
Quid plus potest dici de pietate Dei? & super hoc, eis misit spiritum sanctum, qui eos doceret & illuminaret, cuius virtute tot miracula facta sunt Hierosolymis, vt sufficerẽt ad lapides cõuertendos: hi verò in dies duriores redditi sunt. Ideò eis hanc parabolam Iesus Christus proposuit, vt suo ore, non intelligentes quid facerent, contra seipsos sententiã ferrent, fatentes quàm iustum esset, vt eis vinea adimeretur, & ipsi destruerentur. Rectè cognoscebat Dñs, q. nunquã hi peccata sua cognitum essent in se, nisi ea in alios

ponerent.

poneret. Hoc morbo, scilicet quòd se non cognoscerent, semper gens illa misera laborauit. Et nunc, secundum peccata nostra, non deest, qui eodem morbo laboret: quod est

Hiere. 2. summum omnium malorum: vt ostendit Deus per Hieremiam, postquam numerauit maxima scelera, atq; inaudita in proximos, maxima in sacrificiis sacrilegia, dixit: A seculo confregisti iugum meum &c. In omni colle sublimi, & sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix, &c. Ipsi, & reges eorum, principes, & sacerdotes, & prophetæ eorum, dicentes ligno: pater meus es, & lapidi: tu me genuisti. Quæ maiora scelera, quam hæc esse poterant? Et tamen addidit Dominus, Et dixisti absque peccato, & innocens ego sum, & propterea aduertatur furor tuus à me. O maximam miseriam, & cæcitatem! Tot habetis peccata, & dicitis: Non peccauimus non habes quare me puniastis? ideo dicit Deus: ecce ego iudicio contendam tecum, eo quod dixeris: Non peccaui. Volo te conuenire in iudicio, non tam propter hæc omnia peccata & idololatrias, quam propter hanc summam pernicitatem, quòd tam cæcus es, vt hæc tanta flagitia non iudices peccata esse. O rem ploranda, quòd in tantam cæcitatē anima deueniat, vt cum sit sceleribus obruta, non eam conscientia stimulet, & tam secura sit, ac si nullum commiserit peccatum. Deprecamini Deum patres mei ne vos è manu sua dimittat, vt in tantam calamitatē non deueniatis. Sed quid erit cùm vitam Iudæis abstulerit, & ipsam nobis tam excellentem, & tantumque cœlestibus sacramentis exornatam dederit? si Deminum ipsum iterum nostris sceleribus crucifixerimus. Quam pœnam non merebimur tanta ingratitudine? Quæ maior amentia esse potest, quam post tot, ac tanta beneficia, tam obduratos remanere? Aulus Gellius, & Appianus rem quandam mirabilem memorãt. & Appianus affirmat se eam propriis oculis Romæ perspexisse. Quod fuit vnum ex admirandis spectaculis, quæ in orbe contigerunt. Affirmant hi grauissimi viri, quod cùm Romę icones agitarentur & aliæ ferę, cúmque homines morte damnati interimerentur, qui cum illis belluis decertarent: exiit forte inuisissimus & maximus leo, qui maximis rugitibꝰ, quos proferebat, omnes deterrebat. Et inter dãnatos, erat quidam seruus genere Dacius, qui Andredus appellabatur. Hic immissus fuit illic crudelissimo leoni. Iam potestis cogitare, quanto metu perculsus esset miser homo, arbitrãs in minimo temporis spacio, se ab illa immanissima bellua esse lacerandum. Sed leo cum primùm eum vidit, stetit, vt admiratus, & posteà cœpit pedetentim incedere, & sic mitissimè accessit ad hominem, ac si illum cognosceret, & cœpit illum permulcere maxima cum benevolentia. seruus verò, vt vidit, & agnouit leonem, assumpsit animum, & alter in alterutrum cœperunt oculos conicere, magna cum hilaritate, & magni amoris signis. Admirante cuncta concione rem tam inusitam, & inauditam. Imperator qui hoc spectaculo etiam admiratus fuerat, accersiri iussit hominem illum, ab eo quæsiuit causam tantæ nouitatis: ipse vero respondit, quòd cùm in Africa, in solitudine quadam commoraretur, Dominum suum fugiens, cumq; in speluncã lateret, ingressus fuit illam speluncam ille leo percusso pede, & maximos pię dolore rugitus excitans, atque ad se cum illa necessitate accessit, qui eum curauit auferens ab illius pede maximum fomitem, vulnus præsit, abstersit, & alligauit, & postquam leo sanatus est illo vulnere, cũ eo paucis diebus habitauit in illa spelunca. Et cum leone manducabat prædas, quas leo afferebat. Sed posteà cùm illa conuersatio, & leonina vita sibi displiceret, postquam semel leo ad venandum exiuit, illinc ipse discessit: cumq; postea comprehensus ad Dominum suum adduceretur, Dominus ira cõcitatus, eum ad bestias damnauit. Et dixit illum esse leonem, quem ipse curauerat in spelunca, qui accepti beneficij memor & illum tunc agnoscens, illam, quam omnes viderant benevolentiam sibi ostẽdit. Imperator autem hoc facto in admirationem raptus, eum liberum dimisit & leone donauit, quem ipse postea Romæ fune vinctum deducebat. Ea homines belluis immaniores quid ad hoc respondetis? quare non verecundamini? quare non pudet vos, quòd ferę agrestes vobis excellant? Hoc quod diximus narrant illi duo grauissimi viri quorum alter propriis oculis hoc vnum asseuerat. Si ergo bestiæ rationis expertes pro acceptis beneficijs gratiam referre norunt: quare nos rationis capaces, & fidei lumine illustrati, ita ingrati sumus, vt nõ modo nostro summo benefactori non seruiamus, sed maximas ei passim in-

33 34 35 36 37 38 39 40

Aul. Gell. lib. 5. noctiũ Atticarum.

Appian. in 4. Rerũ Aegyptiarum.

41 iurias inferamus? Pudeat nunc nos propter honorem illius liberalissimi Domini, qui tot in nos beneficia contulit. Timeamus ne hæc beneficia in crudelissima verbera nobis conuertantur. Sicut illis nuncios misit, & tandiu eos expectauit, sic nobis etiam mittit, & hodie, & cras & multos dies expectat, & quando nihil proderit, omnia pertuoluemus sicut & illi, & atrociùs quidē. Ex patientia, quæ tecum, ô peccator, vtitur Deus, patet, quantum repugnet

Simile. Deus, ne tecum manus conferat. Transit per viam molossus (quē Hispanicè dicitis.) [*Alano.*] Cui obuiam exit catulus & in molossū inuadit, ille verò, vt nō vult ringi, trans-

42 quillus viam præterit, & ad plurimum, aliquando reflectit: quòd si ex eius patientia occasionem sumit catulus prolixiùs eum molestandi, regreditur molossus præ molestia & arripiens catulum inter dētes, eum dirutissimè dilaniat. O quam ad simile hoc inter nos & Deum agitur! O Deus infinitæ maiestatis pro tua clementia te exoro mihi fermonem, & efficaciam concedas, vt res tam veras, & necessarias summa animi contentione pertractem. Animad-

43 uertite fratres, quod estis catuli, & Deum crebris sceleribus molestatis, & quòd statim vos non disperdit, occasionem sumitis, vt diutiùs in malis vestris perseuereris. Cauete ergò, nam Deus non semper vos feret, caueto, ego vos moneo quòd vestris insolentiis molestatus, vestrisque rebellionibus concitatus, vos dentibus iustitiæ suæ arripiet, & morte dilaniabit. corpus in sepulcrum detrudens, animam verò in infernum præcipitās, vt in æternum crucietur. [*O sancta Maria se fuera.*] Quàm horrendū est incidere in dentes furoris Dei, vt Sanctus Paulus magna exag-

Hebr. 10. geratione dixit: Horrendum est incidere in manus Dei

44 viuentis. Cognoscamus ergò ingratitudinem nostram, & maximis Dei beneficiis incipiamus amodo respondere diuinisque eius concionibus obedire. Et arbitramini me voluisse eius esse nuncium, licet indignum, & eum per me voluisse nunciare, vt redditus sibi debitos persoluatis, & vineæ fructum feratis, purissimo amore tam bonū Deum amplectentes, & eum qui vos tantoperè diligit, inuicem diligentes, Sic enim apti eritis, vt eius diuinæ gratiæ compotes efficiamini, qua interueniente, gloriā comparetis, Ad quam nos perducat Iesus Maria filius. Amen.

SABBA

SABBATHO POST DOMINICAM II. IN QVADRAGESIMA.

Homo quidam habuit duos filios &c. Luc. 15.

HOc Euangelium maximæ est consolationis, & est dignissimum, quòd attentissimè audiatur, & maximi animi visceribus percipiatur, ab illis præsertim, qui hinc perditionis suæ magnitudinem sentiunt, & in eo discrimine versentur animæ, quo vertunt, illinc verò latissimam salutis suæ ianuam prospiciunt, & certissima impetrandi remedij (si volunt) pignora intuentur, [Recenseatur tota parabola ad literam.] 1

Sapientissimus Salomon mirificam illam exclamationem protulit quàm magna misericordia Domini, & propitiatio illius conuertentibus ad se. Sed est valdè notandum, quòd exclamationem hanc protulit, postquam dixit illa sin gularia verba: Non demoreris in errore impiorum: ante mortem confitere. A mortuo quasi nihil, perit confessio. Confiteberis viuens, viuus & sanus confitebe- 2
ris, & laudabis Deū & gloriaberis in miserationibus illius. Et statim exclamauit dicens: Quàm magna misericordia Domini & propitiatio illius conuertentibus ad se, & sequentibus hoc consilium, quo hic admonemur. Non demoreris &c. Si fortè (inquit) in malorum errorem la- 3
plus fueris, ne in illo demoreris. Maximum est enim in tali flatu periculum, sed propera diligenter, & de eo exi, vt antequam te mors corripiat, miseriam tuam agnoscas. A mortuo &c. A mortuo enim non est sperandā confessio, quæ aliquid prosit. Perpendite diligenter, quòd cōfessio, quam damnati in inferno faciūt, vocatur hic quasi nihil, & non omnino nihil, licet enim mortuis nihil prosit, posset tamē viuis proficere, si alienis periculis cauti fieri vellemus. Propter hoc enim voluit Spiritus Sanctus vt in sacra scriptura dānatorū verba scriberētur, & cōfessio, quā- 4 *Sapien.*
in inferno faciūt nobis manifesta esset: vt patet in libro Sapientiæ, vbi de illis dicitur: Dicentes intra se, pœnitentiam agentes, &, præ angustia spiritus gemētes: Errauimus à via veritatis, lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus vias difficiles. Quid nobis profuit superbia

Universidad de Deusto
Biblioteca

§ qui diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia illa tanquam vmbra &c. Animaduerte quod in confessione, quam mali in inferno faciunt fatentur viam iniquitatis, etiam in hoc mundo difficilimam esse, & nouam peccatoribus anxietatem afferre. Ideo dicunt: Lassati sumus, & ambulauimus vias difficiles. Quot amaritudines, ac labores patitur peccator, vt cum iniquitate sua vlteriùs progediatur? Hoc significat diuinum illud verbum, quod dixit Iesus Christus Beato Paulo: cùm eum humi
Actu. 9. prostratum haberet: Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Cõtra stimulum calcitrare est in partem cõtrariam
6 pergere ab ea, ad quam stimulus ducit. Sicut, cum iumentum tuũ stimulo cõpungis, vt viteriùs progrediatur, illud
Simile. verò regreditur, & quò plus regreditur, eò plus compungitur & percutitur, quia plus infigitur stimulus. Similis est via Dei: stimulat te Deus certis stimulis vt benefacias, & tu facis malum: inspiratio, reprehensio, rationis lumen, timor inferni, hæc omnia te concitant, vt virtutẽ sequaris: tu verò cõtrà omnia facis, necessariò ergo te debẽt ita stimulare. Sic Sanctus Paulus, cum Ecclesiam Dei persequeretur stimulos habebat, ne id faceret, & contrariam fecer-
7 tam pecurreret, gloriosam famam diuini Domini, recordationem magnorum miraculorum eius, mirificæ doctrinæ Iesu Christi & prodigia, quæ postea Apostoli Hierosolymis operati sunt, quæ fortè propriis oculis perspexit: hæc omnia, & propria conscientia, quæ eum arguebat, & bonus Angelus, qui eum commouebat, erant maximi stimuli, qui eum feriebant, & inducebant vt desisteret à sanctæ Ecclesiæ persecutione, & contra hos omnes stimulos calcitrabat, contraria faciens. Hoc
8 est durissimum & amarissimum, & tamen tanta erat eius rabies, vt etiã crudelissimo cum suo tormento illud exequeretur. Ecce quomodo per os Domini, quod mentiri non potest, dicitur durissimum, laboriosissimum, & amarissimum esse contra conscientiã operari, & contra inspirationem, naturalemq; rationẽ facere, & tamen ita insani sunt impij, vt in illũ infernum velint properare, qui nullo vnquã tempore finietur, per alium infernũ, quæ est misera, & infœlix vita, quã in hoc seculo in peccato cõmorãtes degunt. O vtinam vellemus modò fructum percipere ex confessione,

confessione, quam damnati in inferno faciunt, & ex eo, 9
quòd nosmetipsi in nostra misera ac peccatrici vita experimur: etiam in sua confessione dicunt, omnia velut vmbram præterisse. Videbitis incantatorem maxima ca- *Similit.*
terua circunseptum, & alicui dabit pomum aureum; & postea illud repetit: ille verò nihil aliud in manu inuenit præter carbonem. Mundus est quidam incantator qui nos deceptos trahit, dat nobis dignitates, delicias, & diuitias, omnia nobis poma aurea videntur, & tandem, quãdo ea animaduertimus, cognoscimus non esse aurum, sed carbonẽ, qui animam nostrã & conscientiam coinquinat. Ideò illi 10
in sua confessione dicunt: Diuitiarum iactantia quid contulit nobis? O fratres, pro Dei charitate, fructum percipiamus ex illorũ confessione, ipsi enim eam illic faciunt, sed verò scripta est ad nostram admonitionẽ, & ideò non dicetur penitus inutilis, nam licet illis inutilis sit, nobis tamen vtilitati maximæ esse potest, & tãquã valdè nobis necessarium, iterum nobis sapiens pluribus verbis suadet, vt in vita pœnitentiam agamus, dicens: Confiteberis viuẽs, viuus & sanus cõfiteberis. O æterne Deus, quoties idẽ repetit. Totum hoc profectò est, vt nos à negligentiæ no- 11
stræ somno exciter, non solùm (ait) viuus, sed viuus & sanus. Ne expectes morbum, cùm iam es semiuiuus, & sensibus perturbatis præ morbi grauitate. Et necesse est notetis, quòd confessio illius temporis, erat figura, & lineamentum confessionis sacramentalis Euangelij. Postquam hæc omnia sapiens dixit, exclamauit, vt diximus, tanquam admirãs misericordiã Dei in peccatores, qui ad eum conuertuntur, & iure optimo, siquidem tunc filium diaboli, & ditionem inferni reddit Deus filiũ suum, & cœli hęredem, 12
sicut hodie sanctum Euãgelium nobis declarat, in hoc filio tam dissoluto & distracto, qui tã facilè patris sui amicitiam, & inopiæ suæ remedium comparauit. Quis non exclamet considerans quam laboriosè corporis salus impẽtretur, & quam facilè (si volumus) salutem animæ adipiscamur? Quòd si huius discriminis rationem quæras, eur suspirio intimo cordis affectu prolato, & vera contritione, animæ salus comparetur, ad consequendam vesò corporis valetudinem, in primis necesse sit locupletissimos loculos habere, vt medicis plurimi nummi porrigantur,

gantur, & multa medicamina adducantur? &c. Huius dif-
criminis ratio est, quòd ineffabilis Dei prouidentia, quæ, il-
la, quæ sunt magis necessaria, communiora, & adepta fa-
ciliora esse constituit: experientia enim compertum est,
quòd aqua, & panis, quæ sunt magis necessaria, abundan-
tiùs reperiuntur, quàm vinum, & alij pretiosi fructus.
Si aer ad respirandum, si aqua ad omnia necessaria,
si terra ad ambulandum esset emenda, quid facerent ho-
mines? Ideò Dei prouidentia tam communia omnibus
hæc fecit: sic etiam, quia animæ salus tam necessaria est,
14 ideò Deus tam facilem eam effecit, vt vna cordis conuer-
sione ad Deum compararetur, vt ne quis causam adhibeat
saluti suæ, aut excusetur & cõqueratur, quòd eam consequi
non potuerit. Vt autem corporis salus parui refert, tam
difficilem eam diuina prouidentia effecit, quia licet illam
non adipiscamur, non multum interest: sed potiùs sæpe-
numerò melius est nobis, eam non consequi & infirmari.

Seneca ad Lucilium epist. 60. Seneca narrat, quòd tanta erat adulatio, qua sui Alexan-
drum extollebant, tantique honores, quibus illum adi-
labantur, vt ei affirmarent illum Iouis esse filium. Cùm
15 verò vrbem obsidione premeret, & eius muros confide-
raret, cogitans quâ vrbem illam expugnaret, sagitta per-
cussus est, cumque vulnus magnum illi dolorem affer-
ret, dixit: Omnes iurabant me esse filium Iouis, sed vul-
nus hoc hominem me esse clamat. Itaque vulnus illud
& dolor eius oculos aperuit, qui assentationis puluere ob-
cæcati erant. Ideò Sanctus Paulus dixit: Placeo in infir-

2. Cor. 12. Simile. mitatibus meis, &c. Destruit Deus corpus ægritudine, vt
animam iustificet. Facit vt Dominus, qui videns ciui-
tatem suam rebellem, eam oppugnat, & muros quos ip-
16 se construxit, solo æquat, tantummodo, vt eam recuperet.
postquam verò eam sub imperium suum redegit, restaurat
quod destruxerat. Sic solet Deus corporis salutem destrue-
re, vireique ac exteriorem pulchritudinem disperdere, vt
animam rebellis ad suam diuinam obedientiam reuertatur.
Ex his exemplis manifestè apparet, quanti sæpè referat
corporali valetudine carere. Quapropter nihil interest,
quòd sit comparatu difficilis. Cùm verò animæ salus sit
res maximè necessaria, ineffabili Dei misericordia consti-
tutum fuit, vt tam facilè eam impetrare possemus, si velle-
mus.

mus. Quòd si tam facilis cùm sit, tantam negligẽtiam ha- 17
bemus in ea impetranda, quid esset, si difficillimè impe-
tranda esset? O Deus immortalis quãtum est in hac re plo-
randum, &c.

Incipit parabola: *Homo quidam habuit duos filios, &c.* Per
hunc hominem significatur Deus noster: Per filium ma-
iorem vnusquisque iustorum designatur, per minorem
verò, & iuniorem, vnusquisque peccatorum declaratur.
Itaque siue iustus sit iunior, siue senior, dicitur in sacris
literis maior ætate, vt apparet in libro Sapien. vbi dicitur: *Sap. 4.*
Senectus venerabilis est, non diuturna, nec annorum nu- 18
mero computata. Cani autem sunt sensus hominis, & ætas
senectutis vita immaculata: & sic in illo loco Geneseos, *Gene. 37.*
vbi nos legimus; Diligebat autem Iacob ipsum Ioseph,
eo quòd in senectute sua genuisset eum; in Hebræo est, eo
quòd filius senectutis esset illi, quod aliqui sic declarant.
Diligebat eum valdè, eo quod tam bonus filius esset, tam-
que prudens, ac si esset venerabilis quidam senex proue-
ctæ ætatis. Contra verò siue peccator senex sit, siue iu-
uenis, dicitur iuuenis minor ætate, eò quòd semper iuue-
nilem vitam degat, & res pueriles faciat: vt patet ex eo 19
quod Isaias ait: Puer centum annorum morietur, & pecca- *Isa. 65.*
tor centum annorum maledictus erit: & sic corã Deo non
tam æstimatur anni, quos quidam vixit, quàm bona aut ma-
la opera, quæ in eis fecit, licet sit verum, quòd longæua
ætas, & numerus annorum nos deberent inuitare, vt iu-
nioribus meliores essemus: quandoquidem talis nobis
obligatio incumbit. Et ita Dauid inuitans omnes, vt lau-
demus & superexaltemus Deum nostrum dicit: Iuuenes, & *Psal. 148.*
virgines, senes cum iunioribus laudent nomen Domini. 20
Bis in his verbis iuuenes reperit, & semel senes inuitat. Ta-
les enim senes esse oportet, quod parùm necesse sit, vt in-
uitẽtur ad laudẽ Domini: quanto minus ergo necesse erit,
multis vocibus eos molestare? Iuuenes verò, vt plerũq; re-
missiores esse solẽt, oportet eos semel, bis, & ter vocari &
inuitari ad laudandũ Deũ: ipsi enim tales sunt, vt hę omnes
vocationes parũ profiut, quod est magnoperè lachryman-
dum: & peius esset, si essent pueri maledicti centum an-
norum inimici laudum Dei, & omnis sanctæ exercita-
tionis: amici verò totius prophanitatis, & dissolutionis,

21 multò plus, quàm iuuenes, in quibus feruentior est sensualitas. O Deus vobis det prudentiam, Deus vobis det intellectum, vt reuertamini ad vos: defectus enim sensus & rationis, tandiu viuere contra Deum & contra eius Euangelium, & contra omne, quod est virtus, operari.

Et nō post multos dies adolescētior peregrè profectus est His discessus significat libertatē, qua vnusquisque peccatorum vult viuere, & quanto odio habeant subiectionem, reprehensionem, & admonitionē, quarū illi tantoperè indigebat.

22 Admirabile est profectò, quòd sacra Scriptura narrat. Patriarcha Iacob qui duas ancillas suas in vxores duxit, altera

Gene. 30. interfectione Rachelis, quia illius erat ancilla, altera verò precibus Liæ, quia etiam erat eius ancilla: & licet eas legitimas vxores duxerit, ancillis tamen eas vt anteà reliquis & pristinis vxoribus subditas, vt quemadmodum illarum anteà dominæ erant, essent etiam posteà. Cognoscebat enim quàtum libertas proteruis officiat, & quòd meliores

Gene. 16. essent cum seruitute, & obedientia. Idem dicitur de Patriarcha Abraham, qui vxoris suæ Saræ admonitionibus in-

23 ductus, vt ancillam suam Agar vxorem duceret, eumque ille acquiescerer deprecanti, tulit Agar ancillam suam, & dedit eum viro suo vxorem, & postquam illam in vxorem accepit, ancilla tamen, vt anteà remāsit: vt infra apparebit, vbi legitur Saram Abrahæ dixisse: Eijce ancillam, & filium eius. Vt animaduertatis beatorum Patriarcharū prudentiam, qui licet eas maximè diligerentum illa tamen seruitute illas relinquebant propter bonum animarum ipsarum. Malum Esau, & bonum Iacob aliqua ex parte prouenit ex eo, quòd Esau nunquam domi morabatur iuxta pa-

24 trem suum, nec eius consilia audiebat: amicus erat agri, vbi nec pater, nec mater possent dicere: Malè facis, nec

Gene. 25. eum semel reprehendere, vt dicitur in Genesi: Factus est Esau vir gnarus venandi, & homo agricola: Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis. Iacob vir syncerus semper domi erat cum paterntibus suis, eorum consilia, & admonitiones percipiens, & hinc maximum illi commodum dimanauit, quòd consilio matris suæ adeptus est primogenituram, & benedictionem à patre suo. Optimum sanè est iter ad illam gloriosam benedictionē consequendam: Vt

dam: Venite benedicti patris mei, eos conuersari, qui tibi 25
obstent, & quando opera tua meruerint, te reprehendant. Contra verò, est à vita recedere, separari, & fugere correctionem, præcipuè parentum, & eorum hominum, quibus honor, & reuerētia debetur. In Deutero. præcipiebat Deus: *Deute. 21*
Si genuerit homo filium contumacem, & proteruum, qui non audierit patris ac matris imperium, & coërcitus obedire contempserit, &c. lapidibus eum obruet populus ciuitatis, & morietur. O incommutabilis Deus si ad hanc legem nunc homines tenerentur, & illam deberent obseruare quot mali & proteui filij passim reperirentur, in qui- 26
bus exequenda esset, quot quotidie lapidarentur, & morerentur. Caueamus fratres mei à tam iniqua libertate. Ideò boni à Spiritu sancto edocti in religionibus includuntur, & sanctæ obedientiæ vinculo vinciuntur, nolentes in rē aliqua voluntatem suam adimplere, vt securiori sint conscientia, & ne perituris bonis ac voluptatibus ducantur, atque ab ipsis decipiantur. De Vlysse legitur, quòd cùm præterirer locum, in quo Sirenæ commorabantur, quæ cantus sui suauitate homines ad se alliciunt, & allectos interficiunt, & dilaniant, atque eos edunt, ne hęc sibi calami- 27
tas contingeret iussit se fortissimè ad nauis malum deuinciri, & licēt nimis laboraret, vt solueretur, præcepit, ne quis eum solueret; & ita tutus præterit, nec ei Sirenæ cantus offecerunt. Hac arte vtuntur viri prudentes, qui cognoscentes in huius seculi mari tot esse Sirenas, quæ homines cantibus suis peruertunt, quæ sunt voluptates, ludi, conuiuia, & his similia, ne his rebus ducantur, religionis nauem ingrediuntur, & se ad tutissimum crucis malum, obedientiæ vinculis alligant, vt sic non periclitentur, cùm nō habeant potestatem, vt (licet velint) cantibus Sirenæ occur- 28
rant, cumque dispositi sint pœnitentiali, ac religiosa vita, ad plurima beneficia de manu Dei recipienda. Cùm latomus *Simile.*
cæmentarius, quem Hispanè dicimus [*Albañir*,] parietem vult dealbare, prius illum incutit, vt melius illi calx adhæreat, nam aliter breuissimè calx decidit, & paries vt anteà remanet. Ita certè est, quòd ij qui se mortificant, corporāque sua verberibus cædunt, & crudeliter tractant, qui lutei sunt parietes, in virtute magis perseuerant, & qui se delicatè tractant, licēt virtutem primis labris delibent, citò tamen ab

29 men ab eis decidit,quia est veluti calx parieti impositus,qui
nō fuerat incussus.Mortificate ergo mēbra vestra(ait Apo-
stolus)tanquam nobis maximè necessarium.Eia ergo
fratres mei,eia colligimini,iam enim non est tempus
solutionis,nec separādi vos à seruis Dei,sed angulum quo
rendi,vbi sanctis admonitionibus,ab huius seculi maxim
calamitatibus vos possitis liberare.

Ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriosè. Hoc est
peccatum quod Deus in supplicium aliorum criminū
30 let permittere.Maximorum malorum pœna est,homine
in tantam turpitudinem deuenire,vt aperte significat San-
Rom.1. ctus Paulus ad Romanos,vbi postquam multa peccata Roma-
norū memorauerat,dicit:Propter quod tradidit illos Deus
in immunditiam , vt contumelijs afficiant corpora sua
in semetipsis. Atque eodem supplicio nunc multos Chri-
stianos punit; vt eò quod inobedientes, ingrati, correc-
tionisque fuerint inimici in maximas immunditias incidā-
dāt, maximamque corporibus suis iniuriam inferant,cum
illa in sacrosancto baptismi fonte fuerint aspersa, & regio
31 Dei, mysticique corporis Domini nostri Iesu Christi mem-
bra fuerint effecta, cumque ad eiusdem Domini similitu-
dinem corporis sint reformanda.magna cum veneratione
Rom. 12. deberent illa tractare,vt petit Sanctus Paulus magna
exaggeratione, dicens: Obsecro vos fratres per miseri-
cordiam Dei,vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuen-
tem , sanctam Deo placentem , &c. Ipsi verò maximis
cōtumelijs corpora sua afficiunt , iis illa turpitudinibus
ficientes. Pudeat nunc vos fratres mei sic corpora ve
32 tractare, quæ prætiosissimo immaculati Agni Iesu Chri
Simile. sanguine fuerunt abluta.Cùm puer tener à matris suæ
chus recedit, quot periculis subiicitur!statim cadit, &
curiturrsi in ignem incidit comburitur,nec tamen scit
gere,si canis eum vult mordere , nescit se defendere,si
iumentum pedibus terit,aut in lutum procidit , nescit
mederi. O miserrime peccator in quot calamitates
distī , quòd à suauissimis Dei tui brachijs recesseris,
quia te arctissimo amore prosequitur, hoc sibi matris
Roma. 5. men accōmodat.Sed vt ait S.Paul. Vbi abūdauit delictum
superabundauit & gratia. Cùm hic inuenis tā lōgè à pa
suo abesse,seruās porcos, suis propriis sensibus deser
non tam

non tamen bonus pater illius obliuiscitur. O quàm anxia 33
est mater quando puer eius recessit à se,suspirans,ac dicēs,
Quòd iuit filius meus?quęratur statim.Mittit alterum,& al-
terū famulū.mittit etiam & ancillas , quæ omnia enoluāt,
illumque vbique inuestigent,quousque inueniant.O inef-
fabilem Dei prohitatem!quàm anxius est pro misero pec-
catore,alios,& alios nuntios mittit,inspirationes, amicorū
admonitiones,familiariū neces,plurimos labores , vt hæc
omnia tanquam Dei nuncij eum quærant,suoque diuino
conspectui restituant; vt in hoc sancto Euangelio apparet.

Facta est fames valida in regione illa, & cœpit egere, & cu- 34
piebat implere ventrem suum, & nemo illi dabat. Hæc fames,
& necessitas,& hoc,quòd remedium non inuenit diligen-
tissimi,& efficacissimi nuncij fuerunt, qui à Patre miseri-
cordiarum missi sunt,qui filium illum perditū ad se reuo-
carent.Quàm ad literam fecit hic Dominus,quod vsus est
cum populo illo rebelli,vt ad sui obedientiam eum redige-
ret;sicut declarat Dauid,dicens:Commouisti terram,& cō- *Psal. 59.*
turbasti eam:sana cōtritiones eius,quoniam commota est;
& quomodo factum est hoc? Sequitur consequenter tan-
quam responsum: Ostendisti populo tuo dura,potasti nos 35
vino compunctionis, dedisti metuentibus te significatio-
nem , vt fugiant à facie arcus , & liberentur dilecti tui.
Plurimis laboribus deterret Deus peccatores , ne in æter-
nam condemnationem incidant. Ecce arma, quibus vi-
ctorias suas Deus reportat.Mirabiles sunt victoriæ , quas
Deus ab animabus consequitur , & mirabilia arma quibus
pugnat. Non vult Deus peccatorem superare,nisi eisdem
armis , quæ peccator ad diuinam Maiestatem offendēdam
sumpsit. Tu quid sumpsisti? diuitias , sapientiam , hono-
rem &c. Posset quidem Deus fulgur à cœlo immittere, 36
& te perdere , non vult tamen nisi te propriis tuis ar-
mis vincere. Hoc est quod Dauid ait : Arcum conteret, *Psal. 45.*
& confringet arma , & scuta comburet igni: non dicit,
quòd affirmet Deus arma sua in peccatorem,sed quòd pec-
catoris arma infringet, quòd diuitias tuas comburet,quòd
falsam tibi animam , & honorem demque auferet. O
mirificam Dei inuentionem,quòd ea quæ tu in arma sum-
psisti, vt superanam Dei magnitudinem offenderes,eis eum
te superat , & relinquit,relinquens te pauperem, ægrotum,
& con

Universidad de Deusto
Biblioteca

37 & contumeliis affectum, vt sic in veritatis cognitionẽ deueniás,& ad eius maiestatẽ conuertaris. Sic actum est cum hoc filio prodigo, qui tam egenũ, & necessitate coactum se animaduertens,in se reuersus, dixit: *Surgam, & ibo ad patrem meum.* In se reuersus est,anteà enim, extra se erat,& dicit: *Ibo.* Dic homo perdite in qua re niteris, vt vadas ad patrem tuum?in qua re speras? Nitor in amore,& clementissimis patris mei visceribus: licet enim ego, quod erat filij amiserim: ille tamen,quod erat patris non amisit. Licet ego obedientiam & humilitatem ei debitam perde-
38 derim: ille tamen semper amorem,& paterna viscera conseruauit.O benedictus,& glorificatus sit talis pater. Amate fratres mei,& laudate hunc tam pium patrem, & dicite ex iutimo cordis vestri cum hoc peccatore: Ibo ad patrem meum,& culpam meam confitebor, peccatum meum lamentabor,veniam humiliter deprecabor, ante pedes eius prosternar,& ibi vociferabor,dicens. Pater peccaui,in cœlum, & coram te. Cum hac consideratione surrexit miser filius, & in domum patris sui cœpit properare.

39 *Cum autem adhuc longè esset, vidit illum Pater, & misericordia motus est.* Prius(dicit sanctum Euangelium)eum vi-
Psal.85. dit sic immundum & laceratum,& miserius est eius. Ideò sapientissimè dixit Dauid: Respice in me, & miserere mei. Quare rogas, vt te prius videat, siquidem ita es immundus, & culpis plenus? Melius erit vt te respiciat postquam
Simile. mundus fueris. Ah non, rectè dicit,hoc exemplo illud intelliges. Si pauper plurimis plagis vulneratus eleemosynam exposcit, nec tamen vulnera prius ostendit, ad plurimum datur illi vnum minutũ, quod si ea prius patefaciat, videt homo eius necessitatem,si est clemens, largiorẽ illi
40 porrigit eleemosynam. cùm eum in tantam miseriam redactum cõsideret. Ideò dicit Dauid: Respice Domine vulnera mea, & postea subdit,Miserere mei. Sic fratres mei vos oportet facere, vulnera vestra coram diuino Dei conspectu manifestantes deprecamini, vt in ea oculos conuertat, & secũdum vestram maximam necessitatem eis misereatur. Considerate quomodo respexerit in hunc filium tam horridum & immũdum, & illum non horrens amantissimè accessit, & sua suauissima brachia in eius collum iniecit, & osculatus est eum iucundissimè. Ita vos amplec-

tetur,& osculabitur,gratiámque vobis conferet,qua gloria comparatur, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, 41
qui viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

DOMIN. III. IN QVADRAGESIMA.

Erat Iesus eijciens Dæmonium, & illud erat mutum. Luc. 11.

SI attentè volumus in hunc miserum hominem mutum, & surdum oculos cõiicere,animaduertẽtes hinc diabolum, qui illum sic deuinctum tenet, illinc verò considerãtes Iesum Christum Redemptorem nostrum, quasi contendentem, vt eum ab homine expellat (hoc enim significat: Erat Iesus eijciens dæmonium)non erit possibile, quin rem intelligamus diligentissimam,quæ perpendatur,& maximè sentiatur,quę est, Videre item,& cõtentionem,quæ est inter Deum & Dæmonem,inter cœlum,& infernum, quis eorum hanc no- 2
stram animam sit delaturus, & ex alia parte, videre negligentiam,& lasciuiam,qua nos de hac re agimus: quocunq; oculos diuertamus,siue in cœlum,siue in infernum,expectemur quasi omnia aliquomodo in nobis resolui, & quasi videtur quòd de nihilo alio agatur nisi de nobis. Si à Deo incipimus, videtur quòd vna ex eius præcipuis intentionibus,& in qua multum euigilat, est, vt nos saluos faciat, & custodiat ne condemnemur. Hoc volut significare Isaias, *Isa.40.*
cùm dixit, Deum sibi præcepisse, vt in excelsum montem conscenderet,& illic maximè vociferaretur. Super montem excelsum ascende tu, qui euangelizas Sion, exalta in fortitudine vocem tuam, exalta noli timere, dic ciuitatibus Iudæ: Ecce Deus vester, ecce Dominus Deus in fortitudine veniet,& brachium eius dominabitur. Ecce mer- 3
ces eius cum eo,& opus illius coram illo,sicut pastor gregem suum pascet, in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo leuabit,fœtas ipse portabit. O diuina mysteria, Deus det nobis spiritũ suum, vt ea sciamus dicere, eo animi affectu quo conuenit. Iussit Deus Isaiæ,vt conscendens in summitatem montis altissimi, magna animi fortitudine maximas voces extolleret, vt eas audirent ciuitates totius

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 tius regionis, & diceret quòd Dominus in mundum ve-
turus erat, vt hominum corda sub suam potestatem re-
geret, eorumq; dominaretur: & quòd hoc potiùs vt pasto-
quàm vt rex facturus est, sicut pastor, &c. Dicunt nonnul-
li, quòd posuit Propheta hanc similitudinem pastoris, allu-
dens ad Iacob, quia illi, tanquam singulari pastori voluit
Deus comparari. Iacob enim pulcherrimæ Rachelis amo-
re ita coactus fuit, vt quatuordecim annos pastor esset, &
idem amor eum cõpellebat, vt gregem illum dispari su-
uitate atque diligentia tractaret, quàm faceret, si propter
5 aliquid aliud oues illas pasceret. Amor quo pecudes illas
pascebat, efficiebat, vt in illas mitior quàm in se esset: no-
dum agnus in monte nascebatur, cùm tam eum accipie-
bat, & in sinu suo benignissimè fouebat: nulla erat defes-
ouis, quam ipse non adiuuaret, atque humeris suis in ouile
asportaret. Et cùm Propheta hîc ad literam de Christo
Redemptore nostro loquatur, vult dicere, quòd sicut Ia-
cob propter amorem fuit pastor: sic Saluator mũdi, à cœlo
in terram descẽdit propter solum amorem, vt animarum
nostrarum curam gereret. Vna tamen ex differentijs præ-
6 cipuis, inter hos duos pastores hęc est, quòd Iacob præmij,
& mercedẽ propositam habebat laborũ suorum Rachelis,
quam magnopere diligebat: hîc verò diuinus pastor mer-
cedem & satisfactionem laborum suorum habet animarũ
vtilitatem. Et ideò dicit: Ecce merces eius cum eo, & opus
illius coram illo. Altera harum particularũ, est alterius de-
claratio. Merces eius cum eo, id est, opus eius corã illo. Pre-
mium, & vtilitas, quam expetit est idẽ opus, quod ad faciẽ-
dum venit. Superintẽdentia, amor, ac diligẽtia, qua bonum
nostrum curat, & de salute nostra agit, hoc habet præmij
7 scilicet, vt id consequatur, & nos saluos faciat. Ita vt etiam
postquam à nobis discesserit, & iam ad dexterã Patris sede-
hanc curam & solicitudinem non deposuerit, sed ibi assi-
duis precibus corã æterno Patre pro nobis intercedat. D
Rom. 8. ita diuina illa exclamatio, quam S. Paulus ad Rom. pro-
lit, dicens: Quis ergo nos separabit à charitate Christi? tri-
bulatio, an angustia, an fames? &c. Certus sum enim, qua
neque mors, neque vita, neque Angeli, neque creatura ab-
qua poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo
Iesu. Hæc omnia dixit, postquam declarauit quòd Christus
redemptor

redemptor noster non contentus est nobis in hac vita so- 8
lummodo benefacere: sed & nunc etiam in conspectu æ-
terni Patris nobis fauet, dicens: Christus Iesus, qui mor-
tuus est, imò, qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui
etiam interpellat pro nobis. Atqui tã: orum beneficiorum
consideratione, quæ optimus hic Dominus in nos cõtulit
à suæ conceptionis instanti, quia semper salutem nostram
operatus est, & nunc in cœlo nostri non obliuiscitur, hac
(inquam) consideratione ita gloriosus Apostolus amore
inflammatus est, vt tanquam charitate inebriatus, ardẽtissi-
mo spiritus feruore in hæc tam admirabilia verba proru- 9
perit: quis nos separabit? &c. Ac si diceret, cùm ab hoc diui-
no pastore, tot, tãtaq; beneficia acceperimus, eaq; tam præ-
stantia passim accipiamus: quis erit, qui nos possit ab eius
charitate separare? Et ipsemet respõdet, quòd nihil hoc fa-
cere sufficiet. Sed in omnib⁹ superamus propter eum, qui
dilexit nos. Et ob hanc eandem causam, scilicet vt nobis
faueret, affirmat D. Ambrosius, Christum redemptorem *Ambr. in fine commentar. Luc. 10. 5.*
nostrum voluisse, vt vulnerum cicatrices in suo prætioso
corpore remanerent, vt Deo patri pro nobis prætiũ liber-
tatis ostenderet. Quasi, qui haberet in manu prætiũ, quod
pro captiuo soluit, quem redemit, & cum quis captiuum
illum à se repeteret, ille diceret: Ecce prætium, quod pro 10
illo dedi, & est meus, ac sub mea protectione cõmoratur.
Voluit, vt Pater æternus nihil in ipso perspiceret, quod
pro nobis non depręcaretur: & non solùm Iesus Christus
Dominus noster, qui nostrum caput est, salutem nostram
curat, sed de omnibus Hierarchijs cœli affirmat S. Paulus.
Omnes sunt administratorij spiritus missi propter eos, qui *Hebr. 1.*
hæreditatem capiunt salutis. Si verò in infernum oculos
declinamus, videbimus quòd totus in contrarium, huius
rei resoluitur, impediendo hoc opus Dei, insidias mo- 11
liendo, stratagemmatáque excogitando, vt horum be-
neficiorum Domini fructum amittamus, atque omnis
eius cura incassum adhibeatur. Hoc est quod Chri-
stus redemptor noster exaggerabat Diuo Petro, dicens:
Simon, ecce Sathanas expetiit vos vt cribraret sicut tri- *Luc. 22.*
ticum. Et alia translatio duplicat: Simon, ecce Sathanas,
&c. O Petre si cognosceres pericula, quæ tu, socijq; tui
deinceps laturi estis: Dæmon enim instantissimè facul-

tatem

12 tatem petit,vt vos persequatur, laceret,& sicut sálem conterat,& hoc est, quod Sathanas respondit Deo, (cùm eum
Iob.1. interrogauit:Vnde venis?) dicens:Circuiui terram,& perambulaui eam, &c. Tanquam lupus fimelicus aut leo rugiens,qui circuit foramen quærés in ouili,vt intret & magnam stragẽ ouium edat,& se satiet. Quod est idem,quod
1. Petr. 5. nos B.Petrus admonebat,dicens: Fratres,sobrij estote, & vigilate,&c. quia circuit Sathanas animam,& vndiq; et insidias demolitur, vt eius propensiones cognoscat, & eam persequatur:iis cognitis, quousque illam perdat:vt legimus
13 in vita sanctorum Patrum, quòd cùm sanctus senex Sathanam obuium haberet, in specie negociatoris ferentẽ plurimas ampullas (quæ Hispanè dicuntur [*Redomas.*]) & euntem ad monasteria quædã eum interrogauit, quo iret cui diabolus respondit, se ire ad visendos illos monachos & illam rerum diuersitatem deferre,vt si vna illis displiceret, alteram assumerent. Ex hoc intelligetis quanta sit lis inter cœlum & infernum, & quanta contentio super hac nostram animam, & quomodo vtraque harum partiũ conatur nos ad se attrahere.Itaque anima nostra est Helena
14 pro qua cœlum & terra tanta contentione die noctesq; inter se pugnant. Nunc videte quàm parum tamen nostri hanc animam æstiment, quantæq; obitionis eam tradiderintac si ipsi non ij essent, de quorum vita,ac interitu tanta contentione agitur. Mirabile quidem, atque etiam lachrymabile est,quod si dicas:homines non vidẽt animam, nec eius formam cognoscunt,nec multum possunt penetrare æterna bona, quæ illis promittuntur:atque ideo non
Simile. est mirandum, si eam plurimi non æstiment. Ad hoc respondeo,quod quemadmodum cùm auditis in tota Hispania exercitum maximum conflari, & plurima belli instrumenta præparari, magnam aliquam prædam expectetis
15 conijcitis,cùm tantus sit belli apparatus.Sic etiam licet animam propriis oculis non intueamur,nec eius formam intelligamus: quod tamen credimus ineffabilem curam ac solicitudinem, quam Deus in ea liberanda adhibet, atq; diligẽtiam, qua diabolus animæ salutem impedit, oporteret nos conijcere magnum aliquid esse, & quod nostra maximè interfit.

Cùm tamen hoc ita sit,tot sunt homines,qui animæ suæ salutem

salutem tam parui faciunt, Deum contemnũt,ac cœlestia 16
bona pro eis commutant,quæ sunt dictu verecunda. Atq; quò minora ea sunt, eò magis ostendimus quam parui animam æstimemus. Quid vultis existimetur de iis,qui in hoc infelici statu viuunt, nisi quòd fortè eosdem affectus in eorũ animis diabolus operatus est, quos in huius miseri hominis corpore effecerat, de quo agit Euangeliũ,quem etsi S. Lucas non dicit, nisi esse mutũ *Et illud erat mutum.* sanctus Matthęus tamẽ,& Sanctus Marcus affirmãt illum 17
etiam esse cæcum: & Sanctus Chrysostomus dicit,eum *Chrysost. homil. 41. super Matthæum.*
esse etiam surdum.Sic vereorme maiori parti gentis Christianæ diabolus visum perturbauerit,mentẽ obcæcauerit, memoriã denique confuderit,circa id,quod ad eorum spiritualem salutem spectat, quos possumus diuino Saluatori iam quasi cæcos, surdos, ac mutos commẽdare. Quæ maior est cæcitas, quàm quòd homines tã præstantia,& æterna bona pro tam paruis ac perituris voluptatibus commutent? Admonet nos Spiritus sanctus, dicens: Ne intuearis *Prou. 23.*
vinũ quando flaueſcit, cùm splẽduerit in vitro color eius: ingreditur blandè, sed in nouissimo mordebit vt coluber, & sicut regulus venena diffundet; id est, ne intuearis di- 18
gnitates,diuitias,& voluptates,quãdo sunt in hac vita,quæ est quasi vitrum, quod tam citò frangitur,& effunditur vinum illud, quod inebriat. Omnia corporalia huius seculi vocat hic Spiritus sanctus vinũ infusum in vitro: vocat ea vinum, eò quòd hominẽ inebriant, & amentem reddunt. Eiovus infensatus non sentit quando quis eum deiicit, atq; cum ab alio illuditur: sic etiam auarus, ambitiosus, & inhonestus non sentit,dæmonũ impulsus,& iniurias,ac murmurationes,quibus illum afficiũt. Et dicit,quòd sunt posita quasi vinum in vitro,quia omnia hęc in humana vita ponuntur,quæ tam fragilis,& breuis est,quàm vitrum, & fra- 19
gilior quidem.Et quanquam nunc optimum habẽt colorem, & pulchra hominum oculis videntur, in vitæ exitu plusquam colubri mordent, & veluti basilicus venenum effundunt in miseram animam. Ne intuemini ô fratres (ait Spiritus sanctus) nec ista diligatis, ita vt pro eis cœlestia amittatis, quia est maxima cæcitas:eras enim confringetur vitrum; id est, finietur vita, & pro tam brevibus voluptatibus æterna tormenta sustinebitis,quæ non vul-

20 tis, vt cæcos vocemus eos, qui hoc non vident? Dicit
Ezech.12. Deus ad Ezechielem: Fili hominis, in medio domus exasperantis tu habitas, qui oculos habent ad videndum & non vident, & aures ad audiendum, & non audiunt, quia domus exasperãs est. Prouocatores, & irritatores iræ Dei quos facit diabolus lynces ad ea videnda, quæ ipse vult, ad ea verò, quæ ad Deũ pertinent obcæcat illos, vt nihil penitus videant. O quàm possumus hoc dicere in nostris infœlicibus temporibus, de iis, qui adsunt, & absunt. O Ezechiel, qui habitas in medio gẽtis cæcæ, quę habet oculos ad ma-
21 lum, non verò ad bonum videndũ. In tantam excæcationem
Num. 22. maledictus Balaã devenit, vt nec viderit, nec intellexerit, quòd eius asina vidit. Cùm enim vidisset asina stantem Angelum concidit sub pedibus sedentis, qui iratus vehementiùs cædebat fuste latera eius. Ita cæcus & perditus homo manet, vt asina id est, sensualitas rationem doceat ea, quæ ratio ipsa non animaduertebat. Epulo, qui quatuor carnis satiatur, & ipse incitat propriam carnem, & edit alterum, atque alterum, & stomachus rationem admonet ea, quæ rationem oporteret facere. Detesta sæpenumero caro ip-
22 tionem commonefacit, quod, quare tantæ? tantus tumultus, tantus denique ludus? &c. O maximam miseriam! sentit asina ea, quæ nõ sentit Balaam. Aduertit homo non corpus vlteriùs progredi non posse, & ipsis malis deficiens tandiu sedens ad ludum, tandiuq; vias præteriens, &c. Ra-
Gen.27. tio verò ita est cæca vt id non consideret. Cùm Iacob accessit ad patrem suum Isaac, vt fratri suo Esau benedictionem arriperet, dixit Isaac, qui erat cæcus, vox quidem vox Iacob est, sed manus, manus sunt Esau. In voce dixit non esse Iacob, tangẽs autẽ eum, dixit esse Esau, & sic deceptus
23 est, & errauit (quia cæcus erat) maiorem fidem adhibens rudiori sensui, scilicet tactui, quàm subtiliori, qui est auditus. Hoc igitur est, quod agitur, quòd quotidie venimus ad audiendum verbum Dei, & audientes, quotidie ea quæ auditis (quæ sanè sufficerent, vt ea insensibiles lapides sentirent) hinc exeuntes properatis ad videndam fœminam, oculos ad fenestram erigitis, cum mala familiaritate commiscemini, & in domum ludi intratis, &c. Vos non audistis verbum Dei, nõ videtis, quid vobis dicam, quo modo vos ad æterna bona inuitet, & infinitis vos tormentis com-

minetur? Respondebunt hi, quòd hęc omnia sunt 24
verba, & quæ dicta sunt, adhuc sunt futura, & tãtummodo audiuntur modò: illa verò, quæ ipsi faciunt, sunt quæ tam manibus palpantur, sunt præsentia, quæ statim obiectant. Ah! longè profectò opinione fallimini, fides enim nos docet meliora esse quæ speramus, quàm ea, quæ vos tangitis. Vos autem ita obcæcati estis, vt rem tam inæstimabilem, vt gloriam amittatis, propter res istas tã viles, & simul perditis animam vestram, pro qua omnes cœli (vt diximus) & totus infernus reuoluitur, & cùm hoc, omnia simul merita Redemptoris nostri Iesu Christi amittitis. O 25
dulcissime Iesu animarum nostrarum, amor suauissime, quid his fratribus meis proderunt omnia, quæ tu pro eis passus es, cùm ipsi tam cæci sint, vt pro brevissima voluptate, & pro minima vtilitate omnia effundant, ac dirahant? Illumina Deus meus eorum mentes, ipsorũmque corda mollefac, atque in eis veritates has imprimis, vt eas cognoscant, & ad te toto corde conuertantur.

Non solùm homines hodie sunt cæci, verũ etiam sunt muti, vultis hoc cognoscere? Dicite, ex omnibus, qui adestis, quot tam confessi estis peccata vestra? Quot ve- 26
strum curastis conscientias verrere scopa lingux in sancta confessione, vt ieiunia, eleemosynæ, ac cætera bona opera, quæ ab initio quadragesimæ fecistis, diuinæ Maiestati grata essent? O muti, muti, nescitis enim vti tam facili ac tanto bono. Præcipiebat Deus vt virgo desponsata, quæ in Deut.22.
ciuitate ab alicuio homine corrumperetur, lapidaretur, & reddit rationem, quia non clamauit cùm esset in ciuitate. Si autem rure defloraretur, præcipiebat vt homo puniretur, non verò virgo: & ratio erat, quia in ciuitate poterat vti tam bona, ac facili defensione, vt est vociferatio, & 27
querela: rure verò quamuis clamaret, nullum tamen remedium habebat. Heu, quot æternum in inferno lapidabuntur eo quòd noluerint tam excellenti, ac facili defensione vti, vt est ioqui in confessione peccatorum suorum se accusantes. Videbitis fœminam mirum in modum lo-
quacem, cùm verò ad confessoris pedes se inclinat, Sathanas eam mutam reddit, vt ne peccatum quidem, ex omnibus, quæ commisit proferre sciat: sed omnia comprehendit, dicens: sic, aut non, si eam confessor interro-

28 get. Videbitis virum vrbanum, qui tam perpolitis verbis vtitur, sciens vrbanitates perpendere secundum hominū conditiones. Alium dicit illustrem, alium magnificum, alium [*vuestra merced.*] Alium verò [*Vos.*] Et cum conspicietur, videtur stultus, nullū enim verbum scit loqui. Quare non dicendum est, quòd diabolus te mutum reddidit, cùm tam inops verborū in re ita necessaria videaris, Cùm igitur fratres mei vobis probauerim tam perspicuis rationibus, quod Sathanas vos cæcos, & mutos effecerit: remedium est huius morbi, ad hunc cœlestem medicum con-
29 fugere, qui (vt dicit D. Ioan. in hoc apparuit filius Dei, vt
1. Ioan. 3. dissoluat opera diaboli) ad hoc in mundum venit, & quandoquidem sunt opera Sathanæ esse vt estis, Deum rogate vt ea dissoluat nec vereamini, ne, vt in vobis opera Sathanæ dissoluat, id tanta violentia faciat vt vosmetipsos destruat, quia ibidē dixit D. Ioan. Et scitis quia ille apparuit vt peccata tolleret. Nō venit vt adulterū, & latronē tollat aut homicidam à mundo abstrahat suspendens eos: hoc enim exequitur terrestris iustitia, sed venit ad auferendas
30 iniquitates. O admirabilē Dei clementiam! Diabolus virtutē, & virtute præditum simul vellet destruere, cùm sit capitalis hostis. Deus autē cum sit amicus, tantūmodo conatur peccatum tollere, non verò peccatorē. Ideò etiam
Simile. de eo dixit B. Ioannes Baptista: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Si in imaginē perfectissimā cuiusq; pictoris manu depictam, litura aut macula aliqua inciderit quæ eā deformet; accipit pictor instrumentum, & dexteritate sua, non imaginem oblinit, sed liturā aufert. Sic facit hic diuinus pictor Iesus Christus, & nō solùm à nobis peccatum abstrahit, sed bonum etiam donat. Laudate Deum
Coloss. 1. (ait S. Paulus) cū gaudio gratias agentes Deo, & Patri.
31 Quare? quia eripuit nos de potestate tenebrarū, & transtulit in regnū filij dilectionis suæ. O quam suauissima verba: posset dicere Christus filius Dei: Tu es peccator, & dignus es inferno, sufficit vt te à peccato liberem. Cetera tu tibi consule, sed diuina eius misericordia non hoc contentus est, sed transtulit nos, & abstulit malum, & auferet bonum.

Locutus est mutus, & admiratæ sunt turbæ. Cùm hic homo cæcus esset, & surdus (vt suprà diximus) non dicitur quod vidit,

vidit, & audiuit, sed quòd locutus est. Quid hoc est mysteri? 32
non aliud est, quàm quòd voluerit Spiritus sanctus nobis significare in hoc, quòd vnum ex membris, quo magis diuinæ Maiestati seruitur, aut quo ipsa magis offenditur est lingua. Ideò non tanta mentio fit de visu, & auditu, quàm de loquutione. Et in hoc ostenditur, quòd si homo loquitur, vt fas est, inde illi proueniet, quòd benè videat, & benè audiat. Maximè notādum est, quod cum Dauid Deum rogauerit, dicens: Domine labia mea aperies, & os meum *Psal. 50.* annuntiabit laudem tuam: postea instantissimè depræcatur, dicens: Pone Domine custodiam ori meo. [*Poned* *Psal. 140* 33
Señor vn bocal en mi boca, y enfrenad mi lengua.] Quare illic à Deo petit vt os suum aperiat: alibi verò, vt illud claudat depræcatur. [*Y le ponga vna puerta de retorno?*] Ostium circunstantiæ, &c. Hoc dixit vt ostenderet, quod ex manu Dei nobis venturum est bene tacere, & bene loqui. Sic re loqui, & sic re tacere opportunè & ficut decet, donum est altissimi. Date mihi hominem effrænatæ linguæ: non videtur nisi horologium perturbatum, quod non sistit vsq; ad centum. Cùm Dauid omnes creaturas ad laudes Domini inuitauit, nunquam peccatorem inuitauit, sciebat enim, 34
quòd illius causa tota musica dissona futura erat solus ille dissonaturus erat, & ita vocauit cœlos, stellas, terram, & cætera omnia vsque ad dracones, abyssos, omnia posuit in *Psal. 148.* suo psal. Laudate &c. Non tamen posuit sceleratum: ex mala enim conscientia non bona exibunt verba, & quæ diuinam Maiestatem glorificent. Itaque dicens: laudate Dominum de cœlis: serpentes & volucres pennatæ, dracones, & omnes abyssi, tabifica animalia, atque insensibiles creaturas, homini malæ linguæ, & proteruæ conscientiæ præposuit. Cōfundimini ergo pudore fratres mei, qui 35
assuescitis mentiri, iurare, & de proximis vestris detahere, siquidem tantam vobis infligit alapam Spiritus Sanctus minoris vos æstimans, quàm venenosos serpentes, & confusi pudore, conuertimini, linguas vestras coercete, purissimè in peccatorum vestrorum confessione loquimini. Nam ex isto fonte vobis medicina dimanabit, qua oculi vestri clarificentur, aures; vestræ excitentur.

Quidam autem ex eis dixerunt, in Beelzebuth principe dæmoniorum ejicit dæmonia. Et dicētibus illis inter se tantam blasphemiam

36 sphemiam incipit diuinus Dominus rationibus probare illos mendaces esse,& eorũ verba lõgè à ratione abesse.O
Exod.34. ineffabilem vnigeniti filij Dei patiẽtiã! quàm meritò dixit Moyses:Dominator Domine Deus misericors & clemẽs, patiẽs,& multę miserationis. Vbi cum hìc patiẽtem vocat, est in Hebræo verbum quod significat,[*Que tiene las muchas Reȳ largas.*]Quod non est iracundus,nec male moratus,sed mitis,& iniuriarum patiens. & qui nunquam parcere dẽ-
Simile. scisci tur.Testa parua si parũ aquę,& pauca cicera in eam infundas statim spumabit,& effundetur aqua minimo igne
37 calore.Torrẽs paruulus licet parũ pluat statim extra alueũ exit.Sed vt Tiberis,aut alius magn⁹ fluuius accrescat,& extra alueũ erũpat,necesse est multas pluuias præcedere.Habemus homines corda nostra quasi testas viduę,quę statim superexuberant, & quasi torrentem paruulum, quę statim minima pluuia,& minimo verbo ignominioso, quod nobis dicitur ab alueo exeunt,quacũq; minima occasione illicò irascimur,& velut furiosi concitamur.Deus est fluuius infinitæ aquę,nõ exit ab alueo propter scelera nostra,licèt
maximæ sint iniuriæ,quas cõtra illũ cõmittimus,tamẽsi non
38 tamen ad eum possumus accedere, quanuis eum offendẽrimus, non enim illum perturbatum inueniemus. Esto quanta mãsuetudine conetur,hos pessimos calumniatores veritatis iter demonstrare;quanuis tautã in illũ calumniam proferebant.

Est autem valdè notãdum, quòd cum ij verbis blasphemarent,dicit Euangelium: *Vt vidit cogitationes eorum.* Ecce Domine,hi pessimi verbis te vituperãt & blasphemãt,quare tu de eorum cordibus conquereris,quæ tu solus intelligis?nihilii æstimas verba,quæ tibi dicunt, & doles propter
39 eorũ cogitationes,quas nemo præter te cognoscit?Ita hoc cernitur Domini nostri Iesu Christi probitas,quia cum scipis,quem Pharisæi ex illis verbis intendebant,esset populũ decipere,& illam persuasionem, ac fidem ab eorũ animis auferre,quã de diuino Saluatore habere incipiebant,tanto maiori iniuria afficiebatur & plus dolebat malæ, quæ populo volebant inferre, quàm iniuriam suam sentiebat. magis dolebat videlicèt,quòd populo officerent peruertentes eum,& auferẽtes cognitionem illam,quã iam cõceperãt, quàm quòd ipse iniuriã pateretur. O ineffabilem Dei pa-

tientiam

tientiam!quis tibi non seruiet?Et quis tui amore nõ capietur? 40
[*Quien no se pierde por tu amor.*] Hic est,(fratres mei,) Dominus,quem offendimus,& quem despicimus, atque eum pro minimis rebus commutamus;cùm ipse sit Deus, & tã amicus noster, vt significet, se magis dolere peccata nostra,propter incommodum,quod peccatori afferunt,quàm quòd ipsemet offendatur. Cùm Hebræi maximum illud *Exod. 32.*
idololatriæ insultum perpetrassent,orãte Moyse pro illis, dicitur, quòd placatus est Dominus, ne faceret malum, 41
quod locutus fuerat aduersus populum suum, & tamen, cùm Moyses descenderet, ei inspirauit, vt in viginti tria millia illorum gladio irrueret. Conciderunt illa die viginti tria millia, quia eos pudore nudatos, ac proteruos perspexit. Ex verbis enim Aaron cognitum est quales illi essent. Atque totum hoc supplicium sumptum est, ne aliis proximis officerent, hoc est enim, quod Deus magnopere sentit, & non tam considerat peccata iam commissa,quàm duritiem illorum,ac incommodum,quod ipsa proteruitas aliis proximis potest afferre.

Probante Domino nostro Iesu Christo innocẽtiam suã 42
optimis rationibus, surrexit de medio quædam mulier & cœpit exclamare dicens: *Beatus venter &c.* Inter tot homines, ac legis peritos, & vbi tot de Deo detrahebant,vna tantùm mulierecula reperta est, quæ Dei honorem defenderet. Obstupendum est videre,quàm pauciſsimi sint,qui modo Deum laudẽt,& ei seruiant, atque illius honorem,& amplitudinem tueantur atque ij non sunt ex præstantioribus ac nobilioribus sæculi. In Exodo dicitur, *Exod.1.*
quòd cùm tyrannus ille Rex Aegypti imperasset, vt Hebræos sui persequerentur, ac in eos tantam tyrannidem 43
exercerent, vt filios eorum demergerent, timuerunt autem obstetrices Deum &c.Illę mulierculę fuerunt Aegyptiis confusioni:cùm enim tot potentes, & literati in consistorio regio essent,nullus fuit,qui tyrãno cõtradicere auderet,sed omnes eius tyrãnicis institutis obediebant cõtra omnem naturalem rationẽ,solæ mulierculæ quędam Deũ timentes huic tyrannico, & atroci præcepto obtemperare noluerunt. Atque illæ mulieres absque concionatore, aut doctore, naturali tantum lumine cognouerunt malũ supplicium esse præparatum, ac Deum timuerunt:

44 nos autem tàm docti,tamque admoniti,atque tot commonitionibus impulsi nihil timemus. O maximam infelicitatem, O terribilem cæcitatem! Ad illorum, ac nostram confusionem mentio facta est de illis mulieribus, quæ profectò non absque præmio manserunt, ibidem namque legitur,quòd benefecit Deus obstetricibus his. Nullũ est bonum,quod sit expers præmij. In omni enim gente, qui
Actor. 10. timet Deum,& operatur iustitiam acceptus est illi. Et ibi dicitur,& quia timuerunt obstetrices Deum,ædificauit eis
Hier. 12. domos. Et Hierem. dicit de iustis,quòd ædificabuntur in
45 medio populi Dei,idest,exaltabuntur, & conseruabuntur. Ita hîc intelligunt nõnulli,ædificauit eis,idest,suscepit eas, prosperauit eas,exaltauit, & benefecit.Sed, secundum sanctum
Gregorius Gregoriũ ædificauit eis domos, idest, dedit illis gratiam & virtutes, quibus ad æternas illas mansiones perue-
Ioan. 14. nirent,de quibus Ioannes, In domo patris mei mansiones multæ sunt.Vt cognoscatis,quàm gratus sit Deus, & quomodo,secundum Sanctum Gregorium, eas illuminauerit, cùm gentiles essent vt in salutis via ambularent.Curemus ergò pro huius tam grati Dei honore pugnare, ipse enim
46 nobis liberalissimè persoluet : hîc nobis concedens gratiam,& in futuro donans gloriã sempiternam.Ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius,qui cum patre,& Sãcto Spiritu viuit,& regnat in sempiterna sæculorum sæcula.Amen.

FERIA II. POST DOMINICAM III. IN QVADRAGESIMA.

Quanta audiuimus facta Capharnaum, fac & hîc in patria tua &c. Lvc. 4.

1 PRAEDICANS Christus Redẽptor noster in Nazareth, vbi educatus fuerat,infantiæque ac iuuentutis suæ annos duxerat, in eadem sermocinatione dixit Phariseis,ac ceteris,qui aderant: vtique dicetis mihi : medice cura teipsum,cum omnium corda,ac intentiones cognosceret,dixit:vtique dicetis.&c. Qui mirus est *Iusor* pilæ, omnes pilas in aere colligit,antequam per terram serpant.Sic
Similc.

Christus Dominus noster antequam homines loquerẽtur, 2
iam ipse perspiciebat,quid in animis haberẽt. Pilas in aere colligebat.Nos,qui sumus cõfessarij quando possumus pilam captare,iam venit obrepens,& quasi vi ablata. Nullus est enim,qui pilam benè iaciat. Non est,qui peccatum cõfitcatur,vt debet.Et sic,vt Hispanicè dicimus. [*Vamos facciendo las pecadas por vostro.*]Sicut ignari lusores, qui pilas in aere nesciũt cõprehendere, nisi postquam per humum obrepũt.Solus Domin⁹,vt verus Deus sciebat pilas in aere colligere:sciebat cognoscere, quid homines in corde suo cogitarent,antequã id ore proferrẽt,& ita locutus est iux- 3
ta horum cogitationem, quod enim ipsi magnopere desiderabant erat,vt in patria sua ea miracula faceret, quę alibi operabatur.Et dicere:cura teipsum: significat idẽ,quod: cura nos,qui vnum sumus tecũ, quòd ex tua patria sumus. Hic libentissimè dicunt,se vnum esse cum Iesu Christo,vt ab ipso beneficia accipiãt,at verò in laboribꝰ solum illum deseruerunt.Vt ipse conqueritur per Dauid dicens: consi- *Psal.* 141.
derabam ad dexteram,& videbam,& non erat qui cognoscceret me. Sicut cum aliquis præficitur episcopus, aut in 4
alium dignitatis gradum effertur. [*De cada vinco le salen mil parientes.*] Si verò sit pauper, ipsimet fratres eius eum abnegant fratrem.

Atque idẽ Dominus,qui quæstionem eorum nomine, & secundum eorum voluntatem proposuit:eis respondet: *Amẽ dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua.* In quibus verbis eis ostendit, quòd quia illum non honorabant,nolebat inter eos miracula facere.Sancti super hoc verbum maximã faciunt exaggerationem,& maximè perpendunt,quòd cùm Christus Redemptor noster esset,qui temporalia hæc,& caduca minoris fecerit, quàm omnes, 5
qui in toto terrarum orbe sunt, fuerunt, & futuri sunt, eumque nihil aliud in toto vitæ suæ tempore faceret, quàm terrestrium rerum omnium contemptum,tam vertibo,quàm exemplo hominibus persuadere:& tamen in patria sua nollet miracula facere,nec inter ciues suos habitare, eo quòd ipsum parui facerent,& ibi morabatur,& prodigia faciebat, vbi colebatur & magni æstimabatur, cum omnes sancti, & eius serui contrarium facerent: qui non solum commorari,verum ne ingredi quidem volebãt,vbi

6 honorabãtur. Si ergò vermiculi hoc faciebant, quanto rectiùs esset, vt diuinus Magister idem faceret, vt eius exemplum omnes imitarentur? Ita cupidus honoris erat? Profectò si perspicua oculorum acie rem hanc intueamur, inueniemus, quòd in ea singulare in nos contulit beneficium, admirabiléque nos eruditit doctrinam. Non erat auidus sęcularium honorum humillimus Iesus. Sed potiùs mirum in modum eos contempsit, & conculcauit: nec ciuitatem illam relinquebat, eo quòd ipse negligeretur, ad hoc

7 namque in mundum venerat, vt pro nobis contume-
Psal. 21. lias pateretur: vt eius nomine prophetauerat Dauid, dicẽs: Ego sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis. O superne mundi Redemptor, Deus infinite, atque homo vere, quare dicis Domine, te non esse hominem? Et quid mirum, quòd fuerint hæretici, qui dixerint te non esse hominem verum, cùm tu idem ore tuo fatearis: Ah! non id intelligitis. Vult dicere, se non esse hominem sicut solent esse sæculares homines. Dicitur illi ignominiosum verbum, statim gladiũ euaginat, ac illectis mediam abscindit faciem. Et dicitis: O sicut vir hoc fecit. [*O que lo hizo como hombre.*] Certè maximum est meritum, non enim vt homo fecit, sed vt iumẽtum, quod pacione, non verò ratione ducitur, & in eum calces tollit, qui illud percutit. Non sum ego (inquit sanctissimus Redemptor) talis homo, mille enim iniuriæ mihi factæ sunt, & omnes patientissimè toleraui. Sum sicut vermis qui pręterit viam sine tumultu, quem pastor, & aquarius conterit, & omnes cõculcant, & de nemine quęritur. Quis vquam vermem quęri vidit? O fili æterni Dei quàm quietus, & sine strepitu mundum hunc prætexuisti, obrepens

9 cut vermis prostrato humi pectore, triginta tres annos ea tanta egestate ducens, ab omnibus mails conculcatus: non tamen vnquam conquestus es. Ideò ait Dauid, te esse vermem & non hominem, sicut homines huius sæculi. Ideò non contentus est hic diuinus Dominus, vermis appellari, sed addidit dicens: Opprobrium hominum, & abiectio plebis. O res mirabilis, quum enim tu Domine sis omnium hominũ decus, & splendor (nam maior gloria nostra hæc esse hominem factum fuisse) & tamen dicis te opprobrium esse hominum? Significat his verbis, quòd contumeliæ, & opprobria, quę inter omnes homines diuisa sunt, omnia cumulata sunt, & simul in se deuenerũt, atque ea omnia libentissimè propter nos suscepit. Et cùm hoc ita sit, non recusabat facere miracula in patria sua, eo quòd non honoraretur ab illis; sed voluit se ita durum erga illos ostẽdere, vt autoritatem conferret prędicatoribus Euangelicis, quos noluit contemni, & parui fieri: neglecta enim persona, abiicitur etiam & doctrina. In quo nobis exemplum præbet quantum debeamus curare, ij, qui Euangelium, & Dei diuinas tractamus, vt apud populum bonam habeamus æstimationem, solummodò propter communem, non autem 11 propter nostram vtilitatem peculiarem, considerantes fructum, quem auditores ex doctrina percipient, si benè existimẽt de prædicatore, siquæ prædicationi fidem adhibeãt. Hanc opinionem cupiebat noster diuinus Magister, vt homines de seipso haberẽt propter commodum, quod ex eo illis subsequeretur, non verò, quòd vellet honorari. Imò in hoc amorem suũ maximè ostẽdit, quòd libentissimè ignominias pro nobis tulerit, quod est plus, quã mori: Nam reperientur homines, qui, pro amicis suis, vitam periculo opponãt: honorem verò nemo est, qui pro altero velit in dis- 12 crimẽ offerre. Imò ipso facto, quo aliquis peteret, vt honorem pro se offerret, inimicitias cum illo cõtraheret. Quid honorẽ meũ tu pertinges? filius autem Dei nõ vitã modò pro nobis obtulit, verũ & honorẽ etiam amisit. S. Marcus *Marc. 6.* hanc eandem historiam exponens dicit: & non poterat ibi virtutem vllam facere &c. Non dicit ipsum noluisse, sed omnipotentem non potuisse ibi miraculum vllum facere. O rem stupẽdam. Non potuit in patria sua id facere, quod toties in alienis fecerat.

Redditur etiam altera ratio vltra supradictam, scilicet, 13 quòd Deus non facit miraculum in fauorem peccati. Volẽt Nazareni, vt ad honorem patriæ suæ commoraretur illic medicus ille tam singularis, & ex omnibus nationibus illuc homines concurrerent, atque propter maximum concursum, multi cibi illic venundarentur, nam sic omnes illi mercatores essent, & stabularij fierent, & ita Domini miracula in fauorem eruditionarũ suarum essent, & sic volebãt vt cœlestis gratia tẽporalibus bonis vẽderetur, quod erat pessimum desiderium, cui impossibile erat Deum iu-

tistas

14 tisfacere. O quantum super hoc porerat hic reprehendi. Et quòd iam nulla sit in Ecclesia Dei peregrinatio, nec sanctorum inuocatio, quę in nundinas non versa fuerit, atque si ad eam quadraginta vadunt, triginta & nouem vadũt ad vendẽdum, & negociandum cupiditatibus suis cõmoti: & cùm peregrinationes die festo fiant, plurimi non ingrediuntur in templum, nec rem sacram audiũt, & ita domos suas reuertuntur, non solũ absque merito, sed peccatis, quæ illic commiserunt onerati. O terribilem hominũ peruersitatem, quæ omne bonum in malum commutauit. Hinc

15 etiam alia singularis doctrina elicitur: quòd quemadmodum homines Dei gratia, & propria humilitate, & obedientia, apti, & digni efficiuntur, petendi à Deo beneficia, & ea præstantiora consequendi, quam ipsi postulant, vt significauit S. Paulus, dicens, Flecto genua mea ad patrem domini nostri Iesu Christi, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei, ei autem, qui potẽs est omnia facere superabundanter, quam petimus, aut intelligimus, sed intelligitur, quòd hæc beneficia confert in eos, qui supradicto modo dispositi sunt. Sic per culpam redduntur homines indigni petendi, & accipiendi, vt dicit Deus per Esaiam, cùm multiplicaueritis orationẽ non exaudiam: manus enim vestræ

16 sanguine plenæ sunt. Et ratio est, quia peccatum nõ solùm animam occidit, sed aliquo modo Dei mores & ingenium permutat, non in se sed in suis effectibus. Deus enim, secundum suam infinitam probitatem de se nunquam est inexorabilis, sed facilis ad audiendum, & concedendum: peccata autem misericordiæ eius effectũ impediunt. Quapropter Hiere. dixit: nos iniquè egimus & ad iracundiam prouocauimus, idcirco tu inexorabilis es. Tales erant hi Nazareni infœlices, ideo Domiuum inexorabilem inuenerunt. Qui ruris domum construit vbi eam sol circuit, & in eam vndique reuerberat: si conqueritur quòd domus sit

17 intus obscura, merito illi dicere potestis, Tu es in culpa, si enim aperuisses magnas fenestras domui isti, ingrederetur solis splendor, qui eam illuminaret, siquidem ibi non erat, qui tibi impedimento esse posset. Est Deus sol infiniti caloris, & claritatis, quãtum est ex se, paratus est ad illuminandum, & calefaciendum, atque omnibus fauendum, & ab eius manu beneficia non accipiatis vobis culpam tribuite.

Ephes. 3.

Esai. 1.

Hiere. 3.

Simile.

buite, qui amplas fenestras non aperitis. Edite maxima suspiria, magnam lachrymarum copiam effundite, curate optima desideria habere, expedite cor intus, & omnibus vanis affectibus illud purgate: hoc est enim amplas fenestras aperire, & Dei beneficiis aditum patefacere, eiusq; gratiam desiderare, quæ nunquam deest ijs, qui ad eam accipiendam disponuntur. Idcircò S. Paulus dixit: Pacem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum, contemplantes ne quis desit gratiæ Dei. O quàm admirabilis sententia, quàm excellens admonitio omnibus proximis, & eis in omnibus rebus bonum exemplum ostendentes consideremus, & diligẽter contemplemur, ne forte propter harum rerum defectum, gratiæ Dei desimus. Solemus sæpenumerò dicere nobis gratiam Dei deesse, eo quòd in nobis spiritualem progressum non sentiamus. Sed dicit Apostolus, quòd vnusquisq; solicitus sit, & videat ne ipse desit gratiæ Dei: in quo significat, nos prius gratiæ Dei deesse, quam ipsam nobis. De illa namq; dicitur, clara est, & quæ nunquam marcescit sapientia, facilè inuenitur ab eis, qui quærunt illam, præoccupat qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat, qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit: assidentem enim illam foribus suis inueniet. Si quis diluculo eam quæsierit, non multos labores patietur vt inueniat, ad ostium enim suũ eam sedentem reperiet expectantem, vt desiderio saltem exeamus ad inquirẽdam illam, siquidem ipsa nos quærit & domum nostram venit. Non deesset Deus his in eorum necessitatibus subleuandis, beneficiisq; conferendis, sicut faciebat habitatoribus Capharnaum, nisi illi prius Deo deessent. Ad hoc propositum dicebat sanctus quidam ordinis nostri, qui dicebatur frater Aegydius, de gratia, quam homo accepit, & quam non accepit redditurus est rationem in cõspectu Dei. De ea quam accepit, nisi ea bene vsus fuerit, de ea quam non accepit, quia sua culpa illam non accepit: Deus enim paratissimus erat, vt eam conferret. Cùm igitur hoc ita sit, quid erit de nobis peccatoribus in illa horrasi quidẽ tam parùm dispositionis habuimus, & tam negligẽter præparati sumus ad gratiam Dei accipiendam, & tam male acceptæ gratiæ vsi sumus? Mittat vnusquisq; manum in sinum suum, & animaduertat quãtum sibi desit ad

18

Hebr. 12.

19

Sap. 6.

20

21

hoc

22 hoc vt bonus sit, & cognoscat, quantumcunque desit sibi culpa deesse, & videbit quantum habeat quod ploret. Quapropter fratres mei per reuerentiam huius liberalissimi Domini vos rogo, semel & millies, eius nomine hoc posco, ne illius diuinæ gratiæ desitis. Attendite quod ad fores vestras sedet expectans, vt sibi ianuam aperiatis, ne diuinæ clementiæ fores claudatis, ne tam preciosæ atque inæstimabili rei tantam iniuriam inferatis. Veneramini & maximi æstimate verbum humanatum, missum propter infinitum amorem ab æterno patre.

23 Aduertite quòd quia Christum Dominum nõ venerati sunt Nazareni, vt par erat, eos reliquit, & iuit Capharnaum. Et cùm ipsi arbitrarentur sibi petitionem suam concessurum esse, eos aspera reprehensione exprobrauit, & delecorauit, arguens eos ingratitudinis & inconsiderationis, quam reprehensionem ipsi tanquam præsciti molestè tulerunt, & ita dicit Euangelium, quòd, *Repleti sunt omnes in synagoga ira, & surrexerunt, &c.* In eodem sermone paulò antè, quia ad eorum voluntatem & deliderium loquebatur, & de Messia agebat, dicit sacer textus, quòd mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore eius. Plenè erant lætitiæ: vt autem Iesus Christus eorum vitia perstrinxit, repleti sunt omnes ira. Sic modo ad literam fit. Cùm prædicator mysteria declarat, quæ neminem perstringunt, dicitis: O quàm bonus prædicator, profectò est alter Sanctus Paulus. Cùm primùm verò de vita, ac moribus vestris maledicit, & vos vituperat: statim eum præcipitare cupitis, sicut illi Redemptorem nostrum. In libris Regum 2. Reg. 5. dicitur, quòd Philisthiim habitatores Azoto atcham Domini à templo suo, à ciuitate, & eius terminis eiecerunt. 25 eo quòd Idolum suum Dagon in terram eiecerit. O quot Deum, & eius famulos contemnunt, & ab animis suis exterminant, eo quòd eorum idola disperdunt. Adoras honorem, voluptatem, & vilitatem, quæ idola serui Dei conantur disperdere, & prædicator curat auferre: & ideò eũ odio habes, & in illum irasceris. Similc. Cùm accerciti iubetis sartorem qui vobis vestitum sarciat, certum est, quòd non faciet vestes secundum suam staturam, sed iuxta corpus illorũ, quibus faciendæ sunt. Sic velletis, vt quicquid prædicator concionatur, ad mensuram voluntatis vestræ esset, non verò iuxta

iuxta mensuram beneplaciti diuini. & quia non sic fit, sed vitia vestra increpantur, ira replemini. Vnum ex signis prædestinationis, aut reprobationis est, si ægrè aut libenter fertur reprehensio. Magnum certè signum est, cùm quis reprehensionem humiliter, patienter, & cum gratiarum actione perferr, illum prædestinatum esse. Contra verò, reprobationis est maximum signum, nolle corrigi, & cum reprehensione exacerbari. Cùm Moyses virgam in conspectu Pharaonis proiiceret in serpentem versa est. Sic plerumque solet accidere, quòd verbum Domini (quæ est virga) proiectum coram quodam Pharaone, coram præscito in anguem conuertitur, & venenum efficitur. Virga est correctio. Sic Iob narrans quomodo mali efferantur, & sublimentur, dixit, & non est virga Dei super illos. Hanc verò correctionis virgam, si coram præscito conjecis eum exhortans, vt sese ad virtutem recipiat: conuertitur in colubrum peccati, quia irascitur, & eum, qui se reprehendit vult morsibus conficere. Ait Plutarchus in moralibus, quod sicut cùm ægro datur potio (vt ei tam amara est) non solùm illam odit, sed vas etiam, in quo sibi data est multo tempore execratur, & cùm illud intuetur, statim ei stomachus euoluitur, & præ horrore intestina vult euomere. Ita mali odio habent non solùm reprehensionem, verum & illos etiam, qui eos reprehendunt: & cùm illos intuentur, statim perturbantur. O quàm pessimum signum. Liberet nos Deus à tali infœlicitate. Et vt cognoscatis quam mala sit audite Spiritum Sanctum dicentem de ea: Vino, qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ei superueniet interitus, & eum sanitas non sequetur. O metuendum verbum, quis est lapis audiens te qui non confringitur, & timore contremiscit? qui obdurato corde neglexerit corrigentem, & ei obstiterit repentina morte morietur, nec salutem animæ consequetur. Heũ, heũ, quomodò tam terribilem comminationem audimus, nec tamen illam timemus, ac si non esset Deus, qui eam dicit, O Domine, quid faciemus nos, qui passim in hanc miseriam incidimus? quis est qui dicat quando corrigitur? Benedictus Dominus Deus, qui tantum mihi contulit beneficium, mittens tale medicamentum vulneribus meis. O Dominus tibi persoluat frater mi, aut pater mi,

hanc

Plutarch. in moralibus. Prou. 29. 26 27 Exod. 7. 27 Iob. 21. 28 29

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 hanc charitatem, quam in me feciſti, multũ enim tibi pro
ea deboo. Quid dicitis ad hoc? quare non cõfundimini re-
dentes, quòd poſt correctionem, quaſi viperæ venenum
conſpuentes remanetis? ſicut remanſerunt hi Nazareni in
bonum Ieſum, qui peſtilentiſsimo furore concitati, ejec-
cerunt eum extra ciuitatem, & in excelſi montis cacumen
detulerunt, vt illum præcipitarẽt. Ecce quas ei gratias age-
rent propter prædicationem. Liberet me Deus à tali ſtatu.
in quem? aut quare? Plerumquè ira animam torquet, &
eam facit inſanire, illam obcæcat, & in mille inſanias re-
31 digit. Quo furore cruciabatur anima Saulis cùm abſque
vllo iure, aut ratione lacerari juſsit ſeptuaginta ſacerdotes
Domini ſacroſanctis veſtibus indutos? & hac immanitate
inſatiatus, euerti imperauit ciuitatem ſacerdotum abſque
culpa, & quòd nulli ætati, aut conditioni parceretur, bono-
nes, mulieres, pueri interficerentur, & (quod plus eſt) ab-
1. Reg. 36. nos, boues, & cætera iumenta concidi juſsit. Quo furore
dicite mihi, interius concitabatur, qui omni humanitate
nudatus, belluis ipſis erat immanior? effectus quaſi diabo-
lus, qui omnia deſtruere cupiebat. Non videtur vobis hoc
32 ſtupendum? quod talem ſtragem faceret, ſolùm propter
hoc quòd ſacerdotes receperant ibi Dauid, quem ipſe ſo-
teſtino odio perſequebatur? Adhuc eſſet factum eius cul-
pabilius, ſi hoc faceret, & crudelitatẽ hanc exerceret; con-
trà illos ſacerdotes, quòd cum neceſſario conexiſſent, &
piè admoniſſent. Ex quo intelligetis, quòd culpabilior ea
omnibus furoribus eſt ille, qui habetur cõtra eum, qui ani-
mæ noſtræ vult mederi. Beati mites, qui ſimilem iram &
omnes effrænatos furores ſumma animi contentione fe-
giunt, atque ideo lætam, & pacatam vitam degunt, vt aſſi-
Pſal. 36. mauit Dauid, dicens, manſueti autem hæreditabũt terram,
& delectabantur in multitudine pacis.

Ieſus autem tranſiens per medium illorum ibat. O benedi-
33 ctus talis Deus: glorificatus talis Dominus, & ſuper exalta-
ta ſit tanta patientia. Videte quàm libẽter tantam iniuriam
tulerit, tam mui animo per mediam illorum prætereun-
& cum illos ſtatim illic poſſet ſubuertere eos impune
deſeruit. O quàm meritò B. Paulus ad Hebræos dicebat:
Hebr. 12. Recogitate eum, qui talem ſuſtinuit à peccatoribus aduer-
ſus ſemetipſum contradictionem, vt ne fatigemini animis
veſtris

veſtris deficientes: nondum enim vſque ad ſanguinem re- 34
ſiſtiſtis aduerſus peccatum repugnantes. Maxima ſignifi-
catione dicit: Recogitate, poſſet enim dicere: cogitate,
vt nos commonefaciat, quòd iterum, atque iterum hoc
negotium à nobis tractari oportet, manè & veſperè, in
prandio, & cœna & tota denique vita, in cogitando, &
recogitando exemplum quod nobis dedit, traducen-
da eſt. Etiam maxima Emphaſi dicit: eum, Quem? Non
poteſt explicari. Voluit apertam relinquere ianuam, vt
anima quantumcunque velit poſsit intra ſe euoluere, &
ti liceat in pelago infinitatis Dei ſubmergi. Poteſtis cum 35
contemplari Deum, poteſtis animo concipere hominem.
Poteſtis Deum pariter & hominem cogitare. Illud: eum,
eſt abyſſus perfectionum. Et ita conſumpta tota vita, &
etiam mille ſæculorum tempore in agendo, de eo, qui
patiebatur, nunquam tamen ad littus huius pelagi perue-
nemus. In hunc ergò tantum Dominum, atque in eius
paſsionẽ oculos conijciamus, vt ab eo patientiam addiſca-
mus. Licet enim illum nobis pater æternus in Magiſtrum,
& ducẽ dederit, quem ſequeremur, vt dicit per Eſaiam de- *Eſai. 55.*
di eum ducẽ, & præceptorẽ gentiũ. Et hoc eſt, quod etiam *Roma. 13.*
ſanctus Paulus ad Rom. docere voluit cùm dixerit; Indu- 36
imini Dominum Ieſum Chriſtum. Cùm quis operatur ſe-
cundũ alterius facta, & ei multum aſsimilatur, dicitis, quòd
indutus eſt eum. Et ita dicitis de malo. [*Señor tiene el demo
mas enuelido en ſi.*] Quia in omnibus ſuis operibus eũ imi-
tatur, & repræſentat. Sic dicit Beatus Paulus: induimini Ie-
ſum Chriſtum: ita vt illum in omnibus imitemini in ſpiri-
tu, & proficiendi zelo, in ſermone, in miſericordia &c. Sed
vos ex virtutibus, quam in illo diligentiùs, ac ſtudioſiùs
oportet nos imitari eſt patientia, & manſuetudo etiã; vt 37
ipſe Dominus peculiariter docuit dicens; Diſcite à me quia *Matth. 11*
mitis ſum &c. Quæſiuit anima quædam deuota ab hoc di-
uino Domino dicens: Domine quid faciet homo propter
te, eo quòd pro illo paſſus fuiſti? Cui reſpondit Dominus.
Scito quod miniſtri atrocitatis, manus, pedes & omnia
membra mea vinxerũt, linguam antè meam nequaquam
vincire potuerunt. Ego tamen ita eam colligaui, vt ne ver-
bum quidẽ iracundiæ, aut ſcandali dixerim, aut quod ali-
quem læderet, ſed omnia verba mea plena erãt amoris, ac

38 patientiæ. Cũ igitur homo incommodis atque contumeliis alligatus, linguam suam patientia vinxerit malum pro malo non respondens, tunc mihi seruit, & magnopere placet, & hoc quodammodo cõtentus sum pro omnibus quæ pro illo perpessus sum, & tacui. O profundam, & admirabilẽ sententiam! beata anima, quæ illam seruauerit: per illam enim diuinam gratiam adipiscetur, & post in futuro cœlestem gloriam consequetur. Ad quam nos perducat &c. Amen.

FERIA. III. POST DOMINICAM III. IN QVADRAGESIMA.

Si peccauerit in te frater tuus vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. MATTH. 18.

1 SI PECCAVERIT in te, ideſt, contra te. Hic est legitimus sensus sententiæ, quã Dominus dixit Sancto Petro. Et hoc patet, postquã peracta hac doctrina, quã diuinus Magister docuit, eum interrogauit Sanctus Petrus, dicens: Domine quotiens peccabit in me frater meus, & dimittã ei? vsque septies? Arbitratus est Diuus Petrus, quod multũ se extenderat. [*Y que auia tirado la barra todo lo possible.*] Et profectò secundum quod modo facimus, latè se extendit. Nam tu quando tibi illata est iniuria, & aliquis 2 precibus rogatus ei dimittis qui eã tibi fecit, statim dicis [*Esta y no mas, luego llega al suelo, tan somera es mi charidad.*] Et iuxta hoc satis multum erat, quod dicebat Sanctus Petrus interrogãs vtrum septies dimittere esset. Sed tamen modicum adhuc dixit secundum quod vera charitas exposcit, & sic illi respondit Dominus, Non dico tibi septies sed vsque septuagies septies. Et statim proposuit parabolam regis qui dimisit septem millia talentorum, quæ quidam homo ei debebat, quod confirmat hoc quod suprà diximus.

3 Hoc, quod Dominus respondit quæstioni Diui Petri est maximæ consolationis peccatoribus, in quo dicit, vt ignoscat, quotiescumque offensus fuerit, absque vlla taxi & moderamine, Ioi enim certũ, p incerto numero posuit. Vnde confunditur

confunditur illud, quod nonnulli dixerũt, certũ quẽdam, 4 ac determinatum esse numerum peccatorum, quæ Deus solet dimittere, & extra illum numerum non dimittit. Si enim nos cum tam parum charitatis habeamus obligat Deus vt millies & millies & sine taxi ignoscamus nostris proximis? quanto nunquam eius misericordia habebit taxim erga nos, cum eius benignitas sit infinita, nostra autem sit arcta, & modica. Per Sanctum Lucam exaggerauit *Luc. 17.* diuinus Magister hanc ponderationem dicens: Attendite vobis. si peccauerit in te frater tuus increpa illũ, & si pœnitentiam egerit dimitte illi. & si septies in die peccauerit 5 in te, & septies in die conuersus fuerit ad te dicens; Pœnitet me: dimitte illi. Si ergo tam amplam vult bonus Iesus esse nostram misericordiam erga proximos, quomodo erit arcta eius infinita clementia in nos? O diuinam sententiam! ó peccatorum consolationem, quàm amplus adituS spei nobis hic aperitur si velimus nos disponere. Ita difficile visum est sanctis Apostolis toties ignoscere, vt suum cœlestem Magistrum orauerint dicẽtes; Adauge nobis fidem. Videntur enim nobis modicam fidem habere ad rem tam arduam. Ridiculum enim videtur toties in 6 die ire, & redire, ad deposcendam veniam: videtur qui hoc facit, significare se non intrinsecum & ex animo dolorem habere, cùm toties culpam repetat. Qui autem optimè norit humanam naturam sicut nouit is, qui eam condidit (in aliquibus præcipuè) non admiraberis, cùm toties aliquem videat incidere, & surgere, & reincidere, Ipse cognouit figmentum nostrum recordatus est quo- *Psal. 102.* niam pulvis sumus. Puluis minimo quodam flatu euoluitur, & euanescit. Sic miserum hominem quæcunque mi- *Prou. 24.* nima occasio facit incidere. Ideirco sapiens dixit: Ne insidieris & quæras iniquitatem in domo iusti, nec evastes 7 requiem eius: septies enim in die cadet iustus & resurget. Impij autem corruent in malum. Hoc dicit interesse inter iustum & peccatorem. Et vocat hic iustum, aut eum qui iustus est secundum diuinam prædestinationem, aut eum qui ad præsens vult esse iustus, & Deo seruire desiderat. Et hic est eius finis tam cadendo, iam surgendo. Nam & in Philosophia, & in theologia actus & agens à fine quem experiuntur nomen sibi vendicant. Et dicit. Ne insidieris iu-

8 sto, quem semel vidisti in peccatũ labi, vt videas si iterum labitur, nec in domo eius peccatum inquiras: ac si dicas quia peccatum ibi non commoratur, iam eum pœnitebit. Septies enim in die cadet iustus, & resurget. Mali autem præsciti, qui ex animo sunt peccatores, pœnitus, & sponte sua ad malũ properant, & in eo pertinaciter insistunt. Si ergò Deus mihi præcipit, vt septies in die ignoscam si toties iniuria affectus fuero cum sim vermiculus tam arcti conditis, vt vix contumeliosum vnum verbum possit capere, quid de illa infinita nobilitate incomprehensibilis con-
9 Dei immensa benignitate pleni potest sperari? O peccatores si velletis hac pulsima doctrina vti, & amodo peccatorũ vestrorũ medicinã inquirere inciperetis. Aduertite fratres quod licet nũc Deus passim, & singulis horis dimittat peccata tamẽ hac occasione præsentis vitæ, nõ proderit vobis immensitas misericordiæ eius ad veniã cõsequendam.

Ait ergò summus Magister mũdi: *Si peccauerit in te frater tuus vade & corripe eum &c.* O quomodò declaratur hic euangelicæ legis synceritas, cùm tibi, & vnicuique præcipiatur, vt cùm iniuriam accipis ita doleas peccatũ quod
10 proximus tuus commisit, faciens tibi hanc iniuriam, vt maiorem curam habeas auferendi eum ab illo peccato
Ephes. 5. quàm de iniuria tibi illata. Sanctus Paulus ad Ephesios dicit; Imitatores Dei estote sicut filij charissimi; & ambulate in dilectione sicut & Christus dilexit nos tradidit semetipsum pro nobis Vnum in quo precipuè debemus Deum imitari, & amoris excellentiam ostendere est hoc quòd hic nobis præcipitur: hoc est enim vnum ex operibus in quo maximè declarat suũ erga homines amorem quod cùm in se peccatur videtur magis sentire & doleat
11 dãnum, quod sibi peccator infert, quam iniuriã, quam sibi Maiestati facit. Hoc significat illud, quod dixit per Esaiã
Esai. 1. quiescite agere perverse &c. Quemadmodum si quis ma-
Simile. ximo impetu aliquem flagellis cæderet, & percussus magis doleret, quod percutiens nimis fatigatur percutiendo, quam quòd ipse illius ictus ferret, atq; illi maximi amoris visceribus diceret: Ne tantum fatigeris, quiesce, quiesce paululum. O inefabilem Dei pietatem! quid dici potest quod melius eius clementiam ostenderet? nam cum peccator Deum percutit tanto agone se fatigans in execra-

tione suarum cupiditatum & effrænati appetitus, odij, & 12
ambitionis; Deus ad eius cor loquitur dicens, præ nimia eius compassione; Quiesce, quiesce agere perverse. Quiesce, quiesce peccator ne adeò fatigeris malè operando. Et quia hoc omnibus dicit, loquitur hic Esaias generaliter dicens: Quiescite agere perverse. Et maximo dolore conquerens prosequitur: quomodo facta est meretrix civitas fidelis. &c. Heu consolabor super hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis; & cõvertam manum meam ad te, & excoquam ad purum scoriam tuam. Videte quomodò declarat dominus in his verbis, quòd quanquam 13
dolet peccatores puniens, eos tamen quasi aurũ, in ignem tribulationũ immittit, vt eos à peccatorum labe purificet. Atque in hoc præsertim vult vt nos illum imitemur, ita proximos nostros diligentes, vt propriarum iniuriarum obliti, diligentissimè rationes, & modos quæramus, quibus eos à peccatis auferamus; quæ commiserunt, cum nobis iniuriam fecerunt.

Hinc infertur correctionem fraternam esse de iure diuino. Nam si Dominus nobis iubet, vt eos, qui in nos peccauerint corrigamus, & eos à peccato tollere curemus; 14
quanto magis volet, vt medicinam curemus illis præstare, qui in alia mortalia peccata inciderint, quæ in nostrum incommodum non redundant? Atque etiam dico, quòd correctio fraterna non solùm est de iure diuino positiuo, verum etiam de iure diuino naturali. Quia absque eo, quòd Deus eam nobis commendaret in Euangelio, naturalis admoneret ratio quod proximum debemus cohortari, id in quo deficit, & ei remedium adhibere in tanto malo sicut est peccatum mortale. Præcipiebat Deus, vt cortinæ tem- *Exod. 26.*
pli talis essent formæ, & ita essent dispositæ vt altera alte- 15
ram ad se alliceret, significans hanc charitatem, quam inter fideles esse oportet. Quod alteri alteros debẽt allicere, & ad diuinæ Maiestatis seruitutem attrahere. Maximam curam habet aurifex colligendi immunditias do- *Simile.*
mus suæ, quia vt illud, quod præ manibus fert, est aurum, & argentum, quod non passim neque in quolibet angulo reperiturs atque huius plurima illi fragmenta à manibus excidunt: omnia cum stercore colligit, ac in ignem coniicit, atque inde aurum, quod in eo latet iam igne pur-

gatum abstrahit. Considerans Deus noster nos esse animum
æstimabilis pretij, & ab eius manibus in immunditias pec-
catorum excidisse; voluit vt hæc omnia in ignem charita-
tis proximi deuenirent, vt ibi admonitione, & mitis cor-
rectione purgentur, & peccati scoria consumatur: Chri-
stianusque purgatus ac mundus maneat, vt par est. Cum
Sanctus Ioseph dimisit ab Aegypto fratres suos, vt pa-
Gene. 45. trem accersirêt, dixit eis: Ne iratscamini in via. Eis magno-
perè commendauit, ne in via iracerentur. Ne iratscamini
(inquit) nec inter vos contendatis, cum enim ducatis ani-
17 nos, quæ sunt iumenta debilia, si alter in alterum irae
estis, quando asini in via ceciderint, non erit qui vos adiu-
uet vt eos suscitetis. Omnes fratres sumus. Omnes fra-
tres estis (nobis dicit bonus Iesus) omnes in via cæci am-
Simile. bulamus. Vtinam illuc peruenianus. Deferimus imbecilla
iumenta, quæ sunt hi asini, idest, corpora nostra, quæ in
quolibet luto in quolibet difficili transitu, & occasione ad-
legis onere incidunt. Vt alter alterum possimus suscitare,
inuicem nos oportet diligêtissimè amare: si enim sunt de-
cordiæ inter nos, alter alterius vicem nõ dolebit, licet læ-
18 sos nos esse animaduertamus.

Antequam Dominus hæc verba per Sanctum Lucam
Luc. 17. diceret, dixit: Attendite vobis. [*Mirad por vosotros.*] Ne-
tabile quidem fuit quòd illis tunc temporis hoc dixerit.
Fuit certè vt ostenderet, quod qui alterum correcturus est,
Simile. priùs seipsum corrigat, oportet. Qui vult dare buccellam
cibi delicatissimi ægro, quem ipsi horrendissimum essi-
scinita perpolitè & mundè eum condit, vt illum vix vide-
tur attingere. Quid ergo placitu difficilius, quàm qui in
19 mortali peccato commoratur? cui nec sacrum, nec pre-
dicatio, nec diuinæ res placent, omnia illi horribilia & da-
rissima videntur. Omnem escam abominata est anima e-
Psal. 106 rum. Vt ergo sanctæ admonitionis & correctionis escam
percipiat necesse est, vt summa puritate, & delicatissimè
condita sit, scilicet, summa puritate cõscientiæ, & exterio-
ris vitæ. Atque ideò eis dixit: Attendite vobis. Præcipit
Marc. 6. Dominus Iesus discipulis suis, vt irent in vniuersum mun-
dum, & vbi non reciperentur, excuterent puluerem de
pedibus suis in testimonium illis. Hæc enim pulueris ex-
cussio de vobis in die iudicij cõtra illos testimonium per-
hibebit.

hibebit. Audite confessarij, gubernatores, patresfami-
lias, prælati, quam arbitraminí esse causam, quare cùm 20
mandetis, & remandetis, arguatis, & redarguatis, nihil
tamen eorum fit, nec peccatis medicina adhibetur: quia
non excutitis puluerem de pedibus vestris. O quod te-
stimonium est hoc contra eos, qui Apostolos non excc-
perunt, cùm ipsi tam sancti & mundi essent, vt ne puluc-
re quidem affectus suos coinquinatos haberent. Hoc
enim significabat materialis pulueris excussio, & quod
homines tales non receperint, hoc eorum culpam grauio-
rem reddet. Excutite, excutite puluerem, quòd si tunc do- 21
ctrinam vestram non acceperint, hæc pulueris excussio,
hæc syncritas vestra de vobis testimoniũ perhibebit con-
tra illos in die iudicij, ad maiorem coronam vestram, & il-
lorum confusionem. Cum puritate conscientiæ simul re-
quiritur maxima prudẽtia, summa mansuetudo & benigni-
tas in corrigendo. Sic docet Sanctus Paulus, dicens: Fratres, Gal. 6.
si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spi-
rituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, consi-
derans teipsum, ne & tu tenteris. Primum dicit: Vos
qui spirituales estis. Spiritualem enim, non verò carnalem 22
eum esse oportet, qui alterum reprehendit, si vult sua cor-
rectione aliquid proficere. Secũdò debet esse in spiritu le-
nitatis, & mansuetudinis, non verò cum tonitruis & fulgo-
ribus, quæ peccatorem deterreant, & exasperent. Qui vasa Simile.
vitrea abluit, magnam habet rationem ne illa nimis ma-
nibus perstringat, ne forte frangantur. Sumus omnes tam
vitrei, & fragiles, vt minori asperitate, qua nobis quis lo-
quitur, frangamur, & impatientia laceremur. Idcirco dicit,
Consideret vnusquisque semetipsum, & videat qualiter
tractari & reprehendi vellet, vt cùm sit homo, & eras in
ipsum possit incidere. Cum prudentia ingrediendum 23
est. Iuxtà hoc dico: Domine, si per te mihi liceat, pauca tibi dicam.
Deus testis est, quod me nihil aliud mouet, quàm amor
Dei, & zelus boni tui. Optimè intelligo, te tanquam homi-
nem hoc, & hoc fecisse, non demiror: sumus enim debiles,
& non sunt occasiones, & laquei, vt magis admiremur quòd
frequentiùs non incidamus: sed non est consentaneum,
vt sic semper commoremur, sed remedium quæramus.
Considera Deum tam bonum esse, vt plus moueris tu in

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 petendo ab illo veniam ex toto corde tuo, quàm ipse in
parcendo tibi. Per viscera huius piissimi Domini, qui pro
nobis crucifixus est, te rogo, vt siquidem ipse tam liberalis
est, curemus vt eius liberalitas nobis prosit. Ego gaudebo
quòd si tu me videris in simili, aut alio peccato me offen-
nefacias, & vt surgam manum mihi porrigas. Bonum est
hoc frater, optimam rationem cœpisti, vt illius animę me-
4. Reg. 4. dereris. Vt Sanctus Eliseus defuncto vitã restituere tentaret,
uauit se super eum, & calefacta est caro pueri, quia appli-
cuit se mortuo, à morte surrexit: sic oportet corrigentem
25 mortuo peccatori adæquari, & applicari in culpa, offendis
se tam debilem, & miserum esse, vt ipse peccator est, & in
eadem se, & multò maiora peccata labi posse.

Dicit vlteriùs sanctum Euangelium. *Si te audierit, lucra-
tus eris fratrem tuum.* Ex hoc verbo infertur, quòd correctio
fraterna debet esse de peccato mortali, vel venali perni-
cioso; quia dicit: Lucratus eris fratrem tuum. Ergo peccatum
erat ergo propter aliquod peccatũ mortale: lucrum enim
Gerson. 2. enim peccatum mortale animam perdit. Gerson agens
p. 34. sub de correctione fraterna, assignat conditiones requisitas,
lit. T. vt proximum corripere teneamur: & vnã ex præcipuis est
26 esse, cum peccatum proximi mortale est. Secunda est,
quòd corripiens certam habeat cognitionem peccati, non
verò dubiam, & ex suspicione diuinantem. Tertia est,
quòd nemo alius tam decẽter eum possit corrigere, quàm
tu. Nam si alij tam boni, vt tu, aut meliores te, peccatum
videant, aut eius prælatus probabiliter potes credere, quod
aliquis horum illum corriget. Si tamen certus es quod
omnes eum deserunt, licet illud sciant, non ideo excu-
beris, sed illum debes corrigere. His conditionibus aliam
addit: quod si sit spes emendæ, si à te corripiatur; quæ ve-
27 si speretur non teneris eum corripere. In hoc casu remo-
dium, quod adhibere debes ad subueniendum huic mo-
mę. est, quod si peccatum redundet in damnũ tertij, quãuis
sit occultũ, teneris illud reuelare eius prælato secretò tan-
quàm patri, vt ipse medicinam adhibeat. Si verò peccatum
illud nulli officit nisi actori suo, si post correctionem fra-
ternam nõ resipiscit, & solum testem habes integrum quo
illud possis probare, tunc teneris illum denunciare; nam in
hoc casu, tu qui es denuntiator poteris esse, alius reus. His
omnibus

omnibus suprà dictis conditionibus, aliam addit Doctor il- 28
le, scilicet quòd non credatur posteà deceatior opportuni- *D. Thom.*
tas temporis & loci, quàm hæc in qua eum corripis: de hac *2.2. q. 33.*
materia latissimè tractant Doctores scholastici. *art. 1. &*

Dicit vlteriùs sanctus textus. *Si autem te non audierit, ad- sequent.*
hibe tecum adhuc vnum, aut duos, &c. Nonnulli hoc sic decla- *Doctores*
rãt, quod quamuis peccatum sit occultum, postquam pec- *in 4. d. 19*
catorem secretò inter te & illum correxeris, nisi tamen
velit emendari debes adducere tecum vnum, aut duos
homines probos, & coram illis peccatorem reprehendere,
& quòd non est inconueniens, quod illam minimam infa- 29
miam patiatur, vt anima eius à peccato auferatur. Fama
enim cum corrupta anima, non est fama, sed similitudo fa-
mę. Audite ad hoc propositum quoddam naturę arcanum.
Res illegitimę & rudes in optibus naturæ, sunt quasi mu-
rus & defensio legitimarum & delicatarum, atq; vtilium.
Scolymus quem Hispanè dicimus [*Cardo,*] habet sex, aut *Simile.*
septem brachia vtilia, hæc vobis eligitis, exteriores verò
cruditis, quia in interiorum custodiam producta sunt: in la-
tuca & cima illẽ seruatur. Scitis quorsum alia aliis sint me-
liora? vt peiora sint custodia meliorũ. Vt cùm accedit hor- 30
tulanus illud illegitimum ictum accipiat, si vtrumque sine
incõmodo posset exire, optimũ esset, sed si quidẽ scolymus
aut lactuca ictũ acceptura est, oportet vt in rudioribus bra-
chiis & foliis illũ sustineat: corpus, honor, diuitiæ, & his si-
milia omnia sunt illegitima & rudia, anima sola cum suis
potentiis spiritualibus est nobilis & delicata. Cum tu acce-
peris reprehẽsionis ligonẽ, si vti ẽq; poteris seruare melius
erit: quando autem animæ salus non potest conferri absq;
rudioris & illegitimi detrimento, non est mirum quod fa-
ma ictum percipiat vt anima salua fiat. Alij dicunt, quod 31
hoc ferre duos viros probos, intelligitur de illis, qui rem
etiam sciunt, & quod debes ei dicere. Optime scis Do-
mine, quod te huius peccati correxi, & tamen ab illo exire
noluisti: nõne ergo mihi visum est, te coram his admonere:
æquidem scis, illos etiam hoc scire, & te ab eis valdè diligi,
qui etiam vt ego salutem tuam summopere desiderant; &
hoc mihi æquius videtur: & his qui affirmãt contestes ad-
ducendos esse, etiam si alterius delictum nesciant, respon-
deo, quod maximum ex eo inconueniens sequi potest. Po-

32 test enim accidere, vt peccator correctus Dicat. Domini
estote mihi testes, quia hic homo falsum crimē mihi im-
posuit,& ita potest corrigētem in angustias redigere: quod
si dicas,si sciunt quorsum præcipit,vt eos coram alio admo-
neam?Respondeo,quod fit,quia habet probabilitatem,quod
coram illis viris probis verecundabitur, & corrigetur.

Sin autem, dic Ecclesiæ. Ecce textus firmissimus contra
hæreticos,quod Ecclesia est visibilis, & quod non consistit
solùm in iis, qui in gratia sunt. Ecce quomodo est capud
visibilis,qui est prælatus,princeps huius Ecclesiæ & cōgre-
33 gationis fidelium. Dices,iam intelligo id quod mihi Do-
minus meus hīc præcipit præceptū esse,quod omnes obli-
gat,qui id facere possunt,& intelligit de peccatis mortali-
bus publicis, & secretis: sed adhuc circa hoc, duplex mi-
hi remanet dubium,quorum alterum est: Ego scio fœmi-
nam carnalem, quæ in peccato commoratur,& scio,quod
si ego eam alloquerer & corrigerem,ipsa à peccato exiret,
& nullus est alius modò, qui eam possit reprehendere,nec
ex quo ipsa tam libenter correctionem ferat,sed timeo, &
probabilissimè credò, quod si eam corrigam eius amator
34 id sciet,mihi vulnera infliget,& forte mortem inferet. In
tali casu pater obligabis me ad illius correctionem frater-
nā?nisi sit alius(vt tu dicis)teneris eam corrigere,etiam cū
probabili mortis periculo:præcipuè si cognoscis quòd tua
correctione emendabitur.

Alterum dubium est: Ego habeo amicum concubina-
rium,& certò scio, quod si eum corrigam,à peccato rece-
det.Sed quia credo,quod post tres aut quatuor mēses me-
lior erit occasio, vellem illud ad hoc tēpus differre,rogo,
an possim id facere? Respondeo quòd si scias, quia nunc à
35 peccato recedet:licèt credas, quòd posteà illud melius fa-
ceret,nō potes hoc differre absq; magno peccato: quia in-
terea proximus tuus in maximo periculo versatur.cū toto
hoc tempore in mortali peccato moretur,atque si interim
moriatur, in infernum detrudetur. Compertum est ergo
in toto hoc negotio correctionis fraternæ, quòd consu-
rentibus suprædictis conditionibus correctio fraterna sub
peccato mortali obligat, & si quis erit,qui eam non faciat
vere in infernum ibit,licèt aliud peccatum non haberet.O
Deus Maiestatis infinitæ,quis haberet verba,ac spiritum ea

hanc veritatem in animis eorum imprimeret, qui Euan- 36
gelicam doctrinam sequūtur! Quoties hoc peccatum for-
tasse committitur præsertim inter dominos & famulos,
inter matronas & ancillas, æque inter principes, & subdi-
tos suos. Famulus ne dominus illum domo sua ejciat, ne
verbum quidē ei audet dicere. Dominus verò licet videat
iurare,& pertinare famulos suos,& sciat quòd malè viuūt,
nullam de eo rationem habet,dicēs: Ipsi habent suum pa-
rochum,& prælatum, Ego non sum Episcopus. [*O sancta*
Maria Señora.] quàm lachrymabile est hoc! Maledictus *Genes.*1.
illis Cain, cùm Deus percontatus est eum de fratre suo, 37
respondit: Num custos fratris mei sum ego? & hoc re-
sponsum didicerūt tales domini ab hoc maledicto malo-
rum patriarcha Cain, & ita frequenter illud vsurpant, &
palsim proferunt:Num custos fratris mei sum ego? modo
hoc dubitatis? vt dicitur in Ecclesiastico: Vnicuique man-
dauit Deus de proximo suo. Quapropter fratres mei per
charitatem Dei vos rogo,vt diligētissimè hæc attendatis, *Eccles.*17.
quæ vobis declarauī,in quibus salus vestra agitur,quod si à
memoria exciderint, recordamini saltem hanc regulam
seruare: quòd quotiescunque in vestris proximis peccata
publica,aut secreta cognoueritis virum aliquem doctum,
& rectum cōsulatis, & absque reuelatione personæ illi di-
catis,Hoc,& hoc scio quod facit quidam homo:dic,quęso: 38
quid ad eius animæ remediū facere teneor? quomodo me
habiturus sum quia hoc ignoro, & ita munus tuum adim-
plebis,faciēs quod rectus ille vir, & eruditus tibi cōsulue-
rit. Et sic nobis inuicē charitatiuè & benignè fauentes hīc
à Domino nostro gratiā cōsequemur, & posteà ad sempi-
ternā gloriā perducemur,ad quam nos perducat Iesus,&c.

FERIA IIII. POST DOMIN. III. IN QVADRAGESIMA.

Accesserunt ad Iesum ab Hierosolymis Scribæ & Pharisæi, di-
centes: Magister volumus a te signum videre. MATT.15.

RES maioris ponderis, & momenti,quæ vnquam in 1
toto terrarum orbe fuit,aut erit,fuit,Deum hominē
fieri,& factū hominē ad humani generis salutē venisse. Et

ad

2 ad rem hanc scisitandam dicit S.Ioannes, quòd misissent
Ioan.1. Iudæi ab Hierosolymis sacerdotes, & Leuitas ad Iohannem
vt interrogarent eum: Tu quis es? Ad rem tanti ponderis
& quæ Hierosolymitanorum tãti referebat, scilicet ad in-
terrogandum, vtrùm S.Ioan.esset Messias, qui mittendus
erat, an non? nuncios miserunt Sacerdotes & Leuitas, qui
aliquo modo erant veluti lanij, & coci: nam ferè totũ eo-
rum munus erat, animalia excoriare, torrere, & coquere.
Pharisæi verò, & legis Scribæ, qui erant nobiliores in ciui-
tate absque vllo labore & solicitudine manserunt. Nunc
3 autẽ in re tam parui momenti, vt erat, vtrùm discipuli Do-
mini manus abluerent necne? dicit S.Matth. quòd non mi-
serunt Sacerdotes, aut Leuitas: sed ipsimet Satrapæ & Do-
ctores legis tam longum iter fecerunt, scilicet, à Iudæa in
Galilæam: ac si diceremus modo, à Castella in Valentiam,
aut in aliquam prouinciam, magno cum labore, & dispen-
dio ad interrogandum Iesum Christum filium Dei. *Quare*
discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? non enim
lauant manus cum panem manducent. In re tam leui, quæ
nihili pendebat, tantam adhibent curam & solicitudinem,
4 aliam verò quæ tam grauis erat, & tãtæ æstimationis, quæ
leuissimam, & nullius momenti egerunt, quasi nihil interesset. Hæc est vna ex præcipuis ærumnis in quam crebrò
incidunt cæci filij Adæ, quòd res maximi momenti, quasi
leuissimas agũt, res verò nullius vtilitatis, & entitatis, quasi
grauissimas, & vtilissimas pertractant. Sic affirmauit S.Pau-
Rom.8. lus, dicens: Qui enim secundum carnem sunt, quæ carnis
sunt, sapiunt, qui verò secundum spiritum sunt, quæ sunt
spiritus sentiunt. Cùm mali nihil aliud sapiãt nisi carnalia
& secularia de his solùm diligentissimè agunt. Contrà ve-
5 rò boni, vt terrenis non delectantur, sed diuinis rebus gau-
dent, hæc summo feruore & diligẽtia pertractant. Idcirco
Prou.31. Ioquens Spiritus sanctus de anima iusta, dicit: Gustauit, & vi-
dit, quia bona est negociatio eius, non extinguetur in
nocte lucerna eius: manum suam misit ad fortia, & digi-
ti eius apprehenderunt fusum. Via ad perfectionem animæ
sanctæ dicitur hic esse res diuinas sapere, quæ est affectiua
cognitio & experientialis: hæc oratione, lectione, diuino-
rumq; rerum assidua meditatione comparatur. Est enim
1. Ioan.5 peculiare donum Dei, vt S.Ioannes affirmauit, dicens: Scimus

mus quoniam filius Dei venit, & dedit nobis sensum, vt 6
cognoscamus Deũ verum, & simus in vero filio eius. Per-
pende quod dicit, Dedit nobis sensum, [*Que nos dio vn*
entendimẽto, y vn gusto.] In cognitione Dei, vt hac suaui
cognitione simus in vero filio eius, id est, quòd in amore,
& vera imitatione filij eius Iesu Christi perseueremus: &
eo quòd sit donum diuinum crebra contemplatione quæ-
rendum est, & instanti oratione postulandum: siquidẽ eo
quòd nullam habemus cognitionẽ, & gustum diuinarum
rerum peiores sumus brutis animãtibus. Bruta enim, aues, 7
& cætera animalia, visu, olfactu, voce, ac beneficentia pro-
genitores suos norunt: quòd autem homo nullam habeat
experientiam illius, per quem viuit, alitur, & conseruatur
maximum malum est. De hoc maximo dolore quæritur
sapernus hic Dominus, cœlos terrámque inuocans testes,
& dicens: Audite cœli, & auribus percipe terra, quoniam
Dominus locutus est: Filios nutriui, & exaltaui, ipsi verò *Isa.1.*
spreuerunt me. Cognouit bos possessorem suum, & asi-
nus præsepe domini sui, Israel autem non cognouit me,
& populus meus non intellexit. Quòd animalia tam tur-
pia, & rudia, vt bos, & asinus experientia cognoscant pos- 8
sessores suos, qui eos aluut, homines verò ratione locuple
tati tam expertes sint cognitionis Dei suimaxima infœli-
citas & miseria est. Hic profectò non tam reprehendit ho-
mines infidelitatis, quàm quòd non habent cogoitionem
experientialem, & affectiuam, quæ animam in diuinæ Ma-
iestatis amorem rapit, eamq; postea feruidam, ac diligen-
tem in rebus seruitutis Dei efficit. Solent mercatores res *Simile.*
suas venales ad delibãdum dare emptoribus, sicut vinum,
poma, & his similia, atque etiam panni ostẽsionem facere,
& quod in equum ascendant, & eum exagitent, & expe-
rientia facta, si res venalis emptoribus placeat, facilè in 9
pretio conueniunt. Hic est mos Dei erga homines, sui di-
uitiarumq; suarum gustum illis præbet, vt illas experian-
tur, quo ipsum facilius ament, atque quousque illum adi-
ficantur, cum sectentur. Gustemus ergo fratres mei, ea
quæ sunt Dei: sed necesse est diligenter aduertamus, quòd
vna ex præcipuis fraudibus diaboli est, hominibus suadere,
quòd Dei delectatio, cum mundi delectatione non repu-
gnet, & vtraque simul possit percipi, atque hoc in con-

10 demnationem eos demergit. Quapropter ad hũc gustum impetrandum, & per eum,diligẽtiam & feruorem in seruitute Dei consequendum,necesse est ex animo terrestres delectationes expellere. Ait ergo Spiritus Sanctus de anima iusta, quòd priùs gustauit Deum, atque vt gustauit, vidit, quia bona est negotiatio eius, vidit & cognouit, quia seruitus Dei est bona res. O quàm bona negociatio, tum pro auro, & pro prætiosis margaritis commutare, & bona temporalia pro bonis æternis dare. O quàm bona negotiatio, pro paucis lachrymis pœnitentiæ, vitam lae-
11 tiamq; æternam comparare. O quam bona negotiatio pro vase aquæ frigidæ, infinitæ durationis præmia impetrare. O quam bona negotiatio peregrinum in domum tuam excipere, vt per eum in cœlestibus mansionibus merearis habitare.Væ miseris peccatoribus,qui quasi ignari mercatores tam inutilibus negotiationibus intendunt, vt pro vno die, atque etiam pro vno instanti voluptatis cœli hæreditatem amittant, & inferni æternitatem acquirant. Sanctus Paulus arguebat Esau, qui propter vnam escam vendidit primitiua sua. Quanto dignior reprehen-
12 sione es tu, qui pro belluarum voluptate, pro vno prandio,pro asis vtilitate cœli primitiua vendis? heu miserrime, quàm malam negotiationem cœpisti, quia noluisti sufficere Deum gustare. Anima quæ eum gustauit, alibi non fecit: accelerauit enim bonam negotiationem negotiari, atque ideò addit Spiritus sanctus:Non extinguetur in nocte lucerna eius. Ex hoc loco clariùs patet quantum prodest Deum gustasse, & immarcescibilem coronam diligenter negotiatum fuisse: cùm talibus meritis optimus finis promittatur,& transitus fœlicissimus ex hac in aliam vitam præparetur, non extinguetur in nocte, &c. id est non morietur mala morte. Significatur in hac promissione
13 ne res dictu terribilissima, scilicet, quòd aliquibus, qui in hac vita lucem gratiæ habuerunt, in morte extinguatur prævalentibus contra eos diaboli insidiis. In quo magnum Dei iudicium latet. Atque ad hoc alludit,quod Dauid feruentissimè diuinam Maiestatem rogabat,dicens:Illumina oculos meos ne vnquam obdormiam in mortem: quando dicat inimicus meus: prævalui aduersus eum. Ex hac oratione infertur, quòd Sathanas qui in vita nostra

tuit contra multos prævalere, in morte prævalebit, extin- 14
guens illis lucernam gratiæ, vt apparet in quadraginta illis Martyribus, de quibus Ecclesia his diebus meminit, qui cùm quadraginta ad patiendum martyrium in lacum aquæ frigidissimæ ingrederentur, vnus eorum ibi gratiam amisit,& in fidei confessione defecit. Itaque ibi extincta est eius lucerna. Animæ verò sanctæ, quæ Deum gustauerat, & diligenter negotiata fuerat, non extinguetur in nocte lucerna eius,& huius rei rationem reddit Spiritus sanctus,dicens:Manum suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fusum. Manum ad fortia, & heroica 15
extendere, est res difficillimas & sensualitati maximè repugnantes operatam fuisse, & se crebro in spiritualibus exercitijs exercuisse. De quibus rebus Sanctus Paulus dicit:Non enim iniustus est Deus, vt obliuiscatur operis ve- *Hebr.6.*
stri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis, & ministratis. Ecce quomodo fatetur Sanctus Paulus, quòd Deus iniustus esset, si opera heroica in charitate ac diligentia facta obliuisceretur: & nisi recordaretur operum, quæ tam perseueranter serui sui fecerant, vt non contenti fuerint ea fecisse, sed semper ea 16
faciunt;quæ etiam hîc significat Spiritus Sanctus in metaphora mulieris nentis, dicens:Digiti eius apprehenderunt fusum.Dices tu,quid ergo tam heroicum est nere,vt illud colloceat Spiritus Sanctus inter opera heroica? Plura mysteria latent hîc,quàm arbitraris.Nere est ex sinistra in dexteram stupam traducere,& ita,quòd antea in sinistra manu erat stupa,recipitur in fusum existentem in dextera, effectum iam filum. Per duas manus significantur duæ vitæ: per sinistram, præsens vita designatur, per dexteram verò futura vita declaratur. Et omnia quæ in mundo apparent, 17
sunt stupa, quæ minima quaque scintilla concremantur, & conficitur.Valetudo,pulchritudo,diuitiæ, & cætera huiusmodi,omnia sunt stupa, quæ infœlicitatis vnius scintilla comburitur. Hanc autem stupam si bene scias nere, in sericum perfectissimum conuertes, traducens omnia hæc bona à sinistra manu præsentis vitæ ad dexteram futuræ, fuso optimæ intentionis & diuini amoris. Cùm corporis valetudinem, ingenium, diuitias & honorem in seruitutem Dei confers, tunc nes, & temporalia bona

huius

huius vitę in spirituales diuitias conuertis, atque ex hoc ci- 18
rico conficietur vestis pulchertima, qua anima tua in cę-
lesti regno exornabitur. O miseros illos Alexandros, Da-
rios, Cæsares, atque cæteros Imperatores Romanos, quot
bonis hic abundarunt, & quàm nudi nunc illic morantur,
nescierunt enim nere, nescierunt temporalia huius seculi
in æterna futuræ vitæ transferre. Idcircò se modò expe-
riuntur, & in æternum experiẽtur, in perpetua nuditate &
confusione. O miseros & infœlices vos diuites, & posses
huius seculi, quomodo in eandem calamitatem & igno- 19
miniam denẽtur estis, cò quod nolitis modo nere, omnia-
bus in hac vita vultis perfui, nihil in aliam vultis traduce-
re. Ne sic sit fratres mei, siquidem tempus & opportunita-
tem habetis, ne illam in cassum prætermittatis. Incipite
amodò nere: & animas vestras ex illa cõfusione perpetua
redimetis.

Sed opus est aduertatis, quod dicit hic sanctus textus de
hac sancta anima, quæ nec; quod quæsiuit lanam, & linum
& operata est consilio manuum suarum: quòd cõficeret
lam ex lana, & lino. Inter nos sunt aliqui, qui nent lanam
alij verò, qui nent linum, verùm qui dignus est, qui à Deo 20
laudetur vtrumq; net. Linum assiduis ictibus, & maximis
post laborem in lucem proferturi prius quàm aliquid pro-
sit mille tormentis cruciatur: & ideò per linum opera pœ-
nitentiæ intelliguntur. Per lanam verò suauem & iocun-
dam, opera misericordiæ designantur. Alij ergo nent la-
nam, & hi sunt, qui se in operibus misericordiæ exercent
sed non nent linum, sunt enim delicati, non rigorosè tra-
ctant corpora sua. Alij autem linum nent & non lanam.
Hi sunt, qui in pœnitentia viuunt, ieiunant, cilicijs induun-
tur, flagellis cæduntur, &c. Ne tamen eis præcipiatis dare 21
eleemosynam. Ita enim durum est eis vnum minutum à
loculis proferre, ac si eis à corpore euelleretur. Alij sunt
qui vtrumque faciunt, corpora sua cruciatibus torquent, et
vitam suam puram, ac candidam quasi linum producunt
atque etiam sunt misericordes, hi nent linum & lanam. Ex
his curemus esse fratres mei, ne forte infœlicitas illa ma-
bis contingat, vt lucerna gratiæ in nocte mortis nobis ex-
tinguatur, & in æternum in infernum detrudamur. Iam
cognouistis discursum iustorum, qui significãtur per hanc
animam

animam sanctam, quam nobis hic diuinus spiritus descri- 22
psit, quomodo curant res diuinas gustare, & exinde pro-
uenit quod verè & ex animo de eis agant. Mali autem,
quia nunquam spiritualia, sed secularia gustauerunt: ideò
tam friuolè ea agunt, tãquam ea quæ ne minimis quidem
(vt aiunt) labiis delibarunt; & tam diligenter & solicitè
res terrestres, & nullius momenti tractant: illis enim so-
lis delectantur. Atque hęc est causa, quare infœlicissimi illi
Pharisæi & Scribę tanta negligentia tam graue negotium
agerent, vt erat scire, vtrùm tam venisset Messias, nec ne:
& tam solicitè negotium illud tam leue tractarent, quod 23
erat, quare Apostoli cum manducarent, manus non abluc-
rent. Vtinam æterna Maiestas mentes nostras sua claritа-
te illuminet, ne in simile præcipitium incidamus.

Dicit ergo sanctum Euangelium, quòd accesserunt hi
Pharisæi infœlices ad summum mundi Magistrum hac
tam friuola quæstione, dicentes: *Quare discipuli tui, &c.* O
quotes ad Dominum accesserunt cum his neniis. Iterum
dicit sanctum Euangelium, quod accesserunt ad conque-
rendum de discipulis eius, quia spicas in agro colligerent
in die Sabbathi. Iterum accesserunt interrogantes; quare 24
discipuli eius non ieiunarent sicut discipuli B. Ioannis Ba-
ptistæ: quã rationem habebant de vita aliorum. [*Libre me Dues de tal gente.*] Signum est peruersæ conscientiæ alio-
rum, & non sui rationem habere, Non profectò reperie-
tis, quòd Apostoli Pharisæorum vitam iudicarent; erant
enim virtute præditi, qui suæ potius, quàm alienæ vitæ ra-
tionem habebant. Imò cum semel eos interrogasset Do-
minum, quem dicunt homines esse filium hominis? scien-
tes quod isti eum vocarent Samaritanũ, & habentem Dæ-
monium: noluerunt ei dicere. Ij verò viceuersa non ani- 25
maduertebant cordium suorum depranationem, & con-
demnabant, quod in alijs peccatum non erat. Condẽnauit
Dauid diuitem, quod vnam pecudem arripuisset à pauper- 2. Reg 12.
culo, qui non habebat aliam, nec tamen condemnabat
seipsum cum Vriæ vxorem accepisset, atque eum interfici
iussisset. Hæc omnia referimus fratres mei, non tam pro
suorum habeat mercedem: quàm ad nostram admonitio-
nem: vt ab alienis defectibus oculos abstrahamus, & illos

16 in nostros conijciamus. O quantum interest animadver-
Ezech.33. tere vnumquemque sua propria peccata. Per Ezechielem
dicit Deus quibusdam peccatoribus,qui attentissimè oculos coniecerant in peccata sua. Sic locuti estis, dicentes: Iniquitates nostræ, & peccata nostra super nos sunt, & in ipsis tabescimus: quomodo ergo viuere poterimus?id est. Dicitis,iniquitates nostrę in proximos,& scelera in Deum contra nos surrexerunt,ceruices nostras pede conculcant, prostratos nos hami habent, tam potentia sunt: nos verò ita debiles sumus, ac vulnera nostra ita sunt corrupta, vt
17 videamur ea aspicientes obstupescere. In ipsis nos tabescimus, & eo quòd ita pauidi & obstupentes erant; pec-
Ezech.33. cata sua considerantes: præcepit Deus, Prophetæ: Dic ad eos: Viuo ego,dicit Dominus Deus nolo mortem impij: sed vt conuertatur impius à via sua, & viuat. Conuertimini à vijs vestris pessimis, & quare moriemini, domus Israël? Animaduertite misericordiam Dei,quem animum eis addit, & ad veniam eos inuitat, eis timorem aufert, atque eos confortat, vt sperent se misericordiam esse consecuturos. Nam licet essent mali, oculos tamen in pecca-
18 ta sua conuertebant, & obstupebant, considerantes se ita sceleribus delibutos. Idem apparet in Dauid, qui quasi ip-
Psal.37. quos hic dixit Ezechiel, peccatorum suorum grauitatem exaggerat, dicens,Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum. Super caput meum conscenderunt, arcem meam occupauerunt, atque ibi vexilla sua erexerunt, vt si ex me victoriam reportauerint, atque ita peccatis meis fum vinctus, & captiuus, & sicut onus graue grauatæ sunt super me.Et sua grauitate me ita subjecerunt,vt mouere nequeam. Loquitur humilis Rex de se tanquam de immento. Cùm enim homo peccat, comparatus est iumentis, si
19 quidem nō ratione quasi homo, sed sensuali appetitu quasi iumentum ducitur, & tamquam iumentum, quod cum onere cecidit gemens dicit: Domine ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditum. Domine Deus meus id quod possum,facio: q̄ est oculos conijcere in peccata mea, & sub illis quasi sub grauissimo onere ingemiscere, & auxilium tuum deprecari. Rescinde Deus meus cingula, quibus astringor,& libera me. His elegantissimis metaphoris exaggerat hic peccator, quã

tum in se peccatum dominaretur,& quàm expers esset salutis, nisi à diuina misericordia dimanaret. Sed vt in hæc mala oculos coniecit,& ea cognouit,fecit,quòd in se erat, & ita Deus eum liberauit. O quantum hic lacrymari possumus. Quid est fratres mei, quòd cùm aliqui vestrum in peccatorum mari innatetis,tamen non obstupeatis, sed cum summo gaudio,risu,atque alacritate incedatis? Quasi tot tamq; grauibus oneribus cũ succũbatis, nõ ingemiscitis:sed ridetis,& cũ maxima lætitia, & voluptate viuitis? Hæc omnia absque dubio procedunt ex eo,quòd crimina vestra non consideratis nec animaduertitis,quem cum il- 31
lis offenderitis, & quæ supplicia propter illa meruerit is,& ita insani, & à vobis ipsis decepti non cognoscitis in quãto periculo versemini. Vnde Isaias dicebat, quibusdam *Isai.28.*
peccatoribus, qui sui ipsorum immemores erant: Audite verbum Domini viri illusores, qui dominamini super populum meum, qui est in Hierusalem, dixistis enim: percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Hoc ille ijs dicebat:Ego autem idem vobis volo dicere: Dicite homines illusores,pactúmne cum morte pepigistis? cum morte,& inferno fœdus percussistis? quare 32
ita turpiter viuitis? loquimini estis cum morte, aut cum inferno conuenistis. Multum profectò scitis, si hoc verum est, Apostolus S. Paulus multum scisti;sed in hoc plus di- *Hebr.9.*
citis vos, quàm ille. Ille enim dixit: Statutum est hominibus semel mori. Vos autem dicitis,quòd cum inferno fœdus pepigistis. Quidnõ estis mortales?Non comburet infernus animas vestras sicut & reliquas?ô terribilem amentiam. Deus det vobis sensum fratres, Deus vobis det prudentiam & intellectum. Nam vestra viuendi ratio talis profectò est, ac si verè pactum cum morte,& inferno pe- 33
pigisletis, & licet hoc ore non declaretis, significatis tamen liberrate, & deprauatione morum cum ipsis dicitis: Non morituri sumus, nobis non est mors, nec infernus. Atq; hic est verus & germanus sensus horũ verborũ Isaię.

Omnis hæc effræuatio,de qua modo egimus ex eo præcipuè prouenit, quòd homines in sua scelera oculos non conijciant. Tales erant hi Pharisæi, qui vitam suam & iniquitates non animaduertebãt, de sanctorũ Apostolorum moribus detrahebant:liberet vos Deus ne in tantum ma-

34 lum deuenijatis, vt de bonorum innocenti vita murmure-
tis. Sanctus Paulus magnopere peccatū detractionis exa-
1. Cor. 6. gerabat, dicens: Nolite errare, neque fornicarij, neque ido-
lis seruientes, neque adulteri, neque fures, neque mali-
ci regnum Dei possidebunt. Aduertite pro charitate Dei
quibus peccatis addiderit in fine peccatum detractionis,
ex quo patet quam graue malum sit. Etiam summopere il-
lud exaggerauit Dauid, dicens: Vir linguosus nō dirigetur
Psal. 139. in terra. Ouerbum, horrendū, quis te audit, qui non expa-
uescat? Profectò in hoc significat Spiritus Sanctus, hoc vitium
35 vnum esse ex præcipuis signis reprobationis. Quid enim
significat non dirigetur in terra? nisi quòd nesciat in hoc
mundo bene viuere? Nisi ergo in hac vita bene ductus fue-
rit, quomodo in tutum portum perueniet? Quid ad hoc re-
sponderis homines effrænatæ linguæ, qui semper de alio-
rum moribus ac vita agitis? Deum timete, & videte quæ
hic vobis dicatur. Accedamus ad propositum punctum.
Ecce quam graue sit vitiū murmurationis: & adhuc eque
dem grauius est si murmuratio sit de viris probis, ac viris
te præditis. Et quantum hæc detractio cæteris excellat o-
36 stendit Deus in terribili quodam supplicio quod sumpsit
Num. 16. (vt patet in Numeris) de Dathan & Abiron, quos quia de
sancto Moyse furiosa quadam inuidia detraxerunt, aperta
est terra, & viuos absorpsit cum eorum tabernaculis, vxo-
ribus, & diuitijs, & sic in infernos descenderunt. Dirupta
est terra sub pedibus eorum, & aperiens os suum, deuora-
uit illos cum tabernaculis suis, &c. Descenderuntq; viui in
infernum operti humo. O stupendum Dei iudicium, quo
vnquam talem supplicij rationem audiuit? Atque inde
colligetis quàm graue peccatum sit de seruis Dei mur-
37 murare.

Respondit illis Dominus: *Quare vos transgredimini mandatum Dei?* O quantum hic dici & deplorari posset. Quam miserabile est visu, quòd pro minimis rebus præcepta Dei
Exod. 34. violemus: quæ nobis tanta charitate data sunt. Vocat Spiritus sanctus diuinam legem, verba amicitiæ & amoris cùm dicat: scripsit in tabulis verba fœderis, dicens: Quod scripsit in tabulis decem præcepta, quæ appellat decem verba amicitiæ, & meritò quidem, quis enim maior est amor, quàm quòd præcipiat Deus vniuerso mundo, et

nemo, sub pœna iræ suæ audeat tibi nocere? bona tua di-
ripere? accedere ad vxorem tuam? & quæ sequuntur. Atq; 38
vt eius amore inflammeris, oportet te considerare, Deum
hanc legem omnibus in fauorem tuum imposuisse, & le-
gem Dei tibi esse quasi literas protectionis & fauoris, &
(vt Hispanicè dicitur) [*Vna saluaguarda real*] ad vniuersum
mundum in defensionem tuam, vt nemo tibi officiat, sed
omnes benefaciant. Præ huius beneficij consideratione
dicebat Dauid: Septies in die laudem dixi tibi super iudi- Psal. 118.
cia iustitiæ tuæ. Quòd mandata tua tam iusta, & in fauo-
rem meum mihi dederis te septies in die laudani, & non 39
hoc contentus, addidit vlterius: Media nocte surgebam
ad confitendum tibi super iudicia iustificationis tuæ. Itaq;
die ac nocte non satiebatur gratias agere Deo pro benefi-
cio, quòd in se contulerat concedens sibi legē. Atq; in his,
omnibus temporibus à Deo auxilium deprecabatur ad le-
gem obseruandam. Maximæ probitati reputatum fuit, & Iustinus.
meritò sane quòd rex Lacedæmonū cum suis egit. Qui (vt
refert Iustinus cùm à suismet ciuib⁹ regno expulsus esset,
cumque eo tempore rex Persarū eos vellet euertere, Lacedę- 40
monijm obsidione premens: Rex, qui expulsus fuerat ci-
uitatis suæ, licet ingratæ, calamitatem dolens cùm per-
spicuè intelligeret astutias & stratagemata hostis, accepit
tabulas, in quibus peculiarem quandam instructionē scri-
psit, quomodo se Lacedæmones protecturi essent, & eas
per fidelem tabellarium ad ciuitatis principes misit. Ecce
exemplar egregij facti, quod noster bonus Deus no-
biscum operatus est. Cùm enim tam ingrati ei essemus,
totiesq; ab eius obedientia & amore recederemus, fidelis-
simum nobis tabellarium misit filium suum vnigenitum,
eum mirifica quadam instructione, quę est diuina eius lex, 41
vt cum ipsa possimus nos à Dæmone, protegere, atque ad
eius gratiam redire. O ineffabilē Dei pietatē! Vteris Deus
væ illis, qui ex ea fructum non perceperint.

Hos Pharisæos reprehēdit Dominus, quòd propter suas
vilitates diuinam legem violarent. Vtrùm autem hæc re-
prehensio nobis etiam iure competat, mittat vnusquisque
manum in sinum suum, & statim id intelliget. O ingrati
filij Adæ, qui vt suis effrænatis appetitibus satisfaciant eō-

42 tra voluntatem Dei, ac Domini sui volunt agere? Vnum ex peculiaribus vitiis, quod his obiecit, propter quod legem violarent, hoc fuit: Nam deus dixit: *Honora patrem tuum, &c. Vos autem dicitis, &c.* Præcepit Deus, vt filij parentes suos colerent: vnum autem in quo eorum honor consistit, est in subueniendo eis, & eripiendo eos à necessitatibus eorum. Vos autem dicitis, melius esse offerre sacrificium in templo, vt sic vtrorumq; animabus profit & cùm accesserit pater, vt aliquid à filio suo cum summa necessitate petat, ei dicat filius: quodcunque munus ex
43 me est, tibi proderit. Melius est pater mi, vt illud in templo offeram, quod enim illic obtulero, etiam tibi proderit. Et non honorificare patrem suum. Notate, quòd dicit hic Dominus quod non subuenire patri est, eum non honorare: vt videatis peccatum, quod committitis cùm parentibus vestris non succurritis in eorum necessitatibus
Gene. 30. cùm sit res tam iusta, & debita. Quàto iure dicebat Iacob ad Labam: Da mihi vxores, & liberos meos, pro quibus seruiui tibi, tu nosti seruitutem, qua seruiui tibi, &c. Die noctuq; æstu vrebar, & gelu, fugiebatq; somnus ab oculis
44 meis: quis non reputaret iniustum Labam, nisi tam bonæ seruituti debitam mercedem persolueret? Quare ergo non cognoscitis iniuriam, quam parentibus vestris inter-tis, cum ij tot tantisque rebus vobis seruierint, nec tamen mercedem illis soluatis? Pro tot annis procreationis tot solicitudinibus, tot noctibus, diebusque quos propter vos insomnes duxerunt, quare non eis gratiam referetis? Petit mercenarius vt sibi persoluatur quod ope-
ctem insomnem duxerit, & parentes vestri non ideo
45 etiam iure maximo postulabunt? famulo vestro, & pallo-ri mercedem redditis, ijs autem, qui tam fideliter, & charitative pro vobis tot labores tolerarunt, nihil persoluetis? Attendite ad hoc per charitatem Dei & dicat vnusquisque eorum, qui parentes habetis inopes: Cùm ego essem puer, & domi tuæ commorarer, ò pater mi maximæ curæ tibi eram, tunc enim nullam ego de me solicitudinem habebã. Nunc ergo volo, ne cogites tuquæ mãducaueris, & quas vestes indutus es, seu arbitrare te esse paternum in domo patris tui, ego enim volo tibi procreationem meã persoluere, siquidẽ tam deuinctus sum, vt ad faciam.

O admira-

O admirabilem doctrinam, beatus, qui eam custodierit, hic 46
enim accipiet benedictionem à Domino etiam in hac vita. Non hæc docebant maledicti illi prædicatores, sed è cõtrà, vt à parentibus auferrent victũ, & sibi darent. Quapropter summa cum acrimonia eis dicit Dominus: Hypocritæ, &c. Ergo quandoquidem nunc per misericordiam Dei non est, qui falsam doctrinam vos doceat, sed qui cum veritate & amore in Euangelica syncritate vos instruat, eam sequimini, vt gratiam mereamini, & æternam gloriam consequaminis: ad quam nos perducat Iesus, &c.

FERIA V. POST DOMINICAM III. IN QVADRAGESIMA.

Surgens Iesus de synagoga introiuit in domum Simonis, &c. Luc. 4.

CVM summus mundi Magister destitisset 1
prædicare in synagoga Capharnaum, introiuit in domũ pauperem S. Petri in qua commorabatur eius socrus, quæ maximis febribus laborabat. Nõ solebat Dominus introire in domos magnatum, & potentũ seculi, & cùm semel legitur in eas introisse, etiam legitur, quòd malè tractatus ibi fuerit. Atq; vt cognoscatis, quid de 2
terrestribus palatiis eliciatur interrogate ipsum Iesum Christum. Quod ego de atriis abstuli (ait bonus Iesus) fuit crux super humeros meos, comitatus latronum, funis ad collum, corona ex crudelissimis spinis confecta imposita capiti meo: plurima verbera in corpore meo ad dexteram præcones, qui me blasphemarent, ad sinistram verò atrocissimi carnifices, qui me sæuissimis cruciatibus torquebant, 3
quos paratissimi erãt, vt me dira morte interficerent. Hoc *Ioan. 19.*
summatim significauit S. Ioannes cum dixit: Baiulans sibi crucem exiuit in eum, qui dicitur Caluariæ locus. Et vnde sic exiuit: certum est eum ex aula præsidis Pilati exiuisse. Hoc est, quod ex atriis frequẽter elicitur: funis, crux, ignominiæ, labor, & hæc elicientes ibidem vitas relinquimus, & annos, quos frustra consumpsistis. Liberet vos

4 Deus nè introcatis vbi nihil aliud præter peccata cernitis quod enim frequentiùs inde poteſtis auferre, eſt ſaltem eſcandalo exire. In paucis ædibus magnatum eſt reſpectus ad bona, aut timor Dei, aut viuendi moderatio. Recumbitur quando illuceſcit: ſurgitur quando nox aduenit: prandetur in hora cœnæ: cœnatur in hora prandij. [*La mesa de caça, la mesa de pontifical.*] Cætera prætermitto nè aëreas inficiam turpitudinum illarum memoratione. Quidam ingrediuntur illuc depiles, & plumoſi exeunt, quia ſunt adulatores, & mediatores in exequutione turpium paſſionum, alij verò plumoſi ingrediuntur, & exeunt depiles, eò quòd ſint homines veri, & Deum timentes: dominj verò acceptatores perſonarum, & bonorum inuenci. Hoc dixit maximo dolore Hiere. Ibo ad optimates &c. Vſque ibi, & ecce magis hi ſimul confregerunt iugum, ruperunt vincula. In tam fœtida loca ſicut hæc, nonvult Ieſus Chriſtus introire. Idcircò quando corporaliter in terra cõmoratus fuit rarò in domos magnatũ intrauit, ſignificans quàm rarò in eas excipiendus eſſet ſpiritualiter in omni futurorum ſæculorum diſcurſu. Frequens eius 6 hoſpitium erat in domibus pauperum, vt oſtenderet quanto amore paupertatem proſequeretur. Atque vt nos ad eius amorem inuitaret.

Hierem. 5.

Eſt valdè notandũ quòd cũ hic diuinus Dominus noſter magis ſe pauperem intueretur ſita diuina prouidentia conſtituit, vt tunc præſertim Rex appellaretur. Vt hinc cognoſceretur, paupertatem eximiam quandam eſſe diſpoſitionem ad efficiendum hominem regem cœleſtis regni. Mirabile quidem. Non enim conſtituit vt in monte Thabor, vbi tam glorioſus erat, rex appellaretur, nec cum 7 mortuos ſuſcitabat, & ſuam admirabilem potentiam oſtendebat, nec cum ſuper aquas ambulabat mitigans ventos ac mare. Sed cum maximam paupertatem patiebatur, cum eſſet in ſtabulo reclinatus in præſepio, tunc Reges terræ publicè interrogabant: vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum. Et cum introiret Hieroſolymam in aſina, & hac commodata vbi hora prandij non inuenit, quibi buccellam panis daret. Tunc dicit Sãctus Ioannes, quod maxima multitudo gentis clamabat dicens: Oſanna, benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Iſrael. Atque etiam

Matth. 2.

Ioan. 12.

etiã cũ iam in fine nudatus in cruce penderet tũc maximis 8 clamoribus dixit bonus latro: Domine memento mei *Luc. 13.* cum veneris in regnum tuum. Et non ſolum paupertate diſponitur homo ad cœlorum regnum conſequendum, ſed etiam ad efficiendum ſe ſimilem eiuſdem Dei. Diuus Cyprianus dicit ſententiam eſſe Socratis quòd *Cyprianus* quanto paucioribus quis contentus fuerit tanto ſimilior *li. 2. epi. 2.* eſt Deo, qui ſe ſolo contentus viuit. ô admirabilem ſententiam, infidelis cuiuſdam ore prolatam! Si ij, qui ſe Chriſtianos iactant eam in cordibus ſuis ſcriberent, non tot deſiderarent, quot deſiderant, & humanæ eſſentiæ conformiores viuerent, quæ paucis rebus 9 contenta eſt.

Et licet cupiditas & nequitia multa perquirat: ſemper tamen prævalet natura, ſiquidem non poſſumus niſi paucis vti: licet plurima habeatis paucis tamen vtimini, quamuis plurimi equi ſint nobis, non poteſtis tamen in plures, quam in vnum conſcendere. Licet multos cibos corã vobis habeatis, arctum tamen habetis ſtomachum, qui parum poteſt capere. Ecce quam par eſt, vt paucis contenti ſitis. Siquidem ipſa natura paucis continetur, & nimio grauatur. 10 In paruitate hominis, videndo quàm modico ſatietur, & quam parum panni induat, & quòd parum eſt quodcunq; ſecum poteſt adducere ei oſtendit Deus, quod modico deberet contineri, nec deberet angi multa acquirens. Ideo S. Paulus tam notabilia illa verba dixit: eſt autẽ quæ- *1. Ad Timo. 6.* ſtus magnus pietas cum ſufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum. Haud dubium quia neque auferre quid poſſumus. Habentes autem alimenta, & quibus tegamur his contenti ſumus. Nullæ ſunt (ait glorioſus Apoſtolus) maiores diuitiæ, quam modica quædam ac temperata ſuſtentatio. Et explicat ſtatim qualem eam eſſe opor- 11 teat. Habẽtes alimenta &c. Sufficit nobis, qui cras morituri ſumus, quiq; nihil ex hoc mũdo ſumus delaturi, vilis quædam veſtis, & parum panis. Noluit ore attingere nomẽ veſtituum, & ciborum, tam remotum enim oportet eſſe iuſtum, à ciborũ, & veſtituum ſumptuoſitate, & immoderatione, vt nè ore quidem id nominet. Sæpenumero enim res ab ore ad cor tranſeunt. Quẽadmodũ quæ in corde latẽt ſæpe ad os prodeunt (vt ſumma veritas affirmauit dicẽs: ex *Simile.*

12 abundantia cordis os loquitur) sic etiam quæ linguæ obtrectantur facilè cordi adhærent propter nimiam vicinitatem, quæ inter vtrumque est. Quapropter seruus Dei cauere debet quoad poterit ne ea ore quidem proferat. Si ob aliquid bona tẽporalia expetẽda essent, est vt cũ ipsis operam misericordiæ exerceremur, ac ne ad hoc quidẽ sunt necessaria, quanuis enim bonis tẽporalibus careamus, abundantissime tamen spiritualia facilius possidere possumus, cum quibus spiritualis misericordiæ largitatem possumus exercere. De his enim bonis præcipuè loquebatur Dominus

13 cũ dixerit: quod gratis accepistis gratis date. Atque misericordia in his, maioris est meriti. Præter has rationes non deberet summopere cõmouere ad paupertatẽ amplectẽdam, tam celebris illa, & horribilis S. Hieronymi sentẽtia. Omnis namque dives aut iniquus est, aut iniqui hæres. Et ita euidens est vt infideles etiam idem senserint. De Thamãrida Lacedæmonio refert Aelianus, quòd cùm ex diuturna quadam peregrinatione domum suam reuerteretur, & reperiret filium tuum diuitias auxisse eum reprehendit dicens: Impossibile est quin Deum offenderis, & amicos atque eos qui domum meam venerunt læseris. Ex hoc

14 colligetis quam meritò dixerit Sanctus Paulus, id quod superadiximus scilicet vtilissimum esse homini, paupertatis statu contentum esse. Ad cuius etiam confirmationem maximum quoddam in sacris literis reperietis mysterium. Quando tuleris summam filiorum Israel, iuxta numerum dabũt singuli prętium pro animabus suis Domino &c. Dives non addet ad medium sicli, & pauper nihil minuet. Tantum dabit pauper quantum dives. O Domine, hoc est iustum, vt tantum det pauper, quantum dives? Da tantum pauperi quantum diuitit: tunc præcipe ei, vt æqualem

15 offerat cum diuite. Nõ intelligitis mysterium. Multò plus dat pauperi, quàm diuiti. Plus debet Deo pauper, quàm dives. Quapropter soluat vt dives. Plus debet pauper, quòd Deus non ditauerit illum, nec diuitias ei dederit, cum hoc hilaritatem illi dedit, quam dives eo quòd diuitias habeat. Atque in Leuitico præcipiebatur, vt diues cum puero primogenito ouem de grege suo offerret: pauper vero par turturum, aut duos pullos columbarũ. Quod est hoc, illic præcipitur, vt pauper offerat sicut dives, vero non? Ex hoc cognoscetis quanto plus debeat pauper Deo, quàm dives. Quando extolluntur capita, & describũtur filij Israel soluat pauper sicut dives, quia tantum debet Deo & plus quidem, quàm dives. In oblationibus verò pro peccatis soluat plus dives, quàm pauper, quia plus offendit Deum. Cùm Deus diuitias abstulit Iob humi prostrauit se, ore laudum pleno, glorificans diuinam Maiestatem, & dicens: sit nomen Domini benedictum. Non sic peculiariter legimus, quòd tanto spiritu, & animi contentione, gratias Deo egerit, cum ei diuitias dederit. Et sic eas agit cum sibi diuitias aufert: quia tam expeditum & liberum se animaduertebat, vt creatori suo meliùs seruiret. Placeat huic altissimo Domino vt hæc omnia in cordibus vestris imprimantur: vt tam pretiosæ gemmę vt est paupertas, amore capiamini. Miserrimum namque est, quòd cùm Deus factus homo in mundum venerit, cúmque in tanta rerum inopia natus fuerit, atque vsque ad mortem cum ea vixerit: cùmq; tam pauperes homines elegerit, vt mundum expugnaret, & plerunque in paupertũ domos fuerit exceptus: nos, qui huius superni ducis sectatores nos esse profitemur maxima solicitudine terrestrium honorum affluentiam quæreremus. Vos etiam fratres, qui estis pauperes, quosque Deus sua diuina prouidẽtia in paupertate constituit, laudate, laudate, & superexaltate hũc tam bonum Dominum pro tam singulari beneficio, quandoquidem cum eam non quæreretis tantam opportunitatem & dispositionem reperistis, vt in cordibus vestris tam diuinum hospitem positis recipere. Verùm quid dicam? quòd multi ex vobis pauperes estis, & tamen vestra culpa & negligentiâ, Dei hospites non estis. In Exodo dicitur, quòd vnum ex supplicijs, quibus Deus Aegyptios puniuit, fuit egestas non solum in agris, verum & domibus etiam. In hac enim dixit Deus Moysi: Adhuc vna plaga tangam Pharaonem, & Aegyptum &c. Dices vniuerso populo vt vnusquisque ab amico suo, & mulieres à vicinis suis petant vasa aurea, & argentea. Dabit autem Dominus gratiam populo suo coram Aegyptijs, vt illi omnia quæcunque habuerint vobis accommodent. Atque ita abierunt Hebræi cum omnibus illius diuitijs. Et hæc fuit plaga, qua regnum Aegypti spoliatũ remansit, & pauper in exteriori-

16

17

18

Exod. 11.

19

bus

20 ribus, & interioribus, iam enim agri destructi erant grandine, & locusta nihil incōsumptum præter domesticas diuitias reliquerat, remanebat, vt intus & foris infœlices illi pauperes efficerēntur. Hæc est plaga multorum infœlicium pauperum huius sęculi, sunt enim pauperes Aegyptiorum more, nam sunt exteriùs temporalibus bonis pauperes, & intus pauperes etiam spiritualibus diuitiis super quos incu-
Psal.108. dit maledictio, quam dicebat Dauid: Operiantur sicut diploide confusione sua, id est, duplici confusione. In interiori fine patientiæ, fine amore Dei, fine veritate, aut alqua virtute: in exteriori verò fine diuitiis. Atque ex pau-
21 pertate, quæ deberet eis esse occasio constituendi testum cor suum in Deo, propter eorum malitiam occasionem sumunt, vt sint mendaces, indeuoti, non audiant sacrum, non confiteantur peccata sua, nec diuinis sacramētis vtantur, atque etiam vt turpes sint, & latrones. Vt affirmat Ec-
Eccle.27. clesiasticus dicens, propter inopiam multi peccauerunt. Iesu bone, quàm maxima infœlicitas, quòd nesciant vti tanta occasione, vt terrestria execrentur, corq; suum in Deo constituant. O fratres mei pudeat vos tantæ amentiæ, & incipite verè & ex animo vti statu humili et pedito & quieto
22 in quo Deus vos collocauit, & ita hospitem habebitis supremum mundi Saluatorem, de quo dicit S. Euangelium, quòd introiuit in domum Simonis. Peracta concione introiuit in domum pauperis virtute prædicti. Multi prædicatores nostræ tempestatis dedignantur in pauperum domos ingredi, sed in ędes diuitum ingrediuntur, vbi est luxata, & opipara mensa, atque exquisitissimis cibis præparata nihil tamen inde lucri deferent.

Dicit vlteriùs Sanctum Euangelium: *Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus, & rogauerunt illum pro ea.* Ora-
23 tiones iustorum prosunt aliis, ad bona temporalia impetranda, vt patet ex hoc Sancto Euangelio, siquidem propter orationes horum iustorum, Dominus huic infirmæ
Gen.18. salutem contulit. Atque vt patet ex eo quod Deus dixit Abrahæ, non delebo propter decem &c. Quòd propter
Act.27. decem iustos non deleret quinque illas ciuitates quàm cunque turpes, & peccatrices essent. Et in Actibus, omnes qui nauigabant in naui orationibus Beati Pauli liberati sunt. Vt Angelus ei dixit: Ecce donauit tibi Deus omnes qui

qui nauigant tecum. Verùm (quod longè maximum est) 24
propter iustorum orationes concedit Deus bona spiritualia aliis, vt affirmat Diuus Ioannes dicens: qui scit fratrem *1. Ioan. 5.*
suum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita. Beda declarat quid sit peccatum vsque ad mortem, *Beda ex*
& sumptum est ex Sancto Gregorio super Iob, Quod est *S. Gregor.*
peccatum, in quo quis moritur, pro quo neminem oportet *super Iob.*
intercedere, quia in inferno nulla est redemptio. Liberet vos Deus fratres mei, ne vos mors in peccato comprehendat, licet enim vniuersa curia cœlestis in diuino Dei conspectu prostrata Salutem vestram exposcerent, nequaquam tamen illam impetrarent. Quantò magis, quòd nunquàm 25
ipsi tale deprecabuntur. Si autē peccatum non ad mortem peccauerit, id est, quod quauis mortale sit non peruenit cum eo vsque ad mortem, oret iustus pro hoc (ait S. Ioan.) & donabitur ei vita, & gratia. Sed necesse est vt ille, pro quo interceditur disponatur, & ex se aliquid faciat. Commoratur quis in aliquo vitio, à quo vellet exire, & ita se implicatum inuenit, tam vinctum, & eius amore captum se experitur, vt ad exeundum vires non habeat. Petit ab alio, qui in gratia est, vt pro se Deum exoret. Hic isto desiderio, & cum aliqua diligentia, quam adhibet, ac cum oratione iusti pro se intercedentis misericordiam consequetur, & Deus eum confortabit, vt de peccato exeat. Et multo magis cùm sunt multi intercessores. Et ita asserit glossa *Glossa su-*
super epistola ad Romanos. Impossibile est orationes mul- *per epistо.*
torum non exaudiri. Ergò cùm hæc doctrina sit tam San- *ad Rom.*
cti Apostoli, vt diui Ioannis, & Spiritus Sancti in eo loquē- 15.
tis non pariamur eam amitti, illa vtamur commendantes nos semper Sanctorum virorum orationibus.

Et stans super illā imperauit febri, & dimisit illam. Misertus 27
est clementissimus Dominus necessitatis miseræ infirmæ inclinatus orationibus iustorum, qui pro ea exorauerant. Præcepit febri, vt illam dimitteret, & statim in illo puncto sana facta est. O Benedictus, & glorificatus talis hospes, quanto beneficio hospitium donat, in quod ingressus est! quis non desideret tam liberalem & munificum Dominum hospitio excipere? Imperauit febri, & illico obediit. Quantam alapam nobis hoc verbum infligit, quod febris, & cætera omnia tam obedienter Deo obtemperent,

28 rent, absque vlla resistentia, vt exaggerabat Dauid dicens:
Psal. 118. Ordinatione tua perseuerat dies, quoniam omnia seruiunt
tibi: solus autem miserrimus homo diuinæ voluntati con-
tradicit. O quantum deberemus confundi cùm nos valen-
mus tam rebelles his paucis rebus quæ Deus nobis impe-
rat. Posset profectò diuina Maiestas nos obligare, vt tota
die noctéque in sua seruitute occuparemur, vt vos vacua
quòd operarius pro duabus dragmis totũ diem vobis de-
uiat, nec sedeat nisi ad prandendum. Vester autem Deus
qui vos creauit, conseruat, & quicquid editis & potatis
vobis largitur, quiq; velut seruos vos emit tanto præcio.
29 Non corruptibilibus auro & argento redempti estis a vo-
1. Petr. 1. prætioso sanguine incontaminati agni Iesu Christi. Et
uerute misericordiam Dei, cùm enim nos tam deuinctos
habeat, & tam emptos, paucis tamen eisq; facillimis pre-
ceptis nos voluit adstringere, quæ etiam nos seruare nolu-
mus, sed in ipsis passim supernæ Maiestati inobedimus. O
durissimam proteruiam rebellium filiorum Adæ! Pudeat
nunc vos, & considerate, quantum huic potentissimo Do-
mino debeatis. Sic S. Paulus nos admonet, dicens: Empti
1. Cor. 6. enim estis prætio magno, glorificate, & portate Deum in
corpore vestro. Siquidé estis serui tanto prætio empti non
solum animis, verum & corporibus etiam Deum glorifi-
30 cate, ipsiq; seruire debetis. Iusti ita diuinæ voluntati sub-
cti sunt cognoscentes, quantopere id facere debeant, vt
quicquid faciunt, sub obedientia facere desiderẽt, vt ma-
tò plus in eo mereantur. Pater noster Sanctus Franciscus
solebat in itineribus, quæ faciebat obedientiam præmon-
re socios suos, ne suo arbitrio duceretur, & vt in præsen-
virtute patientiæ sese exerceret. S. Patriarcha Noë licet ex
tegrum annum in arca commoratus fuerat in tanto
Genes. 8. malium fœtore, & tanta angustia, vt in Gen. legitur, cum
feneſtram aperuisset, & vidisset terram iam esse aridam
mensem tamen vnum in arca fuit, nec egredi audebat
31 rans, quid sibi Deus præciperet, & peracto mense dixit
Deus: Egredere de arca tu & vxor tua, filij tui &c. Ita
Hebr. 11. cto Abraham perpendit D. Paulus, quòd ita diuinæ vo-
tati subditus esset, vt fide obedierit in locum exire, quem
accepturus erat in hæreditatem, & exiit nesciens quò
Senex erat Abraham & septuagesimum quintum

confecerat, cùm ei præcepit Deus vt de patria sua exiret. 32
Sed absque resistentia egressus est de regione sua, nec scie- *Genes. 12.*
bat, quò sibi Deus præciperet iter facere. Ita diuinę volun-
tati subnixus erat. Hanc obedientiam significauit Sanctus
Paulus cùm dixit: Induimini Dominum Iesum Chri- *Rom. 13.*
stum. Vestes quas sartores conficiunt, scindunt eas ad men
suram staturæ illius, cui sunt vestes, nec vna omnibus ser-
uit sed vnusquisque disparem vestem deposcit. Hæc autem
vestis quam Apostolus nos admonet vt vestiamur, est vice
versa, vna enim omnibus seruit, & vnusquisque iuxta eius
formam debet scindi. Non est Euangelium sicut illa re- 33
gula Lesbia, quæ erat plumbea, & eam secundum lapidis
figuram flectebant artifices, eo quòd durissimi essent, ne
illos perficerent. Quod ædificium esset illud ex lapidibus
rudibus, & incomptis? Cùm ergo nos admonet Sanctus
Paulus, vt induamur Iesum Christum, admonet vt in om-
nibus diuinæ eius voluntati conformemur, moderantes
nos secundum Sanctum Euangelium, abscindentes affec-
tus nostros, & curantes nos efficere secundum diuinæ le-
gis formam. Non oportet Euangelium, & Iesum Chri-
stum, qui eum instituit, nobis conformari, sed nos potius 34
illi adhærere. Quantum ab illa promptitudine, & obe-
dientia Abrahæ abhorreamus, quantúmque ab illa subie-
ctione Noë, & ab eo, quod nos hic admonet Sanctus Pau-
las absimus, vnusquisque suipsius potest esse testis, & verè
ex animo calamitatem suam lachrymari, considerans
quam procul absit à Iesu Christi forma, & eius Euangelij
vita. Verecundemur ergò fratres mei, hanc viuendi ratio-
nem sequentes, ne patiamini vt insensibiles creaturę vobis
excellant, cùm ipsæ sint tam promptæ, atque diuinis insti-
tutis obedientes, curate, vt vos multò promptiores & obe-
dientiores sitis. 35

Et continuò surgens ministrabat illis. Hic detegitur alia
miseria nostra ploratu dignissima. Surrexit hæc mulier à
morbo, & statim incepit ei seruire, qui sibi salutem con-
tulit. Infirmaris, & petis instantissimè à Deo salutem pro-
pones te illi diligentissimè seruiturum: concedit tibi di-
uina Maiestas salutẽ secundũ misericordiã suam: & statim
vt ab infirmitate surgis incipis cum nulla sceleribus offen
dere. O cœli, ò terra, ò insensibiles creaturæ, obstupescite
de tanta

36 de tãta ingratitudine. Quid diceretis de homine, qui cùm
Simile. esset cæcus, sine manibus, ac pedibus omnia simul ab illo
quo acciperet, & vt primum ea accepit, inciperet manibus
arcũ contendere, pedibus eum insectaretur, & in eum oculis suis intueretur, crudelissimamq; in illum sagittam immitteret: posset esse maior ingratitudo quam hæc? Tu peccator es hic ingratus. Vide qualis in strato tuo fueris cum
nullo sensuum tuorum vti posses, doloribus circũsepta, &
febri æstuans, dedit tibi Dominus valetudinem, vide quid
feceris postquàm eam accepisti, manibus, pedibus, ac deque oculis, quas in tuum summum benefactorem sagittas
37 immiseris. Hcũ desunt verba, quæ dignè tantam ingratitu-
Exod. 8. dinem exaggerare possint. Quando Pharao plagis se obsessum videbat, affirmabat se emendandum esse. Orate Dominum (dicebat) vt auferat ranas à me, & dimittã populum, vt sacrificet Deo. Et cùm Deus plagas abstulisset statim ad duritiem suam redibat. O quot modo sunt in mundo Pharaones. Cùm vos infirmos videris mille modis Deo seruire proponitis, & vt primùm in pristinam valetudinẽ reditis, omnia hæc obliuiscimini, & offendere Deum incipitis. Notate ad hoc propositum dictum quoddã Plini
Plin. Iun. in epistol. Nuper. l. 7. epist. Iunioris. Quæ sententia non deberet infidelis ore profluere: sed (vt ait S. Augustinus) multa optima cõsecuti sunt infideles, quibus ipsi indigni fuerunt, quibus nos vti possumus, & ea ab illis auferre, quia ad illos non pertinent tam quam ad iniustos possessores, vt fecerũt Hebræi cùm Ae-
D. Aug. de doctr. Christ. gyptios, auro & argento spoliauerunt quasi iniustos pos-
Prou. 12. sessores, atque eo Domini tabernaculum exornarunt: ita nos diuitiis, & sententiis gentium possumus vti, ad ornamentum nostrarum decus & ornamentum. Dicit ergò Plato
38 Possum ego, quod pluribus verbis, pluribus etiam volu minibus Philosophi docere conantur, ipse breuiter mihiq; præcipere, vt tales esse sani perseueremus, quales nos futuros profitemur infirmi. O mirificam sententiam! Fœlix est, qui eam seruauerit. Dic cùm gratissimo munere laborabas, qualis eras? quid facere proponebas? concupiscentiæ tunc ambitione? luxuria tunc concitabaris? præsentiæ concubinæ recordabaris? Non profectò. Imò dicebas
39 O vtinam nunquam ego, dines, ambitiosus, & amator fuissem. Si Deus mihi salutem contulerit ego præteritã vitam
corrigam,

corrigam, & ad meliorem me recipiam. Cura ergo talis 40
esse sanus, qualem te in infirmitate fore profitebaris, &
ita sanitas tua erit ad seruiturem Dei, qui tibi valetudinem
concessit: sicut fuit sanitas huius optimę mulieris, quę surgens ministrabat illis, & sic acceptam valetudinem cõseruabis. Melius remedium ad beneficia accepta conseruanda, est vt Deo gratissimus sis. Promiserat Dominus se terram illam amœnissimam filiis Abrahæ daturum, & quamuis S. Patriarcha diuinæ promissioni satis fidei adhibuerat, timebat tamen ne sui posteri terram illam aliqua negli-
41 gentia demererentur, & cupiebat remedium adhibere ne tanta beneficia amitterent: atque cum hoc timore Deum interrogauit: vnde scire possum, quia possessurus sum eam? *Gen. 15.* Et respondit Dominus: sume, inquit, mihi vaccam trien-
nem, & capram, & arietem annorum trium, turturemq; & columbam &c. Ac si diceret, Arma, & protectiones, quibus poteritis conseruari in beneficiis, quæ vobis fecero, erunt plurima, & assidua sacrificia, offeretis enim vaccas, arietes, & oues &c. Ecce quomodo remedium, quo beneficia à Deo accepta potestis conseruare & in dies plura denuò impetrare, est, gratos esse, crebro diuinæ Maiestati seruientes, atque hæc perseuerantia etiam augmentum 42
gratiæ cõparatur & posteà maior corona gloriæ impetratur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, qui cum patre, & Sancto Spiritu viuit, & regnat in sæcula sæculorum Amen.

FERIA VI. POST DOMINICAM III. IN QVADRAGESIMA.

Venit Iesus in ciuitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar, iuxta prædium quod dedit Iacob Ioseph filio suo. IOANNIS. 4.

REFERT S. Ioannes quòd decreuit Dominus sua diuina prouidentia discedere à Iudæa in Galilæam. In Genesi dicitur, quòd etsi multas diuitias habebat Abraham, quãdo eius vxor Sara obiit in toto terrarum orbe ne sulcum quidem terræ 1
possidebat. Et ita dixit incolis Hebron in terra Chanaam

2 vbi Sancta Sara defuncta est, Aduena sum, & peregrinus apud vos, date mihi ius sepulchri vobiscum, vt sepeliam
Act. 7. mortuum meum. Et affirmauit S. Stephanus, Non dedit illi hæreditatem in ea neque pallum pedis. Nec illic emeret, vt emit, nisi esset ad construendum sepulchrum vxori suæ. Atque hoc ita fuit, vt cùm Deus ei præciperet, vt in alium regionem migraret promptior esset, & magis expeditus ad exequendum mandatũ Dei. Volebat enim Deus vt per diuersa loca iter faceret, vt vbique bonum exemplum ostenderet, & diuinæ Maiestatis ac virtutis testimo-
Tob. 13. nium perhiberet. Sic etiam dixit Tobias: confitemini Do-
3 mino filij Israël & in conspectu gentiũ laudate eum, quoniam ideò dispersit vos inter gentes, quæ ignorant eum, vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia non est alius Deus omnipotens præter eum. Modò verò nõ solum filij huius sæculi volũt plurimas possessiones habere & terrenis reb⁹ submergi, verùm multi etiã religiosi tãtas in vno loco radices agunt, vt difficillimè in alium migrare velint cùm maximè necessarium sit, vt iusti in diuersis locis & regionibus virtutis testimoniũ perhibeant. Hoc
4 nos docuit supremus mundi Magister Iesus Christus, qui non in vna vrbe tantùm commorabatur, sed pedestre ac dei ssus de ciuitate in ciuitatẽ properabat, vt omnibus prodesset. Cùm igitur ad hoc ex Iudæa in Galilæam iter faceret venit in ciuitatem Samariæ, intrequã erat fundus quidam, quem olim Iacob in beneficium dederat filio suo Ioseph. Tunc enim maior hæreditas iis dabatur qui virtutis erãt studiosiores, licet maiores natu alij essent. Non vt modo, quòd licet primogeniti sint proterui, vt plerumq; esse solent illi primogenituram accipiunt, cum tamen ab-
5 qui essent, qui exhæredarentur, punirentur, & contume-
Genes. 9. lijs afficerentur. Non sic olim fiebat: Et ita locutus Spiritus Sanctus de filio, qui patrem suum Noe dedecorauit, dixit; Cùm didicisset, quæ fecerat ei filius suus minor &c. Non erat Cham filius minor Noe, sed Iapher. & tamen eum vocat Spiritus Sanctus minorẽ, quasi per contẽptum. Filius namque malus, & inobediẽs licet sit maior, in contemptum minoris æstimandus est, quam minor filius, & sæpius, (nõquam,) peruersi esse solent maiores, quam minores. Huius rationem reddit gratissimus quidam doctor

super illum locum Geneseos, qui narrat, quòd Ruben primogenitus Iacob patris sui stratum violauit: dicens quòd primogenitis, cum geniti sint in initijs, & iuuentutis flore, turpium, & magis effræuato ardore cõcupiscentiæ in supplicium immoderationis illius, qua parentes vsi sunt, filij primogeniti proteruiores esse solent & pejoribus moribus imbuti, & aliis plurimis miseris corporalibus cõtaminatiõibus pœnã pauci timoris Dei, & defectus Sanctæ intentionis, qua geniti fuerũt & postea ipsi primogenituras accepisti: cũ alijs fratribus qui meliores sunt iniuriã inferant. 6

Erue eam ita fiet Iacob &c. Mirabile est illam terram promissionis, quàm tanta exaggeratione Deus Hebræis 7
promittit tam inopem aquæ esse, vt poteum maximi æstimarent. Atque idem Deus eis dixit: Terra enim ad quam *Deut. 11.*
ingrediemini possidendã non est sicut terra Aegypti vbi tabulo semine in hortorum morem aquæ ducuntur irriguæ, sed de cœlo expectãs pluuias. Atque idẽ modo experientia compertum est. Mauri, & infideles vberrimos possident agros, & vix sciunt sterilem annum degustare, at vero inter Christianos maxima est sterilitas. Intelligit Deus *Simile.*
nos esse quasi bruta animantia, quasi porcos, qui in montibus depascuntur qui dum humi habent glandes, quas 8
dant comedunt, & nihil aliud faciunt, sed alij in ãnos inuehuntur, nec vnquam in altum oculos extollũt: quousq; illæ glandes consumantur, tunc verò cum glandes consumptæ sunt, capita erigunt, & oculos attollũt, vt videant, an plures ab ilicibus excidant. Tales sumus nos, dum terra nobis necessaria procreat, nec clamamus, nõ recordamur oculos in Deum erigere, sed vt dicit Dauid, oculos suos statuerunt declinare in terrã. Præmeditate, & accepto suo *Psal. 16.*
exeo consilio cõstituerunt oculos in terrã dejecere. Nihil 9
aliud faciũt, quam edere & ingi tempus in istibus consumentes. Et cum primum necessaria nobis desunt, statim oculos in cœlũ eleuamus, & à Deo salutem postulamus. Vult ergò diuina Maiestas, vt aridos, & sterriles agros habeamus, deinde imbres, & rores à cœlo expectamus, & siquidem non libenter, saltem necessitate coacti semper oculos, & cogitationes in eum extollamus, quasi ab eius diuina prouidentia suspensi misericordiam illius expectemus. Mauri, Aegyptij, & alij infideles, ipsi omnem

10 vbertatem habeant, quamuis enim inopia præmerentur, oculos tamen ad Deum nunquam extollerent, nos autem abundantiam non habeamus, vt oculos erigamus.

Ad hunc ergo puteum accessit bonus Iesus maximè fatigatus. *Iesus ergò fatigatus ex itinere sedebat super fontem.* Propter vnam tantùm mulierem, quam ad quærendum illuc veniebat Dominus, tantum laborem voluit perpeti. Hîc detegitur infinita Dei clementia, tot enim labores pro vno, quot pro omnibus voluit tolerare. Hoc est quantum labores Domini nostri Iesu Christi, eius vita, & mors fuit in remedium omnium electorum; quantùm ad efficiam vnusquisque illi tenetur eas gratias agere, ac si pro se solo pateretur. sicut sol etsi omnibus lucet, non minus vni lucet, quàm si soli illi. & non aliis luceret. Ideirco Sanctus Paulus dixit, Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Transis per diuersorium, septè, aut octo sedetia ad mensam, & caupo omnibus cibos apponit. Tu ede bene aut malè rãtum enim debes soluere, si malè & parcè edoris, ac si opiparè manducaueris: sumptus enim cibi inter omnes diuiditur, si vero tu solus comederes secundum quod comedisti persolueres. Diuersoria quæ in hoc cœli itinere sunt, huius conditionis sunt. Mensa est præparata tot sacramentis, tormentis, verberibus, defatigationibus, quas pro nobis Redẽptor noster passus est, vide quomodo edis, tu enim omnia debes soluere, ne arbitreris, quod sumptus inter multos diuidendus est, tu solus debes soluere, & gratias agere pro omnibus, quæ Iesus Christus filius Dei passus est, & vnusquisque sigillatim hoc debet arbitrari, ciu..a filius Dei pro vnoquoque passus fuerit, vt pro vnoquoque sigillatim faceret, quod pro cunctis fecit. Contemplamini nunc principem illum regum omnium terræ iter facientem, peditem, nudis pedibus, fatigatum, fatigatum, & cum peruenisset ad puteum sedit ibi per eum, vt refrigerationem aliquam caperet, ab aëre qui de eo exibat, vt ait sacrãs textus: *Sedebat sic super fontem.* res ineffabiles, & quæ dici nequeunt solent in sacris literis significari per hanc dictionem, sic. Quando Dominus voluit à Diuo Ioanne baptizari dixit sine modo, sic oportet nos implere omnẽ iustitiam. Sic non sunt verba, quæ illius sancti operis profundã humilitatẽ possint pœnitus explica-

Simile.

Simile.

Simile.

re. Cùm ipse diuinus Redẽptor de Euangelij elucidatione, & reuelatione humilibus facta, & sapientibus abscondita loqueretur, dixit: sic fuit placitũ ante te. Cùm idem hîc Dominus exclamans in cruce expirauit, dicit vnus Euangelistarum vidisset Centurio quia sic clamãs expirasset &c. Et cùm per Sanctum Ioannem ageret vnigenitus filius de amore, quo æternus pater mundum amat, & amauit dixit: sic Deus dilexit mundum. Cùm Sanctissima virgo Maria reperit filium suum sacratissimum inter doctores, vt exaggeraret quo dolore affecta fuerit propter eius absentiam dixit ei: Fili, quid fecisti nobis sic? In omnibus his locis illud, sic, significat res quas nulla verba possunt explicare & ita hîc significat: sedebat sic. Quomodo sic? nullis verbis explicari potest. Sic defessus, sic laxatus, sic vt nobis opus erat. O bone Iesu, ô gloria & splendor animæ meæ, quis tam fortunatus fuisset, qui te sic sedentem vidisset, quis vultum istum diuinum aspexisset præ sudore, & fatigatione, candidum, & rubicundum, rosis pulchriorem, fruentem pauca illa refrigeratione, quæ de puteo potuit exire? quis illic tibi posset ministrare, teq; in tanta necessitate consolari? Notate diligenter super hûc locum, quòd noluit Redemptor vitæ venire ad aliquem, qui ipsum liberaliter tractaret, & sui misereretur, sed ad eam, à qua eũ vas aquæ peteret, eã sibi denegaret. O Christe Reparator mundi, quam singularem nobis doctrinam præbes, vt labores, & fatigationes patienter feramus. Non tibi deerant Domine Iesu Christe refrigeriũ in tuis laboribus sed ita durè, & sine consolatione eos perferre voluisti, vt nobis patientiæ esses, & charitatis exemplũ. O quot vires hinc potest elicere animus defessus in huius miserę vitæ peregrinatione. Cùm sic esset, hora erat quasi sexta Meridiẽ erat, in ea scilicet hora, qua crucifixus fuit, venit mulier de Samaria. Et solus locutus est Dominus cum ea. Discipuli enim inerãt in ciuitatẽ vt cibos emerent. Tunc non erat malum exemplũ hominem solum cum muliere loqui. Notatè ad hoc propositũ singulare quoddã exemplum. In Genesi legitur quòd accessit S. Iacob ad Mesopotamiam propè Haran & inuenit in agro pastores quosdam cum gregibus suis, & cum loqueretur ad eos dicit Sanctus textus: Et ecce Rachel veniebat cum

Mat.11. 14 *Marc.15.*

Ioan.3.

Luc.2. 15

16

17

Gen.29.

18 ouibus patris sui, nam gregem ipsa pascebat. Et de hac ipsa virgine dicitur ibidē, quòd erat Rachel decora facie, & venusto aspectu. Erat pulchra, casta & pudica. Non adueritis virginem decorā in agris & mōribus in societate aliorum pastorum, & tamen castam, & pudicam? Non admiramini temporū illorum probitatem, etiam inter infideles, vt ea illi ex Haran, tantam puritatem & adolescentum honestatem, & fœminarum virginitatem non miraminibus montibus soli commorarentur, soli, & casti, nec castitatem, nec famam amittebant. O infelicitatem nostram, in quantam

19 corruptionem, & depravationem deuenimus. Et tamen nos factum est quia Christiani sumus. O tempora infelicissima in quibus cōclusis virginibus, & post septem parietes custoditis, vix audet mater ire ad missam, cùm iam multæ calamitates domi suæ repetit. Tam impudicitia, & dissolutio est in adolescentibus nostræ tempestatis ociosis, turgidis, domuum desolatoribus, destructoribus & prophanatoribus alienæ famæ & pudicitiæ. Virginésque ita sunt dissolutæ, & prophanæ, vt visu sit turpe, & indecorum. Videte hanc virginem, montibus assuefactam, cum Iacob accede-

20 ret, & reuelaret ei se eius esse consobrinum, ac cum illa flleret (vt ibi dicitur) & eleuata voce fleuit, & indicauit ei quòd frater esset patris sui & filius Rebeccæ. At illa festinans nunciauit patri suo. Vix illi Rachel verbum loquuta est, sed currens nunciat hæc patri suo. Et postquam iam desponsata fuit Iacob, septennio cum ea commoratus est in domo Laban patris eius, tanta cum puritate, & castimonia ac si ille no esset homo, nec illa esset fœmina. Hæc omnia ad nostram confusionem dixi, atque vt nostri temporis calamitatem lachrymemur, & à Deo remedium de-

21 precemur. Et vt intelligatis quòd in illis tēporibus quamvis Dominus in agro solus cum illa muliere loqueretur, tāta erat syncerita, vt illud scandali materiam minime daret.

Cum igitur mulier accederet ad puteum ad hauriēdam aquam, *Dixit ei Iesus: mulier, da mihi bibere.* O ineffabilem

Ephes. 2. Dei clementiam, quam merito dixit Sanctus Paulus, Gratia enim estis saluati per fidem, & hoc non ex vobis. Dei enim donum est nō ex operibus, ne quis glorietur, donum est, Quòd absque meis meritis me vocauit, & illuminauit, & tot

& tot in infidelitate repudiauit. Quando persoluemus fratri hoc tam singulare beneficium, quod à Deo accepimus? Quid fecisti tu, vt haberes fidem, quam habes, antequam illam haberes, plusquam Mauritanus, qui in Barbaria commoratur? & tamen illum reliquit, & te illuminauit. Vocauit Deus Abraham, & dixit illi: egredere de terra tua, & de cognatione tua, &c. Et ante hanc vocationem nulla Abrahæ merita leguntur, propter quę Deus hoc beneficium ei cōferret, sed fuit ex sola Dei gratia. Hoc idem videmus in hodierna lectione Sancti Euāgelij, absque eo, quòd villa merita huius mulieris præcesserint, cùm ipsa esset peccatrix, & concubina incipit lux mundi reuerberare in ea, & illam illuminare, atque ad hoc faciēdum occasionem assumit petere ab ea aquam. Quoties cùm tu peccator adulter peccas, cor tuum in pectore volutatur? Quid aliud sunt hæ volutationes, & conscientiæ morsus, quàm piæ quædam restrænationes Dei? qui cum dignus esses qui viuus terra absorberetis, à te cordis compunctione petit, & vt ad se conuertaris, atque per veram contritionem ei des habere. Ecce quomodo tecum indigno, misericordia etiam vtitur.

Quomodo tu Iudæus cum sis, &c. Respondit Dominus: *Si scires donum Dei, &c.* Videamus nunc quomodo conuenit responsum Domini cum quæstione mulieris? Aduertite, & videbitis quam conuenienter, & congruè illi respondeat Dominus: O mulier si intelligeres tempus in quo viuimus, tempus legis gratiæ: si intelligeres quot beneficia contulit Deus abiq; personarum respectu: si intelligeres Euangelicam legem iam accessisse, in qua fides, gratia, & gloria omnibus Iudæis, ac gentibus sine vlla personarum acceptatione communicanda est. Hæc omnia si intelligeres, & scires donum Dei. In Actibus ait D. Petrus quòd vidit cœlum apertum, & vidit descendens vas quoddam velut linteum magnum quatuor initijs submitti de cœlo in terrā, in quo erant omnia quadrupedia & serpentia terræ, & volatilia cœli. Et facta est vox ad eum: surge Petre, occide, & māduca. O mulier si scires donum Dei. Si scires me esse fontem gratiæ, & misericordiæ, totiúsque pietatis & omnes, & me petes, veniant leones, & tigres, veniant omnes peccatores,

Genes. 12.

Actor. 10.

26 omnes enim in medicinam inuenient. Si hoc intelligeres non mirareris videns me dissimilem aliis Hebræis, omnibus loquentem, & nullius familiaritatem repudiãtem: sed forsan à me peteres, & ego tibi darem aquam viuam & dulcissimum verbum, ad peccatorum spem maximam prolatum. Eia est hic aliqua anima Samaritana? Ecce Deus te sua gratia inuitat. Estne hic aliquis serpens aut draco? Aliquis peccator? Ne fis timidus homo, ne sis diuinæ Maiestati rebellis, diuinæ gratiæ ne resistas. Ecce
27 quas alas tibi præbeat amor filij Dei. O quam meritò con-
Iob. 24. querebatur Iob de eis qui nolunt beneficia à diuina Maiestate oblata accipere: cum diceret: Ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt vias eius, neq; reuersi sunt per semitas illius. Videtis hoc, quòd lumẽ sese illorum oculis offerebat vt viderent, ipsi vero pertinaces erant, & oculos claudebant ne viderent, & ideò dicit, quòd vias diuinas scire noluerunt, quas Deus perambulat, & in quibus inuenitur, quæ sunt mandata altissimæ Maiestatis, & eo quòd viæ hæ non currunt, rebelles sunt oblatæ luci, nec eam volunt
28 accipere. O duri quid vos fortes facitis, & cum Deo contenditis? Deus vobis bona offert, & vos dicitis quòd ea accipere non vultis? Deus vos illuminat, vos verò oculos claditis, vt iucundiùs, & absque veritatis contradictione, quæ reprehẽdere vos solet cum peccata committitis, voluptatibus incumbatis. O miseri, de vobis loquitur Deus quasi ad-
Hier. 18. miratus per Hieremiam dicens: quis audiuit talia horribilia? nunquid deficiet de petra agri nix Libani? quis vnquam (ait Dominus) tam obstupendas audiuit infanias, quod homines rationis participes, ita illius expertes viuãt? repellen-
29 ne ager sitiens niuem, quæ descendit liquefacta de saxo montis Libani? aut libenter non recipiet aquas frigidas & viuas ad se venientes? significans hac metaphora quantum peccator indigeat misericordia Dei, & quomodo eum Deus ad misericordiam inuitat, & per ipsius fores ingreditur, vt omnia illius peccata dimittat. Et vt ostendat quomodò peccator misericordiam Dei despiciat, eique ianuas claudat, Dominóque eam offerenti, vt in peccati sui siccitate, & sterilitate commoretur. Quid amplius hominum nequitiæ superaddi potest: postquàm enim in summo iniquitatis gradu sunt, adhuc nolunt veniam accipere, quam

quam eis Deus offert. Cognoscite ergo fratres mei veritatem, & ne in nobis talis amentia reperiatur, sed curate hac 30
optima occasione vti, quę modò vobis offertur.

Ait mulier: *Domine neque in quo haurias habes, &c.* Respõdit Iesus: *Omnis qui biberit ex aqua hac sitiet iterum.* Quid tam admirabile necesse est esse animam, etsi illam non videmus, cum nulla re, præterquam solo Deo satiari possit. Confiteantur Domino misericordiæ eius, & mirabilia eius filiis hominum, quia satiauit animam inanem, & animam esurientem satiauit bonis. Sedentes in tenebris & in vmbra mortis, vinctos in mendicitate & ferro: dicebat 31
Dauid: Non dicit, Confiteantur Domino hominum linguæ, sunt enim rudes; sed ipsæmet misericordiæ eius, & quare eum laudaturæ sunt? quia satiauit animam inanem, & c. quia interim dum non habet Deum vacua est, & licèt plurima sine Deo habeatis omnia sunt quasi nerui, & compedes, quibus cogitationes alligantur. Omnia hęc in comparatione Dei sunt tenebræ quædam, & vmbra mortis. Quemadmodum vmbra siue sit rei candidæ, aut viridis, *Simile.*
aut alterius coloris, semper tamen ipsa est nigra & obscura, ita prosperitas secularis, siue sit honoris, siue diuitiarũ, 32
siue voluptatum, semper ipsa in se est obscura, tenebrosa, & tristis, quia est res quæ præterit, non verò solida. O pater (dices tu) hæc tamen voluptatem nobis afferunt. Dico fratres mei, quòd potest esse venenũ, quod sit dulce, sed vt primum ad cor accesserit, cùm ibi vitam reperiat, segregat eam illic, & statim cor affligitur, sentiens se à vita separari. Ita res seculares, quæ sensibus sunt iucundæ intus animum ferunt, & in conscientia morsus & dolores efficiũt. Poetæ res fictitias dicebant, quas suis perspicacibus ingeniis fingebant, vt cum illis veritates aliquas significarent. 33
dicũt hi, quòd rex quidam Phrigiæ, nomine Basia, hospitẽ habebat Deum Bacchum (Deum potationis) & vt eum in domum suã excepit, dixit Deus ille, vt pro hospitio quicquid vellet à se peteret. Volo (inquit Rex) vt mihi concedas, quòd quicquid tetigero, in aurum conuertatur & ita concessit. Accepit igitur saxum, & versum est in aurum, atque etiam alterum: & quicquid sibi videbatur bonũ esse tangere, vbi primũ attigerat, efficiebatur autũ. Cũ iam haberet, quod (videri suo) sufficeret, ruit ad manducan-

34 dum, & cum terigisset panem, versum est in aurum, & idem cum accessisset ad potum. Itaque miser fame sitique peribat. Cùm autem hoc animaduerteret, reuersus est ad Bacchũ, & dixit: Oro te, vt quod dedisti, auferas mihi: quid mihi tantum auri prodest, si tamen fame periturus sum? Aurum enim non potest stomachi famem sanare, hoc significabatur hac fabula. O sancte Deus non videris, & homines amentes, quòd hanc voluntatis nobilitatem non potest aurum satiare, aut quicquid in toto terrarũ est præter solum Deum. Et ita licet horum plus habeatis, semper
35 *Eccle.24.* tamen sitietis, quousque Deum habeatis. Ecclesiasticus videtur contrarium huic dicere. Qui edunt me, adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient. Nota quòd fames duo connota dicit, debilitatem, & rabiem, atque etiam appetitum excitat. Qui ergo Deum cuiusque dona accipiunt, huc esuriet, & sitiet, non cum debilitate & rabie: sed significat, quòd habebit promptitudinem, & vnum appetentium vt cibus ei melius sapiat, & sitim sine rabie, sed ad maiorem delectationem.

63 *Domine da mihi hanc aquam, &c.* Dicatur totum ad literam vsque ibi. *Et hunc quem habes non est tuus vir.* In hoc significat Dominus, quòd mulier illa erat peccatrix cum pertinacia; illud enim, quem habes, intelligitur affectibus & voluntate. Loquitur vt Deus, qui cor eius intelligebat. hunc, quem tantopere diligis. Cùm diabolus curet homines sui similes efficere, curat, vt in hoc præcipuè sibi similes sint, quod est, vt in peccato perseuerent, ficut & ipse
Ioan.8. perseuerat. De eo enim dixit Dominus: Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit. Perpendite illud: erat,
37 scilicet, continuans affectum, è contra vero, vnum ex eis quæ à nobis studiosiùs Deus petit, est, vt in bono nationes
1. Cor.15. perseueremus: & ita suo nomine nos admonet S. Paulus. Itaque fratres dilecti stabiles estote, & immobiles abundantes in omni opere Domini, semper scientes, quòd labor vester nõ est inanis in Domino. Videte quot verbis hic nobis perseuerantiam commendet, vt stabiles, immobiles,
Apoc.2. semper: & in Apocalypsi nobis dicitur: Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Quemadmodum perseuerantiæ in virtute, vsque ad finem corona gloriæ debetur, ita perseuerantiæ in culpa vsque ad mortem ipsam

fernus iure optimo debetur. Et est valdè notandum, quòd 38
nullius peccati hanc mulierem notauit, nisi concubinatus, & fuit, quia fortasse cætera omnia eius peccata eximie proficiebantur, quo peccato ablato omnia alia in terram prociderent. Dicit quis vnum mendacium, atque vt illud tueatur dicet postea quadraginta & iurabit, ac periurabit. Habet quis malam societatem, vt eam sustineat, mille peccata committet. Habet alius odium, atque vt vindictam sumat nullum crimen intentatum relinquet. Ambitiosus vero, vt quod expetit, consequatur, quid non faciet? Ad hanc propositum potest dici illud diui Iacobi. Qui in 39
vnum offendit factus est omnium reus, id est, qui in vnum *Iacob.2.*
scelus incidit, quantum est ex se, ianuam aperit, atque in promptu manet, vt alia plurima committat. Vt è contra intelligendum est verbum illud quod Sanctus Paulus di- *1. Cor.13.*
xit: Charitas nunquam excidit, hoc est, charitas ex natura sua nunquam hominem inicitat, vt in peccatum excidat, sed eum promouet & adiuuat, vt in gratia conseruetur, & in virtute perseueret. Atque hæc est propria intelligentia huius loci. Non autem quòd postquam semel charitas intrat in animam, durat in æternum. Cùm sit verum, quod 40
ipsi in gratia non sunt confirmati, manè eunt in gratia, vesperi autem, & quidem antea, eam, sua culpa, possunt amittere.

Vt illa vidit Dominum peccata sua intelligere, dixit ei: *Domine, vt video, Propheta es tu, patres nostri in monte hoc adorauerunt.* Videris Domine Propheta, ideirco rogo te, vt quæstionem hanc mihi explices, vbi sit adorandum? In his verbis detegitur, quòd licèt hæc mulier peccatrix esset, aliquem tamen boni saporẽ habebat. Vnum erat, esse peccatricem occultam, & ita occultã, vt Dominum prophetã 41
iudicarit, eo quòd eius peccatum sibi reuelauit, quod ipse secretum existimabat. Alterum, quod expectabat, & desiderabat aduentum Redemptoris, & rationem habebat de loco orationis, & licet concubina, quærebat tamen vbinam esset orandum? & simul cum hoc zelatrix erat religionis suæ & scrupulum iudicabat dare bibere homini Hebræo, & ita ei dixit: *Tu Iudeus cum sis, &c.* Et fortè si boni respectus fuerunt aliqua dispositio, vt Deus eam auferret à malo statu, in quo commorabatur. Quantumcunque

42 cunque peccator quis sit, nunquam tamen bona opera debet prætermittere, quāuis enim illa non ei prosint ad æternam vitam, tamen inter alia, duo maxima commoda solēt afferre. Alterum est, quòd per hæc bona opera quodammodo disponitur, vt eum Deus illuminet, & à peccato abstrahat. *Simile.* Iter facit quis in aliquam vrbem, aduenit caligino-sa nebula, & aberrat à via, posteà interrogat, hæc via ducit ad talem vrbem? dicunt ei: Non multum est iam ex quo iter amisisti. Verùm ecce semitam, quæ, licet ipsa non sit recta via, si per eam ambulaueris, ipsa te ad iter ducet. Vide peccator, aberrasti à via cœli, quæ est gratia, & acceptatio
43 diuina, inueniesti seruum Dei, qui tibi dicit: Aduertè frater, quòd aberrasti, hæc via in qua graderis ducit ad infernum, longè à via gloriæ erras, vide quot sunt dies, ex quo mortaliter peccasti, tot enim sunt dies ex quo viam amisisti. Reuertere, faciens bona opera, hæc enim te in cœli viam constituent, hæc te ad gratiam Dei restituent.

Alterum est, quòd ex bonis actibus gignitur habitus bonus, & facilis redditur, vt posteà rediēs in gratiam Dei suauiùs bona operetur, & faciliùs ac velociùs properet, ad
44 cœli viam percurrendam, ad recompensandum aliquid ex perdito tempore: sicut viator qui à via errauit, postea acceleratione, tempus perditum vult recuperare. His quæstionibus, & respōsis reuelauit se tandem Dominus hinc mulieri, ei indicans se esse desideratum, & maximè expectatum Saluatorem mundi ad omnium salutem. Atque ipsa tam cœlesti lumine illustrata, lageuam funemq; dimittens, & terrestrium omnium immemor omnes suos ciues inuitat, vt eant, ad cognoscendum, & adorandum tantum Prophetam ac Dominum. Vtinam fratres mei, hęc mulier
45 nobis sit hodie magistra, & siquidem iam habemus lucem, & cognitionem Dei, expulsis omnibus sæcularibus impedimentis inuicem nos inuitemus, & cōformemus ad eum amandum, ipsiq; seruiendum ex anima, vt eum nobis gratiam suam hîc concesserit, eamus posteà, ad perfruendum gloria sempiterna: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

SABBATHO

SABBATHO POST DOMIN. III. IN QVADRAGESIMA.

Perrexit Iesus in montem Oliueti, & diluculo iterum venit in templum. IOAN. 8.

OCCVRRENS Dauid de infinita probitate Dei, dicit, Suauis Dominus vniuersis, & miserationes eius super omnia opera eius. In quibus verbis nos docet, quod misericordia Dei est, quæ inter cætera opera altissimæ Maiestatis magis perspicitur, & est opus, quod magis dicitur Dei: nam per antonomasiam misericordia in sacris literis opus Dei dicitur. Itaque cùm in sacra Scriptura petitur à Deo absolutè, fac, nec additur quid facturus sit, intelligitur quòd petitur ab eo, vt faciat misericordiam. Hoc patet per Hieremiam, vbi dicitur: Si iniquitates nostræ responderint nobis, Domine fac propter nomen tuum, id est, si peccata nostra vocata & interrogata responderint, & testificata fuerint contra nos, & nos damnarint, tu Domine fac, scilicet, misericordiam nobiscum propter nomen tuum, hoc est, vt misericors appelleris, quod est nomen gloriæ & splendoris tui. Et Daniel dicit: Exaudi Domine, & intende, & fac, &c. hoc est aduerte Domine misericordiam nostram, & fac nobiscum misericordiam. Et Habacuc rogans Deum, vt annos captiuitatis dimidiaret, quibus populum suum fuerat comminatus, rogans (inquam) vt eius misericordia intercederet, supplicium; fisteret, dixit: Domine opus tuum in medio annorum viuifica illud: vide Domine quod est quasi dormiens, & mortua misericordia tua erga populum tuum captiuum, resuscita illam in dimidio annorum eorum, quibus eum minatus es, & intercedente illa sistet ibi supplicium, & captiuitas. Et Isaias dicit: Laudate cœli quoniam Dominus fecit, &c. scilicet, misericordiam nobiscum. O quam inflammato desiderio (si ita dici potest) flagrat Deus dimittendi peccatoribus, ad primam enim lachrymam contritionis, quam peccator effundit, statim misericordia mouetur, atque ad peccatoris amicitiam conuertitur. Ingressus est sanctus Isaias ad Regem Ezechiam, & eum Dei nomine admonuit, vt præparare-

1 *Psal.* 144

2

Hiere. 14.

Dan. 9.

Habac. 3.

3

Esai. 44.

4

tur

4. Reg. 20 tur ad mortem, quia mors illi imminebat: cœpit flere Ezechias
5 & non quomodocunque, sed, vt ibi dicitur, fleuit Ezechias fletu magno. & antequam egrederetur Isaias medium partem atrij, factus est sermo Domini ad eum, dicens: Reuertere, & dic Ezechiæ: Hæc dicit Dominus Deus: Audiui orationem tuam, & vidi lachrymam tuam, & ecce sanaui te. Penſare diligenter celeritatem, qua Deus occurrit, nondum enim Isaias accesserat ad medium atrij Regij, quum illi iterum loquitur, & dicit vt referat bonum nuncium Ezechiæ: & quod hic ponderatione est dignius, est illud
6 verbum: Et vidi lachrymam tuam. Quid est hoc? Deuexa paulò antè facratus textus: Et fleuit fletu magno, modò verò dicit: Vidi lachrymam tuam: quare non dicit, vidi tuas plurimas lachrymas? Est, vt significet, per primam lachrymam, quam effudit peccatū eius diuinitus tactus, illi salutem contulisse. O benedictus talis Deus! Beatus talis clementia. Laudate fratres mei, puro corde Dominum tam clementem Dominum. Videte quàm meritò diuina literæ misericordiam eius, opus Dei nuncupent per singularitatem, eo quòd sic splendeat erga eos, qui misericordia indigni sunt. Huius rei mirificum quoddam in hodierna sanctī Euangelij lectione habemus exemplum. Legi-
7 tur, quàm facile, & benignè receperit Deus peccatricem, eiq; peperceret. [Dicatur tota litera Euangelij.]

Desierat summus Prædicator animarum prædicare in templo: & perrexit in montem Oliueti cum suis sacris discipulis. O quàm cœlestis doctrina, & quàm viceuersa modò agitur. Pergit Dominus noster Iesus Christus ad montem, atque eius sancti discipuli, ab omni occasione mali segregati cum eo commorantur. Vos autem finito prædicationem desiistis audire, pergitis in vias, & plateas visuri, & locuturi, quæ non sunt necessaria. Dicite quæ-
8 vtilitatem allaturum est verbum Dei, nisi sit parum considerationis post concionē, in qua ruminetis, & mente coaptatis ea, quæ in prædicatione dicta sunt, & cogitetis quomodo illa opere possitis exequi, quæ vobis pertinent ad salutem animæ. S. Chrysost. in quadam homil. super Genes. dicit: quod qui exit à sermone, oportet se habere quasi qui exit à balneo, qui statim se recipit, & multis vestibus circumperitur, vt sudorē accipiat, & non exit à cubili magno illo

D. Chrysost. super Genes.

temporis spatio. Quid arbitramini esse hāc Ecclesiam, nisi 9
domum salutis, & balneum in quo animæ morbi diluuntur? Et sic ingredientes tēplum, videbitis statim iuxta ostiū pīlā aquæ benedictæ, vbi morbi faciles curantur, quæ sunt peccata venialia. Progredientes vlteriùs videbitis cōfessionaria, & pulpitū, vbi mortalibus culpis remediū adhibetur. Qui ergo in hoc balneū ingressus fuerit, ad balneandū se cœlesti doctrina, quæ est aqua vitalis, statim vt exit debet se in cubiculū suum recipere, & sanctis considerationibus operiri, ab omnibus occasionibus separatus, vt ita lachrymarū fudoribus insudet propter male transactā vitā, vt ita 10
eius anima curata, & cū sanctis considerationibus maneat. Vos autē vt à tēplo exitis, incipitis modo ridere, & illudere. Quid de tanta dissolutione, & tali tempore dici potest, præsertim cum inferni minas audieritis? signum est, quòd non tetigit vos verbum Dei. Vipera dupliciter mordere *Simile.*
solet: aut mordet rumpens corpus quousque sanguinem attingat, aut in pelle tantummodo absque eo, quod sanguinem attingat. Cùm peruenit ad tactum sanguinis moritur homo, quem mordet, cùm enim virus attingat sanguinē: sanguis autem virus fugiat, non sistit quousque perueniat ad cor, qui eius naturalis est locus, quasi confugiens ad lo- 11
cum sacrum, vt autē virus iam sanguini cōmixtū est, peruenientē sanguine ad cor, peruenit etiā & virus, & statim homo moritur, quod si morsus non tetigit sanguinē, nunquā virus cor attingit, & ita non occidit. Simile est verbū Dei: si attingit affectum, & cum affectu attingit cor facit operationem, & hominem secularibus rebus mortuum relinquit, quales erant illi, quibus S. Paulus dixit: Mortui enim *Coloss. 3.*
estis, & vita vestra abscondita est cum Christo. Si autē prædicator non vos percussit quasi vipera morsibus suis, nec doctrina sua sanguinē attigit tanta prophanitate, & sereni- 12
tate, ex sermone exitis, ac si ex comœdia exiretis. O Deus infinitæ Maiestatis, concede mihi hodie pro tua clementia, verba tantæ efficaciæ, vt feriam hos fratres meos, vt vulnerati, omni sensualitati, & prophanitati moriantur. Fratres mei conijcite oculos in hunc cœlestem Magistrum, & considerate quòd postquàm fatigatus fuerat longa prædicatione, & frigerimus quod quærit est ire in montem, & ibi pro nostris peccatis lachrymātem commorari.

Discite

13 Discite quærere parum solitudinis, in qua prolixè de animarum vestrarum salute cum Deo loquamini. Quod si dicatis, ô pater non delector his contemplationibus. Ad hoc respõdeo, interrogans quid esset de infirmo, si omnino cibos recusaret, eo quòd eos non sapiat? certũ est quod *Simile.* moreretur. Quapropter remedium est, sibi vim inferre, vt absque gustu edat. nam si hanc vim sibi inferat, postea cibos sapiet, & quidem ei pauci videbuntur. Idem oportet in cibis spiritualibus fieri. Ita nos docet Spiritus Sanctus, *Pron. 4.* cens. Viam sapientiæ monstrabo tibi, & ducam te per semitas æquitatis, quas cum ingressus fueris, non arctabitur gressus tui, & currens non habebis offendiculum, id est, Ego docebo te gustum percipere ex cognitione Dei. Hoc enim significat sapientia in sacris literis, vt ait Sanctus Bernardus: Sapientia, id est, sapida scientia, suauis quæ- *Bernard. super Cant. sermo. 85.* dam Dei cognitio. Quomodo ergo me docebis? Ducam te (inquit) prius per semitas angustas virtutis, quas vocat semitas. Vt enim ait Aristoteles: Virtus versatur circa difficile. Postquam autem illas angustas semitas pertransieris, *Aristot. 2. Ethic. c. 3.* suauiter per eas ambulabis, & quidem velociter curres nemine vndique obstante. Hac eleganti metaphora nos docet hîc Spiritus Sanctus, ne in initijs propter difficultatem

15 deficiamur. cùm enim vlteriùs progredimur, non solùm non erit difficultas, sed & lætitia, ac voluptas. Et diluculo venit in templum, commoratus est optimus Magister nocte in monte, & statim, vt illuxit reuersus est in templum, vt prædicaret. Quæ diligentia est hæc ad salutem nostram, qua summo manè surgebat vt hominibus bene faceret? Atque eius diligentia diligentes etiam reddebat auditores, omnis enim populus diluculo properabat in

16 templum, vt diuinas illius prædicationes audiret.

Prædicante Iesu, accesserunt Scribæ & Pharisæi cum muliere, quæ in adulterio deprehensa fuerat. Videte quibus curis intendebant, cùm vniuersus populus prædicationem audiebat. O quàm ad literã idem modo agitur. Nobiliores enim & magnates mille inutilibus rebus interdunt, cùm homines plebei in concionibus audiendis, & Dei seruitute occupantur. Ingrediuntur quasi animosè templum mentes Deum, abique respectu, & pudicitia per medium auditorium, pertur bantes sermonem, nec sistunt quousque

ad bonũ Iesum accedunt, & dicunt ei: *Magister, hæc mulier* 17
modo deprehensa est in adulterio, &c. Occasione peccati huius mulieris oportet nos de hac materia aliquid dicere. Ecclesiasticus dicit: Omnis autem ponderatio non est digna *Eccle. 26.*
laus continentis animæ, id est, nulla est laus, aut exaggeratio, quæ satis dignã hominem castum, & continentem valeat laudare. Diuina sunt hæc verba sanè, & quæ maximè continentiæ excellentiam extollunt. Contra verò, vnum ex vitijs, quæ hominem magis dedecorant, est sensualis turpitudo, ita vt ad eius confusionem & ignominiam explicandam verba deesse videãtur. Et sic de Salomone tur- 18
pi, & sensuali dicit Ecclesiast. Inclinasti fœmora tua mulie- *Eccle. 47.*
ribus. Potestatem habuisti in corpore tuo. Dedisti maculã in gloria tua, & prophanasti semẽ tuum inducere iracundiam ad liberos tuos. Tanquam immanis belua, sic vti voluisti corpore tuo, ac si nihil ad aliud creatũ esset quam ad turpitudinem. honorem tuum infecisti. progeniem tuam dedecorasti, effecisti, vt propter peccata tua posteri tui punirentur. Quid melius huius turpissimi vitij infamiam poterat explicare? Etiã eius deprauationẽ magnopere exaggerat illud Hieremiæ: cum de turpibus quibusdam ac im- *Hiere. 5.*
mundis inquireretur, Equi amatores (inquit) & emissarij facti 19
sunt, vnusquisque ad vxorem proximi sui hinniebat. Vbi eos vocat equos libidinosos, & inquietos, quia omnia lacerant, & dirumpunt vt ad equam accedant. In aliis peccatis, licet Christianus in quocunque statu, maximè à diabolo tentetur, & à mundo agitetur, semper tamen ei aliquis ad legem Domini respectus remanet: quæ in eo operari potest, quod in Sancto Paulo operata est, vt ipse dicit: Lex *Roma. 31.*
enim spiritus vitæ in Christo Iesu, liberauit me à lege peccati & mortis. Plerumq; enim ratio, quæ non est obcæcata, dicit: Hoc lege Domini cautum est, nullatenus fieri 20
potest, nec debet. Hoc autem vitio ita ratio obcæcatur, & mens peruertitur, vt homo legis reuerentiam amittat. Habes imaginem ceream clauo suspensam. si fortè cadit, *Simile.*
liceratur, & diuiditur in frustra; remanet tamen aliqua pars pedis, manus, aut capitis? ex qua colligitis esse talis imaginis: si verò imago in ignem excidit, tota liquefit, ita, vt nulla imaginis maneat apparentia. Homo qui est imago Dei suspensa, obedientiæ illius clauo cum in ali-

21 quod peccatum incidit, frangitur: sed est differentia quòd si incidit in superbiam, cupiditatem, aut gulam, aliquis tamen illi hominis respectus remanet. Ex ipsa superbia occasionē sumit, ne se à diabolo captari patiatur: ex ea in quam incidit, sumit occasionem inuehendi in se, & in imbecillitatem suam. Ex gula, quæ eius stomachum euoluit, occasionem sumit execrandi illam. Denique licet aliis peccatis perfringatur, aliquod tamen boni remanet vestigium, quod est imago Dei. Si autem in luxuriæ ignem excidit, totus liquefit, ac si non esset ad imaginem Dei factus, sed sicut equus & mulus, quibus non
Psal. 31. 22 est intellectus. Itaque turpissimum sensualitatis vitium est, quod magis hominem infectum reddit, & eum tanquam liquefactum, & absque resistentia ad malum
Gen. 49. efficit. Hac de causa Patriarcha Iacob reprehendit filium suum Ruben turpis peccati, quod patrarat, & ei dixit: Effusus es sicut aqua, non crescas, quia ascendisti cubile patris tui, & maculasti stratum eius. Comparauit illum aquæ, tam sicut aqua, cum emittitur, & obstacula disrumpit, magno quodam impetu profluit, nec ordinem
23 sequitur, aut modum, sic etiam est libidinosus homo. Ideò ei dicit: Effusus es sicut aqua, quæ effunditur, nihil aliud, quàm effrænatum appetitum, & concupiscentiæ impetum secutus fuisti. Et quemadmodum
S. mile. aqua effusa nullum sui vestigium relinquit, sicut alij liquores solent relinquere, qui aut saporem, aut odorem, aut aliquid vasi inhærens, in quo fuerunt, relinquunt, aqua verò omnino præterit, nec sui vestigium relinquit. Sic homini hoc vitio delibuto, videtur latio animæ, & iudicium, & quod nihil hominis in ipso homine remanet, honorem diuitias, vitam, & (quod peius est) animam ac Deum amittit, & ideò dicit: Sicut aqua effusus es. Et de his arbitror Sanctum Paulum ad hoc alludens, dixisse: Qui sine lege peccauerunt, sine lege
Rom. 2. peribunt. Ita peccant, ac si non esset lex, & extra eam hominum rationem, ac legem, atque ita sine lege punientur, hoc est, extra rationem, & consuetudinem qua cæteri peccatores puniuntur. Quot horum nostra miserrimis temporibus, præcipuéque in nostra infelicissima Hispania sunt, quæ lingua poterit explicare? O Deus

æterne, infinitæ Maiestatis medere Domine his malis, tantamq; mulierum, ac hominum dissolutionem aufer. 25
Tot sunt nuptiæ, tot prophana conuiuia, tot denique occasiones, quibus se homines offerunt, in quibus vix homines possunt se cōseruare, quin mortaliter peccent. Quid dicam fratres? Vos rectè animaduertitis vtrum ego verum dicam, necne? Lamentamini ergo populi Dei perditionem, & calamitatem, lachrymamini homines stantes ad ostium templi, vt videant quomodo exeant filiæ Dei è domo patris sui. Deplorate hos tauros maximos, & pinguissimos, qui ad inferni macellum præparantur. Heu 26
quàm citò vos Deus euerter, nisi vos ad virtutem recepe-
ritis. Timete ergo fratres tam præpotentis Domini furo-
rem, & amodo incipite malis vestris remedium adhibere.
Et ad hoc notate, quod hoc peccatum est aconitum quod-
dam, & venenum, quod oculis præcipuè comeditur. Idcir-
co Ecclesiasticus dixit: Nequius oculo quid creatum est? Ecclc. 31
Cum oculus tam pulchrum quid, tamq; miraculosum sit,
& maximum Dei beneficium, tamen hoc de illo dicit, eo
quòd homo malè oculis vtitur: vt Sanctus Petrus epistola
secunda, cap. 2. dixit de turpibus, habentes oculos plenos 27
adulteris: oculos vocat plenos adulteris, quòd sunt ianuę,
per quas hęc mala ingrediūtur præcipuè. Videte quæ tanq;
sint oculi, siquidē non modo per os intrat mors animabus
nostris, sed etiam per os totius mundi mors intrauit, vt dici
tur in Genesi, vidit mulier, quod bonū esset lignum ad ve- Gen. 3.
cundū, & pulchrū oculis, aspectuq; delectabile, tulit, & co-
medit. Hac ingressum est malum in vniuersum mundū. In
telligentes ergo, quam periculosi sint oculi, & quot mala Eccle. 9.
per eos ingrediantur: curate fratres obseruare consiliū Ec- 28
clesiastici dicentis: Noli circūspicere in vicis ciuitatis, neq;
aberraueris in plateis illius. Ne dicas: Eamus huc, & eamus
illuc, & videbimus. Sed facite, sicut faciebat Sanctus Iob, Iob. 31.
qui de seipso dicit: Pepigi fœdus cum oculis meis. Quā-
re nō dicit se lauisse oculos, sed vtitur hac elegātia, pepigi fœ-
dus cum oculis meis? Non sine misterio. Cùm enim pacis
fœdera componuntur, est, vt ne quis alterutri officiat, Sic
anima iusti fœdus percutit cum oculis suis, siquidem ego,
o oculi mei; vobis nunquam obfui, imò quicquid bo-
ni habetis, id à me prouenit, sic vos ne mihi noceatis, nec

29 sitis ianuæ interitus mei. Etiam dicit, quòd fœdus pepigi cum oculis suis quia sicut in conuentionibus, & fœderibus vnusquisque de iure suo aliquid perdit, vt aliquod aliud commodũ acquirat; sic etiam in hoc fœdere statuitur, vt oculi perdant voluptatem, quam accipiunt, videndo ea quæ libet, inde enim hoc eliciunt commodum, ne postea deplorent culpam, cuius causa fuerũt, vt contigit Dauid, qui de se dixit: Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, &c. eò quòd ea, quæ decebat, aspexerunt. Et cum aliqua occasio videndi aliquod nocuum offertur, cogita 30 intra te: si modo non possum me vincere, vt hanc decoram fœminam non videam, quomodo possi quam eam viderim, abstineri potero, quin eam cupiam? cum sit difficilius animum puram conseruare, postquam aliquid viderit, quàm antè, quàm viderit, illud non videre, cùm effectum. Quare hoc argumentum non conficies frater? quod si cùm offertur, oportet oculos claudi, quod sit occasio mali, tunc eos aperiri, quanto magis oportet ne die, noctúque vadas ad quæreadum quia videas? Dicit Plutarchus, quod noluit Alexander Rex Macedoniæ videre vxorem Darij, quæ erat pulcherrima, ne illi aliquod incommodum propter eius pulchritudinem inferret, quod Regi esset indignum. Quid ad hoc dicent Christiani, cum infidelis tantum ab occasionibus caueris? Etiam de Antiocho Rege Asiæ legitur, quòd cum inuitaretur ab amico suo, vt pulcherrimam virginem Panthæam aspiceret, noluit eam videre, ob eandem suprà dictam causam. Non est ergo lachrymabile, quòd non det fides idem Christianis, quod infidelitas Gentibus concedebat? O quam euidens 32 signum est, quod mortua sit fides in te; siquidem ne in te operatur quidem cum gloriæ, & inferni æternitatem credas) idem, quod in infideli solius humanus respectus operabitur. Etiam est hoc venenum, quod per aures ingreditur, audiendo verba, & persuasiones tertiorum, & inimicorum Sathanæ, quos libidinosi homines adhibere solent ad executionem suorum turpium appetituum. In Genesi dicitur, quòd consemmata est omnis caro, quæ mouebatur super terram. Admirabile profectò, contra vniuersam carnem concitatus est Deus; & sic omnia animalia, & aues submersæ; soli pisces impunes relicti sunt. Dicite, quid plus animantia, & aues, quàm pisces peccauerunt? Dico, quòd quia omnis caro est incitatrix peccati luxuriæ, quod non sunt pisces: imò debilitant homines, & sensualitati sunt contrarij: & idcircò præcipimur piscibus 18 munare. Si ergo Deus de carne supplicium sumit, eo quòd hoc peccato solet fauere, quid erit de misero homine, qui Sathanæ efficitur instrumentum, vt verbis, promissionibus, & comminationibus quidem innocentes, ac syncera personas solicitet? Submergit Deus vniuersam carnẽ aquis diluuij, te autem in ignem inferni non demergit? longè opinione falleris. Et quantum officiant verba vnius alteri, colligitur ex eo, quod dicitur in Genesi, quod mulier comedit, deditq; viro suo, qui comedit, &c, Super quod dicit Sanctus Paulus: Adam nõ est seductus: mulier autem seducta in præuaricatione fuit. Sciebat Adam diabolum mentiri, sed blanditiis, & verbis coniugis victus comedit, ne eam contristaret. Vnde colligitur, quanto plus valuerit mulier apud hominem, quàm diabolus cum ipso homine, & etiam cum muliere confecerit. Cum homine pateret, quia non fuit ausus eum per se tentare; & ita assumpsit mulierem in instrumentum, vt illum superaret. Cum 35 muliere verò, etiam manifestatur ex his verbis Sancti Pauli, illa enim decepta peccauit cum sibi videretur, quòd si ederet, esset quasi Deus: homo verò, mulieris persuasionibus ductus, non autem deceptus peccauit, sed videns si quid faceret: quod grauius malum fuit. Ex quo colligitur, nullum esse peiorem diabolum homini, quàm mulierem: & quàm maximum peccatum fuerit, quod mulier commisit, cum non contenta esset, peccare, sed effecerit etiam, vt vir eius peccaret: declaratur illo verbo, quod Dominus dixit serpenti: Quia fecisti hoc maledictus es, &c. 36 Maximam habent emphasim hæ verba: solet Deus exaggerare maxima mala, quæ sibi magnoperè displicent: sic quoque solet etiam exaggerare maxima bona, & quæ sibi magnoperè placent. Sic dixit Abrahæ perpendens heroicum factum, quod fecerat volens sacrificare filium suum: quia fecisti hanc rem tam admirabilem quid, quod vix sunt verba, quæ dignè valeant recenseri. Confitemur nunc argumentum. Si mulier plus valuit apud hominem, quàm diabolus apud mulierem: quis ergo muliebris peccatum explicabit?

Psal. 118.

Plutarchus.

Gen. 7.

Genẽ. 3.

1. Tim. 2.

37 explicabit? Hæc omnia dicuntur, vt intelligatis fratres quantum malum faciatis, cum alios ad offensionem Dei inducitis, & vt alteri ab alteris caueatis, nec eorum persuasiones, quibus vos ad malum volunt inducere, auditis. Nam (vt dictum est) peccata sensualitatis plerumque per auditum introire consueuerunt: & fortasse hæc peccatrix, de qua agit sanctum Euangelium peccauit, aut quod viderit, aut audiuerit, & denique propter peccatum suum in tantam calamitatem, & dedecus deuenit inter tot homines comprehensa, & accusata; & instanter interrogant Pharisæi, vtrùm lapidanda sit.

Anselm. *Iesus autem pronus scribebat in terra.* Diuus Anselmus dicit, quod inclinauit piissimus Iesus oculos in terram, quando sibi oblata est illa adultera, ne eam magis confunderet, cognoscens quanto pudore confusa esset. Et glossa ordinaria dicit, quod scribebat in terra characteres, quibus vnusquisque peccata sua agnoscebat, & illis solicitaretur eum, vt responderet, dixit: *Qui sine peccato est, &c.* O Deus immensæ bonitatis, quare Domine non faues his hominibus in executione iustitiæ, cùm sit vnum ex iis, quæ ad optimæ cuiusque Reipublicæ gubernationem magnè pertinent? Vbi enim nõ est executio, nec crimina puniuntur, quomodo poterit quis viuere? Laërtius refert, quod Thebani Philosophum nomine Phitonium Lacedæmonem miserunt, vt Lacedæmoniorum leges videret, quæ maximè laudabantur, & aliquas, quę sibi meliores videretur, transcriberet; volentes vt in sua Republica etiam observarentur. Iuit ergo Philosophus Lacedæmonem, & ibi annum commoratus est, & attentissimè illius prouinciæ leges animaduertit. Cùm autem post annum Thebas reuerteretur, conuenerunt omnes in generale consistorium, vt nũcium suum illis referret, atque ad hoc innumeri homines concurrerunt. Ingressus Philosophus in maximum theatrum, adduxit furcam, linguæ incastraturam, gladium, flagella, compedes, atque manicas, & omnia hæc in theatro collocauit, ac descendit, ne minimum quidẽ verbum loquens. Cùm hoc vidissent gubernatores proclamarunt, dicentes, vt rationem redderet nuncij, ad quod missus fuerat. Tunc dixit Philosophus: Misistis me Lacedæmonem vt leges

Laërtius in lib. de vita Philosophorũ.

vt leges vobis adducerem: Ecce legum instrumenta fero. Quid prodest prolixas habere leges, nisi sint iudices constantissimi, qui eas exequãtur? Quid prodest libros habere plenos legum, & institutionum, & quotannis plura decernere, cum tamen Respublicæ plenæ sint flagitiosissimis, ac perditissimis hominibus, publicisque peccatoribus, nec vllum de eis supplicium sumatur? Meritò sanè hoc dixit. Ridiculum est videre aliquos iudices, aut praetores, qui vt primùm munus suscipiunt, volunt se cum monasterio, aut Respublica habere sicut sartor se habet cum veste, qui interius in exterius vertit, & anterius efficit posterius, sinus in manicas conuertens: videntes sibi totum consistere in nouis constitutionibus decernendis, cùm nullam vnquam ipsi exequantur. O Christe verè mundi Doctor, quid hic facit si videris simulatione tua huic seculari relaxationi fauere. 41

Simile.

Vt intelligatis responsum huius quæstionis, aduertite prius mirabile factum, quod dicitur in libro Iudicum. Legitur ibi, quòd conuenerunt omnes tribus Israël ad puniendum maximum illud peccatum tribus Beniamin: qui occiderant mulierem exercentes in eam terribilem turpitudinem. Præcepit Deus vt conuenirent duces cum vexillis suis, & irent aduersus Gabaon, & adimplentes præceptum Domini bis superati fuerunt: verò liberi & indemnes remanebant. Videntes hoc Israëlitæ cœperunt ieiunare, & agere pœnitentiam; & iterum irruunt in hostes, & omnem ciuitatem interfecerunt. Non vult Deus, vt malus de malis vindictam sumat, quousque mundetur. O quam præclarum exemplum iudicibus. Hoc est quod dicit diuina Veritas: *Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.* O quam iusta sententia & tali iudice dignissima. Vult dicere: Iustum est, vt peccata puniantur, & lex impleatur, sed non, vt per alios nequiores, & maiores peccatores supplicium sumatur. Non dixit, quod supplicium non sumatur; sed quod latro quare desiderabit, vt alij latrones suspendantur, ipse verò impunis maneat? Audientes illi flagitiosi hoc verbum, scientes quod Dominus eorum peccata cognosceret, alij post alios exierunt pudore confusi. Postquam accusatores recessissent, erexit optimus Iesus faciem suam sacratissimã

Iud. 20.

42 43 44

45 in illam miserrimam mulierem, ipsámque clemẽtiq; oculis aspiciens à peccato absoluit, dicens: Neque ego te condemnabo; vade, & iam amplius noli peccare. O beneditta talis clementia, ô fortunatæ aures, quæ tale audire meruerunt! Obsecremus fratres charissimi hunc clementissimum Dominum, vt nos ita recipiat, atque culpas nostras abiecta suam nobis gratiam largiatur, qua æterna gloria compensetur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA IIII. IN QVADRAGESIMA.

Abiit Iesus trans mare Galilææ, quod est Tyberiadis, &c. IOANNIS. 6.

1 HODIE nobis proponit sanctum Euangelium solemne quoddam conuiuium, quod Dominus noster Iesus Christus turbæ maximæ in deserto fecit, vbi eos quinque panibus ac duobus piscibus saturauit: & postquã saturati, & contenti sunt, cœperũt Dominum magnificare, qui eos inuitauit, dicentes: Quia hic est verè Propheta, qui venturus est in mundum. Qui 2 omnia voluerit, ac singula quæque recta animi statera perpendere, reperiet omnia opera Dei, mirificas quasdam esse linguas, quæ continuò clamant, & Dei perfectiones demonstrant, ac nos ad eius amorem, & laudem in- *Psal. 91.* uitant. Et sic Dauid dicebat: Bonum est confiteri Domino, & psallere nomini tuo altissime. Ad annunciandum manè misericordiam tuam, & veritatem tuam per noctem. In decachordo Psalterio, cum Canticio in cithara, &c. Nihil melius, nec iustius, quàm homines sè totos occupare in Deo laudando, atque manè, & vesperi, nocte 3 diéque, ac omni tempore probitatem eius & misericordiã prędicando, eiúsq; laudes in Psalterio, Tympano, ac aliis instrumentis musicis decantando. Et reddens rationem huius diuini cultus, qui iure Domino debetur, dicit: Quia delectasti me Domine in factura tua, & in operibus manuum

manuum tuarum exultabo. Et postea incipit exclamare, dicens: Quam magnificata sunt opera tua Domine: nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ. Vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hæc. Stulti nesciunt ex creaturarum cognitione amorem, laudémque Domini elicere: nisi prudentes, & qui diuinarum rerum cõtemplationi dediti sunt. Ita quando Deus omnes creaturas detulit ad Adam, vt illis nomina imponeret: dicit quidam Doctor, hoc fuisse, vt in suis operibus creatoris perfectionem illi demonstraret: vt etiam ille postea lectionem hanc posteros suos doceret, & tanta fuit cognitio, quam ibi adeptus est: tantos thesauros probitatis, amoris, sapientiæ, cæterarúmque perfectionum Dei in creaturis inuenit, tot, tamque diuersas, ac decoras eas animaduertens, vt in ecstasim extra se præ illarum contemplatione raptus fuerit. Et hic est somnus, de quo sacra Scriptura loquitur, quo Adam dormiuit, quem Græci excessum appellant: vbi nostra translatio dicit. Immisit Deus soporem in Adam. *Gene. 2.* Et licèt verum sit, communium, & naturalium rerum cõtemplationem sufficere, vt nos in admirationem rapiat. Verumtãmen, quemadmodum aliis rebus assiduus vsus, & 6 consuetudo prętium minuit; sic etiam contigit his: & ita cùm opera sint tã præclara, dicit Beatus Augustinus, quòd non paruitate, sed assiduitate viluerunt. Vsus assiduus ea apud nos vilia reddidit. Atque vt Dominus noster Iesus Christus nos ad cognitionem, amorem, ac laudem excitaret, quã ex naturalibus rebus deberemus acquirere, voluit pro suainfinita clemẽtia alia opera facere extraordinaria, & supra communem naturæ cursum: & vnũ ex iis fuit hoc singulare opus, de quo hic sanctum Euangelium ait; quod eos omnes, qui illud viderunt, excitauit vt Dominum laudarent, & dicerent: Quia hic est verè propheta. Nos etiam, qui hoc credimus oportet, vt ad nouas diuinæ maiestatis laudes commoueamur.

Augustin. tract 24. in Ioã. nõ procul à prin. to. 9

Etiam voluit diuinus Reparator noster hoc miraculum, & misericordiam cum his hominibus facere; vt nos doceret, suæ altissimæ Maiestati confidere. Cùm his necessitatis sustentatio in deserto defuit, non illis Deus defuit. Nec vbi deerit. Si tibi, vir, liberi, aut diuitiæ defuerint confide quia non deerit Deus, qui omnibus his excellit. In primo

1. *Reg.* 1. Regum legitur, quòd erat tristis & collachrymans Sancta
8 Anna coniux Elcanæ, eo quòd sterilis, & sine liberis esset.
Cui dixit vir eius consolans eam: Anna cur fles, & cur affligitur cor tuum, nónne ego melior tibi sum, quàm decem
filij? Si hoc dicere potuit vermiculus quidam: quanto magis
iure potest idem dicere Iesus Christus filius Dei aut-
1. *Tim.* 5. mæ sponsæ suæ? Ita admonet Sanctus Paulus videas, vt ad
cœleste hoc receptaculum, & refugium confugiant, cùm
dicit; Vidua, quę verè vidua est, & desolata, speret in Deo
no, & instet orationibus, & obsecrationibus nocte, & die.
Esai. 50. Et Sanctus Esaias hoc omnibus cõsulit dicens: Quis ex vo-
9 bis timens Dominum, audiens vocem serui sui? quis ambulauit in tenebris, & non est lumen ei? speret in nomine
Domini, & innitatur super Deũ suum. O quam diuina verba. Conijciat se inops in brachia Dei sui. Sed aduertendum
quòd dicit, si est timens Deum, & si audit & obtemperet
verbis seruorum suorũ. Vnum ex iis, in quibus magis probantur viri iusti, est in hac spe, & fide, quod Deus verbum
suum implebit & promissis stabit. Hac de causa, cum Deus
Exod. 16. cõstituit mãna in deserto Hebræis dare, vt patet in Exodo
præcepit ne quis plus quam ad diem vnum colligeret,
10 & huius institutionem reddens dixit: vt tentem vrum
ambulet in lege mea, an non? Quæ est hæc tentatio magna profectò. Maxima experientia fidei, ac spei erat, quòd
cùm commoraretur populus in deserto, omnibus rebus
ad victum necessariis indigens; & ob oculos tantam cibo-
rum copiam prospicerent, nihil tamen illorum omnium
in diem crastinum colligerẽt: sed quòd vniuersus populus
& tãtus populus in sola diuina prouidẽtia speraũs, crederet
Psal. 90. meliorẽ esse fiduciam in Deo quã cibos in arca. Et hoc est
11 quod Dauid dicit: scuto circundabit te veritas eius: fides, &
spes in veritate promissorum Dei, erunt quasi scutum protegẽte vndique protegẽt, & circuibit. Loquitur de iustis qui
habitat in adiutorio altissimi, quòd fiducia in promissis
Dei est illi scutum munificum, ad se in omni necessitate
protegẽdum, & vt propter eam ad nullum flagitium inducatur. O fratres charissimi, si disceretis protegi hoc scu-
to fiducię in promissis diuinis, quot Sathanæ ictibus li-
beraremini: cum necessitas vos inuitat, vt turpitu-
dinem aliquam, aut peccatum incidatis; vt publicanos
& hono-

& honestatem vestram vendatis: vt vsurarium aliquẽ con- 12
tractum faciatis: vt denique proximi vestri substantiã diripiatis: si tunc ad fiduciam cœlestis patris vestri confugeretis, & ad promissorum eius veritatem recurreretis dicẽtes, Malo millies mori, quàm Deum ac Dominum meum semel offendere. O in quantam obligationem induceretis altissimam Maiestatem, vt vobis opem ferret, & per quam viam minimè arbitramini subsidium vobis plenis manibus occurreret. Verum, ô infœlicitatẽ nostram, quòd omnia quaque inopia coacti, statim in diffidẽtiam incidimus, & ita mille peccata committuntur propter læuissimas res! Quòd si dicas: O pater: ego sum maximus peccator, & in- 13
dignus, cui Deus opituletur, eo quòd sæpenumero illum offenderim. Dico, quòd si tu id non mereris, propter suam ipsius probitatem hoc faciet. Recordamini ad hoc, illius
quod dicitur in Numeris, quòd cum Hebræi in deserto *Num.* 11.
murmurarent, quòd non haberent carnes, nec aliud ederent, quàm manna, quod iniustis nihil aliud sapiebat, quàm placentas oleo conditas: tunc cùm illi murmurarent, eis nunciauit Deus per Moysem, quòd daturus esset eis carnes ad vescendum non vno die, neque duobus, sed vsque
ad mensem dierum, donec exeat per nares vestras, & ver- 14
tatur in nauseam: & huius rei rationem reddens dicit, eo quòd repuleritis Dominum, qui in medio vestrum est, &c. Quid Domine, quia te repellunt, & Pharaonem desiderãt dicentes, quòd melius fuerint in Egypto, quàm sub vmbra alarum tuarum? ideò eos vis saturare, eorumque desideria implere, quousque plura nolint? Imò videtur quòd deberes illos relinquere, vt fame perirent, & manna illis auferre. Hoc esset (respondet Dominus) nisi ego Deus essem, sed homo, & tam parum patientiæ haberem, támque probitatis meæ arctos haberem terminos, sicut homines ha- 15
bent; qui sæpè, non modo ijs qui sibi sunt molesti, verum ijs etiam, qui sibi seruiunt, & quibus ipsi maxima seruitute deuincti sunt, panem adimunt, & corporalem auferunt alimoniam propter rem nullius ponderis ac momenti. Vbi autem merentur, ibi bonitatẽ meam volo ostẽdere, eosq; cibis saturare. Eo quòd repuleritis Dominum, qui in medio vestri est, & fleueritis coram eo dicẽtes, quare egressi sumus de Aegypto. O ineffabilem Dei clementiam! quis est, adeò

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 est, adeò durus, qui tui amore nõ rapitur? Eia pusillanimes confortamini ne tam bonum Deum offendatis, vt vos à necessitatibus vestris eximatis: quia mille viis, quas vos nunquam excogitastis vobis auxilium feret propter fidem suam pietatem, licet vos id non meruerit is, sicut factum his Hebræis cùm indigniores essent. Iterum etiam contigit, quòd murmurante populo præ inopia aquæ præcepit Deus Moysi: dicens, tange virga tua petram, & fluent aquæ. Quod dubitauit Moyses. Verùm, nec propter dubitationem Moysi, nec propter populi murmurationem potuit Deus sibi persuadere (si ita dici potest) ne illis aquam abundantissimè ex petra illa largiretur, vt eius pietas animaduerteretur, & cognosceretur quomodo culpas nostras superet liberalitate sua, & quod eius misericordia promptior est peccatis nostris. Et idcirco sacra scriptura ibi dicit: Hæc est aqua cõtradictionis, vbi iurgati sunt filij Israel contra Dominum, & sanctificatus est in eis. Ecce quomodo ostendit quanta sit eius sanctitas & pietas, cõferendo in eos beneficia, cum illi rixarentur cum ipso Deo. Quis deinde

Num. 20.

17

18 bitat, quin maxima pars huius turbæ, quæ Christum Redemptorem nostrum sequebatur ob causas culpabiles veniret: alij propter curiositatem, alij vt hominum facta & opiniones inuitarentur: alij denique vt scrutarentur, vt inde esset aliquid, quod posteà contra illum possent testificari & tamen piissimus hic Dominus, qui omnium animos penetrabat, neminem famelicum & sine conuiuio dimittebat, omnes pro sua clementia saturauit: etiam te saturabit licet tu illud non merearis.

Videns ergò Dominus turbam maximam, quæ illum

19 sequebatur. *Dixit ad Philippum, Vnde ememus panes vt manducent hi?* Agit cum discipulis suis de pauperum remedio. Ad hoc oportet esse gubernatorum congregationes, Doctorumq; senatus, vt de publica vtilitate disceptetur, non verò, vt passiones vestræ manifestẽtur. Et quia aliquis rem proponit, licet Deus eam præcipiat, quia hic fuit illius autor non est facienda. Romanorum tempore, tẽplum fuit dicitur, nomine templum depositionum, & cum Senatores in senatum ingrediebãtur, ptiùs illic passiones, & odia deponebant, & ira liberi passionibus, & expediti odio introibant. Atque ideircò fuit illa respublica florentissima & melius

melius gubernata, quæ in toto terrarum orbe fuit: vt autem factiones, & partialitates esse cœperunt, statim laberat. Si in fontem venenum injcis, quicquid ex eo exierit venenosum erit: si in cordis vestri fonte passio dominatur, & affectus, odium, cupiditas, aut inuidia, quicquid ex eo prodierit, venenosum erit: & ita congregationes & concilia talium venenosorum erunt non ad vtilitatem, sed ad venenum, & corruptionem Reipublicæ. Quapropter oportet eos consilium illud S. Petri obseruare: Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes & inuidias, & omnes detractiones, sicut modò geniti infantes rationabiles, & sine dolo. Quod consilium licet omnibus sit valde necessarium, multò tamẽ magis est illis, à quorum moderatione, vtilitas, & incommodum reipublicæ dependet. Quos oportet in concilia, & senatus, summa cum synceritate, & puritate tanquam pueros intrare non autem cùm puerorum ignorantia: & ideò dixit, Rationabiles. 20 *Simile.* *1. Petr. 2.* 21

Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum &c. Quẽ subsecutus est Andreas dicens: *Est puer vnus hic &c. sed hæc quid inter tantos?* Et si S. Andreas senior erat, & antiquior in domo Domini etiam à scopo aberrauit. Credite mihi. Bonum aut malum exemplum maximè prodest, aut obest. Si S. Philippus respondisset: Potens es Domine, in manu tua sunt omnia, cœlesti rore vniuersum mundum potes alere, si hoc S. Andreas à S. Philippo audiret non tam modicam fidem ostẽderet. Vnde apertè experimur, quòd cùm in aliqua congregatione vnus deficit, occasionem præbet, vt omnes illum imitentur. Diffidente S. Philippo, diffidit etiã B. Andreas. In reti piscatoris perfracta linea vnà illico omnes pices illac fugiunt, in apprehẽsione Domini in Gethsemani, vt primùm vnus cœpit fugere, statim illum omnes secuti sunt. Et relicto illo omnes fugerunt. Liberet vos Deus à tanto malo, vt aliis occasioni sitis, vt Deum offendant. Quia exaggeratione, nobis exaggerat hoc Spiritus Sanctus, dicens: Fili, non semines mala in sulcis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum. Vbi dicit glossa interlinearis: Sicut gehenna, doctissimus pater Lira declarat non semper accidit, non des exemplum malè agẽdi hominibus pro-

22 *Simile.* 23 *Eccle. 7.* *Lira.*

ocas ad

24 nis ad malum. Dare malum exemplũ talibus hominibus est seminare in sulcis agri, qui præparati sunt ad semẽ recipiendum, & statim iuxta illud producunt. Quàm diuina metaphora Spiritus Sancti, qui vocat sulcos intuitu fructus hominum imbecilles, qui sunt velut ager cultus, & dispositus ad recipiendum, quicquid in eo satum fuerit, & fructum secundum virtutem seminis producendum. Et non modo (inquit) ex in septuplum. O quàm miserum fructũ metet in inferno, qui suo malo exemplo alios ad peccatum prouocauit? Contra verò, quantum bonum facit is, qui

25 ximo suo optimum virtutis præbet exemplum. Illo enim non præsentes solùm, verum absentes etiam, ad probitatem commouet. Refert Suetonius Tranquillus, quòd cum *Sueton. in vita Cæsa r.* Iulius Cæsar Alexandri effigiem depictam vidisset in tabula, cumq; sibi iamtor videretur, & tamen sciret eum tot præclaras res gessisse, totq; ab hostibus victorias reportasse: lachrymati cœpit, seque obiurgare, quod ipse tam desidiosus ac remissus esset, qui tot illustria non patraret. O quanta maxima confusio & iniuria hæc est omnibus nobis, qui hîc adsumus, atque his, qui in toto terrarum orbe vinunt!

26 Lachrymabatur ille quòd Alexandri tyrannides non imitatus esset, quibus ille infernum acquisiuit: & non lachrymabimur non considerantes ea, quæ vniuersi sancti fecerunt, vt sempiternam gloriam compararent, & quod quando facere intuemur plurimos seruos Dei, cùm nos ipsos tepidi, & pigri simus? In chronicis ordinis nostri legimus quòd homo quidam turpiter, & effrenatè viuebat, & multi erant anni ex quo peccata sua non confitebatur: qui cum audiret cõsobrinum suum puerum sexdecim annorum religionem fratrum Minorum ingressum fuisse, ita hoc

27 exemplo commotus fuit, vt maximis vociferationibus dicere cœperit: Quid ille in mundo fecit, teneri ille puer innocens ac syncerus: quòd tam asperam, ac strictam vitam vult ducere? Tu potiùs peccator grauissime (dicebat secum loquens) vitam illam acerrimam accipere deberes, tuorumq; grauium peccatorum agere pœnitentiam. Hac cõsideratione maximaq; contritione ductus, & peccata sua planctum maximum concitabat. Adeo amare flebat, vt omnes qui eum audiebant ad lachrymas prouocaret. Et cum hac contritione integerrimè pœnitentiã

sua confessus fuit, & peste percussus, viginti dies infirmatus fuit patientissimè infirmitatem tolerans, quibus diebus maximo cum dolore cordis sui coram omnibus se accusabat, & eos ad agendam pœnitentiam incitabat. Denique acceptis diuinis sacramentis deuotissimè, creatori suo tradidit spiritum. O incomprehensibilis Dei misericordia, quàm inuestigabiles sunt viæ tuę Domine, & quàm dissimiles ac varias rationes quæris, vt ad te peccatores allicias per semitas veræ pœnitẽtiæ! Hoc oportet vos ô prouectæ ætatis iuuenes videtis mundum relinquere, & in asperrimas religiones ingredi, ac acerrimam ibi vitam agere. 29 Hos enim coram oculis vobis Deus proponit, ad confusionem vestram, vt ad agendam pœnitentiam peccatorum vestrorum concitemini, siquidem tot, ac tanta commissistis.

28

30

Dicit ergò eis Iesus: Facite homines discumbere. Erat autem fœnum multum. Quamquam inuitator erat Deus, panes tamen erant ordeacei, nec erant aulæ regiæ, nec pretiosæ sedes, sed conuiuas oportuit humi sedere, vt hos apparatus, & prophanitatem mensarum, earumq; ornatum, quibus in mundo vtimini condemnaret, ad quæ sustinenda maxima peccata committitur. Vt enim homines pomparicè, & delicatè viuant fratres suos decipiunt, & tyranni efficiuntur, quòd si moderato ornatu velient contineri, absque vllius præiudicio, & incommodo vitam degerent. Aues so- *Simile.* lent nidos suos ex luto, fœno, paleis, sentibus, & his similibus conficere, vt naturam suam conseruent, atque in hoc nemini officiunt. Aliquando tamen contingit, quòd vt nidum odorum habeant, rostro abscindunt gariophilati floris, ac basilici extremitates, quas alter maximo labore procreauerat, mentæque germina scindunt, quam hortulanus plantauerat, alios denique odoriferos flores colligunt, & in nidum deducunt. Ita etiam, quia maxi- 31 mas ædes vultis ædificare, ac veluti principes manducare, & vos delicatissimè tractare, aliorum bona diripitis, & quod potestis tyrannidè exercetis: si moderato nido contenti essetis, & illo quod sufficeret naturâ vestrâ conseruare, non ita sollicitè viueretis, proximis vestris officientes. Si autem formido apponatur, quantumuis cupiant odoros

nidos

32 nidos habere, ad vetitum accedere non audent. O quàm maximam formidinem vobis ostendit Dominus, quamq; terribilem comminationem dicens per prophetam Abacuch, Væ qui congregat auaritiam malam domui suæ, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali. Cogitasti confusionē domui tuæ, concidisti populos multos, & peccauit anima tua. Quia lapis de pariete clamabit, & lignum, quod inter iuncturas ædificiorum est respondit. O quàm terribilia verba, & quàm obstupēda formidine, nisi homines insensibiliores essent brutis auibus: quæ ad

33 vetitum non accedunt, ne fortè temporalem hanc vitam amittant, miseri autem homines non dubitant vetitum pertingere, etiā cum periculo maximo æternæ vitæ amittendæ, & in infernum in perpetuum cadendi. Væ (inquit) qui proximis suis nocent, diuitiasq; illicitè accumulant, ut altissimum nidum, & odoriferū, & ædes amplissimas construant. Væ tibi, quia vnde honorem & amplitudinem cōstruere arbitrabaris, æternam elicies confusionem & ignominiam. Lapides & ligna perpolita ædium tuarum, & pretiosa supellectilia domus tuæ, omnia proclamabunt vitu-

34 nem à Deo de te postulantia. O Deus immensæ bonitatis quis est adeò marmor, quòd his verbis non cōtremiscit, & amodò non incipit se recipere, & eo tātùm cōtentus esse, sine quo viuere non potest? Animaduertite fratres quod supernus cœli imperator, vestrùm amore factus homo, nihil aliud in promptuario suo habebat sibi suisq; discipulis, quàm quinque panes ordeaceos, & duos pisces frigidos, vt videatis & cognoscatis, quomodo se tractauerit Dominus Maiestatis, & discatis quomodo tractaturi sitis carnem vestram tam effrenatam atque rebellem.

Rom.8. Idcircò S. Paulus postquàm dixerat, quòd Deus filiū suum mittens in similitudinē carnis peccati, & de peccato damnauit

35 peccatum in carne: quòd laboribus, quæ sunt peccati, & à peccato ortæ sunt, nos à peccato liberauit, addidit inferiùs dicens: Ergò fratres debitores sumus non carni, vt secundum carnem viuamus, si enim secundū carnem vixeritis, morieminiſi autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. hoc est, Sunt tanta, tantique inestimabilia dona, quæ homo à Spiritu Sancto recipit hic, & in futuro sæculo, propter merita Iesu Christi Domini nostri, & eius

damna homo à suamet carne accipit, vt absolutè nihil car- 36
ni præter modicam quandam sustentationem, spiritui autem omnē possibilē seruitutem debeamus. Quapropter si secūdum carnis appetitus vixerimus, æternaliter morieminur. Si autē Spiritus Sancti fauore adiuuante spiritum nostrum, carnis passiones mortificauerimus, in æternū viuemus. Et dicit; si spiritu, &c. id est, si fauore Spiritus Sancti ad iuti. Atque hoc dicit, quia licet spiritus hominis sit præcipua pars, & principalior quàm corpus, separatus tamen a Spiritu Sancto, non habet integrum dominium in parte animali, & carnali, imo sæpenumerò ab ea superatur. Quā- 37
do autem diuini spiritus virtute indutus est, porentissimus manet, ad carnis passiones superandas. Omnibus his verbis nos ad carnis mortificationem confortat, nobis proponens exemplum quomodo Iesus Christus summū bonum nostrum, carnem suam mortificauit; & dicens nobis, quòd eius meritis in hoc opere Spiritus Sancti fauore adiuuamur. Quis ergò erit deinceps, qui hac consideratione, & verecundabitur tam boni Magistri vestigia non sequenā qui de cœlo in terram descendit, vt nos doceret, 38
quomodo miserrima hæc corpora tractare deberemus.

Accepit Iesus panes, &c. Distribuit discūbentibus. Cœpit suis sacratissimis manibus panes illos diuidere. O æterni Dei filii totius liberalitatis, & magnificentiæ fons, quarē Domine hos panes frangis, nō potes singulis singulos panes dare, cūm omnia potentiæ tuæ sint possibilia? Posset quidē; sed voluit nobis ostendere, quā rationem seruet in donorum suorum gratiæ diuisione, quam iustis in hoc sæculo facit. Non enim eis integros panes dare cōsueuit, sed fragmentatos, alius alia, & alterius altera. Quod mysteriū fuit, quòd 39
mittens Dñs duos illos fratres Moysen & Aaron ad Pharaonem, dixit Moysi, Aarō erit Propheta tuus. Et anteā dixerat. Erit os tuū. Tu loqueris, quę ego præcipio. & Aaron *Exod.7.*
loquatur Regi, Notabile profectò, quod dat Moysi tantā potestatem, nec tamē ei loquendi gratiā concedit. Aaron verò nō dedit potestatē gubernandi, dedit tamen illi eloquentiam, & gratiā ad dicendum. Quid referebat Dei, vt Moysen tam familiarem suum eloquentissimū efficeret? Hoc est mysteriū, quòd nō vult omnia dona vni cōcedere,

1. Cor. 12. sed ea inter omnes diuidere. Diuidēs singula singulis prout
40 vult dicit sanctus Paulus. Est Deus maximus diuites bonorū suorum, non vult ea integra dare, nō præ auaritia, & illiberalitate: sed vt nobis pius proficiant dans nobis humilitatis occasionem. Diuisit ergò panes, ac pisces, & manducarunt, quousque saturati sunt. O benedictæ tales manducationes, quousque saturati sunt. O benedictæ tales manducationes, quousque saturati sunt. O benedictæ tales manducationes

8 mater inuidiæ. Et hanc ipsam abominationem, & idolum primũ hodie inter plurimos Christianos repertum, quæ vilitatem tanquam Deum venerantur. Hoc idolum est in oſtio templi. Hoc est, multi ingrediuntur in sanctam, & clericum, & sacerdotes fiunt, propter solam vtilitatem, & temporalia bona possideant. Qui ad præsbyteratum promouentur tantummodo quia optimo canonicatui, aut pinguissimo beneficio præfectus est, quomodo nõ est idolum per istoli oſtiũ introisse? Prius frater tui, pecuniam generatus es quàm templum ingrederetis: cum in foro tuo, 9 pro alem cupiditatem prius oculos conuertisses; ipsũ animo, aut saltẽ præcipue te ad ecclesiasticum statũ ampliſtendum concitarit. O terribilem abominationem, qui propter hunc finem ingrediuntur quomodo non propinatuti fuot sanctam ecclesiam? & quomodo nõ erunt ex famiæ occasioni plurimis bonis viris, qui in ea sunt? Et qui fratres mei ex vobis Ecclesiastici estis intendisis. Do nomine diligentissimè commendo, vt intentiones vestras reformetis, ne per idoli oſtium ingrediamini: ne tantam abominationem committatis, vt primum cultum & veneratione cupiditati faciatis. Sed puro corde curate vos 10 totos diuinæ Maiestatis seruituti dedicare in tam sancto statu, recipientes eum, vt magis expediti sitis, vt vos comꝑ plosũ forte in introitu idolũ adoraſtis, agite modo penitentiam, & incipite verè, & ex animo, omnẽ cupiditatem, & inuidiam abiicere, & vos totos (vt par est) sanctæ matris nostræ vestrorum executioni tradere. Si enim legis interpræ sacerdotibus dicebat, in terra eorum nihil possidebitis. Ego enim pars tua, & hæreditas tuaquanto magis de 11 bemus sacerdotes legis gratiæ partem hanc, & hæreditatem ioquirere? Dicite Patres mei, cum spiritu, & celebrate dulcissima illa verba Dauidis? In me sunt Deus vota tua, quæ reddam laudationes tibi? quibus rebus Domine tuis seruiam, aut quas dignè gratias agam, pro tanta cura, & solicitudine, quam de me habes?

Vt Dominus honoris patris sui cupidissimus templum vidit effectum locum animalium venalium, & emptorum ac venditorum totum, quid oportuit illum sentire? Apertè constat quid senserit, si quidem, quo diuino illo ingenio

suæ animi mansuetudine, & humilitate, qua denique vi- 12
serum teneritate sæpissime hominũ miserias condolens lachrymabatur; non obstante tamen hoc dicit sanctum Euangelium, quòd *Fecit flagellum ex funibus, illoq; flagellis eiecit omnes è templo, euertit aduersum mensas, & nummos, qui insuper erant dispergens.* Non enim cor eius potuit tolerare, vt impudicitiã videret, qua sui æterni patris Maiestas amplissima offendebatur. Dicit insuper sacratus textus, *Recordatus sunt discipuli eius quia scriptum est, Zelus domus tuæ comedit me.* Zelus eius viscera rodebat, & vitam illius comedit; propter zelũ enim honoris patris sui, & propter animarũ 13
nostrarum zelum fecit quod fecit, dixit quod dixit, & reprehendit quod reprehẽdit. Vnde occasionẽ sumpserunt impij interficiendi eũ. Zelus est feruor ardentissimus, qui ex feruidissimo amore procedit. Quẽadmodum vinũ pu- *Simile.*
rũ positũ in sublimatorio, quod apud nos dicitur [*Alquitera*] supposito igne feruẽs à se vapores quotidiè immittit, & ij in liquoré illum conuertuntur, qui ex ipso sublimatorio defluit, qui Hispanè dicitur, [*Agua ardiente.*] qui est maximæ fortitudinis & caloris: sic etiã ex feruentissimo amore, qui in corde est, procedunt feruidissimi affectus, 14
qui per verba, & opera ardentissimè manifestantur: atque hic dicitur zelus. Et vbi hic zelus non est, signum est, aut quod nullus est amor, vel saltẽ si quis est, est frigidus & remissus. Quo zelo prædictus erat D. Paulus cum ad Thessa- 1. *Thes.* 3.
lon. in medio tribulationũ suarum scribit, Propterea ego amplius non sustinens missi ad cognoscendum fidem vestrã. &c. Quoniam nunc viuimus si vos estis in domino. Quasi mortui eramus præ timore, ne forte deficeretis, in quo vobis prædicaueramus; & non viuebamus nisi in spe audiendi hoc: modò autem viuimus si vos estis fortes in 15
Christo. Itaque tantum zelum animarum salutis habebat, vt mortẽ existimaret, si ipsi à virtute deficerent, vitam autem arbitraretur si in ea constantissimè perseuerarent. O ardentissimam sancti viri charitatem! Qualem igitur oportuit esse zelum humanæ salutis, quo Iesus Christus filius Dei flagrabat, cùm sancti tantum habuerint?

Dicit sanctum Euangelium quod expulsis illis à tem- 16
plo plurimis verberibus præ sancto illo zelo, dixit eis Iesus. *Auferte ista hinc, & nolite facere domũ patris mei domum*

16 *negotiationis*. Vnde efficacissimum elicitur argumentum ad intelligendum, quantus cultus, & reuerentia sacris locis debeatur; & quanto odio Deus execretur insolentias & peccata, quæ in illis committuntur: cùm nusquam legatur suismet manibus alios puniisse, præter eos, qui templum prophanabãt. Si Rex à curia veniret in hanc vrbẽ, & suis propriis manibus delictum aliquod puniret, argumentum esset, quòd maximè illud oderat. Venit ergò Rex maximus Christus ex cœlo, vt suis propriis manibus insolentiam hanc, & sacri loci prophanationẽ puniat: cõsequitur igitur, quòd execrabile hoc inter cætera peccata, & maxime exosum peccatum est. Peccauit Adam, & misit Deus Angelũ, qui eum à paradiso ejiceret, peccauerũt malefidi Sodomitæ, & Gomorrhæi, & pluit Deus ignem super eos, qui illos combusit. Peccauit vniuersus mundus libidinosus, misitq; Deus aquas diluuij, & submersit illum. Peccauerunt senes in Susannam: misit Deus Danielem. Peccauit Dauid: misit Deus Angelum, qui populum eius peste puniret. Solum autẽ hoc peccatũ suis propriis manibus punit. Nec Angelos, nec ignem, nec aquas, nec prophetas mittit, sed ipsemet de eo vindictam sumit. Nam quòd illud quod in templo faciebant illi, malum esset, quia illud in templo faciebant. Quod si, quia in templo ea quæ sacrificiis necessaria erant, emebant, & vendebant, propterea sic Deus punit: tu, qui venis in templum, & ibi proximi tui famam diripis murmurando: & tu, qui venis, vt mortale adulterium in templo cõmittas, aspiciens fœminam, & concupiscens illam: & tu, qui in locum sanctum venis, vt illicitos contractus facias: quo supplicio à Deo afficeris, cum in ipsam eius domũ venias vt eum offendas: De quo quærebatur diuina Maiestas maximo dolore, per prophetam Hieremiam dicentem: Quid est quòd dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Quod quidã proditor scelus in aliquem commitat non est mirũ. Sed quod amicus tuus propter accidens, quod sese obtulit ruri te iniuria afficiat, & alapam tibi infligat, magis mirandum est, & satis habes, quòd quæraris: quia amicus tuus tale fecerit. Sed si hic amicus tuus ex instituto veniret domum tuam, & te alapis cæderet, quid de eo diceres? Quod Mauritanus, & Barbarus Deum offendat non est mirum, quia non

Simile.

17

Genes.3.
Gen.19.
Gen.6.& 7.
Dan.13.
2.Reg.24

18

Hiere.11.

19

illum cognoscunt. Quod autem Christianus eum in foro offendat, miserandum est maximè. Sed super omnia, quòd veniat hîc, qui est ex notis, & clientibus Dei, cui Deus maxima beneficia contulit, in propriam eius domum ad ingẽdum ei alapas, hoc est quod facit obstupescere. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Quid animaduertisti (inquit Deus) in me, ô Christiane, quẽ ego nimis dilexi, vt coram me tot flagitia perpetrares? O quam affectuosum est hoc verbum, & quanti doloris plenum! Christianus sensum amisisset? Heu quomodo te puniet Deus, quousque te à suorum gremio cum damnatis in infernum præcipitet, nisi ad pœnitentiam cõfugias. O fratres, quam saluisima erunt illa verbera! Si dicebat Iob, Miseremini mei, quia manus Domini tetigit me. Si tactum manus Dei vocat necem filiorũ, diuitiarum subtractionẽ, & vicus, quo totum eius corpus coopertũ erat, & se ita in sterquilinio deseri, atque ab amicis, & à sua propria vxore vexatiss. hæc omnia tactum vocat, quid erit quando Deus manum cõpresserit, & pleno ictu miseros peccatores perculerit? Si talem reddidit amicum suum vno tactu, qualem te inimicum suum ictu contracti pugni efficiet? O fratres potentissimum hunc Deum timete. Et cauete ne eum alicubi offẽdatis, & multò minùs in locis sanctis: ad quæ oportet nos deuotè, ac reuerenter accedere. Moysi dixit Deus; *Exod 3.* Solue calceamẽtum de pedibus tuis, & huius rei rationem reddens dicit, quia locus, in quo stas, terra sancta est. Homo prudens ac iustus scit differentiam inter loca cõstituere, & tempus à tempore separare: malus verò omnia vna regula diudicat, & vagatur in quadragesima, vt extra quadragesimam, nescit tempus, nec locum sanctum reuerenter tractare. Et vt homo intelligat non sufficere interiorem affectum, & deuotionem, sed quod est opus etiam exteriori opere, ideò præcipit Moysi, vt calceamenta subtrahat, & ita nudatis pedibus accedat ad terram sanctam tetendam. Si ergò Moysi præcipitur, vt tanta cum reuerentia ad rubum accedat, in quo erat Angelus repræsentans autoritatem Dei, qua reuerentia opus erit ad accedendum, & ingrediendum modo in tẽplum, vbi realiter Dominus noster Iesus Christus verus Deus, & homo commoratur? O vtinã

20

21

Iob. 19.

22

25

24 ex hoc intelligamus, quem cultum tam sacrosancte loco
Psal. 28. exhibere debeamus. Dicebat Dauid in templo eius omnes
dicēt gloriam. Si ergò in eo tẽplo vbi erat arca eā mentis
quod sæpe pedibus cõculcauerāt filij Israel, dicebat Dauid
nihil aliud in eo loquēdum esse, quam laudes, & magnifica
Dei, quanto plus oportet in templis huius tẽporis hoc ob-
seruari? In templo eius omnes dicent gloriam: in tẽplo Dei
non oportet aperiri os, nisi ad gloriam ipsius Dei.

Etiam hinc alterum efficacissimum argumentū adhibe-
hitur, & est, quòd cùm Deus sic oderit, & puniat, quòd ma-
25 teriale templum profanetur; quanto grauius puniet eum
qui spirituale templum profanarit, quod est propriū habita-
mæ Maiestatis domicilium? Ad quod necesse est sciamus
quòd vita vnius cuiusque Christiani, & eius principalis exer-
citium debet esse vt semper intentus sit in construendo
domum, & habitationem Deo, vt nos admonuit Sanctus
1. Petr. 2. Petrus dicens: & ipsi tanquam lapides viui superædifica-
mini domos spirituales. Vos qui lapides estis viui, super
hoc, quod Deus operatus est in nobis ædificatori ebur
vnusquisque domum spiritalem, non ex lignis, aut lapi-
26 bus demolitis sed ex viuissimis, & concitatissimis delibe-
riis, atque ex splendidissimis virtutibus, & non ædificato-
rius est vnusquisque secundum suum liberum arbitrium ex
Exod. 25. cœlo enim nobis datus est modus, secundum quem domū
istam construere debeamus. Moysi dixit Deus. Inspice, &
fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum
est. Atque ibi figuratum est quod realiter nobis præcipitur
vt ædificemus secundum exemplar, quod nobis in monte
Psal. 67. datū est, qui est mons de quo Dauid dixit: Mons Dei mons
pinguis, mons coagulatus, mons in quo beneplacitum est
27 Deo habitare in eo. Qui est Dominus noster Iesus Chri-
stus, mons omnibus gratiis coagulatus, in cuius humani-
tate beneplacitum est verbo diuino habitare per hypostati-
ticam vnionem in æternum. Sit in nulla conscientia ha-
bitabit Deus, quam non aspexerit ædificatam, secundum
formam, quæ nobis ab hoc mõte data est. Quòd si tibi dif-
ficile videatur, quod conformari debeas illi, qui licet &
verus homo, est etiā Deus verus, coniice oculos in sanctos
qui etiam puri homines fuerunt vt tu, quæ sunt formæ &
Ephe. 5. constructiones huius diuini templi, Iesus Christi. Hoc est

mysteriū, quare Sanctus Paulus nobis dicit: Imitatores Dei 28
estote ficut filij charissimi, & ambulate in dilectione ficut
& Christus dilexit nos. Et alibi dicit: Imitatores mei estote *1. Cor. 4.*
sicut & ego Christi, quasi confortans nos ad illud hac ra-
tione. si vobis maximum videtur, quòd præcipiatur vobis
Iesum Christum imitari, qui est Deus: saltem aspicite me,
qui sum purus homo, & me imitamini, sicut & ego illum.
Idcirco admonens nos in vno loco, vt Deum imitemur, in
alio admonet, vt sua vestigia sequamur. Et hinc infertur,
quod omnes viri iusti sunt regulæ quædam viuæ, quibus
ducamur, & confortemur ad idem faciendum, quod ipsi 29
fecerunt. Ars ædificandi est in Euangelio, ibi sunt diuinæ
regulæ, quæ sunt diuina præcepta & consilia Dei, & cæ-
lestes admoniciones, quæ nobis in illo dantur; modus
verò sculptus est in sanctis. Itaque vnusquisque sanctorum
est viuum quoddam & pictum etiam Euangelium; quid
enim in Euangelio legitur, quod in sancto nõ reperiatur?
Mansuetudo, patientia, castitas, & cætera omnia virtutis exē-
pla, omnia (inquam) in sanctis insculpta cernuntur. Itaque
inexcusabiles erunt omnes negligentes in ædificandis co-
scientiis suis. Non poteris ô piger excusari dicens: Nescivi 30
legere Euangelium, nescivi legere regulas, quę in eo sunt,
non tibi hæc causa proderit, omnia enim depicta, & opere
completa in seruis Dei cõspexisti. Quantũcunque rudi in-
genio sis, scies legere hũc librum, nisi sis cæcus. Fecit Deus
vt ibi discant pueri scribere. Sicut magistri, qui characteres in puerorũ tabellis scribũt,
singulare beneficium dicens per Hieremi. Hoc erit pa- *Hier. 31.*
ctum, quod feriam cum domo Israel, post dies illos di-
cit Dominus: Dabo legem meam in visceribus eorum, & 31
in corde eorum scribam eam, & ero eis in Deum, & ipsi
erunt mihi in populum. In monte Sinai dedit legem in la-
pidibus scriptam, in monte autem Sion dedit ipsam in cor-
dibus insculptam. Non legimus, quod Christus Redẽptor
noster legem suam in libro aliquo scriptam dederit, sed
in centum viginti homines, quasi in centum viginti libros
immisit Spiritum Sanctum, quos in vniuersum mũdum di-
uisit, vt lex viua mortua corda vluificaret. Et quantum fru-
ctus ex illis perceptum fuerit testes sunt. Mundus conuer-
sus, Idololatria sepulta, Ecclesia sparsa, & in toto terrarum

32 orbe fundata, ab ortu solis vsque ad occasum. Ferè hos Sanctos viros in visceribus & corde suo scriptam legem, non solum significat, quod optimè intelligeoant illam legem, quam prædicaturi erãt, sed etiam significat, quòd eam magnopere diligebant; & apertè apparet, quàm firmam illam cordibus haberent, & quàm capti eius amore essent, cùm toties, vt eam in mundo docerent, morti se obtulerint, tótque ac tantos labores perpessi fuerint, & vsque ad finem in eius prædicatione fuerit interfectus. In hos vtique iustos, atque in alios plurimos, qui ex illis emanarit vsque

33 modo oportet nos, fratres mei, oculos conijcere, & ab eis discere vitas nostras reformare, conscientiasq; nostras Domino ædificare. Propter hoc debent prædicatores cuncto vt plerunque antiquorum patrum mores, viuendiq; rationem in memoriam auditorum reuocent, vt qui interiores animentur, & ad eos imitandos confortentur. Sic faciebat maximus ille prædicator mundi Beatus Ioannes Baptista.

Luc. 1. Hoc enim significat, quod de eo dixit Angelus Zachariæ: Ipse conuertet corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam iustorum. Vult dicere quod prædicatione sua

34 hominũ dura, ac vitiosa corda, mitia, ac pia, sicut maiorum suorum corda redditurus erat; & quod vitam, ac prudentiam patrum suorum, qui fuerãt iusti, in filiorum visceribus erat impressurus, patres in filiorum memoriam reuocans, & filios ad illorum imitationem confortans.

Hæc omnia diximus, vt vos ad spiritualem hanc ædificationem excitemus; atque vt intelligatis, quòd non construenda est iuxta voluntatis vestræ regulam, sed per eam quam Deus vobis in vnigenito filio suo dedit, & in eius quam Deus vobis in vnigenito filio suo dedit, & in eius-

bus iustis qui eum sequuti sunt demonstrauit; quæ autem

35 ædificio templi Hierololymis figurata est, cuius vnum maximè notabile insigne fuit, quòd non modò ea, quæ intus erant, cooperta erant auro, verum etiã, quę erant in porticu

3. Reg. 6. auro ornata erãt. Sic nihil debet esse in templo animæ structuræ, ne in porticu quidem templi. (Quod est corpus) quod diuini amoris auro non sit coopertum; ita vt in oculorum visu, linguæ locutione, pedum incessu, manuum operibus, in omnibus denique charitas insignis, & amor sanctissimus illucescat. Vt faciebat Sanctus Paulus, & eius socius

2. Cor. 4. qui de se ac de illis loquens, dicit: Semper mortificationem

Domini

Domini nostri Iesu Christi in corpore nostro circunferẽtes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. O 36
quis ad tam altum virtutis gradum perueniret, & interiùs, ac exteriùs bonus esse procuraret, interiùs vt Deo placeat, & exteriùs vt Deo placeat, & hominibus optimum pietatis præbeat exemplum, vt Deum glorificẽt. Hoc est enim, quod in omnibus operibus nostris debemus intẽdere, non autem gloriam aut laudem humanam, quod etiam in mo-
do supradicti ædificij Salomonis significatum est. Nã. 3. Re- 3. Reg. 6.
gum dicitur, quòd Salomõ fecit in templo fenestras obli-
quas; quòd fecit fenestras exteriùs amplas, interiùs verò 37
angustas, sicut sagittas: volebat enim Deus, vt in templo
parum lucis exterioris introiret, ad illud clarificandum
maximus namque erat intus splendor fascium, quæ sem-
per in eo ardebant: sic vult Deus, vt in spirituali templo
maxima sint fidei, aç charitatis luminaria, & lux ac gloria
exterior seculi nihili æstimetur, sed quod omnes dicãt
cum sancto Paulo: Gloria nostra hæc est, testimonium 2. Cor. 1.
conscientiæ nostræ. In hoc enim hominis fœlicitas consistit, vt in gratia Dei sit. Curemus ergo fratres dehinc ædificationem hanc incipere cum omni feruore, absque de- 38
fatigatione. Hæc est enim vna ex maximis miseriis mundi, quòd cùm aliquem aliqua virtutis opera videmus facere, statim nobis multum videtur, & quod si in ijs paucis eum imitaremur, maximum aliquod nobis fecisse videremur. Atque hæc omnia proficiscuntur ex eo, quòd oculis nostris homines maximæ sanctitatis nõ viderimus, nec eos mentibus nostris contemplari fuerimus. In Esdra res 1. Esdr 3.
quædam singularis dicitur: quod omnis populus vociferabatur clamore magno in laudando Dominum, eo quòd fundatum est templum Domini. Plurimi autem de facer- 39
dotibus, & principes patrum, & seniores, qui viderant templum prius quam fundatum esset, & hoc templum in oculis eorum; flebant voce magna, & multi vociferantes, & cum lætitia eleuabant vocem. Adde, quòd postquam templum ædificatum est ab Esdra pueri, & iuuenes, qui Salomonis templum non viderant, maximas voces præ lætitia extollebãt, laudantes Deum quòd nouum illud templum exstructum viderent. Senes autem, qui alterius templi diuitias aspexerant, eiusque perfectionem intuiti fuerant,

lamen

Universidad de Deusto
Biblioteca

40 lamentabantur, ac si dicerent: O si vidisſetis quale eſſet ali-
terum templum, & quantum hoc excelleret, non profectò
gauderetis, ſed nobiſcũ plorauretis. Hoc agitur nũc ad intu-
tam: cùm videmus quòd aliquis non dep[illegible]catur, non abho-
reatur, non intereſſicit, ſtatim eum ſanctum iudicamus. O
quàm bonus ſecutus Dei, qui non facit malum, ô quam pul-
chrum templum, quacunque minima re contenti ſumus,
& nobis optima videtur. Virt autem conſiderationis, qui
licet oculis ſuis maximos ſanctos non viderint, oculis ta-
men animæ maiorum geſta plerumque conſiderant, plu-
rant videntes parum virtutis ac perfectionis noſtrorum
41 temporum: ſic oportet nos omnes facere, non contentos
eſſe oculos conijcientes in preſentes iuſtos, & eos imitan-
tes, fortaſſe enim aliquas imperfectiones in eis videbi-
mus, quæ nos in ſanctis exercitiis frigère faciant. Verùm
attentiſſimè vitas illorum inuictorum Martyrum, pijſſi-
morum Confeſſorum, illorumq; tam conſtantium Ere-
mitarum præclara virtutis opera conſideremus, qui in fo-
litudinibus aſperrimis tanto cum ieiunio, ac vitæ acerbi-
nia morabantur: oculosq; conijcianus in illas teneras, ac
delicatas virgines, quæ ne pudicitiam ſuam amitterẽt, tot,
tamq; varia tormenta fuerunt perpeſſæ. Et conſideremus
42 ſimul, quòd omnes ex oſſe & carne puri homines ſicut
nos fuerunt, eandémque gloriam, quam nos ſperamus, ip-
ſperauerũt, ipſumq; adiutorem habemus, quem illi habue-
runt, videlicet Deus, qui nobis in hoc opere conficiendo
maximè fauebit: & ſic non paucis erimus contenti, ſed
cum fortitudine & nouo animo ſpirituale hanc fabri-
cam proſequemur. Hoc igitur eſt proprium Dei templum,
in quo diuina Maieſtas ſemper commorari cupit, & vbi
vult maximam eſſe ſyncritatem, & maximo cum rigore
punit eum, qui hoc prophanat, & coinquinat. Quapropter
intret vnuſquiſque in ſeipſum, & conſideret, vtrùm hoc
43 templum ſit ſicut erat templum Salomonis, & vtrùm ibi
Ezech. 8. ſtrepitus, & tumultus hominum, qui illud prophanent. Di-
xit Deus Ezechieli: Fili hominis fode parietem. Et vt fe-
cit illum dixit ei: Ingredere, & vide abominationes peſſi-
mas, & ingreſſus (inquit) vidi, & ecce omnis ſimilitudo re-
ptilium, & animalium abominatio, & vniuerſa idola do-
mus Iſrael depicta erant in pariete, in circuitu per totum.

O quanto

O quantò ſtupore plenus manſit Ezechiel, poſtquàm in 44
templo ſancto tantam abominationem vidit. O incom-
mutabilis Deus, quomodo non obſtupeſcit homo ratio-
nalis, ſi conſideratione ſua fodiat, & intra ſe ingrediatur,
videns tantum odium, auaritiam, ac inuidiam? Quid ergo
ſupereſt, niſi quod ex animo hæc mala lamentemur? O
gloria iuſtorum, ac iuſtificator peccatorum Ieſu Chriſte
filii Dei, quid ſentires præ ardentiſſimo zelo amoris tui,
quo in animas inflammaris, ſi nunc paſſibilis eſſes, & tri-
ſtitiam poſſes accipere, animaduertens quàm prophanum
ſit vnumquodque horum tuorum templorum? Eia ergo 45
fratres, incipite iam expellere has prophanationes à tem-
plo Dei: & curate illud ab omni immunditia verrere, vt *Pſal. 76.*
dicebat Dauid, Et meditatus ſum nocte cum corde meo,
& exercitabar, & ſcopebã ſpiritum meum, id eſt, poſui ra-
tionem noctu cum corde meo, & exercui me in auferen-
da immunditia ſecularium affectuum, cum bathilo timo-
ris Dei. Qui optimè vult verrere, prius bathilo radit hu-
mum, & omnia, quæ illi infixa ſunt, aufert, & poſteà ſco-
pa peruerrit. Sic faciebat Dauid, qui exercebatur in anfe-
rendo à corde ſuo omni malo. Sic etiã vos oportet facere 46
purißimo Dei timore, quaſi bathilo omnes has immundi-
tias à corde euellite, & poſtea exactiſſima quadam con-
tritione peruerrite, & foras omnem hanc immunditiam
expellite. Aliqui ſunt, qui verrunt, & tamen non euel-
lunt limum confitentes ſe ad ſuperficiem, [*Como a ſobre
peyne.*] relinquentes in anima limum amoris carnalis,
aliſque vera determinatione, & propoſito fugiendi omne
malum, & omnem illius occaſionem euitandi. Vos autem
non oportet ſic facere, ſed noctu, dieq; debetis in ſpiritu
mundando exerceri, vt nihil in eo ſit, quod diuinæ Maie- 47
ſtatis oculis diſpliceat. Sic enim ſemper in his templis com-
morabitur, viuificans illa per gratiam, & donans perſeue-
rantiam in ea, quouſque gloria comparetur, ad quam nos
perducat Ieſus Mariæ filius, Amen.

FERIA

FERIA III. POST DOMIN. IIII. IN QVADRAGESIMA.

Iam die festo mediante ascendit Iesus in templum, &c.
IOANNIS 7.

ELEBRABATVR Hierosolymis festū Scenophegię, quod alio nomine dicitur tabernaculorum, in memoriam quod patres antiqui in deserto in tabernaculis habitauerunt. Hoc festum, vt declarat Sanctus Augustinus, agebatur septem diebus, quod etiam exponit Sanctus Ioannes Chrysostomus, & in dimidio illius (hoc est die quarto) ingressus est Christus Redemptor noster in templum: tunc enim magis expediti erant homines ad audiendum verbum Dei. Nam tribus primis diebus maxime occupati erant in executione cerimoniarū legalium. Ingrediens igitur in templum cœpit more suo solito populum docere. Et mirabantur Iudæi, dicentes; *Quomodo hic literas scit, cùm non didicerit?* Videntes ipsum exponere altissima mysteria sacræ scripturæ, obstupescebant, & etiam præ malitia sua obœrcabantur: considerantes enim quòd non didicisset, cùm Deum glorificare deberent, qui tantam sapiētiam ei dederat, dicebant, quod dæmonium habebat, & quod in virtute diaboli talia loquebatur. Videte in quantam calamitatem deuenerint hi miseri, qui ex medicina morbum eliciunt. Medicina animarum est verbum Dei, & ex hoc hauriunt hi morbum. In Apocal. dicitur, quòd vidit S. Ioannes ex vtraque parte fluminis lignum vitæ, & folia ligni ad sanitatem gētium. Arbor plantata in duplici ripa, est Iesus Christus verus Deus & verus homo: Plantatus in sinu patris, & in visceribus purissimæ matris. Arbor vitæ, cuius folia sunt diuinissima verba, quæ sunt omnibus gētibus medicina. Et ex hac medicina venenū auferebant miserrimi isti: liberet nos Deus à tāto malo, quòd ex medicina, quæ vulnera sanare debet, mortem & condemnationem referamus. Quotiescunque prædicationem auditis, & secundum eam non operamini, imò peiores efficimini murmurantes de prædicatore, ex medicina morbum elicitis. Cùm auditis sacrum, & sicut

Augustin. Chrysost.

1 2 3 *Apoc. 22.* 4

tam effrænata cupiditate aspicitis, morbum ex medicina abstrahitis. Heu, heu, aduersus quot clamabit sacrū, & præclesiæ Dei, quod tantum bonum in tantum malum nobis conuerteratis. Si quando Iesus Christus filius Dei in cruce sanguine cruentatus pendebat, ex suis sacratis oculis maximam lachrymarum copiam effundens, æternum Patrem deprecabatur, dicens: Pater æterne, ego morior pro his animabus, parce his, quæ ad te voluerint accedere cum dolore peccatorum suorum, & cum proposito iam amplius non peccandi. Dicite quid vos tunc faceretis, si ibi essetis cum fide, quàm nunc habetis? quot lachrymas effunderetis? quo modo diceretis: Pater æterne per has lachrymas, per hunc sanguinem, per hanc dulcissimi filij tui mortem te rogo, vt peccata mea dimittas. Non esset possibile, quin hæc, & plura etiam diceretis. Cogitate ergo fratres mei, quod sacrum, quod auditis est idem sacrificium, quod bonus Iesus in cruce patri obtulit, & quòd hic est idem Dominus, licet glorioſus. Dicite ergo mihi quæso, quomodo tam irreuerenter sacrum auditis? quis vestrum huic sacrificio adest eo modo, quem suprà dixi? quare non verecundamini cùm hoc ita sit? cùm illic idem Dominus sit, & idem sanguis offeratur, cùmque vos veritatem hanc fateamini, & cum oporteret pro ea effetis morituri: quare, quo tempore lachrymis inspersi esse deberetis, salutem ab æterno patre depoſcentes, propter illum prætiosum sanguinem, tunc cogitatis quæ vos scitis, machinamini demolitiones diaboli, & ea quæ ad vos non pertinent, oculis aspicitis. Non animaduertitis quòd ex medicina venenum assumitis? De prædicatione autem quid defertis? quod crebrius ex ea defertis, est contentio, murmuratio, aut admiratio. Si altisicentes: O quam bene prædicauit: & tota res ibi sistit, nec vlterius progreditur. Si autem prædicator parumper scelera vestra perstringit, murmurationem, & indignationem elicitis, quasi mula quæ calcitrat cùm eius vulnera quis attingit. Etiam ex prædicatione contentionem plerumque auferis: hic melius (dicitis) hic verò peius prædicat, detrahentes de seruis Dei propter affectum, aut odium

5 6 7 8 *Simile.*

9 odium vestrum, & autoritatem communuentes doctrinæ, quàm Deus per filios prædicat. Quapropter S. Paulus dilectum populum suum Timotheum exhortabatur, vt in executione huius sancti ministerij maxima sapientia fulciret, dicens:

2. Tim. 4 Testificor coram Deo & Christo Iesu, qui iudicaturus est viuos & mortuos per aduentum ipsius, & regnum eius: prædica verbum, insta opportunè, importunè, argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, &c. Adiuro (inquit) te discipule mi coram Deo, & domino nostro Iesu Christo, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, &

10 per illum aduentum, non per primum, cùm venit in pace & mansuetudine: sed per illum aduentum tanti rigoris cùm in illo horribili die coram diuino eius conspectu stemus præsentandi, & per regnum eius beatum, vbi facies ad faciem eum visuri sumus. [*Vala me Ia beatissima Trinidad.*] in quo sistet hocquid ex tanta prægnatione exire oportet. Valdè notabilis res erit, quàm vult dicere, siquidè per os tamq; notabiles res illum priùs adiurat. Et ita verum est quòd omnes has exaggerationes posuit priùs quàm diceret: Prædica verbum. Vt significaret quàm necessarium sit

11 hominibus verbum Dei: & sic dicit: Per hæc omnia te adiuro, vt diligentissimè aduertas hanc periodum huius epistolæ, quam ad te scribo, vt diuinam doctrinam, verbo, & moribus prædices, & non quocunque modo sed instantissimam diligentiam, & efficaciam in ea prædicanda adhibe. Opportunè, importunè, hoc est, cum tempore, & sine tempore. Nullum enim est tempus & opportunitas ad rem tam necessariam tractandam. Aut significat cùm veneris opportunitatè, esto importunus in hac re. Argue,

12 reprehende superbos, debiles roga, homines nequam cum rigore corrige, sint quicunque fuerint. Ne dissimules, nec filicas veritatem propter minas, aut propter blanditias. Vide quòd si hominibus placerem, Christi seruus non essem. Ne habeas rationè amicitiæ, & hæc omnia facies in omni patientia, & doctrina. In omni patientia (inquit) significans quòd necesse est illum habere patiètiam ad plurima, ciborum ne in ministeriò laxetur. Ne statim deficias, si enim hodie prædicatio non proderit, cras proderit, quòd si cras non prosit, alia die proderit: tum etiam opus est patientia ad

murmurationes, & contradictiones tolerandas, quæ offe- 13
runtur prædicanti veritatem. Etiam est valdè necessaria ad hunc laborem, de quo loquimur, quod est animaduertere, quot in hac lite iudices esse velint, & facultatè pleribus videre, in sententia proferenda circa prædicationes. In artibus mœchanicis, nullus est, qui alterius opus audeat iudicare, nec in eo defectum notare; dicetur enim illi, quòd id non intelligit. Si examinandus est sartor, non vocatur furor, vt eum examinet. In arte autem prædicandi, in re tam difficili & ardua, omnes volunt sententiam ferre: vnusquisque decreta sua rata esse vult, diuini operis auto- 14
ritatem minuens suis erroneis sententiis, Propter hoc, & propter plurimas alias contradictiones, quæ offerri solent iis, qui cum feruore, & zelo verbum Dei prædicant, illis maximè commendat Sanctus Paulus, vt patiètia muniantur. Satis oportet vos ex dictis intellexisse, quòd plurimis nulla, & prædicatio in venenum, & condemnationem eorũ culpa conuertitur: sicut Pharisæis in venenum cœlestis Domini doctrina reuertebatur. Dic ergo ô pater quã rationem seruabimus, vt diuinus sermo, & nulla nobis profit. Placet mihi profectò, loquatur Salomon cum om- 15
ni sua sapientia, seu (vt melius dicam) Spiritus sanctus in illo. Cœlestem certè quandam doctrinam nos doces, *Prou. 23.*
discens: Quando sederis cum principe, diligenter attende quæ sunt posita ante faciem tuam, & statue cultrum in gutture tuo: si tamen habes in potestate animam tuam. O diuina verba! imprimat ea Deus pro sua benignitate in cordibus nostris.

Primo notandum est, quòd audire prædicationem, est sedere ad mensam Principis regum terræ Iesu Christi: sic *Apoc. 1*
eum illum vocat S. Ioannes in Apocalipsi, Principẽ regũ terræ: & qui in hac mensa comederit, debet sedere quie- 16
tissimè. O quot hominibus non proficit diuinus cibus, quod est verbum Dei, quia stant inquieti. Discumbentes erant conuiuæ qui in mõte manducauerunt: & idem Dominus, qui eos imitauit, iussit illos discumbere, & iussit etiam colligi fragmenta, quæ superfuerant ex mensa, ne micæ quidè amitterentur, quod supernæ eius liberalitati videtur maximè repugnare. Hoc autem iussit vt significaret, quod ex conuiuiis Dei nihil est, quod supersit, ne mi-

17 cam quidē vult Deus relinqui, nec minimā sententiā vult negligi, sed quod omnia custodiātur. Præter hoc, quod īdendere debēt oportet eos attētissimè animaduertere. Idcirco posiquā dixerat: Cùm federis cū principe. Addidit, diligenter attende, quæ sunt posita ante faciē tuam. O quantum malum est non attendere, & hīc esse corporaliter, ac non cor, & spiritū per torum diuagari. O quot hīc estis, quibus omnia quæ Dei nomine hucusque dixi pœnitus præterierunt. Attende tibi. Eia fratres attēdite, attendite, ne hīc cubus in venenum vobis conuertatur.

18 Dicit vlteriùs, & fiatue cultrum in gutture tuo. O lepdam rē, quòd ad edendū in mensa principis, apponatur gdium gutturi. Dico quod verbū Dei est culter, quod diu

Philip. 6. Sanctus Paulus. Assumite gladiū spiritus, quod est verbum Dei. Hūc cultellū (inquit Dominus) statue in gutture tuo. Hoc est, comede, & loquere de eo. Estis de prædicatoribus. Defertis bona quædā desideria, nō contēti soli esse debetis, quòd ea vos edatis, & faciatis, sed, ea quæ auditis referte proximis vestris, qui illa nō audierūt, & efficite vos coronatores Dei. & ij etiā, qui illa audierūt, inter se debent

19 cōferre, & perpēdere rationes, quæ dictę sunt, vt ad virtutis executionē vos inuicē cōfortetis: hoc est, statuere cultrum in gutture.

Postquam Spiritus sanctus nos tria præcipua docuit, quæ in audiēdo verbo diuino facere debemus, cōcludit, dicēs: Si tamē habes in potestate animā tuā. Hīc tota res est. Multi enim estis, qui huc examines venitis. Dicite, quare

Psal. 18. dixit Dauid: Lex Domini immaculata cōuertens animas. Dico, quod primus effectus legis Dñi, est reddere animas observatoribus legis. Sequitur ergo, quòd antea examines

20 & extra se incedebant. Accedis ad prædicationē, & reliquis animā tuam in negotiis, in pecunia, & in aliis fūditudinibus. Sic ergo nec sedebis nec attentus eris, & pro consequens nec cultrū in gutture portabis: cùm nō plus animaduerteris ea, quæ dicta sunt, ac si esses ianuā. Redite,

Isai. 46. te prævaricatores ad cor, dicebat Isaias. Redite, redite prævaricatores ad vos, vt ea quæ vobis necessaria sunt, cognoscatis; & quæ vobis præcipiuntur, adimpleatis: quin aliter nullum hinc emolumentum auferetis, imò potius condemnationem maximam hauretis.

In hoc

In hoc ipso capite refert S. Ioānes, quòd miserūt principes sacerdotū, & Pharisæi ministros suos, vt Christū Dominum apprehenderēt, & cùm eū inuenirent prædicantē, dixerūt: Expectemus paulisper, quousq; desinat prędicare; ne 21
populū conturbemus: & attentè prædicationē audierūt, & ita admirati sunt, vt nō modò illū nō apprehenderint, verùm eius magnalia prædicātes abuēt, & dicētes: Nūquam sic loquutus est homo. Itaq; ibant, vt apprehenderent, & apprehēsi sunt, vt cognoscatis quāti interfit attētè verbum Dñi audire; licet malas intētiones habeatis, audīte tamen fratres missam, & prædicationē: si enim diuinis his rebus 22
diligenter attenderemus, aliquādo diuino amore capiemini.

Dicit vlteriùs sanctum Euangelium, *Respondit eis Iesus.* Quamquam Iudæi in cordibus suis murmurabant, dicentes inter se: Siquidem hic tantum scit, cùm tamen nullas literas didicerit, non est possibile, quin diaboli virtute id faciat. Vt sanctus prædicator qui prædicabat, verus erat Deus, atque hominum corda scrutabatur, peruersis eorum cogitationibus respondit, dicens: *Mea doctrina non est mea, sed eius, qui misit me.* Quæ verba maximè perpendit Sanctus *Augustin.*
Aug. diuus, homilia huius Euangelij. Videntur enim in se contradictionem habere, cùm dicat: Mea doctrina non 23
est mea. Dicit enim Christus Dominus quod est sua, & quod non est sua. Vult dicere Dominus: Nō est mea, quia non est à me humanitus inuentā, aut ab hominibus percepta, & dicit; Est mea, quia eam dedit mihi Pater, & in animam meam infudit, vt mundum illam docerem. Itaque est doctrina diuina, & diuinitus edocta. Eius, qui misit me. Deus (inquit) qui me factum hominem in mūdum misit, est autor huius doctrinæ, & qui illam me docuit. Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina mea, 24
vtrùm ex Deo sit. Hīc tangit summa veritas maximum quoddam mysterium; & est, quod malitia propriæ voluntatis, & repugnantia diuinæ voluntatis, est causa, quare plurimi sint cæci, & cœlestem doctrinam non intelligant: eadem enim nequitia eorum mentes obcæcat, *Iob. 28.*
& hoc est, quod ad literam dicit Iob, Sapientia vbi inuenitur? & quis est locus intelligentiæ? Nescit homo pretium eius, nec inuenitur in terra suauiter viuentium. Abyssus dicit, non est in me; Et mare loquitur, non est

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 mecum. Nō intelligit homo prætium sapientiæ, nec eam digne satis æstimat. Hoc priùs hic dicit Sanctus Propheta, quòd non cadit sub humana intelligentia, quātum sit prætium intelligentiæ, & sapientiæ cœlestis doctrinæ.

Secundò dicit, quòd non reperitur in hominibus turpiter, & inhonestè viuentibus, nec in eis, qui profundum aut duplicatum habent cor cum malitia, & sine synceritate, qui per abyssum significantur. Nec reperitur in hominibus inquietum habent cor odio, & aliis effrænatis passionibus.

26 Etiam est valdè notandum, quòd ponit hic Sanctus Iob duo: primum est, sapientia, alterum verò intelligentia, & neutram dicit in malis commorari. Quid sit sapientia diffinuit Beatus Bernardus cum dixit: Sapientia, est sapida scientia. Est iuxta idem eius nomen Latinum sapida & suauis scientia. Et sic sapientia duo connotat, actum, scilicet, intellectus, & actum voluntatis: ex eo enim, quòd sit scientia, est actus intellectus, ex eo autem quòd sit sapida est actus voluntatis. Sapientia itaque est sapidus quidam & suauis rerum gustus: & hic sapidus gustus certum est quod in malis non reperitur, qui iuxta Dei voluntatem non viuunt, diuinam eius legem obseruantes. vt Sanctus Ioannes affirmauit, dicens: Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est. Hic manifestè loquitur de sapida Dei cognitione: si enim de sola speculativa cognitione loqueretur, falsum esset quod dicit S. Ioannes. Nam qui dicit se nosse Deum per fidē, licet eius præcepta non custodiat verum dicit. Apertè ergo colligitur, quòd loquitur hic de practica cognitione, quæ est effectiua, & amans intelligentia. Hanc enim nō habent mali, qui eius præcepta non obseruant: & sic intelligitur quod dixit Iesus Christus Redemptor noster Pharisæis, qui gloriabantur de fide, & cognitione Dei, quam habebant: Non cognouistis eum: ego autem noui eum. Et si dixero, quia non scio eum, ero similis vobis mendax: sed scio eum, & sermonem eius seruo. Vult dicere: Ego mentirer si dicerem quia nō nosco eum, sicut vos mentimini cùm dicitis, quia nostis eū quia eius legē non custoditis. Ego autem scio & cognosco eum quia præcepta eius seruo. Vbi illa clausula, &, idem significat quod, id est: quæ est declaratiua. Vult igitur ille dicere: sed ego nosco illum, hoc est, seruo

Bernar. super Cant. sermone 85.

27 *1. Ioan. 2.*

28

legem illius. Et sic se hoc verbo Dominus declarauit, 29
quod de affectiua cognitione loquebatur: & ita Dominus & eius euangelista Sanctus Ioānes accipiūt illic cognitionem simul, pro cognoscere, & opere demonstrare, diuinam legem obseruando. Nec in malis est intelligentia secundum quod dicit Iob, & probat hoc, dicens: Recedere à malo est intelligentia. Ideò Moyses Hebræis dixit: *Deut. 4.*
Hæc est enim vestra sapientia coram populis, vt audientes vniuersi præcepta hæc dicant: En populus sapiens, & intelligens, gens magna. Vbi apparet, quòd diuinæ legis
obseruationem, veram nominat sapientiam. Eadem enim 30
legis obseruantia disponitur homo, vt indies eum magis illuminet Deus. Contra verò commmorans in peccato absque sapientia, & intelligentia in dies magis ac magis obcæcatur, vt Dei mysteria non intelligat, & paulatim disponitur vt in maximos incidat errores. Curemus ergò fratres mei efficacissimè, vt nos in diuina voluntate adimplenda exerceamus. Quòd si quæratis, *1. Thes. 4.*
quænam sit diuina volūtas, Sanctus Paulus vobis respondebit: Hæc est voluntas Dei. Sanctificatio vestra. Vt sanctificetis diuinam eius voluntatem facientes, ficut ipse in 31
mandatis suis expressit: Et aliqua eorum hic nominatim ponit, quæ sunt: Vt abstineatis vos à fornicatione, vt sciat vnusquisque vestrūm vas suum possidere cū sanctificatione & honore, non in passione desiderij sicut & Gētes, quæ ignorant Deum, & ne quis supergrediatur, neque circumueniat in negotio fratrem suum. Ad voluntatem Dei sanctificandam, & viuendum in sanctificatione, primum, quòd ille S. Paulus assignat, est quòd oportet nos castissimè, & honestissimè viuere munientes nos contra turpe libidinis venenum, quòd tot homines sub sua potestate habet, & ita 32
dicit Beatus Augustinus verba quędam maximè timenda, *Augustin. in serm.*
Teter omnia Christianorum certamina duriora sunt præ- *de Sanctis.*
lia castitatis, vbi continua pugna, & rara victoria, & demptio parualis, ex adultis propter hoc vitium pauci saluantur. O rem stupendam, quis tale audiens à tam præstanti sancto, toto corpore non contremiscat? quòd exceptis pueris pauci saluantur propter sensualem turpitudinem. Curet ergò vnusquisque vt summa cum cautione viuat, separans corpus suum (vt nos Sanctus Paulus admonet) ab *Similè.*

33 omni re immũda. Quemadmodũ coralium dum in mari est,est albũm,teneru̇̃,& sine vtilitate,& colore: postquam autem à mari abstrahitur, obduratur,& salubre efficitur,& tam exactum habet colorem,vt visum,& cor lætificet. Sic etiam homo interim dum in voluptatum carnalium,& seculariũ delectationũ mari submersus est,est debilis,inconstans,inutilis,ac sine colore,& proximis suis dãnosus: quam autem ab his aquis auferetur,solidus, ac firmus in virtute efficitur,& mirificum quendam colorem accipit. O quàm iucundum est videre seruum Dei hominem à carnalibus deliciis abstractum, quantam affert voluptatem 34 qui eum in tanta perfectione,& sanctimonia constitutum aspiciunt. Talis enim(vt Diuus Bernardus in Epistolis alibi) *Bernar. in Epist.* rit)vitam potiùs angelicam,quàm humanam dicere videtur. Differũt(inquit)inter se,homo pudicus,& angelus,sed fœlicitate,nõ virtute Sed etsi illius castitas fœlicior; huius tamen fortior esse cognoscitur.

Postquam S.Paulus de castitate locutus est, agit statim de æquitate erga proximos.Ne quis supergrediatur,& ne quis se extollat,nec in conuersatione sua callidam se præ- 35 beat.Neque circumueniat in negotio fratrẽ suum.Ne insidias moliatur, vt fratrem suum deijciat, sed omnes cum omni pace,& tranquillitate viuant.Super hęc omnia oportet vos scire;quòd scire seruire Deo,& secundum diuinam eius voluntatem operari,est singulare donũ altissimę Ma- *Rom. 12.* iestatis:& sic S.Paulus,Spiritus sancti dona assignãs inter ea hoc annumerauit tanquam præcipuũ, dicens:Domino seruiẽtes,scire Deo seruire,vt ipse vult donum est Dei. Quapropter summa animi contentione oportet nos ab eo hoc tam singulare beneficium,noctu,diéque petere.Nam sine 36 eo nihil secundum eius voluntatẽ facere sciemus:ad quod *Iosue. 1.* plurimę vires spirituales requiruntur.Iosue primo legimus quod dixit Deus:Confortare,& esto robustus. Et ad quid sum confortãdus Domine?Non vt hostes vincas,chos enim ego,sub tuam potestatem redigã, nullus poterit vobis resistere cunctis diebus vitæ tuæ. Quare ergo confortandus est?vt custodias,& facias omnem legem,quã præcepit tibi Moyses seruus meus:ad hoc oportet nos confortari, & de imbecillitate vires elicere.In hoc oportet omnem curam nostram adhibere:in cætero autem, quis nobis poterit re-

sistere?& omnia,quæ nunc tanta solicitudine acquirimus, 37 facillime cõsequemur:sicut hic promittit Deus Iosue.Cõfortare(inquit)vt legem meã custodias, & de cætero iacta cogitatum tuum in me.

Super omnia autem est, quod promittit in hoc sancto Euangelio Dominus noster Iesus Christus, dicens: *Si quis voluerit,&c.*id est:Si feceritis voluntatem Patris mei, dulcissimam meam intelligetis, & illius amore capiemini. Et ita tam cœlestis rei amore captis, omnes exercitationes Christianæ vitæ,suaues,ac iucundæ vobis erunt.Hæc obedientia, & conformitas diuinæ voluntatis deerat maledi- 38 ctis his hominibus, vt Dominus hic illis declarat, dicens: *Nonne Moyses dedit vobis legem? & nemo ex vobis facit legem? quid me quæritis interficere?* Ideò (inquit) doctrinam meam non intelligitis, & dicitis me illam à diabolo didicisse,quia legem Dei,quam vobis per Moysem dedit, non custodiam;& ideò tam iniustè me vultis interficere. At illi dixerunt: *Dæmonium habes, quis te quærit interficere?* Respõdit Iesus, *Vnum opus feci,&c.*Vultis me interficere,quia Paralyticum in die festo sanaui,cùm sit opus pium,propter quod festum non violatur.Quare ergo homo in die festo 39 circumcidi potestis,quare indignamini eo quòd in die festo homini salutem cõferam? O ineffabilem Dei probitatem. Notate fratres huius immaculati agni patientiam. Proponebat rationẽ quandam,& in medio illius inseruerũt Phariszi iniuriam maximam,vocantes eum mendacẽ.& quòd dæmonium habebat;quia dicebat,quòd volebãt eũ interficere,cùm ita non esset.Et tamen non scidit benedictus Iesus propositionem suã,sed maxima cũ synceritate, & manifestatione eam prosecutus est:nec unquam sibi tale dictũ 40 fuerit,quod dæmonium habeat.Hinc cognosces frater, quantum tibi desit ad hoc, ut verus Iesu Christi imitator sis:siquidem minima quæque iniuria affectus, præ furore perturbaris,& impatientem te probes. Quẽadmodũ fluctus maris,qui firmissimã rupem ictibus *Simile.* suis feriunt, quæ in medio mari est, & nihil aliud faciunt, quam seipsos confringere, & in vanam spumam conuertere, remanente rupe bona, & integra nullo affecta detri-

Universidad de Deusto
Biblioteca

41 mẽto. Ita, qui iustum persequũtur, nihil aliud faciunt, quàm
seipsos lacerare, & furoris sui spumam ostendere; remanet
te tamen seruo Dei integro, cùm nullum animæ suæ de-
trimentum acceperit: est enim verus imitator huius diui-
ni Magistri mundi, qui integer, & indemnis remanebat
ex ictibus, quos accipiebat. Tu autem, qui non es verus
iustus, nec scis, quid sit Iesum Christum sequi, minimo
Simile. quoque ictu laceraris. Videbis simulacra vitrea pulcherri-
ma, sed valdè fragilia, necesse est ad illorum conserva-
tionem, vt collocentur, vbi nemo ea attingat, quoniã
42 enim minimo tactu franguntur: sic sumus plurimi Chri-
stiani, cum non pertingimur, videmur sancti, quasi simula-
cra vitrea optimè depicta. Verùm minima quaque iniuria
nostri negligentia, & licèt absque malitia, aliquam nobis
afferat molestiã, omnis nostra probitas dissoluitur. O ma-
ximam imperfectionẽ, ô miserrimam ærumnã, si minimas
iniurias, & labores patienter ferre assueſceremus, sic dispo-
neremur, vt Dominus nobis patientiam concederet, ad
maiora infortunia, & contradictiones tollerandas. Sic nos
1. Petr. 5. docet Sãctus Petrus, dicens: Deus autem omnis gratiæ, qui
43 vocauit nos in æternam suam gloriam in Iesu Christo, mo-
dicũ passos ipse perficiet, consummabit, solidabitque. Cùm
parvus labor (inquit Beatus Petrus) vobis aduenit, aut pa-
ua iniuria afficimini, resistite vobis, & modicum hoc pro-
pter Deum patienter ferte: & hic optimus Deus, qui ita est
gratus, vos confortabit ad maiora perferenda. Nam pa-
tientia etiam singulare quoddam Dei donum est, & ex eius
Psal. 70. manu oportet eam dimanare. Ideò dicebat Dauid: Quo-
niam tu es patientia mea Domine. Quid dicis Dauid, quod
est Deus patientia tua? Est phrasis sacræ scripturæ, effectum
44 pro causa accipere, & è contra: vt intelligitur illud, quod
Luc. 16. Dominus dixit, Facite vobis amicos de mammona iniqui-
tatis vt cùm defeceritis accipiant vos in æterna tabernacu-
la, id est: Porrigite eleemosynam pauperibus: ipsi enim in
æternas mansiones vos recipient. Multi pauperes accipiunt
eleemosynam, qui nõ ingredientur in cœlum, propter ne-
quitiam suam. Quomodo ergo in æternas mansiones nos
recepturi sunt? Dico, quod intelligitur, quia erũt occasio,
vt vos in cœlestes habitationes recipiamini, licèt illi ad re-
gnum non eant. Sic hic, Tu es patiẽtia mea, id est, Tu es do-
mine

mine causa patiẽtiæ meæ, tuum donum est, à te oportet il- 45
lud mihi cõcedi: sic vos debetis facere, & ardẽtissimo cor-
dis affectu dicere: Tu es Domine patiẽtia mea. O Domine
Iesu Christe, Magister patientiæ, tu illius perennis es fons,
& causa, propter clementiam tuam te rogo, vt eã mihi ve-
lis communicare; siquidẽ absq; auxilio tuo ne pulicis qui-
dem morsum patienter potero tolerare, quanto minùs cõ-
tradictiones, quæ sese mihi obtulerint.

Prosequens Dominus vlteriùs propositionem suam, & euidẽter probans, non violari Sabbathum, si infirmi in eo
curentur, concludit, dicens: *Nolite iudicare secundum fa-* 46
ciem, sed iustum iudicium iudicate. Non quòd minimum
defectũ in proximo vestro animaduertatis debetis statim
vos præcipitare, vt malè iudicetis, sicut iudicastis, eo quòd
videritis paralyticum lectulum suum asportantem in Sab-
batho postquam sanatus fuerat. Sed ibi in ea exteriori ap-
parentia debetis causam inuestigare, vt bonum iudicium
faciatis. O quàm cœlestis doctrina. Aduertite eam fratres
propter charitatem Dei, ne statim vos præcipitetis, vt de
proximis vestris iniquè iudicetis pro quacunque leuissima
re, quam in eis experiamini. Charitas non cogitat malum 47
(ait Sanctus Paulus) id est, Charitas inuitat, & mouet eos, *1. Cor. 13.*
qui illam habent, ne de proximis suis malè cogitent. Et
hoc est, quod Dauid dicebat deprecans Deum: Iudica me *Psal. 118.*
secundum iudicium diligentiũ nomen tuum. Domine, iu-
xtà mi fuã defectus tegere, & eos excusare. Sic ego te rogo,
vt clementia tua omnia peccata mea cooperias. Non sic
impij non fic, sed omnia in malam partem coniiciunt.
Aliquæ sunt suspiciones, quæ sunt [*Hijas de algo.*] Aliæ ve-
rò sunt [*Pechecas.*] Quid vocas [*Hijas de algo?* *La sospecha* 48
hija de algo.] Est cum proximus occasionem præbet, vt de
se mala suspicio habeatur, cum ingreditur vbi non con-
uenit, & cum non decet, cumque domi suæ habet, quem
non licet habere. [*Hija de algo.*] Quia ex aliqua re oritur, quòd ille occasio-
nem vobis præbuit. Sed vos charitate vestra ne hoc quidem
debetis deliberatè iudicare, & contra talem hominem sen-
tentiam ferre, etsi in bonam partem aliquo modo potest
accipi, licet non satis constet: sufficit tamen quod contra- *Deut. 22.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

49 riũ aperte nõ pateat. Præcipiebat Deus, vt cùm alicui malefici ruri violẽtia inferretur, oppressor occideretur, illa vero libera dimitteretur, licèt non voce ferata fuerit: nõ enim constare poterat virũm proclamauerit necne. Et tamẽ ipsa dicat ibi iex, quòd sola erat in agro clamauit, & nullus adfuit, qui liberaret eam. Perspicuum autẽ est, quòd cùm nemo affuisset, qui eam liberaret, neminem fuisse, qui eius vocem audiret. Quomodo ergo dicitur, quòd proclamauerit? per sumptionem sit itur, ad meliorem partem declinans.

Aliæ sunt suspiciones, quæ sunt [*Pechear*] & hę sunt ve-
50 les, & rusticæ: hæ sunt suspiciones ex pectore vestro prodeũtes, quæ ex propria malitia exeunt, cùm proximus vester nullã occasionẽ vobis dederit. Liberet nos Deus à tali depranatione quorũdam hominum tam malorum, vt de omnibus rebus proximorum suorum malè suspicẽtur. Rogemus altissimum Deum nostrum, vt nobis cordis puritatẽ, synceritatẽq; concedat, & nos charitate ditet, vt cum sy-
tate, cum nostris proximis conuersemur: cùm caueamus ne malum exemplum perhibeamus, tùm etiam ne proximorum nostrorum sæuissimi iudices efficiamur, vt sic diuinã
51 ipsius gratiam, & in futuro cœlestem gloriã consequamur: ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius, qui viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

FERIA IIII. POST DOMIN. IIII. IN QVADRAGESSIMA.

Præteriens Iesus vidit hominem cæcum à natiuitate. IOANNIS. 9.

1

NATIVM huius Euãgelij, est initium capitis noni Beati Ioannis, & incipit, per, &, quæ est coniunctio, quę supradictum cum subsequenti cõnectit. Narrauerat S. Euangelista, quòd cùm voluissent Pharisæi Dominum in tẽplo lapidare, per suam admirabilem potentiam illinc exiuit relinquens eos cum lapidibus in manibus, & prẽteriens in ipso templi vestibulo vidit hominem cæcum, & fletit, ac illum aspexit, vt illi succurreret. O ineffabilem filij Dei patientiam, volunt eum

homines lapidare, & in eodem instanti eisdem hominibus vult benefacere. Cùm enim vellet illi visum dare, qui cæcus natus fuerat, illum corporalibus oculis volebat illuminare; eis verò qui ipsum volebant lapidare visum spiritualem volebat præbere. Hæc virtus patientiæ fuit vna ex gemmis, quas in Ecclesia sua reliquit ad lucem, & conseruationem animarum. Et sic B. Paulus hoc admirabili dono locupletatus dicebat: Signa apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis, prodigiis, atque virtutibus. Certò scitis ô Corinthij, quòd cùm essem apud vos, 2. Cor. 12.
munus, ac prædicationem meam mirabilibus signis, ma- 3
xima patientia, plurimis denique ac insignibus miraculis cõfirmaui. Notate diligentissimè, quòd inter signa apostolica, & prodigia primam nominauit patientiam. Ideò Sanctus Gregorius illam miraculis anteponit. Qui enim at- *Gregor. 1. dialog.*
tente consideraverit, quæ passus fuerit Beatus Paulus tot, tamq; crudelia verba, tot carceres, tot naufragia, tot lapidationes, atque Gentium persecutiones, & diligenter animaduerterit, qua lætitia illa omnia fuerit perpessus: statim cognoscet quàm meritò in primo loco patientiam, quasi quod miraculosius collocarit. Quòd autem hæc sit vna ex 4
maximis fidei nostræ confirmationibus, Iustinus Martyr gloriosus, & magnus Philosophus affirmat. Qui scribit in *Iustinus martyr in apologia ad Adrianum.*
Apologia ad Adrianum Imperatorẽ, quòd cum ipse ethnicus esset, Christianorum perfectionem, Martyrumque admirabilem patientiam animaduertens, commotus & conuinctus fuit, vt ad catholicæ fidei veritatem conuerteretur: & quòd hoc exemplum fuit sibi efficacissimum argumentum huius diuinæ veritatis. Et ita hic optimus Philosophus conuersus est, vt propter fidei cõfessionem, glorioso martyrio fuerit laureatus. Miraculosum fuit etiam, 5
quod refert Cassianus, quòd cum Christianus quidam in- *Cassianus*
fidelibus circunseptus teneretur, grauibus iniuriis ab eis afficitus est: cumque illi ethnici eum interrogarẽt: Dic nobis, quod miraculum tuus Christus fecerit? ille respondit: fecit hoc, quod videtis; quod nõ moueor ad furorem contra vos, pro omnibus iniuriis, quibus me afficitis. Statuebat optimus ille vir oculos in patientia Iesu Christi summi boni nostri, & sanctorum Martyrum eius: & inde dimanabat, vt iniurias sibi illatas patienter toleraret. Considerata

tamen

6 tamẽ imbecillitate sua miraculosam iudicabat panẽ iam
quam sibi bonus Iesus largiebatur. Miraculosa hac virtute
patientiæ Martyres suos Deus illustrabat, nonnunq; sup-
ẽti sui gloriam, & gratiæ suæ potentiam declarabat. Quid
miraculosius, quàm quòd homines, qui ne cuilibet quidem
morsum tolerare possunt, tot tamq; varia tormenta tam
hilari animo paterentur? Quapropter cùm Christus Re-
demptor noster B. Petro declarauit, quòd propter suum di-
uinum amorem passurus erat, dicens: Cùm esses iunior
cingebas te, & ambulabas vbi volebas, cùm autem senue-
ris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quò te
7 non vis. Declarauit S. Ioannes hæc verba, dicens: quòd de
Ioan. 21. Sancti Petri morte intelligerentur: quam pro fidei confes-
sione laturus erat: quæ licet cum sensualitatis cõtradictio-
ne futura esset, eam tamen libentissimè accepturus erat: &
hoc illis verbis expressit. Hoc autem dixit significans qua
morte esset clarificaturus Deum. Mortem S. Petri clarifi-
cationem Dei appellat, quia per patientiam, qua eam tole-
rauit Dei gloria magnopere declarata est, quòd in homi-
nibus talia potuerit operari. O quãtæ confusioni, & pudori
sunt hæc omnia nobis, cùm tam procul ab hac virtute ab-
horreamus: quæ deberet esse vna ex communionibus, &
8 vniuersalioribus, quam oporteret inter Christianos reli-
ri: eo quòd, cùm verbis, tum etiam exẽplo à nostro cælesti
Magistro fuerit tantopere commendata.

NOTA. Proponite nunc ante oculos fratres mei mitissimum
hunc agnum, & contemplamini quomodo à templo exis-
vbi admirabilem quendam sermonem prædicauerat, & lo-
co gratiarum, quas pro illo ei reddere deberent, illum la-
pidare voluerunt, & quòd huius iniuriæ immemor in ædi-
templi stetit, vt suis benedictis oculis cæcum aspiceret, qui
ibi mendicabat, cum illo misericordiã faceret. Io quo pa-
ter patientiam, quam ibi demonstrauit, nobis etiam ostẽ-
dit, permagni interesse, ad hoc vt proximorum no-
9 strorum calamitates doleamus, eisq; iuxta facultatem no-
stram succurramus: nos eos oculis intueri. Visu enim ocu-
3. Reg. 17. lorum maximè cor mollitur. Quando Deus siccitatem il-
lam misit in Israël, commorabatur Helias iuxta torrẽtem
vbi ait sacratus textus, quòd corui deferebant ei panem &
carnes manè, similiter panem & carnes vesperi, & bibebat
de torrente.

de torrẽte. Et cùm statutam portionem ibi haberet, quam 10
Deus illi per coruos mittebat, libenter illic & contentus
commorabatur, & quanquam Deus statuerat eius oratio-
nibus Israel succurrere, nihil tamen horum Helias cogi-
tabat quousque decreuit diuina prouidentia, vt illi portio
deficeret, & torrens exiccaretur, tunc abiit in ciuitates, &
propriis oculis inspexit necessitatem, qua populi præme-
bantur, & videns misertus est eorum, & Deum rogauit, vt
tãtæ calamitati subueniret. Plenus erat S. Helias charitate,
& amore erga proximos, sed cùm in torrẽte commorare-
tur, nec egestatem videret, non curabat populorum reme- 11
dium, quòd necessitatem oculis nõ aspiciebat, voluit ergo
Deus quòd eam videret, vt illorum misereretur. O fratres
mei, si vestris oculis videre velletis vulneratos, & fameli-
cos, quomodo eorum misereremini, & omni facultate ve-
stra eis succurrere curaretis. Idcirco sunt tot necessitates
absq; remedio, quia eas propriis oculis cernere non vultis.
Nihil amplius, quam vestras necessitates vultis aspicere, &
sic solis illis succurritis. Non est hæc consuetudo verorum
sectatorũ Christi, de quibus figillatim dicit Eccles. Homo *Eccle. 27.*
sensatus in sapiẽtia manet sicut sol. Et potissima ratio, qua- *Simile.*
re eos soli cõparat, est quia sicut admirabilis solis pulchri-
tudinis, ac splendoris multò magis participes sunt creatu-
ræ, ad quas eius radij perueniũt, quàm ipse sol, qui eos pos- 12
sidentia iusti sic bona possident, quæcunque sint, vt magis
proximi sui eis fruantur quàm ipsi possidentes. Atq; etiam
de Alexãdro Magno (quanquam Gentili) dicitur, quòd ita
inter suos subditos imperij sui fœlicitatem diuisit, vt illis
vtilitas prosperitatum eius contigerit, Alexandro autem
remanserit honor, quod eas consecutus fuisset, & voluptas
distribuendi illas. O quę alapa est hęc Christianis, qui om-
nia sibi volunt?

Præterirus Iesus vidit hominem cæcum. Mos est artificum, 13
cùm aliquid vident, quod officij sui est materia statim in *Simile.*
illud oculos infigere. Exculptor prætereiens via, videt liguũ
proiectũ ad quotidã ostium, quod nihil valet: ille autẽ intra
se cogitans dicit: O quàm bonum lignum ad conficiendũ
simulachrum. Eodem modo homo doctus, qui accedit ad
bibliothecas cùm libros videt, qui officij sui sunt materia,
statim in eos oculos conijcit, & eos euoluit. Si attẽtè con-
siderauerimus,

14 siderauerimus, inueniemus vnum ex officiis Dei esse pau-
Psalm. 9. peribus fauere, & opem ferre. Tibi derelictus est pauper, dixit Dauid: Omnes pauperem derelinquunt vt tu Domine ei auxilieris. Ideò cùm pauperem Iesus Christus inuenisset, statim in eum oculos conijciebat. Officium humanitatis Domini, erat ægrotos curare, mortuos suscitare, cæcis visum dare: idcirco eos aspiciebat, vt illis salutē conferret. Eius etiam munus erat animas illuminare, & Spiritualibus
Esai. 61. infirmitatibus eas releuare, vt ipse dixit per Esaiam: Spiritus Domini super me, vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertionem, vt
15 consolaret omnes lugentes. Hæc verba declarant vnum ex præcipuis officiis Saluatoris nostri Iesu Christi. Quapropter peccatores confortamini, qui vos vestris deprauatis moribus captiuos videtis & cordis amaritudinibus plenos animaduertitis. Attendite, quòd aduētus huius Domini, & eius munus præcipuum est animabus medere: & quemadmodum architectus oculos cōijcit in lignum, quod ita neglectum iacet, & nihil prodesse videtur, ieiunans tamen & adaptans illud, sancti cuiusdam simulachrū conficit pulchertimum, quod videntes miramini & dicitis, quis vnquam tale arbitraretur ex illo ligno simulachrum illud conflari
16 posse. O ineffabilem artem ac potētiam Dei, qui in ligno in dissolutum peccatorem oculos cōijcit, eumque diuinis inspirationibus, singularibúsque admonitionibus ieiunans, vt per pœnitentiam ieiunatus, efficiatur non solùm sanctus simulachrum, verùm etiam verus sanctus. Eia ergo vos ligna corrupta & putrefacta, in quibus diabolus ex ista ligno tempore assidet. Ecce diuinum artificem, cuius officij vos estis materia. Rogate illum, vt vos aspiciat, quibus oculis hūc cæcum aspexit. & in animabus vestris mirabilia operetur. Quid dicitis, vultis, annon? O infœlicem animam quæ tanto bono vti noluerit! ô lux beatissima, quæ ad eos
17 eos illuminandos venisti: vtinam pietas tua hodie nos omnes illuminet.

Vt discipuli Dominum viderunt stantem, & cæci aspicientem, interrogauerunt eum: *Rabbi quis peccauit, &c.* Hoc interrogabant quia sciebant Deum confuescere filios labores immittere propter parentum peccata. Notate obsecro subtilem illationem S. Pauli, dicit enim: *per vnum*
Rom. 5. *hominem*

hominem intrauit peccatum in mundum, &c. Et addit in- 18
*ferius*In quo omnes peccauerunt. Vbi apertè fatetur, peccatum Adæ causam fuisse omnium originalium peccatorum. & nō causam, sed occasionem fuisse omnium actualium: & per cōsequens peccatum illiusin nostris peccatis punitur. Et ita peccatum nostrū est culpa & pœna. Est culpa nostra, quia oritur auersi à Deo filij iræ, & est primi pa-
rentis pœna, & ita impletur quod dicit Dauid: Appone ini- *Psal. 68.*
quitatem super iniquitatem eorum. Ex hoc cognoscitur quantum malum sit peccatum, cùm tam variis suppliciis à Deo puniatur. Quemadmodum enim gloria patris est filius sapiens: sic pœna patris est filius nequam. Sin autem di- 19
cant parentes, quid sentiant cum filios suos videāt iniquos? Hunc oporteret fratres mei, esse stimulum inter cæteros, qui vos, eos qui liberos habetis, ab omni Dei offensione deberet cohibere, ne vos tam acri pœna diuina Maiestas puniret.

Neque hic peccauit, &c. Licèt Deus assueſcat plurimos labores, & morbos in supplicium peccatorum immittere, aliquādo tamen eos immittit non pro peccatis, sed vt manifestetur opera Dei in illo ad maiorem coronam, & vt 20
manifestetur gratia, & patientia, quàm Deus in seruo suo operatos est, qui patitur. Itaque iustus in tribulatione constans & mœrens, propter patientiā, quam habet, & propter bonum exemplum, quod proximis suis perhibet, vt & ipsi addiscant calamitates suas patienter ferre. Atque hoc significat verbum illud primi capitis Iob, vbi dicitur: Ap- *Iob. 1.*
paruit Sathan inter filios Dei, id est, inter Angelos. Angeli (vt ait Sanctus Paulus) omnes sunt spiritus vtilitatis nostræ administratorij: & cùm sacra scriptura dicat Sathanam apparuisse inter Angelos spiritus nostri administratores, significat nobis, quod etiam Sathanas est administrator Spi- 21
ritus, & meriti nostri: & vt clariùs loquar, significat hīc Spiritus Sanctus, quòd quodammodo tanti refert iusti, vt Deus dimittat diabolum, qui eum affligat, & perturbet, quanti interest, vt Angelum dimittat, qui eum consoletur, & releuet. O benedicta & gloriosa sit talis probitas, ac clementia Dei. laudate diligentissimè fratres mei hunc tam bonum Dominum, qui cùm nobis officit, & profi-
cit, semper ad nostram vtilitatem id facit, ô quàm optimè

hoc S.

Iob.2. hoc S. Iob cognouit cùm dixit: si bona suscepimus de manu Domini, mala autem quare non sustineamus? quemadmodum bonis delectamur, quare & malis etiam non gaudemus? cùm bona, & mala nobis ad spiritualem vtilitatem Deus largiatur?

Luc.2. Dicit vlterius: *Me oportet operari opera eius, qui misit me, &c.* In his operibus, ad quę pater eum misit vsque ad mortem occupatus est. Et primum verbũ quod legitur in hoc mundo locutum fuisse fuit, cùm dixit iuę sanctissimę Ma-

23 tri: Nesciebatis, quia in his, quę patris mei sunt, oportet me esse. Primum verbum, quod Incarnatũ Verbum locutum esse legitur: fuit occupare se & gaudere his operibus, quę sibi pater commendauit. O quàm iustum esset, vt nostrum vnusquisque hoc super omnia præ se ferret. Operas ad quas nos Deus creauit, & in hoc mundo cõstituit, non sunt hę quibus plerumque occupamur. Domos construere, vineas serere, diuitias acquirere, dignitates expetere & his similia *Ephes.1.* sed illa, quæ S. Paulus dicit: vt simus in laudem gloriæ eius, &c. O miseros nos, illud namque ad quod Deus nos creauit, minus facimus. Quàm festinanter operatus est diuinus

24 Magister donec dies est: & quantam negligentiam nos habemus! Ne ergò arbitraremur, sibi soli conuenire vt operaretur interim dum vixit, subdidit dicens: *Venit nox quando nemo poterit operari.* Veniet mors, & posteà iam non ut amplius mœrẽdi tempus. Refert Valerius Maximus, quod *Valerius Maxim.* cum Alexander vrbem aliquam obsidione premeret, nec perabat coram hostibus accensam facem poni & præcenio declarare, quòd omnes, qui se sub suam potestatem redigerent antequam illa fax consumeretur, liberaliter recepturus erat, & eis maxima beneficia facturus, qui autem nollent, postquam fax illa consumeretur, omnes horrendo igne interfecturus erat. Hoc idem facit Deus. Declarans (inquit) hoc præconium in ecclesia mea. Præcipit altissi-

25 mus cœlorum Imperator, quòd quicunque ad suam usque nam Maiestatem conuersus fuerit, seseq; sub suam potestatem redegerit antequàm vitæ fax consumatur, eum ad misericordiam recipiet, & ineffabilia illi beneficia facturus. Extincta autem face, transacta iam vita, nullũ erit amplius remedium: sed quòd omnes in inferno æternaliter cruciabuntur. Nam veniet nox quando nemo poterit operari.

Quid ad hoc respondetis peccatores? Vultis modo redigi 26
ẽ vos Deus sperat & inuitat? vt dicit Esaias. Propterea ex- *Esaiæ.30.*
pectat Dominus, vt misereatur vestri. Ideircò vos hodiè, & cras expectat, vt vos sua misericordia protegat. O filij Adæ, quid est quarè hoc tam suaue verbum corda vestra non mollit? Profectò simul vt misericordiam Dei audiremus proferri, viscera nostra oporteret molliri, & intra cor da nostra summa amoris dulcedine tã iucũdum verbum deberemus accipere. Attẽdite, quòd propterea vos expectat, vt ad misericordiam recipiat: incipite amodo ea vti, mores vestros corrigentes. Animaduertite, quòd S. Esaias *Esai.58.*
loquens de eo, qui saluandus est dicit: & vocaberis ædificator sepium. Et Hebræi legunt, vocaberis reparator ruinarum. Hoc est munus prædestinati, ruinas conscientiæ suæ semper reficere. Et primùm in se foramen aliquod, aut labefactationem animæ suæ aduertit, statim reparat, non in crastinum diem illud differt, semper sepes ædificat, qui timet Deum, ne forte aliquod ad se peccatũ ingrediatur. Oratio, matutina meditatio, gratiarum actio, vespertinum examen conscientię, missam deuotè audire, exercere se in operibus misericordiæ: hæc omnia sunt sepes, qui- 28
bus anima à peccatorũ telis protegitur. In ædificandis his sepibus oportet vos exercere, hoc debet esse munus vestrũ omnibus diebus vitæ vestræ. O vtinam æterna Maiestas spiritum vobis, & vires largiatur, vt sic operemini, vt absque cessatione semper de bono in melius, quãdiu dies vitæ durauerit, progrediamini. Ita monet Spiritus Sanctus cùm di- *Eccle. 18.*
cit: Ne verearis vsque ad mortem iustificari. Hic iustificari significat, de virtute in virtutem procedere. Et sic ar- *Iacob.2.*
bitror intelligendum esse illud beati Iacobi: Nõne Abraham pater noster ex operibus iustificatus est, offerẽs filiũ 29
suũ Isaac? certũ est q; hic nõ intelligitur iustificatio à peccato. Cùm quia prima opera operatoris, licet mortaliter bona fiant, sunt tamẽ iustificatione indigna: cùm quia Apostolus dixit illa verba postquam locutus fuerat de illo sacrificio, quòd voluit offerre filium suum Sanctus Abraham, quia dicit, Abraham, &c. Iustificatus est offerens filium suum Isaac super altare. Constat autem ante illud sacrificium fuisse Abraham iustum, & non cœpisse per illud opus iustum esse, vt patet ex contextu, antea enim Deus

30 familiarissimè sæpenumerò cum eo locutus fuerat, intelligendum est ergo, hîc, quòd secunda iustificatione fuerit iustificatus, quod est augmentū iustitiæ, & diuinæ gratiæ, & sic intelligitur illud quod Sanctus Paulus dicit, coniurium (vt apparet) huic: quòd nullus iustificatur bonis operibus: sed per fidem, & gratiā Christi: ibi enim loquitur S. Paulus de prima iustificatione, quæ non cadit sub merito. Sanctus Iacobus verò loquitur de secunda iustificatione, quæ est augmentatio gratiæ, quæ cadit sub merito. Et de hac iustificatione loquitur sapiens in supradictis verbis.

31 monēs nos vt omni feruore, ac diligētia curemus semper magis ac magis iustificari; hoc est vt semper iustitia augescamus: & cū non sciamus, quando hic dies finiendus sit, incipiamus, hodiè amodò absque vlla dilatione, hoc nos admonet, & veniet nox. Quā bonum exemplum huius rei nobis præbuit sanctus Abrahā, de quo nunc loquebamur, cui cū Deus difficillimas res præciperet, statim ea opere cōplebat. Cum esset septuaginta quinque annorum præcepit ei Dominus dicens, egredere de terra tua, & de cognatione tua proiectæ ætatis cùm esset de terra sua egrederetur cum familia sua, & orbem peragraret, & absque eo quod interrogaret, quo iturus esset, humiliter delinato capite statim Dei præceptū executus est. postea verò cùm nonagesimum annū ageret ei præcepit Deus, vt circūcideretur rem tam molestam, ac tanti doloris: eodem die exequitur est, nec verò dixit: eras id fiet: sed protinus circumcisus est & Ismael, cunctámque familiam suam circūcidit. Postea verò præcepit ei, vt filium suum Isaac sacrificaret, continuò ipsa nocte eum excitauit, & cum illo perrexit in montem, quem sibi Deus ostenderat. Videte accelerantem, ac diligentiam. Cùm autem Angeli accessissent ad eum formam ferentes quàm diligenter eos excepit. De eo dicitur ibi, quòd festinauit Abraham, & Sarræ vxori suæ dixit: accelera; de seruo dicitur etiam, quòd festinauit. Super quod dicit Origenes: Nullus piger est in domo sapientis. Heu quàm maior ratio nunc est, vt diligentiores nos exhibeamus. In Cāticis dicit sponsus ad sponsam: surge, propera amica mea, columba mea, &c. Et rationem reddens dicit: Iam enim hyēs transiit, imber abiit, & recessit. Id est, iam lex vetus transiit: iam hęc hyems ft

Roma. 3. & 4.

Gal. 2. & 3.

Gen. 22.

Genes. 17.

Gen. 22.

Origenes.

sma recessit, quando homines, tam gelidi erant, propter gratiæ penuriā. Iam ver est; iā est maximus calor, & amor Dei, iam sunt plurima sacramenta: iam tempus est, vt festinanter accelleremus. Verùm quare non pudore confundimur videntes illam promptitudinem, ac diligentiā Abrahæ, & aliorum sanctorum patrum, in calamitosa hyeme, & animaduertentes pigritiam nostram, & relaxationem; cùm iam in florentissimo vere, & lege gratiæ decoro vitissimè operari incipiamus. Nam Sanctus Bonauentura in libro qui Diuini amoris stimulus inscribitur, affirmat, q celerius ascēdit anima ad perfectionē per actus feruidos breui tempore, quā per remissa opera in multis annis. Celebris est equidē sententia Sancti Thomæ asserentis: quòd habitus charitatis (in quo Christianæ Religionis perfectio constituta est) non augetur, nec intenditur actibus remissis, sed intentis, & feruidis. Hinc est quod plurimi, qui multos annos Deo seruiunt, & celebrant, non efficiantur meliores, sed semper in se eosdem defectus sentiant, nec sint humiliores, nec tēperantiores: &c. Sic sapiens: egestatem operata est manus remissa, manus autem fortior diuitias parat. Et alibi clariùs dicit: Manus fortium dominabitur, quæ autem remissa est, tributis seruiet, Tepidus semper se tributarium, & passionibus suis captiuum experitur: feruidus autem, ac diligens ipse passionum suarum dominatur, & eas superat.

34

D. Bonauent.

35

D. Th. 22. q. 24. art. 6.

Prou. 10.

Prou. 12.

36

Quando ego sum in mundo, lux sum mundi. Cùm hoc dixisset seruo suo, &c. Vade lauare in natatoria Syloe. Quàm maxima liberalitate, quòd res tā prætiosa, vt visus pro tam paruo labore ei detur, & tā vili prætio largiatur. Illi autem, qui se conuertit, quāuis maximus peccator sit, quàm paruo prætio Deus ignoscit tam vili nobis datur, quòd ille tā maximo prætio comparauit. Hæc sunt quasi bona, quæ ex primogenitura hereditate proueniūt, qui hęreditanti ea, vili prætio fleterunt, at vero instituens primogenituram magnos labores perpessus est? Ecce quàm facilis venia peccatorum cùm tibi Deus dicat: pœniteat te grauiter illorum, firmiterq; emendam propone, & dimittēris. O ineffabilem Dei liberalitatem! vtamur ea vt oportet, & hîc nobis gratia, & gloria in posterū concedetur. Ad quā &c.

37

FERIA. V. POST DOMINICAM. IIII. IN QVADRAGESIMA.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim: & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa. Luc. 7.

1 DICATVR totum Euangelium ad literam. Glorioſus Euangeliſta S. Lucas refert hoc miraculũ immediatè poſt miraculum quod Dominus fecit cum ſeruo Centurionis. Et eſt valdè notandum, quòd quidam Euangeliſtæ aliquas hiſtorias in vno loco ponunt, alij verò in alio. Cuius ratio eſt, quòd non ſufficit, quod ex omnibus opiparum prãdium præbeat ex plurimis cibis, ſed eſt neceſſe etiam, vt eos per ordinem diſponat. Vnumquemque in ſuo tempore, & loco. Contigit ſæpè vnam rem in diuerſis locis collocari, & vnamquanque ſecundũ proprium ſedem, Vt ſi gallinam aſſes, ſedem habet in principio pulmentorij, ſi eam coquas congruit medio: ſi vero alium cibum ex ea conficies ſicut. [*Manjar blanco.*] in fine adhibẽda eſt, ſecundum diuerſos ſapores, quos habet. Vnus ex maioribus cibis, qui nobis in mundo dari poterant fuit hic, quem Euangeliſtę nobis condierunt ex vita, miraculis, ac doctrina Ieſu Chriſti ſaluatoris noſtri. Et Spiritu Sancto ducti ſuum Euangelicum hunc ita cõdierũt, vt vnam & eandem hiſtoriam in diuerſis locis collocent, vt diuerſos ſpiritus ſapores præbeat iis, qui eam legerint; atque omnes ordine & cõgruè collocãtur. Et hoc ſufficiat, & firmum maneat, ad intelligendã rationẽ, quare S. Euangeliſta miraculis Domini narrãdis differant. Vtrũ autem hoc miraculũ, quod in filio viduæ operatus eſt, fuerit immediatè poſt miraculũ, quod cũ ſeruo Cẽturionis fecit, nobis non conſtat. Cõſtat autẽ, quòd ſimul ea narrat S. Lucas, & vnum poſt alterũ congruè narratur. Nã in miraculo Cẽturionis dicit priùs iuiſſe omnes primarios viros ciuitatis, & Chriſtum Redẽptorẽ noſtrũ rogaſſe, vt veller ire ad puerum ſanandũ proponẽtes illi Cẽturionis virtutes, & quod Synagogam illis fecerat. In hodierno verò miraculo horum dicitur, nullus enim legitur Ieſum Chriſtum pro puero rogaſſe, ne mater quidẽ cum rogauit. Sed clemen-

Simile.

2

3

4

tiſſimus Dominus videns eam lamentantem miſericordia motus puerum ſuſcitauit. O quàm admirabilis doctrina hic declaratur gubernatoribus, iudicibus, ac principibus terræ, ne expectent vt rogitentur ad viduarum orphanorumq; cauſas tractandas, ſed ipſi ad exemplum huius cœleſtis Magiſtri, pietate commoti ſeſe offerant ad eos protegendos, atque illis omni iuſtitiæ rectitudine fauendum. Inter ea, quæ Deus iudicibus, ac potentibus Iſraël magnoperè commendauit, ſi vellent, vt eorum peccata quantumcunque grauia eſſent, dimitterentur: hoc fuit vnum, & maximum dicens: lauamini, & mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis, quieſcite agere peruersè, diſcite benefacere, quærite iudicium, ſubuenite oppreſſo, iudicate pupillo, defendite viduam, & venite, & arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata veſtra vt coccinum, quaſi nix dealbabũtur. Conſiderate diligenter quòd in fine huius magni catalogi, orphanorum, & viduarum cauſam poſuit. Et dicit: ſi feceritis quæ hic præcipio vobis, venite ad me, ego vobis facultatem concedo, vt me arguatis, & vt falſum, ac mendacem Deum accuſetis, niſi vos ad miſericordiam recepero, & adiuuero. O quàm diuina exaggeratio. Videte fratres quàm ſecuri ad Deum accedere poſsitis, ſi hæc, quæ vobis hic præcipit feceritis. E cõtrà verò vnum ex his, de quibus maximè quæritur, eſt, quod nõ fiat miſericordia cum vidua, & orphano, & impietatẽ hãc acerrimè à ſe puniendã promittit, vt patet per Hieremiã: vbi cõminans maximos quoſdã Tyrannos, vnum ex iis, quæ eis primùm obiicit hoc eſt: Magnificati ſunt, & ditati, incraſſati ſunt, & impinguati, & præterierunt ſermones meos peſsimè. In quo Domine mandata tua peſsimè violarunt? quòd cauſam viduæ non iudicauerunt, cauſam pupilli non direxerunt, & iudicium pauperum non iudicauerunt. Nunquid ſuper his non iudicabo, dicit Dominus, aut ſuper gentem huiuſcemodi non vlciſcetur anima mea? O metuenda verba! quarè non trepidant hi, quos perſtringunt? Omnes ſuas querelas includit Deus dicendo, quòd viduis, orphanis ac pauperibus nõ fauent. Et quarè non quæreris Domine de aliis pluribus peccatis, quæ credibile eſt hos peſsimos homines commiſiſſe? Dico quòd de hoc ſolo quæſtus eſt, vt ſignificaret,

5

6

7

8

Eſai. 1.

Hier. 5.

9 quod si in hos pauperes se pios ostendissent; per hoc dispo-
nerentur, vt Deus à cæteris peccatis eos abstraheret.

Est etiam valdè notandum, quòd in hoc pietatis opere,
quo vsus est Dominus cũ hac vidua, nos docuit discursum,
quem in operibus misericordiæ oportet habeamus, quibus
sit fons ex quo dimanare debent, & quomodo ea profectò
debeamus. Dicit enim sacer textus, quòd videns Dominus
Iesus miseram viduam plorantem pro filio suo defunctos,
Misericordia motus super eam dixit illi, noli flere. Primùm di-
10 cit compassionem de ea habuisse. Hic est fons misericor-
Aug. li. 9. de ciuit. Dei. diæ egeni inopiam dolere. Et ita dicit Beatus Aug. Mise-
ricordia, est quædam alienæ miseriæ in corde nostro com-
passio; quam si subleuare possumus, vtique compellimur.
Quòd alienæ miseriæ compassio nos cogit, vt ei succurra-
mus, si possimus. Ideò cum vos potestis, & nõ vultis proxi-
mo vestro subuenire, signum est, quòd compassionem nõ
habetis, quam si haberetis, vos ipsa cõpelleret, eius necessi-
Colos. 3. tatem subleuare. Quapropter. S. Paulus nobis magnopere
commẽdat, vt misericordiæ visceribus induamur, quod est
11 ornamentum sanctorum, & dilectorum Dei. Et sic dicit.
Induite vos sicut electi Dei, sancti, & dilecti viscera miseri-
cordiæ. Viscera misericordiæ exposcit. Si enim hæc fuerint,
absque dubio erunt etiam, & opera misericordiæ si sint fa-
cultates. Mirabile est, quod nos admoneat S. Paulus, vt mi-
sericordiæ viscera induamur, ac si in manu nostra ad effec-
Iob 31. tum. Iob de seipso dicit, Ab infantia creuit mecum miseratio,
& de vtero matris meæ egressa est mecum. Apertè in hoc
fatetur, quòd eam nõ acquisiuit; sed innuit illam fuisse do-
num à potenti Dei manu concessum. Et air, quòd hæc mi-
12 seratio, quæ est naturalis propẽsio ad misericordiam, (cum
qua de vtero matris suæ egressus secum semper accreuit,)
quòd non fuit paruum bonum semper in virtute profici-
se, & nunquam in ea regressum fuisse. Quot sunt qui opti-
mam habent indolem, & quasi naturæ, ac propensioni hu-
vim inferentes, deprauantur, & illam optimam indolem
amittunt? Qui autem non sunt sicut Iob, nec habent natu-
ralem illam propensionem ad misericordiam, quomodo
misericordia induẽtur? dicit enim S. Paulus induite vos vi-
cera misericordię, & benignitatẽ. Dico quòd debem⁹ hæc
viscera misericordię induere, cũ quia ardentissimo affectu
& deuo-

& deuotione, ea crebrò debemus à Domino postulare; tũ 13
plurimis actibus pietatis, assiduáque diuinarum rerum cõ-
sideratione hanc cordis mollitiem, & teneritatem acquire-
re curaturi sumus. Et cùm Beatus Augustinus in sua diffi-
nitione verbum illud, alienę misericordiæ dicat: nobis sig-
nificat in cœlo non futurã esse actualẽ misericordiam, nul-
la enim erit miseria. In hoc sæculo exercere nos oportet
hanc virtutẽ. In cuius figura præcipiebat Deus vt ad purifi- *Leuit. 14.*
candũ leprosum oleũ in sinistra manu effunderetur. Sic ad
purificandũ animã à peccatis, singulare remediũ est opera
misericordiæ facere. Sic monuit S. Prophet. Daniel Nabu- *Dan. 4.*
chodonosor dicẽs: Quamobrẽ Rex cõsiliũ meũ placeat ti- 14
bi, & peccata tua eleemosynis redime; & iniquitates tuas
misericordiis pauperũ, forsitã ignoscet Deus peccatis tuis.
Hoc est oleũ, quod ad peccatoris purificationẽ effũdi opor
tet. Et vocatur misericordia oleũ: quia sicut oleũ omnibus
liquoribus, velut aquæ aut vino cõmixtũ, super eos innatat,
& omnes operit ita vt vix appareãt: sic misericordia si cæte-
ris omnibus virtutibus cõferatur, tanquã propinquior cha-
ritatis filia super omnes innatat, & omnibus illis excellit.
Optima est humilitas, optima tẽperãtia, optimę cæterę vir- 15
tutes, melior autem misericordia. Reliquæ nãque virtutes
omnes ad tuũ proprių cõmodum diriguntur, misericordia
verò in tuum & in alterius commodum intendit.

Dicitur etiam oleum, quia cæteras virtutes splendere fa- *Simile.*
cit. Depingit pictor imaginem plurimis coloribus, antea
quàm eam oleo liniat nullum splendorem, aut pulchritu-
dinem habere videtur, & oleũ efficit omnes colores splen-
didos. Sic homo multis virtutibus, castitate, temperãtia, hu-
militate adornatus, nisi misericordia illuceat, omnes vir-
tutes apparent ficcæ, & absque pulchritudine; adornatæ 16
tamen, & illustratæ misericordia, gratæ & decoræ Deo, &
hominibus redduntur. Hoc oleum non est effundendum
in dextera sed in sinistra. Dextera enim futuram vitam,
sinistra autem præsens sæculum designat. In dextera
quę est gloria non est cur oleum misericordiæ effundatur;
cùm ibi nullum sit genus ærumnæ cui succurri debeat.
Non est necesse famelicum cibari, nudum operiri, pere-
grinum recipi; vbi tanto splendore induti sunt cum tanta
gloriæ abundantia, & in tam fœlicibus mansionibus.

17 Non est necesse ignarum doceri: vbi minimus beatorum peritior est omnibus doctoribus huius sæculi. Non est opus afflictis consolatione, vbi omnes ineffabili lætitia exultant. Hîc in sinistra huius vitæ vbi frequentissimæ sunt ærumnæ, necesse est misericordia vti, ad eas sublevandas. Et hoc significauit Deus præcipiens, vt in sinistra oleum effunderetur.

Hęc cordis miseratio, de qua hucusq; locuti sumus, fons est ex quo mitia verba, & optima opera manare oportet ad miseros consolandos, vt nos hîc docet noster divinus
18 Magister, de quo dicitur. *Misericordia motus super illam dixit: noli flere.* Suauibus verbis eam consolans, & statim post fuit defunctum eius filium suscitare. Si pium ac compassiuũ cor habuerimus illicò mitia loquemur verba, quibus afflictos cõsolemur: quando enim nihilo alio eos adiuuare possemus, hoc vnum nobis Deus merito maximo computaret. Et multò magis cùm suauibus verbis bona opera cõmiscemus iuxta facultatẽ nostram. Hoc nobis summopere
Eccle. 4. Spiritus Sanctus commendat, dicens: Nõ exasperes pauperem in inopia sua cor inopis ne afflixeris. Declina pauperi
19 sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & respondi illi pacificè in mansuetudine. O verba cœlestia, ô singularis amoris, ac clemẽtiæ præceptum. Dominus pro sua clemẽtia charitatis nobis lenitudinem largiatur. Impleat Diuina Maiestas hoc tam pretioso dono corda nostra, vt possimus cœlestem hanc doctrinam, quã hîc nos docet, præcuratus custodire. Quoties hîc Spiritus Sanctus negotium hoc repetit: ne pauperes exasperemus, nec affligamus, nec eos nostris asperis verbis desolemus: sed eis caput, & oculos in-
20 clinemꝰ, aureſq; hilari animo præbeamꝰ. Et illos mitissimè ac benignissimè alloquamur. Perpendite magnopere fratres, pro Dei reuerentia, singula hæc verba, & inter omnia hoc præcipuũ animaduertite, quod dicit: & redde debitum tuum. Quòd reddatis pauperi, cum redditus, diuitiæ, ac iura sua à vobis exposcit, in loculis vestris à Deo constituta; ibi enim ea Deus sibi deposuit. Omnibus creaturis decreuit Deus victum suum, vsque ad passerculos, ac formicas. Neminem sine remedio reliquit. Negotiatori victum præparat Deus in negotio, ac industria sua: Agricolæ in agro victum statuit: Mercatori in mercatione cibum col-
21 locauit, literato in libris alimenta proposuit: artificem denique in arte sua sustentationem voluit comparare. Pauperi verò soli in nulla peculiari re victum designauit. Sed in omnium loculis eius alimoniam deputauit. Omnes status voluit eius esse debitores. Quapropter siquidem sua iura, & redditus exposcit pauper cum petit eleemosynã hilares ei aures præbere, debitum persolute pacificè, & mãsuetè, debitorisque responsionem reddite illi.

Vt Dominus puerum hunc defunctum suscitaret, dicit sacratus textus, accessit & tetigit loculum. Loculum ap-
22 pellat pheretrum, quod mortuum portabat, quod est diminutiuum loci, & non absque mysterio, vt intelligas ô peccatrix, quòd loculus, & minimus quidem est ille, in quo sepeliendus es tu, quem totus orbis vix videtur posse capere; & maxima cum solicitudine domos ædificas, tantoq; opere, & auro atria construis, ac si immortalis esses, & in eis in æternum commoraturus esses. De Alexãdro Magno legitur quòd cum audiret, quòd Anaxarchus Philosophus affirmabat plures esse mundos, lachrymatus est dicens: heu
23 me miserum, quia nondum possedi nisi vnum. Et hic miser, qui nõ contentus erat vno mũdo integro, posteà quàm mortuus fuit in paruulo tumulo sepultus fuit; & duabus vlnis terræ coopertus est. Et sic in eius morte Philosophus quidam exclamauit dicens: ô Alexander heri non sufficiebat tibi totus mundus, hodie sufficiunt tibi duę vlnæ terręQuòd hãc famem haberet ethnicus, qui nihil cœleste speraret, non demiror: sed quòd Christianus fidei lumine illustratus, qui sperat, quòd postquã eras vita finita fuerit habitaturus est in illis cœlestibus atriis in æternum, & tamẽ hac spe fultus illius obliuiscatur, & hoc, quod manè peri-
24 turum est tam solicitè & obnixè acquirat. O maximam amentiam! Nullus est peregrinus, qui vnam noctem quoquomodo non ducat in diuersorio licèt nudus humi iaceat, dicens, Vna nox est: cras ibo domum meam, & suauiter quiescam. Quare ergo non contineamur in hac vita, quacunque minima re vita (inquam) ita breui, vt ne vnam quidem noctem certam habeamus. Cum speciquòd eras in alia vita nobis illuscescet, & sine cõtradictione suauissimè delectabimur? Aliter profectò patres illi

25 sancti faciebant, aliterque hac consideratione vtebantur
Hebr. 11. vt Sanctus Paulus exaggerat dicēs: Fide, qui vocatur Abra-
hā demoratus est in terra repromissionis, tanquā in aliena
in casulis habitādo cum Isaac, & Iacob coheredibus repro-
missionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta habentē
ciuitatem; cuius artifex, & conditor Deus. O Deus immēsæ
bonitatis quantę confusioni ac pudori sunt nobis hæc ver-
ba, cum de iis dicantur, qui in lege gratiæ non viuebant si-
cut nos viuimus, cū Deus toties terram il ā ipsis promissā
fset (nā ideo dicitur repromissionis) in ea quasi peregrina
26 & aduenæ in casulis, sicut vinitores habitabant. Vnusquis-
que enim illorum expectabat ciuitatem illam æternorum
fundamentorum, cuius cōstructionem tam exactam fuisse
mus opifex, & rerum omnium creator Deus cōfecit. Nos
verò tanquam talpæ, ita submissi in terra iacemus, ac si nos
maiorem spem haberemus eundi ad æternam gloriæ ciui-
tatem, quam Iudas proditor, aut Mahoma habet, qui absq;
vlla spe illuc eundi in impiorum sedibus commorantur. O
incommutabilis Deus, aperi Deus meus oculos nostros, vt
videamus, quantùm à veritatis via aberremus; & deinceps
27 incipiamus caduca hæc, & peritura abiicere, & summa ac-
ni contentione, cœlestia, quę in perpetuum duratura sunt,
quæramus.

Attingente Domino loculum, qui mortuum portabant
steterunt. Et ait: *Adolescens tibi dico, surge.* Et statim in
eodem instanti mortuus resurrexit: & in eodem loculo se-
dens loqui cœpit. O admirabilem filij Dei potentiam,
quæ vno verbo mortuos ad vitam reuocat! In hoc modo
loquendi peculiariter cum defuncto, docuit prædicatores,
quòd cum peccatoribus peculiariter debemus loqui si ve-
38 limus, vt vitam accipiant. Et hoc dupliciter intelligitur.
Vno modo, vt prædicationem, iuxta auditorum rationem
faciamus. Verùm miserabile est, quòd si prædicatio sit iux-
ta mores tuos statim tibi displicet, placet verò, quod iuxta
aliorum mores prædicatur. Vestem, & thoracē vultus ad
mensuram, & staturam vestram fieri, prædicationem verò
nequaquam. Si in prædicatione de Ecclesiasticis agatur, &
quid teneantur facere, & de eorū defectibus, & quomodo
restaurandi sint disceptetur, illi exasperantur, ac indigna-
tione replentur, seculares verò summoperè delectabuntur,

quia iuxta alterius staturam vestis abscinditur. Si autem de 29
secularium moribus agatur, eorumq; vitia corrigantur, illi
furore concitantur, Ecclesiastici verò maximè lætantur. Si
de viris primariis, & magnatibus disceptetur, gaudent mer-
catores, si autem mercatores reprehendantur, alij voluptā-
te afficiuntur. Et sic nemo vellet prædicationem ad men-
suram suam discindi. Ergò tibi dico, Oportet me accōmo-
dare, & scindere doctrinam iuxta statum auditorij cui prę-
dico, si aliquid vtilitatis volo percipere: quin aliter prædi-
care, est aërem verberare.

Secundo modo intelligitur illud verbū: *Tibi dico.* Quod 30
tali artificio & spiritu doctrina particulariter dicenda est,
tamq; particularibus verbis, ac tanta cum prudentia præ-
dicari debet, vt vnicuique peccatorum omnia illa de se di-
ci videantur, nec tamen conqueri possit quod fuerit infa-
matus. Peccatum extrahit hominem à seipso, & ita eum
amentem efficit, vt licet cum eo loquamini vos cum alio
loqui arbitretur: & quamuis in se ea sint vitia, quæ à prædi-
catore reprehenduntur, credit tamen prædicatorem non
de se, sed de aliis loqui. Quapropter oportet sigillatim lo-
qui. Sic aduerte concubinarie de te dico. Vide vsurarie 31
quòd Deus cor tuum scrutatur, & eius nomine hoc tibi di-
co, quicunque sis ne alij attribuas. Vide linguose quicunq;
sis quot sunt dies, ex quo proximo tuo famam detraxisti, &
eam infamem reddidisti, vide quòd tēdis in infernum, nisi
te retractaueris, atque ei famam restitueris. Tibi dico fur-
ge. Ne arbitreris hoc de alio dici, sed tibi. Quandiu ita pe-
culiariter non prædicabitur, parum emolumenti ex præ-
dicatoris parte percipietur. Generaliter enim loquendo
nunquam peccator intelligit hoc de se, sed de aliis dici.
Quādo accessit Propheta Nathan vt prædicaret ad Dauid 2. Reg. 12.
eumq; argueret de peccato, quod cum Bethsabee cōmisit
& de homicidio Vriæ, hunc casum proposuit. Homo qui- 32
dam dives habebat multas oues, & pauperculus non ha-
bebat nisi vnam paruulam, quam emerat, & nutrierat,
& quæ creuerat apud eum cum filiis eius simul, de pane
illius comedens, & de calice eius bibens, & in sinu illius
dormiens, erátque illi sicut filia. Cùm autem peregrinus
quidam venisset ad diuitē, parcēs ille sumere de ouibus, &
ac bobus suis, vt exhiberet conuiuium peregrino illi, qui

venerat

33 venerat ad se tulit quem viri pauperis & præpurauit cibos homini illi,qui venerat ad se:respondè mihi iudicium. Et quanquam Dauid prudẽtissimus erat non intellexit se esse diuitem illum crudelissimum,quousque sanctus propheta virili animo illi declarauit:Tu es ille qui fecisti hanc rem. O si nunc viriles animos haberemus,& forti pectore essemus,vt cùm intelligimus peccatores non vti doctrina,quæ in pulpitis prædicatur, priuatim ad eos iremus, ficut iuit
Marc. 6. Nathan ad Dauid,& ficut iuit glorioſus Baptiſta ad nequissimum Herodem, & ei peculiariter dixit: Non licet tibi habere vxorem fratris tui, peccata enim publica tali medela indigent.

34 Super omnia(vt rem hanc concludamus) notãdum est, quomodo constituit Deus sua diuina prouidentia defunctum hũc attingere,& eum in porta ciuitatis suscitare. Ibi eum expectauit,vt suscitaret, atque ibi illum mortis faucibus liberauit,vt nos doceret, quòd qui voluerit à Sathanæ dentibus eripi, & à culpę interitu vindicari, curare debet, vt illud in porta efficiat.In porta perficienda est hæc admirabilis redẽptio,ac libertas: hoc est,in initiis peccatorum, antea quàm Sathanas eum consuetudine deuincat. Ita nos
Rom.6. admonet S.Paulus, dicens:Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentiis eius,
35 sed nec exhibeatis membra vestra arma iniquitatis, peccato:sed exhibete vos Deo,tanquam ex mortuis viuentes,& membra vestra arma iustitiæ Deo.O quàm singularem rationem hic nobis reddit S. Paulus, quare peccato seruire non debeamus.Siquidem(inquit)corpus mortale habetis, & quod cras aut citò moriturum est, considerate quisnam vobis malum hoc attulerit,& cognoscetis peccatum illud malum attulisse,quod vos immortales reddidit mortales: & siquidem tantum incommodum vobis attulit peccatum,nõ regnet peccatum in corpore vestro mortali multomodo aditum ei patefaciatis:quòd si aliquando propter
36 imbecillitatem vestram introierit,non regnet. Ejicite statim in principio ne illud patiamini vestri dominari, ne tantas vires accipiat, vt Rex vester fiat, & in vobis regnet. Sed neque exhibeatis,&c. Et cauete ne ei arma præbeatis, quibus vos interficiat.Heu miseros nos!quando enim aliquando cumque loquimur, aut audimus res inutiles, & inordinatas, tunc

tunc arma exhibemus peccato, vt nos destruat. Quod si 37
sententiam excommunicationis incurrunt ij, qui infidelibus arma præstant contra Christianos, quare non in excommunicationem Dei incidet, qui contra seipsum diabolo arma porrigit?sed exhibete vos Deo tanquã ex mortuis viuentes. Quam singularis ratio! siquidem peccatum vos occidit,ne illud in vobis dominari patiamini.Et quandoquidem Deus vos à morte in vitam reuocauit, occupate vos totos in eius seruitute, cum id ei tãto iure debeatis. Itaque quod studiosiùs hic nobis commendat Sanctus Paulus,est,vt cùm aliquando propter imbecillitatem nostram inciderimus, curemus in initio nobis mederi anteaquam 38
conualescat peccatum,& hoc est, vitam in porta accipere.
Ad hoc propositum inuenietis in libro Sapientiæ vnam *Sap.16.*
ex horribilioribus,& magis metuẽdis sententiis, quæ sunt in sacris literis,vbi dicitur: In memoria enim sermonum tuorum exterminabantur, & velociter sanabantur, ne in altam incidentes obliuionem, non possent vti tuo adiutorio.Attendite fratres.Horribile est enim quod hic dicitur. Homines peccatores (ait sapiens) qui diris serpentibus morsi fuerant, memor es Domine tuorum diuinorum verborum, & quòd eis veniam offers,& ad misericordiam inuitas, ita sese disposuerunt, vt ipsimet serpentes eos fu- 39
gerent.Hoc est,in memoria sermonum tuorum exterminabantur, quòd ipsamet peccata peccatores fugiebant, cùm in eis memoriam illam animaduerterent. Est hæc phrasis ad exaggerandum, quòd memoria misericordiæ Dei multum conducit, vt peccatores à se peccata expellant. Et cum hac (inquit) memoria velociter conuertebantur,ne in altam incidentes obliuionem,&c.Vt tu Domine ad cor eis locutus fuisti,& vnicuique dixisti. Væ tibi homini perdito, cõuertere ad meas sententias sunt dictis tuis. O cœlestis Medice, & velociter conuersi sunt,si enim diu in peccato se commorari paterẽtur, in tam altam sui ipsorum obliuionem deuenire possent, vt tuo auxilio vti nequirent, Hoc est verbum horribile, quod vobis dicebam. Omnibus Deus manum porrigit, & eius causa nunquam deficimus,verùm cum quis diu in peccato est, nec prædicationibus admonitus, nec diuinis ictibus perterritus, à peccato vult exire: in tantam sui obliuionem deuenit, vt licet

41 licet postea velit, nequeat tamen in se reuerti, quia in ma-
lum ita obcalluit, vt ab eo exire non sit in manu sua. Eia
lapides, quis hæc audiens toto corpore non contremiscit?
Vultis in malis vestris commorari, quousque ad hanc obli-
uionem perueniatis, quam dicit hic sapiens? O propter re-
uerentiam Dei fratres, ne expectetis, vt in tantam calami-
tatem incidatis. Curate, vt in porta, id est, in principijs re-
surgatis. Et nō modò non debemus expectare, vt iam post
peccatum curaremur, licet sit in principio eius: sed dili-
gentissimè omni tentationis initio conuenit resistamus.
Hæc est enim propria peccati ianua, in qua velocissimè
42 malæ cogitationis scintilla excuti oportet, anteaquam in
Simile. corde radicetur. Flamma ignis facilè in initio extingui-
tur, ac planta ex paruo tempore sata facilè euellitur: post-
quam autem flamma conualuit, difficillimè extinguitur:
& postquam radicata est planta, difficulter euellitur. Atq;
Simile. (vt experientia patet) cùm maximum saxum est in mon-
tis cacumine, facillimo negotio confirmari potest, ne ex-
cidat, postquam autem per vallem præcipitari cœpit, difficil-
limum est huius motus furiæ resistere. O sancte Deus
quàm facilè possunt homines ab omnibus malis abstinere
in initijs tentationum: & quàm difficiliter possunt resiste-
43 re, postquàm semel inflammati sunt, & in vitijs altissimas
radices egerunt, & tanquam saxum maximo impetu, de
malo in deteriora labuntur. Modus autem, quo his resi-
stendum est, hic est, scilicet, vt statim oculos animæ in ef-
figiem Iesu Christi crucifixi coniciamus, contemplantes
eum cum omni illo horrore, & miseria, qua in cruce pe-
debat, per totum corpus sanguinis riuos effundens, & ma-
ximam lachrymarum copiā à suis sacratissimis oculis in-
mittens. Recordantes, quòd hæc omnia perpessus est, vt
peccatum destrueret, & cum hac memoria maximo cor-
dis affectu supplicemus, dicentes: O dulcissime Reparator
44 animæ meæ. Quòd Domine ibi affixus es tu, ne ego pec-
carem, & tamen ego te offendam? Ne velit tua influere cle-
mentia, vt in tantum ingratitudinis genus incidam. Adiu-
ua me Deus salutaris meus, ne me derelinquas. Beatus qui
tenebit, & allidet paruulos suos ad petram. Fœlix (inquit
Psal. 136. Dauid) qui cogitationes suas in principijs apprehendit, &
eas infringit ad petram, qui est Iesus Christus filius Dei, &

Dominus noster, & consideratione laborum, quos passus 45
est, vt nos peccato liberaret. Auxilietur nobis diuina Maie
stas, pro illa charitate, qua hos labores passus est, vt his tam
salutiferis admonitionibus sciamus vti, & eius gratiam, ac
postea gloriam consequi mereamur: ad quam nos perdu-
cat Iesus Mariæ filius. Amen.

FERIA VI. POST DOMIN. IIII. IN QVADRAGESIMA.

*Erat quidam Languens: Lazarus à Bethania, de castello Ma-
riæ, & Marthæ sororum eius.* IOAN. II.

NARRAT sanctum Euangelium, quod in 1
vico quodā nomine Bethania, propè Hie-
rosolymam, duæ erant sorores, altera Ma-
ria, altera verò Martha. Atque hæ sorores
habebant secum virum nobilem fratrem
suum, nomine Lazarum, qui ægrotabat.
Vnde colligitur illos fuisse pacificos fratres, cùm simul in
vna domo morarentur. Quando parentes obeunt, raro fi-
lij pacifici remanent, propter vtilitatem, & diuitiarum di-
uisionem. Quod satis malè videtur. De lege gratiæ dixit S.
Zacharias (vt refert S. Lucas:) Per viscera misericordiæ *Luc. 1.*
Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto, &c. Ad di-
rigendos pedes nostros in viam pacis. Vbi legem Euange- 2
licam viam pacis nūcupauit. Quapropter debemus omnes
Christiani in summa concordia viuere cum proximis no-
stris. Et est valdè execrabilis Deo, ac malum hominibus
præbet exemplum discordia inter Christianos, quanto er-
go execrabilior erit Deo, & hominibus discordia, & lis in-
ter ipsos fratres vnius parentis filios, atque ex vna matre
natos. Vt patriarcha Abraham horum malorum occasio- *Genes. 25.*
nes tolleret, dedit cuncta, quæ possederat Isaac, filijs autem
concubinarum largitus est munera, & separauit eos ab 3
Isaac filio suo, dum adhuc ipse viueret. Ante obitum suum
bona sua inter filios diuisit, inter filium, quem ex Sara ha-
buit, & inter filios secundarum vxorum: & reliquit eos
sanctus vir prudentia sua omnes pacificos & contentos.
O quàm salutiferum consilium fratres mei, iis, qui liberos
habetis,

habetis, vt modò dum viuitis substantiam vestrã inter eos diuidatis,& eos paterno hoc amore, pacificos & quietos relinquatis. O quot lites,& offensiones Dei euitarentur, si hoc faceretis. Vos autem propter cupiditatem, ne diuitias vestras in vita diuidatis, néve illas à vobis alienetis, nihil curatis, nec doletis, etiamsi filij vestri propter hæreditatis diuisionem in infernum detrudantur. Hi beati fratres, de quibus loquitur sanctum Euangelium iam parente orbi erant, sed tamen pacifici, & in fraternitate remanserunt, vt anteà.

5 Cùm igitur Lazarus infirmaretur, constituerunt sorores nuncium mittere ad Christum Redemptorem nostrum, laborem suum ei exponentes, & epistolam ad illum scribunt in qua ei dicebant: *Ecce quem amas, infirmatur.* Non audent salutem petere, sed tantummodo necessitatẽ suam illi declarant. Domine non est tuum diligere, & obliuisci quem amas, infirmatur, prouide, quod nobis plus cõtentet: nescimus enim, quando nobis salus deest, vtrum sit melius ea carere, an impetrare. Tanquam cupidos in nulla re errandi, oportet nos dicere: Domine hoc mihi deest, prouide tu quod magis conuenit.

6 Respondit Dominus: *Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, vt glorificetur filius Dei, per eam.* O bone Iesu verè hominũ amator, quid hoc est Domine mi, quòd velis honorem acquirere cum labore, & morte hominis tam amici & familiaris tui? Siquidem hæc infirmitas, non est ad mortem, qua debeat Lazarus vniuersali debitũ satisfacere (omnibus enim semel moriendum est) vis vt attrocissimum mortis periculum patiatur, vt tu inde gloriam haurias? Quando fecisti conuiuiũ in monte illi turbæ primẽ, accepto beneficio voluerunt te regem efferre: autem honorem illum fugisti, quo homines te afficere volebant: hic autem vis gloriam acquirere cum rãto labore hominis tam familiaris tui? O incomprehensibilia Dei iudicia, quos modos quærit, vt nobis manifester quanto studio salutẽ nostrã desideret. Quod erat hominibus tam necessariũ, erat vt crederent quòd Iesus Christus est verus Deus, & homo, & vt talis super omnia ab ipsis diligeretur. Atque vt in hanc cognitionem, & amorẽ deuenirent, vult vt Lazarus moriatur, & quòd cum detrimento & morte tanti

tanti amici sui eius potentia manifestetur ad vtilitatem hominum, & hãc vtilitatem nostram vocat gloriam suam, pro suo nimio in nos amore. O benedictus, & glorificatus sit talis Dominus. Benedicant tibi omnes Hierarchiæ cœli, & totus terrarum orbis laudet nomen tuum, Deus salutaris noster, refugium animarum nostrarum, qui tanti nos æstimas, tantoq; amore nos amplecteris, vt salutem nostram appelles gloriã tuam. O quàm consentaneum esset vt nihil in toto terrarũ orbe gloriosum, nihil decorum, nihil denique honorificum putaremus, præter id, quod ad huius nostri diuini amatoris seruitutẽ maximè spectaret. 9

Vt ergo audiuit Dominus, quod Lazarus infirmabatur, duos dies illic commoratus est. Quis modus hic (humano videri) auxiliandi infirmo? Attendite fratres, cùm aliquo labore oppressos vos videritis, & rogaueritis pro vobis sacrificia offerri, & oratis: Deus tamen videtur demorari, ne paruo flumine demergamini. Deus enim tempus, & occasionẽ expectat. Optimè nouit quid potiùs vobis conueniat. Ideò Isaias dicebat: Qui crediderit, non festinet. Et Habacuc: Si morã fecerit, expecta illũ, quia veniens veniet, & non tardabit. Illud non festinet, est dicere, Ne statim deficias, & desperes. Et illa verborum duplicatio: Veniens veniet; significat vtilissimum aduentum, & valdè opportunum: & opportunitatem expectare, non est demorari. *Isai. 28. Habac. 2.* 10

Post duos dies dixit discipulis suis: *Eamus iterum in Iudæam. Cæ audientes hoc discipuli dixerunt illi: Rabbi, nunc quærebant te Iudæi lapidare, & iterum vadis illuc?* Non obstat hoc, eundum est nobis ad cõficiendum negotium redemptionis, licet vitam perdamus. Sæpe Dominus in Iudæam ierat propter hoc negotium, ad quod Pater æternus eum miserat; & quanquam Iudæi eum crudeliter tractauerant, non ideò impeditur, quominùs illuc redeat ad diuinum redemptionis negotium cõficiendum. Homines qui rem aliquam verè, & ex animo expetunt nullum lapidem inactum, nihilq; intentatum relinquunt, vt illam consequantur: solùm in rebus spiritualibus statim sistimus: quacunque minima contradictione impediamur, non vlteriùs progrediumur & sic opera nostra bona, incepta manent, & fere nunquam perficiuntur. Videamus nunc, quæ sit ratio, 11

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 quare cùm Dauid Gigantem Goliath superaueriſ, &
1. Reg. 17. primo ſaxo eum præcipitaueriſ, & cùm poſtea caput eius gladio abſciderit, non ſeruatum fuerit Saxum in templo vt ſeruatus eſt gladius? Ratio huius fuit, quia per lapidem cœpit victoria, enſis verò fuit vltimum inſtrumentum, quod impoſitus eſt finis prælio. Vt in hoc ſignificetur, quòd tota tam conſiderat Deus bonorum operum initia, quàm ipſa rum fœliciſsimum finem. Quapropter opus eſt virtute, & conſtanti pectore, ad reſiſtendum contradictionibus, quæ in incœpti boni via offeruntur: & per omnes difficultates
13 tranſeundum, quouſque bona opera pœnitus cõſummentur. Vt enim ait Sanctus Iſidorus: Salus ſolis perſeuerantibus datur. Non enim beatus erit qui bonum facit, ſed qui perſeueranter facit. Totius huius cœleſtis doctrinæ nouem exẽplũ præbet noſter cœleſtis Magiſter inuincibili illo pectore, & diuino animo, dicẽs: Eamus iterũ in Iudæam. &c.

Iſidorus libro de ſummo bono.

Et poſt hæc dicit eis: *Lazarus amicus noſter dormit.* Et infrà eis declarauit, quod amicus ſuus Lazarus defunctus eſſet. Nec enim quod iuuenis, aut diues, aut quod illuſtris eſſet ei profuit, vt mortis fauces effugeret. Ideò Dauid dicit: Nolite confidere in principibus, in quibus non eſt
Pſal. 145. 14 ſalus, exibit ſpiritus eius, & reuertetur in terram ſuam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Principem filius hominis animam exalabit, id eſt, vir egregius & infirmus. In illa die peribunt omnes, &c. id eſt, omnino fallentur in illa die machinæ illæ, quas in cogitatione fabricabant, illę turres aereæ tunc corruẽt. Et apertè patet quòd de vanis eorum cogitationibus, & ambitionibus, & voluptatibus loquatur, cùm dicat: Peribunt. Cogitationes enim ſanctæ bonorũ nõ pereunt, ſed in acceptatione
Sap. 3. diuina permanẽt; vt dicit de illis Sapiens: Cogitatio illorum
15 apud altiſsimũ, vt eos in æternũ remuneret. Cogitationes & demolitiones malorũ, quibus modos quæruntur, vt ſi delicatè tractent, omnes illic perierũt, & pro eis æterna ſupplicia patiẽtur. O q̃ meritò hos cõminatur Propheta Amos dicens: Audite verbũ hoc vaccæ pingues, quæ eſtis in monte Samariæ, quæ calumniam facitis egenis, & confringitis pauperes, quæ dicitis dominus veſtris: afferte, & bibemus. Iuraut Dominus Deus in ſancto ſuo, quia ecce dies veniunt ſuper vos, & leuabunt vos in contis, & reliquias veſtras in

ollis feruentibus. Væ vobis vaccæ pingues, quæ cum pau- 16
perũ ſudore pingueſcitis. Iuraut æternus Pater per vnicũ filium ſuum, quòd pœnas debitas ſibi dabitis, & quod hæ carnes quas tam delicatè tractatis in inferni ollis coquendæ ſunt in æternum. Quàm miſerabile eſt videre gregem ita exultantem ad occiſionem pergere, ac ſi ad paſtum duceretur! O miſerrimi per carores, quare non animaduertitis, quòd in occiſionem inferni pergitis, & ita hilares, ac ludentes itis, ac ſi ad aliquem voluptatis & recreationis locum veheremini? & quaſi ſi eſſetis vaccæ, & brutæ animalia, quibus nihil aliud eſt, quàm oriri, & mori 17
[*Atque de Dios hermanos ſi que.*] homines eſtis rationales, & fidē habetis, ne in his rebus confidatis, cùm vos morte liberare non ſufficiant: imò ſunt viæ, quæ vos ad æternã condemnationem deducent. Nec profuit Lazaro, vt cum morte etiperet, maximã neceſsitudo, quam cũ Chriſto ſalũ proto noſtro habebat. Et hoc eſt, quod Sanctus Paulus obſcuriſsimis quibuſdam verbis exaggerat, dicens: Si
Rom. 8. autem Chriſtus in vobis eſt, corpus quidem mortuum eſt propter peccatũ, ſpiritus verò viuit propter iuſtificationẽ, id eſt, licet homo iuſtificationis gratiã conſequatur: cor- 18
pus tamen remanet mortale, corporali mortis obiectũ impetui, propter peccatũ primi peccati, per quod mors in mundũ intrauit, hoc ſignificat: Si Chriſtus in vobis eſt per gratiam, corpus quidem mortuum eſt propter peccatum, id eſt, quòd remanet tamen mortale. Spiritus autem viuificatus manet per iuſtificationem. O quàm admirabilis exaggeratio fore eſt. Vult dicere, quòd quamuis tantũ ſit donum iuſtificationis, nõ liberat tamen hominẽ morte. Nõ ceſſat mors, neque ceſſat peccatum, ne fidei meritum ceſſet. Si enim homo immortalitatem videret, & quod non
2 9 conuerteretur: hoc infallibile eſſet argumentum, quòd iuſtificatus eſſet, hæc ſua honor, & vitium corpori adderetur, ſpiritui verò meritum maximũ auferretur. Atque etiam ex contemptu aliquis gratiæ: quia ſi per iuſtificationẽ, & amicitiã Dei immen taliter homines impetrarẽt, diligentiores eſſent ad baptiſmatem gratiam adipiſcẽtur, vt morte liberentur, quam propter ipſam gratiã. Et hac exaggeratione D. Pauli ſtetit, quod ne gratia quidem nos morte liberaret. Idem Apoſtolus rationem efficaciſsimam

20 vt peccatum execremur. Dicit enim: Non ergò regnet peccatum in vestro mortali corpore. Attendite quã optimam rationem, ad non peccandum. Siquidem per peccatum primi parentis corpus vestrum mortale effectum est, & morti subiectum, quod est tantum malum, & propter alienum peccatum, quid erit propter vestrum proprium? si peccatum parentis tui adeò tibi obfuit, quantum damnum tuum proprium tibi inferet? Absque dubio maius tibi malum afferet. Nam illud alienum peccatum corpus tuũ mortale redidit, vt in vniuersali resurrectione religa-
21 tur, & ibi damnum hoc refarcietur: peccatum autem proprium æterno interitu animã occidit. Quapropter attende quomodò viuas. Caue à peccato cum tam venenosum sit. Atque etiã ex iisdẽ verbis Sancti Pauli aliud fortissimum & subtilissimum argumentum elicitur. Peccatum actuale patris nostri priùs fuit causa nostrorum originalium peccatorũ, propter quæ corpora nostra morti remanent subiecta: ergo propter peccata mortalia actualia magis subiecta, & astricta erunt ad mortem. Quemadmodum homo, qui propter furtum ad mortem remanet obligatus, si postea in homicidium, proditionẽ, aut hæresim incidat, magis astrictus ad illã remanet. Ex quo infertur, quòd quanto grauiora peccata committimus, tãtò digniores sumus quibus vita minuatur, & citiùs mors obrepat. Et hoc est quod ad literam dicit Sapiens? Iniustitia autem mortis est acquisitio. Impij autem manibus & verbis accersierunt illam. Dicit, quòd iniqua vita allicit ad se mortem. Quod vita peccatrix, & iniusta, quasi funibus mortem attrahit, vt citiùs accedat, & quòd impij verbis, ac operibus suis eam semper accersiunt. Significat in omnibus his, quòd quis
23 quis maior peccator est, eò dignior est, cui Deus dies vitæ breuiet; & quòd realiter, & verè multis propter eorum peccata Deus vitam breuiat: vt etiam significant verba illa Prophetæ, Viri sanguinum non dimidiabunt dies suos. Et alia vbi dicit, loquens de peccatore quodam. Minorasti dies temporis eius, & perfudisti eum confusione. Et sanquidem scriptura, quæ fallere non potest, nobis dicit, quòd propter peccata minuit Deus vitam, qui sic vitam diligitis, & multos annos viuere cupitis, quare peccatis cum peccata vestra sint funes, qui mortem allicium, vt ve-

Similes.

Sap. 1.

Psal. 54.
Psal. 88.

niant, & vos in infernũ præcipiter. O stulti, stulti, stulti, Deus vobis det sensum, Deus vobis det sensum, Deus vobis det 24
sensum. Quãnis propter nihil aliud esset, quã propter hoc oporteret vos peccata maximè execrari; quantò magis si, quod præcipuum est, aduertitis, scilicet quod non est iustum, vt tam bonus Deus, cuique tantis beneficiis deuinctis à vobis aliquomodò offendatur.

Cùm iam Lazarus mortuus esset ait Dominus: *Vado, vt à somno excitem eum.* Discipuli autem arbitrantes eum de corporali somno loqui, dixerunt ei; *Domine, si dormit saluus erit.* Ecce quomodo discessum ei volũt impedire: quot 25
rationes quærunt, vt illum ab hoc itinere diuertant. Ancea dixerant: Heri volebant te lapidare, modò verò dicunt: Si dormit non est opus nos illuc ire: infirmitatem hanc non oportet esse periculosam. O sensualitas quàm in omnibus audis, & in omnibus habes suffragium, licet sit Deus, qui loquitur! quas causas scit quærere caro nostra ad fugiendum laborem. Aliquando proprium periculum vobis obiicit. Domine lapidabunt nos. Quòd si hoc non sufficit, proponit parum alienæ vtilitatis: si dormit, nõ est cur illuc eamus. Et vereor ne eius suffragium 26
sæpius præualeat. Cùm enim sensualitas dicit, vide quòd occidãt te: vide quòd Deo displicent extrema; & quòd ex hoc nihil vtilitatis percipit proximus; non habemus pectus ad resistendum ei, sicut bonus Dominus restitit apparentibus rationibus, quibus ei discipuli sui dissuadebant iter. O pusillanimes, pusillanimes, quos quæcunque minima sensualitatis repugnantia cogit, ne quid bonũ apprehendatis, quantũcunque illud Deus præcipiat non animaduertatis, quia ipso facto quòd Deus aliquid præcipit, obligatos nos habet ad eius executionem, & omnes contradictiones auferendas, quæ in tali re sese obtulerint? Quãdo 27
Deus præcepit Moysi, vt iret in Aegyptum ad redimẽdos Hebræos, multas causas opponebat Moyses, quæ iter impedirent, & omnibus his respondebat Deus, promittens se ei in omnibus auxiliaturum. Cùm esset difficile quod Deus illi iubebat, repugnabat caro & tantũ onus fugiebat, quærebatq; occasiones, ne Deo obtemperaret. Primã excusationem adhibet, dicẽs; Quis sum ego, vt vadam ad Pharaonem? Domine ego sum pauperculus pastor, qui ad

Exod. 3. & 4.

nihil aliud prosum, nisi ad custodiendum hunc paucũ gre-
gem, non autem, vt educam filios Israel de Aegypto, alli-
mit Deus hanc difficultatem, dicens: Ego ero tecum. Ne
consideres quisnam sis, nec rei magnitudinem, nec Re-
gis potentiam animaduertas; sed considera me, & manda-
tum meum, non solùm enim te adiuuabo, sed ero illic te-
cum. Vide, vtrùm sit tumendũ, cùm tale habeas auxilium.
Ablata omni hac difficultate, aliã statim proponit, dicens:
licce, ergo vadam ad filios Israel, & dicã eis: Deus patrum
vestrorũ misit me ad vos: Ego iturus sum vt loquar de Deo
ad filios Israel, homo tam ignarus, vt ne nomẽ quidẽ eius
aut quĩ vocetur, sciam? Non hoc erit impedimentũ (ait Do-
minus) Ego sum, qui sum. Nomen meũ est, quod habes in-
finitam essentiam. In Hebræo verò est: Ego ero, qui ero.
Quod significat hoc opus ostendet, qualis Deus ego sim.
Talia operabor, vt omnes omnipotẽtiam, fortitudinem-q;
meam cognoscant. Dempta hac difficultate, statim aliam
obiicit: Nõ credent mihi, nec audient vocẽ meam. Etiam
hanc difficultatem tollit concedens ei potestatem, ad fa-
cienda prodigia, & ita dixit ei, Quid est, quod tenes in ma-
nu tua? Respondit, Virga. Et facultatem illi dedit vt illa
virga mirabilia faceret: ne hoc quidem sufficit, sed alia
excusationem reddit, dicens: Obsecro, Domine, non sum
eloquens ab heri, & nudiustertius: ex quo locutus es ad
seruum tuum impeditioris, & tardioris linguæ sum. Sum
balbus, & nescio loqui. O quã indomita est caro nostra
& quãtum subterfugit rerum grauium onus. Totum hoc
ex amore proprio proficiscitur.

Et est hic valdè notanda res quędam obstupenda. In his
enim verbis Moysi, ab heri, & nudiustertius, ex quo loc-
tus es ad seruum tuũ, &c. Videtur ostendere, hæc non vno
solùm die fuisse, sed in triduo. Vt videatis patientiam Dei
& repugnantiam Moysi. Triduo cũ eo has res egit. Moy-
ses verò causas offereba, & Deus omnes auferebat, ac pol
licebatur omnes difficultates se adempturum esse; sicut
etiam huic excusationi respõdit, dicens: Quis fecit os ho-
minis, nonne ego? Perge igitur, & ego ero in ore tuo, do-
ceboq; quid loquaris. Cùm vidit Moyses, quòd omnibus
suis excusationibus satisfaciebat Deus, dixit: Obsecro Do-
mine, mitte quem missurus es: hoc est, Siquidem pollici-

tirus es te missurum esse in mundum Redemptorem: mit- 32
te nunc illum, vt eos liberet, nõ modò corporali captiuita-
te, sed eos, & vniuersum mundum spirituali seruitute redi-
mat. Audiens Deus tot excusationes, iratus est in Moysem
(vt ibidem ait sanctus textus) Iratus est Dominus in Moy-
sem, & non respondit ad hoc. Vult diuina Maiestas, ne
quæramus occasiones, ad eius præcepta non adimplenda;
quamuis sint cum bona intentione. Bonam intentionem
habebat in hoc vltimo Moyses; videbatur enim sibi parùm
populo illi profuturum esse, si ab illa captiuitate auferet-
tur, cùm tamen peccatorum vinculis tenerentur. Attamen 33
irascitur Deus contra eum. In his omnibus excusationibus
Moysi circa præceptum Dei apertè manifestatur, quòd
quotidie inter nos agitur, & inconuenientia, quæ sensua-
litas nostra offert, in quacunque re virtutis, quam velimus
apprehendere. Verùm, quemadmodum illi omnes excusa-
tiones omnipotens Deus ademit, ita oportet nos confidere
quòd omnes difficultates nostras, quę fese in bonorũ operũ
executione obtulerint, ipse adęquabit. Quapropter fratres
ne simus pusillanimes, cùm talẽ adiutorem pro nobis ha-
beamus: qui toties in Scriptura promisit se suis esse fau- 34
torem.

Hæc ergo dixit eis manifestè: *Lazarus mortuus est, eamus*
ad eum. Cùm dixit illum dormire, addidit: Vado vt à som-
no excitem eum. Modò verò cùm dicit, illum mortuũ es-
se, addit: Eamus ad eum. Et non, eamus ad resuscitandum
eum. Verbum enim excitationis non est verbum iactãtiæ,
nullam in dicente significat excellentiam; quicũque enim
potest excitare alium dormientem: hîc autem stetit, & non
dixit, eamus ad resuscitandum eum, quod est verbum ma-
iestatis excellentiæ, vt nos doceat in omnibus inanem glo- 35
riam effugere, & verborum elationem cuitare. Veri enim
humiles in omnibus humiliantur, tam in operibus, quã in
verbis: vt apparuit in sancto Moyse, de quo legitur, Quòd *Exod. 4.*
eum iam à Deo institutus esset tãti populi dux, & princeps
excellentissimus, loquens cum socero tuo, dixit ei: Vadam
& reuertar ad fratres meos in Aegyptum, vt videam si
adhuc viuant. Non dicit, vado, vt eos à seruitute auferam,
quod erat verbũ maximæ excellentiæ, sed dicit humiliter:
Vado ad fratres meos, vt videam si viuant. Videre quã hu-

36 milia verba. Dedit eos Deus sibi in subditos, ille verò vocat
eos fratres suos: Præcepit ei Deus, vt eat ad liberandum
Rom. 1. eos, ille verò dicit, Eo vt visitem eos. Etiam nobis Sanctus
Paulus præbuit huius humilitatis exemplum, dicens: De-
fidero videre vos, vt aliquid impertiar vobis gratiæ spiri-
tualis ad confirmandos vos, id est, simul consolari in vo-
bis. Videte humilitatem Sancti Pauli: Non promittit se
maximam prædicationem facturum, aut mirabilia mira-
cula esse operaturum, sed aliquid gratiæ, nec quidem dixit
aliquam gratiam, est enim humilior loquendi modus cum
37 dicimus, aliquid pecuniæ, quàm cum dicimus aliquam pe-
cuniam dabo vobis. Ita hic dicit, aliquid gratiæ spiritualis
vobis impertiar. Cùm autem loquitur de eo quod illi fu-
turi sunt, & de fructu, quem percepturi sunt, non loqui-
tur per diminutionē, sed absolutè dicens: ad confirmandos
vos. Vult dicere, ita feruidos, & studiosos diuini verbi vos
confidero, vt ex hac parua gratia spirituali, quæ in mea pre-
dicatione est, sperem vos maximum fructum esse perce-
pturos. Discite fratres mei has diuinas lectiones, vt omnia
verba arrogantiæ fugientes, humilima verba loquamini,
38 & cordis humilitatem significantia.

Iuit igitur Dominus, & cùm accessisset, iā quatuor erat
dies ex quo Lazarus defunctus erat, & exiuit ad eum Mar-
tha, dicens: *Domine si fuisses hic, frater meus non fuisset mor-*
tuus. Etiam postquam mortuus fuerat, eum fratrem vocat.
Ita enim esse oportet, vt etiam postquā mortui sunt, cum
defunctis fraternitatem obseruemus. O quantus defectus
est circa hoc. Crudelissimum est profectò, quòd mortuos
fratre, aut patre vestro, ita eorum obliuiscamini, ac si ij nā-
quam fuissent: cum etiam canes se fideles in mortuos præ-
39 beant. Vnde arbitramini consuetudinem dimanasse po-
nendi in tumulis ad pedes mortuorum simulacra canum,
nisi ad significandam eorum fidelitatem cum mortuis?
Ambros. Refert Sanctus Ambrosius, quòd cùm homo quidam ex
alium ex Antiochia interfecisset, mansit cum mortuo ca-
nis, qui illum comitabatur antea, illum etiam tunc comi-
tans maximis vlulatilibus, quibus significabat dolorem,
quem ex nece domini sui acceperat, cumque multi homi-
nes accederent ad videndum mortuum, accessit inter eos
etiam homicida dissimulans, quem cùm canis vidisset, &

agnouisset, in eum inuasit, & dentibus tenuit, significans 40
illum esse, qui Dominum suum interfecerat, nec eū dimi-
sit, quousque homicida confessus fuit se delictum illud cō-
misisse, & inde ad suppliciū ductus est. Hāc historiā assum-
pſit S. Ambrosius ex Plinio in libro de naturali historia, vbi *Plin. libro*
casum hunc memorat, & alios mirabiles ad hoc proposi- *de natu.*
tū refert. O miram animalium fidelitatem, ô miserā ratio- *hista.*
nalium hominum infidelitatē. Ne patiammi (per reueren-
tiam Dei) cùm homines sitis pleni rationis & consilij, & cū
Christiani sitis, vt bruta animātia vobis excellāt. Attendite,
quòd sicut cū defunctis vestris feceritis; sic (diuina permis- 41
sione) filij vestri vobiscum agent.

Post Martham, accessit etiam Maria. *Iesus autem vt vidit*
eā plorātem, & Iudæos plorātes infremuit spiritu. Omnes pro
defuncto Lazaro lachrymātur. O quātum oportet omnes
iusti mortem lamentari, quia mundo maximè necessarius
est. Valet tantum iustus, vt eius causa plurimos peccatores
Deus ferat, vt patet in Moysi: Et vt dixit Deus Abrahæ de *Exod. 32.*
Sodomitis. Hac de causa sæpe Dominus iustos à mūdo au- *Gene. 18.*
fert, ne pro peccatoribus intercedant. Maledictis ciuibus *Gene. 19.*
Sodomę abstulit Loth, vt eos cōbureret: Noe inclusit Deus *Gene. 7.*
in arca, eūque ab hominū familiaritate segregauit, vt mū 42
dum euerteret. Magnum signum est, quod Deus est iratus
in aliquod regnum, aut ciuitatē, cū ab ea sanctos viros ab-
strahit; quos etiam aufert, ne dolorē accipiāt, cùm videant
maxima supplicia, quibus vult vicinos suos punire. Cū vo-
luit Deus euertere Hierusalē propter eius peccata, voluit
vt pius Rex Ioas obiret, & eius plurimas virtutes annume- *4. Reg. 22.*
rās addidit dicēs: Idcircò colligam te ad patres tuos, & col-
ligēris ad sepulchrū tuū in pace, vt non videant oculi tui
omnia mala, quæ inducturus sum in locū istum. Fuit mors
huius optimi Regis signū supplicij, quo Deus volebat Iu- 43
dæam afficere: non enim diu durare potest domus cùm ab
ea colūnæ subtrahūtur, quæ eam sustinent. Colūnæ reipu-
blicæ sunt iusti, quibus Deus eam fulsit, cùm videmus has
colūnas nobis auferri, ploremus, & à Deo misericordiam
postulemus, antequā in eius fortissimas manus incidamus.
Plorantes omnes perrexerunt cum Domino ad sepul-
chrum, ad quod cùm accessisset, *Lachrymatus est Iesus*, & nō
modò lachrymatus est, verùm & infremuit spiritu. Mag-

44 num aliquid & terribile oportet fuisse, quod optimus Iesus in pectore suo habebat, cùm ita infremuerit, & suspirarit. Quid autem fuerit, quis intelliget? fortassè aliquem ei horror hic, & infremuit considerans duriciem & pertinaciam Iudæorum, quæ eum cogebat mortuos iam fœtidos resuscitare, ad eos conuertentes, & quòd nihil eorum pro futurum esset. Idcircò Dominus secus sepulchrum magnam vocem extulit, dicens: *Lazare veni foras, & statim* dixit. O potentissimum verbum, cui statim mortua obedierunt, & surrexit! O Christe largitor vitæ, & destructor mortis, extolle Domine voces ad animas nostras mortuas, & sepulchris exeãt, in quibus sepultæ sunt. Vni voci obedivit Lazarus, & surrexit, tot vero vocibus, quibus te ô in seruis peccatorum vocat Deus, non vis respõdere, nec exire? *Psal. 87.* in peccatorum sepulchro cõmorari? Sicut vulnerati dormientes in sepulchris, quorum non es memor amplius, tu ipse, & Dei immemor es, quasi mortui qui in sepulchris iacẽt. Si cum auceps illices suos faciolo est. [*Hæc similitudo est, quod vel amor.*] animal, quod in specunca sua latet, si ea quid in ollio paratus eã sibi laqueus, non esset mirum, si potius in specunca se mori pateretur, quàm ab ea exire vellet. Tu autem homo, quẽ Deus tam suauibus vocibus vocat, tãquam brachus extensis, ad recipiendum te cum misericordia, vt tãdemque æternam tibi concedendam; nec tamen ab ea specunca exire vis? O miserum te, & cæcum, siquidem tantum bonum contemnis! Nõ sit ergo sic fratres mei, sed absque vlla mora statim, quę vobis Deus precipit, exequimini. Advertite, quòd nihil à vobis petit, quod hic statim non possitis facere: non est cur dicatis, sinite me ire domum meam, & illic faciam. Hic hic potestis facere, quod Deus petit. Ab eo quòd mouearnini ab isto loco: hic potestis peccata vestra dolere: hic potestis firmiter proponere amplius non peccare. Hic potestis statuere facere quod debetis. His potestis intentionem habere peccata vestra purissimè confitendi, & faciendi omnia, quæ vobis illic præcipientur. Et ita per diuinam misericordiam ad gratiam recipietis, qua æternam gloriam comparetis: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

SA-

SABBATHO POST DOMINICAM IIII. IN QVADRAGESIMA.

Dicebat Iesus turbis Iudæorum: Ego sum lux mundi, &c. IOANNIS. 8.

NARRAT Sanctus Ioannes, quod postquam Redemptor noster Iesus Christus liberauit illam mulierem adulterã à manibus Iudæorum, ac Pharisæorum, tanta pietate, & tam admirabili prudentia, mirificum quendam sermonem habuit, volens Iudæos suauibus verbis attrahere, vt se verum Deum, & hominem animis agnoscerent, & ore fatererentur. Atque in hoc sermone diuina illa verba dixit: *Ego sum lux mundi.* O quàm fœlices nuncij sunt hi hominibus in mundo commorantibus, in quibus nobis declaratur quàm gratis in cœlum ascendere possimus: aliis enim & fauores diuini gratis dantur. Quòd si dicatis, quomodo hoc probabis? quomodo? videte quid dicat Dominus: Ego sum lux mundi. Dicite, quando vidistis vos lucem emi, aut vendi? quando dixistis: da mihi lucem ad duas libras, aut date mihi claritatem duobus nummis? Nemo vnquam tale dixit: non enim lux emi solet. Nihil viliori prętio habetur, quàm sol. Dormitis, & cùm nõ arbitramini videtis solem ingredientem per feneſtram vestram. Videamus, hic sol visitat vos propter aliquam vtilitatẽ suam? Non profectò. O benedictus, & glorificatus sit Deus noster; quàm gratis se hominibus præbet, & quàm vniuersaliter communicatur iis, qui ei aditum parefaciunt, & eum in domum suam recipiunt. Et hæc omnia significauit, dicens: Ego sum lux mundi. Arbitrabantur falsò Iudæi, quòd sibi solis venturus erat in mundum Redemptor, & vt eos ab hoc errore tolleret, dixit eis: Ego sum lux, non solùm vobis, verùm etiam vniuerso mundo. O Christe æterna veritas magnopere admiror Deus me? quòd dicis te esse lucẽ vniuersi mũdi, & tã pauci luce tua potiãtur. Quomodo fieri potest, quòd ego sim lux mundi, & tamẽ tot in tenebris cõmorẽtur? Si hic sol materialis (licet in comparatione tui tã paruus sit) vniuersum mundum illuminat, & in eius conspectu nihil

rema-

5 remanet obscurum, quomodo cùm tu sis lux infinita, tot obscuros relinquis? Huic quæstioni respondet Dominus, *Ioan.3.* dicens: Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundũ, & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem: erãt enim eorum mala opera. Et hoc quidẽ est (ait Dominus) quod malorum iudicium aggrauat, quòd cum lux in mundum venisset, ij magis tenebras, quam lucem dilexerunt, & ne tenebras relinquerent, lucem sequi noluerunt: erant enim eorum mala opera. Ita prauis operibus assueuerant, & iniquis moribus deliberi erant, vt ne à peccatorum suorum tenebris recederent, me veram lucem accipere no-
6 luerint, & ita eorum culpa, in obscuritate remanent. O ce-cos filios Adæ, ô ingratas creaturas, quis vnquam tale pe-spexit? quis tale audiuit? quis denique tale cogitauit? quòd homines rationis participes tenebras plus quàm lucem di-ligant? & quòd creatorem propter horrorem creaturæ de-relinquant? Ecce fratres mei causam, quare tot infideles cæci, & absq; Dei cognitione in orbe commorẽtur: quòd peccata, quæ contrà naturale lumen commiserunt, sunt quædam spelũcæ, quibus inclusi sunt, ne ad eos fidei lumẽ ingrediatur. Nobis autem, qui diuina misericordia lucem hanc fidei tam accepimus, ne illam amittamus, sed semper
7 eam in nobis conseruemus, viuamq; cum gratia & chari-tate habeamus: Dominus statim inferiùs cœlestem quan-*Ephes.5.* dam admonitionẽ præbet, dicens: *Sed habebit lumen vitæ*, Vt hoc intelligatis, notate priùs verba S. Pauli dicentis: Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino, vt filij lucis ambulate: fructus enim lucis est in omni bo-nitate, & iustitia, & veritate probantes, quid sit beneplaci-tum Deo. Recordamini (inquit) fratres mei, quòd antea fuistis tam peccatores, vt vos possemus ipsum peccatum nuncupare. Magna est hæc exaggeratio S. Pauli, cùm illis dicat, quòd antea ipsæ tenebræ erant, nunc autem oportet
8 vos esse ita iustos, & in seruitute Dei illuminatos, vt ipsa lux positis appellari. Quæ est etiam alia maxima exagge-ratio, & siquidem ita illuminati estis, vt filij lucis ambula-te, operamini sicut opus lucis & gratiæ, fructus enim lucis & gratiæ hic est, vt in omni probitate & iustitia, & verita-te viuatis. Sicut fructus mali, sunt poma, & fructus arboris nucis, sunt nuces. Omnem probitatem appellat vnam bo-

nam vitam: & quid est vna bona vita? seculares homines 9
vocant eos bonæ vitæ, qui sunt carnales, cibis, & potioni-bus diti, qui mollibus vestibus, & perpolitis induuntur, qui vsque ad meridiem in mollibus lectis dormiunt, qui finita vna voluptate, aliam inuestigant. Et ita dicit Diuus Bernardus: vulgò dicitur, qui benè pascit se, benè viuit. *Bernar. in* Qui se liberaliter, & delicatè tractat de eo dicit vulgus: O *2. serm. in* quàm bonam vitam viuit. N. Respondet autẽ Sanctus Ber- *vigil. Pet.* nardus: Mentita est iniquitas sibi. Ego vobis dicam (ait *& Paul.* Sanctus Bernardus) quænam sit bona vita. Bona vita est, *Apostolo-* facere bona, sustinere mala, & sic vsque in finem per- *rum.* seuerare. Et hoc est in omni bonitate viuere. Dicit vlteriùs Sanctus Paulus: Et in iustitia. Quòd etiam est fructus lu- 10
cis, seruare in hac probitate debitam iustitiam, quæ est reddere vnicuique quod suum est. Vult dicere, vt bonæ vi-tæ, quam degitis gloria soli Deo detur, à quo cuncta bo-na procedunt. Et alius fructus est in veritate, non in fi-ctione, sed vt tales interiùs sitis, quales vos exteriùs de-monstratis, & etiam meliores. Propter hæc, quæ Diuus Paulus addidit probitati vitæ, dixit quidam, virtutem non in verbis esse, sed in aduerbiis. Non esse in ieiunando, orando, aut eleemosynam porrigendo, sed in benè, iustè, & vere id faciendo: iustè & verè propter gloriam Domi- 11
ni, & eius diuinum amorem. His omnibus lucis fructi-bus addidit Sanctus Paulus, tanquam conclusionem, aliud excellentissimum, quod est: probantes quid sit benepla-cens Deo. Probantes, id est, discutientes, quòd opor-tet nos examinare, in quo magis Deo seruire valeamus, & quomodo illi gratiores simus, & quæ sint, quæ illi magis placent. Nunc intelligetis quorsum hæc verba Sancti Pau-li vobis declararim: cò namque fuit, vt vos commonefa-ciam, quòd si quidem fructus fidei, & gratiæ, & quod in no-bis operatur, est, vt examinemus, quid Deo placeat, & quo-modo ei seruituri simus, nullum est melius remedium, 12
quàm vt oculos conijciamus in hanc lucem Iesum Chri-stum Reparatorem nostrum, & in omnibus eum sequa-mur secundùm vires nostras, & sic sciemus grata opera æ-terno patri facere.

Dicit autem: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.* Hoc verbum, sequitur, perseuerantiam

quandam

Universidad de Deusto
Biblioteca

quãdam & in virtute progressum, atque huius optimi Magistri sequelam continuam denotat. Sic nos admonet Sanctus Paulus dicens: Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonẽ, ad perfectiora feramur. Cùm iam declarauerit, aliquos esse inchoantes seruitutem Dei: alios verò in eius seruitute iam perfectos: admonet nos modò vt iam illa initia relinquamus, ne paruis rebus simus cõtenti, sed vt ad perfectionem aspiremus, semper desiderantes meliores effici, & in omni spirituali exercitatione viriliter progredi. Vna ex maioribus mundi calamitatibus hæc est, quòd terrenarum rerum quantumcunque homines possideant, semper plura desiderant, nunquam iis, quæ possident contenti sunt. Cœlestibus verò rebus statim lætamur, & contenti manemus, cum vice versâ esse oporteat. Commutemus ergo fratres mei hanc rerum sæculatium famem, & eam habeamus efficiendi nos meliores, & ad hoc in nullũ bonũ, quod fecerimus conijciamus oculos, quamvis enim plurimũ fuisset, parum tamẽ hoc est in cõparatione illius, quod Deo debemus. Ad hoc debemus aspicere, & experiemur nos deficientes, & ad plura faciendum properabimus. Hoc de se fatetur Sanctus Paulus magna exaggeratione sic incipiens: vnum autem. Hæc est Christi Hieremiæ, collocari sic nomen sine verbo, hoc est. Vnum notabile vobis volo dicere. Quæquidem retro sunt obliuiscor, & ad ea verò, quæ sunt priora extẽdens meipsum. Omnium quæ operatus sum in hoc spirituali itinere, in quo ambulo obliuiscor, & ea quasi à tergo relinquo, ea non æstimans, sed semper oculos in perfectiora propono, tradés me illis quantum possum. O quis gloriosam hunc Apostolũ iam tartetur, hic nunquam paruo contentus esset, quamvis plurimum bonum operatus fuisset. Confortemur, confortemur fratres mei, & incipiamus celerrimè currere, conijcientes oculos non in sanctos Apostolos solùm, sed præcipuè in summum Magistrum, & ducem Iesum Christum, vt nos idem S. Paulus admonet, dicens: Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Iesum. Notate diligenter duo nomina quæ ei tribuit, autorem, & consummatorem. parùm enim prodest cœpisse, nisi incœptum bonum consummetur. Ideircò nobis dicit: Aspicite attentè in vestrum diuinum ducem, qui est autor, qui bonum cœpit, & finem

Hebr. 6.

Philip. 3.

Hebr. 12.

fecit quousque illud consummaret, vt & vos in bono non fictatis, quousque id ad cõsummationem deferatis. Ad hoc propositum inuenieris mysterium in Propheta Baruch, qui affirmans Deum esse, qui suis sapientiam præstat, dicit: & tradidit illam Iacob puero suo, & Israël dilecto suo. Iacob & Israel vna, & eadem persona fuit. Et est notabile, quod cùm eum vocat Iacob, seruum Dei inscribit: cùm autem eum Israelem vocat, dilectũ nuncupat. In hoc docet, quòd iustos de bono in melius oportet progredi, perficientes se in hac vita, quousque finem suum consequantur, qui est, vt Deum in futuro sæculo videant & eo fruantur. Itaque in initio fidelis Deo seruit, & obtemperat in timore, & quodammodo quasi seruus. fiot vim inferens: repugnat enim eius caro, & cum passionibus suis coniunctatur, atque hoc significat Iacob, id est, luctator, & idcircò cùm eum appellat Iacob, seruũ eius nominat. Postquàm autem diuturna exercitatione appetitus suos vicit, iis sæpissimè contradicens, & illos quasi subditos habens accedit ad libertatem filiorum Dei, & ad magnam eius familiaritatem. Nam hoc significat Israel, id est, videns Deum. Tunc eum dilectum appellat. Hoc idem discrimen posuit Dauid loquens de testamẽto Dei, Et statuit illud Iacob in præceptum, & Israël in testamentum æternum. Quia præceptum conuenit seruo, testamentum verò ad filium pertinet. Illud Iacob, hoc autem Israëli: quanquam erat idem populus, qui in dies meliores efficiebatur, & ex seruo filius Dei & hæres reddebatur. Qui sic secutus fuerit Iesum Christum filium Dei, non ambulabit in tenebris, quandiu sic perseuerauerit non incidet in errores, nec in peccata mortalia, quæ rationem tenebrosam reddunt. Sed habebit lumẽ vitæ. Habebit fidẽ viuã, & splendidam. Verùm, heu dolor! quã pauci reperiuntur qui sic in bono perseuerẽt. O quàm miserabile, & pudendum est videre, quàm viles, & pauci momenti sint res, quæ hanc sequelam, & in bono perseuerantiam nobis impediunt! pro nenia, pro minima vtilitate, pro quacunque corpi voluptate, statim ab incœpto regredimur. De pisce satis paruo, narrat Plinius (qui dicitur & emora) quod licèt nauim celerrimè in mari nauiget eam retinet, quãuis maximis conẽ adhibẽtis nautæ. O miseri filij Adæ, quid simile inconstantiã vestram repræsentare poterit, quàm hoc? quòd

Baruch. 3.

Psal. 140

21 quòd quantumuis sanctus quispiam videatur, & licet velocissimè & magno impetu maris aquas scindat, & in virtutis prosecutione progrediatur, minimus piscis, quasi nihil impedimenti, & contradictionis, quod ei offertur, cum facit stare & etiam retrocedere. Nam (vt affirmat S. Bernardus) in via Dei stare, retrocedere est. Hoc deberemus sanguineis lachrymis lachrymari. Quod lamentabatur Iob eleganti quadam comparatione dicens: Memento mei Deus, quia ventus est vita mea, nec aspiciet me visus hominis. Quàm facile ventus mutatur, & hinc illuc trāsit in instanti, sic homo quasi ventus ab vno in alium statum, à gratia in culpam facilè commutatur. Ita inconstans est, vt vix illum humanus visus possit aspicere. Quapropter necesse est mille oculos habere, cautissimè viuere, atque hanc perseuerantiam sanctis exercitationibus adiuuare, qui sunt postes, quibus humana fragilitas, quasi paries in virtute declinans sustinetur. In Genesi dicitur, quod tulit Deus hominem, & posuit eum in paradisum voluptaris, vt operaretur, & custodiret illum. Est dubium, quam oporteret esse operationem illam, quam Deus in tam fortunato statu homini imposuit? si enim dicas, quòd paradisum culturus esset, & in eo laboraturus, non rectè dicis: hoc enim poterā in supplicium peccati illi impositum est, vt patet ibidē, vbi legitur, quòd dixit ei Deus: in sudore vultus tui vesceris pane tuo. Atque huic dubio aliud additur, Quia dicitur vt custodiret illum: à quo debebat illum custodire? non erant latrones, nullus erat homo præter eum, quis factura erat malum? Respondet Sanctus Ambrosius prisori dubio. Homo creatus in gratia, collocatus in paradiso est, vt operaretur virtutum concessarum incrementū. Hæc est enim natura virtutis in creatura satæ, quod nisi exerceatur, & accrescat, facilè corruit. Ideirco Sanctus Paulus nos admonebat, dicens: Adiuuantes autē exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis, sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate, &c. Videte quot postes ponat, quibus homo in virtute sustineatur, & in gratia perseueret. Nam ille gratiam Dei in vacuum accipit qui non curat melior, ac melior fieri, & cum ea fructi. Posteriori dubio respondet beatus Augustinus. Quòd illud: & custodiret illud, significat, vt custodiret se ne committeret aliquid, propter quod inde eiiceretur. Itaque in his omnibus declarantur modi, & artes quas Deus homini dedit, vt in bono conseruaretur. Quòd si in illo felicissimo statu opus fuit homini tot exercitiis, ad sui cōseruationem, quid erit nunc posquam natura corrupta, & debilitata est per culpam? O per charitatē Dei vos rogo fratres, ante vnumquemq; vestrūm prostratus, vt hæc, quæ vobis dico aduertatis cùm sint vobis tā necessaria, nec patiamini, vt hæc mea verba, vestra culpa vobis in atrocissimas in die vltimæ rationis propter ea puniamini. Dicetis aliqui vestrūm, Pater frustra laboras & fatigaris admonens nos vt vlteriùs progrediamur, & ne regrediamur: cùm nec pedem quidē in virtutis via, & Christi summi boni nostri seruatione posuerimus. Sic ego credo fratres mei, quòd ita sceleratū cathenis diuinctos vos tenet Sathanas: vt, nisi vos ab eius vinculis soluatis, non sit possibile hoc iter vnquam aggredi, quod nisi incipiatis, videte quid vobis erit? O quāto affectu commēdabat Sanctus Paulus discipulo suo Timotheo rē hanc dicens: Hæc commone testificans coram Deo. &c. Seruum autem Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cū modestia corripientē eos, qui resistunt veritati: nequando det illis Deus pœnitentiam ad cognoscendum veritatem, & resipiscant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. Hoc tibi commendo, vt perditissimos filios Adæ admoneas, vt se à diaboli vinculis soluant. Cuius cathenis vincti tenentur. Date mihi hominē nimio affectu terrena inuestigantem, & statim ibit ex vno peccato in alterū, & tam longam cathenam conficiet ex illis peccatis, vt eum in infernū detrudat. Vide miser in quam infelicē statū deueniti. Vide quousque æruinna tua pertenerat, quia Sathanæ captiuus effectus es. O Deus æterne propter pietatem tuam Domine te oro, vt horum hominum excæcorum mentes illumines, vt calamitatem suam agnoscāt, quos diabolus absque vlla contradictione sceleratos alligatos in infernū præcipitat. Ad hoc propositum ponit sanctus Chrysostomus mirificū quoddā exemplum. Accepit, qui laqueos suos parauit ad aues vinciendas, con-

Bernard. Sermo. 2. De purificatione in fine.

Iob. 7.

Genes. 2.

Genes 3.

Ambros.

2. Cor. 6.

Aug. 8. Supe. Genes. c. 10.

Chrysost.

39 tentus est quando videt auem in laqueum pedem vnum immisisse, sic enim eam habet securam. Nos iter facimus ad Deum duobus pedibus, quorum alter est fides, alter verò sunt opera plena amoris, & charitatis. Liberet vos Deus ne ille crudelissimus venator, qui vos insectatur, alterum pedem tantùm vobis apprehendat. Habete fidem, licet enim ex tanta sit, vt montes transferatis (sicut ait Apostolus) si vobis charitas, & bona vita deest, captiui estis diaboli. Et è contra, licet omnia opera bona, quæ excogitare poteritis habeatis, si in minimo articulo fidei deficitis, exci-

Hebr. 11. cti estis à Deo, deuinctos vos habet Sathanas altero pede.

30 siquidem sine fide impossibile est placere Deo. Ad huius confirmationem intelligetis rem à Sathana constitutam, qui cum videat aliquem in fide deficere, non contristatur, quamuis eum videat omnia opera bona mundi facere. Sic videbitis hæreticos Galliæ, & Germaniæ, qui corpora sua mortificant, eleemosynas porrigunt pauperibus, & maximum habent religionis suæ zelum. Quid hoc est? vinculis Sathanæ tenentur, qui cùm eos vno pede comprehendit securam iam habet venationem, iam non vius laqueus

31 fugient, licet alter pes liber sit. Quapropter, quod ego te rogo ô peccator nomine altissimi Dei, qui nos erucis vexillum baiulare ducit, hoc est: vt à diaboli laqueis resipiscas, vt animam tuam à tàta tyrannide ac tam crudeli seruitute vendices, atque salutis viã percurrere incipias. Aduerte quòd hęc peccata sunt compedes, & cathenæ. Si vis ô anima, prætioso Domini nostri Iesu Christi sanguine redempta, ab illis dissolui, ego tibi dabo limã suriam, qua has cathenas dirũpas: hæc est crux Iesu Christi summi boni nostri, ex quã tantæ fortitudinis liquor defluit, vt eo

32 omnes cathenæ diaboli cõfringantur. O Lunguis lucrantissime dulcissimi Redemptoris mei tu pro nobis intercede in conspectu æterni patris, vt per te omnes hi fratres mei dissoluantur, & disponantur ad virtutis iter faciendum, vt ad æternam vitam accedant. Cùm Dauid se vtroque pede liberum animaduertit, maxima lætitia exultabat, & Deo gratias agens dicebat: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantiũ: laqueus contritus est, & nos liberati

Psal. 123. sumus. Et statim fatetur vires suas non sufficisse, vt à tanto periculo liberaretur dicens: Adiutorium nostrum in no-

mine Domini, qui fecit cœlum & terram. Hoc idem ad- 35
iutorium habebis tu frater si eo vti volueris.

Vt Dominus se lucem mũdi appellauit quem sequi debebant ij qui salui fieri volebant: dixerunt ei Pharisæi: *Tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuũ non est verum.* Vt hi pharisæi erant qui pluris æstimabantur in populo, ita erant & audaciores, ac impudentiores, & vt tales hoc dixerunt. Quemadmodum nemo potest esse iudex in propria causa, ita etiam testis esse non potest: passio enim, & proprius amor rationis iudicium peruertit. Si autem tam perfectus vir reperiretur, vt eum propria passio non pertur- 34
baret, nõ esset inconueniens, quòd in propria causa testis esset, & iudex. Et idcirco respondit Dominus: Si ego testimonium perhibeo de meipso verum est testimoniũ meũ, quia scio vnde veni, & quò vado. Illud, ego, maximam in se habet emphasim. Ego, qui sum verus Deus & verus homo in quo humana ratio nequaquã perturbari potest, cùm tam clarificata sit à diuina natura, rectè possum de me testimonium perhibere, & quod perhibeo verum est, & probat illud dicens: quia scio vnde veni, & quò vado. Tria de se prædicabat Dominus, de quibus testimonium perhibe- 35
bat, & in eis sibi fidem volebat adhiberi. Primum, quòd esset filius Dei æternaliter genitus. Secundum erat, quòd factus est homo in tempore. Tertium erat, quòd propter hominum salutẽ homo factus est. Quæ tria his verbis declarauit: scio vnde veni, quia exiui à patre, & quò vado: quia misit Deus filiũ suum in mundũ, vt saluetur mundus per ipsum. Ecce vnde venerit, & quò vadat, & ad quid vadat. Vos autem nescitis vnde venio, quia secũdum carnem iudicatis. Cùm nihil amplius aduertatis, quàm hoc corpus carnis ex muliere natum, nõ iudicatis nisi carnaliter, nec 36
vultis credere plus in vtè esse, quàm hoc quod corporalibus oculis inuenimus, licet plurima miracula me videatis operari: atque hæc excitas, & infidelitas vos ad condemnationẽ deduceret. Quod ex his verbis plenis mysteriorũ elicimus est: quòd qui cœlestem hunc magistrum sequimur, debemus testimoniũ de nobis perhibere nõ tantùm verbis, verùm & operibus etiam, & hoc significat etiam illud, quod suprà dictũ est: qui sequitur me habebit lumen vitæ, non modò animam viua fide illustratam habebit,

37 verùm exteriùs etiã habebit optimi exempli splẽdorem.
Simile. Speculum crystallinum exactum, & mundum, in quo solis radij reuerberant, non solùm ipsum in se clarificatũ mannet, verùm à se etiam radios similes solis radiis immittit. Itaque idem speculum alter sol apparet. Ita anima pura, & munda virtute adornata, sic diuinos radios recipit, vt tota in Deum transformata, etiam ipsa à se radios immittat mirabilium exemplorum proximis suis, ita, vt alter sol & diuinum quid, ac cœleste in terra videatur. O filij Adæ si velletis conscientias vestras sancta cõtritione, puraq; ac
38 integra cõfessione mundare, quàm dissimile de vobis testimonium perhiberetis, ac perhibetis! Quanta cum exag-
Philip. 2. geratione hoc commendabat S. Paulus dicens. Charissimi cum metu, & tremore vestram salutem operamini &c. Vt fitis sine querela, & simplices filij Dei sine reprehẽsione, in medio nationis prauæ, atque peruersæ inter quos luceatis sicut luminaria in mundo. O quàm diuina verba, quis ex toto cordis sui affectu ea amplecteretur, & omnibus viribus suis ea curaret exercere, quàm optimum de se testimoniũ perhiberet. Tam perfectè ea adimplebãt Christia-
39 ni illius tẽporis, vt non Ecclesiastici solũ, verùm coniuges etiã homines, & matrimonij vinculo alligati (vt refe-
1. Cori. 7. runt S. Paulus & S. Petrus) ita perfectã vitã viuerẽt, vt
1. Pet. 3. lierès Christianæ viros suos infideles cõuerterent ad catholicã fidem, qui adeò infideles erãt, vt sanctorũ Apostolorũ prædicatione nollent cõuerti, & miraculis cõfirmata erat, & diuini spiritus igne inflãmata, ipsæ verò eos ad fidem conuertebant, quia illi videbãt sanctam cõuersationem, & puritatem operum, & vitæ illarũ. Itaque illæ sanctimonia sua virorũ infidelium conuersionẽ assequeban-
40 tur, & similiter viri fideles cum suis vxoribus infidelibus faciebant. Quod Sancti Apostoli prædicatione, exemplo, & miraculis conficere non poterant. Vnde apparet quanta sit vis amoris coniugalis, cùm matrimonium pijs operibus adornatur. Non minùs obligati sumus modò exactissimè hæc verba S. Pauli adimplere, curantes vt simus luminaria, & soles, qui proximos nostros illuminemus, eosq; ad amorem, & charitatem, inflammemus vt sic virtutis, & gratiæ repleti æternam beatitudinem impetremus. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius Amen.

DOMINI

DOMINICA IN PASSIONE. 34.

Dicebat Iesus turbis Iudæorum & principibus sacerdotum, Quis ex vobis arguet me de peccato? IOANN. 8.

HEV QVE fratres mei occupata est alma mater Ecclesia in incitãdo nos, vt ploraremus mortem, in quam nostræ animæ propter peccata incurrerunt, & illa lachrymis pœnitentiæ, ac pura & integra illorum confessione doleremus. Modò verò incipit nos excitare, & inuitare ad lamentandã mortẽ nostri sacratissimi sponsi, qui pro nobis mortuus est, vt nos hac morte liberaret. Et sic dies hic dicitur Dominica in passione; quia ab hodierna die vsque ad sanctam resurrectionem occupatur sancta Ecclesia, in celebrando mysterio prætiosissimæ passionis huius diuini Domini. Atque hinc infertur, quo sensu, qua deuotione, quibus denique cogitationibus, his diebus esse debeamus. Verùm (vt vobis verùm dicam) pudet, & pœnitet me nostrorum temporum calamitatis, in quibus hæc dicimus, plus, vt rem narremus, quàm quòd spem vllam habeamus, quòd proderũt, aut aliquis ex illorum relatione fructus percipietur. Multi enim sunt, qui nihil inter hoc tempus, & cæteros dies interesse putant, & nullum discriminem inter eos constituunt. Ita rident, ludunt, ambulãt, & ram inordinatè omnia faciũt, sicut in reliquo tempore. Itaque solum nomen ex his diebus nobis remanet, quòd dicimus, quia in die passionis sumus, cùm tamen non magis illius recordemur, quàm earum rerum, quas nunquam vidimus nec audiuimus, ac si nunquã Deus talis pro nobis fuerit perpessus. O fratres aduertite propter charitatẽ quia operi, quod nos æterna morte liberauit, æternas gratias referri oporteret: quod si quidem non semper facimus, his paucis diebus saltem faciamus. In Exodo dicitur, quòd præcepit Deus Hebræis, vt agnus Paschalis, qui decimaquarta luna immolandus erat, decima luna domum adduceretur, vt illis omnibus diebus videntes agnum ante oculos, & eius balatus audientes, veteris illius beneficij recordarentur, cùm Aegypti captiuitate liberati sunt: & gratias Deo agerent propter illud. Dicite obsecro

Exod. 12.

5 te obsecro fratres mei; si beneficium illud tot dies in me-
moriam reuocandum erat, quid oportebit fieri propter re-
medij, ac reparationis nostræ beneficiũ? Aperite ergò nũc
oculos ne sitis ingrati tanto bono. Cogitate, quòd cæteris &
ceremoniæ almæ matris Ecclesiæ horum omnium dierũ
sunt affectuosi balatus Paschalis agni Iesu Christi, qui pro
vobis immolatus est.

Proponitur nobis hodie euangelium hoc, quod passio-
nis eius causam continet: in quo agitur de innocentia, &
sanctitate huius diuini saluatoris, de veritate doctrinę eius,
6 ac de duritiæ Iudæorum. Agnus ille, de quo modò loque-
batur præcipiebat Deus, vt esset sine macula; & thus, quod
offerendum erat, vt esset purum; & tritici adipem sibi
offerri volebat. Et pro leproso, præcipiebat offerri
duos agnos immaculatos, & ouem puram, & mun-
dam. Et volebat vt carnes, quæ offerendæ erant, essent
valdè ablutæ; & in ipso templi vestibulo esset lauacrum, in
quo abluerentur ij, qui oblaturi erant: præcipiebat etiam,
ne impura comederentur, nec manibus quidem immunda
pertingerentur. Est Deus amicus puritatis; quia ipse in se
7 est purissimus. Origenes, Augustinus, & Chrysostomus su-
per Exodum, & Leuiticum dicunt, quòd hæc omnia sacri-
ficia, in quibus puritas petebatur, significabant puritatem
sacrificiũ corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Chri-
sti, quod æterno patri oblatum est. Quòd si tantam puri-
tatem Deus petebat in illis sacrificiis, qualem puritatem,
& innocentiam oportebat esse in sacrificio sacrificorum,
& hostia pacifica, quã illa omnia figurabant, qui erat Chri-
stus salus nostra? Talis enim decebat, vt nobis esset Pon-
8 tifex sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccato-
ribus, & excelsior cœlis factus, ait Sanctus Paulus, Pontifex
maximè quot verba repetat ad Domini puritatem signifi-
candam; & omnia quidem hęc non sufficiunt ad eam pe-
nitus explicandam. Quapropter, cùm cœlestis hic Magi-
ster passionem suam iam appropinquare animaduerteret,
voluit hostiæ pro peccatis offerendę puritatem mundo ma-
nifestare, & ita dicit: quis ex vobis arguet me de peccato?
Perpendite, & examinate vtrum habeat hic agnus aliquam
maculam, & vtrum sit secundum legis præceptum, quod
si quid amplius habetis, quod desideretis, dicite illud. Ec-

Origenes. Augustin. Chrysost.

Hebr. 7.

ce hostiam pro peccato, absque peccato. Accedite ad 9
eam peccatores, & sanctificabimini. In Leustico dicitur, *Leuit. 6.*
quòd homo attingens hostiam, quæ pro peccato offereba-
tur, sanctificatione plenus manebat: quantò magis mane-
bit, qui hanc hostiam attigerit? & sic beatus Hieronymus *Hiero. homilia. 4. in Leuit.*
dicit. Quòd qui cum vera fide, & intrinseco amore hunc
agnum tetigerit, sanctificabitur.

Quàm verè potuit dicere Christus Redemptor noster: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Nam inquantum Deus *Marc. 10*
iam bonus est, vt nemo sit bonus nisi solus Deus: si ergò
solus Deus est bonus quare dixit Dauid: Benefac Domine *Psal. 124*
bonis, & rectis corde; & plurimis in locis sacræ literæ iu- 10
stos appellant bonos? Dico quòd in comparatione boni-
tatis in Deo existentis, non est bonitas ea, quæ est in crea-
turis. Cùm videtis fornacem ardentissimis flammis inflam- *Simile.*
matam, quod ab eo exit, & sursum ascendit per caminum,
non dicitur propriè ignis, sed scintillæ: sic fornax, in quo
infinita probitas ardet, Deus est. Probitas verò quæ est in
creaturis, melius dicitur scintilla, quæ exit ab illo igne in-
comprehensibilis probitatis Dei, quàm pura bonitas. At-
que etiam dicitur solus Deus bonus, quia solus ille habet 11
bonitatem ex natura sua, & quia essentialiter est bonus;
bonitas verò quæ est in creaturis non est illis essentialis &
solida, sed accidentalis, & ab extrinseco aduenies. Sunt *Simile.*
hic duæ statuæ, altera ex auro solido, altera verò fictilis, sed
tamen deaurata, si vtramque aspicis, quod apparet totum
est aurum: verùm accedat aurifex, & vtramque attingat, si
statuam auream attigerit, quò magis tetigerit semper aurũ
vtrinq; deteget: attingat autẽ alteram, & statim fictilem ma-
teriam, quæ intus latet, deteget: non enim habet aurum
nisi in superficie. Deus totus est aurum solidum, nihil in eo
detegi potest, quod non sit bonitas. Si vero creaturam 12
pertingatis, licèt minimo quouis tactu; statim lutum, &
miseria deregitur. Attingite eam contemptu, vtilitate,
voluptate, ac denique honoris puncto, & videbitis statim
quomodo interius lutum manifestetur; nihil enim ampliùs
in illa erat, quàm exterius illud accidens. Cum igitur so-
lus Deus essentialiter bonus sit, non poterat Christus
quatenus Deus erat, peccare. Si per aliquam tamen porro
nec peccatum introire, erat per tamen humanę naturę; quæ

13 ex natura sua debilis & facillimè excidit. Sed nec hæc quidē ianua potuit peccatum in illam sanctissimā animā introire. Nā virga, quæ ex se facilè potest infringi; fortissimè alligata columnæ æneæ, tam difficile potest flecti, quàm ipsa columna. Voluntas humana ex se flecti potest; adiuncta tamen diuinæ voluntati in diuino supposito, tam difficilis est flexu, quàm ipsa diuina voluntas. Et quanuis humanitas illa non esset vnita Verbo, eo quòd anima beata esset, impossibile esset vnita Verbo, eo quòd anima beata esset, impossibile esset in eam peccatum cadere. Quemadmodum quàdiu in crystallo solis radij reuerberāt, impossibile est in eo vmbram aliquam esse: sic etiam anima illa, mille crystallis splendidior, in qua diuinitatis radij reuerberabant; eum illa eos acciperet per claram visionem, & fruitionem, impossibile erat eam aliqua peccati vmbra pertingi. Quocirca sedulò dicit: quis ex vobis arguet me de peccato?

Simile.

Simile.

14

Sequitur in textu: *Si veritatem dico vobis, Quare non creditis mihi?* Comprobata vitæ suæ innocentia, consequenter sequitur doctrinæ suæ comprobatio. Si sit vitæ innocentia, etiam erunt eius verba sana, certa, & secura. Et ideò

15 dicit: si veritatem dico vobis. Si sum bonus; ergo doctrina mea bona, & vera est. Sapiens quædam mulier dixit ego sum, quæ respondeo veritatem in Israel. Quantò

2. Reg. 2. melius potuit hoc dicere summa veritas. Ex puritate vitæ sequitur doctrinæ veritas. Et hæc omnia simul sunt vires fortissimæ ad corda rebellia domanda, & ad veritatis viā adducenda. Et quanquam eandem veritatem ac doctrinam modò prædicamus, quam Christus Dominus noster prædicauit, parum tamen efficimus; quia hoc fundamentum sanctitatis vitæ nobis deest. In Apocalypsi dicit San-

Apoc. 14. 16 ctus Ioannes: vidi alterum Angelum volantem per medium cœlum habentem Euāgelium æternum, vt euangelizaret sedentibus super terram; dicens magna voce: Timete Dominum, & date illi honorem: & statim venit alter Angelus, & dixit: Cecidit Babylon illa magna. Mirabilis res, quod volante Angelo per medium cœlum, habentéque Euangelium in manibus, & simul prædicante, vt homines timerent, & glorificarent Deum, statim dicitur, quòd cecidit Babylon, & maxima illa confusio dissoluta est. Atque ita est profectò: Nam si prædicator est alter Angelus, & per altum contemplationis volat, & in ma-

nibus habet euangeliū, operans ea, quæ in eo præcipiuntur; statim eius vocibus, & prędicatione dissoluetur, & corruet mundi confusio: & eius vitia finientur. Idcircò dixit Deus Esaiæ, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum. Quare non dixit: Rugi vt leo, & exalta vocem, quasi tonitruum? Nam tuba ore inflatur, & sustinetur manibus: ita verbum Dei manibus, & operibus sustinetur, & vigorem recipit. O patres prædicatores, quantum oportet vt hęc attendamus; caueamus ne de vnoquoque nostrum dicatur illud, quod dixit Patriarcha Isaac filio suo Iacob: vox quidē vox Iacob existimanus autē Esau. Vox iusti Iacob, quia optimas res prædicas, ac si esses vir sanctus, opera verò peccatoris Esau. Quid tali prędicatione proficies? Quis crederet homini dicenti, cauete à tali via, quia est periculosa in qua latrones plurimi grassātur, & nemo per eam præteribit, qui nō spolietur omnibus suis rebus, & interficiatur: si tamen videret ipsum per illam viam securum ambulare, quis illum non illuforem iudicabit? Affirmas, quòd via peccati in infernum ducit, & homines vident te per eam ambulare; occasionem præbes simplicibus, & ignorantibus, vt arbitrentur, illam esse exaggeratorem, & dicendi modum. O quàm præclarus prædicator Paulus, qui dicebat: De cætero fratres quæcunque sunt vera, quæcunque pudica, quæcunque iusta, quæcunque sancta, quæcunque amabilia, quæcūque bonæ famæ; si qua laus disciplinæ, hæc cogitate quæ, & didicistis, & accepistis; & audistis in me. Ecce quomodo gloriosus Apostolus hæc bono simul adiunxit, quæ audistis, & vidistis in me. Ore vobis prædicauit omnem sanctitatē, & virtutem, & oculis vestris vidistis, quomodo ego opere complerem ea, quæ docebam: quam excusationem possent dare illi, videntes tale exemplum in Magistro suo? & plus dico quòd non modò prædicatores maximè proficiunt suo bono exemplo, verùm etiam & alij peculiares homines: tātas enim vires virtus habet, vt vbicunque sit, prædicet, & ad Dei seruitutem alliciat. S. Athanasius affirmat, quod Idololatræ ita admirabantur virgines Deo dicatas, vt etiam inuiti faterentur, eas esse viua templa Dei, & inter solos Christianos verum esse Dei cultum. Quapropter multi diuina hac luce illustrati, repulsa omni Idololatria ad catholicam fidem conuertebantur.

17

18

Gene. 27.

Simile.

19

Phil. 4.

20

Universidad de Deusto
Biblioteca

Theodor. bantur. Et Sanctus Theodoretus affirmat, quod Hiberi, qui
21 erant maximi Idololatræ, mulierē captiuam duxerunt, quæ
in parua quadam domuncula morabatur, & tam puram, ac
innocentem vitam degebat, vt contemplantes eam infide-
les interrogauerint, quam religionem, & legem sequere-
tur illa mulier, aut quē Deū adoraret, qui tales seruos suos
efficiebat? & dicit, quòd optimum exemplū huius mulier-
cuiq; fuit initium expellendi idololatriā ab illa regione, &
sequendi verum Deum. Quid vobis videtur? Ecce quàntum
2. Cor. 3. possit bonum exemplum vbicunque sit. Idcirco S. Paulus
22 dicebat Corinthiis: Epistola nostra vos estis, quæ scitur &
legitur ab omnibus hominibus: manifestati, quòd epistola
estis Christi, ministrata à nobis, & scripta non atramēto, sed
spiritu Dei viui: non in tabulis lapideis, sed in tabulis cor-
dis carnalibus. Perpendite diligenter, quòd cum omnibus
loquens, vnumquemque vocat epistolam, in qua diuina lex
scripta est; & ita illi viuebant, vt quisquis eos videret, in eo-
rum vita sanctum Dei Euangelium scriptum aspiceret: &
eorum bona opera erant characteres illius scripturæ. O
quàm magnus splēdor ille Christianorum? quàm dissimi-
lem aspectum modo habemus! Qui nos exteriùs videns,
23 nescio ex quo poterit cognoscere nos esse Christianos,
nisi ex eo, quòd in nostro immundo ore sanctum ac vene-
rabile Domini Dei nostri nomen assumimus, tanquam dis-
soluti, & perditi ad iurandum, & periurandum; ita vt videa-
mur ad nihil aliud illius recordari, quàm ad iurandum, ma-
lies impertinenter. Hoc autem non modò Corinthios di-
cit, sed scribens etiā ad Romanos eis dicit, gratias ago Deo
Roma. 1. meo, per Iesum Christum, pro omnibus vobis, quia fides
vestra annuntiatur in vniuerso mundo. Ad intelligēda hæc
24 verba notandum est, quòd populus Romanus audiens mi-
rabilia Redemptoris nostri Iesu Christi, & eius mortis, ac
glorioſe resurrectionis; antea quàm vllus Apostolorū Ro-
mam veniret, in eum credidit, eiúsque Euangelium suscē-
pit. Quando enim B. Paulus hanc epistolam scripserat, ne-
dum Romam venerat, & iam Romanos laudabat; quia ex-
rum fides per vniuersum mūdum redolebat. Quòd autem
Paulus cùm hanc epistolam scripsit, nondum Romam ve-
nisset, patet ibidem enim dicit illis, nolumus vos ignorare
fratres, quòd sæpe proposui venire ad vos, & prohibitus

sum vsque adhuc. Ergò nondum Romam venerat. Nec le- 25
gimus, quòd alius Apostolorū venisset, cum S. Paulus hæc
scripsit. Vnde infertur, quòd eū miracula non vidissent; nec
Apostolum aliquem audissent, crediderunt: & ita perseue-
ranter, vt cùm Romæ tot tāque crudeles Tyranni fuerint,
qui atrocissima tormentorum genera in illis exercuerunt,
nunquam tamē à cōcepta fide defecerint. Propter hoc bo-
mum exemplū, quod præbuerūt, gratias agit S. Paulus æter-
no patri, qui propter merita Iesu Christi filij sui, talem vir-
tutem illis hominibus contulit, vt suo exemplo vniuer-
sum mundum ad catholicam fidem inuitarent. Et debetis 26
scire quòd dicit: pro omnibus vobis, quia fides vestra
annuntiatur in vniuerso mundo. Quòd omnes à maximo vsque ad minimum illud op-
timum exemplum præstabant. O quantum est modò plo-
randum circa hoc! Ea est morum nostrorum deprauatio,
vt credam hanc esse occasionem maximam, vt infideles
non conuertātur. De illis Christianis, qui primò Indias in-
uexerunt, dicitur tāquam certissimū, quòd tantam cū illa-
rum incolis sæuitiā exercuerūt, vt videtes se ita oppressos,
& perturbatos ab eis; Iesum Christum, Deum crudelita-
tis vocauerint, arbitrantes legem Christi immanitates il- 27
las docere, & eas Christianis præcipere. O maximam
Christiani nominis ignominiam! ô nequitiam in sæculis
inauditam! ô infamiam dignam, quam perpetuis lachrymis
lachrymentur, quis nō dolebit cùm videat tantam calum-
niam impositam optimo Iesu filio Dei viui, propter tur-
pissimos, & atrocissimos Christianorum mores? Hic est
fructus, quem optimus Iesus à nobis percipit, pro innume-
rabilibus beneficiis, quæ in nos contulit, quòd cùm ipse sit
perennis fons pietatis infinitæ, Deus crudelitatis iudice- 28
tur. Quid huic sceleri addi poterat? Quare non tristitia, ac
dolore conficimur hæc audientes? O æterne Deus, largi-
re mihi verba, & efficaciam, vt honorem tuum propugnē;
quidem tui Christiani te dedecorant. Quærebatur Sanctus *Gene. 34.*
Iacob de filiis suis, quòd crudelitate sua odiosum eum fe-
cerant Chananæis. Turbastis me (dicebat) & odiosum feci-
stis me Chananæis, & Pherezęis habitatoribus terræ huius.
O Christe vere Pater noster, quam maiori ratione de no-
bis quæritis, qui immanitatibus nostris, cupiditatibus, ac
superbia te hominibus odiosum fecimus. Sic nominis
sancti

29 sancti tui gloriam illustramus: sic tuam gloriosam dostri-
nam nostris turpissimis moribus honestamus? O fratres
charissimi pudeat nos tam dissimiles esse illis priorib⁹ tes-
dentibus, qui sic vniuersò mundo, vitæ suæ puritate, ope-
rumq; suorum sanctimonia persuadebant, vt ad Christia-
nam fidem conuerterentur. Quòd si gens plebeia, & co-
munis hos effectus faciebat suo bono exẽplo, quid esset si
prælati, principes, & gubernatores tanta morum integri-
tate florerent, vt possent dicere: Quis ex vobis arguet me
de peccato? O quàm vtile hoc esset mũdo, & non esset ne-
30 rum si illud faceretis: cum etiam infideles absque fidei lu-
mine, in muneribus suis puritatem ostendere curarent.
Plutarchus affirmat, quòd veteres depingebant iudicũ sta-
tuas sine manibus. Et huius causam esse arbitror, vt signi-
ficarẽt iudicem non oportere manus habere ad domũ ab-
quod accipiendum, magnopere enim dona peruertũt, po-
blicosq; homines iniquos reddunt: quod est pernicios̃is-
Simile. mum reipublicæ. Nam quemadmodũ statera, qua pẽditur
aurum, & qua penditur plumbũ eadem est, ita etiã iustus,
qua maximus, & minimus iudicatur, eandẽ esse oportet, ac
idem põdus fidele, & absque fallacia diuiti, & pauperi red-
31 dendum est. Et Cælius Augustinus refert quòd Aegyp-
tij solebant iustitiam iuxta cœlum, & sine capite depin-
gere. Mirabile hoc est, Pingere eam sine manibus (vt Thebani
faciebant) ne dona acciperet, conueniens erat, at verò sine
capite, videtur stultum & absurdum. Credo illos nolle si-
gnificare in hoc, iustitiam non habere caput, sed illud in
cœlo absconditum habere. Volebant in hoc ostendere,
quòd iudicem iustum oportet oculos in Deum conijcere,
à quo gubernari debet, non autem partes respicere, à qui-
bus nequaquam vinci debet. Non oportet eum in terram
32 caput declinare, terrenas vtilitates desiderãtem, sed in cæ-
lum illud erigere, cum intentione soli Deo placendi. Sanc-
tissimus senatus, qui fuit in Græcia, fuit Areopagus A-
thenarum cuius iudicium incorruptissimum habebatur, vt
Tullius in epist. quae ad Attium. ait Tullius. Iudices verò Areopagitæ semper noctu sente-
tiam proferebant, ne partes viderẽt: qui cùm orabant, non
debebant vti eloquentia, sed rem nudam referre coperto
capite, absque vlla affectuum motione. Atque de Lacede-
moniis narrat Alexander, quòd cùm iudicabant, in quadã
domo

domo includebantur ne aliquem viderent, néve donis, aut 33
verbis alicuius mouerentur. O quantæ confusioni & pu-
doti est hoc Christianis, cùm hanc infidelium rectitudinẽ
considerent, & modos, quos quærebant vt non peruerte-
rentur, nec errarent.

Quis ex vobis arguet me de peccato? Voluit Dominus de
se inquisitionem fieri, cum iam propè esset, vt ad patrem
migraret, vt nos doceret, quòd si securè ex hac vita volu-
mus migrare, prius de conscientijs nostris inquiramus, &
cum eis rationem ponamus. Quis autem huius discessus
horam nemo scit nisi solus Deus, optimum erit cõsilium
semper arbitrari, hanc esse profectionis horam. Quapro- 34
pter singulis horis hæc inquisitio facienda est, & oportet
vos metipsos interrogare sensus vestros: quis ex vobis ar-
guet me de peccato? Interrogate hoc, conditionem ve-
stram, negotia, conuersationes, & desideria, &c. Hæc om-
nia examinantes vtrùm in eis aliquid sit, in quo Deus of-
fendatur, vt illud à vobis ejiciatis. In Genesi legitur, quòd *Genes. 1.*
postquam Deus omnia creauerat, ea examinauit. Vidit
Deus cuncta quæ fecerat, & erant valdè bona. Hic appa-
ret quàm maximo amore Deus hominem æstimet. Cùm *Simile.*
artifex opus aliquod facit magno cuidam Domino, curat
diligentissimè, vt sit perfectissimum, & iterum atque ite- 35
rum illud examinat. Cùm verò illud opus est homini ple-
beio nõ illud toties videt, & nihil curat, quale sit. Animad-
uertite ergò Dei bonitatem, qui tantoperè curauit, vt exa-
ctissimũ esset opus, quod vermiculis parabat, nobis in hoc
significãs, quàm maximi nos æstimet. Quare ergò nos ita
rusticè, & tam parùm vrbani erimus, vt opera, quæ ad tam
supremæ Maiestatis seruitutem facimus, iterum atque ite-
rum non examinemus, vt videamus vtrum aliquid in eis
dissentaneum, aut imperfectum sit? Quòd si quid inuenis ô
frater mi, quod tibi displiceat, considera quantò magis di-
uinæ Maiestati displicebit. Hoc est argumentum, quod fa- 36
cit B. Ioannes, dicens: quoniam si reprehenderit nos cor *1. Ioan. 3.*
nostrum, maior est Deus corde nostro, qui nouit omnia. Si
tam leuiter curamus nos cor tam negligens, tam parumq; scru-
tatur, vt minimas etiam culpas animaduertat? Quo
modo peccata, tamen nos reprehendat: quid faciet Deus, qui
ea scrutatur, vt minimas etiam culpas animaduertat? Quo
usq; aperiamus oculos, & videamus quomodo so tam inæsti-
mabilem

Universidad de Deusto
Biblioteca

37 mabilem hanc vitam consumamus, quam Deus ex imo cordis & amoris sui abstraxit, vt eam nobis cõmunicaret. Hoc enim voluit significare non contentus quòd posset dicere: fiat homo in animam viuentem, sed spiraui in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viuentem, quasi hauriens ex corde suo, & ex intimo viscerum suorum vitam, quam nobis communicauit. Vide igitur ô homo quomodo hanc vitam consumas, in quibus rebus occuperis, crebrò illam examina: cùm tam prætiosa sit vita, quæ à Dei visceribus exiuerit. *Genes. 2.*

38 Explicata vitę suę innocentia, dicit: *Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?* Idcircò Domine tibi nõ creditur, quia eis veritatem annuncias. Est iam res communis mendacium in omni hominum genere. Atque hoc tam impudicè fit, vt obstupendum sit dictu. Summam ignominiam ducitis mendaces vocari, & vobis dici, mentiris, & fluentis vultis medium vultum abscindere illi, qui vobis tale dicit, & non ignominiosum putatis realiter mẽdaces esse? Cùm Sathanas primæ mulieri vellet mentiri, faciem sibi immutauit, Vos autem tam efficientes estis, & parùm timentes Deum, vt non pudeat vos nunquam veritatem loqui: & si aliquando vobis dicitur, non illam creditis. Efficacissimè dicit, quòd interrogatus Pythagoras, quid faceret homines, vt Deo essent similes? respondit, loquantur veritatem. Veritas est centrum in quo omnes virtutes quiescunt, atque ideò mirifica fuit hæc sententia Pythagoræ: & sic vita ex præcipuis conditionibus, quam habere oportet qui saluandus est, hæc est (vt ait Dauid:) Qui loquitur veritatem in corde suo, vt sit verus interiùs, & exterius, & cùm ita sit, statim ei veritas placebit, eiq; credet, & illam sequetur. Quoniam his rebus carebant illi maledicti Hebræi, eam non credebant. Vt ante conquestus fuerat Deus de illis per Isaiam dicentem: Corruit veritas in plateis. Et Dauid conqueréns exclamabat: Diminutæ sunt veritates à filiis hominum. *Psal. 14.* *Isai. 59.* *Psalm. 11.*

Qui ex Deo est, verba Dei audit. Vnum ex iis, in quibus meliùs cognoscitur, qui est ex Deo, est audire verbum diuinũ cum attentione, affectu, & firmissimo proposito exequendi illud. Sicut delectatur venator, loquens de aliquo venationis: & medicus de herbarum proprietatibus discoptans,

ptans, ac denique nauta de infortuniis, & periculis maris, sicut etiam dux de variis bellorum euentibus loquens, & mercator de nundinis, & mercationibus agẽs, oblectatur: ita etiam qui ex Deo est, summa voluptate afficitur, cùm de Deo loquitur, & audit. Quãta suauitate dicebat Dauid: Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus! 41 *Psal. 121.*

Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. O quàm durissimum verbum, miserum illum, ad quem pertinet. Et ne arbitremini quòd sufficit exterioribus sensibus diuina verba audire, vt ex Deo sitis, si illa corde reijcitis, atq; etiã (vt hi infœlices) murmuratione, & indignatione pleni exiistis. Cùm terra est nimis arida, & pluit, ferè omnes guttæ aquæ conuertuntur in bufones, quos dicimus [*Sapos.*] Sic multi ex vobis ita aridi in virtute estis, & sanctæ intentionis vacui, vt diuina verba in serpentes & bufones vobis conuertantur, & in iudicium, ac condemnationem fiant. Ecce quomodo diuina verba Domini in bufones illis fuerunt conuersa, siquidem cùm deberent cõuerti, cœperunt eum vocare Samaritanum, & habentem Dæmonium, ac lapides arripuerunt vt iacerẽt in eum. Ne arbitremini vos aliter facere: cùm exeuntes à prædicatione, vaditis ad committenda plurima peccata. Timete ergo fratres mei summũ potentissimum Dominum, & sanctis admonitionibus, quibus vos eius nomine exhortamur, vtimini, vt ita vobis ignoscat, & gratiam suam conferat, qua gloria comparatur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen. 42 *Simile.* 43 45

FERIA II. POST DOMINICAM IN PASSIONE.

Miserunt Principes, & Pharisæi ministros, vt apprehenderent Iesum. IOAN. 7.

SAVL persequens Dauidem, quia arbitrabatur eum vsurpaturũ regnũ eius, sciensq; illum esse cum Samuele, alinq; prophetis, res Dei loquentem: Misit quosdam ministros suos in Ramatha, vt apprehenderent eum, & vinctũ sibi adducerent. Qui profecti sunt, *1. Reg. 19.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 cti sunt, & cùm peruenissent vbi Prophetæ erant laudan-
tes Deum, tetigit eos spiritus Domini: & immemores re-
gij præcepti immissi sunt inter Prophetas, & cum illis cœ-
perunt prophetare. Quod cùm nunciatum esset Sauli, mi-
sit & alios nuncios, quibus idem contigit. Et rursum misit
tertios nuncios, qui & ipsi sicut primi prophetarunt. Cùm
autem Rex videret quid ageretur, equum cõscendit, & il-
luc iuit, & accedẽti idem accidit, quod & nuncijs suis. To-
tum hoc fuit vis, & virtus diuini verbi, quod hominũ cor-
da conuertit. Ibat S. Paulus quasi leo furiens ad persequen-
3 dos fideles, & vno verbo, quod Deus locutus est ei, discẽ-
Act. 9. Saule, Saule, toto corpore contremuit, ita vt dixerit: Domi-
Psal. 28. ne quid me vis facere? O quàm meritò dixit Dauid: Vox
Domini in virtute, vox Domini in magnificentia, vox Do-
mini cõfringentis cedros. Atque etiam, & lapides frustilla-
& confringuntur præ diuini verbi virtute. Vt apparet in
3. Reg. 13. Regum, vbi dicitur de sancto quodam Prophetæ: Et excla-
mauit contra altare, in sermone Domini, & vociferatus
est ad altare, ad hominum confusionem dicitur illic, quod
altare scissum est, & effusus est cinis de altari. Huius admi-
rabilis virtutis, & efficacię diuini verbi, habemus singulare
4 quoddam exemplũ in sancta hodierni Euãgelij lectione,
vbi refertur, quòd miserunt Pontifices, & Phariszi minis-
stros quosdam iustitiæ, vt Christum redemptorẽ nostrum
apprehenderent, qui diuina illius verba audientes, ita com-
moti, & perstricti sunt, vt redeuntes ad eos, qui illos misc-
rant, illis dixerint: Nunquam sic locutus est homo, sicut
hic loquitur: significantes se cœlestis illius doctrinæ amo-
re captos esse. O quantæ confusioni est hoc nobis, cùm sæ-
pe ex prędicationibus tam sine timore, sine affectu, ac sine
sensu quasi lapides exeamus.

Accedentibus ergo his ministris, dixit illis Dominus:
5 *Adhuc modicum tempus vobiscum sum: & vado ad eum qui*
misit me. Hoc dixit eis, quasi loquens cum Pharisæis, & Sa-
cerdotibus qui eos miserant: ad illos enim præcipuè hæc
verba dirigebãtur. Adhuc mansurus sum vobiscum paum
temporis: & posteà vadam ad eum, qui misit me. Ac si di-
cat: Ne tantum acceleretis, nondum enim est tempus. Vos
mortem meam desideratis: magis autem eam ego deside-
ro accipere. Citò me manibus vestris tradam, vt mortem

mihi inferatis; hoc autem erit cùm ego voluero, in mea 6
enim manu est. Hæc omnia significantur his verbis.

Dicit vlteriùs: *Quæretis me, & non inuenietis. Et vbi ego sum, vos non poteritis venire.* Quæretis me importunè, & id-
circo nõ poteritis ad me peruenire. Etsi Christus Redem-
ptor noster erat mortalis, & passibilis cum hæc dixit, iam
tamẽ eius anima erat gloriola, & ad hanc gloriam vbi ipse
iam tunc erat, nunquã illi accedere potuerunt: non enim
eũ quæsierũt sicut oportebat. O terribilẽ Dei cõminatio-
nem, quanto tẽpore antea peccatores proteruos illa com-
minatus fuerat per Salomonẽ dicentẽ: Quia vocaui, & re- *Prou. 1.*
nuistis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret: 7
despexistis omne consilium meum, & increpationes meas
neglexistis, ego quoq; in interitu vestro ridebo, &c. Cùm
inuerit repentina calamitas, & interitus, quasi tẽpestas in-
gruerit, quando venerit super vos tribulatio, & angustia,
tunc inuocabunt me, & non exaudiam: mane consurgent,
& non inuenient me. Ecce quomodo hoc his verbis Do-
mini respondet. Consurgent, & non inuenient me. O ver-
bum durissimũ, quod est marmor audiens te, quod tamen
timore maximo non confringitur! Nunc fratres mei cùm 8
tempus habemus, ne hanc occasionem prætermittamus.
Præcepit Dominus Hieremiæ, dicens: Surge, & descende *Hiere. 18.*
in domum figuli, & ibi audies verba mea; quia volo tibi
loqui in domo figuli. Perrexit illuc Propheta, & vidit quo-
modo figulus vasa conficeret in rota, volutans eam; vidit-
que quòd cùm faceret, vnum ex illis vasibus à manibus
eius cecidit, & fractum est: qui accipiens eandem massam vasis
fecit ex ea aliud optimum fecit, prout libuit. Tũc locutus
est Deus ad Hieremiam, dicens: Nunquid sicut figulus
iste, non potero vobis facere, domus Israel? Ecce sicut in- 9
mum in manu figuli, sic vos in manu mea, domus Israel.
Hoc est, quod ad literam agitur inter Deum, & homines.
Non tanquam vasa conficimur (tam in bono, quàm in ma-
gis, aliquas volutionibus. Voluit sæpè rotam figulus, &
fecit vas bonum, voluit iterum, & efficit olla ita homines
in hoc seculo fiunt voluẽtes, & reuoluẽtes. Quis te bene-
ficiũ, aut canonicum cum tot diuitiis, & reditibus effe-
cit? Patet tot volutiones Romæ feci, moliẽs, & decipiens,
quasque dies, & potens effectus fuerim. Pro te autem,

10 quis in lite protulit sententiam, cùm plus iuris non habe-
res quàm ego? tot volutiones, quas in foro & curia fecis-
tot largitiones, & munera, quibus hos,& illos corrupis-
fecerunt, vt quod expetebam,assequerer. Te verò quis di-
locupletauit,cũ antea pauperrimus esses? tot volutionis
quas terra, matiq;. & in nundinis feci: assiduis volutioni-
bus locupletatus sum. Ecce quomodò fiunt vasa assiduis
volutionibus. Etiam ad efficiendum se in virtute, & assi-
na acceptatione faciendæ sunt plurimæ volutiones, per
careeres, per pauperum hospitia, per templa atque alias
11 sanctas exercitationes.Cùm ergo omnes timus quasi vasa
quandiu in huius vitę rota versamur,quamuis aliqua infe-
licitate à figuli (qui est Deus) manibus excidamus,& per
peccata confringamur:si ad huius diuini figuli manus per
pœnitentiam velimus reuerti,confidenter speremus,quod
nos restaurabit,& reficiet per gratiã iustificationis. Si au-
tem semel ab huius vitæ rota exierimus; nunquam am-
plius remedium consequemur. Postquam vasa à figuli
12 manu exeunt, & in fornace coquuntur, & postea infrin-
guntur,nullum iam habent remedium.Ita manebunt sta-
Isa. 30. leant accipere. Hoc exaggerebat diuinitus Sanctus Isaias
dicens: Subitò dum non speratur, veniet conteritio eius
& comminuetur sicut conteritur lagena figuli contritio-
ne pertinaciter,& nõ inuenietur de fragmentis eius testa in
qua portetur ignículus de incendio, aut hauriatur paruũ
aquæ de fouea. Cùm damnati duplici tormentorum ge-
nere affligantur, scilicet, calore, & frigore: vt significa-
Luc.13. uit Dominus, dicens: Ibi erit fletus, & stridor dentium.
13 Declarat Remigius,quod fletus est ex igne,& stridor dẽti-
um ex horribili frigore. Contra frigus opus erit ea ali-
quo igne, qui eos calefaciat: & contra calorem indige-
bunt aqua, quæ eos refrigeret, Sed ita erunt contracti, vt
ex eorum fragmentis neutrum reperiri possit, nec cor-
pus, nec anima, quibus aut aquam ad extinguendum
ignem, aut ignem ad euitandum frigus possint portare.
Hoc est,nullum malis suis refrigerium inuenient. Ita fracti
erunt,vt nullatenus in se solatium aliquod possint re-
ce. O filij Adæ siquidem rationales estis, aduertite mo-
nęc, restaurate modò confractiones cordium vestrorum

ponite vos in manibus huius diuini artificis:quærite nunc, 14
quum tempus habetis, hoc summum bonum,qui de se di-
cit, quod cum non inuenient, qui importunè quæsierint.
Non solùm requiritur temporis occasio ad inueniendum
Deũ, sed etiam necesse est locum scire vbi inueniri solet.
Vnumquidque in suo loco reperitur.Pisces nõ reperiũtur
in mõte,nec lepores in fluuio, sed pisces in fluuio,lepores
verò in mõte inueniũtur.Vnũquidq; in suo loco.Dauid de *Psal.131.*
clarat vbi inueniẽdus sit Deus dicens: Audiuimus eum in
Ephrata:inuenimus eum in campis syluæ. Audiuimus vo-
cem eius in abundantia. Vult dicere, quòd in quantumuis 15
prophano, & delicato statu homo viuat:& quãtumuis ter-
renis voluptatibus deditus sit, ad illũ tamen Deus clamat,
& non desinit eum ad misericordiam inuitare. Ideò dicit,
quòd auditur in Ephrata.Si autẽ reperiẽdus sit,oportet esse
in campis syluæ,in vita pœnitenti,in lacrymis profusis pro
peccatis, in ieiuniis, & mortificationibus, in diuinæ legis
obseruãtia. Ideò Sanctus Propheta Baruch dicit de sapien- *Baruch 3.*
tia Dei:Nõ est audita in terra Chanaam, neque visa est in
Theman. Filij quoque Agar, qui exquirunt prudentiam, 16
quæ de terra est, negotiatores terræ,& Theman, & fabu-
latores,& exquisitores intelligentiæ: viam autem sapien-
tiæ nescierunt, &c. Non obeditur diuinæ sapientiæ inter
idololatras, significatos per Chanaam,nec visa est in The-
man, quæ erat gens in solis terrestribus bonis beatitudi-
nem suam constituens, vt apparuit in Elipha Themaniti-
de, qui vnus erat ex amicis Iob: nec inuenitur in filiis
Agar, qui carnis prudentiam sequuntur: de qua dicit S.
Paulus: Prudentia carnis mors est. Itaque si es idololatra *Roma.8.*
diligẽs creaturas,ita vt propter eas creatorẽ deseras:si hęc
præsertim amas, quasi animal rationis expers, quod nihil 17
aliud potest sperare, quã nasci, & mori in hac terra,& om-
nia tua prudentia est carnalis:quomodo alijs præferar,quo-
modo æstimabor, quomodo rerum omnium affluentiam
habebo, quomodo voluptatibꝰ potiar?Sic Chananæus es,
& Themanites, & ex peruersa generatione Agar: crede
quòd non inuenies sapientiam Dei,nec diuinam eius gra-
tiam: non enim tibi reperitur, si ita viuis. Et ne tristis, ac
confusus maneas,tibi volo ostendere apertiùs, vbi nõ mo
do diuinam hanc misericordiã inuenies, sed ipsa sese tibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eccle. 15 offeret. Dicit Spiritus sanctus: Qui continet iustitiam ap-
18 prendet illam, & obuiabit illi quasi mater honorificata, & quasi mulier à virginitate susciptet illum. Qui vndique iustitiam habet; qui eam oculis habet auribus, lingua, & omnibus corporis partibus, & præcipuè corde suo possidet, hoc est, qui ex omni parte curat esse iustus, & omnem iustitiam obseruat, hic assequetur sapientiam. Et vt intelligas illam non fugere eum, qui se diligenter inuestigat: dicit, quòd ipsa obuiabit illi, & quòd inuenietur à cupiente, & quærente illam. Et duas mirificas similitudines
19 ponit ad declarandũ, quàm affectuosè accedat diuina Dei sapientia ad eos, qui eam inquirunt: & dicit quòd obuiam exibit eis, quasi bona mater, quæ exit ad recipiendum filium suum, quem valdè diligit. Et sicut vxor recipit virum suum ex lõgiquo loco venientem, qui eam virginem duxit, & integro amore complectitur. Dicit insuper, quòd magis desiderat sapientia Dei offerre se nobis, quàm nos eam amplecti desideramus. Quomodò non deficit sensus præ cõsideratione tam admirabilis clementiæ, & pietatis Dei erga nos? qui tam diligenter sese nobis offert, vt
20 in nos beneficia cõferat, dummodò nos debitam diligentiam adhibeamus? Econtra verò etiam est mirandũ, quòd non obstupemus, timentes ne super nos calamitas horre & maledictio incidat, vt velimus Deum inuenire, & non inueniamus. Hoc autẽ non timere signum est, quòd tam depraui sumus, sicut hi Hebræi, qui commiuationem hanc tam seueram, & rigorosam suis auribus percepertis, nec tamen eam intellexerunt: & erant quasi insipientes quærentes inter se: *Quid est hoc, quod nobis dicit, quæ eum inuenire non poterimus? Profecturus est ad gentes?* O in-
21 dicium incomprehensibile Dei: liberet nos diuina Maiestas, pro sua clementia, à tali cæcitate. O quantùm hic dicere poterat, sed omnia mentibus vestris relinquo, vt vere & ex animo ea ruminetis: nulla enim sunt verba, quibus debitè possint exaggerari. *In nouissimo autem die magno festiuitatis, &c.* In vltimo illorum septem dierum, in quibus celebrabatur festum tabernaculorum, qui erat maioris solennitatis, cùm vnigenitus filius Dei inter illã hominum multitudinem esset in maiori feruore alicuius prædicationis, quam faciebat, cœpit exclamare, & dicere: *Si quis sitit veniat*

veniat ad me, & bibat. O sanctissime Saluator mundi, quis tam fœlix esset, qui auribus suis diuinas has exclamationes perciperet! quem spiritum, & efficaciam secum habent. Eia fratres mei, excitamini vocibus boni Iesu, qui sui ipsius præconem se facit, & vocibus vos ad misericordiam inuitat, & aquam vitæ vobis offert, quæ sufficit sitim vestram extinguere. Attendite quod aquæ huius sæculi sunt mortuæ, [*lincharcadas,*] quæ vos non possunt consolari, solius Creator vester integram vobis satisfactionem posse præstare. Picus Mirandula, in quæstione quam mouet de homine, ponit ad hoc propositum optimam similitudinem. Imprimitur sigillum in cera, manet sigilli imago illic depicta, licet multas figuras ponas super illam imaginem impressam nulla ei quadrat, imò eam deleut, & infuscant, solum ipsum sigillum quod eam impressit, ei conuenit, ac ex omni parte quadrat, & omnia eius vacua adimplet, itaque si illa imago capax esset rationis, posset dicere ad me, quis te impresserit? impresserúntne te Angeli, aut Sancti, aut aliqua creatura? non profectò sed ipse Deus. Sic hoc facteris? Ex eo igitur intelliges, quòd omnes creaturas, quas vis tibi applicare per inordinatum affectum te deiciunt, & deformant. Nihil est, quod tibi conueniat, nec tibi quadret, aut te verè consoletur, nisi ipse Deus, qui te creauit. Hoc est sigillum, quod omnes sinus tuos, ac potẽtias impleat; & quãuis homo arbitretur in creaturis aliquid esse voluptatis, licet aliquid sentiat, nõ est tale voluptas vt ad animã perueniat. Si infirmo, qui maxima febri laborat buccam aquæ des, vt refrigeretur: non illius sitim extinguit, nam antequam ad stomachum perueniat, maximus calor, quo ardet parũ illud aquæ cõsumit. Ita voluptates huius sæculi priùs quàm ad cor accedãt, in exterioribus sentibus finiuntur, nulla ingreditur ad interius animæ: & sic non extinguit sitim, quæ intus est, idcirco dicebat Dauid: Redde mihi lætitiam salutaris tui. Non petiit lætitias, quas in turpitudinibus habuerat, sed salutaris tui; quam nemo potest auferre, imò laboribus magis insistendo, sicut fornax guttis aquæ magis incẽditur. Et sic tamen dum est hic genitiuus salutaris tui, vt non possessionem, sed efficientiam significet, id est, redde mihi lætitiam, quam

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 salutare tuam efficit: lætitiam tam sufficientem, quam ne-
mo potest dare nisi solus Deus, nec omnibus mundi infor-
tunijs amitti potest, nisi homo velit eam amittere. O quis
sciret prudenter, & attentè hæc considerare: & sciret sin-
gula quæque perpendere, vt ipsa merentur, quantum in
aliis inueniret, quod eum inuitaret, ad ea quærenda, & quã-
tum in aliis reperiret, quo ad eorum odium moueretur!
Sanctus Gregorius Nazianzenus affirmat in tractatu, quem
de se ipso fecit reuersus à deserto; quòd solebat se pone-
re iuxta mare, & fluctus contemplabatur, quomodò fie-
27 bant, & dissoluebantur: & quomodò alij rupes feriebant,
& ibi sistebant, alij verò per littus extendebantur, pisces &
conchas, quæ in eo erant conturbantes, aliquando eas ab-
sorbebant, aliquando easdem foràs expellebant, & in sicco
manebant, præter aliquas, quæ maximæ cuidam rupi inhæ-
rentes, licèt à fluctibus vehementissimè concuterentur, fi-
xæ tamen, & immobiles ibi manebant. Atque hæc aduer-
tens sanctus, ac prudens vir, mundum comparabat
mari; qui suis fluctibus, & mutationibus, aliquando nos
reiicit, & in sicco manemus: aliquando verò nos recipit, vt
28 immersi in fraudibus aquarum dignitatum, honorum, ac
diuitiarum eius submergamur, vt nos iterum à se maiori
ignominia, & periculo expellat: & ita nos huc, atque illuc
ducit. Non autem hoc faciet, si firmo lapidi adhæsere-
2. Cor. 10 mus: de quo dixit Sanctus Paulus, Petra autem erat Chri-
stus. Nam sic, licèt à fraudibus, ac molestijs huius sæculi
concutiamur, non tamen commutabimur. Hoc modo
contemplabatur gloriosus ille Doctor, & à contemplatio-
ne sua fructum percipiebat. Tale namque est iustorum in-
genium, vt ex omnibus rebus considerationes magnæ vti-
29 litatis sciant elicere: vt moueantur ad cœlestia ardentiùs
amplectenda, & terrena efficaciùs expellenda. Et quia filij
huius sæculi hoc non faciunt, idcircò per secularia ita sese
effundunt, & æterna tam parui æstimant: quibus omnibus
Hier. 31. & singulis figullatim dicit Deus per Hieremiam: Statue ti-
bi speculam, pone tibi amaritudines: dirige cor tuum in
viam rectam, in qua ambulasti; reuertere virgo Israel, re-
uertere ad ciuitates tuas istas. Vsquequo delicijs dissolue-
ris filia vaga? O anima Christiana, quæ habes fidem, &
ideò te virginem appello, (in hoc enim constitit fidelitas,
& virgi-

& virginitas fundamentalis animæ,) vsquequo erratura ex, 30
& dissoluenda tuis turpibus voluptatibus nunc hęc, nunc
illa inquirens? Hoc enim est esse vagam, & dissolutam be-
stiam, quæ nescit ad præsępe alligata esse. Quousque cùm
Christiana sis, cum tanta dissolutione vives? Pone tibi
speculam, fac tibi altissimam speculam, quę est sancta con-
sideratio, & inde esto suspiciens cœlum, illam Dei pulchri-
tudinem contemplare; nobilitatem illam curiæ eius, verba-
Angelorum, & Seraphim. Aspice fontem illum vitę Iesum
Christum: incipe ex hac specula considerationis suspirare, 31
& dicere, O fons frigidissime, quando in te balneabor? O
fons clarissime, quando in te lauabor? O fons dulcissime,
quando in te bibens sitiabor? & postquam hæc attentè cõ-
sideraueris, ego tibi concedo facultatem, vt ex ea turri
deorsum oculos injcias, & secularia aspicias. O quàm mi-
nima tibi videbuntur. Qui est in summitate turris, & deor- Simile.
sùm aspicit, quamuis videat homines quasi gigantes omnes
ibi pueri videntur. O quot pueros (inquit) video. Non sunt
nisi gigantes. Mihi non videtur nisi pueri. O anima, quæ in
ista specula collocata es, quid aspicis? quid vides? omnes mi- 32
hi videntur pueri, & nequæ hæ. Istæ cathedrarum expeti-
tiones, ista ambitionis negotia, istæ vanitates, & pompæ
nobilium, istæ Regũ monarchiæ, omnia mihi videntur ne-
næ, & illi videntur pueri rebus puerilibus, & inanibus oc-
cupati. Nunc ergo siquidem istuc peruenisti, pone tibi
amaritudines, propone coram te peccata tua, quę propter
hæc vilia, & caduca commisisti, & quod propter illa Dei
tui inimicus, & eius gloriæ indignus effectus es, & inferni pœ-
nas meruisti, & videbis quàm amara tibi sint, quæ antea iu- 33
cundissima erant, & quàm libenter hæc omnia repellas. Cùm
Patriarcha Iacob voluit relinquere Laban, refert sacra Scri- Genes. 31.
ptura, quod conuocauit suas duas vxores Liam & Rache-
lem, & mentem suam illis declarauit, & rationem dixit esse
sui reditus, dicebat: Video faciem patris vestri quòd non
sit erga me. Deus autem patris vestri fuit mecum, & ipse
scitis, quòd totis viribus meis seruierim patri vestro.
Sed & pater vester circumuenit me, & mutauit mercedem meam decem vicibus, & tamen non dimisit eum
Deus vt noceret mihi. Tuliquę Deus substantiam patris

34 vestri, & dedit mihi. In his omnibus volebat dicere, & quòd patris vestri malitiam expertus fuerim, & Dei bonitatem cognouerim, constitui Dei præceptum sequi, & patrem vestrum relinquere. Hanc prædicationem illis faciebat, & ita eis persuasit, vt omnes simul domum Laban relinquerent. O si ita eadem consideratione seremus res. Quod præcipuè sacræ literæ clamant, est exaggerare bonitatem, liberalitatem, magnitudinem, excellentiam, infinitámque Dei misericordiam extollere: & ex alia parte, iniquitatem, instabilitatem, vanitatémque mundi manifestare, vt falsum hunc Laban relinquentes ex animo se-
35 quamur optimum Deum nostrum: præsertim cùm nos tanto affectu inuitet, dicens: *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.* Eia sitientes boni, sitientes gratiæ, & veræ salutis accedite ad hoc pelagus infinitæ suauitatis: aperite ora, ampliate ista desideria, expedite vestra corda, & diuinum bonum, quod vobis offertur, accipite. Et notate valdè quod dicit, Quia qui suorum præstantium beneficiorum particeps fuerit, à visceribus illius fluuij maximi aquæ vi-
36 uentis defluent. O rem admirabilem, & plenam mysteriis, vnde manifestatur, quàm potens sit vnusquisque inuotum Dei, & quantum valeat in proximorum remedio efficere. Certum est, quod qui fluuios capitales à se immiserit, satis mundas relinquet vias, per quas transierit. Id hoc significat Dominus, quòd qui particeps effectus est donorum, ac gratiarum suarum, statim à se fluuios boni exempli immittit, quorum imitatione proximorũ animæ lauabuntur, & purificabuntur. Atque hinc infertur, quòd si Christiani essemus, quales esse oportebat, vix esset meretrix, quæ non conuerteretur, & à peccato suo exiret, aut
37 peccator, quem nõ puderet scelerum suorum. Verùm heu dolor! quia virtutis fluuij exsiccantur, & iniquitatis fluuius
Osee. 4. accrescũt. O quantũ hoc lachrymabatur S. Propheta Osee, dicens: Non est enim veritas, & non est misericordia, & non est scientia Dei in terra. Maledictum, & mẽdacium, & furtum, & homicidium, & adulteriũ inundauerunt. Et hausti virtutibus veniunt maximæ peccatorum diluuies. Contemnimur ergo fratres, & de hoc infinito mari bibamus, vt de
Leuit. 13. nobis tales fluuij exeant, qui sufficiant, has peccatorum diluuies mundare. In Leuitico præcipiebat Deus: Si cutis ho-

rit lepra, lauabit aqua ea, quæ pura sunt secundò, & munda
38 erunt, vt vestes illius, qui iam à lepra mundus erat, iterum atque iterũ abluerẽtur, & postquam sanus esset interiùs, & iterũ atq; iterũ lotus exteriùs, mũdus haberetur. Significãs in hoc, quòd non solùm debemus nõ esse mali, verùm nec mali videri, sed quòd debemus esse interiùs, & exteriùs boni. Quàm parùm hoc æstimare solent homines seculares, qui cũ à se probitatis, ac synceritatis fluuios non immittãt, 39 eos malorum exẽplorũ immittunt, quibus proximos suos magnopere contaminant, & eis maximè nocent, & quàm acriter Deus hos puniat: paret ex mirifico quodam exẽplo, quod est in Numeris, vbi legitur, quòd irati sunt Hebræi in *Num.* 14. deserto malis nunciis, quos illis attulerũt maior pars illorũ exploratorum, qui fuerunt ad considerandam terram promissionis dicẽtes illis, quod erant in ea Gigantes maximi, qui eos quasi locustas poterant deuorare, quo nũcio tam timidi fuerũt effecti, vt dixerint: Cõstituamus nobis ducẽ, vt reducat nos in Aegyptum. Cùm Deus valdè hãc iniuriã sentiret, (etsi orationibus Moysi oratus eos statim nõ euertit) promisit nullũ illorum ingressurum esse in eam terrã promissionis, & postquã eos sic minatus est, dixit eis: Cras 40 mouete castra, & reuertimini in solitudinẽ per viã maris, & rationem reddens, dicit: Quoniam Amalechites, & Chananæus habitant in vallibus, ne in eorum manus incidatis, & vos interficiant, cùm auxilio meo nõ adiuuemini. O admirabilem Dei clementiam! & quàm meritò de eo scriptum est: Dũ iratus fueris, misericordiæ recordaberis. Postquàm eos nõ admonere, siquidem illam iniuriam sibi fecerãt, 41 vlteriùs progredientes, omnes perirent, sed noluit, nisi vt agendæ pœnitentiæ tempus haberent, & ne corporibus, & animabus perirent. O quot homines modo Deus expectat, & ab occasionibus, & inconuenientibus eos aufert, ne moriantur, sed pœnitentiam agant. Verùm væ illi, qui pœnitentiã non egerit. Et quod hîc valdè notandum est, quòd expectat populum, vt agat pœnitentiam pro peccato suo, & non expectauit exploratores, qui eum commouerunt, & peruerterunt; & sic dicitur ibi: Igitur omnes viri, quos miserat Moyses ad contemplandam terram, & qui reuersi murmurare fecerant contra eum omnem multitudinem detrahentes terræ, quòd esset mala, mortui sunt, atque per-

Universidad de Deusto
Biblioteca

42 cusi in cõspectu Domini ad terrorẽ aliorum, & quia non ex imbecillitate, sed ex malitia peccauerant: vt videatis quod suppliciũ Deus sumat de illis, qui alios scandalizant, & peccare faciunt, morte, scilicet, repentina eos punit, quod est seuerissimum supplicij genus. Historia est hæc, & calix disguisitissimus pœnitentiæ, & qui nos magnopere deberet exhortari, vt nõ modò nõ scandalũ alijs afferamus, sed, vt omnes ad amorẽ, & obedientiã nostri optimi Dei cureamus inuitare, qui pro sua infinita probitate, & misericordia nobis hic suam gratiam concedat, & postea ad æternam gloriã perducat, Amen.

FERIA III. POST DOMINICAM IN PASSIONE.

Ambulabat Iesus in Galilæam: non enim volebat in Iudæa ambulare, quia volebant eum Iudæi interficere. IOAN. 7.

1 DICIT Sanctũ Euangelium, quòd quodam tempore ante festum Scenopegiæ commorabatur Christus Redemptor noster in Galilæa, & ibi prædicabat, & magna mirabilia faciebat, & dicit: *Quod nolebat in Iudæa ambulare, quia volebant eum Iudæi interficere.* Res mirabilis, quòd reddat nobis Sanctus Euangelista hanc causam, quare non vult ire in Iudæam, dicens: *Quia volebant eum interficere.* Quid, Sancte Euangelista tu non cernis quid dedecoras maximum Redemptorem mundi? Nõ vides, quid eum pusillanimitatis arguis? S. Isaias eum appellat: admirabilis Deus fortis. Si ergo fortis, cur nunc timet Dauid non defuit quis in spiritu eum interrogaret, aut ipsemet interrogauit: Quis est iste Rex gloriæ? Et respondet: Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio. Tu verò dicis modò, quòd quia Iudæi eum volunt occidere, non vadit in Iudæam. O inestimabilem Dei potentiam. Dic mihi Domine, si esset dux quidam præclarissimus famæ, qui milites suos valdè confortaret, postea verò cum præliandum esset, absconderet se, & coram hostibus nollet apparere, nõ amitteret magnam partem

Isai. 9.

2 *Psal. 23.*

Simile.

partem honoris sui? Quid Domine? Tu non es Dux, qui 3
nos confortas? Nonne dicis tu: Nolite timere eos, qui oc- *Matt. 10.*
cidũt corpus, animam autem non possunt occidere? id est,
neminem in terra timeatis propter me. Quare ergo tu fugis? siste peccator, multum enim te præcipitas. Deus non
recusat ire propter vtilitatem suam, sed propter tuam, vt
te doceat quid debeas facere. Omnia tempus habẽt, & suis
spatijs trãseunt vniuersa sub cœlo: dixit Salomon. Sol iam *Eccles. 3.*
habet cõstitutum tempus ad immittendos radios suos super terram, & habet etiam tempus, in quo eos debeat abscondere. Arbores & flores suo tempore viriditatem suam
ostendunt, & fructus proferunt, alio autem tempore om- 4
nem virtutem suam includunt. Et ita hominem oportet
habere tempus ad explicanda dona, quæ sibi à Deo communicata sunt, & tempus ad ea abscondenda quandocunque anima aduerterit præsentiam suam malis profuturam
esse, ostendat se, & cum illis conuersetur, cùm autem cognouerit illam non esse profuturam, imò quòd cùm illa
magis indignabuntur, recedat. Hoc nos docet altissimus
est magister cùm nolit tunc temporis ire in Iudæam.
Etiam nos docet ille, qui aperiens os suum posset imperare, vt terra aperiretur, & eos omnes inimicos suos absorbere, & vsque in profundum inferni mergerentur, cùm 5
non vult aliud supplicium ab eis sumere, quàm ab eis abesse nos (inquam) docet patientiam. O quàm benè dixit
Dauid. Et de viris sanguinum salua me. Liberet me Deus *Psal. 58.*
ab hominibus effusoribus sanguinis, qui statim volunt vindictam sumere, & desiderant proximum suum lacerare.
Aspice Iesum Christum tuum optimum Magistrum, quomodo patitur, & simulat. Pater non est in manu mea non
facere? Sed siquidem irascaris, recede ab illo, vt ista ira præ-
ueneat. Sol non occidat super iracundiam vestram: dicebat
Paulus. Cauete fratres, si quando, vt fragiles, in aliquam *Ephes. 4.*
iram incideritis, ne in tantam miseriam deueniatis, vt cùm
occideris fol, adhuc in vobis ea ira maneat. Iesu bone, quã- 6
non malum est, quòd sit homo immani bellua peior, &
nescit rationem aliquam quærere, qua seipsum mitiget
irasci? Est semel Plato in quendam puerum, & cùm iam
eum vellet verberare, erectã manum iam habebat, vt illã
flagellaret,

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 flagellaret, & non flagellabat: & interrogatus est quid facere: ait ille respondit: castigo hominem iracundum antequàm puniam puerum. Nolebat plagam vnam puero infligere ita concitatus, & priùs seipsum aliqua bona cõsideratione vincebat. O quàm bona cõsideratio est hæc hominibus Christianis, qui super naturale lumen, quod hic habebat, tot lucibus supernaturalibus illustrati, & tam mirificis exemplis diuini magistri edocti sumus, quorũ vnum est hoc, quod dicit: *Non volebat in Iudæam ambulare.* Vt re doceat, quòd scias inimicum tuum subterfugere: nõ enim
8 oportet totũ esse, vultus abscindere, & corpora trãsligere.

Erat autem in proximo dies festus Iudæorum. *Dixerunt autem ad eum fratres eius.* Per fratres hic significantur propinqui & consanguinei. Dixerunt et propinqui eius: Multa
Deut. 17. sunt testimonia huius rei in Scriptura. In Deuteronomio dixit Deus, quòd non possent aliquem eligere in Regem,
Rom. 8. qui non sit frater tuus, id est, qui non sit Hebræus. Et S. Paulus dixit: Optabam ego anathema esse pro fratribus meis.
Deut. 25. Et iterum in Deuteronomio: Si vnus de fratribus tuis ad
9 paupertatem deuenerit, id est, si vnus ex Hebræis in paupertatem inciderit. Esset longum dicere quoties in sacris literis propinqui vocentur fratres. Hi propinqui Christi Redemptoris nostri, vt ipsi erant inanis gloriæ cupidi, ita
bitrabãtur quòd etiã pijssimus Dominus sibi similis esset, & quòd mundi gloriam quæreret, sicut ipsi faciebant, & sic
dicebant Domino nostro Iesu Christo, vt abiret Hierosolymam ad faciẽda illa maxima miracula, quæ ibi faciebat,
Simile. (illic enim vniuersus mũdus erat) vt sic honoraretur propter illa singularia opera. Qui in naui sunt, arbitrantur pes, quæ in littore firmissima sunt, commoueri: cùm tamẽ ipsi solùm modò moueantur. Sic qui in aliquo vitio sunt,
10 putant alios etiam eodem modo viuere. Arbitratur malus impossibile esse quemquã viuere absq; eo quòd sit malus. Etiã de firmissimis rupibus, qui sunt iusti, hoc iniquum iudicium faciunt. Quando vnquam in toto terrarum orbe fuit rupes firmior, quàm Iesus Christus filius Dei? Aut quis vnquam tam paucam occasionẽ præbuit, vt de se cogitari posset, quòd manem huius seculi gloriam expeteret, quàm hic diuinus amator, & doctor veræ humilitatis, qui nullam pœnitus præbuit? Et tamẽ tanta erat malitia, & depraua-

depravatio illorum, vt de eo malè suspicarentur. Non per 11
eam viam ambulant iusti pleni charitate. Vt enim S. Paulus affirmat: Charitas non cogitat malum: se solùm iudi- *1. Cor. 13.*
cat iustus imperfectum, de nemine malè sentit, nisi de se. Hi gloriæ vanæ cupidi cum hoc falso iudicio, Domino suadebant, vt abiret ad facienda illa opera in publico, dicẽtes: Nemo quippè in occulto quicquam facit, & quærit ipse in palam esse. Omnes sunt vanæ gloriæ cupidi, & propter opera sua volunt laudari, atque ideo nihil clàm volunt facere. Quàm viceuersa hi faciebant, & quàm procul ab ob- 12
seruantia illius diuinæ doctrinæ, quam idem Dominus prædicauit, & docuit, dicens: Attẽdite ne iustitiam vestram fa- *Matth. 6.*
ciatis coràm hominibus, vt videamini ab eis, alioquin mercedem non habebitis apud patrẽ vestrum, qui in cœlis est. Heu quot sunt hodie familiæ his infœlicibus, qui in hora mortis se deceptos experientur, eo quòd non custodierint hoc, quod Dominus hic dicit. Itaque qui videbãtur in cœ- *Simile.*
lum ire, tunc in infernum præcipitabuntur, Sicuti deprædatores, qui equos habent, in quibus incedunt, inuersis solleis ferreis calceatos, & qui eorum vestigia considerant, in 13
ciuitatem eos ire iudicant: ipsi verò à ciuitate fugiunt. Ita ibi tales incedit in equis, quæ sunt eorum corpora, inuersis soleis calceatis, ieiuniis, orationibus, &c. Veruntamẽ hæ soleæ sunt inuersæ. Nam hæc, quæ propter gloriã Dei faciẽda erant, propter gloriam mundi illi faciunt, & qui exterius vestigium animaduertunt, iudicant eos ad gloriam Dei facere, ipsi verò ab ea recedunt, videntur in cœlũ properare, cùm tamen in infernum pergant. O terribilem amentiam, velle bonis operibus tantum malum emere, vt est æterna condemnatio. Cauete fratres mei, ne in tantam infaniam deueniatis, vt tam sordido luto vestra bona ope- 14
ra contaminetis, vt est inanis mundi gloria. Reformate in initio vestrarum exercitationum intentiones vestras, ita vt omnia vestra opera ad gloriã & honorem Dei dirigãtur.

Dicit eis Dominus: *Tempus autem meum nondum aduenit.* Dicit vos ad istud festum, quòd est tẽpus vobis aptum, in illo enim festo tabernaculorum primis tribus diebus maximè in pompis, cibis, ac potionibus, ludisq;, & aliis secularibus vanitatibus occupabantur. Hoc est tẽpus vestrum, & quod hoc quæritis. Hoc tempus non est meum. Imò his diebus

si me

si me illic viderent, molestiam illis afferrem, & me odio haberent, vt semper habent, quia eis veritates annuncio, & illos reprehendo. Vos non potest odisse mundus, quibuscunque accesseritis, benignissimè recipiemini, quia estis similes mundo. Ecce nunc detegit Dominus vnà ex maximis miserijs, quæ sunt in filijs huius seculi, quæ est, quod non possunt videre, aut cõuersari cũ illis qui eos obiurgãt, & vitia eorũ reprehendunt, imò illos summo odio prosequuntur. Omnis eorum amor & affectio est erga alios sibi similes, quia eis fauent in executione suorum turpiũ appetituum. Hoc est malum adeò pernicioſum, vt ad agẽdam de eo S. Iob tot tamq; terribilia verba prius dicat ad attentionem petendam, vt sit dictu obstupendum. Ait enim: Attendite me, & obstupescite, & ego quando recordatus fuero, pertimesco, & concurit carnem meam: tremor, timeo, & carnes meæ contremiscunt cùm cogito hæc, quę dicturus sum. Et incipit loqui de quibusdam hominibus, quibus Deus multas diuitias tribuit, qui prosperi abundantes, ac sani viuunt, & omnem vitam in voluptatibus degunt. Domus eorum securæ sunt, & pacatę, & non est virga Dei super illos. Bos eorum concepit, & non abortiuit, & numquam recordantur gratias Deo agere: imò ex ipsis bonis sagittas contra Deum efficiunt, qui dicunt Deo: Recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus: quis est omnipotens, vt seruiamus ei? Quòd si dicatis quomodò Deus hos patitur? expectat Deus, vt corrigantur, alioquin in diem perditionis seruatur malus, & ad diem furoris duplicetur, illic cuncta persoluent. Hoc est valdè hic notandum, quòd de vnoquoque horum malorum, & ingratorum Deo dicit S. Iob, obscura quædam, & mysteriis plena verba, quorum causa omnem hunc locum Sancti Iob recitaui: Dulcis fuit glareis cocyti, & post se omnem hominem trahet, & ante se innumerabiles. Cocytus, est nomen Græcum, & significat idem, quod luctus infirmantium, lachrymatio miserorum. Poetæ finxerunt, quòd ex lachrymis damnatorum erat in inferno fluuius maximus nomine cocytus. Glareæ sunt arenæ, quæ sunt in profundo fluuij. & glareæ cocyti significat arenas illius fluuij inferni. Perpendit Lyra quòd tempore Iob erat hic dicendi modus, quod vt dicerent hominem perditissimum, dicebant

Iob. 21. 16

17

Iob in fine eiusdẽ cap.

18

eum arenam cocyti, vt nunc vocamus homines perditissimos, titiones inferni. Et quanquam in inferno non sunt tiones, est tamen optimus loquẽdi modus vocari eos tiones inferni, & sic licèt in inferno non sint lachrymæ, nec fluuius lachrymarum, aut arenæ. (illa enim erat fictio: nam si damnati possent lachrymas effundere, & in mille annis lachrymam vnam effunderent, facerent mare maximum, & aliud, atque aliud, & propè nihil esset in comparatione durationis tormentorum suorum.) Erat tamen pulcher loquendi modus malos vocari glareas cocyti, vt nunc titiones inferni appellari. Nunc intelligetis verba Iob. Dulcis fuit glareis cocyti. Vnusquisque horum perditorum non est dulcis, nec affabilis nisi aliis sibi similibus illis se lætum, liberalem, ac dulcem præbet, cum illis conuersatur, non verò cum eo, qui illum reprehendat. O quantum malum est non posse videre, cum, qui tibi dicat: malè facis: & de vnoquoque illorũ dicitur etiam ibi quis arguet coram eo vias eius. Non quia non sunt prædicatores, sed quia illi fugiũt, & sic quis poterit eorum vitia coràm ipsis reprehendere, cùm nunquam prædicationibus interfint? si reprehendendi sint oportet esse in eorum absentia, nam coram eis non est possibile, cum illi fugiant, & de hoc, qui ita viuit, dicitur quòd trahet post se in infernum hominũ multitudinem, & post se omnem hominem trahet, & etiã antequàm moriatur multos in infernum immittet. Et ante se innumerabiles. O rem durissimam dictu, & auditu, quòd sis tu hic edens & bibens, & exultans, & quòd tua causa iam in inferno tot ardeãt, quot illorum, quos tu prouocasti, inuitasti, ac muneribus donasti, vt propter te pecca rent, sint iam defuncti, & quid scis quàm pœnitentiã egerint, an, vtrum illis flammis gehennalibus, & iustitiæ Dei vltricibus inflammentur? Quare non contremiscis homo pessimè, sed quare non quæris speluncam, & non inclu deris sub rupe, vt pro tantis sceleribus pœnitentiam agas? ô stultissime, miserum te, qui tanti mali causa fuisti, & insuper hæc omnia rides, manducas, & delectaris, & tam plenus dormis, ac si nihil mali feceris, ô cœli, ô terra, obstupescite, & tantam insensibilitatem admiramini! O puer luminum, ô lumen infinitæ charitatis illumina hos cæcos, vt infœlicem statum, in quo viuunt cognoscant,

19

20

21

22

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 cognoscant, & te tanquam clementissimum patrem salutem deprecentur. Videte fratres, vtrum meritò trepidauerit Iob considerans hæc, quæ nobis dicere volebat, quæ nostris oculis nos intuemur in plurimis, quibuscum conuersamur, & non tremimus, nec id sentimus, quia charitatem non habemus.

Idcircò illis dicit: *Non potest mundus odisse vos.* Quia estis similes illi: Tempus vestrum semper paratum est. Ad vestras voluptates, & honores omni tempore occasionē inuenietis, & mundum, qui vobis in eis fauet. Postea autem
24 omnem hanc dissolutionem persoluetis. O quàm meritò
Ephes. 5. nos admonet S. Paulus dicens: videte itaque fratres quomodò cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed vt sapientes redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Vnum ex maioribus detrimentis hominis est tempus amittere, & ideò temporis distractores, vocat S. Paulus stultos, & insipientes, sapientes verò appellat eos, qui tempore vti sciūt. Videte quomodò cautè ambuletis. Aduertite hoc, quod permagni interest. Redimentes tempus. Non est iustum redimi nisi captiuos. Id igitur vult dicere. Videte quòd ha-
25 betis captiuum tempus, & carnemis vinctum, quæ sunt peccata, redimite, & soluite illud, vt in Dei seruitute occupetur, redimite illud à tanta captiuitate, vt est consumi in seruitute Sathanæ, cùm ad Dei seruitutem cēcessum fuerit: & quam rationē reddis, quare illud redimere debeamus quoniam dies mali sunt. Nonne Deus cuncta creauit optima? vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valdè bona. Quomodo ergo dicis, dies malos esse? ego vobis dicam.
Simile. Moratur homo malus in aliqua domo, & dicis tu filio tuo. Si amplius in malā illam domum ingressus fueris punian te. Quid dicis? domus illa non est bona? quid mali habet
26 Bona est, verumtamē vocat eam malam, quia habitat in ea homo malus. O quàm hoc sanguineis lachrymis plorari oporteret. Dies quos Deus fecit optimi sunt, nos verò quos omnibus creaturis meliores esse oportebat, tam mali sumus, vt tempus, ac dies ita infamemus, vt occasionem præbeamus quò S. Paulus eos malos appellet. Itaque in omnibus his verbis, vobis ostendit S. Paulus summæ esse sapiētiæ benè vti tempore, & ad hoc necesse esse, in primis illud à captiuitate redimere nostrorū scelerum, ipsa enim efficiunt, vt nostra tempora, & dies mali sint. Dices tu: 27
quamuis dies in malis non consumam, attamen deest mihi tēpus ad hoc opus saluationis meæ, quod tātopere mihi cōmendatur: habeo enim familiā, & cū illa mille impedimenta, quæ meà Dei seruitute distrahunt. Esto tu sapiens (vt ait Sanctus Paulus) quasi sapientes redimētes tempus, & fratim habetis tempus ad vtrumque. Si iam redemisti tempus, vt illud in vanitatibus non consumas, etiam curare debes, vt ab his quotidianis negotiis illud redimas, & sic sapiēter illud diuidas, vt ad omnia habeas tempus. Ma- 3. Reg. 3.
ximè laudatur in sacris literis iudiciū illud, quod fecit Salomon, vt legitur in libris Regū, vbi dicitur, quod litigabāt 28
duæ mulieres super puerū affirmās vnaquæq; suū esse. Pro quo deferentes ad Regē Salomonē, iudicium expostularunt, & post multas contradictiones, quia vnaquæq; volebat sibi puerum portare, protulit sententiam Salomon dicens: Diuidatur: detur vtriq; pars pueri, & sic perspectum est vtra illarum esset mater eius pueri. O quantum honorem impetrabit coram Deo, & eius Angelis, si hac arte vtimur, qua vsus est Salomon, præcipiens puerum diuidi. Quis in- 29
ventor quàm tempus? singula puncta nascuntur, vnumquodq; est nouum, quouis instanti venit in mundum, tempus enim præteritum iam non est, nec futurum adhuc est: tantum instans est temporis punctum, vt sæpè vobis dicitur, quòd de tempore non habemus nisi nunc, Hunc puerum quæ mulieres exposcunt, scilicet caro, & anima. Meum est tempus (ait caro) & in vtilitate mea consumendum est: dicit anima, quòd tempus est suum, & quòd ad res spiritu necessarias præcipuè illud Deus dedit. Vis ergò esse sa- 30
pientior vis Salomonem imitari? accipe gladium, & hunc puerum rationis gladio diuide. Diuide frater mi, tempus, & vnicuiq; partem suam da, partē vnā, quæ in rebus corporalibus consumatur, & in diuitiis, in gubernanda familia, alium verò partē da spiritualibus rebus vt in eis illam consumas. Hoc est tempus redimere, & in conspectu Dei esse verè sapientem. Non sic faciunt, qui omne tempus ludis, & gaudiis, & sæcularibus voluptatibus volunt paratū habere; quibus dicere possumus quod dixit Dominus illis Iudæis: Tempus vestrum semper est paratum. *Vos ascendite ad diem festum hunc.* Ascendite, & delectamini in tem-

31 pore, quòd Deus in manus vestras tradidit, aliquando ad-
tem hæc gaudia vobis in amaritudinem conuertentur. O
fratres animæ meæ, vos dicite cum Iesu Christo: ego non
ascendam ad diem festum istum quia tempus meum non-
dum impletum est. Nolo gaudia, aut festiuitates in hac
mortali vita: cùm aduenerit tempus meum, tunc delecta-
bor. Coniicite oculos in breuitatem, & paucitatem volu-
ptatum, quibus hi modo funguntur, & in æternitatem
tormentorum, quæ pro illis accepturi sunt & statim anni-
Esai. 13. tetis tentationē sequendi eorum vestigia. Loquens Spiritus
32 de Babylone, dicit: Nec ponet ibi tentoria Arabs. Declarat Diuus Hieronymus. Arabs, idest, occidentalis. Occidentalis, qui cogitationem suam in morte positam habet, non ponit sedem suam, nec requiescit in Babylone, qui est hic mundus, nec in eius voluptatibus commoratur. Considera attentè quomodo omnia finiantur, & omnia tibi horribilia videbuntur, & sordida, & noles cor tuum ponere in rebus tam caducis. Quia enim hoc nō considerant, qui nunc voluptatibus fruuntur, aliquando rabie conscientur, & barbas præ dolore dilaniabunt, aduertentes
33 quot occasiones prætermiserint, & nihil illis proderit, cum tanta opportunitate vti noluerint. In Genesi legitur famem maximam in Aegypto fuisse, quæ septem annos durauit, antequàm dicitur ibi, tantam fuisse tritici abundantiam, quæ fuit in præcedentibus septem annis, vt arenæ maris adæquaretur. Finitis verò his septem annis successerunt alij septem tantæ sterilitatis, vt in primo anno illorum venerit omnis Aegyptus ante Regem Pharaonem clamans, ac dicens: Da nobis alimenta. Quid igitur facerent in subsequentibus sex annis, cùm primo anno hoc fe-
34 cerent? Denique tanta fuit fames, à qua vt se eximerent omnes hæreditates, ab bona sua vendiderunt. Dic ergo mihi frater mi, quid sentirēt illi miseri in medio tātæ inopiæ cum præteritæ fœlicitatis recordarentur, & viderent quàm paruo pretio, & labore possent sibi in posterum alimenta prouidere, atque etiam sic in omnem vitam suam thesauros acquirere? quàm meritò angerentur, & seipsos reprehenderent dicentes: ô stultos nos, quàm facilè nobis prouidere potuissemus, & noluimus, quòd si de hoc non fuissemus admoniti fortasse aliquam defensionem negli-

gentia nostra haberemus? sed cùm tanto tempore antea de eò 35
commone facti fuerimus, quumq; Regis ministros tam di
ligenter maximam frumenti copiam accumulare videri-
mus: quod deberet nobis sufficere, vt intelligeremus,
quantum illud fieri oporteret: & tamen tam negligen-
tes fuimus! quàm ergo excusationem habere poterimus?
& quantum modò nobis prodesset, quod tunc disperde-
remus, vbi erat sensus noster, cum tam bona opportuni-
tate vti nesciremus? sic, credo, omni illo tempore affige-
rentur tantam negligentiam animaduertentes. Dic mi-
hi ergo frater, quid est hoc in cōparatione rei, quam nunc
agimus? illa fuit fames, quę septem annos durauit, fames 36
autem inferni erit æterna. Illa habuit remedium, quamuis
difficile, hæc autem in perpetuum remedio carebit. Deni-
que illi transactis septem annis caput exerexerunt, & de æ-
mina exierunt, qui verò semel in infernum ingressus
fuerit ad patiendum, nullo vnquam tempore requiem vi-
debit. Si igitur illi tam afflicti erāt, quantò magis ij erunt,
qui nullam pœnitus spem habent salutis? ô si scires cōside-
rare quomodo vnusquisque illic se lacerabit, & intra se di-
laniabitur dicēs: ô miserum me quàm opportunū tempus, 37
& quot occasiones prætermisi frustra! Tempus fuit, in quo
eum lachrymis, & peccatorum dolore, ac vera pœniten-
tia facillimè malis meis remediū adhibere possem. Qua-
re ergo in posterum oculos non conieci? quomodò præ-
sentibus rebus obcæcatus sum? quare frustrà prætermisi
annos illos tantę fœlicitatis, in quibus locupletari possem?
Quod si inter infideles vixissē, nec plus essē, quam oriri, &
mori, credidissem aliquam fortasse excusationem habe-
re, cū dicerē me ignorasse, quid nā mihi præparatū esset.
Cum autē inter Christianos vixerim, & vnus ex illis fue- 38
rim, & hanc horam a luctura crediderim, cumq; quotidie
Ecclesiæ clamoribus admonitus fuerim, multosq; vide-
rim, qui his vocibus admoniti opportunè remediū quære-
bant, & properabant multa bona opera cumulare, me ve-
rò omnibus his operibus, & exemplis surdū effecerim, &
gratis quidē cœlū accipere voluerim: quo supplicio di-
gnus est, qui tale perpetrauit? ô furiæ infernales dilaniate,
& discruciate viscera mea, satis enim hoc dignus sum. Hæc
rabie, & anxietate in sempiterna sæcula torquebuntur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

39 Quid igitur ad hoc dicitis fratres? videtúrne vobis hominum esse, vt vobis modo prouideatis, siquidem tempus haberis? quid dicitis? quid decernitis? ô per clementissima Iesu Christi viscera, vos rogo, vt hoc feruentissimè proponatis & in hoc tempore, salutionis vestræ negotium valde necessariũ verè, & ex animo agere incipiatis. Cùm tempus, vita, mors, cœlum, infernus vos inuitent, vt nunc id faciatis. Et ita vobis gratiam suam Deus largietur, qua
40 æternam gloriam consequi valeatis, Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. &c. Amen.

FERIA. IIII. POST DOMINICAM IN PASSIONE.

Facta sunt encænia Hierosolymis, & hiems erat, & ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis. IOANN. 10.

1 REFERT Sanctum Euangelium, quòd celebrabatur Hierosolymis festum in commemorationem purificationis templi, quam fecit Iudas Machabæus. Vt enim legitur libro 1. Machabæorũ, Rex
1. Mac. 1 Antiochus ingressus Hierusalem templum Domini turpissimis abominationibus prophanauit. Cùm autem posteà S. Iudas Machabæus ab eo victoriã reportasset cũ exercitu suo ingressus est Hierosolymã templumq; omnibus illis immunditiis purificauit, illudq; quo
2 melius potuit adorauit. In memoriã huius pij operis celebrabatur quotannis eo die celebertimũ festum Hierosolymis. Et de hac dedicatione, & solennitate loquitur hic Sanctum Euangelium. Super hoc initium duæ nobis vtilissimæ considerationes oriuntur. Prior est, quod legitur in eodem lib. quod cùm introiret Sanctus dux Iudas cum
1. Mac. 4. exercitu suo viderunt sanctificationem desolatam, & altare
10 prophanatũ, & portas exustas, & in atrijs virgulta nata sicut in saltu vel in mõtibus, & sciderunt vestimenta sua, & planxerũt planctu magno, & imposuerunt cinerem super
3 caput suum, & clamauerunt in cœlũ. Si hi tãtum dolorem acceperũt, & tristitiæ suæ tot signa demonstrarunt, quòd materiale illud templum sordidum, & immundum aspexe-

rint, & quòd in altari Domini, sacrificium idolis immolatum fuerit, & totum templum, & eius sacræ res omnes prophanatæ, ac dissipatæ erãt; quid nos facere oportet cum templũ tres animas nostras, quę vera Dei sunt tẽpla, tam deformatas, tãtæq; immunditiæ plenas, & peccatis contaminatas & videntes voluntatẽ, quæ propria est ara Dei, in 4
quo quotidie Sathanæ sacrificia immolantur, & affectus, ac amores creaturis offeruntur, & quòd omnes portæ huius templi qui sunt sensus, humi prostratæ sunt, sensualitatis igne exustæ? quare videntes hãc euersionem in nobismetipsis non ploramus, in cœlum clamamus, cilicioq; operimur? nec maiorem dolorem ostendimus, quàm lapides? ô 5
Christe dux superne, diuine Machabæe pro tua diuina clementia, & pietate hæc damna tu resice, & nostrarum calamitatum cognitionem ac dolorẽ nobis largire. Quòd cùm à tua diuina manu tam excellens quid acceperimus, vt animam ad similitudinem tuam creatã, & eam tot tan- 6
tis peccatorum sordibus infecerimus, nec tamen hoc sentimus? Dicit S. Propheta Ezechiel sibi Dominum di- Ezec. 28.
cere: Fili hominis leua planctum super Regem Tyri, & dicet ei: Hæc dicit Dominus Deus: Tu signaculum similitudinis, perfectus decore, & peccasti. O quã lachrymabile tẽ hoc verbum! quòd cùm ad imaginẽ meam creatus fuerim (ait Deus) & tãta pulchritudine plenus, & tamen peccasti & licet aliqui hoc applicent ad Sathanã, illic tamẽ loquitur cũ peccatore Rege Tyri: & sic cum cæteris omnibus peccatoribus. Quia? cum homo sit similis Deo, & ad eius similitudinẽ factus, cumq; alia plurima beneficia accepit à Deo, potuit tamẽ eor, ac manus habere ad peccandum? & quòd posteà maneat tam sine sensu, & cognitione huius mali, sine lachrymis, ac dolore, ac si gratissimum 7
aliquod opus diuinæ Maiestati fecisset? Caue ergò ô homo ingrate, ibidem enim dicit Dominus: producã ignem de medio tui, qui comedat te, nisi velis peccata tua agnoscere, & ex toto corde tuo tanta incommoda lamentaris? siquidem illi Machabæi pro exterioribus rebus tantum eorum dolorem demonstrabant.

Altera cõsideratio, quæ sese nobis offert hæc est. Quã. ti facere debeamus hæc tẽpla materialia, quæ erecta sunt, vt in illis Deus glorificetur. Cum videamus quo spiritu, &

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 lachrymis illi boni viri templum purificarint, & adorare
rint. Et posteà per tot annos hoc festum celebratum fue-
rit in memoriam honoris, quo illa domus Dei restaurata
fuerat. Vt de hac materia loqueremur multo tẽpore opus
esset. Miserabile enim est, quod hodie inter Christianos
agitur. Nõ est necesse, Antiochum venire aut alios idola-
latras ad Dei templa prophanãda. Ipsi enim Christiani ea
sic contaminant, & inficiunt, vt ne sciam quibus verbis
hoc explicẽ: siquidẽ in cõspectu Dei aspiciunt, loquuntur,
atque, ea desiderãt, quorũ declaratio satis aërem corrũpere
9 sufficeret. Vnum tantum verbum de hac re loqui volo, &
est, vos rogare, vt attentissimè perpendatis exaggeratio-
Hiere. 11. nem maximam, quàm fecit Deus ad Hieremiam dicens:
Tu ergo noli orare pro populo hoc, & ne assumas pro eis
laudem, & orationem, quia non exaudiam in tẽpore cla-
moris eorum ad me, in tempore afflictionis eorum. O
Domina, & Regina cœlorum, quid potui esse, quare pater
misericordiarũ ita in homines iratus esset, vt nollet mise-
ricordia pro eis se exorari? ipse Deus hoc declarat, addens:
10 quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera
multa? ecce malũ. Et tantũ malum quod infinitæ miseri-
cordiæ Domini ianuas claudere videatur. Duo peculiari-
ter dicit: Dilectus meus, & in domo mea: quæ maxime re-
tiũ aggrauãt, quod est: fecit scelera multa, Amicus meus,
& in domo mea plurimas & maximas iniurias mihi fecit.
Quid est q̃ cũ ecclesia malefactores protegat, & vbi pri-
mũ homicida in eã se receperit non audeat iudex eũ ap-
prehendere, illum autem non valeat, qui ad eam confu-
git desiderans tradere se Deo, & cũ illo res suas cõmuni-
11 care? sed ibi reperiat Sathanam & eius ministrum, qui co-
netur ei spiritualem mortem ibi inferre: quod veniat pro-
phanus, & filius Dei illic perturbet? valeat eis, pro Dei re-
uerentia, sacra Domini ædes.

Dicit vlteriùs Sanctum Euangelium, quod in illo festo
Ambulabat Iesus in porticu Salomonis. Quanquam tem-
plum Salomonis euersum fuit à Chaldæi, & posteà reæ-
dificatum fuit hoc de quo loquitur Euangelium, illa ta-
men nomen remansit pristinum, & vocatum est templum
& porticus Salomonis. Quòd in principio Salomon illud
fecerat. Maximum est esse hominem principem in aliquo

insigni opere & ei initium dare. Propter honorem Salo- 12
monis, quòd ille in principio tam illustrè illud opus ere-
xerit, semper illud nomẽ templo remãsit. Et ita solet Deus
magnis præmiis afficere, & magnopere honorare eos, qui
alicuius boni principes, & autores sunt, & homines ad alia
sancta opera, ac exercitationes inducunt. Cùm Hebræi ac- *Exod. 14.*
cesserunt ad mare rubrum fugientes Pharaonem, & Deus
præcepit Moysi vt virga mare percuteret, & mare in vias
diuisum est: timebant Hebræi nec per aquas audebant in-
gredi. Tunc Aminadab vir præcipuus ex tribu Iuda cou- 13
fortatus est, & per medias aquas introiuit: & ita metum ex-
pulerunt reliqui, eumque secuti sunt, & sic omnes in mare
ingressi sunt. Et propter illam spem, quam bonus Amina-
dab in Deo habuit, & propter fortem animũ, quem exer-
citui vniuerso addidit: pro certo habetur illam tribum à
Deo electam esse, ex qua Reges Israel essent, & sic decla- *Psal. 113.*
rat Titelmanus ad hoc propositum versum illum Psalmi,
Facta est Iudæa sanctificatio eius. Et ita declarauit quidam
autor nostri temporis verba illa Canticorum, Anima mea *Cant. 6.*
conturbauit me propter quadrigas Aminadab. Vocat ibi 14
currus Aminadab fortitudinem & spem animi eius, qua
fidus est in maris aquas se immittere. Hi currus, quæ sunt
bona exempla excitãt animam, rempublicam, regnum, &
quemlibet denique, vt vnusquisque intra se perturbetur eò
quòd idẽ non faciat. Itaque in hoc sensu: Anima mea con-
turbauit me, significat: Anima mea reprehendit, & confu-
dit me propter optima exempla viri boni, & iusti. Sicut
faciebat confusio, & ignominia non sequi Hebræos tunc
Aminadab, videntes eum tam tutò transire per medium
mare. Econtra verò ignominiosum est valdè, esse homi- 15
nem inuentorem alicuius mali, quod solet Deus acerrimè
punire propter malum exemplum, quod aliis proximis
præbetur. In Numeris legitur, quòd quidam homo in die *Num. 15.*
festo ligna collegit, & ideò Deus eum lapidibus obrui
præcepit. Quare Domine pro tam leui culpa tam graui
pœna eum punis? Non præcepit hoc Deus tantùm propter
peccatum, quantum quia fuit ille primus, qui Sabbathum
violauit, post præceptum sanctificationis Sanbachi promul-
gatum. In Actibus dicitur de Ananía, & Saphira, quod quia
bona sua offerẽtes nescio quid sibi seruauerũt eos occidit

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 S.Petrus. Quare Domine quia aliquid bonorum suorũ sibi seruauerint, cùm reliqua sua dederint, eos occidis? Nunc Christiani omnia sibi seruant, & vix propter te ea, quæ sibi supersunt, quæque relinquunt pauperibus erogant, & hoc sustinent, hos verò miseros pro tam leui culpa interficis? Quia fuerunt primi, qui in Ecclesiam catholicam proprietatem introduxerunt. Primi transgressores legis sanctæ dotalis, quæ præcipiebat ne quis Deo thus aut sacrificium offerret nisi cum ipso altaris igne, fuerũt duo filij Aaron, qui legẽ hanc fregerũt, offerentes coràm arca Domini ignẽ
17 alienum, & sic eos Deus puniuit efficiens, vt ignis de altari egrederetur, qui eos combusit, & in cinerem conuertit.
Leuit.10. Et ita dicitur in Leuitico quòd egressus ignis à Domino deuorauit eos; & mortui sunt coram Domino. Ex his terribilibus exemplis apparet, quàm exosus sit Deo qui malorũ inuentor est. Vt animaduertatis, quid faciatis, qui ludorum vitia, vestes, dissolutiones & conuiuia, atque alia inuentionum genera in rempublicam introducitis, ex quibus maxima peccata, & reipublicæ deprauationes oriri solent. Et arbitrantur, qui ita peccant, vt modò pœnas statim non
18 soluunt, nullo supplicio se puniendos esse. Arbitrãtur ambitiosi, & seditiosi, qui ambitione sua omnia euoluunt, quòd quia statim terra non aperitur, & eos absorbet tam quam Dathan, & Abyron, nulla pœna afficientur. Etiam sibi persuadent turpes, & sensuales, quòd quia statim ex cœlo ignis non pluit, qui eos comburat, sicut Sodomitas & Gomorræos, impunes manebunt. Et existimant, qui status suos corrumpunt, & confundunt vocationis suæ ordines, respondentes, quia Deus statim diluuium non immittit, quòd eos demergat, sicut illos qui corruperãt viam suam,
19 quòd Deus eos non videt, & quòd nihil amplius futurum est. Et omnes inobedientes Deo, qui in peccatis maria nauigant, quia statim Deus non excitat tẽpestatem, vt in profundum submergantur, & eos absorbeat cete, sicut Ionam, putant nullum sibi supplicium paratum esse. Et cùm mali sacerdotes transgressis diuinis præceptis ad mensæ celebrationem accedunt, quia statim ignis de altari non egreLeuit.10 ditur, qui eos deuoret, tanquam filios Aaron, arbitrantur Deum suorum scelerum obliuisci. Et fratres ac monachi proprietariæ, quæ Deo paupertatem vouerunt, nec tamen eam seruant, & creatori, prælatóque suo mentiuntur, existimant quòd quia illic statim Deus non eas interficit, sicut Ananiam, & Saphiram ad pedes S. Petri occidit, nihil amplius futurum est. O cæcos nos, non sumus etiam peccatores sicut, & illi? quomodo ergò nos soli impunes mansuri erimus? An alium illis, alium verò tibi Deum futurum esse credis? An aliis legibus te esse iudicandum existimas, ac illi iudicati fuerũt? errat, errat, miserrime, si talia cogitas, exemplũ sume ergò peccator ab alienis periculis, ideò namque Deus eos hac in vita puniuit, vt certò scias omnes aut citò, aut serò puniendos esse, nisi pœnitentiam agant. O quanto affectu dicit Spiritus Sanctus, etenim, quia non profert citò contra malos sententiam, absque vllo timore filij hominũ perpetrant mala: & ita Sanctus Paulus videtur velle cœlum manibus capere, animaduertens quòd homines ex patientia, & longanimitate, qua eos Deus expectat occasionẽ accipiunt, vt deteriores efficiãtur. Quocirca dicit: An diuitias bonitatis eius, & patiẽtię, & longanimitatis contemnis? ignoras enim, quòd benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? secundum autem duritiẽ tuam, & impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicuique secundum opera eius. Fieri potest, vt cùm tu diuitiarum tam cupidus sis, tantas diuitias, vt has, contemnas, quæ in æternum te locupletare possunt? forte non cognoscis eas: & ignoras quòd benignitas Dei ideò te expectat, & tolerat, vt te ad pœnitentiam adducat, tu verò hac Dei misericordia abuteris. Ad hoc propositum dicit etiam Dauid: Deus iudex iustus fortis, & patiens, nunquid irascitur per singulos dies? nisi conuerti fueritis gladium suum vibrabit, arcum suum tetendit, & paratũ illum, & in eo parauit vasa mortis, sagittas suas ardentibus effecit. Non erit semper, vt minetur, & tamen non puniat, quia nisi conuerti fueritis, iam nihil est amplius, quod expectetur, iam gladium suum euaginauit, & eum vibrat, quasi, qui iam percussurus sit: atque etiam arcum suum tetendit, & in eo sagittas suas mortiferas, & ignitas obduratas (vt fortiores, & penetrabiliores sint) adaptauit. His elegantissimis metaphoris vult comminari, & asserere Spiritus Sanctus peccatores ne se securos esse

20 existi
Act.5.
21
Eccle. 8.
Rom. 2.
22
Psalm. 7.
23

24 existimet, quia si hodie cùm peccauerunt statim supplicio non affecti sunt. Cras est ibi, aut alia dies cum ea poterit aduenire, quando minus arbitrentur. Quamobrem caueamus omnes diligentissimè ne malorum inuentores simus atque etiam, ne quæ mala alij inuenerunt committamus, sed nostra ingenia occupemus quærendo inuentiones, & modos, quibus magis Domino Deo nostro placeamus, & proximos nostros ad omnem virtutem inuitemus: quod tam gratum est diuinæ Maiestati, vt non modo æternis donis illud remuneret, sed etiam in hac vita velit ne ab hominum memoria labatur.

Cum igitur Dominus in illa porticu Salomonis ambularet. *Circundederunt eum Iudæi.* Circundederunt eum, vt vndique illum concuterent. De hac obsessione prophetauit Dauid dicens: circundederunt me sicut apes &c. quare non dicis circundederunt me sicut leones, tigres, aut lupi, sed sicut apes? illa nāque animalia plerūque cum vitalitate sua damnum inferunt, & ipsa salua manent. Apes verò si damnum inferunt, est parum, & ipsæ illud inferendo tes moriuntur. Vt enim naturales dicunt apes habent vncera inhærentia stimulo, & sic effundentes stimulum, vt sceera etiam effundunt, & ideò moriuntur. Aperte hoc ostenditur proprietas eorum, qui proximos suos linguis aut manibus persequuntur, damnum enim, quod proximis suis inferre possunt parum est, cū sit corporale, damnū verò, quod sibi faciunt maximum est, siquidem animas suas occidunt. Ideirco Sanctus Paulus dicebat: in nullo terreamini ab aduersariis, quæ illis est causa perditionis, vobis autem salutis. Circundantes bonum Iesum dixerunt illi:

27 *Quousque animam nostram tollis?* Quousq; nos ita animi suspensos esse patieris? ô quæ verba hominum desperationem, qui malitia, ac rabie consumebantur! liberet nos Deus ab inuidia cordi infixa, quæ hominē suspensum, & quasi mortuum trahit, & est grauissimum supplicium, quo Deus malos punire solet, suspensio quædam animi, vt incedat homo quasi pendens. Ita dixit Moyses Hebræis, *Dabit eum* Dominus animam consumptam mœrore, & erit vita tua quasi pendens ante te. Perpendite diligenter quod dicit omnes: quousque animam nostram tollis? nō verò dicunt animas

animas nostras. Habebant omnes vnam animam, vnam intentionem, & desiderium ad malum. O quàm adunati incedunt mali ad nequitias suas perpetrandas! quomodo confortantur, & inter se inuicem fulciuntur. De his, Sanctus Propheta Osea dicit: profundè peccauerunt sicut in diebus Gabaa. Tripliciter solent homines peccare, aliqui peccant superficialiter (vt ita dicam) sicut iusti qui cum absoluta deliberatione per virtutem currunt: oblata tamen aliqua grauissima occasione aliquando contingit eis semel peccare, sed statim per pœnitentiam ad Deū conuertuntur. De his dicitur iustus cum ceciderit non collidetur, quia Dominus supponit manum suam. Non pœnitentia confringetur, & dissoluetur quia protectio Dei eum sustinet, & in se reducit. Alij dirutius peccant, ita tamen vt nequaquam alios ad peccatum vellent inducere, & hi iam magis inducuntur magis in peccatum. De his loquitur S. Paulus docens: cùm enim essemus in carne, passiones peccatorum, quæ per legem erant operabantur in membris nostris, vt fructificarent morti. Peruersi mores, & deprauati habitus eorum qui tantopere lege prohibebantur, nos incitabant vt mortiferos fructus proferremus. Alij verò peccant profundè vsque ad centrum peccati, qui non solum sibi, sed etiam condemnationis causæ sunt. De his dicit Osea: profundè peccauerunt sicut Gabaonitæ: de quibus legitur quod turpissimè peccauerunt cum vxore Leuitæ, & quod seipsos ad illam stupendam nequitiam solicitabant. Et inter peccata, quod frequentiùs commouet, vt alij ab aliis excitentur, & in vnum conueniant, est inuidia: vt apparet in fratribus Ioseph, qui inuidia pleni inuicem commouebantur dicentes: venite, occidamus eum. Et maledictus Pharao, vt patet inuidia concitatus dixit suis: ecce populus filiorum Israel multus, & fortior nobis est, venite sapienter opprimamus eum. Propter quod se regnúmque suum tandem labefactauit. Semper alienæ res inuidio meliores videntur quàm suæ: quocirca proximos suos odit, & persequitur. Venite (ait) sapienter opprimamus eum. Non accrescat proximus, euertamus eum, & bona eius, quæ nobis excellat. Inuidia obcęcauit illos, vt has gratias regnóque vniuerso exhibuerat. Non reperietis, quòd dicat ibi

28

Osee. 9.

Psal. 36.

29

Roma. 7.

30

Iudic. 19.

Gene. 37.

31

Universidad de Deusto
Biblioteca

32 ibi sacra scriptura, Hebræos in rebellionem incidisse, aut aliquod damnum Regi intulisse: nullam aliam rationem reddit nisi, quòd multus est, & fortior nobis. Ideirco oppri-
Exod.1. mamus eum. Ecce quid faciat inuidia. Quare persequeris proximũ tuum? quid tibi mali fecit? nihil. Nisi quia est honorificentior, doctior, & præstantior me. Opprimamus eum. Ecce quomodo inuicem inuitantur, & confortantur ad tyrannidem. Proximus meus, qui plus valet in senatu an consilio, in congregatione, paremus ei supplantationes, qua abiectus maneat. Verumtamẽ videte adinuentionem
33 Dei, quòd quanto opprimebantur, tãto magis multiplicabantur, & crescebant. Et tanto magis in Aegyptiis inuidia pullulabat. Et sic vbi nos legimus: oderantq; filios Israël Aegyptij. in Hebræo legitur: Nauseabant, & abominabantur. Horrebant illos, & videntes eos execrabantur: tanta erat eorũ inuidia in filios Israël. Atque hinc intelligemus
1. Cor. 4. quid significauerit S. Paulus illis verbis, facti sumus ornamentum peripsema. Vt si vobis apponantur in disco cortices S. mi. e & putamina pomorum humi prostrata, & pedibus attrita essent vobis horrori, & nauseæ: ita mali iustos horrent, & abominantur. O quàm admirabilis exaggeratio est hæc S.
34 Pauli. Hæc ergo inuidia est, quæ miseros hos torquebat, & adunabat, & alij alios conuocantes conuenerunt, & iustissimum hunc agnum circũdederunt, vt tentarent, vtrum aliquod verbum ab eo audire possent, quo eum calumniarentur, & illi mortem inferrent, liberet nos Deus ne semel inuidię ad corda nostra aditum patefaciamus. Si enim
semel ingrediatur, & in illis radices agat, quod malũ non facere non cogetur? Claudite fratres mei ianuas tam crudeli pesti, & diuinam Maiestatem die, ac nocte
35 mẽ supplicate ne vos ab hac perniciosissima glandula, & atrocissima rabie contaminari patiatur. Hinc enim nascitur iræ, odia, simultates, ac denique animarum, & reipublicæ euersio proficiscitur. Quantum incommodum, & quot mala euenerunt miserrimæ illi reipublicæ propter eius ciuium inuidiam!

Si tu es Christus die nobis palàm. Respondit Iesus: Loquor vobis, & non creditis. Opera, quæ ego facio, &c. Sæpenumerò hoc vobis manifestè ostendi mirabilibus operibus, quæ coram vobis feci in nomine patris mei. Sed vos non creditis quia

quia non estis ex ouibus meis: oues meæ vocem meam audiunt. 36
Duplicem vocem habet hic diuinus pastor. Alteram exteriorem, alterã verò interiorem. De exteriori scriptum est in Apocalypsi, vidi Angelum fortem vestitum nube, de- *Apoc.10.*
scendentẽ de cœlo, & clamauit voce magna, quemadmodum cum leo rugit, & cùm clamasset septem tonitrua dederat voces suas. Hoc nomen: Angelus: non est nomẽ naturæ, sed officij. Et sic intelligẽdum est illud, qui facit An- *Psal.103.*
gelos suos spiritus, id est qui facit spiritus suos Angelos. Non dicimus quòd rex facit equites homines, sed quòd facit homines equites. Ita Deus spiritus facit Angelos, quia *Esai.9.*
facit eos nuncios suos, & ita Esaias appellat Christum Redemptorem nostrum, magni consilij Angelum. Quòd significat, quia est seruus quidam hominum maximi cõsilij, 37
& prudentię. Hunc ergo Angelum, & hominum ministrũ vidit S. Ioannes vestitum nube, quæ est eius præriosa caro, & velut leonem rugientem. O quantum clamauit bonus *Luc.13.*
Iesus in mundo dicens: Nisi pœnitentiam ageritis omnes simul peribitis. Illæ autem seueræ reprehensiones, quibus Iudæos reprehendebat, dicens toties: Væ vobis Pharisæi, *Luc.11.*
qui diligitis primas cathedras: Væ vobis, qui estis vt monumenta &c. Et væ vobis legis peritis, quid aliud erant, quam terribiles rugitus metuẽdi leonis? ô quoties rugiuit, & quoties nunc rugit cõminans, vocans, ac deterrens pec- 38
catores comminationibus mortis, ac inferni, nec tamen eum volunt audire, & cùm clamasset, septem tonitrua dederunt voces suas. Postquam clamauit, & voces suas extulit Iesus Christus filius Dei, tribus illis annis quos prædicatus ascendit in cœlum, & cùm misisset septem dona Spiritus Sancti in Apostolos suos: hæc septem tonitrua dederunt voces suas accipiente Spiritu Sancto in instrumenta sanctos illos viros. His alij successerunt: & semper diuinus hic pastor curam habuit vociferãdi exteriùs per ministros suos ad suas oues, quæ in sua sancta Ecclesia depascuntur. 39
Alteram vocem habet interiorem, & frequẽtissimam, quę est sancta eius inspiratio qua loquitur interiùs ad corda ouium suarum. Has igitur voces dicit hic Dominus ab eis suis audiri, & eos his clamoribus obedire, quibus ducti eum sequuntur. Quamobrem homo in teipsum oculos coniice, & vide quomodo huius diuini pastoris vocibus obtemperes:

40 obtemperes: vide quomodo eum sequaris: vide quoties quasi ouis perdita ab itinere diuinorum præceptorũ eius recesseris. Quãdo ouis est pigra, & semper post alias veniens, quia ita gulosa est, vt passim in segetes ingrediatur & in pratis maneat, & pastor semel ei sibilat, iterum eam deterret fundæ strepitu, iterum lapidem in eam injicit, iterũ pedum conjicit, iterum mittit socium, iterum denique ipse humeris suis illam ad gregẽ portat: toties poterit remanere, vt pastor iam molestatus eam derelinquat dicẽs mane ibi, nescio quid tibi faciam, etsi comedant te lupi. Væ illi cui hoc contigerit. Quia te iterum atque iterum 41 Deus reducit: tu verò pertinax es. Derelinquet ergo te Deus, vt maneas cum pœna tua, pro culpa tua. Oues quas diuinus hic pastor magni æstimat, sunt, quæ ei obtemperant, & illum sequuntur. Quòd si aliquando à recto limite exeunt, & in vetitum ingrediuntur minimo quoque sibile, quo eas Deus vocat, statim reuertuntur ad illum per pœnitentiam, & perseueranter illum sequuntur. Et ego vitam æternam do eis, & non rapiet eas quisquam de manu mea. O fœlices iusti, qui talem sedem habent, & qui Dominum habent, qui eos præ manibus suis fert. Quantum exaggerabat beneficium hoc, & commoda, quæ ex eo sequuntur Dauid dicens: Qui habitat in adjutorio altissimi 42 in protectione Dei cœli commorabitur. Dicet Domino, *Psal. 90.* susceptor meus es tu, & refugium meum: Deus meus sperabo in eum. Qui sedẽ suam in Deo habet, & in eius protectione confidit, ab eo protegetur, maximè enim hoc decet magnitudinem diuinæ probitatis eos, qui ad se confugiunt, & sub sua protectione commorantur, protegere. Si hoc faciunt principes huius sæculi, qui nullam aliam tutionem reddunt ad fauendum eis, qui ad se confugiunt, quam hanc, dicentes: constituit se sub protectione mea, confidit in me protecturus sum eum. Cùm hoc hominis faciant, quantò magis pertinet ad infinitam Dei clementiam hoc facere? quapropter, qui ad illum confugerit, di- 43 cet Domino: Susceptor meus es tu, & refugium meum. Et huius rei rationem reddens dicit: Deus meus sperabo in eum. Ad quem alium confugiet creatura præter Deum, & creatorem suum? ô dulcissima verba, & quomodo oportet ea in omnium cordibus imprimi! Deus meus sperabo in eum: quia est Deus meus sperabo in eum. Vide quàm 44 benè hoc cõfirmet suauissimus pastor cùm dicat: & nemo rapiet eas de manu mea. *Ego & pater vnum sumus.* Et quẽadmodum nemo eas potest à manu patris auferre, sic etiã de manu mea nemo illas poterit rapere. Siquidem vnus Deus cum patre sum. In potentissima manu mea oues meas ferò semper coram oculis meis, vt eas semper aspiciam. O benedictus talis pastor, superexaltatus talis hominum amator, quis huius diuini Domini amore nõ capitur? Dicit S. Prophetа Amos, admirabilem visionem sibi fuisse *Amos. 7.* demonstratam. Ecce Dominus stans super murum litum, & in manu eius trulla cæmentarij. Et in hoc loco transferunt septuaginta interpretes sic: Ecce Dominus stans 45 super murum adamantinum, & in manu eius adamas. Vbi dicit S. Hieronymus: Per adamantem in manu Domini, *Hieron.* verum iustum intellige. Et quẽadmodum lapidarius finit concuti adamantem, quia scit nullam damnum illi infe- rendum esse, imò magis æstimandum intelligit. Sic habet Deus murum adamantinum, quod est fortissimum refugium ad suos protegendos: & habet vnumquemq; iustorũ quasi adamantem prætiosum, quem habens lapidarius in manu iterum, atque iterum eum aspicit magni illum æsti- 46 mans. Quòd si aliquando iustum concuti patitur, est quia optimè cognoscit, ictus ei non debere nocere, imò maiori coronæ futuros esse. Vide ergo ô anima quãti te Deus facit, vide ne contemnas eum, qui te tãti æstimat. Ne amittas hanc fœlicem sedem sed cura, vt in eius gratia semper conseruetis, & sic æterna eius gloria perfruẽris. Ad quam nos perducat Iesus &c. Amen.

FERIA V. POST DOMINICAM IN PASSIONE.

Rogabat Iesum quidam Pharisæus, vt manducaret cum illo. Luc. 7.

SENTENTIA est Aristotelis non omnes auditores 1 idoneos esse ad omnes doctrinas percipiendas. Sed secundum doctrinæ qualitatẽ, ita & auditorem requiri. Vnde recte colligit iuuenes non esse idoneos ad illã partẽ Philosophiæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 sophiæ audiendam,quæ dicitur Ethicæ. Agit enim de virtutibus,& ita requirit animum pacatũ,& dispositum. Cùm de pœnitẽtia huius sanctæ peccatricis diuino auxilio agendum nobis, & de illius admirabili conuersione dicendum sit,opus erat auditoribus,qui pœnitentiam summopere diligerent,quique ad flendum promptiores essent,quàm ad
Greg audiendum. Hoc animo erat S.Gregorius,cùm de hac materia ageret,siquidem in Homilia super hoc Euangelium, quę hodie recitata est,cœpit dicens:cogitanti mihi de Mariæ Magdalenæ pœnitẽtia flere magis libet, quàm aliquid
3 dicere. Cuius enim vel saxeum pectus illæ huius peccatrices lachrymę ad exemplum pœnitendi non emolliant?vtnam diuina Maiestas viscera, & corda nostra emolliat, vt cum simili dispositione hęc dicamus & audiamus.Hoc primum debemus notare,quòd vna ex præcipuis humanę miseriis est,quòd possit homo per se cadere,& non pos-
Hiere. 10. sit per se surgere. Sic dicebat S. Hieremias loquens cum Deo, hit verbis: Scio Domine quia non est hominis via
Simile. eius: nec viri est,vt ambulet,& dirigat gressus suos. Sunt aliquæ ferę ita factæ,vt absque claui possint claudi,non tamen absque claui reserari.Tale est cor hominis,quod pertest claudi per libertatem liberi arbitrij,non tamen potest
4 recludi ad gratiam iustificationis,nisi per clauim omnipotẽtiæ diuinæ.Hoc significauit Spiritus Sanctus per Isaiam
Isai.41. dicens:Ponam desertum in stagna aquarum, & terram in uiam in riuos aquarum. Dabo in solitudinem Cedrum, & Spinam,& Myrthum,& lignum Oliuæ,vt videant & sciant, & recogitent, & intelligant pariter, quia manus Domini fecit hoc, & Sanctus Israël creauit illud. [*Vaiga me la Santissima Trinidad.*] Quæ repetitio verborum,& omnia videtur,& idem significãt. Si nunc quidam homo cum alio loquerétur,& ei diceret:Hoc tibi dico,vt videas,scias,recogites, & intelligas optimè rem hanc:videretur superfluus,& im-
5 pertinens esse hic loquendi modus.Siquidem vnum ex his verbis sufficiebat sicut & cuncta. Quis autem dubitat,optimè dictum esse,quòd ab Spiritu Sancto dictum est? Atque ita oportuit fieri, vt aperte videremus, quòd opus tam admirabile,vt est, quòd cùm esset peccator desertũ arbitrio, absque vlla via,aut vestigio virtutis:postea floreat, & quasi hortus amœnissimus repletus fontibus, ac arboribus pul-

cherrimis, & suauissimis fructibus onustus efficiatur:non 6
humanæ potentiæ,sed potentissimæ Dei manus,atque infinitæ eius clementiæ est opus. Idcircò tot illa verba cumulauit,vt videant,sciant,&c.Itaque in hac verborum repetitione cõsuluit Deus glorię suę,& nostrę humilitatis,vt cùm nos ita conuersos viderimus,nihil de hac cõuersione nobis arrogemus,sed omni ad eius supernam gloriam, & ineffabilem misericordiam referre curemus:immensas ei gratias prò illa agentes. Verùm est, quòd quanquam Dominus est præcipuus autor huius operis diuini; ministros 7
tamen, & illius instrumenta assumit alios homines. Quapropter omnes qui de peccatorum remedio agunt,vt sunt prælati,prædicatores,confessores,& patresfamiliàs,& omnes illi, qui ad correctionem fraternam tenentur, intelligentes se Dei esse instrumenta, atque in tam excellenti opere oportet, se examinent,& omni peccato mundi, & cõtenti esse curent quasi instrumenta, quæ tam supremi artifícis manibus obtrectanda sunt, & in tam sancti officij ministerio, & rem hanc maximi æstiment,& in ea diligentissimos se præbeant. Glossa super Acta Apostolorum *Glossa super Act.* 13.
8 notat quòd Sanctus Paulus (vt omnes scimus) anteà vocabatur Saulus, & quia Sergium Paulum conuertit, nomen
eum reliquit, & vocatus est Paulus, quia fuit illud primum spolium,quod sanctæ Ecclesiæ attulit : glorians se tanta excellentis operis,vt fuit instrumentum esse conuertendi infidelis ad omnipotentis Dei seruitutem. Sicut antiqui Romani nomina sua deponebant, & illa à suis præclaris factis assumebant. Illi insignes Scipiones, illi Marcelli, Fabij, ac Cornelij quomodo reliquerunt nomina
9 tam nobilia in mundo, & aiter vocatur Africanus, aliter verò Numantinus appellatur:quia magis honorabantur nominibus,quæ declarabant præclaras res, quas gesserant. Ita B. Paulus nomen suum deponit,& nouum assumit à maximo & præclarissimo opere, quod fecerat infidelem illum ac Catholicam fidem conuertens. Idem notat etiam S.Hieronymus. Hæc omnia vo- *D. Hier.*
bis,o fratres, ac patres, vt aduertatis quomodo tam excellens opus faciendum sit.

Cùm igitur hoc opus conuersionis peccatoris sit tam admirabile,in quo filius iræ, & maledictionis, efficitur

filius Dei, dignissimum est (licet sit difficillimum) quòd
sciatur quomodo id fiat. Atque ad hoc summus Magister
mundi aditum quendam nobis patefecit, per quem, quasi
Ioan.6. per rimam arcanũ hoc perspiceremus. Cùm enim dixis-
set. Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit
eum, addidit statim quomodo homines ad patrem ad-
Isa 54. ducantur, dicens: Est scriptum in Prophetis: Erunt omnes
& 13. docibiles Dei, omnis, qui audiuit à Patre, & didicit, venit
ad me. Ad intelligẽda hæc difficillima verba Dñi aduer-
tendum est, quòd homo per peccatum in obscurissimam
caligẽ interiorem incidit: Sicut Sanson, vbi primũ in ui-
11 corũ suorũ manus incidit, quod priùs perdidit, fuit lux
Iud. 16 oculorũ. Hac caligine ita obęcatus manet homo, & eriã
tam demens, vt quãuis cum eo loquaris de gloria, aut de
interno, de morte, aut de Sancti Euangelij mysterijs, siue
de cruce, ac passione Domini, nõ plus iis omnibus com-
moueatur, ac si obscurissimas res audiret, & quæ ad se ni-
2. Reg.12. hil attinent. Videte quomodo peccatũ adulterij obcæca-
uerit Dauid, siquidem, quasi totum annum in eo commo-
ratus fuit. Quãdo enim Nathan ad eum iuit, iam infans
adulterij ortus erat, & ita insensatus erat, vt iratus fuerit,
12 & mortis dignum esse dixerit, qui ouem à Dño suo arri-
puit, nec tamen cognoscebat, qua ipse dignus esset pena,
quod alienam vxorem arripuerit cum morte Dñi, ac vni
filius. Quid plus dici potest? vt videatis quid efficiat pecca-
tum cum virũ antea tã sanctũ in tã mortali obliuione sui
ac Dei sepeliuerit. Quid terribilius quàm q̃ tã sanctus, tã in
que sapiens rex, quiq; tot beneficia à Deo acceperat tanto
tempore à pristinis moribus ac statu alienus esse potuisset.
Ad abstrahẽdã animã à tã misero statu, hoc primùm Deus
facit pro sua misericordia, ac propter merita Iesu Christi
13 filij sui, quòd has tenebras ei aufert, & doctrinæ suæ lucẽ
in eo imprimit, vt sit illustrata videat, quod antea perspice-
re nõ poterat clarificata anima hac luce ineffabilẽ Dei pie
tatẽ, clementiã, ac iustitiã cognoscit, & quantũ huic sum-
mæ bonitati debeatur, intelligit: & q̃ est grauissimũ mille
ties Deũ offendisse pro tam caducis rebus, & cognoscit
quod peccata, quæ priùs sibis leuia videbãtur, sunt grauissi
ma, eo q̃ sint contra infinitũ Deũ, & quòd infinito bono
hominẽ priuent, quod est Deus, & quia animam ad poenas

sempiternæ durationis deuinciunt. Ita cognoscit homo 14
mala sua, & nõ satiatur cæcitatẽ suã admirari, eo quod tot
malis circũdatus tã quietus dormiisset. Sicut qui ingressus *Simile.*
est in speluncã, & quia nox erat nõ vidit quòd plena erat
serpentibus, & ex itinere defatigatus recubuit inter eos, &
dormiuit: si eo dormiente, homo quidã veniret cũ face
accensa, & cũ excitaret, atque excitatus hic serpentibus se
circunseptum animaduerteret, qua celeritate illinc fu-
geret, & remedium quæreret, quo se tanto periculo libe-
rareti Hoc igitur significat: Erunt omnes docibiles Dei.
Omnis ergo, qui audit à Patre, & didicit, venit ad me, qui 15
iustificandi sunt prius doceri oportet, & qui diuinam hanc
lucem à Patre accipiunt, ita illuminari veniunt ad Iesum
Christum quærentes in illo remediũ ad exeũdum ex pec-
cato, & gratiam iustificationis accipiendam.

Hæc omnia in hac muliere manifestè apparent, de qua
dicit sanctum euangelium, *quòd erat in ciuitate peccatrix.*
Maximas occasiones forsan illa mulier præbuerat, siqui-
dem publicum peccatricis nomen in tota ciuitate obti-
nuerat. Nomina enim singularia non facilè impetrantur.
Plurimas iniquitas committit Nero, & inde ab omnibus vo- 16
catur crudelis, ita vt cum quis crudelis & immanis vo-
candus sit dicatur Nero. Maximis liberalitatibus floruit
Alexander, siquidem singulare liberalitatis nomẽ adeptus
est. Quas homines eò perueniunt, vt singularia nomina
consequantur plurima iam fecerunt, forsan nimis profa-
na fuerat hæc mulier siquidem tam infame nomẽ com-
parauit. Deus vos liberet ne ita viuatis, vt ab omnibus no-
minemini, & nulla sit congregatio in ciuitate, in qua de vo-
bis nõ loquãtur. Nam cùm omnes de vno dicunt, aut om 17
nes sunt mali, aut ille maximas occasiones ad illud præ-
buit, quod crebriùs solet accidere, Vnus ex fontibus, ex
quo tot mala dimanari sit, fuit pulchritudo, propter quã for
tasse à multis solicitata fuit. Idcir cò dico ego manus peri-
clum esse in corporali pulchritudine, quàm in igne. Ignis
enim ex propinquo, & comburit, pulchritudo verò ex pro
pinquo, & ex longinquo loco concremat. De Pãthera, Hi-
spanicè [*Onça*] scribitur, quòd est animal pulcherrimũ, &
aspectu iucundissimum, quo multa animalia ad se alli-
cit, quæ allicita mordet, & occidit. Multo crudelior est

18 corporalis pulchritudo rationalis animalis, quæ proximo-
rum animas occidit, & est occasio mortis ipsius animæ
possidentis eam. Multorum oculos quasi Panthera ad se
attrahit, quos postea destruit. Non immeritò Spiritus san-
Prou. 31. ctus, dixit: Falla gratia, & vana est pulchritudo, mulier
timens Deum ipsa laudabitur. Corporalem pulchritudi-
Theophra sius. nem fallacem appellat. Et sic dicit Theophrastus de pul-
chritudine, quòd est fraus tacita, & muta, quia absque lo-
quela, hominũ corda decipit, & simul est vana. Quid va-
19 nius, quam quod vna febri euanescit? Est flos absque sub-
stantia, & permanentia, qui mane est viridis, & decorus, ve-
speri autem marcescit, & arescit, ac in humum decidit. Et
quamuis tam vana & nociua sit pulchritudo, illam tamen
omnes maximi faciunt, atque artibus, & medicaminibus
cupiunt adaugere. Non ita fecit decorus adolescens, de
Ambros. lib. 3. de virgin. quo dicit Sanctus Ambrosius lib. 3. de virginitate, quod
sentiens speciem, & pulchritudinem suam multarum mu-
lierum oculos rapere, eásque in sui amorem inflammare,
faciem suam percussit, ne tam mortalis damni aliqui esset
20 occasionis. Et idem dicitur de alio iuuene Toscano. Pauci
sunt modò hoc spiritu, qui proximorũ suorum spirituale
incommodum doleant, & suipsius misereantur, & qui
occasiones, & incõuenientia auferre curẽt ad euitãda pec-
cata: sed omnes summopere curãt pulchriores videri, tam
viri, quam fœminæ, vt plus desiderentur, & ad malum so-
licitentur, quique plus habet pulchritudinis fœliciorem, &
beatiorem se existimat. O cæcos, & miseros vos, qui dam-
na, quæ vobismetipsis, & proximis vestris infertis non co-
21 gnoscitis! Hac enim ingreditur paulatim Sathanas, vt vos
pœnitus euertat. Mercatores cùm res venales coniunctim
Simile. vendunt, minori prætio vendunt. Quando verò diuisim,
maiori prætio vendunt. Nos verò ècontra facimus cum
dęmone: si enim diabolus ab aliquo peteret vt omne tem-
pus vitæ suæ simul sibi daret: quis illi hoc concederet
potius millies mori velletis, quam sic cunctum vitam dia-
bolo dare. Si verò à vobis petit, consume hunc diem to-
tum in seruitute mea, indue, & exorna te, vt videaris, vt in
hominum conspectum prodeas, & concupiscaris, vt ne
vobis parum, vnus dies est, & illum non æstimatis. Vellem
posset, vt alium diem consumatis in seruitute eius, & li-
bentissimè

bentissimè, pro vili prætio facitis. Si vobis persuadeat dia- 22
bolus, vt duos aut tres menses in aliquo peccato cõsuma-
tis, ècò dicetis, quòd sic vobis placet: cũctam verò vitam si
petat, dicetis quòd non vultis. Idcirco diabolus est astutus:
nunquam enim vobis dicit statim in principio vt maxima
illa iniqua committatis, nec quòd diu in eis commoremini,
sed paulatim petit diutiss̃, emens, nam sic vili prætio vos
vendetis speratis quòd posteà pœnitentiam agetis, & sic
super vestram animam paulatim diabolus potestatem
capit, & postquàm semel in vobis dominatur experimi- 23
tatis: hoc enim artificio vos ducit quousque pœnitus de- Psal. 43.
struat. Idcirco Dauid dicebat: Declinate à me maligni,
quia dicitis in cogitatione, accipient in vanitate ciuitates
suas. Discedite à me spiritus maligni, quoniam dicitis pec-
catoribus quod vanè viuentes in fine vitæ facient pœni-
tentiam, & illarum mansionum, & æternarum ciuitatum
possessionẽ accipient. Cùm diabolus intelligat neminem
velle, in infernum subitò præcipitari, paulatim peccatores
decipit, & tam cæci sumus, vt horum nihil intelligamus. O
mercatores, qui nos diuisim tã vili prætio vendimus, 24
vos & timoris diuini haberemus, nec diuisim, nec simul
nobis eramus diabolo vel minimum vnguem, quem de
nobis absc̃indimus. Ex pulchritudine, & artificiis, qui-
bus illam hęc mulier adaugebat calamitatem maximam
naturæ suæ abstraxit. Et sic paulatim eam diabolus in pec-
catorũ pelagus demersit. Alter fons ex quo illius malum
manauit, fuit iuuentus cum libertate. Fœmina decora,
& cum libertate, quid non faceret? liberet nos Deus
à similibus occasionibus. Loquens Iob de prouidẽtia Dei Iob. 28.
nimiam quandam propositionem affirmauit dicens: 25
Qui fecit ventis põdus. Anteà. septimo capite dixerat: Me-
mento mei, quia ventus est vita mea. Maximè necessa-
rium est mihi Domine, vt oculos tuos semper in me
habeas, & frequenter mihi faueas cùm vita mea sit tã in-
stabilis quàm ventus. Quod si vita viri tã sancti, quasi ven-
tus erat inconstans, quales erunt vitæ iuuenum, & mulie-
rum leuissimarum? illi ergo vento pondus oportet appo-
ni delectionis, & quod omnino libertas ei auferatur. Po-

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 nit Deus repensum vētis, hoc est, eos refrænat, & cohibet
ne eorum flatus, tam furiosi fiat, vt vniuersum mundum
euertant. Peiores quidem, & magis furiosi sunt impetus
& morositates iuuenum & idcirco magis indigent repen-
Simile. so. Peritus nauta tempore procellæ vela colligit, & com-
primit. Tempus maioris procellæ est iuuentus, auferte
ei vela, quæ est libertas, ne nauis pereat, & statim secura
erit. Hoc fratres mei, quibus reipublicæ, aut familiæ cura
incumbit immensi Dei nomine vobis cōmendo & iterum
atq; iterū exhortor. Si enim libertatem iuuētuti cōcesseris,
27 nullum ex ea bonum speretis. Paulatim fortasse, & de-
uisim hanc mulierem Sathanas emit, quousque eam ita
prophanauit, & contaminauit, vt peccatrix in ore omnium
Ioan. 8. diceretur. Ille autem, qui dixit. Ego sum lux mundi, pro
sua immensa misericordia illam illuminauit, vt videret
quomodo in spelunca inter tot serpētes iaceret, & tot dra-
conibus, & basilicis circumsepta teneretur. Quæ vt se in
tanto periculo constitutam animaduertit tam celeriter fe-
stinat, & periculum illud fugiens in tanta necessitate re-
medium quærit. Nec verò expectauit quousque Dominus
28 finem faceret prandendi: sed feruentissimo dolore ar-
dens ingressa est in domum, vbi Dominus recumbebat: &
sedens secus pedes eius tantam lachrymarum copiam ef-
fudit, vt se totam in riuos conuertere videretur. Atque vt
ego credo) non solum tunc plorauit, quanquam inde infi-
nita exierint, sed toto vitæ suæ tempore, eius oculi, quasi
fontes vberrimi lachrymis emanarunt. Ita proponebat
Psalm. 6. Dauid de seipso dicens: Lauabo per singulas noctes lectum
meum, lachrymis meis stratum meum rigabo, & Diuus
D. Hiero. Hieronymus transtulit ex Hebræo: Natare faciam lectum
29 meum, faciam lectum meum singulis noctibus lachryma-
rum pelago innatare, & vbi nos legimus: Turbatus est à
furore oculus meus transtulit idem sanctus: caligauit pre
amaritudine oculus, quòd assiduis lachrymis obcæcatus
est: O peccator quare hæc audiens non confunderis? quia
cùm sceleribus oneratus sis, & tam crudelibus serpentibus
obsessus tenearis rides, & delectaris? Tu nō es Christianus?
quare in lachrymarum pelago non in aras, cùm te in
tanto periculo animaduertas? Profectò caligo, qua te
Sathanas obcæcauit, efficit, vt talis cum moreris. Ad
omnium

omnium confusionem volo dicere, quem dolorem habe- 30
re solet vir sanctus de alienis peccatis: vt ex hoc cognosca-
tis quid faceret si propria essent. In libris Esdræ, legitur, *1. Esdr. 9.*
quod audiens sanctus Propheta quia populus sibi traditus
peccauerat, & Deum offenderat, sic afflictus, & verecun-
datus est, vt præ dolore vestimenta sua sciderit, & barbam
ac capillos dilaniarit, & tota die vsque ad vesperam flens
sederit, & in tempore sacrificij vespertini surrexit ab affli-
ctione sua, & humi prostratus manus suas ad Deum expan-
dit dicens: Deus meus confundor, & erubesco leuare faciē
meam ad te, quoniam iniquitates nostræ supergressæ sunt 34
caput nostrum. Quæ luce, & quibus oculis peccati faciem
intuebatur, qui propter aliorum scelera tanta animi affli-
ctione torquebatur? Nos autē miserrimi peccatores quan-
ta impudicitia, & quàm hilari vultu in cōspectu Dei ingre-
dimur, cum tot tamq; horribilia flagitia perpetrauerimus!
Ea homines infensati, & tot tantisque sceleribus deputi
oculos conjicite in hanc mulierem peccatricē, videte, quā
celeriter festinet, vt ad Pharisæi domū accedat, & quę tot
amatoribus comitata solebat incedere, quam sola, & do-
lorosa nunc properet. O mulier quo vadis nescis, quia Do- 32
minus est in conuiuio? Si dixit Sapiens. Musica in luctu im- *Eccle. 22.*
portuna narratio. Si ergo in luctu musica importuna: etiā
in cōuiuio, & musica luctus importunus esse apparet. Non
habet quid nobis respondeat, quia trahebatur ab illo, à cu-
jus ore, lingua, gratia, & doctrina populi dependebant, qui
frequebant in doctrina eius, & in verbis gratię eius, quę pro-
cedebant de ore eius, quod eos rapiebat, & post se trahe-
bat illo verbo penetranti vsque ad animam, efficaci, ac
viuo. O Domine si mihi verba huiusce modi dares, vt præ- 33
dicans nomen tuum horum fratrum meorum corda per-
ererem, eósque ad tuos diuinos pedes subiectos, & de-
missos animo adducerem, vt venit hęc sancta mulier pec-
catrix.

Constituta in eo tam fœlici loco non loquebatur, neq;
enim præ anxietate, & dolore loqui poterat. Cor volebat
omnia operari, nec linguam loqui patiebatur. Illic lachry-
mis & visceribus loqueretur in corde suo. O Magister
mi, calorem meorum refrigeratio, furiosæ tempestatis
hęc serenitas, mortis meæ vita, salutis meæ Medicæ,

34 O Iudex misericordiæ ad pedes tuos me subiectam habeo, ne me deferas, quia sum creatura tua licet ingrata, deum tum tenes cor meum, & subiectam voluntatem meam, tracta me quomodo volueris. Attende ad suspiria mea, ex intrinseco contristati animi mei prodeunt. Extingue his lachrymis ignem illum gehennalem, quo me consumpturus eras nisi ad te alliceres. Rege cor meum habenis amoris tui, & spem meam his clementissimis oculis confortа, quibus me aspexisti cùm me ad tui amorem attraxisti. Sic loqui poterat in corde suo ad Dominum illa sancta

35 peccatrix. Cùm alij manducabãt, tunc illa lachrymabatur, quod in conuiuiis fieri non solet, nisi in cõuiuijs Iesu Christi, vbi hęc erat præcipua conuiua & quę dulciori cibo Dominum inuitabat. Hic enim est cibus, quo *ipse libentius*

Hiere. 3. vescitur, & sic eum exposcit per Hieremiam, loquens cum perditissima anima, & dicens: Frons mulieris meretricis facta est tibi: noluisti erubescere. Ergò saltem à modò vocа me. Pater meus, dux virginitatis meæ tu es. Obtuli ebi veniam, ac te ad misericordiam inuitauit (ait Deus) ô anima peccatrix, & ita corrupta es, vt tui te non pudeat,

36 nec erubescere volueris. Nũc ergo saltem voca me, & his uibus verbis sic alloquere. Tu es pater meus, tu es dux & protector meus, cui ego meum primum amorem debeo, bã, ô benedictus talis Deus, qui talia verba suo diuino ore profudit, quibus quasi acutissimis sagittis omnium corda percuti oporteret. Atque vt eorum vim intelligata nostre, quòd sunt aliqui homines tam deuicti alijusmodi amorum, vt quamuis in conspectu suo ipsæ mille imiurijs eos afficiant, & molestijs exasperent, si tamen vnum verbum amoris, & beneuolentiæ eis dicant, cera leniores

37 illos efficiant. Sic Deus est amantissimus animarum, adeò vt pro illis mortuus fuerit, & ipse docet modũ, quem seruare oportet animam, ad eum sibi reconciliandum, cum illum offenderit, loquere (inquit) ad me verbum suaue, ad illo me cera mitiorem, & molliorem reddes. Hæc omnia faciebat Magdalena, stans retro secus pedes domini.

Simile. Humi prostrata, sparsis crinibus, lachrymis cõspersa ad pedes Domini. Cùm dux vincit, & redigit alium in signũ victoriæ vexillum victi humi prosternit. Dimicauit Iesus Christus filius Dei cum anima Magdalenæ, & eam superauit, &

redegit: & cum corpus illud Magdalenę tã pulchrũ, 38
atque exornatum esset vexillum, quod plurimi homines turpissimi sequerentur, siquidem iam victus, & redactus est dux, quod est cor, in signum victoriæ prosternit hodie humi hoc vanitatis vexillum.

Cùm sancta Magdalena hoc tam gratum sacrificiũ cordis, corporis, crinium, vnguentique sui offerret, efficacius mouebat Pharisæus famam Iesu Christi Redemptoris nostri, quàm optimus dominus eius panes & escas. *Et intra se dicebat: Hic si esset Propheta, hanc mulierem cognosceret quòd esset peccatrix, nec eam ad se accedere pateretur.* Non erat mala 39
illa præteriti temporis cum ad mulierem peccatricem cognoscendam necesse erat prophetam esse, & infœlix est ætas quę sit bona, nõ est necesse nisi vt homo nõ sit cæcus. Multa hic dici possent, sed vlterius progrediamur ad aliam maximam miseriã notãdam, quæ est in miseris filiis Adę, & est quòd postquam semel de aliquo malè opinantur, licèt postea eum prodigia facere videant, nunquam tamen mala de eo conceptam opinionem deponunt. Videt hic Pharisæus mulierem hãc, cum tot signis veræ pœnitentiæ, 40
& lachrymis, & tamen dicit: *quia peccatrix est.* Consentaneum esset vt eius nomen mutaret, cum illam tam mutatam animaduerteret: hoc autem humana malitia nescit efficere, in Genesi dicitur, quòd dixit Deus: fiat firmamen- *Gene. 1.*
tum in medio aquarum, &c. & postea dicitur ibi, quòd vocauit Deus firmamentum cœlum, eius nomen mutauit, *Gen. 17.*
tum consentaneum est, vt res iam meliores effectæ alio nomine nuncupentur. Sic Abræ nomen permutatum est *Gene. 35.*
in Abraham, & Iacob in Israël: & Simoni Bar Ionæ. Tu *Matt. 16.*
es Petrus (ait Dominus.) Ita oportet facere cùm homi- 41
nem ad Deum conuersum viderimus, ne eum iam amplius peccatorem appellemus; vt hic Pharisæus vocauit. Cui cordium scrutator respondit, probans illum immitiorem de hac muliere murmurare: cùm ipsa Pharisæo mollior fuerit, & gratiorem seruitutem sibi exhibuerit, quam Pharisæus.

Et conuersus ad mulierem, &c. Aduertite, quæso fratres, & in clementissimi Domini misericordiam oculos intuemini. Mulier erubescens diuinum eius vultũ intueri,

42 accessit retrò. Dominus autem, qui humilibus corde nō est contrarius quærenti terga, vultum ostendit, & ei obtulit. Moysi roganti Deum, vt faciem suam sibi ostenderet, re-
Exod. 33. spondit dicens: Nō poteris videre faciem meam, tollā manum meam, & videbis posteriora mea. O ineffabilem Dei clementiam! quòd tanto sancto, vt Moysi faciem suā Deus negat: & hodie eam hilarem, & benignam huic sanctę mulieri conuertit, quæ satis contenta erat sanctissima eius terga aspicere! & ita benignè eam aspiciēs loquitur cum Pharisæo dicens: *Vides hanc mulierem? intrauī in domum tuā, aquā*
43 *pedibus meis non dedisti, &c.* Videte quomodo omnia, quæ facerat tam diuisim numeret: vt cognoscaris quantam curam habeat Deus de quacunque circunstantiā vestri boni operis: siquidem seruitium huius mulieris sic diuidit, & seorsim paratim numerat sicut liberalissimus, & gratissimus, quique singulis particulis peculiare præmium statuerat. Ita etiam promisit se in finali iudicio facturum, eum rationem operum nostrorum popposcerit: & mercedem vnicuique secundum opera sua reddiderit: quia cùm posset omnia iustorū opera vnō verbo cōprehēdere dicens: præceptis meis obtēperastis, dicit se diuisurum esse illa, singula opera sigillatim referēs his verbis: Venite benedicti Patris mei, vestri-
44 *Matt.* 25. ui enim, &c. sitiui, hospes eram, &c. vnūquodque opus digillatim numeraturus est, quia singulis singula habet præmia præparata. Vides hanc mulierem (dicit Pharisæo) intrasse in domū tuam, & nō fecisti mecum, quod illa fecit, nec me amplexus es, nec pedes meos lauisti. Has quærelas reddit de Pharisæo ad illius confusionem, & pudorem, atque ad illius sanctæ peccatricis laudem, & honorem. O quoties, & quā meritò conqueretur nūc Deus de plurimis Ec-
45 clesiasticis, qui non faciunt, quod muliercula quæ nā facit. Quā admirabilis est visu, præparatio quā habet muliercula ad accipiendam sacrosanctā Eucharistiam: quot lachrymas effundit, quoties in cogitatione sua Domini pedes osculatur: quàm suaues & dulces affectus in corde suo habet. Quā pauci autem sunt aliqui eius ministri: quàm indeuotè accedunt, & celebrant, quàm panca reuerētia, & deuotione regem cœlorum tractant, habētes eum quotidie in manibus suis, & in pectoribus accipientes.

Propter quod dico tibi, remittuntur ei peccata multa, quoniā dilexit

dilexit multum. Vna declaratio horum verborum est, quod 46
propter charitatem eius remissa sunt ei peccata, quantum ad pœnam: quia quantum ad culpam gratis ei remisit Dominus; propter suam infinitam misericordiam. Itaque opatius Deus peccata mea mihi remittat, nisi pœnitentia mea tam efficax fuerit, & præparatio tam singularis, vt pro pœnis satisfaciat, iturus sum ad purgatorium, ad satisfaciendum pro pœnitentia, quam in hac vita non egi. Et hāc dicit Dominus Magdalenæ, quòd iam per dulce purgatorium amoris præteriit: & sic si illa die moreretur iret in imbum directè absque purgatorij interuallo, quoniā di- 47
xit multum. Et licèt hæc sancta mulier à Domino audiexit, quod peccata sua remissa erant ei, posteà in asperrimas solitudines perrexit, vbi maximam triginta annos egit pœnitentiam. Tu verò peccator, qui nescis vtrùm peccata tua remissa fuerint, non potes diem ieiunij tolerare, nec silentium, nec minimam quamque asperitatem perferre, statim dicis, te esse debilem, & non posse id perpeti: quis esset magis delicatus, & matoribus deliciis educatus, quā Magdalene? In ciuitate effecta est peccatrix, & extra ciuitatem ad agendam pœnitentiam: vt esset sancta: ad solitudi- 48
nem se contulit. Discite ergò fratres mei ab hac sancta quam Deus, vt exemplar exactissimum nobis proposuit, fugite cōfusionem, & perturbationem seculi, quærite animam vbi securè peccata vestra positis dolere, & lachrymari. Sic nos monet Deus per Hierem. dicentem: Si quidē, *Hiere.* 51.
& noster Babylonis corruet, egredimini de medio eius populus meus, vt saluet vnusquisque animam suam, ab ira furoris Domini: & ne fortè molleſcat cor vestrū, & timeatis auditum, qui audietur in terra. O quot malis se liberat, qui fugit, iam enim eius muri, vires, & potestas, pro- 49
sternent, vt corruant: liberauit se ab æterna condemnatione, & à furore Dei, & non audiet terribilem illam sententiam, quæ in terra audienda est. Ité maledicti in ignem æternum. Atque etiam ab animi pusillanimitate, & ignauia liberabitur: seculares enim timidi sunt, & habent mollem cor, vt in eis omne malum imprimatur, quod Sathanas voluerit imprimere: hanc ergò mollitiem ne amittent ne in eis Sathanas inueniat dispositionem ad imprimēdum, quod voluerit. Fugite igitur hanc Babylonem,

Universidad de Deusto
Biblioteca

lonem, ne mollescat cor vestrũ, vt cùm fugeritis delicias 50
& dulcem conuersationem per pœnitentiam, & vitæ asperimonia cor vires accipiat, ad resistendum malis, & perseverandum in bonis & in gratia, quousque eamus ad perfectum gloria sempiterna. Ad quam nos perducat Iesus Maria filius. Amen.

FERIA VI. POST DOMINICAM IN PASSIONE.

Collegerunt Pontifices & Pharisæi concilium aduersus Iesum. &c. IOAN. 11.

NARRAT S. Euangelium quòd conuenerunt seniores, pontifices, & Pharisæi Hierosolymæ, vt de reipublicæ reformatione 1
agerent, & nihil in ea inuenerũt, quod expellendũ sibi videretur, præter Iesum Christum filium Dei: & de eo deponentes dicebant, quòd multa signa faciebat. Vt cognoscatis quomodo hi miseri in tantam insaniã & præcipitium deuenerint, volo prius vobis declarare quod S. Paulus de quibusdã hominibus dicit, quos Dñs à se reiecit: quod primũ de illis dicit est, q; dicẽtes se esse sapiẽtes stulti facti sunt. Primũ ma- Rom. 1.
lũ illorũ fuit, q; se sapientes iudicabãt, & sapiẽtiq; suę maximè nitebantur, & propter hanc superbiam obæcati sunt 2
& mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinem imaginis corruptibilis hominis. Gloriam, quam Deo oportebat reddere mutarunt, & creaturis dederũt. Propter quod, tradidit illos Deus in desideria cordis eorum: in immunditiam, &c. In supplicium huius peccati, tradidit illos Deus suis turpibus desideriis: quia commutauerunt veritatem Dei in mẽdacium. Cõmutare, est aliud pro alio dare.
Cognouerunt illi infideles plurimas perfectiones Dei, q; 3
esset omnipotens, iustus, & summè sapiens. Omnes has veritates commutarunt, pro mendaciis idolorũ: quæ fuit vna ex maximis iniuriis, quas Deo intulerunt. Cùm enim aliquid pro aliquo cõmutatis, perspicuum est, quòd hoc plus æstimatis quàm illud. Pluris æstimarunt Idolorũ mendacia, quàm Dei veritates: & seruierunt creaturæ potius

quàm creatori, qui est benedictus in sæcula amen, & quia 4
tantam iniuriam, tam benedicto Deo intulerunt, propterea tradidit illos Deus in passiones ignominiæ: permisit illos cadere in aias nephandas passiones, summæ ignominiæ, contra eiusdẽ naturæ cursum. Pensate quomodo Apostolus hîc magis, ac magis aggrauet pœnas, quas illis Deus imponebat: eo quòd illi magis ac magis culpas adaugebãt. Sed dices tu: quomodo de ratione, & natura pœnæ est, quod sit inuoluntaria, sicut de ratione culpæ est, quòd sit voluntaria: quomodo ergo culpa, quæ sequitur ex priori culpa potest esse pœna? Dico quòd licet actus eiusdem cul- 5
pæ sit voluntarius, attamen plurima habet connexa, quæ sunt inuoluntaria, sicut conscientiæ morsus, maiores obligationes ad grauiores pœnas, maiores denique eiusdẽ naturæ deprauationes, & has res nulla anima vult. Sed non propter hoc vnum peccatum alterius dicitur esse pœna. Verùm vt ait D. Thom. peccatum est pœna peccati, non secundum suam formam, & rationem. Nam sic considerandum ex electione proficiscitur liberè, & voluntariè, sed secundum suam causam, ex qua oritur, scilicet secundũ subtractionem diuini auxilij, quo seruatur homo ne corruat in peccatum. Itaque quia Deus ob peccata commissa pec- 6
catorem suo auxilio priuat, quæ quidem pœna est peccati: peccata, quæ hinc sequuntur, supplicia sunt præcedentis peccati. D. Tho. 1. 2. q. 87. ar. 1. c. 2.

Dicit vlterius S. Paulus, & sicut non probauerũt Deum habere in notitia: tradidit illos Deus in reprobum sensum. Ecce aliam grauiorem pœnam, quòd quia sufficientẽ cognitionem Dei habuerunt, ad seruiendum illi, & non prohibuerunt in vita sua se cognitionem Dei habere: permisit diuina maiestas, vt male sentirent, & non solum illam notitiam, quam de Deo habebant, amitterent, verum etiã reprobum sensum in diuinis rebus haberẽt, quæ grauissima 7
illi pœna, pro culpis. Sic enim in tantam deprauationẽ, deueniunt, vt eorum iudicium, & intellectus eis dictet, conueniens esse, vt peccatis, quæ commiserunt magnoperè delectentur, & hoc est quod dixit Sapiẽs: qui lætantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis: & hinc prouenit, quod statim inferius subdit S. Paulus, vt cum reprobo sensu faciant ea quæ non conueniunt: repletos omni iniquitate, Prou. 2.

8 quitate,&c. Verbum horrendum, quòd omni malitia ſint plentur, cum menſuram illam, & periodum complerint, de qua loquitur B. Auguſt. Adrianus & Caietan. Omnes intelligunt, quod in talem ſtatum homines poſſunt deuenire, & tã repleti eſſe peccatis (repletos omni iniquitate) vt Deus finiat rationes cum illis, nec eos amplius expectet. De quibus etiam S. Paulus dixit: vt impleant peccata ſua ſemper. Peruenit enim ira Dei ſuper illos vſq; in finem. Quid ſuper eos peccatis repletos, ſemper ira Dei ſuper illos erat, vſque in illorum interitum. Heu, heu, fratres, quàm diligenter hoc cauere deberemus! Peccamus ſemel, atq; iterũ, ac ſæpius creatorem pro creaturis commutamus: offendimus ſæpe creatorem pro creaturis commutamus: offendimus

9 eum propter pecuniam, voluptatem, & honorem: experimur, quòd permittit nos in dies, in grauiora peccata incidere: neſcimus quænam ſit taxis, & menſura peccatorum noſtrorum, ſecundum ſententiam hanc S. Aug. deberemus nos cohibere, cõſiderantes ne forte ſit hoc ultimum peccatum, aut quod eras committemus, & ea puniatur, ac ſic in æternum condemnemur. Timete potentias Dei rem tam terribilem, & dignam quæ timeatur.

Ad incœptum deuenientes, dicimus quòd ſic illos deles, quia naturali lumine non fuerunt vſi in diebus ſuis,

10 ac magis ſua potentiſſima manu Deus dimiſit: & ſic obcati ſunt in dies magis ac magis, in pœnam ingratitudinis eorum: quouſque in improbitatum conſummationem deuenerunt: Repletos omni iniquitate: Quid ergò mirandum ſi tur hi Pontifices & Phariſæi, qui tot lumina à Deo accepterant, & ſuis oculis tot miracula conſpexerant, niſi grauiora diuina iuſtitia deſereret: ſiquidem nolebant omnibus beneficiis vti, vt relicti deueniret quò deuenerunt, & in præcipitia inciderẽt, in quot inciderũt: in quam maximam cæcitatẽ, crudelitatẽ, & amẽtiam deuenire potuerunt, quam vt, conciliũ inirent, vt innocẽtiſsimum virum interficerent

11 eo quod multa miracula faciebat dicentes? *Quid faciemus quia hic homo multa ſigna facit?* Videte quam operationes facerent miracula in intellectu illorum maledicti! Hæc omnia erant ſupplicia malitiæ illorum, & peccatorũ quæ illi commiſerant [*la veleta puesta ſobre el campanario*]

Simile. ſiſtit, & non mouetur ferrugine ita operitur, & cum ſuperſtito ferro coarctatur, vt poſteà fortiſsimis quibuſque ventorum flatibus nolit obedire, ô quot flatus Dei hi acceperũt, quot diuinos ſermones, quot opera mirabilia: nec tamen fructũ ex illis perceperũt. Ita enim eorũ volũtates nequitiæ affixæ erãt, vt diuini flatus nullã in eis operationẽ efficerent. Caueamus fratres in aliorũ periculis, diuinis flatibus vtamur, ſiquidẽ tantopere horũ hominum malitiã execramur, ſiquidẽ nihil in ſua republica præter Deum repudiandum reperirent. Execremur etiã hoc in nobis, & multo magis, Quæ maior poteſt eſſe calamitas noſtra, quàm, cp in illorum cæcitatem deueniamus? O miſerrimam ærumnam: cp nihil aliud etiã in Chriſtiane reperias quòd repudies, præterquam Ieſum Chriſtum, omnia amplecteris, omnia diligis, præter Deum pro quacunque re diligentiſsimè labora. Deo autem nullam habes curam.

Dicunt: *Si dimittimus eum ſic venient Romani, & tollent noſtrum locum, & gentem.* In laqueo iſto, quem abſconderunt comprehenſus eſt pes eorum. Quid dicitis? cp venient Romani ſi eum dimittitis? ſi antẽ eum occideritis: ipſi trucidabunt vos omnes. Arma, quæ impius cõtra bonũ ſumit, ipſa ſunt, quæ illiũ perſequẽtur. Eodẽ gladio, quẽ geſtabat Goliath ad necandũ Dauid, interfectus eſt ipſe. Eodẽ enſe, quo Holofernes volebat Hæbræos interficere, caput eius abſciſſum eſt. In furca, qua volebat Aman Mardochæũ ſuſpendere, ſuſpenſus eſt ipſe. Quam ad literã dicit hoc Dauid: gladius eorum intret in corda ipſorum. Idem gladius, quem ad nocendũ proximis apprehẽdunt, in eorum corda ingredietur. Caueamus fratres ne propter timorẽ incidẽ-

14 amus in aliquod tẽporale damnũ, Deũ offendamus, propterea enim in ipſa, & grauiora quidẽ incõmoda incidemus. Cùm autẽ neceſsitate oppreſsi fuerimus, recordemur illius ſanctiſſimi conſilij quod bonus Tobias dedit filio ſuo dicens: Noli timere fili mi, pauperem quidem vitam gerimus: ſed multa bona habebimus ſi timuerimus Deum, & receſſerimus ab omni peccato, & fecerimus bonũ. Quid tibi deerit, niſi Deus deſit? Quid autem poſſidebis, ſi Deo caueris? Narrat Lucanus, quòd cùm Iulius Cæſar vellet iam cum Põpeio dimicare, mutatis veſtibus in nauiculam aſcendit, & cum maxima tranſiret, vt nonnullos duces conuocaret cœpit exiſtere maxima tempeſtas, cùm iam in medio mari eſſet: cũq; tanta tantã tempeſtatẽ, & eminens periculũ videret, timebat, &

12

13

Pſal.9.

1.Reg.17

Iud.13.

Eſther.7.

Pſal.36.

Tob.4.

15

Lucanus lib.5.de Ph arſal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 bat,& iam diffidebat. Tunc reuelauit se Iulius Cæsari:erat enim cooperto vultu)& dixit ei:Ne timeas:fortuna enim Cæsaris te comitatur.Si ergò hominis fragilis fortuna fecit animum addere, nautæ contra tempestatem marisquantò minus timere debet, qui Deum in anima sua portauerit?quare timebimus infortunia,paupertatem,aut persecutionem:cum tali propugnaculo muniamur? quàm sæ-
Psal.22. curè dicebat Dauid:Si ambulauero in medio umbræ mortis non timebo mala,quoniam tu mecum es. Quantũ prosuisset his miseris damnum prospicere,quod illis inde posterat euenire,si tãtam iniustitiam,& iniquitatem committerent? De philosopho quodam legitur, quod in sublimi
17 quodam loco fori constitutus dixit se intellectum, & sapientiam venditurũ esse volẽtibus emere:cũque principes illius regionis illud sciret,misit ad eum nuncios suos,cum nũmis,vt rationẽ & intellectũ emerẽt:philosophus autem detexit illis schedulam,dicẽs:In omnibus quæ facturus es semper cogita,quid tibi possit accidere. Quod responsum etsi nuncij illuserunt : princeps tamen summa cum lætitia accepit,& aureis characteribus, in ostio palatij sui inscribi iussit,& meritò quidem, est enim hæc clarissima sententia.
18 O si in omnibus,quę volumus apprehendere,cõsideremus:quid ex hoc auferemus?quid nobis euenire poterit, si hoc aut illud fecerimus?præcipuè,cùm id, quod volumus facere est peccatum : ex quo quid boni poterit succedere. Rectè sciebant hi,aut oportebat eos scire,quòd Deus com-
Isai.24. minatus fuerat per Isaiam dicentem : Prævaricantes prævaricati sunt, & prævaricatione transgressorũ prævaricati sunt. Formido,& fouea, & laqueus super te, qui habitatores terræ, valdè notandum est quòd toties legis prævaricatores nominat, eadem verba quater referens. Quod ea ad significãdam transgressionem maximam,& prævaricatio-
19 nem iustitiæ,veritatis,& rationis,ac naturalis,humanæ,divinęq; legis violationem. Quæ fuit ad literam, hæc transgressio, & prævaricatio iustitiæ, quæ contra iustum iustorum facta est, propter quod peccatum, in tot incommoda inciderunt. Atque etiam eorum peccatum grauissimũ reddidit autoritas ipsorũ, & diuturna deliberatio,qua hoc flagitium exequi decreuerunt:& tot cõcilia, quot circa illud interũt. Sicut è conuerso virtus solet esse magis meritoria, quando

quando est magis deliberata, & amata, & sæpius cum ra- 20
tione constituta, vt cor maiori illius amore capiatur, vt
S. Paulus exaggerat, disputans de voluntaria paupertate *2. Cor. 8.*
primitiuæ ecclesiæ Christianorum, vbi dicit. Altissima
paupertas eorum abundauit in diuitias simplicitatis eorum, quia supra virtutem voluntarij fuerunt. Quò magis amata & deliberata est virtus, eò magis meritoria est. Et ideo dicit, quòd quia illa paupertas erat voluntaria ideò fuit altissima & abundauit in diuitias meritorum.

Supradictis additur etiam maiorem peccati illorum grauitatem:quod ipsimet dicebant: *Quia hic homo multa signa facit*,quòd ex resurrectione Lazari, & ex visu, quem 21
cæcus à nativitate accepit : & ex salute, quam paralytico
conculit ; qui triginta octo annos habebat infirmitatis suę,
ad tantum malum commoti sunt. Impossibile est,si perdi-
ces ova gallinæ supponas,quod suo naturali calore pullos
gallinaceos parturiat, nec ex ouis gallinæ producet per- *Simile.*
dix pullos perdicinos,ita enim natura constituit. Impossi-
bile est equum ab homine,vel hominem ab equo generari,
& quod autem natura non peruertit, peruertit inuidia,
quæ cogitaret, quod ex tam bonis ouis, tam mali pul-
li abstrahendi essent,& ex tam mirabilibus miraculis, tam 22
malum effectus erat producendus? De peccatoribus qui-
dam dixit Isai.Ova aspidum ruperunt; & telas aranearum *Isa.59.*
texerunt : qui comederit de ouis eorũ morietur:& quod
confortum est erumpet in regulum. Ova aspidum abstra-
xerunt,qui comederit ex eis morietur, & inde erumpet
basiliscus. Hanc consequentiã non admiror ego, quod ex
malis malia abstrahant homines : & ex paruis malis,maxima eliciant:& quòd ex ouis aspidum erumpat basilicus,sed quòd bonis ouis; ex bonis operibus,tam venenosum basiliscum auferant:& opus tam crudele eliciãt,vt est 23
idem, & talem iustum interficere, hoc nimis obstupendum est. O quantùm debemus cauere, ne inuidia in cordibus nostris radices agere:si enim semel ab ex posidente omnis bonũ in malum conuertent. Habes vestẽ prętiosam, extrahis eam crebrò ad aërem,ne tinea rodatur;& ventis diligentissimè à puluere scopis abstergis : & ensem, quem maxumi æstimas, crebrò ad expiandum defers. Et non abstraheres semel(saltem quotidie) cor tuum ad aë-

24 rem, quando illud ad diuinarum rerũ contemplationem
Psal. 120. extollis, vt faciebat Dauid cum diceret: Leuaui oculos
meos in montes, vnde veniet auxilium mihi. Erigite fa-
tres mei corda vestra in cœlum, inde enim flat ventus, re-
frigeratio, & auxilium Spiritus Sancti, quod ea à seculi cor-
ruptionibus liberat: ibi expiatur spiritus, & inuidiæ, ac ca-
pulitatis, & aliorũ vitiorum similiũ ferruginem deperdit.
O quantum in nobis appareret emolumentũ, & spiritualis
progressus, si his sanctis exercitationib⁹ nos verè, & ex ani-
25 mo traderemus. O si hoc vobis persuadere possem, vt hi-
modo proponeretis ad animarum vestrarum remedium
paululũ temporis consumere, ex omnibus horis, quas in
Simile. rebus inutilibus conteritis. Non faceretis saltem, quod fa-
cit formica, quę cùm triticum includit in horreum suum,
interiùs illud rodit, vbi est virtus productiua, ne quando
pluerit granum erumpat? O ineffabilem Dei prouiden-
tiam, quæ tale instinctum dedit vermiculis, ad confusio-
nem, & pudorem hominum rationalium. Discite fratres à
26 formica, rodite partem illam cordis vestri, quæ potest in-
uidiam producere, aut aliud malum, rodite (inquam) fa-
ctis considerationibus: & quærétes interiùs rationes, vt ad
bonum inducamini, & ad omnem proximi amorem, ab
vt ab omni malo recedatis. Hoc est enim vnum ex his, quæ
ad Christianam vitam maximè conducunt.

Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine, cùm esset Pontifex anni illius. Dixit eis. Vos nescitis quicquam &c. Cùm in hoc concilio commorarentur, in quo forté erant dispares sententiæ, locutus est prælatus, & pontifex anni illius Caiphas dicens: Vos nescitis, nec quid intersit penitus cognoscitis. Quia expedit vobis, vt vnus moriatur homo. Nõ est
27 inconueniens, vt vnus pro omnium salute moriatur. Sicut solet homo pedem, aut manum in discrimen offerre, ne vitam amittat: sic non est inconueniens, quòd vnus homo peculiaris in republica moriatur, ne omnes pereant. Videte quomodo malitia faciat rationabile id apparere, quod est totius rationis expers. Ad quæcunq; rem, quam homines velint facere, quàtumuis mala sit, semper tamen eis videtur rationem inuenire ad eam faciendam. Et hæc omnia frequentiùs inter iudices, & iurisperitos, agnoscuntur, qui rationes quærũt ad res ab omni ratione, & iustitia alie-

nas, & ad omnia leges inuenire sibi videntur: quod etiam
28 si filiis non ita videatur, volunt tamen vt aliis videatur. De
quibus terribili animi affectu, cõqueritur Deus per Esaiã Esai. 10.
dicentẽ: Væ qui condunt leges iniquas, & scribentes iniu-
stitiam scripserunt: vt opprimerent in iudicio pauperes, &
vim facerent causæ humilium populi mei, vt essent viduæ
prædæ eorum, & pupillos diriperent. Quid facietis in
die visitationis, & calamitatis de longe venientis? ad cuius
confugietis auxilium? væ vobis legislatoribus, tam leges
facientibus, quàm interpretantibus, nemini hic pepercit
nec iudici, nec aduocato. Væ vobis qui leges adducitis
29 quasi caligas inconsutiles, ideſt, [*Calças de aguja,*] Am-
plantes eas cum vultis, & quibus cum vultis: & coarctan-
tes eas cum illis, quos vultis. Audite, vox enim est Dei cum
ira, & furore loquentis. Væ vobis, quibus siquidẽ non licet
iniquas leges sancire, leges iam sanctas iniquè declaratis:
& eas volutis, ac reuolutis, vt dicãt, quod vos vultis, hodie
in hac causa vno modo, eras verò in alia contrariũ habeãt
sensum. Qui causas, & fauorem, pecunia venditis, & pau-
peres in iudicio opprimitis, nõ iudicantes eis quod iustum
est, eorum causas differentes, quousque in maximam pe-
nuriã, & angustias redigantur: diuitũ verò causas diligen-
30 tissimè dimittentes. Viduæ autem iam sunt præda vestra.
Quid & eas alloquamini pro misericordia, & compassio-
ne? Non habent vobis rationes tam apparentes, quibus probant
quicquid faciunt, & iudicant æquissimum esse. Væ vobis
dicit Dominus: me enim nequaquã decipietis, quid erit de
vestris causis quando in die vltimę rationis de omnibus istis iniqui-
tatibus iudicabimini? Ad quẽ cõfugietis, qui vos in illa die
maximi laboris adiuuet? O fratres ac Domini mei, perpen-
dite, verum hæc in re culpatos vos experiamini. Si hæc Dei
communationes vos perstringãt, opportunũ vobis reme-
dium adhibete: nulla enim die nullum penitus reperire
31 poterunt.

Hoc autem à semetipso non dixit. Vsus est Spiritus Sanctus ore Caiphæ tanquam instrumento. Sicut vsus est asina Balaam qua loquebatur, & dicebat, quod Deus volebat, vt diceret Deus suo: illa verò non intelligebat, quid diceret. Sic locutus est Caiphas, nec tamen quid diceret intellexit. O Caipha, quare non dixisti: Expedit vt hic homo

32 moriatur : sed expedit vt vnus homo moriatur pro popu-
lo? Non erant verba tua : assumpsit te Spiritus Sanctus,
quasi batillum ad extrahēdos carbones ab igne. Ille intel-
ligebat quòd expediret Christum mori, ne Hebræi à Ro-
manis euerterentur : & Spiritus Sanctus fecit, vt quod non
intelligebat, loqueretur. Vt vnus in singularitate perfe-
ctionis, & totius excellentiæ, in quantū homo moreretur,
vt filios Dei, qui erant dispersi cōgregaret in vnū & non
tantum pro gente. Vult dicere, quòd expediebat, vt more-
retur non tātum pro gente Abrahæ, verum etiam pro om-
33 nibus filiis Dei, qui sunt omnes prædestinati. Qui licet di-
sperſi erant, & sub diuersis ritibus viuebant, nec adhuc filij
Dei erant per gratiam, sed per prædestinationem : eos con-
gregaturus erat, nō in vno loco, sed in vna lege, fide, Ec-
clesia, & in vna charitate. Hoc significatum & demolitum
Gen. 8. est in Genesi, vbi peracto diluuio dicitur : Aedificauit
autem Noë altare Domino, & tollens de cunctis pecori-
bus, & volucribus mundis, obtulit holocausta super altare.
odoratúsque est Dominus odorem suauitatis, & ait ad
eum : Nequaquam vltra maledicam terræ propter hom-
Gene. 9. nes. Et statum inferiùs dicit : Hoc est signum fœderis, quod
34 do inter me, & vos : & ad omnem animam viuentem, quæ
est vobiscum in generationes sempiternas. Arcum meum
ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me & in-
ter terram : cumq; obduxero nubibus cœlum, apparebit
arcus meus in nubibus : & recordabor fœderis mei vobi-
scum. Eritque arcus meus in nubibus, & videbo illum, &
recordabor fœderis sempiterni, quod factum est inter
Deum, & omnem animam viuentem. Credo, si hæc ver-
ba diligenter perpenderitis, omnibus vobis propter ali-
35 quas causas admirationem maximam allatura. Prima est,
quomodo potuit esse tantę æstimationis sacrificium illud,
quod Noë ex animalibus obtulit, propter quod Deus om-
nium hominum peccata dimitteret. & omnium secula-
rum, cùm Deus non animalium cruore, sed miserecordia,
ac iustitia mitigetur. Nec ei munerū, sed meritorum fla-
cet magnitudo. Secunda causa, & quæ multò maiorem
mihi affert admirationem, est signum, quod huius antiq-
uitæ, & fœderis præbet : qui est cœlestis arcus, qui verè non
Similc. est arcus, sed quædam oculorum illusio. Quemadmodum cum

eum vitrum rubrum ante oculos ponis omnia tibi viden- 36
tur rubra, cùm tamen rubra non sint : sic hic arcus apparet
cum illis coloribus, cum tamē nec arcus nec colores sint :
nam eorum est nihil. Hunc autem arcum, qui nihil est, dat
Deus in signum? Nec minus admiror videns quoties hunc
arcum repetat. Erit (inquit) arcus meus, & apparebit ar-
cus meus, & ponam arcum meum, & videbo illum. Item
quid opus erat, quòd hic arcus esset intercessor, & causa ob
quam Deus recordaretur? nūquid potest in Deo esse obli-
uio promissorū suorū, aut alterius rei? Non profectò. Ideò
æternitas instantis nomine significatur. Nam sicut in 37
instanti nō est diuisio, nec est antè aut pòstific in æterni-
tate omnia sunt Deo præsentia. Ad hoc respōdemus non
esse tanti meriti sacrificium illud Noë, propter quod
vniuersi mundi incolumitatem Deus promitteret. Nec ar
cus ille (cùm nihil sit) Dei oculos mitigat. Sed solūmodo
fuit sacrificium illud, figura diuini sacrificij, quod Christus
Redemptor noster obtulit. Atque hic diuinus reparator
crucī affixus ita extensus, & sanguine conspersus, tot liuo
ribus, & flagellis repletus, in cuius corpore tot plagæ fatæ
erant, est arcus diuersorum colorum : qui æterni Patris irā 38
placauit. Ipse est (ait Sanctus Ioānes) propitiatio pro pec- 1. Ioan. 2.
catis nostris, non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro
totius mūdi. Et ideò cùm arcus cœlestis nihil sit, illum to-
tiens reperit, vt corda nostra ad aliud maius erigat, atque vt
intelligamus Deum non de illo arcu principaliter loqui.
Hoc modo vsus est in lege circa illas cæremonias, & sa-
crificia, & quæ ex se ad pietatem non spectabant, vt per ea
mentes nostras erigamus ad credendū : quòd siquidē Deus
illa præcipiebat, & humano videri, tam parum necessariæ
essent, aliud volebat per ea significare. Et ita significabat, 39
quod per mortē, & crucem Iesu Christi filij sui, semper in
omnibus virtutem florere oporteret, nisi hic floreat, &
esset illic, alibi vigebit. Quapropter non futura erat
causa ad vniuersum mundum euertendum. O quantum
huic diuino Redemptori debemus? siquidem tanto cum
tam labore nobis voluit remedium afferre. Hoc significa- Cant. 1.
uit sponsa his verbis : Botrus cypri dilectus meus mihi. Ex
botro cypri vinum nisi in torculari nō exprimitur. Quod
maxime quadrat optimo Iesu qui dolorum pōdere & tor-

40 mentorum magnitudine oppressus, nobis cœleste redemptionis vinum expressit. Si quis labores patitur, ad vineam tuam, aut diuitias defendendas, nescis quas illi gratias retuleras, & multò magis si patiatur, vt corpus, ac vitā tuam tueatur. Quòd si videres, eum non solùm labores perpetiri, quòd pro tua vita moritur, quo animi affectu, eius meminisses, & illius mortem doleres? Quāto magis igitur debemus gratias agere, & dolere videtes, quòd filius æterni Dei non pro vinea, aut pro domo nostra sed pro anima nostra mortuus est, vt eam ab æterna morte liberaret, & vt no-
41 bis gloriam, & sempiternam vitam compararet? quare ergo pro tāto beneficio sempiternas illi gratias nō agimus? quare non efficimur tenerri & ad amorem non compellimur, recordantes tam ineffabilis charitatis? quare nos non pœnitet, quod mortis regis gloriæ causa fuerimus? ô lapidibus duriores: si hoc nō sentimus, ô immanib⁹ belluis iracundibus duriores: si huic beneficio ingrati simus? quomodo actionabiliores, si huic beneficio ingrati simus? quomodo attētē grati erimus, cū vix sciamus dimidiū horæ in illius cōsideratione attentè consumere? sed dicetis: siquidem dicit S. Ioannes sacrificium illud sufficiens esse ad vniuersum
42 mundum saluandum, quare tam pauci saluantur? vt dixit
Matt. 7. idem Dominus. Arcta est via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui ambulant per eam. Et Sanctus Paulus dixit: Non enim sicut delictum ita & donum: vbi autem abundauit delictum superabundauit, & gratia. Magis placuit obedientia Iesu Christi æterno patri, quàm inobedientia Adæ illi displicuit. Ergò si quidem per inobedientiam omnes ceciderunt, quare per obedientiam non omnes saluantur? quæ est causa quare tam pauci saluātur? Huic
Rom. 5. quæstioni respondet Sanctus Augustinus his verbis: Proculum saluris nostræ quod ex diuina, humanaque natura effectum est: quamuis ex se habeat, vt omnibus prosit, nonnullis hominum. Et fortè vnde hoc malū dimanet, declaratum prodest nisi bibatur. Quibus verbis figurificat, quod
August. passio Domini est efficacissima medicina malorū nostrorum. Et sicut nullum medicamentum quamuis salaberrimum sit, nullam affert ægrotis vtilitatem nisi accipiant illud. Sic est hoc medicamentum. Quapropter fratres eamus rate diligentissimè, vt quātum poteritis hoc cœlesti remedio vtamini. Propterea enim condemnantur torquia hæc sanctam medicinā non bibunt. Accipite sancta sacramenta

maxima quadam præparatione; & cū stabili proposito nunquam offendēdi Deum: atque intenso peccatorum vestrorum dolore, & sic sanctæ eius passionis participes efficiemini, & gratiam accipietis, qua æterna gloria comparatur. Ad quā nos perducat Iesus Mariæ filius Amen. 44

SABBATHO POST DOMINICAM IN PASSIONE.

Cogitauerunt Principes Sacerdotum, vt & Lazarum interficerent. IOANNIS. 12.

HOc facere volebant, vt resurrectionis eius 2
miraculum occultarent. Illam veritatem tam perspicuam volebant mundo abscondere. Vnde manifestè horum nequitia declaratur, & quod apertè Deo bellum inferrent cum non possent nō intelligere illam resurrectionem opus illius esse. Vt videatis in quātā cecitatē aliqui peruersi iurisperiti, aduocati, & scribæ, ac falsi testes largitionibus corrupti, & omnes denique qui ex auaritia, & malitia veritatem celant. Quos satis commi-
Osee. 4. nans est Deus per Oseam dicentem: Iudicium Domini eorum habitatoribus terræ. Et quare hoc iudicium tam seuerum futurum est? primum, quod respondet est: Non est enim veritas. Quia in habitatoribus terræ non reperitur veritas. Etiam de hoc cōqueritur magno cū dolore Esaias
Esai. 59. dicens: Corruit veritas in plateis. Et Dauid instantissimè
Psalm. 11. Deum rogabat, vt sibi faueret dicēs: Saluum me fac Deus, 3
quoniam defecit sanctus: quoniam diminutæ sunt veritates a filiis hominum. Et fortè vnde hoc malū dimanet, declaratur Dauid dicēs:
Psalm. 5. Quoniam nō est in ore eorum veritas: cor eorum vanum est. Non significat hīc quòd ex fallacia linguæ, nasceretur fallacia cordis: sed econtra. Et est figura quam Græci vocant Hyperbaton, quæ verborū permutationem ordinem. & sic intelligitur: quia eorum cor est vanum, non est in ore illorum veritas. Et hic est naturalis ordo. Vt
Arist. 1. Physicorū ait Aristo ait, Vanū est quod non cōsequitur suū finem

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 & quia naturalis finis humanæ rationis, est cognoscere veritatem, & hoc est eius naturale desiderium; ideò horum cor vanum appellat, quia finem suum naturalem nō consequitur; qui est scire veritatem: nec haber desiderium sciendi eam, quod etiam illi est naturale. Quòd si cor vocatur vanum: quia nescit veritatem, nec eam scire desiderat; vocabitur vanum si curat veritatem, quam scit, abscōdere, vt alij mendacium tanquam veritatem credant. Etiam dicitur cor vanum ac vacuū, quod Dei amore caret, & charitatem erga proximum non habet; qui est cœlestis liquor, qui humanū cor adimplere soler. Et ex eo quòd cor 5 ita vacuum fit, prouenit, vt lingua mendacium loquatur in offensionem Dei: & proximi incommodum. Atque hæc mēdacia sunt grauiora, & maioris incommodi in eis, quorum officium est curare, vt veritas sciatur; vt in iustitia rerum

Exod.18. ctitudo obseruetur. Idcircò dixit Iethro Moysi genero suo: Prouide de omni plebe, viros potentes, & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam.

Dicit vlteriùs Sanctum Euangelium, quòd videtes pharisæi quòd sanctissimus Redemptor mundi ingressus est 6 cum illo admirabili triumpho Hierosolymam, & vniuersi homines exierunt obuiam ei, cum ramis, & maximis clamoribus eum laudabant dicentes: *Osanna, Benedictus qui venit in nomine Domini Rex Israël.* Inuidia repleti obluerunt, & rabie conficiebantur, ac dicebant: videtis, quia nihil proficimus, ecce mundus totus post ipsum abit. Aduertite, fratres, quod maior stimulus inuidiosi est propria eius inuidia, quæ semper eum torquet, & ex aliorum prosperitate, & gloria sagittas efficit, quibus cor eius trāsfigit.

Plutar. Ideò idoneè Plutarchus inuidiam vlcus animæ nuncupauit; quia semper putredine odij, & malitiæ manat. Et So- 7 crates illam ferram animę appellauit. Quia semper abscindit, & percutit animam. Et Sanctus Basilius eam animæ

Socra. Basili. cruginem vocat, quę ferrum consumit: sic inuidia inuidiosi viscera consumit. Et Sanctus Chrysostomus dicit illam

Chrysost. esse tineam cordis. Et dicit inuidiosos quodammodo peiores esse diabolis. Diaboli enim aliis diabolis non inuident, qui sunt eiusdem suæ naturæ. Homo verò nemini inuidet, nisi illis, qui suæ naturæ sunt. Propterea Sanctus Gre-

Gregor. Nazian. gorius Nazianzenus hoc vitiū inter omnia iniustissimum dicit.

dixit. Et iustissimè iustissimum. Iniustissimum, quia est cō- 8
tra bonos. Et iustissimum, quia magis authorem suum torquet, quàm filium, cui inuidetur. Nullus est tam atrox carnifex in alios, quàm inuidiosus in se: nec est peccatum, in quo similior quis sit dæmoni, quàm in hoc, nam, Inuidia diaboli intrauit mors in orbem terrarum. Cùm igitur hoc *Sap.1.*
sit, aperte cognoscetis fratres mei, quantum curare debeatis, vt hanc pessimam pestem à vobis excutiatis: & ferdibus vestris expellat, nec in illis radices agere patiatur. Illa enim est, quæ homines ingratos reddit; & efficit ne Dei 9
beneficia æstiment. Quemadmodum ligna viridissima, si *Simile.*
igni applicentur, non solùm non accenduntur; sed ignem humiditate sua extingunt. Ita sunt inuidiosi, qui non solùm beneficijs non inflammantur; sed illa contemnunt, vt apud illos Deus cōtulit, tot miracula coram eis faciens, vt eos illuminaret, suauissimis prędicationibus illos ad misericordiam inuitans: atque æternis pœnis illos comminans: omnes hos ignes sua malitia & inuidia extinxerunt, duriores ac proteruiores remanentes. Similimi erant maio- 10
ribus suis, de quibus Dauid, postquàm præstantissima be- *Psal. 77.*
neficia narrauerat, quę Deus illis fecerat; subdidit hæc verba: In omnibus his peccauerunt adhuc, neque speraue-
runt in saluare eius. Maledicta gens, qui tot beneficijs, *Simile.*
quasi diuinis ignibus, non inflammati sunt amore; verum-
tamen in suis peccatis; sicut diffidentes remanserunt.
Non sunt ita boni, qui viscera sua ita disposita habent,
vt minima quaque scintilla in amorem inflammētur; sicut
stupæ sulphure delibutæ quacunque scintilla ignis incen-
duntur. Ita sunt iusti, tam pleni bono, & ab omni malo hu-
more alieni, vt quouis beneficio inflammentur: quouis 11
verbo sancto diuino amore incendantur. Rogate fratres
nostri diuinam Maiestatē, vt viscera vestra ab omni malitia,
& inuidia exiccet; vt diuina eius beneficia illis adhæreant;
& ita suo diuino amore accendat.

Erant autem quidam Gentiles. Peracto illo solenni triumpho nonnulli gentiles, qui ad festum venerant, desiderantes Dominum videre, accesserunt ad Sanctum Philippum, & rogauerunt illum, vt Dominum sibi ostenderet. Sanctus

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 Philippus dixit hoc Sancto Andreæ: & ambo dixerunt Magistro suo nunciauerunt, quod erant illic gentiles, qui eum videre volebant videre. In hoc docemur, quæ ea, quæ ad nostram salutem spiritualem spectant, non cum hominibus perditis, & dissolutis, sed cum Apostolis & fidelibus debemus communicare. Vnum ex maioribus beneficiis, quod Deus suis in hoc seculo facit est, inclinare eos, vt cum suis electis conuersentur: & hos eligant confessarios & conscientiæ suæ consiliarios. Ego audeo dicere, & confido, quod multi in peccatis suis remanent, eo quod bonos
Mat.23. confessores non inuenerint. Peccauit Iudas, & inuenit malos sacerdotes, qui cùm deberent ei bonũ aliquod consilium præstare, remedium quod ei dederunt fuit dicere, quid ad nos? tu videris. Nostra nihil interest, vidisses tu quid feciisses. Et sic quia non inuenit remedium venit, vt desperaret. Peccauerunt Hierosolymitani etiam in morte Iesu Christi: & quia inuenerunt Sanctum Petrum, & alios Apostolos, multi ex illis pœnitentiam egerunt: & salui facti sunt. O Christiani si hęc curã anxietatem vobis afferret, & noctu expergisci, ac die suspensos vos faceret incedere, & ter illam ageretis. Maxima miseria est, quòd si infirmamini non contenti estis, nisi vos melior medicus curet. Sed quid dico si infirmamini? si equus tuus infirmatur, & eundem si asinus tuus est vulneratus, melioré veterinarium Hispanę dicitur. [*Alleytar*, Iaccersiri iubes. Miserę verę animæ, quæ mortalibus vulneribus repleta est, vsterius vulneribus suffiçere quilibet confessor. O miseras vos animas, quæ tam parui æstimamini, vt non tãta cura de vobis habeatis, quanta de asino: qui quinque aureos valet. Videbitis aliquem qui mille fraudibus & grauissimis peccatis oneratus est, & scit sacerdotem esse imperitum; & de industria eum sibi confessarium eligit: & tam securus postea manet illius consiliis, & cum rebus quas ille sibi præcipit: ac cum omnium Doctorum sententia concordarent. Quam ad breuem calamitatem hanc plorabat Sanctus Propheta Hieremias loquens cum Deo & dicens: A.a.a, Domine Deus. *Hierem.14.*
Prophetę dicũt eis: Nõ videbitis gladium, & fames nõ erit in vobis, sed pacem veram dabit vobis in loco isto. Et dixit Dominus ad me: Falsò prophetę vaticinantur in nomine meo: nõ misi eos, & nõ præcepi eis, neq; locutꝰ sum ad eos visionem

visionem mendacem, & diuinationem, & fraudulentiam, 16
& seductione cordis sui prophetant vobis. Idcircò hæc
dicit Dominus de prophetis, qui prophetant in nomine
meo, quos ego non misi, dicentes: Gladius & fames non
erit in terra hac. In gladio & fame consumentur prophetę
illi. Et populi quibus prophetant erunt proiecti in viis Hie-
rusalem præ fame, & gladio, & non erit qui sepeliat eos.
Consiliarij, & petentes consilia peribunt: vtrorumque erit
interitus, & ab ira Dei comprehendentur. Petis consi-
lium ab hominibus deprauatæ cõscientiæ, petis ab eis sub-
scriptiones, vt securus sis in iniustitiis, quas proximis tuis 17
facis. O quàm parum proderunt hæ subscriptiones in die
vltionis! ita Deus vt ipse hic dicit Hieremiæ de illis prophe-
tis mendacibus, & illis quos ipsi suis mẽdaciis securos red-
dunt se pœnas sumpturum esse.

Iesus autem respondit eis dicens: venit hora vt clarificetur filius hominis. Nisi granum frumenti, &c. Hoc dixit, vt significaret gentes conuertendas esse si ipsi prius moreretur. Et
Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. quòd ita se declarauit, dicens: Quomodo Domine? Hoc 18
opus tam necessarium, scilicet vt nos ad te attrahas, & membra corporis sui mystici facias, ponis sub conditione? Res
hæc est digna quæ sub conditione ponatur, quinque dies
ante mortem tuam nobis dicis: Si exaltatus fuero à terra,
omnia traham ad meipsum? tũ minus quid facient illi qui
quinque mille annos sunt spectãtes tua beata visione fruę
quid facies? vniuersus mundus crudelissimæ Sathanæ ty-
rannidi subiectus? Quid sentiret homo, qui ab aliquo viro *Simile.*
nobili maxima beneficia speraret, quæ ille sæpè sibi pro-
misisset cum ea facturus esset dicere: si abiero in curiam,
faciam tibi hæc beneficia: tũ minus, non faciam. Heu me 19
miserum (diceret) nunc mihi istud dicis? melius esset si spẽ
mihi non dedisses, quàm quòd beneficia, quæ mihi toties
promisisti, nunc sub dubio, & conditione poneres. San-
ctus Augustinus affirmat quòd hæc nota: si; idem signi- *August.*
ficat quod: cùm: aduerbium temporis, id est, cùm ego
exaltatus fuero à terra, & crucifixus, omnia traham ad
meipsum. Beatè est: sed accipiamus illud subtiliùs in vigo-
re conditionalis. Dico quod mori Christum pro redẽptio-
ne nostra fuit voluntarium, quòd sicut nos liberè creauit &

potuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 potuit nos non creare,& nihil illum ad nos creandos com-
pulit.Sic liberè nos redemit, & potuit nos non redimere,
ac nihil ad nos redimendos illum cõpulit [illegible] Atque hoc pœnale medium sicut voluit,potuit
alia plurima media habuit ad nos saluandos.Sed
bis hoc tantum beneficiũ facere,hoc medio tam mysterioso
atque amaro,ad corda nostra vincienda. Et ita mysterium
dicit. Si exaltatꝰ fuero à terra:voluit in aëre moriendo no-
est cõmunis:& sic eum vocat sacra scriptura dicẽs: Com-
munem aërem accepi. Benè potest aliquis terram & quod
circundare,ita,vt nemo ad eam accedat: aëre verò quem
21 uis nolis intra domum tuam, & loquens tecum frustra
mo potest dicere:Hic aër est meus. Sic mors Iesu Christi
ex se est vniuersalis omnibus:& ideircò voluit in aëre pa-
vt significaret quàm commune, & vniuersale sit hoc be-
num.

Dicit ampliùs: *Omnia traham.* Omnia dicit se attracturum
esse ad se: qui sunt homines,& hi sunt omnia, quia omnes
bus rebus participant. Habent esse cum lapidibus, & cæ-
mentis,accrescunt velut plantæ,sentiunt sicuti animalia, &
intellectu,ac ratione participant sicut Angeli.Sed agamus
22 modò de hac attractione huius superni Domini, quo
ad se attraxit. Quæ cathena fuit hæc, aut qui laqueꝰ,
ex cruce coniecit,vt nos ad se alliceret? si enim digne
verbum,traham,consideretur,significat idem,quod vi al-
licere. Christianum autem per vim allici intolerabile est.
Augu. de prædesti-nat. Sanctorũ. c.5. B. Augustinus dicit: cætera potest homo nolens; credere
autem non nisi volens. Quomodo ergo vult bonus Iesus
nos ad se trahere,& quod in eum inuiti credamus? Ad hoc
dico, quòd est modus loquendi, quo sæpe vtimur. Tor-
neficiis te aliquis deuincit,vt quamuis difficillimum quid
que tibi præcipiat, nescias tamen renuere:quòd si interro-
geris,quare hoc feceris?dicis Domine non potui aliter fa-
23 cere, coactus fui obligatione,& beneficiis,quibus me de-
uinxit.Hæc igitur est cathena, quam nobis iniecit ex cru-
ce diuinus Saluator noster. Quòd si in nobis aliqua sit
gratitudinis scintilla,eius passione satis deuincti sumus, vt
nihil aliud præter illum desideremus. Itaque propter no-
stram tepiditatẽ opus fuit,vt nos ita compelleret, tot be-
Cant.1. tam ineffabilibus beneficiis deuinciret. Hue spectat illud

sponsæ dicenti: Trahe me post te: curremus. Quid dicis? 24
& in eum rop. vt te alliciat, quid necesse est vt cõpulsam
te trahat. Atque iterum. Quomodo compatitur, q̃ sponsa
& dilecta per vim abeat post sponsum suum? Non sic solẽt
facere, quæ intimo cordis affectu sponsos suos amant, in
longissimas regiones vadunt, & vsque ad terminos orbis
terrarum perguntad quærendum illos. vt plurima pecca-
tu euitent:quomodo ergò tu per vim itura es, cùm tam si-
deliter sponsum tuum diligas? S. Bernardus super hæc ver- *Bernard. sup. Cant.*
ba dicit:Non omnis,qui trahitur inuitus trahitur. Fieri po-
test vt quis per vim trahatur, & tamen libenter veniat. Est 25
aliquis cathenis vinctus, si aliquò vult ire, benè potest di-
cere: trahe me post te, id est, ego volo quamuis non pos-
sim. Trahe me (vt Hispanicè dicimus) [*A fuerça de bra-*
ços] idem potest dicere infirmus, qui vult, & tamen non
potest aliquò ire nisi brachiis feratur. Idcircò optimè dicit
sponsa, quia non potest per se solam ad Deum accedere:
trahe me post te. Nos etiam dicamus omnes cum Dauid: *Psal. 118.*
Funes peccatorum circumplexi sunt me,siquidem tu Do-
mine potestatem tibi reseruasti,dicẽs:Sine me nihil pote- *Ioan.15.*
stis facere,nihil ferè nobis remanet nisi velle. Quapro-
pter trahe nos sicut mater benigna infantem suum trahit: 26
& sicut sanus infirmum baiulat. Trahet vtique & humeris
quidem tanquam pastor bonus ouem asportat. Dicit etiam
sponsa:trahe me post te. Si dixisset: ad te, melius conueni-
ens cum verbis Domini: omnia traham ad meipsum. Sed
quia dixerit,post te maiorem intelligentiam requirit. Ve-
rum est quod nemo potest venire ad Christum,nisi veniat
post Christum,ductus à patre,& Spiritu Sancto:neque po-
test quis post eum venire nisi per eum veniat, qui dicit: Ego
sum via, veritas, & vita. Vt vadas ad Christum, oportet te *2.Cor.3.*
per Christum, & post Christum, & Christi viribus du-
ctum. Omnia tibi debemus Domine, cùm non possimus
cogitare aliquid ex nobis,tanquam ex nobis:sed sufficien- 27
tia nostra ex Deo est. Nec bonam quidem cogitationem,
absque tuo auxilio possumus producere. Multi sunt, qui
volunt ire ad Christum:verumtamen non per Christum,
neque post Christum. Volunt mori, vt iusti,& viuere, vt
peccatores. Sic dicebat Balaã: Moriatur anima mea morte *Num. 23.*
iustorũ,& fiant nouissima mea horum similia. Cùm esset
idololatra,

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 idololatra,& sicut talis viuere, volebat iust[illegible]ri.Huiusce modi sunt innumerabiles hom[illegible]

Bernard. de quibus dicit S.Bernardus.Non curãt quæ[illegible]men desiderant inuenire,cupientes cõsequi,&
Si vis inuenire oportet te quærere,atque si vis
oportet sequi:alioquin non habebis partem cum Deo.O
suauissimè sponsæ animæ nostræ amator,filiorũ Adæ
rogamus te per viscera clementiæ tuæ,vt nos doceas
cõfortes:vt ad te eamus,per te,& post te curramus.Tu
nos ad te,hoc est ad tuam claram visionem & gloriam,
29 per te,hoc est,per gratiam & auxilium tuum,& post te
est,per veram imitationem vitæ tuæ sanctissimæ,& tu
rum altissimarum virtutum. Hoc fratres mei debemus
excitissimè desiderare,& ardentissimè diuinam Maiest
illud exorare. Et quantum ex vobis est,debetis effic
quantum possibile est,vt hoc conficiatis.

Dicit viterius sponsa:Curremus.Vnde tibi tanta prom
nit velocitas,vt audeas dicere statim:Curremus?prop
non poteras moueri,quomodo nunc audes currere?Vn
30 rum est,quòd illi quem Deus trahit,non solum pedes
currendum,sed etiam alas largitur ad volãdum.Et sic
Psal. 118. Dauid,qui dixit,Funes peccatorum circumplexi sunt
dixit etiam,Viam mãdatorum tuorum cucurri cum
2.*Cor.*3. tasti cor meum. Et idem Sanctus Paulus,qui dixit:Non
Philip. 4. mus sufficientes cogitare aliquid ex nobis,dixit etiã:O
mia possum in eo,qui me confortat. Quæ omnia cla
Esai 4. expressit S.Propheta Esaias,dicens:Deus fortitudinem
mus,qui creauit terminos terræ non deficiet,neque
borabit,neque est inuestigatio sapientiæ eius.Qui dat
virtutem,& his,qui non sunt fortitudinem,& robur
tiplicat:deficient pueri,& laborabunt,& iuuenes
31 mitate cadent,qui autem sperãt in Domino,mutabu
titudinem,assumẽt pennas sicut aquilæ,current,& non
borabunt:ambulabunt,& non deficient.Ille Deus no
potens,cuius sapientiæ non est numerus,nec fatigatu
deficit in operibus,quæ facit,aliquo modo comm
bas conditiones amicis suis,quibus,cum sint debiles,
rabilem fortitudinem concedit,qua remanent quasi
tigabiles. Iuniores & robustiores fatigabuntur:
qui sperant in Domino non lacescent,neque

Qui est hic cul[illegible], in quem inniteris cum talem habeat fi- 32
liorum? Inc[illegible]eris ne in arundinem tuam? An cùm sis in
ista rupis [illegible]cipidine injcis manus ad aerem, vt ei inhæ-
reas, & non excidas? quam spem pores habere in aere,ad
quem nec manus injicias,non inuenies quid,aut quomo-
do apprehendas? si autem fortissimæ columnæ adhæreas
tuæ, etsi cum fiducia, & non deficies. Qui autem spe-
rant in Domino, mutabunt fortitudinem suam. Adrea
sunt fortes ad malum, nunc verò fortes erunt ad bo-
num. Etiam humanam & naturalem fortitudinem, si
supernaturalem fortitudinem commutabunt, & cum ea 33
facient, quod cogitauerunt: quòd assument pœnas, vt
aquilæ.

Cùm hoc volo prædicationi finem imponere: quòd
illa quæ cœpit in singulari dicere, Trahe me? dicit nunc
curremus. Ita enim corroboratur, qui à Deo trahitur,
vt alios curet attrahere. Non contentus est cum cur-
sionum fatigetur, sed curat, vt alij etiam in seruitu-
tis huius diuini sponsi currant, & volent. Atque etiam Ec-
clesia, quæ loquitur, quamuis in amore vna sit: est tamen 34
multorum collegium, & ideo omnes nos debemus inui-
cem confortare, & alter alterius onera subleuare. Nam *August.*
Iuxta Sanctus Augustinus Ecclesiam cernorum multi- *sup. Psal.*
tudini comparat. De quibus legitur, quod cum aliquod 41.
longum iter conficiunt, aut profundum vadum præter-
eunt, sese hoc modo inuicem adiuuant. Cùm habeant
fortissima capita propter cornuum magnitudinem; per
ordinem vadunt vnus post vnum: & alter super alterorum
dorsa imponunt capita sua. Et quia qui omnibus antece- E
dunt, non habent super quem capita sua reclinent, re- 35
tardantur post vltimos, & sic omnes inuicem suble-
uantur, & hæc admirabili industria confortati longissi-
ma itinera conficiunt. Si ergò hæc bruta animantia tale in-
stinctum habent, & sibi ita fauere sciunt: quare homines
ratione prædicti, & præsertim Christiani catholicæ fidei
lumine illustrati, & diuina lege edocti non nos confortа-
mus: & alij alios subleuamus, vt hanc spiritualis vitæ
viam percurramus? Sic nos exhortatur Sanctus Paulus
dicens:

Universidad de Deusto
Biblioteca

36 dicens: Alter alterius onera portate, & sic [illegible] legem Christi: qui ex cruce tales laqueos [illegible] tam singularibus beneficiis nos deuinxit, vt [illegible] plus oporteat nos propter illum facere: & pra[illegible] cia, quæ iam in nos contulit, & quæ quotidie cont[illegible] tia sua nos fulciens, æterna nobis gloriæ præmia præpara[illegible] uit. Ad quam nos perducat Iesus. Amen.

DOMIN. IN RAMIS PALMARVM.

Cùm appropinquasset Iesus Hierosolymis, & venisset Bethphage ad montem Oliueti, &c. MATTH. 21.

1 HODIE celebramus admirabilem illum triumphum, quo imperator cœli & terræ Iesus Christus filius Dei ingressus est Hierosolymam, paucos dies ante suam [illegible] tissimam passionē. Quem triumphum accepit humillimus Dominus sedens [illegible] per asinam. Mysterium autem propter quod ita voluit ingredi, fuit vt tanquam princeps prophetarum illorum figurum seruaret, qui res futuras, non verbis solùm, sed operibus etiam, ac ceremoniis prophetabant. Cùm volebant 2 aliquid in auditorum cordibus magnoperè imprimere, non solùm verbis id dicebant; sed aliquibus signis exterioribus illud significabant. Atque hoc faciebant non ex libitu suum, sed quia ita Deus illis præcipiebat. Ita prophetauit Samuel, quòd regnum à Saule in Dauid transferendum erat, quando pallium Saulis abscidit per medium. Prophetans: Scidit Dominus regnum Israel à te hodie. Propheta etiam Ahias ad Ieroboam, diuidēs pallium in duodecim partes, & dans illi decem partes, quòd daturus esset ei Dominus decem tribus filiorum Israel, dicens: 3 Ego scindā regnum de manu Salomonis, & dabo tibi decem tribus. Atque etiam prophetauit Elisæus, quòd Ioab victurus erat ter regnum Syriæ, præcipiens illi, vt [illegible] gittas ad Orientem conijceret. S. Propheta Esaias exuit se, & [illegible] prædicaret, quàm nudati, & spoliati remansuri erant Hierosolymitani propter scelera eorum. S. Hieremias [illegible] se cadentis, & fregit vrnas coram populo, vt significaret [illegible]

quàm alligandi & confringendi erant Hebræi. Et S. Propheta Ezechiel præcipit Deus dicens: Fac tibi vasa transmigrationis, & transmigrabis coram eis per diem. Accipe peram [illegible] in humeris tuis quasi viator: & incipe vasa, & supellectilia tua auferre, & perfode murum ciuitatis, & fac in eo foramen atque omnia supellectilia tua per illud extrahe extra ciuitatem in meridie, vt omnes illud viderēt. Vt in hoc significaret Assyrios vēturos esse, & illos vinctos esse ducturos, Ita Christus Redemptor noster tanquam caput & Dux prophetarum (vt ait S. Hieronymus, S. Augustinus, S. Chrysostomus, & Origenes) voluit hoc facto principalem aduētus sui effectum significare: qui fuit, vt à vinculis peccati Gentilicum & Iudaicum populum solueret, & ad suam obedientiam religeret. Et ob hāc causam duo illa animalia afferri iussit: & sedens modò in vno, modò in altero glorioso illo triumpho condecoratus est. Et quia Dominus veniebat, ad attrahenda corda, & efficiendum, vt suæ diuinæ voluntati obedirent: voluit, vt Sancti Apostoli, qui in hoc negotio ministri, & coadiutores sui futuri erant, & sacratissimum hoc mysterium secum operaturi erant, primi essent, qui sibi obtemperarent, & ita dicit eis: *Ite in castellum, &c.* Illi autem non solùm obedierunt, 6 euntes ad quærendum animalia, sed plus etiam fecerunt, quàm Dominus illis præceperat, cùm enim iumēta absque cunctis, aut aliquo opertorio venirent, imposuerunt super ea vestimenta sua, tam propter honestatem, & decorum, quàm vt bonus Iesus cum minori labore super ea veniret. In hoc mirabilem nobis doctrinam tradiderunt, quòd non debemus esse contenti, facientes solum ea, quæ nobis absoluto præcepto Deus imperat, sed debemus cum [illegible] tate multo plura facere. In Genes. legitur quod seruus Abrahæ petiit signum à Domino, vt cognosceret illam 7 esse, quā elegerat vxorem Isaac, quæ plura faceret, quàm ipse ab ea postularet. Et ita dixit: igitur puella, cui ego dixero, inclina hydriam tuam, vt bibam, & illa respondere, bibe, quin & camelis tuis dabo potum, ipsa est quam præparasti seruo tuo Isaac. Sic est profectò perspicuum signum, quòd illas animas eligit Deus in sponsas vnigeniti filij sui, quæ non contentæ facere, quod ab eis petitur, multo plura faciant. Quid autem mirum si animæ diuino

4 Ezech. 12.

Hieronym. Augustin. Chrysost. Origen.

5

Genes. 24.

8 amore plenæ tam promptæ sint seruituti Dei, cũ videamus
prõptitudinem, qua homines alijs hominibus obediũt, pro
minima quaq; temporali vtilitate? quàm mirabile est vide-
re quomodo pueri, qui regio cubiculo seruiunt sum-
mi cubiculi Regis, & quamuis suauissima cõuersatione ami-
corum suorum occupati sint, regiam tamen vocem au-
dientes protinus omnia summa cum agilitate, & volu-
ptate deserunt: & ad eum properant. Quid ergò oportet
ret nos facere ad vocem Dei, qua prõptitudine, qua affe-
ctione, & voluptate oportet vt nos faciamus, quæ diuina
Maiestas nobis imperat, & ob hanc causam omnes huma-
9 nas voluptates relinquamus? sed heu fratres quantũ eius
Simile. hoc lachrymandum est? si terreno Regi placentes tantam
vtilitatem consequuturi essetis, vt vos principes, aut ma-
gnates regni fuj faceret, & simul per regiam coronam ma-
raret, quòd vbi primùm seruitium vestrum sibi displicue-
rit vos ad priorum suarum remũ missurus esset: dicite fra-
tres quàm diligenter præceptorum eius regulam addice-
retis, quantum in eorum executione vigilaretis? quan-
tum confortaremini ad ea omnia facienda, quibus scire-
tis vos Regi esse placituros? O benedicant tibi Angeli Re-
10 demptor animę meę, qui nos toleras, cùm simus tam mali
vt cùm tu decreueris, quòd custodientibus legé amoris tui
teipsum ac regnum tuum dabis pro præmio: negligen-
tes autem hanc legem, & illam violantes, ad æternam in-
ferni remum in corpore, & anima cõpellies: & quòd prius
cælũ ac terra præteribunt, quàm hæc tua verba deficiant
& tamen hanc legem passim audemus violare? O Domi-
ne supremæ Maiestatis, siquidem nobis imperasti, vt tibi
seruiremus, & simul designasti, quibus rebus seruire debe-
remus, inclina voluntates nostras ad tuam diuinam obe-
11 dientiam. Nam eo quòd à tua diuina lege auersi incedi-
mus, non miror verbera, quibus nos affligis: sed ea, quæ-
bus non affligis. Ad hoc propositum audite rem magno-
4. Reg. 17 perè metuendam, quam refert sacra scriptura. Salmanasar
Assyriorum Rex veniq; cum exercitu & potestate magna
& vniuersam Samariam cepit: & ducẽs captiuos ex Sama-
ria in regionem suam adduxit alios de subditis suis, & col-
locauit eos in ciuitatibus Samariæ pro filijs Israel qui pos-
siderent Samariam, sibi persuadens securiùs esse regnum

suum, si omnes eius ciuitates, & arces subditis suis traderet 12
possidendas. Venumq; hi Assyrij ibi habitare cœpissent ido-
la sua timebant, (erant enim gentiles) & dicit sanctus
textus quòd misit in eos Deus plagam magnam, leones
scilicet, qui interficiebant eos. Nunciatumq; est Regi As-
syriorum, & dictum: gentes, quas transtulisti, & habitare
fecisti in ciuitatibus Samariæ ignorant legitima Dei terræ,
& immisit in eos Dominus leones, & ecce interficiũt eos:
eo quod ignorent ritum Dei terræ. Præcepit autem Rex
Assyriorum, vt duceretur vnus de sacerdotibus, quos inde
captiuos adduxerãt, & iret, atque habitaret cum eis, vt sub
dans eos legem Dei doceret. Cùm igitur venisset vnus 13
de sacerdotibus illis, & eos legem Domini erudiret, sta-
tim plaga illa, & strages cessauit. Res mirabilis hæc est
quòd cùm essent illi idolojatræ: & idola colerẽt adorare,
hoc tamen propter illa peccata eos Deus puniebat in pa-
triis suis: quia verò postea eadem idolojatrica corrupte-
rant, in regione vbi Deus adorari consueuerat, mittit à
mittebat leones, qui eos occidẽt. Si igitur, solùmodo quòd
silicet intra limites illorum populorũ, qui Deum cogno-
scerent, vult Diuina Maiestas, vt legẽ suam obseruent? & 14
eos eam acriter punit, eo quòd in terra sancta cõmittunt
idolojatriam, cũ tamen ibi Deum nõ cognoscerent: quid
erit de nobis fratres mei, qui in ecclesiæ Dei gremio na-
ti sumus, eiusq; sanctissimã legem, & sacramenta suscepi-
mus? Dicite peccatores, vsurarij, carnales, & qui de proxi-
mis vestris murmuratis, quis est Deus huius terræ? Cuius
lex in ea custoditur? quem habetis in Deum? Nunquid
non est ille, qui pro vobis crucifixus est? quare ergo pe-
cuniam, voluptatem, murmurationemq; adoratis? quare 15
hæc terra tam sancta tot idolojatrias committis? quomodo
non obseruatis legitima Dei terræ huius? Hanc legem
Euangelicam, quam maiores nostri custodierunt in his
regionibus, & propter cuius obseruãtiam plurimi sangui-
nem suum effuderunt, & vitam suam perdiderunt, quo-
modo & vos non obseruatis? Cùm autem eam non ob-
seruetis, sed Deum huius terræ ĩpsissimè offendatis: quare
non descendunt ex montibus leones, qui vos interficiant?
& gemę Deus quid sic? quia cùm tot sint scelera nostra
& tamen non descendunt immanes bestiæ, quæ nos

16 deuorent, ad magnum aliquod malum,& supplicium nos
fortasse seruas. Plorate fratres,& ingemiscite, quia si, cùm
Christiani sitis filij ac nepotes Christianorum, tamq; tam
male Dei legem obseruetis, non tamen mittit in vos leo-
nes, qui vos viuos deuorent, ad maiorem vestram con-
demnationem hoc erit, nisi vias vestras pessimas mutaue-
ritis, & tanta Dei patiētia vsi fueritis. Et si possumus etiam
dicere, quod pestes, infirmitates, bella,& angustia,quibus
17 Reges affliguntur, vt necessitate coacti grauiora onera &
tributa subditis suis imponāt, omnes hæ calamitates,sunt
leones, & dracones, qui ab ira Dei procedunt, in supplē-
Psal.88. cium peccatorum nostrorum. Ideo Dauid, iram Domini
ignem vocauit dicens:Exardescet sicut ignis ira tua. Ignis
autem hic furoris Dei, peccatorum nostrorum ignis alu-
tur. Si eorum pœnitentiam egerimus, erimus quasi aufe-
rentes ligna ab hoc igne:& statim extinguetur. Et quāuis
Malac.3. dixerit Deus per Maiachi.Ego Deus, & nō mutor:mutan-
tur tamen eius effectus iuxta hominum commutationes.
Si speculo mitem vultum ostendas,absque vlla commuta-
Simile. tione illius, mitem etiam vultum tibi ostendet:si vero ira-
18 cundum, etiam iracundum vultum tibi repræsentabit.
Talem repræsentat imaginem, qualis sibi opponitur. Spe-
culum siue macula appellat sacra scriptura Deum, aliqui-
Sap.7. bus se mitem velut agnum ostendit,quia illi sunt mites,&
misericordes,aliis autem rugientem quasi leonem se re-
præsentat: quia ipsi sunt crudeles,ac tyrannis.Itaque cùm
Deus incommutabilis sit, eius tamen effectus secundum
nostra opera commutantur. Curemus ergo, vt huius su-
premi Dei legem obseruemus, siquidem tam deuincti su-
mus ad id faciendum: & sic eius furorem mitigabimus,
19 vt non mittat tot dracones, quot nobis passim mittit. At-
que vt maiori promptitudine, ac diligentia huius diuinæ
legis præceptis obtēperemus,oportet vt sciamus peccata-
Roma.8. re Dei beneficium fuisse, legem hanc nobis dedisse.
Caieta- Nam vt S. Paulus affirmat, sapientia carnis legi Dei non
nus. est subiecta, neque enim potest. Vocat hic sapien-
Magist. tiam carnis, (vt declarant Caietanus, & Magist. super
Sent. sup. hunc locum) rationem,quatenus sensualitatis impetu du-
epist. ad citur viciose, & sic seruiēns effrænato sensualitatis impe-
Rom.8. tui, non potest legi Domini obedire. Quapropter oportet
vt

hac diuinā prouidentiam hominē aliquo remedio munire cōtra furiosos sensualitatis impulsus,ne sensualitas post 20
se traheret rationem. Atque hoc remedium fuit statuere
leges sensualitati contrarias, vt fuit lex naturalis animæ
impressa, atque olim lex Moysi cum plurimis præceptis,
ad reprimēdam sensualitatem malarum propensionū ho-
minum: & nunc lex gratiæ, quæ est lex Spiritus vitæ in
Christo Iesu, vt ibidem dicit S. Paulus: quæ tanquam
lex gratiæ effectus suos producit iuxta nomen suum:mul-
tam enim gratiam obseruantibus se, affert, qua vires acci- 21
pit ratio, & sensualitas illas deperdit, & sic postquam tan-
tus Paulus tantoperē cōquestus est de sensualitate sua di- Rom.7.
cens:Video aliam legem in membris meis repugnantem
legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ
est in membris meis. Infœlix ego homo: quis me libera-
bit de corpore mortis huius? Et respondet statim dicens:
gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrū,& con-
cludit his verbis:Igitur ego ipse mēte seruio legi Dei. Ita-
que per obseruantiam legis impetratur gratia Iesu Christi 22
largitoris illius, qua sensualitatis impetus superantur: vt
cum maiore libertate,& facilitate postea ipsi Domino ser-
uiamus.

Optimè debetis intellexisse fratres mei, hanc altis-
simam veritatem obedientiæ, tam opere, quàm verbo à
sanctis discipulis saluatoris nostri nos edoctam fuisse. Ar-
que hodie,vt de illa loqueremur, occasionem sumpsimus
ex facilitate, qua obedierunt hi duo Apostoli qui ad quæ-
rendum animalia profecti sunt plus etiā facientes, quàm
sibi præceptum est.

Et est valdè notandum, quòd in nocte Passionis solum 23
Iudam misit dicens: quod facis, fac citius: modo ve- Io.xiii.
rō ad afferendam asinam, & pullum eius,cùm vnus suffi-
ceret ex illis, aut puer aliquis posset illa animalia afferre
(quæ satis domestica erant) voluit duos mittere.Iudam
solum dimisit, vt tiquidem à diabolo ducendus erat solus
ducereturr: hos autem duos misit, vt significaret, quod
ad bona opera semper debemus societatem desiderare,vt
non simus soli in seruitio Dei. Modò autem econtra fit,
quia vadimus ad vendendum Iesum Christum semper de-
sertis societatem:semper alij alios inuitatis ad peccādum:

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 cùm verò ad aliquod bonum opus faciendum discedimus, semper soli discedimus, vix enim est, qui vos comitetur ad faciendum bonum. Itaque possemus nunc flere quod fecit

Thren. 1. Ieremias dicens: viæ Sion lugent, eo quòd ò sint qui veniãt ad solennitatem. O sancte Deus, quàm miserabile est videre, quàm repletæ sint viæ infernorum plorant profectò, eo quòd nõ sit, qui per eas ambulet: Quàm plenæ sunt viæ Indiarum iis, qui vadunt ad quærendum pecuniam! quàm plenæ sunt viæ commerciorum mercatoribus, qui vadunt, vt alios decipiant! quàm plenæ sunt viæ

25 tribanaitum, littigantibus, qui illuc properant, vt seipsos, sicut canes dilanient. Non plorant viæ turpitudinum, omnes enim sunt plenæ. Non lugent viæ ludorum, aut comœdiarum: nec viæ peccatorum, cùm omnes ita repletæ sint, vt vix viæ iter facientes possint capere. Lugent autem viæ hospitalium, lugent viæ carcerum, quòd vix sit, qui vadat ad visitandum infirmum, ad cõsolandum vinctum aut qui minimo quouis refrigerio pauperi subueniat. Lugent viæ pœnitentiæ, lugent denique omnes viæ

26 virtutũ, eo quòd vix sit, qui per eas ambulet. Videte quoc sanctissimum sacramentum corporis Domini nostri Iesu Christi, cum per vias defertur, comitentur: quare non pudet nos tantæ impudẽtiæ, qua erga tantum Dominum vtimur? Cùm autem inops defunctus ad sepeliendum defertur, quis cum eo opus charitatis implet? Aut fortè arbitramini solùm esse opus misericordiæ diuitẽ sepelire: cùm hunc tantũmodo comitemini? Ecce quomodo viæ virtutis lugẽt, & viæ cœli lamẽtãtur, eo q; nõ sit, qui per eas ambulet. Iudas proditor Christi est, q; semper defert socios: Apostolus autem sanctus vix aliũ reperit, qui illũ comitetur.

27 Venerunt ergò sancti Apostoli, & animalia attulerunt, atque eum desuper sedere fecerunt. Sedente Domino super asinam, homines, qui cum illo veniebant sacrosancto quodam feruore cœperunt inflammari, ad Spiritu sancto inspirati, qui eos inauditam illam docuit cantilenam. *Osanna filio Dauid: osanna in excelsis.* Quæ nouitas hæc est bona gens? tam diu illum comitati estis, & tacuistis: nunc autem, cùm illum super tam humilia iumenta sedentem

Simile. conspicitis, sic inflammamini? Auditis sonitum organorum, non tamẽ videtis illum, qui tangit organum, quia latet in

vt in angulo: a hic audiuntur voces, & sonitus, non autẽ 28
aspiciebatur Spiritus sanctus, qui tangebat [*las teclas*] viscerum illorum: & illos has laudes extollere compellebat. Erant in ciuitate plurimi, qui ad festum indispensabile venerant, scilicet, ad pascha azymorum: qui audientes sanctissimum Propheram Iesum cũ illo triumpho ingredi, omnes ei obuiam exeunt; & alij aliis coniuncti inuicem — mouentur ad cœleste illud canticum extollendum. Quidam conscendebant in arbores, & scindebant ramos; alij verò vestimenta sua humi prosternebant, quà transiturus erat Dominus. Non omnes vnam rem faciebant, sed quidam, vnus seruitio, quidam verò alij intendebant. Non petit 29
Deus ab omnibus vnũ, & idem seruitij genus: aliter enim oportet fratrem, & clericum; aliter verò hominem matrimonio deuinctum Deo seruire. Atque necesse est, vt quando res præcipiuntur, etiam in eodem statu, vnusquisque vires consideretur. Ideò in Deuteronom. præcepit *Deut. 22.*
Deus dicens. In boue simul & asino non arabis. Non imponendum est idem iugum super bouem potentem, & super asinum debilem. Sed vnicuique secundum vires suas, fortiori plus oneris, debiliori verò minus est imponẽdum: 30
iuxta cuiusque vires In hoc autem vno omnes occupabãtur, scilicet, in laudando Deum, & sic hunc exercitio oportet nos cuiuscunque conditionis simus frequentissimè tractare: siquidem nemo potest tam inops esse temporis, cui *Isa. 43.*
ad hoc faciendum desit opportunitas. Per Isaiã dicit Deus: Populum istum formaui mihi, ideò, hunc populum feci mihi singulariter ad seruitutem meam. Et in quibus præcipuè tibi seruire debet Dominus? Addit statim dicens: Laudem meam narrabit. Formaui eum, vt in me laudando occuparetur. Hic est populus Christianus, qui tot beneficia à 31
Deo accepit, & qui tãtoperè debet Deũ magnificare. Et ita S. Petrus apertius declarat, hoc de populo Christiano intel- *1. Petr. 2.*
ligẽs, cũ dicat: Vos autẽ genus electũ, regale sacerdotiũ, gẽs sancta, populus acquisitionis. Vos (inquit) gens tam electa à Deo, vt solent in mundo Reges eligi, ac sacerdotes: gens Christi Iesu sanguine consecrata, populus acquisitus eius pretiosissima morte. O æterne Deus, in quo debent sistere hæc res? aut quare tot beneficia in hac gente cumulauit? Vt virtutes annuncietis eius, qui vos vocauit in admirabile

Universidad de Deusto
Biblioteca

32 lumẽ suum. O admirabile Christianorũ oficium! Ideirco nobis tot beneficia fecit,& ad fidei lumen admirabile nos adduxit: vt noctu, diéque huius optimi Dom.. virtutes, & excellentias non satiemur præconiis declarare. Quod si dicatis,quòd clericos,& monachos decet clamare, & vociferari laudantes Dominum:vobis autem hãc diuinarum laudum rationem non conuenire, quia seculares estis. Ad
Apoc.5. hoc respondeo, quòd cum Sanct. Ioannes dicit: Audiui vocem Angelorum multorum dicentium voce magna: Dignus est agnus,qui occisus est, accipere virtutem, &
33 diuitatem, & honorem, & gloriam, & benedictionem, illud,voce magna: intelligitur magna mẽtis deuotione. Et
Luc.2. cùm S. Lucas dicit, quòd tam venerabilis, & iam proiectæ ætatis fœmina sancta Elisabeth exclamauit voce magna dicens: Benedicta tu,&c. etiam declarãdum est, idest. Magna mentis deuotione. Sic fratres mei positi in angulo domus vestræ,nec labia mouentes, cùm non fuerit opportunitas, magna mẽtis deuotione potestis exclamare. Cùm(inquã) non fuerit opportunitas ad plus,quia si fuerit maximè vox exterior spiritum adiuuat,mouet,& excitat. O si hoc vobis
34 persuadere possem,vt vnusquisq; in corde suo proponeret, parum temporis manè,& parũ vesperi in laudibus summi domini omnium rerum cõsumere; pro acceptis beneficiis gratias agentes:& ad alia plura accipienda illic vos disponentes. Incipite nunc hoc per reuerentiam Dei,& experi-
Apoc.14. mini,quid in vobis sentiatis. Vidit S. Ioannes cœlestẽ quandam musicã,de qua dicit:& vocem, quã audiui sicut citharœdorum,citharizantium in citharis suis Et cantabãt quasi canticum nouum. Res mirabilis: Cantum, quem cœlestes illi spiritus tot millia annorum cantant, appellat quasi ca-
35 nticũ nouũ. Et ratio est quia in qualibet hora sic delectatur cantantes,ac si tunc inciperent cantare: & ideo quasi nouũ illum vocat;quia quantum ad voluptatem,& suauitatẽ, qua canitur semper est nouus. Sperate ergò vos fratres in misericordia Dei,ille enim vobis dabit gustum,& suauitatem, qua in dies magis ac magis in hoc sancto exercitio delectemini: si illud incipere velitis. Perpendite eiã quomodo has laudes & honores sedens super asinam accepit,lachrymas ab oculis effundens. Si ille Dominus,cui erat impossibile peccare, tam breuiter,& quasi per transennam &

tiam illam accepit;quid nos facere oporteret? quis est hic 36
somnus,quia ita tenaciter his caducis, & trãsitoriis rebus nos tradimus? Confundere, & erubesce frater mi,considerans quam libenter, ac suauiter quemcunque honorem accipis,quo te homines afficiunt. Cùm sol ad occidẽs per- Simile.
git, quò magis occidit, eò magis vmbræ accrescunt:quæcunque res corporea,quantumuis minima sit vmbram maximam efficit:cum vero sol in meridie est,omnes vmbræ sunt minimæ. Sic contingit nobis. Quò enim magis à nobis Deus recedit, eo maiores nobis apparent res,& hono- Sap.2.
res huius seculi;qui velut vmbra prætereunt! Transierunt 37
omnia tanquam vmbra. Quando verò Deus in medio hemisphærij,adest cordis nostri,commoratur,tũc omnes vmbræ sunt minimæ,cum enim sic possideatur, illuminetur, & à Deo inflãmetur, omnia minima & quasi nihil esse durant. Et hoc est, quod ad literam significat sponsa,cum dicit: Cant.2.
Sicut malus inter ligna syluarum, sic dilectus meus inter filios. Spõsus meus inter homines,est sicut pomus inter arbores nemorum. Arbores nemorum sunt rubus,robora,iligneum dicere,quòd quicquid est in mundo præter Deum, 38
omne est fructus syluarum,quercorum,& roborum. Omnia sunt glandes duræ,& amaræ. O Christe dulcissime animarum nostrarum amor,si sciremus te verè,& ex animo diligere,quàm amara omnia secularia nobis in tui comparatione viderentur! & quanta cum amaritudine, & lachrymis te imitantes per honores transiremus!

Postquam illum tanta alacritate, & gaudio receperunt: ex buccellam quidem panis ei ad manducandum dederũt. O fratres ne nos in tantum defectum incidamus, multos videbitis in ecclesiis cum magnis rosarijs, qui aliquot ho- 39
ras in Deo laudando consumunt: postea verò in eandem illiberalitatem incidunt, (in quam hodierni homines incidunt erga Deum,in suis pauperibus: sunt enim auari, & eum eis misericordiam non faciunt. Vnum ex illis,quę debetis Deum rogare,quando illum orantes laudatis, est, vt vos misericordes faciat,& cupidos benefaciendi omnibus: Roma.12.
& præcipuè illis,qui meliores sunt:quia sanctus Paulus, inter dona Spiritus sancti,annumerat hoc,quòd simus necessitatibus sanctorum cõmunicantes. Quòd siquidem daturi

Universidad de Deusto
Biblioteca

40 estis eleemosynam;seruis Dei, potiusquàm illis illam exeretis dare:donũ est peculiare Dei, & deberis ad seruitutem huiusmodi ab eo postulare. Si enim hoc donum habuissent homines,qui in hac pompa,& solennitate incedebãt, sanctorum eiusque sanctorum Apostolorũ necessarium fuisset aduenissent. Etiam ponit statim S. Paulus donũ esse Spiritus sancti,nobis dari,vt simus hospitalitatem sectantes. Et tanquã donũ eius illud debetis à Deo petere,vt vos hospitalitatis cupidos,efficiat,& hospitales Iesu Christi in suis pauperibꝰ vos reddat,vt illũ abire nõ patiamini, sicut hi fecerũt.

41 Dicit sanctus Euangelista,quod ingrediãtur sic Dominum impleta est illa prophetia Zachariæ dicentis : *Dicite filiæ Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam.* Sancti Euangelistæ dicunt hîc:mansuefactum fuisse,vt prophetæ dicit:Pauper. Quòd pauper ingrederetur certũ est,quę enim maior paupertas, quàm quòd in asina,& pullo accómodatis veniret?& quòd mãsuetus quasi agnus veniret,certum est. Quæ autem causa esse potuit,vt Euangelistæ mansuetum pro paupere ponerent? Ad hoc respondetur,quòd in sancta scriptura idem est dicere:pauperẽ,& dicere mansuetum, vt ècõtra aliquando idẽ est dicere,& loqui per exaggerationẽ. Et sic vbi nos legimus:diuites egenuerunt,& esurierunt:dicit sanctus Hieronymus:leones egenuerunt,& esurierunt. Idem est dicere pauperem, quòd dicere mansuetum: paupertas enim valdè mansuetum hominem reddit. Et ideò sunt diuitiæ,quod immanitas, & tyrãnis:cùm diuitiis etiam accreuerit cupiditas,cupiditate verò efficiũtur homines tyranni. De quibus conqueritur Deus per Prophetam dicentem:qui deuorant plebem meã sicut escam panis. Non dicit,sicut carnes,quæ habeant ossa,& resistẽtiam:nec sicut escam piscium,qui habent spinas;sed sicut escam panis,quæ est suauis,& mollis:in quo non reperitur resistẽtia ad masticandum,& deuorandum:non enim habet ossa, aut spinas. Ita hi pusillanimes neminem audẽt, præter pauperem deuorare;non enim habet os,aut spinam,aut resistentiam:hunc quasi panem manducant, eiusque substantiam sine cõtradictione diripiunt,& sicut mirum est videre diuitem mansuetum, ac modestum: ita obstupendum est videre pauperem superbum,& elatum. Maximæ confusionis, & pudoris est profectò videre monachũ,aut monialem pau-

Psal. 33.

Psal. 62.

peres voluntarios,qui tam libenter paupertatem promiserunt obseruare,videre(inquam)eos superbos,[*con el punto en el cielo*] cum sit sanctę paupertati tam repugnans. Vnus est finis, propter quem paupertas vouetur,est,vt in tranquillitate, æquitate, & humilitate viuatur. Et qui ab ea hęc accipere non curat,toto cœlo aberrat. Inuitat te ergò Propheta, vt hunc mansuetissimum Dominum recipias, qui venit tibi,&c. Hîc est maximum mysterium. loquens enim æternus Pater de hoc filij sui aduentu dicit per Michæam. Ex te exiet mihi dux,& Dauid,in persona Christi.R.N dicit:& anima mea illi viuet,& semen meũ seruiet ipsi,ideſt, Patri,& S.Paulus dicit:factus est ei ex semine Dauid, secundum carnem. Si ergò Patri venit, quomodo nunc dicimus:venit tibi?ô homo?ô ineffabilem Dei bonitatem! quia non ad hominum vtilitatem venit;ideò dicit Pater, quòd sibi venit. Nam sic gaudet hoc beneficium in nos conferre,acsi ipse illud acciperet,& ita dicit quòd ipse illud recipere,cùm nos recipiamus. Laudate fratres mei,& superexaltate tam bonum Deum,qui sic delectatur vobis beneficia facere. Recipite nunc filium eius,cùm sit tam præclarum donum tanti Patris,& siquidem nunc mansuetus venit ad nos saluandum;ne expectetis, quousque veniat seuerus ad iudicandum. Extendite nunc brachia,cum viscęribus amoris,recipite illum cum affectione cordis, & dabit hîc vobis gratiam suam, qua gloria comparatur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Michæ. 5.

Psal. 21.

Rom. 1.

44

45

46

FERIA QVINTA IN COENA DOMINI.

Ante diem festum Paschæ,sciens Iesus quia venit hora eius. IOANNIS. 13.

STATIM principium Euangelij nobis admirationem affert. Quare enim sanctus Euangelista sacratissimam Christi R. N. mortem horam eius appellat,cùm homines horã suam,horam prosperitatis soleãt nũcupare? Si esset dies resurrectionis,cùm sanctæ Ecclesiæ hęc dies quã fecit Dominus,&c.cùm victor

1

glorio

2 glorioſus apparuit, conſentaneum eſſet, d m, & horam
eius vocari. Quòd autem hunc diem, qui (h nano videri)
minus fuit dies eius, quàm cæteri omnes, die & horam
eius vocet, res eſt mirabilis. Ex hoc fratres mei
tis, quantum Deo debeamus, cùm res noſtras ſuas ipſe ap-
pellet. Nulla hora fuit magis noſtra quàm hæc, vocat au-
tem illam ſuam, quia noſtra erat. Vide peccator quantum
Deus te diligat, quia mortẽ ſuam, eo quòd ſit vita tua, ho-
ram magnæ proſperitatis eſſe iudicat: & vult vt per anto-
nomaſiam hora eius appelletur, in qua, vt tibi ſeruiret, tot
Simile. tàmque mirabiles res operatus eſt. Horologium antequã
hora ſonet, moderatè progreditur circulum ſuum leniter
3 percurrens, modò vnum, poſteà alium ictum faciẽs: cùm
autem hora accedit, ita accelerat, ac tam crebros ictus fa-
ciẽt, vt totum diſſolui, & corruere videatur. [*Que parece que
todo ſe deſconcierta.*] O Chriſte diuinũ horologium, & vitæ
noſtræ ſapientiſſime moderator: antequam hora tua acce-
deret, ita moderatè res faciebas, vt inter eas aliqua eſſet di-
ſtantia: modò prædicabas, modò infirmos curabas, modò
defeſſus iter faciebas: modò verò pro peccatis noſtris in
montibus Patrem exorabas. Verùtamen fratres mei quan-
do venit hora eius, ita accelerabat, vt verè totus diſſolui, &
4 præ amore liquefieri videretur. Iam agni cœnam celebra-
bat, iam diſcipulorum pedes lauabat, iam ſe illis in cibum
tradebat, iam eos dulci prædicatione conſolabatur. Itaque
totus præ amore liquefiebat: & quia tantoperè gaudebat
tam diuina beneficia tunc hominibus facere, vult vt pecu-
liariter illa hora eius appelletur: quãuis fuit hora tantæ ad-
uerſitatis.

Sciebat (inquit) *quia venit hora eius*, ideſt, quia appropin-
quabat hora eius, *vt tranſeat ex hoc mundo ad Patrem*. Erũ
5 hoc eſt verbum dulciſſimum, & maximæ conſolationis.
Si enim fuerimus vera, & viua huius diuini capitis mem-
bra: ſiquidem ipſe tranſiuit ad Patrem, etiam nos tranſibi-
mus, vt cum noſtro capite regnemus. Vt autẽ ſimus tali-
tamque digna membra, vt ad Patrem tranſire mereamur
oportet, vt amodo facere incipiamus: quod nos diuinus
Nicol. de Lira ſuper Ioſ. 3. hic Dominus admonuit, dicens: Eſtote parati, quia neſcitis
diem, neque horam, hoc eſt, ſanctæ, & pie vniuſquiſque eſſe-dis ſan-
ctis: vt enim Lira, vbi nos illic legimus, ſanctificamini: hi-

bræi legunt: tis parati, quia verbum illud eſt æquiuocum 6
ad præparare & ſanctificare. Hinc colligimus, quòd vbi ſa-
cra ſcriptura nobis præcipit, vt ſimus parati, præcipit vt ſi-
mus ſanctificati. Idcircò cùm Dominus dicat: eſtote para-
ti nobis dicit, vt efficiamur ſancti: & cum neſciamus quan-
do futura ſit hora noſtra: ſemper ſancti ſimus, ne fortè ſi-
mus ex illis, de quibus dicit ſanctus Iudas, quòd ſunt quaſi *Iudas.*
arbores autumnales infructuoſæ, bis mortuæ. Sic vocat
peccatores pigros, & qui de ſaluatione ſua nullam curam
habẽt: Quẽadmodum enim arbores quæ in autumno flo- *Simile.*
rere incipiunt, cùm cæteræ maturos iam fructus ferunt,
ſerò veniunt, & rariſſimè ad maturitatem perueniunt, quia
ſuperueniunt maxima frigora, & glacies, quę illis magno- 7
pere aduerſantur. Ita peccatores, qui totum annum, &
(quod peius eſt) totam vitam infructuoſi peraguntin fine
verò ætatis ſuæ, cùm fructus iam maturos eſſe oporteret,
incipiunt bonarum cogitationum flores producere, & di-
cunt: vocetur ſcriba, & confeſſarius. His rarò contingit, vt
opportunè matureſcãt. Tempus enim illis aduerſatur, nam *Sap. 4.*
tunc viget infirmitatum, dolorum, & immoderatorũ me-
dicorum frigus maximum. Quapropter de illis dicitur: Fru-
ctus iliorum inutiles, & acerbi ad manducandum, & ad
nihilum apti. Atque hos vocat ſanctus Iudas bis mortuos, 8
in vita enim, antequam moriantur iam ſunt quaſi mortui.
Ne ſimus ergò arbores autumnales: ſed amodo nos præ-
parare incipiamus ſuſpirantes, vt cùm noſtro diuino capi-
te ad Patrem iam tranſeamus. Si enim eſſemus, quales nos
eſſe oporteret, cunctis diebus vitæ noſtræ deberemus ma-
ximè deſiderare Deum videre. Maximæ confuſionis eſt,
quod canis in cubiculo vinctus non ceſſet magnis latrati-
bus proclamare: atque vt Dominum ſuum ſequatur ter-
ram vnguibus arare, & parietes dirumpere conetur: nec
tamen tu proclames, vt ab his mortalitatis vinculis diſſol- 9
uaris, Deumq; tuum ac Dominum ſequaris. O quàm peſ-
ſimum ſignum. Hoc maximè ex eo procedit, quòd non
ſimus tam parati, vt eſſe deberemus. Viuamus, vt debe-
mus, & cum viua ſpe confidamus, ex qua proficiſcentur
ſuſpiria, & deſiderium, tranſeundi ad Patrem. Ita nos hor-
tatur Dauid, dicens: Sacrificate ſacrificium iuſtitiæ, ſpera- *Pſal. 4.*
te in Domino. Hoc nomen ſacrificium, idem ſignificat
hic quod

10 hic quod sacrum officium: Officium autem non significat
hic quod vulgo dicitis architecturam, aut rem faciendi
aut fartiendi: Sed vt eo vtuntur Latini, vt Tullius & S. Ambrosius etiam, nō enim significat artem mechanicam: sed
propria eius significatio quæ assignari potest, est (vt alibi
nè sicimus) {*Tractamento.*} tractatio domini erga seruum,
& serui erga Dominum, tractatio filij erga patrem, Regis
ad subditum, Dei erga hominem, & hominis erga Deum,
dicitur officium. Dicit ergò Dauid, Facite Deo hoc sacrū
officium, quod illi debetis. Siquidem Patet vester est faciē-
te officium boni filij. Siquidem Rex vester est, facite illi
11 officium boni subditi. Siquidem iudex vester est, timete
eum vt oportet. Siquidē vester creator est, seruite, & obe-
dite illi, vt fideles creaturæ. Videte quòd officium sit eius
ergà vos, & quomodo vos tractet. Dic homo quæ sunt of-
ficia Dei erga te? quomodo te tractat? optime profectò.
Subuenit mihi in necessitatibus, &c. tu autē ô homo, quo
modo Deum tractas? tuum officium erga eum quale est?
Nescio equidem, nec sicut filij erga patrē, nec subditi erga
Regem, nec creaturæ erga Deum, nec sicut hominis erga
12 vilissimum, & abiectissimum alium hominem. Impudicas
enim, & turpitudines, quas ego in diuino cius conspe-
ctu facio, non auderem sanè coram turpissimo, & abiectis-
simo aliquo committere. O cæcus, ethnice, & infidelis, hæc
sunt tua officia erga Deum? quid inde speras eliceres, nisi
vt te in profundum inferni in æternum præcipitent, & cum
in vita labores perpessus fueris, in morte grauiores tor-
re incipias? Facite ergò Deo sacrum officium vt debetis, &
ego vobis dico, vt in eo speretis, quia res vestra secura erit.
Facite illi sacrum officium in bello & in pace, vt illi debe-
tis (ideò enim dicitur sacrificium iustitiæ) & securè spera-
13 te quòd certò transibitis, cum vestro diuino capite ad pa-
trem: & sic vocabitur mors vestra, transitus ad summā bea-
Genes. 15. tam pacē. Non dixit: Morieris, sed ibis, vt cum patribus tuis
dixit Deus sancto Abrahæ, Tu ibis ad patres tuos in
Simile. quiescas. O quàm suaue est homini postquam tempestatem in mari passus est, salutem, & incolumitatem ad
tros, ac amicos reperire. Hunc successum habent iusti, qui
transacta huius vitæ laboriosa nauigatione, in illum suauissimum

portum deuenisse, vbi 14
summum bonum reperiunt. Contrà verò quàm miserabile est, pœnam quàs summo cum labore multo tempore passus, & tandem tempestatibus & infortuniis impulsum in barbarorum regiones deuenire, qui eum captiuent, & atrocissimis cruciatibus contorqueant, } *O sancta Maria filiora.* {quàm lamentabile est, quod difficillimam, & miserrimam vitam quis ducat, vt diuitias, & honores acquirat, atque vsuriam vlciscatur, &c. Transacta verò hac laboriosa tempestate, in Tartarorum, & dæmonum regionem impellatur, vbi in æternum captiuetur, & sæuissimis tormentorum generibus torqueatur? liberet nos Deus à 15
tanto malo. Sacrificemus sacrificium iustitiæ, & speremus, ac cum spe suspiremus, vt adueniat tempus in quo ad Patrem perueniamus.

Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.

Ex his verbis infertur, quod qui in vita proximos suos dilexerit, sciet etiam illos in morte diligere, qui verò in vita non dilexit, quomodo sciet in morte diligere. Difficillimum certè erit. Dilexit Iesus suos in vita, & dilexit eos in finem. ô quantum malem est non diligere proximos in 16
vita, & quantum sacræ literæ illud exaggerant! & sic repetitisquòd in Genes. vbi nos legimus. Accusauit Ioseph *Genes. 37.*
fratres suos apud patrē de crimine pessimo: in Hebræo est: malum pessimum, quòd forte inter se, aut cum filiis ancillarū, aut fortassis cum finitimis gentibus rixabantur, vt videatis quo nomine sacra scriptura rixam cum proximis appellet. Vocat enim illam crimen pessimum, vnde aliqui occasionem sumpserunt dicendi, quod eos nefando crimine accusauit. Et ex Hebræo apparet non fuisse nisi de defectu amoris, & charitatis erga proximos. Execremur ergò fratres hoc crimen pessimum, & omnimodo veritatem, amore conseruare, quæ est vna ex rebus, quæ gratiores sunt Deo. In Genesi legitur quòd approbabat Deus singula, *Genes. 1.*
quæ creabat, & dicebat quod lux esset bona, cœlum bonum, terra quoque bona, & in fine dicit: Vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona, singula erant bona, cuncta verò erant optima. Ita illi placuit concordia, quæ tam excellēs est, vt bona, optima efficiat. Si ergò naturalis

concordia

28 concordia fecit, vt res in altiorem bonitati[illegible]radu efficerent, quid Christiana concordia, fraterni[illegible], & charitas efficiet? quantò gratior erit oculis Dei, cùm[illegible]us videat Christianum sibi vim inferentem ne alium co[illegible]at, ignis non consumit aerem, nec aer terram d[illegible]ut. Pulcherrima est concordia elementorum, quæ optima[illegible]la efficit in lingua & oculis Dei. Pulchrior autem est co[illegible]dium concordia, quæ illa ipsi Domino iucunda efficit. Pythagoras ad hoc propositum admodum subtilem, & obscurissimam protulit sententiam, dicens: Numerus singularis, est qui omnibus rebus dat esse: numerus autem duarius est interitus & corruptio omnium illarum, quid execrabilius mortis? quid autem est mors, nisi segregatio animæ à corpore? quid verò pretiosius vita? quid autem est vita, nisi vinculum quoddam & amplexus animę cum corpore? & ita vniuersalis vita reipublicæ in ciuium amore, & vnitate consistit: euersio autem, & vastatio eius ex ciuium rixa, & discordia proficiscitur. Pro magna excellẽtia dicitur de gloria: Cuius participatio eius in idipsum: Cuius ciues in actionibus, & conuersatione sua sunt, ac si omnes eiusdem essent cordis, ac voluntatis. Atque etiam hanc esse oportere excellentiam & perfectionem Christianorum, vt aperte docuit diuinus Magister in prædicatione, quam in hac vltima cœna fecit, dicens: *In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinuicem.* Non consistit Christianorum perfectio in eo, quod multos annos in fide catholica quisquam vixerit: siquidem miserrimus Iudas aliquot annos Christum Redemptorem nostrum comitatus est, & bonus latro tres horas tantum cum eo fuit, & Iudas in infernum detrusus, latro verò in cœlum elatus est. Nec consistit perfectio in eo quòd in arctissimis religionibus homines viuant, nam cum Patriarcha Iosephi in Aegypto commoraretur, & Sanctus Abraham inter Chanaanæos & Amorrhæos habitaret, & Propheta Daniel inter Babylonios esset, senex quoque Tobias cum inter Assyrios vitam ageret, omnes hi fuerunt virtute præditi & sancti. Perfecti enim ex mundo monasterium, nisi ad tem ex monasterio mundum efficiunt. Nec est tam prophanus locus, in quo non possit quisquam Deo seruire, locus est tam sanctus in quo ipsum non possit offendere. Nec

Gen. 39. Gen. 12. Dan. 1. Tob. 1. Psal. 122.

Nec consistit perfectio in eo, quod quis sit frater religiosus Beati Francisci, aut Beati Hieronymi, aut Beati Dominici. Deus enim non intuetur vtrum vestimenta sint alba, an nigra, sed cor examinat, sit nè bonum, an malum. In hoc cognoscet mundus (ait Dominus,) quòd discipuli mei estis, si dilectionem habueritis adinuicem. Atque in hoc genere in excellentium miraculorum operationem multi erunt, maxima miracula facient, qui tamen cõdemnabuntur. Non in altissimorũ sermonũ prædicatione, nec in scripturarũ eruditâ expositione plurimi eorum id efficient, qui tamen in æternum peribunt. Non in eo, quòd sine caritate pauperes, & repeciati incedatis, multi enim sine caritate pauperes, & repeciati incedunt, qui cum paupertate, & nuditate sua in æternum abibunt. Sed in hoc cognoscemini mei esse discipuli, si adinuicem dilexeritis. Atque in hoc Euangelica perfectio consistit: etsi omnia hæc supradicta ad eam maximè conducunt: & siquidem in hoc perfectio nostra consistit, in hoc nos examinemus, & perfectiorem esse curemus, plus quam in omnibus aliis rebus. Ad hoc faciendum conniciamus oculos in nostrum diuinum Magistrum, qui suos in vita sua dilexit: & amorem vsque in finem perduxit: non solum vsque infinem vitæ, sed vsque in finem etiã amoris. Atque hic amor magis in fine manifestatus est. Tres sunt gradus amoris. Primus est cum amicus pro amico diuitias ponit. Secundus cùm homo semetipsum in periculum adducit. Tertius est cùm vitam in diuitias nobis dedit, dedit etiam nobis corpus suum ad vescendum, dedit quoque Angelos ad ministerũ nostrum. Posset etiam honorẽ suum in manibus inimicorum suorum pro nobis tot patiens ignominias. Tertio tandem, & vltimo vitam obtulit, & non pro amicis solum, sed pro inimicis etiam, vt exaggerat S. Paulus dicẽs: Commendat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniã cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. O suauissime hominum amator per hunc ipsum amorem tuum te rogamus, vt corda nostra ita in tuo diuino amore inflammes, vt propter te omnes proximos nostros ex animo diligamus: licet inimici nostri sint.

Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Dilexit illos in vitas, & dilexit illos in morte. Non saluberis

Psal. 62. 22 23 24 25 Roma. 15.

26 beris frater mi, si in odio cum proximo tuo mortuus fue-
ris. Quomodo autem scies cor tuum ab hoc odio in hora
mortis soluere, nisi nunc in vita illum velis diligere? Di-
sce, disce frater mi amodo expellere à te has pa[ssiones]
tanto periculo saluationem tuam offeras. Digna mens
est consideratione, quòd, vt sanctus Euãgelista de illa tam
profunda humilitate ageret, vt fuit Dominum discipulo-
rum suorũ pedes abluere, atque vt de ineffabili sacramen-
to, quod ibi instituit loqueretur, & posteà de amaris-sima
passione, quam tolerauit priùs agit de amore huius excel-
27 sis amatoris, vt intelligamus illum fuisse fontẽ omnium
Simile. horum beneficiorum. Licet videretis fluuium maximum
non miraremini magnitudinẽ eius, & profunditatẽ con-
siderãtes, si intueremini amplissimũ mare ex quo profluit.
Quam arbitramini esse causam, quare infideles, & hære-
tici noluerint & incarnationis, & passionis Iesu Christi
fidem accipere, nisi quia secundum bonitatem, & charita-
tem suam, charitatem Dei metiuntur, existimantes Iesum
Christum non facturum fuisse ea, quæ ipsi si Christi essent
non facerent? Non ita esse oportet, non debetis Dei cha-
Eccle. 2. ritatem secundum vestram iudicare: nam, vt dicit Eccle-
28 siasticus secundum magnitudinem eius, sic & misericor-
dia ipsius cũ ipso est, quod etiam dicendum est de bonita-
te, charitate, & cæteris omnibus illius perfectionib⁹. Vult
dicere, quod sicut Deus essentiam habet infinitam, sic eius
misericordia, charitas, & cæteræ omnes illius perfectiones
sunt infinitæ, sunt enim identificatæ cum eius essentia. De
infinito igitur amoris mari, nõ est nimis mirandum si ma-
nius maximus tam excellentium beneficiorum exeat.
Etiam cùm de amore egisset, statim de operibus loquitur,
29 quæ ex hoc amore proficiscuntur, vt nos doceat, amorem
ex operibus optimè demonstrari. vbi enim opera nõ sunt,
cùm esse possint, difficillime credi potest amorem esse.
Recũbebat Samson in gremio Dalilę suauissima illi ver-
Iud. 16. ba, & maximi amoris plena dicens, & quia cùm illa Sam-
son interrogaret vbi tantas illas vires haberet, ille non
ad eius voluntatem respondebat, dixit illi: Quomodo di-
cis quòd amas me, cùm animus tuus non sit mecum? per
tres vices mentitus es mihi, & noluisti dicere in quo est
maxima fortitudo tua, quomodo dicis me à te amari cum

id, quod te ego non facias? ô quanta maiori ratione no- 30
bis hoc posset dicere Deus noster! Præcipit tibi Deus vt
inimico tuo ignoscas: & dicis ô pater nisi inimicos meos
vltus fuero, me generationemq; meam dedecoro, longè
opinione falleris. Nemo enim in ignominiam incidit, eo
quòd sanctum Euangelium obseruarit. Hoc esset ipsum
abnegare, & Deum diligere. Præcipit Deus, vt male ac-
quisitas diuitias restituas. Tu verò dicis: ô pater, fame pe-
ribo si hoc fecero. Hoc est ergò propter illum eius præ-
cepta adimplere, quomodo dicis quòd amas me, cum ni-
hil eorum facias, quæ tibi præcipio? Nec confessionem 31
nec occasionem relinquis, nec tamen læsam restituis, nec
pauperis, & egeno subuenis; aperte apparet quòd amo-
rem non habeas: amor quippe operibus demonstratur.

Et cœna facta cùm diabolus iam misisset in cor. O tem studi-
endam! quàm terribilis cõmutatio. De Iesu Christo filio
Dei nunc dixit Euangelista quòd in finẽ dilexit eos: quòd
vsque in finem in amore perseuerauit, & statim immedia-
tè dicit de discipulo, quòd nõ perseuerauit vsque in finem.
Quis eum vidit in montibus cum suo diuino Magistro in
oratione pernoctantem, sine calceis, die nimis solis calo- 32
ribus inflammatum, & assiduis itineribus fatigatum diui-
num verbum prædicantem? Ecce autem eius peruersio-
nem. Ecce quomodo iam à diabolo possidetur, quis non
obstupescat hæc audiens? quis toto corpore non cõtremi-
scat? rem stupendam, quòd tam diligenti Pastori ex duo-
decim ouibus vna pereat, quòd ad talem societatem voca-
tor quis fuerit, & tamen condemnetur! Ne confidat in
hoc tantum monachus dicens. Vocauit me Deus, certam
habeo saluationem meam: nam etiam Deus vocauit Iu-
dam, & condemnatus est. Considerans hoc S. Bernardus *D. Ber-*
dicit: Si lupus non timuit intrare gregẽ Domini, & vnam *nar.*
de duodecim tam pauculo numero mactare, & perdere, 33
quid faciet de grege commisso pastori? ô quantum opor-
tet vnumquemque maxima cum cautione viuere, & sem-
per Dominum rogare, vt sibi in bono perseuerantiã con-
cedat, & se quantũ poterit confortare, vt in incepto bono
progrediatur! Quo aũt pertectior est status, quẽ suscepim⁹,
eo magis debemus formidare. Nã S. Paulus dicit: Impos- *Hebr. 6.*
sibile enim est eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

34 etiam donum cœleſte, & participes facti Spiritus ſancti, & prolapſi ſunt, rurſus reuocari ad pœnitẽtiam, deſt. per ſe pœnitẽtiam, & huius difficultatis rationẽ reddens, iterũ Filium crucifigentes ſibimetipſis filium Dei & ostentui habentes. Hic impoſsibile, eſt exaggeratio, hoc eſt difficile. 35 porcorũ glandes eſtimarunt. Caueant ergò illi, quibus datum eſt ſedere ad menſam Domini, & diuinos cœleſtesq; cibos guſtare, nè his beneficiis neglectis, Aegypti epula deſiderent. Horum enim cõuerſio (ait Sanctus Paulus) eſt poſtea difficillima, adeò vt impoſsibilitatis nomine eam nuncupet. Idcirco dicebat Chriſtus Redemptor noſter, Luc. 17. memores eſtote vxoris Loth. Quæ vt legitur cò quòd reſpexerit poſt ſe, verſa eſt in ſtatuam ſalis. O profundũ myſterium, quòd ſiquidem illam Deus voluit putrire, non in marmoream ſtatuã cõuertit, ſed in ſtatuam ſalis, Sal enim 36 eſt condimentum, quò omnes cibi condiuntur, & manducantur. Voluit igitur Dominus in hoc nos admonere, qui in eius menſa mãducamus, & ad ſpiritualia & cœleſtia conuiuia vocamur, vt hunc ſalẽ ſemper nobis ante oculos proponamus. Memores eſtote vxoris Loth, vt ita cibum capiemus, & perſeueremus eos manducantes cum in nullo guſtũ reperiam is. Quis enim à menſa recedet, & retrorſum regredietur, ſi hunc ſalẽ ante oculos habuerit? Significat ſapientiam, & quia hæc mulier aliis admonitionẽ & ſapientiæ futura erat, ideo in ſalis ſtatuã conuerſa eſt. 37 Quis enim attẽtè conſiderabit ſupplicium, quo Deus mulierem illã puniuit, quę nõ regreſſa eſt terrorſum, ſed tantummodo, quia poſt tergũ reſpexit, qui tamen ab incepto bono audeat deſiſtere, & in virtute regredi? Nã ſi talis eſt pœna retrorſum reſpicientiũ, quale erit illorũ ſupplicium qui non modo reſpiciunt, ſed etiam retrorſum reuertuntur? ô amici Dei ſiquidem à Sodomæ incendio aufugitis, progredimini vlteriùs, & perſeuerate, & ne cogitaueritis quidem, ſi poſsibile ſit, ſecularia reſpiciatis. Poſsit hic Sanctus Euangeliſta hanc clauſulam miſeri Iudæi, vt bonis

charitas, & humilitas clariùs illuceſceret, qui in tali tempore ſuorum diſcipulorũ pedes voluit abluere, inter quos erat vnus Iudas Iſcariotes, quorum pedes etiam Dominus lauit. *Ioan. 13. Sciens quia omnia tradidit ei pater in manus.* Nihil vnquam Rhetores tã ſublimi ſtylo tractauerũt, quàm hoc myſterium gloriosus Euãgeliſta Sanctus Ioannes deſcribit. Non ſolum enim declarat quo tempore factum fuerit, verum etiam oſtendit infinitam Maieſtatem illius, qui hoc operatus eſt, vt apertiùs eius altiſsima humilitas innoteſcat. Etenim ille, in cuius mãnus æternus pater omnia commiſit, & cuius poteſtati cuncta ſubiecit, qui ex patre æterna generatione procedit, quiq; ad patrem per ſanctiſsimam obedientiã reuertitur factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis, ille (inquam) tam potens, tam ingens, tamq; ſapiens ſurgit à cœna. Nullæ ſunt hominum aut Angelorum linguæ, quæ explicare poſsint, hæc mẽ, quæ, quam, & quã admirabilis fuerit hæc humilitas, penitus valeat comprehendere. Ille ſolus eam intelligit, qui poteſt omnino cognoſcere magnitudinem, & altitudinẽ illius, qui humiliatus eſt. Quo deſcẽderit optimè ſciunt, deſcendit quippe ad pedes vilium piſcatorum. Vnde autem deſcenderit, ille ſolus ſcit, qui ſuam infinitam altitudinem comprehendit. Atque ex hoc apparet quanta ſit hominis plaga, cùm ad eam curandam talis medicina fuerit requiſita. Hoc autem eſt magis admirandum, quòd credãt homines hoc à Deo ſuo factum fuiſſe, & humilitatem hanc adorent, & humiliter venerentur, nemo tamen in ſe videre velit illud, quod in Ieſu Chriſto gloriosiſſimum eſſe ducit, atque vt tale confitetur. Nunquid poteſt res eſſe monſtruoſior? quomodo in re vile fore exiſtimat, quod in Ieſu Chriſto filio Dei iudicat gloriosum? Res obſtupenda eſt profectò, quod in illis ſuperbiæ veſtigium remanſerit, qui tantam vniuerſalis omnium rerum creatoris humilitatem credunt, atque adorant. Quod efficacius remediũ inueſtigari poterat ad hominũ ſuperbiã cõfringendam, & frenũ amentiã confundendam? [*Que ama a Dios haziendo mesuras, y reuerencias, y cortesias alos hombres*]? & nõ ſolũ hoc, ſed quòd humi proſtratus eorũ pedes abluebat, nõ ſolum à nobis neceſſariũ erat. Et ſic ſignificauit Eſaias 38 39 40 41 42 *Eſaiæ. 52.* dicens: Deſiderauimus eum deſpectum, & nouiſsimum

virorum: talem illum optabamus humilẽ, egenum, laborantem, quique plus quàm omnes homines se humiliaret; sic enim nobis opus erat. Sed heu quomodo hoc [illegible] quomodo non dolore afficimur animaduertẽtes quam parum fructus ex tam excellenti Magistro, & tam mirabilibus lectionibus, quas nos docuit, percepimus. Audebo dicere, & credo me nõ decipi, quòd in nullis hominibus vniuersi orbis tanta superbia, vanitas & elatio, quanta in multis Christianis, aut illorum maiori parte reperitur. Quamobrem iure optimo possumus prædicatores cum S. Propheta Amos exclamare, ac dicere: Væ vobis, qui opulenti estis in Sion oprimates capita populorum ingredientes pompaticè domũm Israël. Transite in Chalanne, & videte, & ite inde in Emath magnam: & descẽdite in Geth Palæsthinorum, & ad optima quoq; regna horum: si latior terminus eorum vestro est? Qui separati estis in diem malum & appropinquatis solio iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis, & lasciuitis in stratis vestris: qui comeditis agnum de grege, & vitulos de medio armenti. Væ vobis, qui opulenti estis in monte Sion, in Ecclesia millanti, & in statu, & conditione vestra speratis; vestra viuendi ratione maximè contenti. Transite & considerate rationem viuendi infidelium, conferte status vestros, ebos, elationem, & pompam, cum profanitatibus, & modo viuendi gentium, & videamus, si in his omnibus dissolutioni, & superbiæ vestræ illi valeant adæquare. Absque dubio credo inter nullas gentes agi, quod inter multos Christianos agitur. Pudeat ergò populum Dei superbire, cùm suum diuinum caput tam humiliatum animaduertat.

Venit ergò ad Simonem. Ex hoc infert S. Chrysostomus Iudam primum fuisse, quem Dominus lauare cœpit. Quod patet, quia prius quam ad S. Petrum accederet, ab alio incepit & quicunque aliorum esset, vsus esset verbanitate, quia S. Petrus vsus est, nisi ille, cuius cor iam à diabolo possidebatur. Prosternitur ergò naturalis filius Dei ad pedes Iudæ, qui iam constituerat ipsum Iudæis tradere. Hoc enim significauit clausulã, quam illic posuit S. Ioãnes. Hic obstupescunt cœli, hic admirantur Angeli, & Seraphim: hic deficiunt sensus, hic denique vniuersus mundus obmutescit videns Deum ante diaboli pedes prostratum. *Quia ex vobis diabolus est.* O Christe vitæ reparator, ac veræ humilitatis doctor benedicta sit tua clementia, quia tam admirabilem lectionem nos doces. Quis manus, aut ós habebit, quò inimicum suum affligat cõsiderans, quæ tu Domine facies cum eo, qui tam crudelem, & ingratũ se præbuerit? ergà te quanta charitate, & beneuolentia Rex cœlorũ, immanes Iudæ pedes manibus obtrectabat, & diuinis vocibus cor eius attingebat ad eius animum loquens, ac dicens: vide discipule quid pro te faciam. Manus in eius pedibus ponebat, oculos verò quasi illius condemnationem dolens in ipsius vultũ conijciebat, interiùs illi dicẽs: mitigare, & mollire homo miserrime, misereat te tuiipsius, ne condemneris, vide quot in te beneficia contuleris: cum te ad societatem meam receperim, Apostolem fecerim, tibiq; faciendi miracula potestatẽ concesserim. O durissimum cor, quod tot beneficia, fauores, & auxilia, tanta humilitas, & mansuetudo non potuit emollire! ô arefactam plantam, quæ tam excellenti, ac singulari aqua irrigua non potuit reuiuiscere! ô immundos pedes, qui ipso fonte infinitæ puritatis non valuerunt mundari? O fratres mei cauete ne in sceleribus callum faciatis, ne ad tantam cordis duritatem perueniatis, ad quantam infœlix hic discipulus peruenit. Reliquit eum Dominus, & venit ad Simonem Petrum. Sanctus autem vir cùm pedes extensos esset, brachia extendit dicens: Domine, tu mihi lauas pedes? iam videbitis quam confusus esset, & quam coarctum se videret qui tantum zelabatur honorem Domini sui, videns eum ad pedes suos prostratum, vt eos abluere, & potestis considerare feruorem, & admirationem, qua dixit: *Domine tu mihi lauas pedes.* Mihi Domine, qui te cognosco, non ficut alij homines, qui te humanitùs cognoscunt prout caro, & sanguis eis declarauit, sed te cognosco secundam personam in diuina Trinitate, prout patris unus mihi reuelauit. Mihi Domine, qui in monte Thabor te transfiguratum vidi, cùm ex vultus tui claritate vestimenta tua candidiora facta sunt niue? quique vidi honorem, & reuerentiam, quam tibi exhibebant Moyses & Helias principes Synagogæ? Mihi Domine, qui de cœlo vocem dicentem audiui: Hic est filius meus dilectus? Nun-

46 47 48 49

Universidad de Deusto
Biblioteca

50 quid meos pedes his diuinis manibus attingis, quæ mortuos, quos tangunt resuscitant? & quibus coram me pannos multiplicastis? Mihi Domine, qui harum rerũ omnium fons es, & opumè dignitatem tuam, & humilitatem meam noui? Rem tam indecentem nequaquam patiar. Et surgebat. Cui dicit Dominus: *Quod ego facio tu nescis modo, scies autem postea &c. Si non lauero tibi pedes non habebis partem mecum.* O diuinum verbum, quod ineffabilem Dei liberalitatem apertè manifestat! In his verbis nobilitatur, declaratur quòd quodammodo æquali supplicio Deus contemnit, qui illum offendunt, ac eos, qui sua diuina beneficia

51 nolunt accipere. Ad honorem Dei spectat, quòd illum non offendamus, & vtilitas nostra est, quod eius diuina beneficia accipiamus, & æqualiter videtur Deus æstimare vtilitatem nostram, & honorem suum, atque æqualiter punit eum, qui sua beneficia renuit accipere, & illum, qui eius honorem aufert. *Non habebis partem mecum.* Vbique, Si tam acriter puniendus sum (ait Sanctus Petrus) non tãtum pedes, sed manus, & caput. Et perfecta lauatione dicit illis Dominus: *Vos vocatis me: Magister, & Domine &c.* Siquidem tanquam Magister vos humilitatem do-

52 cui; nunc volo me Dominum cum magnificentia ostendere, & in vos beneficium conferre iuxta bonitatem ac liberalitatem meam. Et cùm amor non patiatur, vt ego à vobis absim; & ex alia parte vobis maximè necessariũ sit, vt ego à vobis recedam secundum hanc visibilem præsentiam. Vt ergò meo erga vos amori, vestræque necessitati satisfaciã volo recedere, pro vobis in cruce moriẽs, nec tamẽ abesse, manẽs in hoc ineffabili sacramẽto, quod volo instituere, & formam Dei humanitate coopertam, quã mundum abundãtissimè alui triginta tres annos, quos innocẽtissimè vixi,

53 omnia sub panis, & vini accidentibus abscondo. Itaq; non solum captiuitatis vestræ redemptio, sed etiam in fame vestra cibus, & in siti potus esse volo.

Similc. *Accipite, & manducate, Hoc est corpus meum.* O benedicta fit talis magnificentia, talis amor, ac tale donum, quando quis maximo morbo laborans est iam prope transitum, & quantam curam habent filij, & vxor eius, vt aliquid manducet, quo confortetur, quamque soliciti sunt in conducendo res maximæ substantiæ, quibus reficiatur, & spiritum

ponit alere, ac diutius sustinere, O bone Iesu gloria animæ 54
mee, cum tam prope esses vt per mortem ad patrem transires, omnis cura tua fuit non quid tu mãducares, sed quid nos manducaremus, quod nos confortaret & ita diuinum hoc sacramentum conduisti, & constituisti. Non curabat nec solicitus erat diuinus Redemptor, quid ipse manducaret, sed quid nos manducaremus. Heu quantæ ingratitudinis esset non ex toto corde nostro diligere illum, qui in nos tot beneficia contulit! Dauid vna, & eadem verba sæpe *Psal. 106*
repetens dicit: Cõfitemini Domino misericordiæ eius, & mirabilia eius filiis hominum. Quòd misericordiæ Dei ip- 55
sum Deum laudent iustissimum est: mirabilia autem Dei quare filios hominum laudabunt? Maxima profectò est hominũ laus, & honor, quòd pro illis talia mirabilia Deus operetur. Maxima est ratio cur homines maximi se æstiment, & terrenis ac vilissimis rebus huius sæculi non coinquinentur. Cum Deus pro ipsis homo factus fuerit, nec dedignatus fuerit, quousque se illis in cibum daret. Idcirco antea quàm Dominus hoc sanctissimum conuiuium instituerit, conuiuis suis pedes abluit, vt nobis significaret, quòd eos, qui in hac sacra mensa manducaturi sunt non solum lotis 56
manibus, sed etiam mundis pedibus oportet accedere: scilicet vt sint mundis operibus, & mundis desideriis, ac cogitationibus. Frater, ne in hoc fistas dicens, quod sufficit absque mortali peccato accedere. Dicit enim Sanctus Dionysius, quòd etiam peccata venialia, & leuissima quæque à nobis accuratissimè expellere deberemus, vt maiori feruore, ac promptiori dispositione ad hoc sacrum cõuiuium accederemus. Frater ne seruitium taxi modereris, siquidẽ *Simile.*
vellet, vt tibi Deus beneficia taxi metiretur. Qui in stadio
currit non contentus est priùs ad metam peruenire, vt ac- 57
cipiat brauium: sed eodem impetu, quo autẽ currebat, vltrò progreditur, vt aperte cõspicatur quòd fecit omnia quæ debuerat, vt illud acciperet: quod si ita non faceret, vix posset cognosci illum omnibus curredo præstitisse. Eo ipso hoc non facimus, fumus multi ex nobis parum morati, & deuoti: quauis crebrò ad sanctum sacramentum accedamus, licet enim peccata venialia gratiam non impediant, impediunt tamen deuotionem. Quid autem esset si aliquis ad hanc diuinam mensam cum

58 peccato mortali auderet accedere? liberet nos Deus à tanto malo. O Iudas traditor, qui corrupto corde ad tam sanctam mensam accedis, ne tantum sacrilegium committas. O infernale os quarè aperiris? quarè mitte seris? quarè non claderis? vide quod accipis condēnationem tuam. Vide quod S. Paulus dicit: qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit, non diiudicans corpus Do-

1. Cor. 11. mini. Iudicium, idest, condemnationem. Recipit condemnationem, quia nullum discrimen cōstituit inter corpus sanctissimum Iesu Christi, & alios cibos, hoc est enim

59 non diiudicare, non constituere differentiam: ad altare ita indifferenter accedere, vt ad mensam aliquam prophanam

Hebr. 7. communium ciborum. Ad Hebræos dicit S. Paulus loquēs de Melchisedech. Hic enim Melchisedech Rex Salem sacerdos Dei summi, qui obuiauit Abrahæ regresso à cæde regum & benedixit ei. Cùm victor reuerteretur Abraham, quia quatuor reges superauerat, tūc illi obtulit exul

Gen. 14. summus sacerdos, & benedixit ei, vt dicitur in Genesi, proferens panem, & vinum. Magnum mysterium, quòd tunc

60 illi obtulit panem, & vinum, & benedixit ei, cùm tantam

S. Anſel. victoriam reportauerat. Sanctus Anselmus super hæc verba dicit: Caue frater, ne hunc diuinum cibum accipias, si postquam à quatuor regibus victoriam reportaueris, quæ sunt quatuor præcipuę passiones animæ, quæ illam perturbant, scilicet, spes, metus, tristitia, & voluptas. Quot peccata committit homo sperans temporale aliquod bonum consequi? quot res quas summopere debet facere, non facit, propter humanum metum? vt autem voluptatem assequatur, & mœrorem fugiat, quid non faciet homo mala

61 conscientiæ? Cura ergò diligenter ô frater, vt hos quatuor reges superes, & reportata ab eis victoria, excelsum hunc cibum accipias, & cum eo benedictionem, & gratiam, qua gloria sempiterna comparatur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius &c.

SERMO

SERMO IN PASSIONE DOMINI.

THEMA. *Christus dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Hæc loquere, & exhortare.* PAVLI AD TITVM. 2.

IN Esaia legitur, quod vt Sanctus Prophe- *Esai. 6.*
ta actūrus esset quomodo Deum viderat 1
sedētem super solium excelsum, & eleuatum circundarum Seraphim, qui nō cessabant quotidie clamare dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth, eius lingua ignito calculo purificata est. Hodie agendum est nobis quomodo hic idem Dominus positus fuerit, nō in maiestatis solio, sed in durissima cruce, capite cooperto non alis Seraphim, sed acutissimis spinis, circundatum, non beatis spiritibus, sed atrocissimis carnificibus: non Angelorum vocibus sanctus appellatus, sed turpissimorum ho- 2
minum iniuriis blasphematus. Vt ergò hęc mysteria dignè replicemus opus est noua lingua, nouo spiritu, maximo autem affectu, & deuotione, atq; etiam plurima gratia. Deprecemur sanctissimam virginem Dei genitricem ac Dominam nostram Mariam, vt eam nobis à diuina Maiestate consequatur dicentes singuli, Aue Maria.

Cor afflictum, & mœrore circundatū, quocunque superueniēte ictu multo grauius cōtristatur. Quādo tōs animæ afflictionibus est repletus primo ictu lachrymarū fluuius emittit. Ecce enim pectus tenerū sit & angustiis subactū, minore 3
habet resistentiā, & oculi nequaquā cōtineri possunt, quin ad exactādū cor amaritudinū pelago submersum maximā lachrymarum copiā profundāt. Qui huc vsque, vt debuit sanctissima vnigeniti filij Dei, ac Domini nostri Iesu Christi passione perstitit, quiq; assidua sanctissimæ passionis cōtēplatione cor suū vulneratū habet paucis ictib⁹ molliri potest, & pauca verba sufficiēt lachrymas ab illis oculis hauriri, qui tot dolores in meditatione perspexerūt. Ea enim via facilē inueniūt lachrymę. Quādo rēpus est aquosū quę- *Simile.*
dā nubecula superueniēs magnā imbrium copiā immittit, hic est dies. [*Esa el qual ei tiempo esta muy metido en agua.*]

siquidem

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 siquidem cœlum, terra, ac velum templi, & lapides etiam
voluc, satis omnium rerum creatoris mortem senserunt. Si
ergo insensibiles creaturæ naturæ suæ limites transeuntes
tantam sensationem ostendunt, cùm tamen non pro illa
Dominus patiatur: quare rationalis homo, pro quo Do-
minus patitur, quasi insensibilis, & sine dolore remanebit?
facis aquosum tempus nunc est, siquidem insensibiles crea-
turæ nos ad lamentandum inuitant. Nunc meritò profe-
Thren. 2. mus illud dicere quod Propheta Hieremias dicebat: De-
ducant oculi nostri lachrymas, & palpebræ nostræ defluant
5 aquis, quia vox lamentationis audita est de Sion. Nimirum
mouet creaturarum dolor ad hunc planctum, sed multis
magis nos mouere debet vox lamentationis, quæ audita est
de Sion. Quæ est vox, quam bonus Iesus pro salute nostra
& omnium peccatorum remissione, cum maxima lachry-
marum abundantia in cruce pendens ad æternum patrem
immisit. Ideirco dicit S. Paulus, quòd siquidem *Christus de-
dit semetipsum pro nobis*, de hoc loquamur, & agamus. Hæc
(inquit) loquere. Hæc sunt quæ tu ô homo loqui debes. &
Hieremias nomine huius clementissimi Domini plus, quàm
Thren. 1. hoc à nobis petit, nec enim verbis contenti est, dicens: O
vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte si est
6 dolor sicut dolor meus. O Maxime Redemptor mundi,
videris mihi frustra proclamare, nam tu vocas transeuntes
per viam: ego verò omnes video incolas & sedentes in
terra: omnes video voluptatum, vtilitatum, omnium de-
nique terrenarum rerum amatores esse: omnes video odio
Philip. 3. tos (seu potius) inimicos tuæ sanctissimæ crucis: et hoc pla-
rabat S. Paulus his verbis: Multi ambulant, quos sæpe dice-
bam vobis, (nunc autem, & flens dico) inimicos crucis
Christi, quorum Deus venter est. Ad eos, qui per breue
& asperam viam huius vitæ transeunt: ad eos, qui pere-
7 grini sunt in hoc seculo, & exilium suum lachrymantur, ad
Genes. 12. eos (inquit mitissimus agnus) proclamo ex cruce: illos qui
in terra permanentem ciuitatem non agnoscunt, vocando
inuito, vt videant, & intelligant, si vllo vnquam tempore
similes dolores tolerati fuerint, his quos ego propter ho-
mines patior. Maximum mysterium fuit, quòd locum il-
lum, quem Dominus Abrahæ ostendit, in quo filium
immolaret vocauerit S. Patriarcha, Dominus videt. Et

dis statim diuina scriptura, dicēs: vnde vsque hodie dicitur: 8
In monte Dominus videbit. Prius dixit; Dominus videt in
præsenti tempore, posteà verò subdidit, in futuro Domi-
nus videbit. Et ratio est: quia in præsenti vidit Deus sacri-
ficium Abrahæ, & vidit quod oblaturus erat in illo loco
Iesus Christus filius suus, & vsque hodie (inquit sacra scri-
ptura) durat hæc visio in præsenti: quia Deus omnes ad illā
inuitat. In æternum aspiciet Deus diuinum illud sacrificiū,
& vult, vt nos modo. & in omni tempore illius memo-
riam. Res est etiam valde notanda, quòd cùm Christus Re- 9
demptor noster transfiguratus erat in monte Thabor, lo-
quens cum Moyse, & Helia de duæ sanctissimę mortis ex- *Matt. 17.*
cessu audita est vox patris dicentis: Hic est filius meus di-
lectus, in quo mihi benè complacui, ipsum audite. Io mōte
verò Caluariæ, vbi totus ille excessus opere cōpletur, non
dicit vt audiamus, sed vt ipsum aspiciamus. Quomodo
enim erit possibile, quòd illum attendentes, qui pro nobis
talia patitur maximo dolore non conficiamur, & ad eius
amorem, & obedientiam, atque auditionem non moueā-
mur? Ad aliud propositum dixit Moyses, Erit vita tua pen- *Deut. 17.*
dens ante te. Sed valdè hic cōgruunt hæc verba. Animad-
uerte Christiane quomodo vita tua Dominus tuus, qui te 10
fecit, alit, & conseruat, à quo omnia, quæ habes accepi-
sti, à quo omnia, quæ tibi desunt speras, ante te in cruce
pendet, vt quantum illi debeas consideres. Res insolitæ &
audite, maximum desiderium hominibus afferunt, quòd
videantur, sicut res mirabilis rubi, qui ardebat & non com
burebatur, desiderium attulit Moysi, & dixit, Vadam & vi- *Exod. 3.*
debo visionem hanc magnam, quare non comburatur ru-
bus? O quanto maiorem visionem, & rem mirabiliorem
ante oculos habemus. Res mirabilis valdè tibi videtur ô
Moyses quòd rubus ardeat, & non consummatur? non tibi
debilior res videtur videre infinitū Deum [*Encarçado.*] 11
ab vil spinis circundatum & catenis alligatum? videre crea-
turem mundi alapis cæsum? purissimum speculum macu-
lum conspicere? splendoré gloriæ conspurari cernere?
Nonne tibi mirabilius videtur illum columnę vinctū aspi-
cere, & diuini amoris igne inflammatum verberum dilu-
uium tolerare? & eum qui est summa innocentia, & san-
ctitatio peccatorum, videre malefactoré ac populorum

peruersorem

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 peruersorem appellari illum, qui est Angelorum princeps & vtriusque ecclesiæ militantis scilicet, & triumphantis pur, & corona, spinis coronatum intueri? & cum qui est uorum, mortuorumq; iniustè iudicatum videre? ô quàm mirabiles res! vadam, & videbo visionem hanc magnam,

Properemus fratres, & hæc mirabilia ex proposito deamus, & illa aspicientes multa addiscemus, discemus gui æstimare animas nostras, siquidè illas Deus tanto pre- *Luc.23.* tio redemit. Discemus magno odio peccatum habere, quidem illud ita odit, vt ad illud euertendum moriatur. scemus inferni pœnas timere, quia si in ligno viridi hoc, quid fiet in sicco? Discemus denique falsam, & inanem gloriam huius seculi pro nihilo ducere, siquidè modò clamant, & maximis vociferationibus expostulant, vt Chri stus crucifigatur, qui tribus antè diebus illum exceperant *Matt.21.* clamantes: Benedictus qui venit in nomine Domini. Hinc cò nobis dicit per Hieremiam: Attendite, & videte. Et Sanctus Paulus, qui in proposito sententia à nobis vestra postulauit, dicens: Hæc loquere, &c. De eadem re loquens *Philip. 2.* multò plus quàm verba perit, quia dicit: Hoc enim sentite in vobis quod & in Christo Iesu &c. vsque ibi, Mortem autem crucis. Non dicit: cogitate, contemplamini, aut aspicite, mini de passione Domini: sed. Quòd animo, & corde sentiant: hoc volo vt sentiatis. Sentite in vobis, id est, transferte in vosmetipsos dolores, quos sensit Iesus Christus nisi enim illos in vos sentiatis, & experiamini non poteritis, quanti, & quàm acerbi sint penitùs cognoscere. Facite *2. Macha.* eos proprios vestros, & ita illos intelligetis. Primo Macha- *10.* bæorum dicitur: quòd Rex Alexander voluit inire amicitiam cum Ionatha summo sacerdote Hierosolymæ, & medium, quod ad eam ineundam habuit fuit hoc, quod misit ad illum vestem purpuream maximi pretij, & coronam auream, quam capiti imponeret, & scripsit ad eum teras his verbis: Rex Alexander fratri Ionathæ salutem. Audiuimus de te, quòd vir potens sis viribus, & aptus esse sis amicus noster, quapropter te ad nostram amicitiam uitamus, & hanc purpuream vestem, & auream coronam tibi quasi signum, & pignus amicitiæ mittimus, vt una voceris regis, & vt quæ nostra sunt sentias nobiscum, &

conserues amicitias ad nos. Hoc ipsum facit hodie Iesus 16
Christus, & sancta Ecclesia eius nomine, volens nobiscum amicitias inire, inuitat enim nos ad purpuram, qua in sua sanctissima passione indutus est, & ad coronam spineam, quę sum diuino capiti fuit imposita, vt nos eam nobis imponamus. Et quæ nostra sunt sentias nobiscū & conserues amicitias ad nos. Et hoc est quod dicit S. Paulus hoc enim sentite in vobis. Vt Iesu Christi dolores induamur, & tāquam nostros eos habeamus, ac si essemus alter Christus. Profecto debemus verecundari videntes quòd cum huic optimo Domino, & fidelissimo amico tantum debeamus, nos admoneat Sanctus Paulus, vt sentiamus rem tam dignam, 17
quæ sentiatur. Magnam nobis iniuriam videtur Sanctus Apostolus inferre, his verbis. Quid enim sibi vult, quòd homo mollis carnis, & rationalis, pro quo Deus mortuus est, non sentiat, quod etiam & lapides senserunt? & quòd necessarius sit tantus excitator sicut Apostolus diuinus, qui eum ad illa sentienda excitet, quæ insensibiles creaturæ sentiunt? perspicuum, est enim omnibus, atque ipsa experientia compertum, quòd inter alias amoris condiciones vna est quòd amans pro eo, quem diligit patiatur. Quocirca hæc veritas manibus obtrectatur, quod quantus 18
est amor, quo aliquem diligimus, tantus est dolor, quem ex eius aduersitate percipimus. Et ratio est, quia anima *Bern. de*
magis est in re, quam amat, quam in re, quam animat: il- *præcepto,*
le enim principalius commoratur, scilicet cum conti- *& confes-*
nua potentiarum operatione, & ideò tantum rei dilectæ *sione.*
dolores sentit, ac si eos ipsa pateretur, atque aliquando magis. Hinc est quod sacra scriptura amorem doloris nomine nuncupauit: loquens enim cum Israël dicit: Con- *Hiere.4.*
tempserunt te amatores tui. Et alia translatio habet: suspirauerunt te amatores tui: nam idem est amatores tui, quod suspiratores tui. Qui pro te suspirant, & moriuntur, qui sunt amatores tui; & Daniel de illis duobus senibus loquens, dicit. *Dan. 13.*
Erant ambo vulnerati amore eius, neque indicauerant sibi vicissim dolorem suum, id est, non audebant sibi inuicem amores suos reuelare: & amores vocat dolorem, quia non potest perfectè amari, nisi dolores perferantur. Atque 19
hoc est ex his, quæ Deus passione sua intendit est, vt cognoscamus, quod propter amorem patitur, & propter amorem

vnusquisque

20 vniuscuiusq; figillatim,vt significauit S.Paulus dicens: Qui
Galat. 2. dilexit me,& tradidit semetipsum pro me.id est. Ita me di-
lexit,& pro omnibus simul patiens, pro me mortuus est
taliter quòd nisi alius esset præter me, pro me vno pateret.
B. Aug. tur. Et B. Augustinus maximè exaggerat hæc verba Sancti
Apostoli dicens: Imò posset dicere vir sanctæ quod ma-
plus quàm seipsum dilexit, siquidē vitā suam pro me deser-
Si ergo tantopere te diligit, & tu illum etiam amas, & ei
amorem persolvis,iniuria tibi infertur,cum tibi dicatur,&
admoneatris,vt sentias, quod ipse sensit.

Deut. 21. Deuteronomio præcipiebatur, quòd quando in via ca-
dauer hominis occisi inueniretur, diligēter cædis reus in-
21 quireretur qui nisi inueniri posset, egrederentur maiores
natu, & iudices Israël, & metirentur à loco cadaueris spa-
tia singularum ciuitatum per circuitum, & quam vicinio-
rem esse perspicerent,ex ea tolleretur victima,ad offeren-
dum sacrificium expiationis Cōsentaneum est,vt sciamus
de cæde huius diuini hominis defuncti,& eius occisoribus
& quis nam fuerit in causa cædis eius inuestigemus. Me-
te ergo frater consideratione tua,& te vicinorem esse re-
peries: & ita intelliges quantùm debeas in te affectus, &
Cant. 8. doloris offerre sacrificium.Ideo sponsus dicit sponsæ: sub
arbore malo suscitaui te. Pendens in arbore crucis te ex-
22 citaui. Quis iam amplius dormiēs,& sine sensu viuet, cum
talem excitatorē habeat? optimè vidistis quomodo in
tribus peculiaribus locis scripturæ tria nobis præcipiātur.
In primo præcipitur quòd de mysteriis passionis Domini
loquamur:in secundo,vt animaduertenter,& interioribus
animæ oculis illa videamus:in hoc autē tertio,vt hæc my-
steria tanquam nostra sentiamus. Vt ex primo,& secundo
hoc est ex sermone,& aspectu,in tertium,qui est horū do-
23 lorum sensus,deueniamus. Loquere ergo, & vide,vt scie-
tias: primùm de crudelitate, qua atrocissimi carnifices in
tuum clementissimum Dominū vsi sunt. Et circa hoc no-
Psal. 21. tate rem acutissimam:quod loquēs David de impropera-
& atrocissima morte,quam Iesus Christus filius Dei pas-
est,& eius nomine cōquerens de malorum crudelitate,
quàm parùm æstimauerint illum variis tormentis affige-
re,& sæuissima morte interficere, dicit:ego autē sum ver-
mis,& non homo. Non comparat se vlli animalium ma-
gnorum,

gnorum, & pulchrorum, quæ sunt in terra, quæ cum ho- 24
mo occidit,videtur pietate commotus eorum mortem
dolere. Cum occidimus vitulum,arietem, aut bouem pul-
chrum, statim cor vestrū tenerit itudine afficitur. Vermem
autem, in pedibus conteritis, ac sine dolore interficitis,
ac si nihil faceretis. O Maxime Redēptor mūdi,ac poten-
tissime dolorum Domine,quibus verbis apertius declara-
re poterat pauca pietas, aut multa atrocitas, qua attritus,
conculcatus,flagellatus,spinis coronatus,alapis cæsus,con-
spuitus,crucifixus,ac denique occisus es,quàm cùm dicitur,
quod quasi vermis conculcatus es? & quando de Domino
dicitur illud, Esaiæ. Quasi agnus coram tondente se, ob- Esai. 53.
mutescet & non aperiet os suum. Est ad significandam 25
patientiam, qua mortem tolerauit: quando autem vermi
comparatus, est ad declarandam paucam compassionem,
& humanam crudelitatem,qua occisus est. Et nō solum car-
nificis atrocitas perpēdenda, & dicēda est,sed & res etiam
ipsissimæ, quas cum ea fecerunt, quot tormentis illum af-
fecerunt,& quot iniurias & ignominias illi intulerunt.
Quamobrē ipse Esaias eodē capite illum vocat virū dolo-
rum, quasi abscōditus vultus eius. Nō memini in tota scri-
ptura diuina legisse, quod aliquis vir dolorum vocaretur, 26
nisi solus noster diuinus Saluator:nullus enim dolores ma-
iores fecerunt quàm is, qui in vniuerso orbe tolerati sunt,
hac in qualitate, quàm to quātitatem asserit Sanctus Tho- D. Tho. 3.
mas, & quod dicit Sanctus Esaias quasi absconditus vultus P. q. 46.
suus, alia translatio habet, absondebamus faciem ab eo, art. 5.
in deformatus fuit pulcherrimus ille vultus, quem non
desiderat Angeli contempiari, vt puderet nos illum aspi-
cere. O inestimabilem Dei probitatem,quis vnquam tale co-
gitauit, quòd altissima Majestas pro vilissimis terræ ver- 27
mibus in tantam humilitatem,& abiectionem deueniret
ille? & hoc magis vniuersorum tormentorum eius ma-
gnitudinem declarare potest, quod nemo,nec homo,nec
angelus illam potest penitus intelligere, nisi solus pater,
qui eā permittit,& filius,qui perpessus est:& sic dicit ipse fi-
lius loquēs cū patre. Tu scis improperiū meū & confusio- Psal. 68.
nem meam, & reuerentiam meam.Solus pater cognoscit
quanta sit filij ignominia, quia solus ipse, quanta sit eius
indignitas, intelligit: eò enim maior est contumelia, quò

28 amplior est dignitas patientis. Ideo illi dicit: tu scis. Tu
Zacha.13 solus æterne pater es, qui hoc scis; & sic propheta Zacha-
rias in persona patris significans magnitudinē passionis fi-
lij eius dicit. Phramea suscitare super pastor meū, & super
virū cohærentē mihi: dicit Dominus exercituum. O phra-
mea iustitiæ meæ commouere in pastorē meum &c. Ho-
mo, qui patri magis inhæsit fuit Iesus Christus filius eius.
In hunc diuinum hominē conuertit pater gladium suum:
& vocat eam phrameam iustitiæ suæ, quia vnum ex operi-
bus, in quo Dei iustitia magis splendet est hoc; nam quis
29 vnquam iustitiæ rigorem similem huic audiuit? Magnum
timorem infert seueritas diuinæ iustitiæ, quæ in Ange-
lorum supplicio exercita est: illa tamen iustitia non tāt
me perturbat, & dejcit, quàm supplicium, quod de ho-
minis peccato sumptum est. O immensam Dei iustitiam,
seueriorem mihi videris Domine parcens, quàm punien.
Magis me clemens hominis redemptio, quàm dura An-
geli cōdemnatio deterret. O inæstimabilem seueritā-
tem, & rigorem, quòd propter hominis peccatum Deus
occidatur, & propter hominis culpam tam crudelem mor
tem Dei filius patiatur! quid seuerius? quid humano iu-
30 dicio hac iustitia magis stupendum? Terribiliorem te
ostendisti Domine redimēs, quam si non redemisses. Ma-
gis rigorosum, te præbuisti cum misertus fuisti, quàm ū
vniuersos homines æterno inferni supplicio condemnas-
ses. Terribilioris enim iustitiæ est, Deum pro hominum
peccatis interfici, quàm homines propter eorum scelera
perpetuo inferno condemnari. Diligenter hoc animad-
uertite, & perpendite fratres mei, per reuerentiam illius
Domini, qui propter nos tam irreuerenter hodie volun
tractari. Etenim si hoc accuratè considerarentus, quis pec-
31 caret? Immittit æternus pater gladium iustitiæ suæ, & tam
terribili ictu filium suum vnigenitum percutit pro aliena
peccato: & tamen audes tu denuò peccare? cui hoc tribui
Simile. potest, nisi considerationis defectui? Si exiuissent tres ad-
uenes à patria sua, cum proposito furandi in longinquas
regionibus, & accedentes ad aliquam ciuitatem viderent
iuuenem venustissimum collo alligatum func, & mani-
bus impropertis affectū, ac mortis instrumētum humeris
asportantem extra ciuitatem ad supplicium deduci: si-
re stupentibus

interrogantibus autem ipsis, quare tam decorus iuuenis pu- 32
niretur aliquis responderet, illum vnigenitum esse filium
Regis illius pronunciæ, quem pater eius occidi iussit, quia
vnum pomum furatus fuit, quomodo illi obstupescerent.
O Domina & regina cœlorum (dicerent ipsi) tam seuera
iustitia in hac regione exercetur? & tanto supplicio latro-
cinia puniuntur? liberet nos Deus ne in hac terra latroci-
nium committamus, vbi pro pomo Regis filius suspendi-
tur. O fratres mei intelleximusne hoc? placeat æternæ Dei
clementiæ, vt hoc saltem modo vobis ostendat, & cogno- 33
scere faciat quantum malum faciatis, & quanto periculo
vos obijciatis, quando peccatum aliquod mortale com-
mittitis. Quomodo habemus manus aut voluntatem, ad
offendendū Deum, cum videamus, quàm acriter pecca-
ta puniat? & quòd vnigenitum filium suum tam crudeli
supplicio propter alienum peccatum affecit, permittens,
vt tali morte percuteretur?

Hic poterit prædicator aliquot mysteria passionis pla-
ne narrare: & postea concludat dicens testimonium S.
Iohannis, quod assumptum est pro themate, illud repetens 34
vsque ibi: hæc loquere. Loquimini hæc, vt ea sentiatis, &
loquimini etiam, ac sentite, quod sanctissima virgo Maria
mater eius sensit. De qua B. Ioannes dicit: Stabat autem *Ioan. 19*
iuxta crucem Iesu mater eius. O virgo piissima, & cui nul-
la alia fuit æqualis, quæ secuta es sacratissimū filium tuum
in Iudæa, & Galilæa prædicantem: nunc etiam illum in-
ter latrones morientem sectaris. Fugerunt discipuli eius
eum à cohortibus apprehensus est, ni verò vsque ad cru-
cem, & sepulchrum illum comitaris? quid hoc est tam no- 35
men virgo purissima? quomodo tibi persuadere potuisti,
& tam virilem animum habuisti vt exiuisses, ad tam ama-
rum tibi, ac lamentabile spectaculum intuendum? Non
est consuetudo fœminarum, ac talium fœminarum, rebus
publicis interesse. Indecorū est virginibus ad tā cruentas
res videndum exire. Nec materna pietas, amor, & teneri-
tudo patietur, vt matres supplicia, quæ publicè de filiis so-
lent fieri, aspiciant. Quomodo ergò tu honestissimarum
honestissima, piarum matrum piissima in publicum existi,
vt dilectissimi filij tui mortem crudelissimam aspiceres?
Tuam ergo responsionē tuā audiosscio enim, quòd te domo

Universidad de Deusto
Biblioteca

deduxit, fides, sanctissimi filij sui obiectione; & passionis
non superata, deduxit re spei tanta aduersitate, non viola-
lata, deduxit denique charitas, qua erant viscera tua in-
Cant. 8. flammata. Hæc cor tuum impellebat. Fortis enim est ve-
lut mors dilectio. Talem amorem oportuit te habere ad
ferendum, quod tulisti siquidem tam spectaculum vidisti.
Hæ tres virtutes in vnum conuenerunt, & te ô virgo sacra
ta oppugnauerunt. Quis tantæ fortitudini posset resistere?
Iste te vicerunt, & domò in publicum deduxerunt, vt vi-
te tuæ mortem videres miseri, & animam tuam non do-
37 loris gladius vltimò pertransiret. Maximo dolore afflicta
Gen. 37. est patriarcha Iacob, cùm videret cruentatam tunicam filij
sui Ioseph, quem tantopere diligebat, sed multò maiorem
dolorem acciperet, si aliunde videret immanis belluæ den-
1. Reg. 18. tibus lacerari. Et quid faceret Dauid si filium suum Abs-
lon ex quercu pendentem, ac tribus lanceis infixum cer-
neret? ô martyr incomparabilis, in te enim magis anima
patitur, quam corpus. (*Si quis amare, vt el que mata, y el
amar es el verdugo: y el no matar, es el mayor tormento.*) Ip-
sa enim cum videas coram te dilectissimum filium tuum
38 immanium belluarum dentibus lacerari, cumq; illum
crucifixum, & ab ea pendentem conspicias. Si autē erat
dolorosa Mater tam iuncta cruci, quare dicit sanctissima
Psal. 141. filius per Dauid, Cōsiderabam ad dexteram, & videbam, &
non erat, qui cognosceret me, quia Domine? non est tibi
tua sacratissima Mater, quare ergo dicis quòd es solus? Ma-
2. Mac. 8. ter septem filiorum Machabæorum interfuit morti fi-
lorum suorum, & tamen tam bonæ ac piæ mæstæ tuæ non
affuturæ erat tibi in morte tuæ aduertite quòd non dicit
no videre, quē ipse cognosceret, sed à quo ipse cognosce-
retur: ita enim deformatus erat, vt vix à suis posset cogno-
39 sci. O mater mœstissima, eleua sacros oculos tuos, & vide
si eum cognoscis: signa quæ ille de se præbebat, quibus
posset cognosci erant hæc: caput meum plenum est ros,
& cincinni mei guttis noctiū. Ecce caput eius preciosa re-
Cant. 5. re conspersum. Tu autem dicebas: manus eius distillave-
runt myrrham. O quomodo nunc eius manus diuinum
sanguinem distillant, qui ad peccatorum vulnera curanda,
pretiosior est omni myrrha. Nō erat qui cognosceret eum,
hoc dicit, quia ita deformatus erat. Eleua ergò genitrix à

anima

sacra Christiana ad illud sacrosanctum lignum; aspice 46
sanctissimum Nazarænum, candidiorem nive, ac lacte, ru- Thren. 4.
bicundiorem ebore antiquo, & videbis quòd obscurior, &
nigrior sit carbonibus, & ita deformatus, & informis vt vix
eum possis cognoscere. O altissime æterni patris fili, dic
Domine, quid in nobis vidisti quando tibi seruiuimus? qui-
bus officijs te deuinximus, vt talia tormenta pateris, ô
admirabilem liberalitatem! ô incomprehensibilem cha-
ritatem, quia cùm in nobis nullū esset gēnis meritum, nec
ac te necessitas vlla, propter nos solum gratissim. & mise
ricordiam hoc modo nos redimere voluisti, ô quantum 47
desiderat hic diuinus Dominus, vt hæc assidua cōtempla-
tione cogitemus, siquidē per Esaiam illa tā notabilia ver- Esai. 43.
ba nobis dicit: Non me inuocasti Iacob, neque laborasti in
me Israel &c. verumtamē seruire me fecisti, præbuisti mi-
hi laborem in iniquitatibus tuis. Ego sum, ego sum ipse
qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum tuo-
rum non memorabor. Reduc me in memoriam, & iudi-
cemur simul: narra siquid habes vt iustificeris. O diuina
verba efficaciter verificata in illis omnibus, qui vtūtur pas- 48
sione sacratissima huius diuini agni, siquidē hęc tā præstā
ta beneficia in nos cōtulit, cùm nihil nobis deberet. Quid
igitur est in me ô dulcissime Iesu, quō ego tot beneficia
tibi possim soluere? si ego haberem omnes vitas filiorum
Adæ, si omnes annos sæculorum viuerem, si denique ōm-
nes labores paterer omnium, qui sunt, fuerunt, & futuri
sunt: hæc omnia essent nihil ad soluendum minimum la-
borum omnium, quos propter me passus es: & siquidē nul-
lo modō hōc debitum possim soluere vtinam in hoc fal-
tem tibi Domine quodammodo satisfactam, quòd nun-
quam illius obliuiscar, & maxima cum gratiarum actione
memoriæ vtar, quæ tu mihi comparasti. 49

Cum mulier, quæ multos dies partus doloribus affligi-
tur, videt se infantem mortuum peperisse, qua molestia
afficitur, consideratis quam parum dolores illi profuerint
O Christe dulcissime hominum amator, qui propter te-
stitudinem diuini amoris, quo eos dilexisti, matris pius-
simæ tibi nomen assumpsisti, & triginta tres annos partu-
lentis doloribus afflictus fuisti: tuos mortui mœremus;
hæc vitæ, ac gratiæ, quam nobis comparasti fructum acce-

Universidad de Deusto
Biblioteca

44 perimus, maximam iniuriam tuis immensis tormentis in-
ferremus, quod illis non vtamur. Denique concludeas fa-
ctus Euãgelista narrationem passionis Domini dicit quòd,
Cypria. *inclinato capite emisit spiritum.* Perpendit sanctus Cyprianus
super hunc locum, quod ideo inclinauit caput bonus Ie-
sus, vt significaret, quòd propter patris obedientiam more-
retur. Pẽsate diligenter, quòd nõ dicit sacratus textus quòd
emisso spiritu inclinauit caput, sed quòd priùs inclinauit
caput & postea emisit spiritum, ad significandum, quod
nisi Pater sibi præcepisset per obedientiam, ex hac vita
45 non decederet, licet immensi essent labores, quos ibi
patiebatur. Et ita declarant aliqui illa verba: *Deus Deus*
meus vt quid dereliquisti me? quòd tam crudelia, & immensa
eranr tormenta, quibus illa sanctissima humanitas crucia-
batur, vt ante hãc horam Christus redemptor noster mor-
tuus esset, nisi diuinitas humanitatem adiuuaret: quando
iam diuinitas destitit humanitati vires addere ad plura pa-
tiendum, conquerebatur humanitas de hac defertione, si-
gnificans se adhuc plura pro hominibus velle tolerare, nisi
illam tam citò diuinitas mori præcepisset. Non quod ne-
46 cesse esset plus pati, sed vt sui erga nos amoris magnitudi-
nem declararet. Et quanquam cum bonus Iesus expirare
vellet, dixit, *consummatum est*, consummata enim illic vita
sua, mundi redemptio cõsummata est: sed non omnia pas-
simæ Matri suę consummata sunt, imò potiùs quodammo-
do incepisse vise sunt eius angustię, & meroris magnitudo.
Quia vnus militũ lancea latus eius aperuit. Legitur, quòd tu-
2. *Reg.* 18. lit Ioab tres lanceas in manu sua, & infixit eas in corde Ab-
salon: cum infœlix iuuenis crinibus à quercu penderet.
Itaque omnes tres lanceas, credibile est ex corde in eum
47 infixas fuisse, siquidem omnes cor eius percusserũt. O pul-
cherrime Absalon Iesu Christe tuis pulcherrimis capillis
à crucis quercu pendens, clementia enim & charitas tua
sunt capilli, quibus pendes. Transfixo Absalon tribus lan-
ceis vnum tantum cor percussum est: transfixo autem
vna lancea tuo sacratissimo latere tria corda percussa sunt,
scilicet cor tuæ purissimæ Matris, charissimi discipuli tui,
& sanctæ peccatricis, quam tu conuertisti. Itaque Ioab
vnũ cor tribus lãceis interfecit, Longinus verò, vna lancea
tria corda penetrauit. Quis vnquam tale audiuit, quòd in

hominis

hominis mortui pectore tria corda viua reperirentur? Ve- 48
ram heu dolor, quàm parum tẽporis illic viua durauerũt,
& quam cito transfossa crudelissima lancea fuerunt! O
sanctissima hasta, ô mucro atrocissime, quid quæris in la-
tere Redemptoris mei? si quæris sanguinem iam per vias
effusus remanet: si quæris animam, iam in Limbum perre-
xit: si eius famam vis auferre, iam in cruce omnem amisit,
si carnem eius vis disrumpere, iam claui illam ruperunt: si
vitam et cupis auferre, iam æterno Patri pro peccatoribus
illã tradidit. O vulnus pretiosi lateris amore potius, quàm 49
lanceæ mucrone inflictum! ô fornax diuini amoris! ô fons
aquæ viuæ vsque ad æternam vitam exilientis. Accedite
fratres ad hunc fornacem, vt calefaciamini, & adhunc diui-
num fontem, vt refrigeremini, & effrænatos ardores ex-
tinguatis.

Cum ergo vespere iam esset factum stabat mater mœ-
stissima iuxta crucem, & cũcta familia eius non minus tri-
stis, quam confusa, videns ex vna parte dulcissimum filium
in cruce morruum, ac laceratum, ex alia parte, quod non
habebat facultatem ad illum sepeliẽdum, nec animum ad
relinquendum. O animæ deuotæ, quæ lingua sufficiet hoc 50
dicere, aut qui oculi dissimulare poterunt, quod tristissima
mater sensit, considerans quàm parum esset remedij ad se-
peliendum filium suum! Erat cum tota illa sua lachrymo-
sa familia humi prostrata: Christus verò in alto pendebat,
si vellent ascendere ad tollendum illum, non habebant
scalas: si vellent claues refigere, non habebant forpices: si
vellent eũ à cruce abstrahere, non habebant facultatem, si
vellent vngere, non habebant vnguenta: si vellent inuol-
uere, non habebant sindonem: atque etiam si illum sepe-
lire vellent, non habebant sepulchrum. Nam benedicta 51
Virgo erat pauper, & peregrina, quæ cum suo sanctissimo
filio ascenderat Hierosolymam, ad celebrationem Pas-
chæ. O maxime Redemptor mũdi si nos sentiremus, quod
sentire oporteret, quomodo esset possibile, quin in san-
guineas lachrymas liquefieremus? & tanto maior erat an-
gustia illius mœstissimæ societatis, quantò magis nox ob-
scura propinquabat, & erat iam prope vespere magni Pas-
chatis, quòd si vellent ire in ciuitatem, & statim reuerti,
erat iam sero. Si vellent facultatem petere ad sanctissimũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

52 defunctum sepeliendum nullus eorum cognoscebat. Etsi tumsi illuc discederent, & eum inhumatum relinquerent timebant, ne Iudæi illum sepelirent, vbi ipsi nescirent, & tem illa nocte ibi manerent, timebant ne ventrent Iudæi & eos perculerent. Itaque amor defuncti eos ad manendu inuitabat: metus autem obscuræ noctis ad discedendum impellebat, & licet mutuum in se oculos conijcerebant, lum tamen verbum loquebantur: iam enim præ nimia lamentatione loquelam amiserant.

Verumtamē quantum satagebat sanctissima virgo, quo 53 modo filium suum humaret, tantum aberat vt cogitaret quod Ioseph, aut alius, hoc moliebantur. Ex quo deprehendimus exemplum sumere, vt in nulla re diffidamus: cum enim arbitramur nos magis desertos, & sine remedio esse, tunc res nostræ fœliciùs diriguntur, vt hîc apparet, quod cum sancta virgo hoc terribili agone angebatur, mobilitatur, & acquirebant sancti illi viri omnia, quæ ad Christum redemptorem nostrum sepeliendum pertinebant. Accedunt ergo hoc tempore viri illi nobiles omnia ferentes, quæ necessaria erant ad tollendum illum ex cruce, & humandum. Sed cùm sol iam occidisset, & tenebræ iã obrepsissent, 54 via quoq; longa esset, atque etiam lachrymarum esset maxima abundantia arbitrata est afflictissima Mater, & tota illa familia, quòd Ioseph, & Nicodemus essent alij nobiles Longini, & quòd scalæ essent lanceæ, & quòd denuò venirent ad transfigendum sanctissimum filium suum, non verò ad sepeliendum, qui timor nouum aliud tormentum illis attulit: quousque propiùs accesserunt, & illos agnouerunt. O quis videret denuò venientes ad funera sanctorum crucifixi, & eos, qui antea cum eo commiorabantur, & 55 quantum flebant, quantumque suspirabant, atque etiam obmutescebant. Itaque in illa funebri hora, verba deerant, & lachrymæ supererant. Et tam attoniti erant Ioseph, & Nicodemus, vt nequaquam possent (vt Hispanice dicimus) [*dar el pesame a la triste madre,*] nec etiam dolorosa mater potuerit de aduentu eorum gratias illis agere. Et plura tibi dicam ô anima Christiana, quòd in illa funebri hora deerant suspiria, & supererant mortui. Nam vocem illam familiam orbam, quomodo cũ viuis numerabimus cùm ante oculos suos amantissimũ Dominum suum mortuum

tuum viderent? O quàm ad litèram impletum est hîc quod 56
dixerat Dominus: Sinite mortuos sepelire mortuos suos, *Matt. 8.*
cùm non sint, qui hunc mortuum sepeliant, nisi alij mortui? Venerabiles senes ante omnia veniam petũt à sanctissima virgine, & flexis genibus, ac detectis capitibus, ac venerabilibus canis, maxima cum reuerẽtia sanctam crucem osculati sunt, & Iesum Christum in ea crucifixum adorauerunt, quo per acto per scalas vsque ad summitatem crucis ascenderunt. Cumque proximi Magistrum, ac Dominum suum tam cruciatum viderent, habentem clausos oculos, 57
nigrum vultum, corpus attritum, & laceratum, capillos dilaniatos, cruorem gelidum, os aliquantum apertum, carnem denigratam, & aspectum quasi consumptum. [*Y la figuronomia del rostro quasi toda desecha.*] tantus dolor, & pauor apprehendit eos, vt quasi non possent se sustinere, quin eorum præcipitarentur. Si enim sola auditione homo toto corpore contremiscit, quid esset cum hæc omnia viderent confortati sancti viri sacratum corpus refixerunt, & cum eo vsque ad terram paulatim descenderunt. Et postquam mœstissima Virgo concessit, vt vngeretur, omnes, 58
qui in eo tristi collegio erant, illud velut examen apũ melleum circundederũt, ore suo mœstissima verba proferentes, atq; ex oculis multas lachrymas effundẽtes quid non planxerunt? quid non dixerũt? quid non sensẽrũt, cum Magistrum suum tam laceratũ viderũt? qui oculi potuerũt sustinere ad videndam crudelissimam stragem, quam voracissimi lupi in mitissimo agno ediderunt? Impositum ergo sanctissimum corpus in sindone, cæperunt prætiosis aromatibus vngere. O beata anima, quæ illic cum mestitia interfuerit, siquidem per præsentiam interesse non 59
potuit: illic enim occupabitur, aut in custodienda cruce, aut in colligendo cruore, aut in matre pijssima comitanda, aut in emolliendis vnguentis, aut in vulneribus vngendis, aut in alligandis linteis. Vltimus tandem labor, vltimum vale, ordo sepulturæ, vnctio defuncti, lamentatio defuncti, qua lingua poterit declarari? aut quibus oculis poterit satis plorari? Et siquidem non sunt verba, quibus ea possint significari omnia cordibus vestris relinquo, vt digne velint sentire: ô exequias tristissimas! ô lamentatam funeratam nobilis defuncti! quę non in templo,

60 sed in cāpo executi sunt,non clerici, quia omnes fere discipu-
rant:non cum luce,quia iam nox erat, nō cum pompa,
cum exiguo comitatu:nec cymbala pulsantur, sed solum
modo magna lachrymarum copia effunditur. Sepeliamus
ergò corda nostra cum hac vita mortua,vt cū ipsius gloria
resurgamus,& posteà eius gloria perfruamur,&c. Amen.

DOMINICA RESVRRECTIONIS

Maria Magdalene,& Maria Iacobi,& Salome emerunt aromata,vt venientes ungerent Iesum. MARC.16.

1 SANCTA est lætitia, quam alma mater Ecclesia in hac sacratissima festiuitate habet, vt ipsa maximæ exultationis vocibus cum
stes,terrestréque creaturas ad alacritatem prouocet,dicens : In resurrectione tua Christe uitet,dicens : In resurrectione tua Christe cœli,& terra lætentur. Quòd si ad hoc gaudium insensibiles creaturę inuitantur;quanto magis ad rationales exultare,quibus ex Domini resurrectione tanta dimanat vtilitas?Vt igitur vera loquar fratres mei,hęc
2 est mater omnium fœlicium dierum atque hæc festiuitas & gloria etiam,quam hodie celebramus vere est nostra. Christo enim Iesu vero capite nostro resurrectio nostra incepit,quæ suo tempore in nobis perficietur. Iam enim
Ioan.15. noſtra reuixit,& resurrexit:quocirca non est dubium quin aliquando etiam viuificentur & rami.Ego sum vitis vera vos palmites:dixit summa veritas, cum tam prope esset ex hoc mundo transiret ad patrem : & siquidem hæc mea gloriosa apparuit certissimè glorificabuntur cum ea nos & virides eius palmites. Nunquid non spectat ad palmites
3 ac ramos vita,& glorificatio radicis suæ? Maxima ergo ratio est cur omnes exultemus, diuinamque Maiestatem quæ tot nobis in hac die beneficia contulit summa cum alacritate collaudemus.Omnes festiuitates anni celebrantur à sancta Ecclesia in memoriam beneficiorū,quæ Deus
Isa. 53. hominibus fecit. Et sic Isaias dicebat : Miserationū Domini recordabor:laudem Domini super omnia, quæ retribuit nobis Dominus. Hoc ipsum dicit sancta Ecclesia

nium beneficiorum eius memorabor,& super omnia Do- 4
minum exaltabo. Inter omnia ergo vnū ex præcipuis fuit
glorificatio nostri sacratissimi capitis Iesu Christi. O su-
preme mundi reparator vnde initium sumam? à quibus in-
ciptam tuam admirabilem gloriam recensere? Si iustissi-
mus Pater nullum opus bonum quantumuis minimum Matt.10.
de præmij immune relinquit:adeò vt tu dixeris,quicunque
potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ
tantum in nomine discipuli, amen dico vobis non perdet
mercedem suam. Si pro vase aquæ frigidæ propter Deum
dato tam supremum præmium Deus retribuit, quid tibi 5
debite oportuit validissimæ dimicator tamq; humilis ser-
uæ,qui eius præceptis tam perfectè obtemperasti? quid ti-
bi daret. O beatissimum iustorum caput,qui pro gloria,&
obedientia Patris,& pro totius mundi salute tale prælium
aggressus fuisti, talesq; ignominias, labores, ac mortem
denique constantissimè pertulisti? Iure optimo profectò
vniuersus cœlestis exercitus proclamat (vt vidit Sanctus Apoc. 5
Ioannes) dicens : Dignus est agnus,qui occisus est accipe-
re virtutem, & diuinitatem, sapientiam, & fortitudinem,
& honorem,& gloriam,& benedictionem. Et quibus lau- 6
dibus hodie glorificatus fuerit, siquidem lingua non po-
test explicare,sentiat anima,& interiori affectu delectetur.
Quod si aliquis quærat,quod fuerit mysterium,quòd cùm
dominus hic Agnus toties tam figillatim discipulis suis la-
bores, quos passurus erat referret dicens : Filius hominis
traderetur,flagellabitur,illudetur conspuetur, & postquam
flagellabitur occidēt eum. Cùm(inquam) hæc omnia tam
figillatim referret : de resurrectione sua vnum tantum
sectum addiderit,dicens : Tertia die resurgēt quare hoc
modum est quia corporales labores potuerunt numerari,
numerum habuerunt , vt dicit Dauid. Potum dabis Psal. 79
lachrymis in mensura:Resurrectionis autem glo-
ria non potest dici, tanta est, vt nulla sint verba, qui- 7
bus dignè explicari possit : & ideò illam silentio præter-
mittebat.

Hodie satisfecit æternus Pater debito , quod huic fide-
lissimo procuratori , & zelatori sui honoris & obedientiæ
debebat,vt ipsemet sperabat, & sic dicebat verba illa, quæ
quasi eius nomine prophetauit. Tu es qui restituis hære- Psal.15.

ditatem

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 ditatem meam mihi. Cœpit æternus Pater filiũ suum qui
tenus homo erat glorificare statim in instanti conceptio
nis eius, animæ solum gloriam tribuens: corpus verò pas
sibile, & mortale remanebat. Et quia suis laboribus, cor
poris gloriam promerui: sicut de te fibi debita, illi affe
Tu es qui restitues hæreditatem meam mihi, quæ est glo
ria mea. Non est tradita illi statim integra hæreditas, de
bebat enim pro humani generis debito satisfacere: no
namque Pater illi præceperat: & quousque hoc debitum
persolueret, sequestrata, & impedita est illi hæc corpore
9 gloria. Et quia quãdo mortuus est hoc debitum persolu
atque hac fidei fusione se expedivit: ideò dicit Dominus
iam debitum persolui, hoc nunc superest, vt mihi hæredi
tatem meam restituas, & illius possessionem mihi cõme
tatatque ita factum est, quia hæc corporis resurrectio po
Simile. diuinitatis virtutem effecta est. Sunt aliqua horologia ma
nualia subtilissima, quę plurimas habẽt rotas, & intro qui
dam artificio ordinatas: hęc si semel pertubentur, nunquã
amplius poteris adaptare, nisi illa ad artificem, qui ea con
fecit, detuleris. Hominem composuit Deus ex neruis, ve
nis, & ossibus, atque ex quibusdam partibus principalibus
10 quæ aliis minus principalibus motum ac vitam præstant
quasi horologij rotæ maiores, & minores. Denique est in
humano corpore tanta ordinatio, vt simile sit horologio:
& in morte omnis harmonia, & ordo huius horologij per
turbatur, & destruitur, & nemo sufficit illud reparare: nisi
artifex, qui illud confecit, ipse enim vnus potest illud re
staurare, & in pristinum statum restituere. Atque ideò di
cit Christus inquantum homo loquens cum Patre: Tu es
qui restitues hæreditatem meam mihi. Et notate, quòd vna
ex illis, qui hac resurrectione peculiari lætitia fruiti sunt
fuit sacratissima virgo Maria Domina nostra, quæ habuit
Tob.3. meritò potuit illa verba dicere, quæ Sara nurus Tobiæ di
xit, Sit nomẽ tuum Deus Israel benedictum in secula, qui
11 post tempestatem tranquillum facis, & post lachrymarum
nem, & fletum, exultationem infundis. Benedictus sis Do
mine Deus, quia sicut temporum vicissitudines cõmutas
ita vt nec semper dies, nec semper nox sit, nec semper
hyems, nec semper ver: sic etiam in rebus nostris cõmu
tationem facis, vt post plurimorũ laborum procellas

gloriorum, & consolationum trãquillitas adueniat. Nisi quod 12
hic tempestates sunt breues, serenitas autem erit æterna.
Quod Dauid manifestè affirmat, nam vbi nos legimus *Psal.29.*
quoniam ira in voluntate eius, S. Hieronymus vertit sicut *S.Hieron.*
Quoniam ad momẽtum ira eius, & vita in repromissione
eius: id est, quoniam ira Dei in iustos est brevissima, benevo
lentia verò valdè diuturna. O virgo sacratissima, quis potest
te explicare, quantum spiritus tuus exultauerit, quando in
auribus tuis cœlestium Hierarchiarum cãtus insonuit? qua
lætitia plena es cum sacratissimum filium tuum ante ocu
los fulgentem vidisti? Credo ego, & arbitror me non falli, 13
quòd tunc non solum eius corpus glorioſum aspexisti: sed
quòd ineffabiliter tibi demonstrata est Verbi diuinitas, ac
que ibi omnes sanctorum exercitus vidisti, qui admirabili
bus laudibus te benedicere, ac super omnes creaturas fos
licissimam appellare non cessabant, & agentes tibi gratias
pro beneficijs, quæ per te acceperant dicebant. Benedicta
filia tu à Domino, quia per te fructum vitæ communica
mus. Quot lachrymas refert sacra scriptura matrem Tobiæ *Tob.10.*
beæ pro filio suo effudisse, qui iuerat ad recuperandas pe
cuniας quasdam, quonsque illum locupletissimum & opes
mẽ sociatum sponsam, quam secum ferentem vidit? tunc
enim vniuersus lætus versus est in gaudium. Quid autem 14
fuerunt hæc omnia in comparatione lachrymarum, quas
purissima virgo effuderat videns asperrimum iter, quod
dilectissimus filius suus vsque ad crudelissimam mortem
confecerat vt recuperaret animas, quas patri æternus amis
serat. Videns autem illum hodie cum gloriosam, Angelis
sociatum, & secum ferentem sponsam, quæ erat illa san
ctorum cõgregatio, quos ab Inferno abstraxerat, quæ lingua
poterit explicare quanta fuerit lætitia, qua tunc affecta est
O Deus infinitæ Maiestatis, quomodo scis consolari Dos
mine eos, qui pro te parturiunt? Iam non videtur ingens
posse illa pœna, in cõparatione huius lætitiæ, Sed in con 15
solaturus es eos, qui pro te parturiunt, & felicissimæ eorum
passiones, & dolores, si quidem ita remunerandæ sunt, &
quid est quãdo illi, qui in hoc seculo tribulari sunt, se glo
riosos videant, & in societate huius gloriosi sacietati, diui
næ eius essentiæ perfruentes. O si hoc consideraremus, quo
modo in aduersitatibus huius mortalis vitæ, non contris-

2. Tim. 2. remus? Ideo S. Paulus postquam dixerat discipulo suo: La-
bora sicut bonus miles Christi Iesu: nemo militans Deo
16 implicat se negotiis secularibus, vt ei placeat, cui se probe-
uit. Nam & qui certat in agone non coronabitur, nisi le-
gitimè certauerit: addidit dicens: Intellige quæ dico. Dabit
enim tibi Dominus in omnibus intellectum. Adiuuet te
ligenter hæc, quæ dixi tibi, quæ sunt valdè necessaria
quibus nō minus, quàm salus tua agitur. Atque vt ad per-
liandum quasi bonus miles conforteris, memor esto Do-
minū Iesum Christum resurrexisse à mortuis, fidelia in-
mo. O fœliciſsimū verbum! diuinus nuncius, quod Chri-
V stus, surrexit! Nam si commortui sumus, & conuiuemus;
si sustinemus, & conregnabimus. Et posteà dicit: Hæc com-
mone testificans coram Deo. Hæc, quæ ego tibi prædico,
prædica tu omnibus, & eos coram Deo aduira, vt ad hæc
diligentiſsimè attendant. Ecce fratres mei quantum inter-
fit ad faciendum quod debemus, in Iesum Christum reſi-
scitatum oculos conijcere. Et sic, vt Deus homines edoce-
taret, voluit vt plurimi ex illis sanctis cum nostro diuino
Matt. 27. saluatore resurgerent, vt dicit S. Matthæus, & multa cor-
pora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt, & exeuntes
de monumētis post resurrectionem eius venerunt in San-
28 ctam ciuitatem, & apparuerūt multis. Vt cum Rex [*Assi
cauallero al principe su hijo, tambien vnos a otros mueben los
ualleros.*] Iesum principem armis demum induit, etiam vnus
alios nobiles, vt liberalitatem suam ostendat, & omnes ad
sui seruitium inciter. Atque hinc intelligere inuisterium,
quare verteres Patriarchæ omnes maximo desiderio Hie-
rusalem tenebantur: & sanctus Iacob præcepit filiis suis
Genes. 49. dicens: Sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici,
29 quæ est in agro Ephron: Ne relinquatis ossa mea in
Egypto, sed deferte me in terram Hierusalem, quæ
præcipis sancte Patriarcha? non es melius hic inter
tuos? quorsum vis eos tanto labore affligi, & in tanto pe-
culo constitui, vt te ad hostium regionem deducant? &
Genes. 50. sanctus Ioseph, etiam fratres suos adiurauit dicens: Ado-
rate ossa mea vobiscum de loco isto. Quare etiam tu, Pe-
& pater tuus hoc præcipis? quia credo faciēdum esse om-
rectionem corporum Hierosolymis, cuin Deus reſo-
rerit, & volumus illic adesse, vt si forte nobis tam de-

sors contingat, vt ex illis simus. Et ita piè credi potest hos
illuos Patriarchas fuisse ex illis, qui cum Domino resur-
rexerunt.

Cantatur in hac sacratiſsima solennitate hoc Euange-
lium, vbi dicitur, quòd tres sanctæ mulieres perrexerunt
hodie summo mane ad monumentum, & ita dicit: *Maria
Magdalene, & Maria Iacobi, &c.* Hoc primum valdè no-
tandum est hîc, quod referens sanctus Euangelista nomi-
na harum mulierum sanctarum, priùs ponit Magdale-
nam peccatricem, quàm alias sanctas. Vt quæ sit pœniten-
tiæ efficacia cognoscatis, quæ facit peccatores iustis ante-
poni, & valdè acceptos, & æstimatos in diuino conspectu
remanere. Hoc apertè diuina Maiestas significauit per
Isaiam dicens, Quiescite agere peruersè: discite benefa-
cere: quæritе iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo,
defendite viduam. Et venite & arguite me, si fuerint pec-
cata vestra sicut coccinum, quasi nix dealbabuntur, id est,
agite veram pœnitentiam, recedite à malo, & facite bonū,
& ego vobis licentiam concedo, vt me quasi Deum fal-
sum & mendacem accuſeris, nisi vos ad misericordiam re-
spexero. Et faciam, vt si peccata vestra fuerint sicut cocci-
num aut purpura, quasi candidiſsima nix efficiantur. Dicit,
vt coccinum, quia inter omnes colores, qui magis incor-
poratur in panno est coccineus, ita vt auferri nequeat.
Quamuis igitur peccata vestra ita vobis inhæreant, & in-
corporata sint, vt minimè auferri posse videantur, ab illis
tamen poteritis recedere, fulcimini, facite quod in vobis
est, ego enim animas vestras quasi nimem candidas ef-
ficiam. O fratres mei, si præterit quadrageſima, nec ta-
men pœnitentiam egistis, nunc habetis tempus, ne hanc
occasionem prætermittatis, videte quanti Deus faciat
peccatores cōuersos, cum eos præferat illis, qui talia
non peccauerunt, vt hîc apparet. Hæ tres mulieres
emerunt aromata, vt vngerent Dominum. O quàm fide-
les amicæ erant hæ, quàm paucos amicos similes his repe-
ries in necessitatibus! sic dicitur in Ecclesiaſt. Est enim
amicus secundum tempus suum, & non permanebit in
die tribulationis. Etiam vnum amicum si in tribulatio-
ne & aduersitate constitutum vident non recordantur
illius cæteri amici, quantò magis mortui obliuiscentur?

Pauciſsimi

Ecclesi. 6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 Paucissimi sunt, qui in mortuo se fideles ostendant, quod est satis mali. Illa optima Ruth dixit de Booz: Benedictus *Ruth.2.* sit à Domino: quoniam eandem gratiam, quam præbuerat viuis, seruauit & mortuis. O quàm pium est & quàm meritorium, mortuorum meminisse, & diuinam Maiestatem pro illis deprecari. O vtinam diuina Maiestas solicitam curam huius rei in cordibus vestris imprimeret, Hę sanctę mulieres non oblitæ sunt facere misericordiam cum sancto Iesu.

Dicit ergo sanctum Euangelium, quòd vnguenta non- 25 ratæ venerit summo mane. Et quid eas tam diluculò impulit surgere? vnctiones, quas nocte præterita præparauerant. Qui cum Deo recumbit, deuotio illum facit surgere diluculo, & etiam excitat. Sic dicebat Dauid: Deus, Deus *Psal.62.* meus ad te de luce vigilo, & quare tam diluculo surgo? Quid? Homo tot tantisq; negotiis implicatus, & tot ęconomum gubernatione occupatus summo mane surgebat ad laudandum Deum, huius rei rationem ipse reddit dicens: Sitiuit in te anima mea Domine: tanta est sitis, qua anima mea tui æstuat, vt faciet me cum cogitatione recogitare quomodo surrecturus sum ad te laudandum, atque adorandum primum dies illucescit à lecto surgo, atque hæc omnia facio, licet media nocte surrexerim. Media nocte surgebam ad confitendum tibi. O pigri, & carnales, satis profecto ex hoc apparet quàm parum Deum diligatis, & quàm parum sitiatis, cùm in mollibus lectis vsque ad meridiem dormitis, ac si non crederetis aliquid esse plus quam nasci, & mori sicut bruta animalia. Quod si aliquando mane surgitis, optimè scitis vos ad quid surgatis, scilicet, quia nocte aromata pharmacopolij Sathanæ præparauit, & fe- 27 stis vt exequamini, quod cõstituistis. O Deus infinitæ maiestatis benedicta sit tua patientia, qua tantopere ferimur turpem hominũ vitam. Fratres erubescite, attendite quod estis Christiani, & quod moriendum est nobis, & residuo arctissima ratio istorum malorum omnium. Quapropter curate prius quàm recumbatis cogitationem facere bonam opera cras faciendi in cordibus vestris proponere, & hoc vos excitabit, & diluculò surgere faciet.

Dicit vlterius, quòd hæc vnguenta deferebant *ad monumentum Iesum.* Mirabile est hoc. Nunquid hæc mulieres ig-

rabant, quòd simul cum Ioseph venit Nicodemus ferens 28
mixturam myrrhæ, & aloes quasi libras centum? & nescie-
bant, quòd sancti illi viri acceperunt corpus Iesu, & liga-
uerunt cum linteis, cum aromatibus, sicut mos est Iudæis
sepelire, vt refert S. Ioannes. Quare ergò ô sanctæ mulie- *Ioan.19.*
res plura vnguenta emistis, vt Iesum Christum vngeretis?
Ad hoc nobis respondetur, quòd quando amor est ingens
non quiescit amator, nisi cum ipsemet dilecto inferum. Ni-
hil factum existimat, nisi illud ipse fecerit, nec omnia suf-
ficere posse arbitratur, nisi ipse suam debitam diligentiam
adhibeat, quando Martha saluatori nostro Iesu Christo *Luc.10.*
seruiebat, dicite, non illi erant ancillæ? sic profectò, & ta 29
men non hoc contenta erat, sed & ipsa ministrabat, & di-
cebat: Domine non est tibi curæ, quòd soror mea reliquit
me solam ministrare? quia credebat ad tantum tamq; di-
uum hospitem excipiendum, & illi seruiendum non suf-
ficere vniuersum mũdum, & ita illam crederet oportebat.
Sic hæ bonæ mulieres tantopere Dominum diligebant,
vt licet illum vniuersus mundus vnxisset, ipsæ tamen vn-
guenta sua afferre non desinerent. O si ex animo Deum
diligeremus quãtum optaremus vt ei omnes seruirent, & 30
nos essemus in eius seruitio priores, & non acquiescere-
mus, nec contenti essemus rebus, quibus alij Deo seruie-
runt, quamuis sciremus hospitalia, & domos pauperum,
atque infirmorum rebus necessariis abundare, & vinctos
carcerum omnia sibi necessaria habere, si (inquam) Deum
feruidè diligeremus, omnibus istis non contenti essemus,
& nostra etiam vnguenta quantumuis superflua essent, de-
ferre curaremus, quantò magis scientes propter vniuer-
salem omnium crudelitatem tantam esse illorum mo-
piam. Illi Angeli, qui in figura peregrinorum Patriarchæ 31
Abrahę apparuerũt, vt legitur in Gen. non indigebant po- *Gene. 18.*
dum ablutione, aut vmbræ apricatione, aut ciborum re-
fectione, vt ponderat sanctus Chrysostomus super illum *Chrysost.*
locum, quia spiritus erant. Verumtamen sanctus Abra- *super Gen.*
ham ne meritum ex parte sua amitteret, & si illi non indi-
gebant rebus illis, & sic superfluæ erant Angelis, eorum
pedes abluit, & vmbræ refrigeratione illos inuitauit, at-
que splendidissimo conuiuio cibauit. Atque vt sancti An-
geli seruitium illum illud acciperent, illos mitissimis ver-

32 bis exorauit dicens: Domine si inueni gratiam in oculis
tuis, ne transeas seruum tuum: sed afferam tibi paululum
aquæ, & lauentur pedes vestri, & requiescite sub arbore:
ponamq; buccellã panis. Optimè cognoscebat quòd An-
geli essent, & licet essent tres, & diuinas tres personas de-
gnificarẽt, quia hæ tres personæ sunt vnus Deus, illis tan-
quam vni loquebatur, modò, modò verò tanquã tribus ad-
cens: Domine, & requiescite, & quanquam hæc omnia co-
gnoscebat, illos hac instantia inuitabat, vt seruitium illud
acciperent, quod rectè sciebat illis non esse necessarium.
33 sed sibi potiùs. Et ideò dicebat: si inueni gratiam. Ego
(inquit) sum qui beneficium accipio, ego hanc gratiam a
vobis accipere spero, quod exemplum cõuenientius ha-
berat afferri, quàm quod modo dicimus? quod quomodo
pauperes tam parũ eleemosynis indigerent, quàm Ange-
li, vt tamen amori nostro, ac charitati satisfaceremus, in
deberemus rogitare, & solicitare, vt nostra pietatis munera
recipere dignarentur. [*O sancta Maria señora.*] Quantum
circa hoc est lachrymandum! quam miserabile est videre
tot proximos in tantis necessitatibus constitutos, & mul-
34 torum diuitum abundantiam vanè consumptam: quorum
Dei amorem non habent, non recordantur illis subuenire,
re, & ex alia parte illam in rebus impertinentibus, & in-
cularibus vanitatibus consumunt. O diabolicam exco-
ritatem! quòd cum tot dies, menses, & annos, diuitiæ, atque
ingenia in mundi seruitute consumpserit is, cõspicientes
quàm parum vtilitatis, quantumq; detrimenti ab eo ac-
peritis illũ tamen tantopere diligatis, vt non sufficiat hoc
ad vos fatigandos, sed quod in die magis, ac magis tanta
35 voluptate consumatis, ac si in eo animæ salutem conse-
taretis. Ad faciendum verò seruitium Deo statim cessa-
matis vos esse pauperes, & magnis debitis alligatos, & non
habere facultatem ad illud faciendum. Legitur de rege
Num. 23. dicto Balac Rege Madian, quòd vt appetitu suo impleret,
ceret, atque vt Balaam Israel: malediceret plurima sacra
ædificauit, & plurima animalia in offerẽdis sacrificiis
sumpsit. Et quamuis vidisset, quòd nihil sibi prodesset, alia
plurima altaria in alio monte reædificauit & animalia no-
uolauit, ne hoc quidem illi profuit: sed non fatigatus ob
tam impertinentes illos sumptus facere & iterum in alio

monte alia plurima altaria, erexit, & multa animalia 36
mactauit, & absque vllà vtilitate, cùm semper illuderetur, & tamen nunquam à sua pertinacia recesserit. Ecce quid ad literam inter miseros filios huius seculi agatur, quòd neque laboribus neque sumptibus defatigantur, nec sumptu, nec diligentiæ parcunt, quando mundo, & diabolo seruituri sunt: & cùm videant labores & sumptus præteritos nullam sibi vtilitatem attulisse, non tamen defeciscuntur, sed pertinaces sunt in illius seruitute, qui nullas illis gratias refert. Dic infœlix homo, qui tot 37
tam vitam tuam consumpsisti in erigendis aris diabolo, & mundo, quid commodi percepisti ex tot diligentiis, & sumptibus, quos in seruitute seculi fecisti? quem fructum tibi attulerunt labores, quos in eius seruitio pertulisti? quarè non verecundaris, & confunderis, cùm videris quoties ab illo illusus fueris, ab eius tamen seruitute non recedis, sed nũc promptior es ad illi seruiendũ quàm
nunquam. [*Aqui de Dios,*] non esset iam rationi consentaneum, vt tam fraudem hanc animaduerteres, & huic liberalissimo Domino seruire inciperes, cui tantũ debes, quique tam liberaliter tibi persoluet quicquid in eius 38
seruitio feceris? O vtinam diuina Maiestas te illuminet, vt sic facias.

Et dicebant adinuicem: *Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti?* Progrediebantur ancillæ Domini in via sua, & maxima cura, & solicitudine angebantur dicentes: *Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti*, quia maximus est quando autem accesserunt, *viderunt reuolutum lapidem.* Angelus enim de cœlo descẽderat, qui illum euoluerat. Quoties hoc contingit illis, qui cõstituunt Deum quærere & in monumentum pergere, quæ est religio, hic enim est locus mortuorum, in quo docemur passiones 39
mortificare, & mori mundo, & carni, solique verò Deo viuere. Quoties etiam hoc illis accidit, qui Deo maximè volum seruire, statim enim plurima in corde suo euoluunt, & quasi cogitationum mare efficiuntur, quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? quis religionis austeritatem, iciunia, vigilias, ac verbera tolerabit? O animi debiles fœminei, ac diuino auxilio parum cõfidentes, accedite, accedite, & videbitis lapidem reuolu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

40 tum. Angelus enim Domini descendit de cœlo, qui illum
euoluit. O magni consilij Angele Iesu Christe tu Deus
ne de cœlo descendisti, atque omne difficultates abstulisti
asperitatesq; viæ mortificationis spiritualis dulcissimas
reddidisti: O quàm frequenter serui Dei hoc experiuntur,
qui lapidem reuolutum cernunt, videntur enim nullam
difficultatem inuenire in virtutis operibus, quæ ex natu-
ra sua sunt grauia, & laboriosa, imò in eis voluptatem &
saporem inueniunt, vt inueniant sanctus Paulus, cùm ex-
Rom. 7. ceret: Condelector enim legi Dei secundum interiorem
41 hominem. Condelector, id est, vndique delectatur spiritus
Psal. 96. meus lege Domini, & Dauid dicit: Lux orta est iusto & rec-
tis corde lætitia, quod soli iusto, qui diuinam legem cu-
stodit iure debetur bonus & lętus dies, ac cordis exultatio,
& aliqui legunt hic vt ex Hebræo textu constat. Lux ista
est iusto, & rectis corde lætitia in sacris literis crebro per
lucem prosperitas, sicut per tenebras aduersitas designa-
tur. Et ita hic Dauid vult dicere, quod prosperitas, dulce-
do, & consolatio fuit sata iusto, & rectis corde lætitia. So-
lus enim iustus ad hæc ius habet, & ista meritò possidet.
42 nam peccator cum lætitiam, & prosperitatem possidet, est
iniustus illius possessor. Satis verificatũ est hoc in his sanc-
tis mulieribus, quæ non solum reuolutum lapidem inue-
nerunt, sed Angelum etiam pulcherrimum in forma iu-
uenis festiuis vestibus indutum viderunt, qui lætissimos
nuntios sanctissimæ resurrectionis Domini illis detulit.
uit. Ecce finem, quem habent timores illorum, qui ex
sibi difficultates obijciantur, vlteriùs progrediuntur. Sic
fecerunt hæ benedictæ mulieres, quamuis illis lapidis ma-
gnitudo obijciebatur, & quòd illum non possent euolue-
re. Dñs clementissimus, qui eas confortauit, & consolatus
43 est, nos etiam gratię suę fortitudine fulciat, & corroboret,
& posteà gloriæ lætitia consoletur sempiterna. Amen.

FERIA II. IN RESVRRECTIONE DOM.

Duo ex discipulis Iesu ibant ipsa die in castellum quod erat distans stadiorum sexaginta ab Ierusalẽ nomine Emaus. Luc. 24.

1 MAXIMA est obligatio, quam habemus in hac gloriosissima festiuitate diuinas misericordias semper

diligas in ea sancta Ecclesia nobis repręsentat. Hodie no- 2
bis cœlestis medicina deregitur, qua labores curemus. Ho-
die suauissimus finis, quem solicitudines, & labores, pro-
pter Deum toleran habent, nobis declaratur: hodie deni-
que nobis demonstratur prosperitas, qua terminantur res
iusti, qui in manus Domini commendatur. In admirabili
enim saluatoris nostri Iesu Christi resurrectione hæc
omnia ostenduntur. Est hic articulus tam solennis, ac ce-
leber, vt etiam insensibiles creaturę illum sensisse videan-
tur, vt dicit sanctus Matthæus. Et ecce terræmotus factus Matt. 28.
est magnus. Hic est dies ex proposito iustitutus, in quo 3
nobis diuitiæ, & magnitudo Dei ostenduntur. Dies in quo
diuini pectoris nobilitas deregitur, diesq; in quo confir-
mantur fiduciæ, & spes, quas iustus in Deo habere potest.
Perspicuum est enim, quòd qui pro nobis mortuus est, re-
surrexit, & ascendit in cœlum non nos odit. O quis ha-
ret linguam ad explicandum, & spiritum ad sentiendum,
quomodo sanctorum atque Angelorum exercitus cum
illa gloriosissima Dei anima exeunt canentes & dicentes,
Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant qui Psal. 67.
oderunt eum à facie eius. Sicut deficit fumus deficiant: si- 4
cut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie
Dei. Et iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei, &
delectentur in lætitia. Cantate Deo, Psalmum dicite no-
mini eius, date gloriam laudi eius, iter facite ei, qui ascen-
dit super occasum. Dominus nomen illi. Exurgat Deus
gloriosus, & significet inimicis suis, quod dissipandi sunt,
& sicut cera in igne defluit, & puluis à venti conspectu de-
ficit, ita ipsi à diuino conspectu perituri sunt. Ita hodie de-
biles, & absque viribus remanent dæmones. Iusti autem
lætentur hodie in conspectu Dei. Cantate Deo, iter faci- 5
te ei. O gloria animæ meæ iter faciant tibi Angeli sedẽ-
ti super mortem, & sepulchrum, qui ascendit super occa-
sum [*Tilemas por letra.*] Et defers epithalamium Domi-
nus nomen illi. O quanta cum lætitia, & exultatione ho-
die ab illis infernalibus carceribus exibant. Sanctus pro-
pheta Isaias hoc prædixerat dicens: Dabit impios pro se- Isai. 53.
pultura, & diuites pro morte sua. Impij hic significant pec-
catores, etsi hoc nomen plerumq; significat pessimos,
& infames: hic tamen pro omnibus peccatoribus cuius-

6 cunque generis unitur. Vt etiam in hoc sensu sumpsit S.
Roma. 5. Paulus dicens: Cùm adhuc infirmi essemus, secũdum tempus pro impiis mortuus est. Per illud verbum, diuites, intelliguntur sancti Patres, nam scriptura diuina iustos, di-
Psal. 44. uites appellat. Vt patet ex Psalmis, vbi dicitur: Vultum
1. Tim. 6. tuum deprecabuntur omnes diuites plebis, & ex Paulo,
Iacob. 2. Præcipe diuites fieri in bonis operibus, & Iacobo. Diuites in fide, & hæredes regni. Dicit igitur Esaias quod sanctissimus Redemptor morte, ac sepultura sua lucraturus erat peccatores, qui in peccatis suis commorabantur, & iustos
7 etiam, qui carceribus vincti tenebantur. Atque hi hodie exeunt diuites non solum gratiæ, & meritorum, quibus cum ex hac vita transierunt, sed etiam gloriæ, & exultationis locupletes. Et exeuntes transeunt cuncti cum sanctissima anima Iesu Christi filij Dei, & transeuntes per Caluariæ locum maxima reuerẽtia adorant crucem, quæ adhuc illic erat immaculati agni sanguine conspersa, quæ propter festum nondum ablata fuerat. O quàm ineffabili suauitate ac dulcedine illam salutarunt dicentes, ô crux pretiosa, ô salutis nostræ sacratissimum instrumentum. O be-
8 nedictus locus vbi redempti sumus, ô lapides sacrosancti diuino Dei sanguine conspersi. Progrediuntur vlteriùs, & ad sanctum sepulchrum accedunt, in quo pretiosissimum
Psal. 56. corpus Domini iacebat, & illud omnes illi exercitus Angelorũ, & sanctorũ circundãt, & accedit illa gloriosissima anima ad caput sepulchri & incipit dicere, Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara. Exurge corpus meum, & communicabo tibi gloriam meam: siquidem tam fidelis socius meus fuisti: vocat corpus Psalterium, & citharam. Psalterium enim instrumento tactum sonum immit-
9 tit, cithara verò oportet vt manibus attingatur, quò musicam proferat: sic illud sanctissimum corpus, clauis, spinis, verberibúsque pertactum fuit atque etiam hominum manibus, quæ illud alapis, & colaphis percusserunt: & ideo illud appellat psalterium, & citharam. Et eo eodem instanti anima in illud infusa est, & illi gloriam & splendorem suum communicauit, & statim gloriosum, pulcher-
Simile rimúmque surrexit. Sicut nubes nigra, & obscura, vbi primum sol in eam reuerberat, ita pulchra, & splendida efficitur, vt ipse sol esse videatur: ita illud sanctissimum cor-

pus,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca